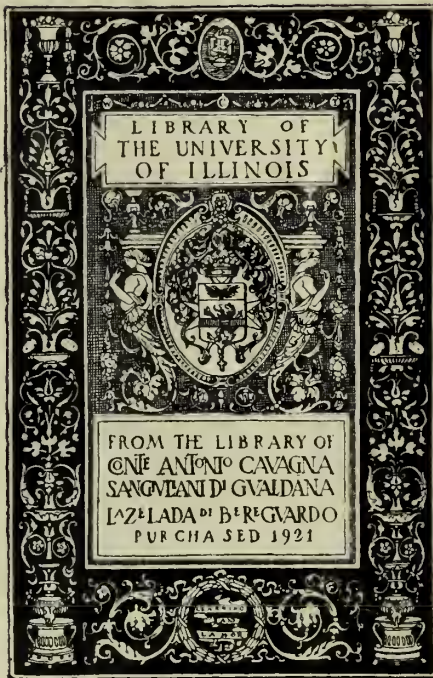

62.

F-12-69.

A850
9Ar44c
v.2

CREMONA LITERATA,

SEŪ

In Cremonenses doctrinis, & Literariis
dignitatibus Eminentiores Chro-
nologicæ Adnotationes,

AUCTORE

FRANCISCO ARISIO

NOBILISSIMÆ PATRIÆ SUÆ
ORDINUM CONSERVATORE,
TOMUS SECUNDUS.

Totum Sæculum Sesquimillesimum complectens, multifariam
eruditionem continens, cui aliquandò Scriptorum Ora-
tiones, sive ineditæ, sive raræ exscriptionis
accefferunt.

ADIECTA ETIAM EST IN FINE

Mantissa insignium Musicorum, qui in illo seculo sesquimillesimo floruerunt.

PARMÆ MDCCVI.

Typis Pauli Montii. Superiorum permissu.

Et deprehendi nihil esse melius, quam lætari hominem in
Opere suo, & hanc esse partem illius.

Ecclesiast. cap. 3. num. 22.

2A850
4744c
42

iiij

ERUDITISSIMA PRO HISTORIA

DE

SCRIPTORIBUS CREMONENSIBUS

EPIGRAMMA

*Doctissimi P. D. Josefbi Hieronymi Sementii Cremon. Cler. Reg. Congr.
Somas. in Universitate Papiensi S. T. Lectoris, ac Potentiss.
Hispaniarum Regis. Cronographi
in ditione Mediolan.*

INclyta, quæ Patriis fixit jam Stemmata muris,
Nunc cedat Calamo CLAVA superba Tuo
Majus ut Herculeum teneat sibi Nomen adeptum,
Te canat ALCIDEM NOSTRA CREMONA SUUM
Sæcula Tu superas; at ineluctabile Tempus
Non domuit victis Dextra cruenta Feris.
Tu Virtute potens pugnas cum Morte, triumphas;
Civibus hinc doctis tutior extat honor.
Efficis, ARISI, Fato admirante, perennes
Vivere posse Urbes, vivere posse Viros.

De eodem Argumento

TETRASTICHON

AD. R. P. JOSEPHI ANDREÆ
LUGARINI*Ord. Præd. S. T. Lectoris, ac SS. mæ Inquisitionis Cremonæ
olim Vic. Generalis.*

Pallade si celebrem Patriam Tu reddis in Auras,
 Ei, quæ Te genuit, diceris esse Pater.
 Si Patrios uno servasque VOLUMINE Libros,
 Est FRANCISCE Tuus Bibliotheca Liber.

LECTOR HUMANISSIME.

Iraberis fortasè, ubi Literatorum unica, hoc Sæculo sesquimillesimo, recollectio tot paginas, quæ Primum confecerunt Volumen, adæquet, & superet. Causam illinc ex Epistola Legentibus anteposita, cum in antiquis versaremur, nemo non attingere potest; nunc verò aliena, & solida duntaxat auctoritate, iterum reddimus. Scribit nimirum Præstantissimus Card. Baronius *Annal. Eccles. Tomi. 8. ann. 680. num. 10.*, & Longobardorum obscura Sæcula

per hæc deflet. *Intelligis, Probe Lector, quanto deploret Agatho Pontifex temporis hujus bonarum literarum sterilitatem, cum ob assiduos Longobardorum motus exculta latinitas, & ipsa Italia fecunda scientiis fuerit omnino iisdem inculta, & sterilis reddita.*

Ad ipsammet Epistolam modò etiam est recurrendum, ne idem supervacaneè repetamus; satis erit, si Te præmonitum facio, nonnullas ibi subtexisse Scriptorum Orationes, non ut prægrandis, sed magè perfectus liber à Te (si lubet) pertractandus exhiberetur. Erant hæ raræ exscriptionis, alię manuscriptæ tantum, ac facilioris jacturæ; sed quod urgebat, nostro studio affabrè factitantibus, celebrium quippè Hominum opera, quæ sunt animæ partus, conservari haud dubiè laudabile nonnunquam fuit, idque à doctissimis Auctoribus legimus comprobatum.

Quid de aliarum Urbium Civibus, Patriæ nostræ, sive privilegiis, sive alia ratione additis, congesimus, nollem Nobis in odium retorqueretur, ac nos veluti alienæ laudis occupatores inverecundè sugillarent; quinimmò apud cordatos, & sinceræ mentis Viros credendum autumo, eorum Natale Solum, gloriolam aliquam ex scriptis nostris, etsi minimis, esse consecuturum.

In Indice rerum notabilium multorum Literatorum nomina omisimus, quæ in Nominum Indice comperies, ne eadem insulse repeterentur.

Ubi de Benedicto Accolto Card., & Cremon. Episc. verba fecimus pag. 64. memoravimus quoddam opusculum, cui tit. *Benedicti Accolti Arverini Dialogus de præstantia Virorum sui Aevi &c.* id ex nominis analogia ipsimet Cardinali adnotavimus; cum autem inter literaria munera per celeberrimum Magliabequium ad nos nuperrimè delata, idem adesset opusculum, novimus non Cardinali, sed Benedicto illius Avo J. C., & Historiographo, citrà controversiam doctissimo, esse adscribendum.

Si aliquando stylus non concinnus, aut elocutio ad lucernam elaborata tuis auribus humirepo sermone conveniet, id intelligas ex temporis intervallo in hisce conscribendis processisse. Notiones quidem, eruditionesq; hic extensas, non omnes uno tempore conquisivimus, adeò ut exemplari M. S. Parmam, jam pro formis delato, multa adindere necessum fuit; propterea carptim, tumultuariè, ac præcipitantè penè dicerem, multa scripturavimus, ut sua sede collocarentur. Hinc duplicationes secutæ sunt, ut recorder, pag. 65. lin. 18. pag. 108. lin. 19., & pag. 263. lin. 34., & sequ. Hinc omissa nonnulla Appendicem in fine libri effecerunt. Scias etiam in eo totum consilium, orationemq; defixisse, ut nihil intactum, quantum assequi potuimus, pro nostris Literatis reliquerimus. Mirari insuper omittes, si nos in tot Patriæ ob propinqua bella, diuturnas exagitationes, cui ut sedulo incumbere, nobis cura præcipuè demandata est, excogitabis (testes adpello, qui me terribili, ac fatali die Februarii prima anni 1702. in tot vitæ, ac rerum periculis reviderunt.) Adde, & quæ de se ipso protulit Invidiosissimus Morus in *Utopiæ Prefatione* nobis affabrè, & in omnibus, licèt impari, congruentia. *Dum causas forenses assidue alias ago, alias audio, alias arbiter finio, alias Judex dirimo, dum hic officii causa visitur, ille negotii, dum foris totum ferme diem alis impartior, reliquum meis relinquo, mihi hoc est literis nihil. Nempe reverso domum cum Uxore fabulandum est, garriendum cum liberis, ut mireris esse otium, vel cogitandi de libris. Minimè tandem miraberis, si cætera infortunia perpendes, quorum impulsu nedum calamum nostris è manibus, ac ex mente vigorem excidere planè definire. Verùm in nos Patriæ, & Virtutis amor adeò profusus invaluit, ut quæcunq; nobis adversantia, ni oblivioni damnavimus, saltem ne studiorum pacem infringant, fingimus aliquantum descire. Vivat, inquam, Patriæ, & Virtutis amor. Pereant vitiorum monstra, eorumq; Fautores, ac Sacrificuli, qui quò meliori toga induunt, eò sibi meliores ipsi videntur, non pensi quicquam habentes nihil esse Viro Nobili doctrina honestiùs. Horum nomina è nostris libris perpetuò aboleantur, ut in eis digni tantum, & bonarum artium fidissimi amatores effulgeant. Continget fortè nostro labori Cives aliquos, è tenebroso læthi gurgite eximere, juxtà illud *Venusin. Poetæ Ode 9.**

Vixere fortes ante Agamemnona

Multi: sed omnes illacrymabiles

Urgentur, ignotique longa

Nocte carent quia Vate Sacro.

Paulum sepultæ distat inertia

CELATA VIRTUS.

Vale, & Volumen tertium, si lubet, expecta jam resolutum, Typographi errores excusa, tuisq; & meis Deus annuat Votis.

DE VERA RELIGIONE

ET PIETATE CREMONENSIVM

IN OPVS PROEMIUM.

Ntequam hujus Secundi Libri narrationem exordiar, operæ pretium esse duxi de Cremonensium Religione, Fide, ac Pietate aliquid præfari, si Religionem, quam definiunt Veri Dei cultum, inter ea, quæ pressius intuenda sunt, principem obtinere locum nemo est, opinor, qui nesciat. In primo namq; de nostræ Urbis Nobilitate, & Antiquitate jam sermo fuit; modò verò (præter literariam Chronologiam, quod ex preparatò decrevi instituerè) historiolum Sacram, haud incuriosam Patriæ nostræ antiquissimæ brevi sanè, sed sincera serie conscribere pro mea virili decrevi, non ex spes meo quidem Iudicio, si id muneris obeam, Civium me benevolentiam in dies magis promeriturum de Patriæ enim dignitate Homines gloriari solent. multis affert *Tiraquell. de Nobilit. cap. 12. num., 6. & sequ.* præcipuè verò, si hæc dignitas ex Religione, & Pietate proveniat.

Auspiciis igitur Divini Numinis, ejusq; Genitricis dilectissimæ, ac Seraphici P. nostri Francisci, quem, ut mihi præsto sit, tensis ad Cælum palmis, semper exoro, Urbem nostram demonstrabo propinquioribus post Christum Natum annis, Catholicæ Fidei haudquaquam descivisse, & qualem Deum (illicò expiatis idololatriæ sordibus) habere decebat, didicisse: id evidentissimè probatur cum Divus Barnabas Cremonæ Verbum Dei concionando adfuerit, ibi inter chariores suæ doctrinæ Alumnos relicto Sabino Patriæ Episcopo Sanctitudine Viro præclaro, ac Divi Syri Ticinensium Antistitis amicitia conjunctissimo.

Ex hac Cremonensium ad recipiendam, suaptè natura, veritatem propensione, faciliq; animo in nascentis Fidei purissimum lac ebibendo, nostra Ecclesia nullos ostendit præter Sanctum Sisinium, Martyrio cruentatos Præsules, quibus permultæ gloriantur, nimirum execranda eorum Majorum sævitia; quinimmò Urbs nostra, ut de nonnullis legitur in Insubria, Ariannorum hæresi nunquam infecta contabuit, nec monstrum illud biceps in ea sedit, & nempe, eodem tempore, duo Episcopi, Christi-fidelis unus, & alter Hæreticus.

Quantum bene morata, & constituta esset Patria nostra temporibus anteaactis in Religione (sivè dicta à relegendo, quæ ad cultum Dei

Dei sunt, ut innuit Platina noster, sive à religando nos vinculo pietatis obstrictos Deo, ut vult Lactantius) Testis est Honorius hujus Nominis Papa III. ex suis literis diei XXIX. Januarii anno 1218. expeditis; & archivio nostro servatis, cum tabulis Expositionis Ugolini Cardinalis Ostiensis (exindè Gregorii IX., qui Seraphicum P. Franciscum in numerum Sanctorum retulit) illiusmet Summi Pont. ad Cremonenses Legati.

Ad hanc diem septem ultra octoginta dinumerantur Episcopi, & nuperrimè, orbata Ecclesia, octogesimum octavum expetit (utnam summa religione, pietate, & virtute Virum, cui majori curæ sit Gregis commodum, quam divitiæ suæ) Verumtamen cum de hoc scribentium sit inter se se dissidium, communis hæc sanè invaluit opinio, ut perquam scitè indigitare nititur Joseph Aurelius de Nigris Avunculus dilectissimus in sua, quam erudito calamo Episcoporum Cremonensium chronologia conscribit, Deo benè fortunante, in lucem brevi editura.

Ultra decem, quos primo loco adnumeramus, eosque in numero Sanctorum relatos scribit *Brescianus Corona Virorum Cremon. Sanctit. insignium*, tres etiam in Sanctorum cathalogo adscriptos habemus, memoratum scilicet Sisinium Cremon., qui floruit sub Bonifacio I. P. M. anno 422. Sylvinum pariter Cremon., qui sub Gregorio III. anno 734., ac Emmanuelem Abbatem Cisterciensem, sub Alex. III.

Digniorem Episcoporum seriem reddidere Gregorius XIV. S. P. antea Nicolaus Sfondratus è Nobilissimæ Patriæ stirpe progenitus, ac Undecim S. R. E. Cardinales.

Clarissima Privilegia, queis fulgent Cremonenses Præsules, omituntur, cum ea facillimè videre quisq; possit apud *Ugbellum in Italia Sacra Tom. 4. de nostro Episcopatu*; ipse enim scribit *Regum, atque Cæsarum privilegiis amplissimis communitus, inq; Insubriæ primis Præsulibus cum vetustate, tum opibus, numeratus*. Negligendum planè haud est, Antistitem Cremonensem ex antiqua, & immemorabili Pontificia concessione deferre Crucem in Cathedrali sua, & in Sacris Amburbialibus peragendis, qua ipsimet Patriarchæ utuntur, decus præcipuum, & in tota Italia (ut sciam) singulare.

Ex amplissima æque Diœcesi ab aliis distinguuntur; hæc enim longitudinæ millia passuum octoginta ab Oppido Cassani, usque ad Caballariæ Vicum, latitudine fermè quindecim inter Padum, & Olium, ac Abduam perlabentem amœna, ac frugifera planicie protenditur, inibi olim quinq; Civitates aderant; Vardastallum, ubi sub Paschale II. anno 1106. Generale Concilium celebratum fuit, & Crema, cum essent subditæ Cremonensibus, Bozulum, & Sabloneta, quæ adhuc in Diœcesi; Buxetum verò Episcopatu Burgi S. Donini proximè dilapso sæculo adjunctum, præter viginti, quæ in ea continentur Oppida Insignia, Urbibus nonnullis profectò comparanda.

Dioecesium illustrent Ecclesiæ Parochiales ducentum triginta, fidelium Animarum ducentum millia, & ultra curam foventes, ex quibus stationes vigintiquinque, eas Vicariatus Foraneos appellamus, in quibus eminent sex Collegiata, Archipresbyterales undecim, Præpositurales reliquæ, & Rectorales, Regularium Cœnobia septem, & quadraginta Augustiniani, nempe ex iis quatuor possident, Capucini novem, Carmelitæ tria, Cistercienses duo, Cler. Reg. Barnabitæ unum, Dominicani unum, Franciscani Conventuales tria, Hieronymiani Congr. Insub. unum, Minimi unum, Minores Observantiæ duodecim, Olivetani unum, Servi B. V. M. quinque. Monialium verò duodecim, ut alia taceam operosa templa; Cæterum non est silentio prætereundum illud toti Orbi spectatissimum, ac effulgens Beatissimæ Virgini Sacrum à *Fonte* nuncupatum, quod miliare unum à Caravagio diffidet, ob Peregrinos eò comigrantes celeberrimum: hoc sexies invisit, nec illud iterum invisendi cupiditas destitit.

Expende attentius, mi Lector, si lubet, vastissimam nostrorum Majorum pietatem in latifundiis Ecclesiasticorum commoditati, utinam non delitiis, in ditone Cremonensi elargitis. Ducentum septuaginta mille tercentum sexagintæ duæ Perticæ (vulgare nomen, quò agros metimur) ab Imperatoris Caroli V. temporibus enumerabantur, quas immunes à quibuscunq; oneribus (utor hoc vocabulo in nuperis Dictionariis frequentissimo) decrevit, privilegium hac tot ærumnarum, bellorumve tempestate valdè perspectum, cum (nemo præter nos fortassè credat) à tot bonorum Dominis, si layci essent, centum mille Romanorum Scuta in Regium censum exigerentur. Eam sanè ætatem citra, ipsimet Sacram vestem deferentes totidem fermè bona possident, pro quibus non adeò lata gaudent immunitate.

Divertendum nunc ad Urbem (Suburbanis, ubi Ecclesiæ duodecim, & ultra, relictis) ibi pietatis etiam immensæ prima ratio, ad Summi Dei, ejusque Beatiss. Matris, Sanctorumve gloriam, centena propè Templà, multa quidem lautissimis elaborata structuris, picturisve ornata, Turribus elegantioribus munita (hinc Urbs, Turrita dicitur) adnumerantur, auro, argentoque micantia. In hisce (Monialium, aliisve paucis exceptis) toto anni curriculo, ut populus statis diebus hinc, illinc in amorem, ac Divinæ Majestatis venerationem incendatur, Augustissimum Eucharistiæ Sacramentum ab ortu, ad Solis inclinationem exponitur, ac devotis precibus, musicisve concentibus adoratur. in hisce pariter, numero quinque ultra quadraginta, de doctrina orthodoxa, diebus festis per Viros probos Maribus, & fœminis eò confluentibus, seorsim quidem, agitur utrobique, & disputatur. Omitto Conciones, quas crebrò è Suggestu dicuntur, vel extrà ferias quadragesimales, ut continuò discamus, Virtutibus, ac benefactis nostris præmia post hanc vitam, flagitiis verò desti-

nata supplicia. Omitto ad mores componendos, improbarumvè cupiditatum illecebra vitanda, serias, doctasve lectiones, panegyricos, sermones, qui passim ad Heroum cælestium laudes recitantur, aliquandò melius ab imperitis Oratoribus omittendos. Prætereo ad privatum commodum constructa Sacella quamplura, ut in Episcopio, in Prætorio, in publico Urbis Palatio, in Domo, quam Protector noster Homobonus inhabitabat, in Collegiis, in Cænobiis, ac demùm in Nobilium ædibus.

Septuaginta Sanctorum Corpora nobis nota, nostris in Ecclesiis dignè servantur, præter eorum lipsana innumerabilia, ac pretiosissimas tum Passionis Dominicæ, tum Mariæ Virginis Reliquias, ut ex *Sanctuario Peregrini Merulæ* clarè liquet.

Urbem protegunt Sanctissimi Tutelares Homobonus, Himerius, Petrus, Marcellinus, his additi postremis temporibus Franciscus Xaverius, & Petrus Martyr.

Eam quoq; maximæ Religionis, ac Pietatis exemplis condecorant. Nobilissima, & magnificentissima Cathedralis Ecclesia erecta anno 1107. Vvaltero Episcopo curante die xv. Augusti; Consecrata verò à Sicardo Ep., ut innuimus in primo Volum. pag. 89. verùm ob monumenta deperdita, seù ob aliam urgentiorem causam iterùm à Cæsare Speciano die 2. Junii anno 1592.

In Urbis medietate fermè consita, Gloriosissimæ Virgini in Cælum Assumptæ dicata, inibi vigintiquatuor Altaria, pleraq; peregrinis lapidibus extructa, ac ditissimæ supellectiles à Nobilibus illius Magni Templi Ædilibus, ut ajunt, Fabricæ Præfectis, interdùm instaurantur, & augentur. Ibi Episcopo adsident vigintiquinq; Canonici, quorum origo est antiquissima ultra decem sæcula. Hisce præficiuntur Prælati, seù Dignitates novem, omnes verò more Canonorum Vaticanæ Basilicæ induti privil. Greg. XIV. Mansionarii decem, & septem almutiis decorati, Magister unus Cæremoniarum, duo Curati, ac Sacristæ duo præter alios minoris nominis Clericos: Hæc die Sabathi Kal. Januarii anni 1078. à Comitissa Mathilda investitur de comitatu Insulæ Fulcheriæ. recensetur diploma ab *Ughello Citato Ital. Sac. Tom. 4.* ubi de Arnulpho Ep. præter alia multa à Regibus, ab Imperatoribus, & speciatim à Carolo Magno ei collata beneficia.

Divæ Agathæ Ecclesia Collegiata anno 1464. Pio II. S. P. ultimo sui Pontificatus anno, ubi resident Mitratus Præpositus, Canonici octo cum almutiis, Mansionarii sex. Tabula marmorea, ut fertur, ab Angelis ad tumulum Martyris Sanctissimæ delata, hîc servatur. Cæleste, ac singulare ad effugandum incendia Portentum. In ea, ut fertur, leguntur literæ M. S. S. H. D. E. P. L. hæ à nonnullis interpretantur *Mentem Sanctam, Spontaneam, Honorem Deo, Et Patriæ Liberationem*, sed forsân melius. *Martyri Sanctæ Sepulcrum Hoc Datum Est Paradisi Lætitiâ, vel Patriæ Laudi.*

Divi Homoboni pariter Collegiata anno 1049. sub Leone IX., &

anno 1697. ad antiquos honores restitutâ die 2. Februarii, ubi Præpositus indutus, ut Canonicus Cathedralis, & Canonici novem cum almutiis dinumerantur. Divo Ægidio erat olim Sacra. Inter hujus Phani insigniora colitur adhuc lignea Christi imago, multis effulgens prodigiis, ad cujus pedes Sanctissimus Protector noster sæpissimè orabat, ac felicissimos suos clausit dies anno MCIIC. Idibus Novembris.

Antiquitùs inter Colleg. referebantur Sancti Michaelis, & Divæ Lucix Delubra, ut refert *Merula in Sanctuario pag. 258.*

Amplum pro Clericis educandis, & instruendis Seminarium.

Vigintiinq; tùm Monachorum, tùm Fratrum, & Cler. Regularium cœtus plerique instructissimi, tria quidem in Suburbiis comprehensa, & scilicet (Alphabetica utar methodo) Augustiniani Congr. Insubriæ Augustiniani Nudipedes, Barnabitæ Cler. Reg., Camaldulenses, Canonici Reg. Lateran. duo habentes Monasteria, Capucini, Carmelitæ, Carmelitæ Nudipedes, Congregationis Missionum Cler. Reg., Dominicani, Franciscani Conventuales, Franciscani Minores Observantes duo possidentes Cœnobia, Franciscani Tertii Ordinis, Hieronymiani Congr. Insubriæ, Hieronymiani B. Petri de Pisis, Jesuitæ, S. Jo: de Deo, Minimi S. Franc. de Paula, Olivetani, Servi B.V., Somaschenses, qui duo tenent Collegia, Theatini Cler. Reg.

Octo, & decem Sanctimonialium Asceteria, inter quæ quatuor profstant sub regula Divi Benedicti. Profectò mirandum est, cur Monachi illius Nobilissimi Ordinis nulli apud nos adsint, cùm temporibus anteaçtis in Urbe nostra possiderent undecim Monasteria, scilicet, S. Abundii, S. Arealdi, S. Benedicti, SS. Cosmi, & Damiani, SS. Hypoliti, & Gabrielis, S. Laurentii, S. Pauli, S. Petri, S. Salvatoris, S. Sigismundi, S. Thomæ.

Pareciæ nunc quadraginta quatuor, antisecus autem cum Suburbiis erant novem, & sexaginta, ut ex cathalogo recensito ab eodem *Merula* loco citato.

Trigintaquinq; & ultrà Confraternitates Sæcularium; penitentix vestibus incedentes undeviginti, reliquæ sine vestibus.

Hospitales domus non paucæ, inter quas majus Xenodochium ex multis hospitalibus, ac piis locis erectum anno 1451. annuente Nicolao V. Sum. Pont., cui sanè nomen est S. Mariæ Pietatis prò infirmis utriusq; sexus curandis, Spuriisq; Sububeribus, ac egenis suscipiendis notissimum, rebusque omnibus, quæ ad salutem cùm animæ, tùm corporis conferunt planè refertum.

Adest & Nosocomium Divo Alexio dicatum, in quo tercentum propè pauperes tùm insanabili morbo conflictati; seù mutili, tùm pueri derelicti, aut illi, quos ad egestatem morbus, aut Senectus impulit, asservantur.

Aliud pariter apud Religiosos S. Joannis de Deo non incelebre est valetudinarium.

Pro pueris orphanis custodiendis, S. Geroldi, vocatur sub PP. Soma-
schenium cura, ubi nihil prorsus omittitur, quo bonæ educationi
eos, vel alicujus artis, vel victus observatione reservent.

Pro puellis itidem orphanis, Divæ Ursulæ, Sacrum est anno 1528.
Duo alia sunt Gynæcea, & scilicet pro Virginibus, quibus pudor
facillimè labi posset, cui S. Raphaelis nomen inditum est anno
1528., & pro Mulieribus malè conjugatis, Divæ Magdalenæ,
appellatum, cui

Tertium nuperrimè hoc anno 1704. additur pro recipiendis puellis
ostiatim palantibus, & per templa stipem efflagitantibus, ne in
pravos libidinis potius, quàm charitatis excitent flammæ, id
postremis suis tabulis Pius quidam Hierurgus antea Medicinæ
Doctor designaverat, modò Franciscus de Raymundis Soc. Jesu,
Vir integerrimus, annuentibus Patriam Regentium votis extruxit.
Sunt & multæ domus, in quibus Mulieres, & Viduæ ex piissimis
legatis dispartiantur.

Pro pestili morbo correptis, quem Deus à Nobis in ævum avertat,
latissimum paulò extrà muros patet Hierocomium, ut oppidulo
æquari possit, ædificatum anno 1511.

Pro Alienigenis Peregrinantibus adest apta domus cum obsonatore
penès Confratres Ecclesiæ Sanctissimæ Trinitati dicatæ, ut ii
bene excipiantur.

Pro succurrendis Carceratorum ærumnis, singulo anno à Patriæ PP.
sex Protectores eliguntur, inter ipsos jam quatuor annos explevi,
quo tempore electus unà cum Marchione Petro Francisco Trec-
cho, ut bona locarem per PP. Patriæ huic Pio instituto jamdiù
assignata, non parum reditus adauximus. Quotidianum quoque
Sacrum ad Altare Divo Leonardo Dicitum in Sacello ante Car-
cerem, quem, vulgus, communem appellat, restituimus.

Ad subventandum iis, qui ex honestate, vel Nobilitate, aut impo-
tes, aut non sine familiæ dedecore victum sibi quærere permitti-
tur, Pius locus est, quem Hospitale Gallaratum materno voca-
bulo nuncupamus, hujus pariter Ego perpetuis Rectoribus ad-
scribor. dictum est Gallaratum, quod ab Augustino Gallarato
Viro Patritio, pietate, ac virtute incomparabili fuerit maxima
liberalitate institutum anno 1549. die xxv. Martii ex Tabulis
Jo: Francisci Ghisulphi.

Ad medelam præstandam inopibus Ægrotantibus, quibus pariter
ex verecundia non licet Xenodochium majus adire, habemus Piis-
simum Pharmacopolium, quod floridissimè viget ex annuis bono-
rum proventibus Andreæ Sacchetti Causidici, ac Cæsaris de Luca
Cremon. id Sanctæ Coronæ Seraphicæ, nostra lingua dictum est.

Ut aliorum indigentis continuò, & publicitùs consulatur, & potis-
simum ad avertendas fœneratorum decipulas Mons Pietatis
erigitur anno 1494. verè ut *Psal. 67. Mons Dei, Mons pinguis, Mons
coagulatus*, & nuperrimè ex Abb. Joannis Pauli Caucii redivis
auctus,

auctus, ut ex pignoribus ibi reponendis, ad libras usque tricenas, nihil prorsus per annum integrum exigatur.

Adsunt & duo uberrima loca Pia, unum scilicet, quod nos dicimus Consortium della Donna anno 1347. à Clemente VII. S. P. confirmatum, alterum, Consortium Divi Homoboni anno 1356. institutum, cujus inter Consortiales adnumeror, ubi singulis hebdomadis per eorum Regentes permultæ distribuuntur eleemosynæ tum edulium, tum pecuniarum, ne miserabiles fame torquantur.

Quatuor etiam his addenda sunt ex eleemosynarum copia in Urbe præclara; ab eorum effectibus non injustè dicuntur 1. Charitas S. Vincentii, 2. Charitas S. Arealdi, seu S. Nazarii, 3. Charitas S. Michaelis, 4. Charitas Mariana, à familia de Marianis instituta.

Cæterùm plures, atque plures sunt Cremonensium ardentissimæ charitatis inexhausti fontes, è quibus bona haudquaquam à Populo excogitata, aliquandò promanant; tædium sanè afferret, omnia hinc recensere, quæ jugi studio fiunt, tum in distribuendo dotes pauperibus puellis, tum egenis assiduas opes præstando, cum nulla fermè in Urbe Paræcia, seu ut vulgus dicit, Vicinia reperitur, quæ multa indeficientis pietatis vestigia in Christi pauperes non præferat; quibus etiam Cremonensium Religio undequaque perspecta dignis præconiis celebratur, adeò ut de nostris Civibus dici possit, quæ *Cic. ad Att. diligentius Urbem Religione, quam ipsis manibus cingitis*. Unde affabrè illud Platinæ cadit, quod homines contra illum minus audent, quem Deo amicum vident. Quid mirabiliùs? Arx ipsa Urbis nostræ inter alias Insulæ clarissima non tantùm armis, quàm terribili SS.^{mæ} Crucis nomine munitur. Hinc Castrum S. Crucis communi vocabulo est appellata.

Regionem, Religione adæque eorum præsentia decorarunt Heroes nascentis Ecclesiæ in apotheosim relati. Ex exteris S. Barnabas, S. Syrus, S. Ambrosius Præsul Mediolanensium, quando in Opido Cassani ad ripam Abduæ memorando, & penè inaudito prodigio excepit Divi Dionysii Antistitis pariter Mediolani corpus è Capadocia illuc translatum, à S. Aurelio Episcopo Reditioniano in Armenia, ibi etiam majus templum eidem S. Dionysio nunc Sacrum (quod mense Maii hoc anno invisimus) à S. Barnaba erectum fuisse, opinio penès multos Auctores invaluit. Ex nostratibus Sabinus, Felix, Gorgonius, Marinus, Simplicianus, Maternus, Cassianus, Sixtus, Florianus; hi omnes nostræ præfuerunt Ecclesiæ. Faustinus, & Lanfrancus Athletæ pro fide Christi cum uno, ac ducentum Civibus Cremonensibus in Urbe Brixia sævissimis Arianorum temporibus, quorum ossa inibi in Templis Divi Caloceri, & Divæ Afræ custodiuntur; S. Permerius, & S. Bassianus Sodalitii Ursulani Comites, & Martyres, Eusebius Abbas Divi Hieronymi amicitia conjunctissimus, S. Sisinius, ac S. Sylvinus ambo è nostris Episcopis, Ciria Virgo cum tribus Virginibus
Cre.

Cremon. in Urbe Cæsariensi Martyrii palma præincta anno 987. Ex exteris postmodum, quorum multi Cives nostri effecti sunt, S. Emanuel Episc. Cisterciensis, S. Bernardus Clarevallensis, ut fœdus inter Mediolanenses, & Cremonenses componeret, Bonizo Episc. Plac., & Martyr, S. Geroldus Colonienfis, S. Albertus de Villa Aonii Bergomensis, B. Facius Veronensis, S. Franciscus, S. Clara, S. Dominicus anno 1218. sub idem tempus Patriæ nostræ adfuere. ibi, & S. Antonius Ulissiponensis ad multos dies, S. Petrus Martyr Princeps inter Inquisitores Cremonæ, Francus Senensis, Damianus Carrariensis, Bartholomæus è Pallatiolo Brixienfis, Amedeus Lusitanus, quando in Cremon. Diæcesi propè Oppidum Castrileonis in loco S. Mariæ Brixianoris nuncupato, Congregationem Observantium, ut ajunt, S. P. Francisci anno 1466. fundavit, S. Bernardinus Evangelicam veritatem prædicando, & post eum B. Bernardinus Feltrensis, V. Cambius Bossus Can. Reg. Mediol. S. Carolus Borromæus pluries, præter innumeros Ven., & præclaros Dei Servos, quos inter non est omittendus Bartholomæus à Saluthio Ord. Min. de Observantia, qui anno 1602. die quinta Julii Nobilissimam Cremonæ instituit Sodalitatem Sacrorum Stigmatum Divi P. Francisci dicatam, in qua bis Fratriarchi sedem occupavi, licèt minimus inter illius Confratres adscribar.

E nostris etiam ingens agmen Virorum, & Mulierum Sanctitudine insignium prodiit, horum omnium antesignanus Divus Homobonus Maximus Patriæ Patronus.

Inter Canonicos Reg. Fulgentius Sorelina, Seraphinus de Turrefinis, Jo: Jacobus Abbas Generalis, ac Franciscus Conversus.

Inter Monachos, & Ascetrias Casinenses Henricus Abbas Cluniacensis, Joannes de Surdis, ab aliis de Cacciafrontis Mantuæ, & Vicentiæ Episc., ac Martyr, Gentia de loco Jovis altæ, ac Honesta de Piscarolis.

Inter Monachos S. Hieronymi Congregationis Insubriæ possidentes insigne Templum S. Sigismundo erectum, ad unum miliare ab Urbe distitum Constantius Cazaniga Generalis, Hieronymus Affaitatus, Benedictus à Piceleone.

Inter Dominicanos Moneta, Rolandus, Damianus de Bozulo, Ambrosius de Soncino, Franciscus de Cropellis, Stephana da Quintiano, Luchina de Stropenis, sive de Barbobus, Prisca de Soncino, ac Octavia ex Comitibus de Covo.

Inter Franciscanos Conventuales Guiscardus de Guiscardis Episc., & Martyr, Himerius Guardalupus, Antonius, Bernardinus, Victoria de Baroncellis, Seraphina de Pasinis.

Inter illos Ord. Minoris de Observantia Joannes Fossa, Benedictus, Bonaventura, Dionysius, Lucas, Antonius, Franciscus à Piceleone, Sixtus de Riparolo, Angelus, Franciscus, Pacificus, & Modesta, omnes de Soncino, Jo: Rubeus Laycus, Jacobus è Castroleone.

Ex Augustinianis Guilelmus Amidanus, Simon, Georgius, & Nicolinus de Lazolis, Antonia de Gadischis, Francisca de Arisii, ambo S. Monicæ Abbatissæ, ac Eufrosina à Sorexina.

Ex Carmelitis B. Franciscus Martyr, Margarita de Spinetis.

Ex Carmelitis Excalceatis, quorum Cœnobium in Italia primùm post Genuam nostra Urbs obtinuit, ut ex suis Chronicis legimus.

Paulus à S. Simone Laudæ obiit 7. Augusti 1654., cujus cadaver incorruptissimum multis effulget miraculis, Fidelis à S. Maria, Augustinus à S. Theresia Missionarius Apostolicus apud Indos orientales, Hieronymus itidem à S. Theresia.

Inter Servos B. V. Marcus Gualterius de Casali Majori, Victor, Baptista, Honestus, & Guilelmus. Toscana è Casali Majori, Riccadona, Beatrix, Monica, Joanna de Visellis, ac Helisabeth de Picenardis.

Inter Capucinos Bonaventura, Andreas de Mussis, Raphael Stanga, Ignatius Lamus, Andreas Varolus, Benedictus, & Felix à Caravagio, Amadeus de Antiniato, Marius à Piceleone, Ambrosius à Soncino, Ventura itidem à Soncino Laycus. inter Viragines Dorothea de Goldonis.

Inter Theatinos Stephanus de Sanctinis, Alexander Bottà, qui in desertis Arabiæ pro fide occubuit.

Inter Jesuitas Antonius de Ripariis pro fide Martyrii Palmæ coronatus in Paraquaria.

Inter Barnabitas Antonius Maria de Zacchariis Princeps inter eorum Institutores. Ex Sanctimonialibus ejusdem Ordinis Julia de Sfondratis, Valeria de Aleriis nupta priùs Viro Patritio ex familia de Burgis, Lucia Soror Laica, quæ obiit die 22. Decembris 1650.

Inter Somaschenses Evangelista Doratus.

Ex Collegio B. V. Victoria Tonis.

Præter superiùs memoratos, à Nostratium Scriptorum monumentis haud omittuntur Henricus Casalorcus Episc. Regiensis, Damianus Foliata Sacerdos sæcularis, Jacobus Heremita, Homobonus Lizarius, seu Bonus Heremita, Margarita de Schitiis, ac Helisabeth de Magistris Virgo. Omittuntur alii, quos Lector habebit in tertio Tomo.

Habuimus etiam Institutores, ac Instauratores Ordinum Regularium, & scilicet Cler. Reg. S. Pauli, ut vidimus, Antonium Mariam de Zacchariis, Simonem Augustianum Reformatorem suæ Religionis in Regno Neapolitano, Nicolaum de Lazolis pariter Congr. August. in Insubria unum ex tribus Restauratoribus, Bonum Heremitam Religionis Mulierum Pœnitentium Conditorum in Civitate Mediolani, quæ Convertitæ vulgariter nuncupantur, item piissimi Instituti pro adoratione S.^{mæ} Eucharistiæ, Quadraginta Horarum appellati, Raynaldum Lantium maximum doctrinæ orthodoxæ Propagatorem.

Ex nostris Civibus habuit Ecclesia Dei Catholica unum Sum. Pontificem, & nempè Gregorium XIV. antea Nicolaum Sfondratum, Quindecim S. R. E. Cardinales, Patriarcham unum, Archiepiscopos decem, & septem; Episcopos centum sexdecim, Præsules in Romana Curia innumeros. Ordinum Regularium Administratos Generales sexaginta (hinc Cremonæ celebrata plurima Comitia Regularium Generalia) Procuratores Generales, & Rectores Provinciales sine numero. Contra Hæreticam pravitatem Inquisitores ex celeberrimo Prædicatorum Ordine viginti, & ultra. Summorum Pontificum hospitiiis Cremona pluries inclaruit, præsertim verò Eugenii III. anno 1148. ut ex Ughello, ubi de Uberto Ep. Cremonæ. Victoris IV. anno 1154. dum schisma contra Alexandrum III. vigeat. Joannis XXII. dicti XXIII. nimirum die xij. Januarii, qua die Urbem ingressus est unà cum tresdecim S. R. E. Cardinalibus (dum ibi esset Sigismundus Rom. Imp.) nec non Kalendis Septembris ejusdem anni adeundo Constantiense Concilium.

Siqui tamen essent, quos hæc ignota lateant, eos Ego hisce meis libris convincere non gravabor; omnia quippè à me hîc summarie recensita, suis locis descripta comperient, quini mmò minimè inficias ibunt, me potius negligentia, quàm mendatii reum fuisse. Sit ergo in ævum Soli Deo, qui tot Pietatis, Fidei, ac Religionis muneribus Patriam meam opiparè ditavit, & auxit Honor, decus, & laus, ac ad ipsius nominis gloriam videant, quæ dixi, & quæ dicturus sum.

Hæc scripsimus Kal. Octobris MDCCIV.

Facultate mihi à Reverendis. P. Magistro Joanne Baptista Pichi
S. Officii Inquisitore facta, Librum inscriptum Cremona Literata
Tom. 2. diligenter perlegi, plurima eruditione refertum, in quo cum nihil,
quod Catholicae fidei, sacris Canonibus, & bonis moribus obsit, repe-
rerim typis mandandum censeo.

Datum Parmæ in nostro Conventu S. Mariae Quarterii hac die 23.
Junii 1702.

In quorum fidem

Fr. Carolus Masini Tertii Ord. S. Francisci in eodem
Conventu Studiorum Regens, S. Theol. Doctor
Colleg. Parmensis, necnon S. Inquisit. Consult.

Operis inscripti Cremona Literata, Auctore D. Francisco Arisio,
secundam partem Tomi Secundi, jussu Reverendis. Patris Ma-
gistri P. Jo: Baptista Pichi Inquisitoris Parmæ &c., ea, qua debui,
sedulitate pervidi, & cum puram, absqueq; erroris labe, sive circa
fidem, sive circa bonos mores, & Principes, invenerim, ideo Typis
edi dignum censeo. Parmæ hac die 5. Aprilis 1703.

Eduardus Bonvicinus J. C. Colleg. Eques
Auratus, ac S. Officii Consultor &c.

Stante prædicta Attestatione

IMPRIMATUR

Fr. Jo: Baptista Pichi Inquisit. Generalis Parmæ &c.

IMPRIMATUR

Aloysius dalla Rosa Vicarius Gener.

VIDIT

P. A. M. dalla Rosa Consil. à Latere C. S. Sereniss., ac P. Præses
Serenissimæ Camerae &c.

MDI.

Himerius de Anselmis Franciscanæ Observantiæ Sacerdos (optimum siquidem initium præbet secundo Cremonæ literatæ Volumini Egregius Filius S. P. FRANCISCI Tutelarîs mei) Homo erat doctus, & ut ea tempora ferebant, elegans: post se reliquit libros ab Literatorum cætu non dispescendos, ut scribit *Bresianus in V. R.*

Super Evangelii Discursus Tom. 3.

Super Epistolis D. Pauli dis. Tom. 2.

De Statu Religioso, & Claustrali Lib. 10.

Benè Himerius noverat, quæ de quibusdam Claustralibus discurret D. Bernardus Sermon. 3. in Cœna Domini Tom. 1. oper. col. 1725. Corpore Claustrales, mente vagi, & nunquam stabiles. Pigri ad lectionem, tardi ad orationem, in Ecclesia dormientes, in Refectorio vigilantes. De Vigiliis longis dolentes, sed de longo Convivio gaudentes. Christum execrantes, Auditorium diligentes. Extrâ Chorum prò infirmitate frequentiùs remanentes, Infirmitorium non prò infirmitate carnis, sed prò desiderio carnis, torvis luminibus adspicientes, semper murmorosi, & detractores. Quid aliud isti miseri agunt, nisi quod panem intinctum comedunt? Profectò isti tales Judam Proditorem sequuntur, & cum Juda, nisi resipuerint, videant, ne damnentur.

Eod. Anno.

Guido de Zappis Soncinas Orator, & Poeta in utraq; facultate præstantissimus erudito calamo exaravit

Orationes

Satyras, &

Comœdias

Ex MS. Hier. de Baris.

Memoratur, & iste Guido à *Leandro de Albertis in descriptione Italiae*, ubi de Soncino in Insubria, qui Bernardinum Covum pariter à Soncino literatissimum Virum tali tempore floruisse autumat.

De Guidone extat Epitaphium Jo: Thomæ Musconii lib. 2.

Hac Juvenum Guido summus Moderator in urna

Conditur Aonii fama, decusque chori

Præstitit, ingenuas Pueris dum traderet artes,

Egregium Patriæ munus, opusque suæ.

Non tulit insignes Læbæsis Virtutis honores,

Et secat infasta candida fila manu.

Nec totum nobis tamen abstulit, ille recessit

Flebilis, illius gloria clara manet.

MDII.

Bernardinus Soncinas ex Prædicatorum Instituto multæ Frugis in Apostolica Vineâ, celebriores Italiæ Suggestus moribus, & voce illustravit longè Peritissimus Concionator, multa Reipublicæ Christianæ contulit Beneficiâ. Moriens itaq; post se reliquit
Concionum Volumen.

Meminit ejusdem *Seraphinus Razzius in Hist. Vir. Illustrum Dominicanæ Famil. Cap. de Illustr. Concionator. num. 37.*

Cœnobio Soncinensi Ord. Præd., quod jugiter præclaris Alumnis effloruit, ut vidimus in primo Volum., ac videmus, non modicum decus attulit Sanctissimus Pontifex Pius V. cui cum F. Michael Ghislerius esset, semel præfuit Prior, ut notat in Vita ejusdem. *Jo. Gabutius cap. 1. num. 17. relata in Actis S.S. Bolandi die 5. Martii. Eod. Anno.*

Stephanus Dulcinus Nicolai Lucari Rhetoris Cremon. Insignis Alumnus Regiæ Ecclesiæ S. Mariæ Scalensis Mediol. Canonicus, Eloquio Clarus, & Poësi Excellens edidit
De Nuptiis Illustriss. Ducis Mediol. ibi 1489. Breviarium, seu Bonifacii Simonettæ Abbatis Cisterciensis de Christianæ Fidei, & Romanorum Pontificum Persecutoribus Epist. Libros sex cum summariis Mediol. 1502. deinde Basileæ 1509. in fol.

In Bibliotheca Ambrosiana Mediol. celeberrima litt. Z. num. 515. reperitur MS. ejusdem Authoris Epistola nuncupatoria de memoratis Nuptiis ad Nicolaum Lucarum Rhetorem Cremon.

Ex Canonicatu, de quo suprâ, & longo incolatu Mediolani *Abbas Picenellus Dulcinum* recenset in Atheneo Mediol. nulla penitus facta mentione de Patria Dulcini, quem Cremonensem viderat in Elogiis Jovii, ubi refert Dulcini Cremonensis Carmina in laudem Lancini Curtii ab ipso Picenello allegata in Atheneo, discurrente de eodem Lancino.

Idem *Lancinus in suis Epigr. dec. 1. pag. 17. & 72. vocat Cremonensem.* Ejusdem Stephani extat memoria in *Orat. Joannis Jacobi Crotti*, quæ deflet obitum Lucari. Papiæ impressa 1518. in quâ Insigniores Lucari Discipulos adnumerat.

Item *Federicus Scotus Placentinus in Carmin. lib. 1. arminum 55. in Præfatione Residui Hist. Mediol. Tristani Calchi, quod Puricellus imprimi curavit. Mediol. 1644.*

Eod. Anno.

Franciscus de Sagitta in peragrandis remotis Regionibus Illustris. Compertum enim habeo in libro, cui titulus *Itinerarium Portugallensium è Lusitania in Indiam, & inde in Occidentem, & demum ad Aquilonem.* Magnifico D. *Jasredo Karoli F. U. onsulato Delphinatus Præsidi, ac Mediolani Viro eruditissimo Archangelus Madrignanus Carevalensis Ord. Cisterciensis. Mediolani Kalendis Junii. MDVIII.*

Exem.

Exemplum quarundam Literarum de Sagitta Cremonensis datarum Ulisbonæ XVI. Septembris MDII. directarum ad Oratorem Venetum Petrum Pasqualigum apud Regem Castillæ Agentem.

Idem Sagitta memoratur cap. 127. fol. 80.

MDIII.

Sigismundus Burgus Armanini Fortissimi Viri F. J. C. Viciniæ S. Salvatoris Nicolai Lucari Alumnus, Oratoriæ facultatis, ac legum gloria Præstantissimus in Collegium ascitus Die pr. Decembris 1489. Venetam Rempublicam Orator adivit hoc Anno 1503. non autem 1499. ut adfert perperam *Ant. Campus Hist. lib. 3.* ac eidem in veræ Fidei pignus contractum illomet anno 1499. Vexillum obtulit hisce notis aureis obsignatum *Cremona Fidelis*, quod ut grati animi monimentum publicè Senatores Reip. demonstrarent in celeberrimo Divi Marci Templo apponi iussum fuit. Tunc Burgus Equestri dignitate donatus Patriam feliciter remigravit, decessit verò 1505. epidimia correptus, cujus rei causa *Jo: Jacobus Crottus in Oratione*, quæ deflet quindecim Jureconsultorum mortem, inquit. *Sed quo Te Sigismunde Burge Miles gloriosissimè piaculo sileam? tibi uni Sopia Cæsarea, & Pontificalis enituit, eloquentia Vires suas comisit, historia contexenda coelitus inmissa fuit, tuæ Virtutis radio non mediocrem Civitati Cremonensium gloriam adjecisti.* Habentur ex suo eruditissimo pænu.

Oratio in Funeribus Augustini Barbadici Ducis Venetiarum Cremonæ habitis anno 1500.

Panegyricus Leonardo Lauretano Optimo, Humanissimoq; Principi Venetiis dictus anno à salutifera Dei Incarnatione 1503. 12. Kal. Maii. Venetiis per Bernardinum Venetum de Vitalibus eodem anno, cujus rarum exemplar mihi ab eruditiss. amico Petro Canneto Camaldulensi Abbate dono datum, cum de rebus patriis singillatim loquatur, in calce subnecto.

Hæc recensetur Oratio à *Joanne Cinello Florentino Patritio* Amico meo humanissimo *in ejus Bibliotheca vol. plut. 13.* non absque Urbis Cremonensis laude, cujus nomine in ævum ejdem maximas reddo grates.

Opera historica MS. quæ allegat *Bressianus* in Indice Scriptorum, quorum auctoritate usus fuit in Componendo suum Opusculum italicè *il Collegio de Dottori* inscriptum.

Commendatur à *Leandro Alberto* in *descript. Italiæ.*

In Templo Divi Dominici de altero Sigismundo Burgo in marmoreo Cenotaphio legitur hæc Epigraphe.

Sigismundo Burgo Octaviani Filio in primo pubertatis flore extincto Camilla Lafaitata Uxor Pientiss. B. M. P. MDXXIX. Die XXIX. Junii.

„ **D**uturno mentis desiderio, & ab ingenti spe, fidelitatis
 „ obsequia impendendi per tot temporum spatia uberrimè
 „ educati ad sublimes Majestatis Vestræ aditus, Princeps Serenif-
 „ sime, Senatores Amplissimi, & Viri Patricii tandem perveni-
 „ mus: debitam Celsitudini tuæ reverentiam, Amplitudini ve-
 „ stræ gratulationes, & fidelitatis munera præstaturi. Neq; nos
 „ ab instituto deterruit, quod post unius anni curriculum, ad de-
 „ bita Officii persolvenda serò, ac tardè nimis accedere videamur:
 „ cum nobis in Vineis fidelitatis operantibus, tantum in serò,
 „ quantum si in mane venissemus: duros vos Salvatoris Exem-
 „ plo non dubie credendum sit. Præsertim cum non mentis incu-
 „ ria, non animi negligentia, sed studio, & æmulatione obeundi
 „ muneris, dilatam post tot temporum intervalla, legationem
 „ fuisse: scire vos non dubitemus. Quam ob rem nihil nos in
 „ hoc munere absolvendo quod benignè, quod gratiosè suscipi
 „ non deberet, suspicati sumus. Si quid verò expectandum fuit
 „ quod commovere, & verècundiam inferre posset, id totum ad
 „ me spectare, & jam dudum veritus sum: & nunc agnosco. Cum
 „ enim unumquemq; nostrum, qui hujusce legationis officio
 „ fungitur, à te Principe Sapientissimo, & ab his, qui consilium
 „ tuum participant, conspici animadverto, eo tum mirari vos
 „ censeo, cur ego cui neque ex ætate, neque ex ingenio, neque
 „ ex dignitate orandi Provincia debetur, hunc dicendi locum
 „ (veluti per me temere abreptum) mihi ipsi vendicari. Non
 „ mea me voluntas Princeps Candidissime, vosque Patres Orna-
 „ tissimi dicendi causam suscipere impulit: cum non tam istius
 „ laudis cupidus sim, ut aliis injustè præreptam velim, neque
 „ tam audacissimus, quin à recta, & vera ratione monear,
 „ augustissimum hunc integerrimi consilii locum, scientia
 „ auctoritateque amplissimum, Oratorem arte, & dicendi peri-
 „ tia facundissimum exoptulare, qui generosissimos Magni,
 „ Optimiq; Principis Natales, & Illustres ejus animi dotes, egre-
 „ gia atque illustri oratione digerere possit: quæ ad eruditissimas
 „ tanti Principis, tantique Senatus aures accedere non erubescat.
 „ Atque non ego tam supinus, & mentis inops sum, qui cognita
 „ imbecillis ingenii mei infirmitate, qui arte parum, exercitatio-
 „ ne minùs, valere me sentiam, tantum fiduciæ conceperim, ut
 „ post tot clarissimos Oratores, qui ante me dixerunt, gloriosi,
 „ ac penè divini Principis res, & pulcherrima gentis suæ facta,
 „ quæ cujusvis quantumcumque disertissimi, & exercitati Orato-
 „ ris ingenium superare facile possint: postremus ego, minimusq;
 „ integrè, ac perfectè tractare ausim. Verum si quis consilii mei
 „ causam, & rationem scire desiderat: sciat nihil apud me majus
 „ ullo unquam tempore extitisse, neque nunc esse (post Deum,
 „ & Venetam Rempublicam) quam omnes vitæ meæ rationes,
 „ omniaq; consilia mea, ab Amicorum sententiis, & voluntate
 „ regi,

„ regi, ac pro libito moderationum suarum temperamento duci,
 „ & obsequiosè gubernari. Eas propter cum Cives, & hi Collegæ
 „ mei dicendi causam uno omnes (uti ajunt) ore injuxissent, ne
 „ minus obsequens, quam ipsi in me officiosi sunt, viderer, de-
 „ mandatum munus non sum ausus recusare, incompositæ, & in-
 „ ornatae Orationis, potius quam inofficiosa voluntatis Judicium
 „ subiturus. Idq; eò lubentiùs feci quod me scirem apud eos ver-
 „ ba facturum, quibus mos semper fuit, & si omnes qui huc Loci
 „ ad dicendum conveniunt humanè, clementerq; suscipere: gra-
 „ tius tamen, & benignius eos habere soliti sunt, qui ad benefa-
 „ ciendum ad Serenissima Majestatis Limina reverenter acce-
 „ dunt. Nephas itaq; & veluti commissi cujusdam Sacrilegii
 „ Religionem veritus sum, si ego, qui Amicorum sententiis nun-
 „ quam adversatus, qui vos omnes ergà eos, qui in hunc ornatif-
 „ simum Locum conveniunt gratiosos, humanissimosq; semper
 „ existimavi: quiq; præclarissimas Lauretanæ Gentis res, prò
 „ Veneta, & universa christiana re sustinenda: Terra, Mariq;
 „ gestas, prædicare solitus sum in præsentiarum, quando majora
 „ Dux Inviçtissime, tuo ductu, tuisq; auspiciis nunc parantur
 „ silentio, taciturnitateq; pertransissem.

„ Cum singulas itaq; Princeps Eminentissime Corporis, animiq; tui
 „ dotes: & virtutum tuarum ornamenta percurro: is mihi profe-
 „ ctò videris, qui unus ex omnibus, & ab omnibus unus eligi
 „ debueris. Quis enim inficiabitur, ut si de Principe eligendo, in
 „ quodam Italiæ, vel Christiani Orbis comitio quæratur, qui
 „ Italiæ dignitatem, & totius Christianæ rei publicam causam,
 „ adversus Barbarorum insidias, quæ nunc Italiæ imminet,
 „ tueri, & sustinere queat, quin ab omnibus talis optetur: cui
 „ fœlix patria, domus clara, forma propè divina, ætas gravis, &
 „ matura, cuiq; privatarum, & publicarum rerum cognitio, usus,
 „ & assidua exercitatio insit: qua regere consiliis Rempublicam:
 „ firmare legibus Civitates: emendare judiciis Prævaricantium
 „ iniquitates possit: & futuris rerum Eventum (tamquam de
 „ altissima specula longè prospectans) providentia, consilio, &
 „ virtute ità occurrere sciat, ut tantam Imperii molem subire
 „ dignus habitus sicut, & judicatus. Hæc omnia si quis rectè con-
 „ siderabit in te Princeps Ornatissimè concurrunt: nam tibi pri-
 „ mum Urbs Veneta Mater est: quam Orbem, rectiùs quam
 „ Urbem appellandam dixerim, cujus una Domus, cujusvis
 „ Urbis habeat opes: hæc est illa, quam patentem antea malo
 „ nostro Fori Julii Portam Barbaris Potentia, & auctoritate sua
 „ clausit: hæc est illa, cujus cum multæ, innumeræq; commen-
 „ dationes latissimè pateant: hac in re singularis, & admiranda
 „ una est: ut cum cœteræ Orbis Terrarum Urbes, Opibus, &
 „ humana industria, jactis humi fundamentis condita: huic adeò
 „ Cælestium favor prospexit, & supremus ille rerum Fabricator
 „ indul-

„ indulserit: ut divino quodam nutu ipsa rerum naturâ cessisse vi-
 „ deatur: cum intrâ procellosos Maris impetus, & medios Pelagi
 „ vortices, per tot Tempa, per tot Regias, & magnificas Do-
 „ mos, Turres, Portus, & Navalia insurgens, tantum inter alias
 „ caput extulit Urbes, ut Regia Regum, potius quam Civitas
 „ Civium; jure meritoque appellanda sit. Quæ & si à quampluri-
 „ bus Orbis Civitatibus hac una in re vincitur quam fundamento,
 „ & constitutione ante stant: Gentis tamen origine, & antiqui-
 „ tate, ac rerum gloria, amplitudineq; non cedit, cujus initium,
 „ augmentum, & gestarum rerum magnitudinem, si narrando
 „ profequi voluero, alius Salustius, aut Varo, Trogus, vel Livius
 „ in hanc lucem ab Inferis revocandus erit, qui molem, quæ viri-
 „ bus meis impossibilis videtur, validioribus humeris suis cum
 „ Sabellico vestro, qui tam præteritarum, quàm præsentium
 „ rerum ignorat nihil ferre, ac sustinere possit. Et cum locum, in
 „ quo Mortales habitent nullum esse crediderim, in quo Vene-
 „ torum virtutes eximix, victoriæ ingentes, triumphus admirabiles
 „ non laudentur, prædicentur, & extollantur: ullum pariter ex
 „ tot tantisq; præliis, terra, mariq; gestis, in quo Lauretanus Vir
 „ Militis, vel Præfecti, vel Imperatoris Officium gerens, stre-
 „ nuè, fortitèr, & laudabilitèr pro patria, & Diis Pænatibus non
 „ egerit, reperiri vix posse æque existimarim. Atq; ut è multis
 „ (ex quorum copia difficultatem patior) aliquos memorem
 „ Georgium, & Petrum Lauretanos Fratres, Ludovici Filios
 „ (qui primi nunc in mentem veniunt) memorare sat puto, quo-
 „ rum alter Turchorum Classem Chalili Duce, quam plurimas
 „ Ægei Maris Insulas vastantem, Proprætor non priùs insequi
 „ destitit, quam acri pugna commissa, bellicis artibus superatam
 „ fuderit: & in Venetam redegerit Potestatem. Postque hanc
 „ (quam dixi) & Helespontiacam Pugnam, quam simul cum
 „ Fratre egregiè gessit, dum de mittendis supplementis Jacobo
 „ Trivisano, qui Ambrosium Spinulam vestræ Reipublicæ Ho-
 „ stem, in Cajetæ Portu occlusum obsidebat consulere: stu-
 „ diosus Patriæ Vir, ingentem quam ergà Patriam pietatem
 „ observabat ostensurus, non expectata Civitatis voce, habito
 „ novo delectu, qui navibus imponeretur, cum se Præfectum
 „ propria iturum impensa ultro obtulisset, jamq; trans Siciliæ fre-
 „ tum navigasset, balearica fraude (cum quibus nullæ inimicitix
 „ fuerunt) circumventus, suscepta ex improvise cum Hoste ad
 „ periclitandas virtutis suæ vires, & promptissimo, & ferocissimo
 „ pugamine pro Republica hac vestra intrepidè, ac constan-
 „ tissimè dimicans, ac vitam cum laude paciscens occubuit: sic ut
 „ viventibus magnum sui desiderium, Posteris verò virtutis suæ
 „ memoriam reliquerit sempiternam. Alter rebus Bello gestis
 „ adeò Insignis, victoriarum, & triumphorum adeò clarissimus
 „ extitit, ut Veneti alterum Apium Claudium in patria habuisse
 „ meritò

„ merito gloriari possint, qui & si ab eo in hoc tantum abfuerit,
 „ quod Romana, & Latina Oratione caruerit, ingenio tamen
 „ adeò facundissimo, abundantissimoq; fuit ut omnia, quæ ætate
 „ sua Mari gesta sunt, quorum ipse pars magna fuit, nec non navi-
 „ gandi Maris portuositatibusq; rationem Veneta, & sui temporis
 „ lingua prosequutus, non tam militaris gloriæ, quàm litterariæ
 „ disciplinæ nomen apud Posterios transmiserit celebrandum.
 „ Prætereo Marchos, Andreas, Paulos, Laurentios, Aloysios,
 „ Jacobos, quæ cum cæteris Hostibus tum maximè Turcis formi-
 „ dolosa, Lauretanz Gentis præclarissima nomina: sive enim
 „ Terrestrium Copiarum Duces, & Moderatores: sive mariti-
 „ marum Classium Imperatores fuerint tantum Venetæ Reipu-
 „ blicæ gloriæ addidere: ut quantum eorum tempore Veneti Ho-
 „ stium habuerint, tantum hæc Belli Fulgura, Victoriarum osten-
 „ tare potuerint, & Triumphorum. Taceo Antonium superioris
 „ Jacobi Filium, omniaq; ab eo tum prudenter, cum fortiter ge-
 „ sta, dum aut Classis Imperator, aut in Ferrariensi Bello Pro-
 „ consulatum gereret, si unum mihi dixisse sufficiat; Antonium
 „ dum Scodram Epiriopicum: quod vulgus Scutrium: sive Scu-
 „ tum hujus Imperii adpellarit ab ingenti Turcarum Exercitu
 „ undiq; obsessum, oppugnatumq; virtute, & præstantia sua tue-
 „ tur, & defensat: quantum Horatius Cocles ad sublicium Pon-
 „ tem, sub eo scuto, quo Hostium tela excipiebat frustrato eorum
 „ impetu Reipublicæ Romanæ profecerit, tantum hunc Venetæ,
 „ & universæ Christianæ Rei sub Scutrio, ubi Hostium vires sub-
 „ stinuit, & repressit utiliter contulisse. Sed quid in recensendis
 „ victoriis, & egregiis facinoribus, quæ à Clarissimis Domus tuæ
 „ Ducibus gesta sunt insisto? Quæ plura, & majora sunt certè:
 „ quam quæ de aliorum triumphis, in Veterum Annalibus hæte-
 „ nus scripta comperiantur. Quid Hieronymi Patris tui laudes.
 „ Quæ facundissimi cujusq; Oratoris ingenium: ne dicam orando,
 „ sed recensendo fatigare possint, memorare instituo? Quid Anto-
 „ nii recentioris Equitis, & Jureconsulti insignia, ac singula ejus
 „ animi, ejusque Fortunæ Bona in medium exponere contendo?
 „ Quando tu unus es Princeps Excellentissime, in quo virtutes
 „ omnes vigent, quæ in singulis prædicantur. Video, dedignaris
 „ hanc gloriam, sed patere obsecro in Principatus tui splendorem:
 „ & in eorum, qui tibi hujus Imperii Gubernacula rectè credide-
 „ runt laudationem parte constitui. Atque ut omnes homines
 „ facile intelligant te Imperio natum, in quem Cælestium om-
 „ nium vis, atque potestas confluit de te aliqua altiùs repetenda
 „ non ab re existimavi; primumq; non satis videtur fuisse te ea in
 „ Urbe genitum, cujus pulchritudinem, auctoritatem, & poten-
 „ tiam aspiciens Orbis obstupescit, ni & in ea Familia natus esses,
 „ quæ antiquæ ab origine Gentis, per tot ducta Viros, Lauretani
 „ cognomentum merito, ac jure tibi comparavit à pacifera Lauri
 „ Arbore

„ Arbore (uti ego existimo) quam prætendi etiam inter armatos
 „ Hostes, sicuti quietis (attestante Plinio) est indicium victo-
 „ riarum præcipueq; lætitiæ nuntia, ità Lauretanos, Magnificos,
 „ Consulares, ac planè Regios, & Triumphales Viros esse hoc
 „ cognomento nobis apertissimè declarat, quorum res, & egregia
 „ facta, contrà hujus Imperii Hostes, strenuè, & magnificè gesta
 „ non minùs peculiare Lauretanorum Turcas vires infringere,
 „ quam fatale Turcarum Gallicam, Scipionum Punicam virtutem
 „ superare fuerit, apertissimis documentis, comparatis singulorum
 „ virtutibus facillimè attestantur. Et ut longè Principatum tuum
 „ fatorum series ostentaret, tibiq; ingenitam Majestatem inesse,
 „ Hominum pectoribus, ad augendam gratiam, tacitis præfagiis
 „ insinuaret corpus, in quo divinæ virtutes tuæ habitarent, ex
 „ omnibus Stellarum temperationibus figuratum, divino decore
 „ venerabile concessit, nihil profectò aliud ista corporis tui firmi-
 „ tas, & erecta proceritas, ac per singulas ejus partes circumfusa
 „ Majestas: nihil aliud iste tuus oculorum fulgor, & micantia
 „ sydereis ignibus lumina: nihil aliud tam clarus serenæ frontis
 „ honos, orisque dignitas, & decora facies, in quà Cælestes vultus
 „ natura signavit, portendisse visa sunt: quam ut futuri Principa-
 „ tus tui, Trabeas, Lauros, inclytissimosque Falces, nobis is
 „ præfagiis declararet si remotarum artium studiosis, & his, qui
 „ Cœli secretà disquirunt, tantum fidei adhibere voluerimus,
 „ quantum Plato, Aristoteles, Pythagoras, Palemon, Loxus,
 „ Philomusus, Ptolemæus, & Albertus doctissimi Viri, per natu-
 „ ræ inditia (quam Græci phisionomiam vocant) mores, natu-
 „ rasq; hominum conjectantes, de oris, & vultus ingenio, habitu
 „ atq; decore membrorum, certis quibusdam rationibus, & signis
 „ prodi, arbitrati sunt. Sive enim divina illa Animæ virtus cadu-
 „ cam servientis sibi corpõris fragilitatem intratura, dignum se
 „ priùs receptaculum dimetiatur, sive cum intrarit, explicata
 „ divinitatis suæ per omne circumfusum substantia, habitaculum
 „ pro habitu suo, sibi componat, sive anima, & corpus, pari neces-
 „ sitatis ratione conjuncti, & invicem se propriæ naturæ potesta-
 „ tibus, ac viribus sustentès, congruam, uniformemq; compa-
 „ ginem efficiant ut eumq; sit, opinione sapientum, experimentis
 „ comprobata, quantus in terreste corpus, Cælestis spiritus ha-
 „ bitator intrarit, per vultus, orisque inditia demonstrari; jam
 „ dudum apud omnes exploratæ, & manifestæ cognitionis est.
 „ Illud magis admirarer, quod arcanum veritatis Plato, nomina
 „ quasi quædam futurarum rerum prænuntia, cælitus dari credi-
 „ derit, nisi ab his, quos sacrarum litterarum monumenta dele-
 „ ctant edoctus, didicissem: Ismaeli, & Jacobo, ac aliis quam
 „ pluribus Prophetis, & ipsi Johanni Prophetarum Principi (ne
 „ de Christo Jesu indignus loquar) nomina cælitus inspirata,
 „ inclytaque fuisse: quale sortitum te nunc Leonardi nomen
 „ cælitus

„ cælitus esse crediderim fortitudinis, & Regiæ Majestatis radia-
 „ tione refulgens, cum jucundissimi odoris suavitate conforma-
 „ tum: quò magis quamdam veluti divinitatem redoleret, & Ma-
 „ jestatis tuæ splendore paventes, odore virtutum illectos, è lon-
 „ ginq̄o invitares, attraheresque. Sunt hæc profectò maxima
 „ Fatorum dona, & feliciter exorsa nascentis initia, sed longè
 „ augustiora sunt mentis tuæ ornamenta, quibus generis tui clari-
 „ tatem, & fortunæ merita virtute propria superasti: si enim quam
 „ benè felicissimis primordiis copulata succedunt, per singulas
 „ animi tui partes, & mitissimos sensus tuos, pensulatè sciscitari
 „ voluerimus nihil pulchrius, aut præstabilius, & quod magis
 „ perspicuum sit, quam pectoris tui bonitas, reperiri posse judi-
 „ cabimus per quam tantus Divinorum cultus, & sacrarum rerum
 „ veneratio apparet, ut nihil ampliùs reliqui sit, quod ad veram
 „ Religionem addi possit. In Patriam verò, & Parentes, Cha-
 „ ritas, Pietasq; penè incredibilis. In Conjunctos, & Propinquos
 „ quantus es observantia, & cultu, tantus in Amicos benignitate,
 „ & diligentia cæteros antecellis nullos debitis honoribus frau-
 „ dans: ergà omne Hominum Genus sua vice fungens majores
 „ Reverentia, Pares Honore, Infimos Humilitate, & mansuetu-
 „ dine Benevolos, Amicissimosq; tibi semper comparasti. In
 „ omnium deniquè hominum benevolentiam, tam Pronus, &
 „ Liberalis, ut quod de M. Antonino Pio optimo Principe Ro-
 „ mano Herodianus scripserit, de te meritò dici possit. Nihil um-
 „ quam te præcipuum habuisse, quod & idem commune non
 „ extiterit in omnibus vitæ commodis his quorum Amicitia te
 „ addideris, nihilq; reliquum fecisti, quod possit alteri quam sibi
 „ imputare, qui tua Amicitia uti noluit: nec se dignum beneficio
 „ tuo judicavit. Tu in omnes pius, clemens, largus, beneficus,
 „ & liberalis existis. A te omnia exorari facilè possunt, quibus
 „ Religio non obstitit aut Jus, vel Honestum non refragantur.
 „ In te gravis, & matura Providentia: In te probè moderata
 „ rerum Temperies: In te maxima animi Fortitudo: In te con-
 „ stans, & perpetua Justitiæ voluntas, virtutum tuarum magnitu-
 „ dinem ostendit, quarum splendor tantum te ornat. uti si quas
 „ ex illis dignitates, & officia consecutus sis recensere voluero
 „ copia delectum retardabit. Undè si quam benè de Veronensi
 „ Præfectura meritis es dicere aggrediar, jam se se mihi Pata-
 „ vina Prætura obiciet, si reliquos denique fasces, & primarias
 „ hujus Imperii dignitates, quæ foris sunt, à te justè recusatas,
 „ aut rectè administratas referre instituum, revocabunt me, quæ
 „ Domi, & in Urbe probabiliter, & modestè officia gessisti. De
 „ decem Viratu loquar, occurret Ordo Senatorius, in quo si
 „ dixerò per Annos viginti te in eo consumatissimum extitisse:
 „ offeruntur, & quæ divinitus in Divi Marci procuratione per
 „ te acta sunt, quæ tantam mentis tuæ divinitatem, & immor-

„ talitatem ostendunt : ut cum integritatis tuæ omnium animos
 „ admiratione compleveris virtute integerrimus, ætate quæ in
 „ dandis officiis spectari solet gravi, & consumatissima dignus
 „ habitus es, & judicatus: cui tanti Imperii Gubernacula rectè
 „ committerentur, & commissas habenas justo scires modera-
 „ mine frænare. Plura de hoc tuo felicissimo Principatu (quam
 „ quæ dicta sunt) restarent dicenda: sed temporis brevitatis, quæ
 „ prò rei magnitudine non sufficit, & dicendi ratio, quando
 „ ignarus non sum me apud eos verba facere, quibus longè quam
 „ mihi Excellentia tuæ virtus est notior: & regis tuæ aures,
 „ quas alii, atque insuper aliis occupationibus fatigatas, longio-
 „ ribus verbis obtundere non decet, castigatus quam se se Re-
 „ rum copia suggerebat, & felicitis cursus Navigatio secundabat,
 „ dicentem ad metam præstringere compellunt collectis itaq;
 „ (uti ajunt) velis, ad quietis, taciturnitatisq; Portum properans
 „ primum sempiterno, & immortalis Deo gratias habendas censeo:
 „ quam cum hæc tempora prudentem, magnanimum, & ere-
 „ ctum, ac vi, & majestate arduum, & potentem Virum expo-
 „ stularent propter ingentem Barbarorum vim Italiae ingruen-
 „ tem, Divina Providentia talis oblatus sit, qui dignus esset
 „ hunc Thronum possidere, & ab his eligeretur, quorum Judi-
 „ cium nec fallit, nec fallitur umquam. Meritò igitur Cremo-
 „ nensis Populus Numinis, Majestatisq; tuæ, & hujus gloriosissi-
 „ mæ Reipublicæ Devotissimus, qui te Principem divinitus
 „ constitutum agnoscit tanta completus est electionis tuæ læti-
 „ tia, & exultatione, ut postea quæ ea vox faultis, felicibusq;
 „ acclamationibus, communi omnium applausu excepta est:
 „ Omnium Civium nostrorum animos, justo consalutandi te
 „ Principem desiderio tantum inflammavit, ut qui per se, aut
 „ per suos, salutato te Principe felicissimo, gloriosissimo Senatui
 „ gratias non haberet, quantum à debita fidelitatis reverentia
 „ abesset, tantum à desiderio suo longè esse se existimaret. Et cum
 „ omnes istuc accedere, tam indecorum, quàm difficile, & pene
 „ impossibile videretur consulto de hac te pluries, ac pluries
 „ Urbis nostræ Senatu, habitisque supremis comitiis, in quibus
 „ totius Cremonensis Rei Vis, & Universa Civitas representata
 „ figurat: nos omnes (quos hic cernitis) ad id Officii peragen-
 „ dum partim delegit, partim clarissimorum Hieronymi Donati
 „ Jurisconsulti, & Prætoris gravissimi, ac Pauli Pisani Equitis
 „ splendidissimi, Urbisque Præfecti diligentia delectos confir-
 „ mavit ita enim Civitas nostra ob singularem industriam ex-
 „ plorata eorum gravitate, ac fide charissimos habet, ut non tam
 „ privata, sed & publica semper ad eorum arbitrium libentissi-
 „ mè referat: & si Dii immortales mortalium votis annuerent,
 „ aut hos perpetuos, aut saltem omnes ex hoc ornatissimo con-
 „ fessu ad eam Urbem Proconsules his similes darent. Quapro-
 „ pter

„ pter non omnes ità delecti communi omnium desiderio, &
 „ publica totius Urbis auctoritate, te Principe gloriosissimo ejus
 „ Populi verbis consalutato prò hoc tuo felicissimo Principatu,
 „ quod tibi, ac nobis felix, faustum, fortunatumq; succedat.
 „ Hujus amplissimi ordinis Senatoribus, qui nobis talem Princi-
 „ pem dedere, cujus ductu, & auspiciis, omnia Urbis nostræ
 „ Statuta, Privilegia, & conventa integre, inviolabiliterque
 „ observari hostes procul repelli Urbem, Domos, Parentes,
 „ Liberos, Uxores, Conjunctos, & Propinquos, resque omnes,
 „ & Fortunas nostras ab omni calamitate, & iniquitate illæsas
 „ conservari spe optima, & fide indubitata concepimus, quas
 „ maximè possumus gratias habemus, ac referimus. Nostræque
 „ Urbis homines, & qui sub Cremonensi nomine censentur tan-
 „ tum commendamus, quantum firma in vos Dominos nostros
 „ benevolentia, & inviolabilis Urbis nostræ fides exigit, quæ
 „ tanta est, ut si quam præcipuum quamq; certissimum constans
 „ fidei exemplum Civitas nostra semper extiterit cum omnes
 „ gentes experimento senserint, vobis etiam paucis, nobiliori-
 „ busq; exemplis, quam brevissimè recitatis, me dicente reco-
 „ gnoscere liceat nihil profectò abfaturum dubito, quin vos
 „ omnes, Cremonam, templum fidei, semper & continuo appel-
 „ letis. Cujus servandæ quantum curam, quantumq; studium
 „ majores nostri semper habuerint, constantia, & fide qua pro
 „ Romano Imperio, & Urbi nostræ principantibus adversus
 „ Hamilcarem Pænum, & Gallos cæterosq; Civitatis nostræ
 „ hostes, usi sunt si vobis placeat liquidissimè declarabitur. Postea
 „ quam vestrum omnium aures benignè accomodari video,
 „ æquum videtur, quod prius de Hamilcare, & Gallis proposi-
 „ tum est, stricta, & clara quantum fieri possit oratione dilucidari.
 „ Dum enim Galli Insubres Cydnomani, & Boi, excitis senili-
 „ bus Pluatibusq; ac cæteris Ligustinis populis, Hamilcare Pæno
 „ Duce, direpta Placentia, ac per iram magna ex parte incensa
 „ (sicuti Polybius Cælius, & Livius attestantur) ad diripiendam
 „ pariter Cremonam, trajecto cum quadragintâ hominum mil-
 „ libus Pado, venissent, nostræque Urbis progenitores, missis
 „ ad Rom: Populum litteris, nuntiisq; qui rem significarent occlu-
 „ sis portis, dispositisq; prælidiis, omnia, & quæcumque, vel ad
 „ oppugnationem, vel ad obsidionem diutine sustinendam neces-
 „ saria comparassent, non vicinæ Urbis excidio, calamitateque
 „ territi, non barbarico tumultu impetuque commoti, non blan-
 „ dis hostium suasionibus, non damno rerum suarum, quæ de-
 „ populationibus, & incendiis undiq; vastabantur, non deniquè
 „ continuatis oppugnationibus (quibus vix resistebant) ne dicam
 „ ad deditonem, sed nec ad nutandum trahi umquam potuere,
 „ quin omnia asperrima, & quæcumq; extrema, prò conservanda
 „ fide tollerarent, donec Lucius Furius Purpureo, Provinciæ

„ Prætor, ab Senatu ad liberandam Coloniam cum exercitu
 „ missus, iusta cum obsidente acie dimicans, acri pugna com-
 „ missa, in qua Hamilcar Dux Pænus, & tres Nobiles Imperato-
 „ res Gallorum cæcidere, cæsis, & captis suprâ quinq; & triginta
 „ hominum millibus, cum signis militaribus. LXX. Gallicam
 „ virtutem Victor superarit, ut ex ea tam insigni victoria tantum
 „ Romanorum gloriæ additum non fuerit, quantum Cremon-
 „ nensium fidei laudis datum apud omnes extiterit. Bello item
 „ quod inter Octavianum, & M. Antonium de Romani Orbis
 „ imperio fuit, cum parentes nostri, Antonio, sinistra magis
 „ fortuna quam iudicio adhæsissent, superantibus Octaviani
 „ fati, dulce solum patriæ, dulcesque penates; quam fidem lin-
 „ quere satius existimantes rerum suarum amissionem constan-
 „ tissimè passi sunt servatam fidem cum deperdita facultate
 „ heroica virtute compensantes. Iterum cum Vitellium Romæ
 „ imperantem Vespasianus de imperio dejicere adniteretur,
 „ translata belli mole in Urbem nostram, quam Vitellianus
 „ Exercitus obtinebat cum eam Vespasiani exercitus, cui Anto-
 „ nius cognomento primus Dux præerat summa vi oppugnaret:
 „ non solum Viri Cremonenses, sed & eorum fæminæ servandæ
 „ fidei studio in prælium contrâ communem sexus naturam pro-
 „ gressæ, cæsæq; tantum odii ad Urbis excidium excitarunt: ut
 „ ab hoste obtenta nihil per quadriduum illiciti prætermisum sit.
 „ Ferro, igneq; omnia sacra, ac prophana ubiq; absumente opinan-
 „ te exercitu Victore nunquam Cremonenses fidei respectum
 „ deposituros, nisi & cum totius Urbis excidio fides ipsa expiraret.
 „ Transeo quod cum Athila Hunnus, qui flagellum Dei dictus
 „ est, vastata Aquilea, ac cæteris Istriæ, Liburniæ, Carnorum,
 „ & Venetæ oræ oppidis adversus reliquos Cispadanæ Galliæ
 „ populos duxisset, inter eos, qui excidii terrore à fide deficientes
 „ barbaro deditioem fecissent Cremonenses numerari hætenùs
 „ à me compertum non habetur. Longobardi Italiam ingressi
 „ cum fermè totum parvo negotio occupassent, Cremonenses
 „ neque vi, neq; ingenio à fide deflectere potuerunt, & cum ab
 „ ipsis Cremonensibus sæpissimè agitarentur, convocatis tandem
 „ totius Longobardæ gentis viribus, petitisque à Cachano Ava-
 „ rorum Rege, quam maximis supplementis, dilatata duorum
 „ annorum spatio ad contrahendas vires expeditione, quam
 „ primum imperium apud Constantinopolim (ob res novas à
 „ Foca intentatas) vacillare intellexerunt audaciam indè sumen-
 „ tes, tantis Longobardorum, & Sclavorum, quos Cachanus
 „ miserat apparatus: Cremonam nullis (tunc titubante impe-
 „ rio) firmatam præsidiis adorti sunt. Quam expugnatam, ad
 „ solum usque intrâ trigesimum diem demoliti sunt: anno secun-
 „ do, & vigesimo suprâ centesimum postea quam in Italiam ve-
 „ nerant; hætenùs inhabitare, veluti in archano fidei Romanæ
 „ tem-

„ templo edicto prohibentes. Dicit vestrum quispiam fortassis,
 „ decidere hominum memoria, quæ Cremonensis fidei obicis
 „ exempla, tanto à præsentī cognitione obscura, quanto remo-
 „ tiora sunt, quare si qua recentiora, & nostri temporis exempla
 „ supersint, quò res dilucidior, & apertior nobis fiat, ex templo
 „ manifesta. Dicam quæ viventium memoriam excitare facile
 „ possint, nec erunt à vetustissimis fidei nostræ exemplis humiliora.
 „ Philippus Vicecomes, ille Milanensium Dux III. cum quò
 „ vestra Respublica semper in armis stetit: dum Cremonam, &
 „ universum Cremonensem agrū cis Padum, Picyleone excepto,
 „ cujus loco Pontemremulum inter Apuanos Ligures supposue-
 „ rat: Francisco Sfortiæ dedisset graviq; postmodum ira (ob Cer-
 „ peloni necem) adversus eum animatus recipiendæ urbi ani-
 „ mum daret sperans eam ad consueta gubernacula facile rever-
 „ suram tentatis primò civium animis: quos Vicecomitum no-
 „ minis studiosos esse arbitrabatur, cum nihil profecisset, ad
 „ apertam vim delatus, magnis viribus, majoriq; studio Urbem
 „ aggressus, Francisco Picenino omnium copiarum Duce, &
 „ moderatore à terra, & à flumine comparata jam classe obsedit,
 „ dispositiq; in Padi insula (quam Mezanum vocant) quam plu-
 „ ribus magniq; tormentis ex quibus pilæ ingentes siliceæ, mar-
 „ moreæq; vi sulphuris excussæ, die noctuq; in urbem torqueban-
 „ tur: quam conterritam ob populi frequentiam motum excita-
 „ turam sperabat. Verum cum nihil ex Sententia successisset;
 „ cognita parentum nostrorum constantia, & fide, soluta ab urbe
 „ obsidione, ad Castrumleonem munitissimum Cremonensis
 „ agri oppidum declinavit. Ubi admotis quam celerrimè castris,
 „ cum eum non multos post dies in deditioem recepisset
 „ invento ibidem Armanino Burgo Patre meo, multa de Fran-
 „ cisco ejus genitore, idemq; Avo meo conquestus, cujus studio,
 „ & vigilantia Mosiæ Portane per nocturnas Johannis Illirici pro-
 „ ditiones in Philippensium manus deveniret custodita, ac con-
 „ servata fuerat graviter, ac severè in ejus vitam cominatus est:
 „ cui pater intrepidè respondisse se: nobis filiis (ad memorabile
 „ servandæ fidei exemplum) sæpiùs dicere solitus erat: minimè
 „ se probi, & moderatissimi Ducis minas observatam à patre
 „ ergà Dominum suum fidem vereri: quando virtus apud præ-
 „ stantissimos, & honestæ gloriæ intendentes, semper clara æter-
 „ naq; haberi debeat, patremq; suum, quod prò Francisco Sfor-
 „ tia fecisset, id ad observantiam Cremonensis fidei Francisco
 „ datæ, jure fecisse se existimare quando Urbis imperium Phi-
 „ lippi voluntate (cui etiam se fidissimum dum Urbs in ejus Do-
 „ minio esset experimentis comprobaverat) ad Franciscum tran-
 „ slatum esset, quodq; in unius patris sui fuerat exemplum, idem
 „ deberet in reliquis Cremonensibus existimare: cum Cremo-
 „ nenses sine fidelitatis proprio, & præcipuo cognomento neq;
 „ usquam,

„ usquam, neq; umquam sint nominati: proindè eos cum omni
 „ eorum posteritate, Sfortiadis (donec Deus cujus est imperia
 „ mutare, alios Dominos dedisset) à fide nunquam defuturos
 „ liberè judicaret. Idque quam probe observatum fuerit: non
 „ meum est apud vos diligentissimos quarumcunq; rerum per-
 „ scrutatores aliter declarare. Petentibus enim Melchione Tri-
 „ visano, & M. Antonio Mauroceno, vestri exercitus legatis
 „ Ludovico regno excedente urbis deditioem Veneto fieri.
 „ Indè eorum patres, qui Urbis curam gerebant existimantes à
 „ fide, quam præstiterant deviare non prius dedendæ Urbis men-
 „ tionem habuere, quam fidelitatis debitum: missis ad hoc legatis
 „ persolvissent. ità natura ipsa per hæc constantis fidei vestigia à
 „ majoribus tradita nos ad deditioem deduxit, quam tanto
 „ vobis cariorem fuisse existimamus, quanto meliorem firmitatis
 „ nostræ spem, ex fide nostra concipere potuistis, cum dubium
 „ non sit ea, quæ maturè, & cum consilio rectè geruntur, effectu,
 „ & firmitate niti: illa verò quæ repentino, & subitaneo quodam
 „ motu proveniunt ea infidelitèr inconstanterq; prolabi. quod &
 „ in arborum fructibus evenire, ut quæ lentius maturescant, tar-
 „ dius quoq; marcescere, quam quæ celerrime perficiuntur, ipsa
 „ rerum artifex, & magistra nostra docuerit. Nobis autem tanto
 „ gratior, & jucundior eo maturator fuit: ut cum nihil præter-
 „ miserimus, quod ad avertendam infamiam, vel periculum
 „ præstaret, ostensa vobis firmitatis, & constantiæ nostræ spe
 „ rectiùs iustiusq; sub fide, & tutela vestra, consensu omnium,
 „ lubentiori animo concesserimus. Si quis autem studiosus futu-
 „ rarum rerum indagator quam plena, quam perfecta, & quam
 „ incorrupta deditio fuerit, altius speculari velit: ut quam diutur-
 „ na, & quam per immensa temporum spatia duratura sit agno-
 „ scat: hunc numerorum plenitudines, & perfectiones (quas om-
 „ nes tam liberalium, quàm remotarum, & secretarum artium
 „ studiosi in quibuscunq; scientiis perquisivere) in perficiendo
 „ nostræ deditiois actu, scrutatis diligenter rationibus, recogno-
 „ scere oportebit. Nec ad principium, & publicarum rerum
 „ statum, & mutationes: & ad cæteras humanæ fragilitatis con-
 „ ditiones: vim, potestatemq; numerorum, divino artificio por-
 „ rigi, ac pertinere dubitabit: per quam homines, quorum causa
 „ cuncta creata sunt, concipi, formari, edi, vivere, ali, ac per
 „ omnes ætatum gradus senectuti tradi, periculaq; & clades cor-
 „ poris: aut vitæ interitus, aut ægritudines animi, aut ipsam
 „ deniquè animam numerum esse se moventem, sapientissimi
 „ viri pronuntiare non dubitarunt. Cum itaq; Urbis nostræ dedi-
 „ tio, à vestri exercitus legatis petita tardaretur, nobisq; tunc
 „ solius fidei, & periculi ratio in causa versari viderentur occultior
 „ quædam, & incomprehensa cælestium vis, quæ tunc demum à
 „ nobis compertè, & cognita est: quum rationes, & vires suas
 „ adim-

„ adimplerit, cuncta rerum mensura componens justas temporis
 „ numerorumq; dimensiones digerebat, ut cum de supremo
 „ Urbis statu consulendum esset, non prius suprema comitia co-
 „ gerentur, haberenturq; quam septima Ebdomadis die (quæ in
 „ sacræ Scripturæ monumentis fidem laborum attestatur) quæ
 „ tunc illuxit septimo die, ejus mensis, qui septimus ab imbre
 „ nominatur, ita septennarium, ut ostensa duorum perfectissi-
 „ morum numerum copulatione, per quam duæ virtuales emi-
 „ nentiæ simul junctæ altius tollerentur, triplicavit, & cum tres
 „ etiam Urbis ordines essent, singuli tres virorum septimanas,
 „ quæ cumulata novies septem, tres & sexaginta conficiunt, dele-
 „ gere; qui cum Urbem vobis dedendam, communi omnium
 „ suffragio statuisent XII. viris: concipiendæ deditiois formu-
 „ læ negotium dedere. Hi autem nono die, anni noni, & nona-
 „ gesimi, post bis septiès centeni, & septimam horam, deditiois
 „ formulam pertractarunt; tertio autem à comitiis die, urbis in-
 „ gressus à vestri exercitus Ducibus factus est. Ità per omnia
 „ conformis, & sibi conveniens jugalis competentia concurrat,
 „ ut ternarius numerus in quò tota animæ nostræ vis consistit, &
 „ in quem immortalis essentia gaudet: cum nulli aptius jungere-
 „ tur, quam incorruptæ virginitati, septennario numero, qui &
 „ virginalis dicitur, complicatus est. Et cum nullus alius nume-
 „ rus, tam varia sit majestate ornatus, ut ferè rerum omnium
 „ (affirmante hoc Macrobio) nodus sit: per tris, trina septen-
 „ naria, perfecto triangulari, in novem septimanas crescens, ter-
 „ tium, & sexagesimum, quem Græci climactericon: Latini
 „ Prisci scalarium: nos coronam Virginis dicimus (quo etiam
 „ die deditio primum tractata est) composuit, qui cum in duo-
 „ denarium (qui etiam ipse inter numeros est perfectissimus
 „ terminasset: per singulas priorum numerum plenitudines per
 „ quas progressum erat regrediens: qualis, & quam incorrupta
 „ deditio esset, per incorruptos numeros deducta: tacitis quibus-
 „ dam rationibus, superne dimissis significavit, ut cum duo sine
 „ medio colligante convenire non possent: hac occulta numero-
 „ rum vi, & potestate veluti quadam medietate interiecta fidem
 „ nostram, incorruptis vinculis tutelæ, ac patrocínio vestro, in quo
 „ Urbis nostræ salutem reposuimus, colligavit: ità recta sunt sem-
 „ per fortunæ consilia: ità occulta sunt Dei judicia. Propterea
 „ Deum optimum maximum Jesum Christum: qui est causa,
 „ omnium causarum, piè, sollicitèq; rogabimus, ut quod nobis
 „ optimum dedit id permanere faciat sempiternum, & quan-
 „ tumcumq; nobis temporis superest: id salvis vobis, in statu
 „ hujus Reipublicæ felicissimo per omnes ætates in terris tradu-
 „ cere liceat, faciatq; non nobis solis, sed & posteris nostris, &
 „ posterorum nostrorum posteris infinitis sæculorum continuatio-
 „ nibus tam justè, tam sanctè, tam æquè, tam prosperè & feliciter
 „ impe-

„ imperare, ut sicuti nos hæc publica Urbis nostræ signa fidei
 „ monumentum, & pignus amoris testantia, vobis dominis, &
 „ patronis nostris, in aurea Divi Marci ædæ coloranda, publico
 „ nomine, studiosè, & gratè offerimus, ac petimus, ità malorum
 „ omnium acerbitate depulsa nos, posteriq; nostri quietè, ac per-
 „ petuè fælicitatis munera consequamur. Ad laudem Summi,
 „ & Æterni Dei: quem unicum in trinitate colimus, & adoramus.

MDIII.

Hortensius Casalorcus Præsbyter Secularis in litteris Canonicis
 magna diligentia, multoq; studio institutus. Scripsit
De Residentia.
De Pensionibus.

Bressianus in hist. Ecclesiastica MS. ubi de Galeotto Franciotto à
 Rupere Julii II. Sum. Pont. Nepote Episcopo Cremonæ.

Quum Prætor esset Cremonæ hoc anno Hieronymus Donatus Pa-
 tritius Venetus ædes Prætorias instauratas voluit ex Epigram-
 mate quod in fronte, illarum, scalæ majoris legitur.

MDIII.

*Jam pridem addictas Urbis Rectoribus ædes
 Sors mala Cauponæ verterat in faciem
 Sic neglecta situ propè jam collapsa ruebant
 Atria sub tenebris squallida perpetuis.
 Donatus Prætor cuncta instauravit, & auxit.
 Pulchrior, ut sub se Pulchra Cremona foret.*

MDIV.

Antonius Trecchus Jurisconsultissimus in Patriæ Amplifs. Coll.
 hoc anno die 12. Novembris cooptatur, Orator apud Ludovi-
 cum Sfortiam Mediolanensem, sedit exindè Senator, & à secretis
 Consiliis Maximiliani Ducis delectus fuit, non quidem semotus
 à Ludovico, & Francisco primo Francorum Rege, indepto Me-
 diolani Dominio meritis plenus ad immortalitatem coactus est
 die 12. Octobris 1527. quâ die, pro eod. plura composuit Epita-
 phia *Daniel Cajetanus* doctissimus ille Vates, ut vidimus ex suis
 Carm. MS. inter quæ duo hæc subnectam.

*Trecchus eram, modò nil sum
 Dives eram, modo inops sum,
 Me memorem facit alma virtus,
 Omnia vana tamen cinis, & umbra.*

Aliud.

*Leges, Jura filete, valete fili
 Longa propago mane Nepotes,
 Sit fortuna comes, comesq; virtus.*

*Antonius Campus de eod. hist. ubi de familia Treccha:
 Bressianus in Coll.*

Syllabus J. C. de Coll.

Habuit

Habuit Antonius una cum Ludovico, & Hieronymo ejus Fratribus amplissimum Imunitatis privilegium à Lud. Francorum Rege, tunc Mediolani Duce datum Mediol. die 13. Julii 1519. *ut in regestis Archivii Cremonæ obsignatis D. D. fol. 68.*

Eod. Anno.

Hieronymus Ponzonus Vir in Legibus peritissimus, qui Ricardo Malumbræ suppar habetur à *Leandro Alberto in descriptione Italiae*, ubi de insignioribus Cremonæ Viris verba facit. Ipsum quoq; amenioribus litteris instructissimum testantur erudita aliquot ejusdem Epigrammata in mortem Seraphini Aquilani Poetæ, Bononiæ apud Caligulam Bazilerium 1504. scripsit.

Consultationes Civiles, & Criminales.

Collegium ingressum die 4. Decembris 1506. Hieronymum fuisse ex ejusdem Collegii regestis habemus.

De eod. *Bressianus in Coll. & ex Syllabis F. C. C. typis editis, & MS.*

Eod. Anno.

Petrus cognomento Baptista Hippocraticæ Artis Professor eximius, dum esset Nannetis in Galliis, illius præstantissimæ Urbis Universitatis, omnibusq; meliorum disciplinarum Cultoribus, ne dum Medicis, dicavit opusculum anno 1504. Parisiis culum in Via Jacobea cui tit.

Epistola tres, ut non indoctæ, ita nec ingratae futurae doctis præcipuè Medicis: ac nunc primum natae, & excusæ &c. Opusculum mihi dono transmisit eruditissimus Lazarus Augustinus Cotta J. C. ex Ameno Oppido Novariensi, quò vix recepto, cum domi meæ reperiretur Homobonus Piso Egr. Medicinæ Doctor, & in litteris humanioribus præclarus nunc in celeberrima Universitate Patavina Art., & Med. Professor publicus, eumq; librum vidisset de re medica pertractare e vestigio secum asportavit, exindè nobis cum hac Epistola restitutum.

Francisco Arisio peritissimo F. C.

Homobonus Piso. S.

Cursim perlegi Petrum Baptistam, eumq; tum humaniorum litterarum, tum medicæ facultatis laudabiliter eruditum inveni; Narrat in illo opusculo se Nannetensi Civitati appulsum præcivisse postero die sequiturum litterarium Certamen inter Capallam Medicum Italum, & alios Nannetis Medicinæ Professores, atque invisit Capallæ Conclusionibus, sive propugnandis Thesisibus statim eum commovisse ne tam arduo se se committeret conflictui. Non paruit, ut ipse inquit, Capalla Amicè monitis, sed ultrò pugnam aggressus in ipsa oscitanter se gessit, & spreti consilii pœnam in arena luit. Capallæ impares propriis viribus ausus condemnari, dum cæteri Baptista moderationem in amico admonendo commendant. Vale.

Eod. Anno.

Bernardinus Bologninus in carminibus latinis pangendis valdè eruditus, de quo nil aliud nobis constat quam quod in *Collectaneis Græcis, Latinis, & Italicis diversorum Authorum in Morte Seraphini Aquilani factis per Joannem Philotheum Achilinum Bonon. impressis Bonon. per Caligulam Bazalerium 1504.* vidimus quatuor ejusdem non spernenda *Epigrammata*, ac alia carmina. Ibi pariter sunt ut recensuimus in primo volum.

Bernardini Licinii Cremon. Epigr. ac alia Octavii Crotti Cremon.

M D V.

Julius Supertus amœnissimi ingenii, & exquisitissimæ doctrinæ Vir, facundię suę clara dereliquit monumenta, ut *Bressianus in V.R.*

Collectanea Sententiarum ex celebrioribus Philosophis excerpta.
Herculei Labores Heroicis carminibus explicati.

De Honore Faminarum Dialogus.

De Amore Conjugalî Tractatus.

Quomodo inter conjugatos circumspicere agendum sit placet, licet è via in diversiculum, hîc adducere quæ *S. Augustin. super Math. 37. quæst. 2.* *Quidquid inter se conjugati immodestum, inverecondum, sordidumve gerunt, vitium est hominum, non culpa nuptiarum. Jam in ipsa quoq; immoderata exactiõne debiti carnalis, quam eis non secundum imperium præcipit, sed secundum veniam concedit Apostolus, ut etiã propter causam procreandi si misceantur, & si eos pravi mores ad talem concubitus impellunt, nuptiæ tamen ab adulterio, sivè fornicatione defendunt. Neq; illud propter nuptias mittitur, sed propter nuptias ignoscitur. Debent ergò sibi conjugati non solum ipsius sexus sui commiscendi fidem, liberorum procreandorum causa, quæ prima est humani generis in ista immortalitate societas, verum etiã infirmitatis invicem excipiendæ, ad illicitos concubitus evitandos, mutuam quodamodò servitutem, ut etiã si alteri eorum continentia perpetua placeat, nisi ex alterius consensu fieri non possit.*

M D V I.

Antonius seù melius, Jo: Ant. Plebanus humani, diviniq; Juris Doctor, insignis Rethor, & Poeta, Hebrææ, & Arabæ linguę Interpres in Patria Phrontisteriũ aperuit, & doctissime elucubravit.

Compendium rerum Italicarum sui Ævi celebriorum Epigrammata Sacra.

Carminum, fragmentum, inscriptum de Beatrice Bononiensi pulcherrima puella, quod legitur apud Joannem Biffum.

Ejusdem leguntur Carmina ad laudem Petri Ravennatis in illius Opusculo de Artificiofa memoria. Decenerescit ab anno 1531. ut notat *Cavitell. in Annal.*

Vide, & *Jo: Thom. Musconium in Carmin. lib. 1. Elegiarum*, ex quibus videtur innuere Plebanum scripsisse Equicum Poema.

Eod.

Eod. Anno.

Mattheus Multidenarius Lud. Sfortiæ Med. Ducis Cancellarius non minùs moribus, quam literis ornatus Platini Plati Mediol. Poetæ impensè necessitudinem excoluit.

In opere enim Platini legimus nostri Matthei.

Epistolas. Habemus hanc editionem Mediolani quinto decimo Kalen. Septem. MDVI.

MDVII.

JO: Petrus de Gibertis Antonii F. J. C. in Coll. Patriæ assumptus die 20. Novembris 1507. Rector in Universitate Ticinensi nec non publicus Legum Interpres. Patriæ Decurio, & Mediolani Orator effloruit, ibi pleraq; maximæ virtutis exhibuit inditia; post ejus mortem secutam die 25. Julii 1516. sepelitur in arca marmorea suprâ Januam in ingressu ad lævam Cathedralis Ecclesiæ Cremonæ ad Altare B.V. Gratiarum nuncupatæ cum hoc epitaphio enigmatico

Jo: Petrus Gibertus Jur. Cons. Patriæ, qui vixit, & obiit tribus quicquid Parcis hîc cui præscis, quam vita hîc quoq; postbuisq; temporibus.

Bordigallus de eodem in Epitaphiis.

Syllabus F. C. Coll.

MDVIII.

Lucas Serriagus, seu de Seriate Vir ingenio amæno latina, & græca facundia celebris. Romæ diù versatus, ab Julio II. cui familiaris erat, Dunensis, seu Duudelegalensis Episcopus in Hibernia declaratus est, non autem Lucensis, ut scribit *Bressianus*. Patriam concessit, & suffraganeus Hieronymi Trevisani Episcopi Ecclesiam Cremonensem omni vigilantia, & religione administravit ut multum nominis, & laudis apud Posteròs sit consecutus. Sciebat illud in *Epist. Petri 2. cap. 5.* Pascite qui in vobis est gregem Dei, providentes non coactè, sed spontaneè secundum Deum, neq; turpis lucri gratia, sed voluntariè, neque ut dominantes in cleris, sed forma facti greges ex animo. Anno 1516. Templum Sacratiss. Christi Corpori dicatum consecravit, ut innuit. *Merula in Sanctuario Cremonæ*. In fata concessisse legitur apud eundem *Bressianum in Ros.*, & *Viol. anno 1525.* eiq; iusta persoluta fuisse in ædibus D. Laurentii, verum in carminibus MS. Cajetani legi aliqua carmina eidem Lucæ directâ hoc titulo. *Ad Lucam Serriagum Episc. Cremon. Mediolani 12. Maii 1527.* & in calce pariter hæc verba *nandum missum est*, ex quibus dilucet ejus obitum secutum haud fuisse illo anno 1525.

Eod. Anno.

Heliodorus Oldroandus Carmelita Philosophus, & Summus Theologus non tam doctrinæ, quam morum incorruptilitate conspicuus Cisalpinorum Provinciæ caput sui Ordinis præsidet,

in magnificè amplificandis suæ Religionis Cœnobiis, & præsertim in Patria sua jugi studio versatus fuit. Obiit anno 1509.

Scriptit *Super Alberti Regulam lib. 1.*

Pro Defensorio Pietatis lib. 1.

Orationes, & Epistolas lib. 1. atq; alia ut testatur

De Eo Conradus Gesnerus in Bibliotheca Instituta.

Petrus Lucius Belga in Bibl. Carmelitica, Bordigallus in Epitaphiis.

Bressianus in Corona Vir. Ill.

In aula Cœnobii S. Bartholomæi Cremonæ legitur.

Heliodoro Oldroando Philosopho, ac Theologo Summo Cisalpinorum Carmelitarum Præposito Patriæ Cremonæ Alumno non ingrato Templi bujus Reformatore Relig. unico Exemplo

M. H. P. Ann. 1508.

Laudatur à *Crescentio in Præsid. Romano lib. 3.* ubi de Carmelitis eum commemorando inter Auctores librorum Asceticorum, ac disciplinæ Religiosæ.

Eod. Anno.

Hieronymus Trevisanus Monachus Cisterciensis Venetus Patrius defuncto Galeotto Franciotto de Rupere Cardinali Cremonæ Episcopo ad hanc sedem (Julio II. Pont. Max.) evehitur in quâ vixit usq; ad annum 1523. inter Literatos Cremonenses ipsum locandum censeo, cum de eo scribat *Carolus de Visib. in Bibl. Cisterc. pag. 150. Hieronymus Trevisanus illustri in Italia Trevisana familia natus, Religiosus, & Abbas Monasterii S. Thomæ in Urbe Torcellana ditionis Venetorum, ac postea Cremonensis Episcopus, Philosophus, & Jurista fuisse perhibetur scriptis suis clarus per universam præsertim Italiam, quorum tamen titulos nondum assecutus sum. Fangelinus in Origin. Monasteriorum Ordinis.*

Ejusdem meminere *Blasius Rubeus in Tab. dyptica.*

Cavitellus ad annum 1523. Ughellus in Italia Sacr. Tom. 4.

Eod. Anno.

Agathus Nob. Cremonensis hoc anno in celebri Ferrariæ Universitate non inglorius inter alios variarum eruditionum Professores sub disciplina Mag. Nomici Parmensis efflorebat. Id eruitur ex libro Nicolai Liburni inscript. *Selvette &c. anno 1513. Venetiis vulgato, per Jacobum de Pencis à Lecco.* Inter Sodales Agathi memorantur ibi Franciscus de Nichino gemmarum sculptor eximius, Partenopeus è Mantua, & Alceus Romanus, ex allegatis Sodalium nominibus illud Agathi fictitium esse percenseo, & more Academico sibi impositum, ut nunc quoquè similis viget ritus celeberrimo in cætu Arcadum Romæ (ubi ego Euphemus Bathius appello) proptereâ quis sanè fuerit Agathus hîc ignoro; verum non sunt aspernanda

Carmina Italica

quæ in laudem ejusdem Francisci de Nichino Ferrariensis ipse conscripsit, nec non

Epitaphium in Morte Idaliæ Nomici ejus Præceptoris filia.

Quæ omnia leguntur in Liburni libro apud Amicum meum eruditissimum Hieronymum Baruffaldum Ferrariensem à quo hæc accepimus.

Dum Arcadum Romæ paulo superius præclarissimi Cœtus meminisssem, silentio hîc nequeo præterire quia nomen, honoris causa, duos doctissimos Coacademicos, & scilicet illius Custodem Johannem Marium de Crescimbenis, ac Jo: Baptistam Lucinum Patritium Anconitanum, quibus semper plurimum obsequium dependere non desistam.

Eod. Anno.

Andreas Piperarius Presbyter secularis, & J.U.D. varia eruditione maxima dicendi præstantia memorandus inter præcipuos Ævi sui Oratores præstantissimus, ab Julio Secundo plurimi factus, & in familiaritatem receptus ab eo, præclarisve ornatus titulis; nam & Apostolicum ut vocant, Protonotarium, & primarium sui Cubicularium fecit, Oratoremq; frequentèr adhibuit. Tabulis ipse proindè consignavit

Orationes diversas, ex quibus extat quam habuit coram summo eodem Pontifice.

Oratio de Passione Jesu Christi Redemptoris nostri Romæ 1508.

Hanc nuncupavit Jo: Antonio Episcopo Prænestino S.R.E. Card. Alexandrino, quamobrem Joannes Maria Cataneus Novariensis Vir doctissimus modulatum reliquit.

Sit licet amplexus graviter tormenta, crucemq;

Illustrata novo lumine cuncta licet.

Atq; Prophetarum divinas explicet umbras

Et Christi crudum defleat interitum.

Adde quod instabunt multorum Vota: libellus

Mallebat tamen hic tutior esse domi.

Verum ubi Cardineo se fultum numine sensit,

Sub Prænestino Judice tutus abit.

Hæc habuimus ab Amico nostro doctissimo Lazaro Augustino Cotta J. U. D. Musei Novariensis Auctore laudatissimo.

MDIX.

Victoria de Baroncellis honestissimo loco in oppido insigni Castrileonis Agri Cremonensis nata pueriles annos ea modestiæ lege cohibuit, ut Adolefcens Virginitatis flore, summæ abstinentiæ, admirabilis patientiæ, & humilitatis exemplo, plurimisve aliis virtutibus præclara; Regularis vitæ laude incensa ibi cætum Sanctimonialium sub Sanctæ Claræ tutela instituit eisq; præbuit.

Regulas

quas

quas ipsa pro strictioris observantiæ studio conscripsit, ut in Regestis ejusdem Monasterii, ex quibus etiam apparet prodigiis floruisse post ejus felicissimum obitum in graviore senectâ sequutum. *Clemens Flamenus* in suo libro, cui titulus *Castellionea in septima Cinguantena*, ut ipse ait, præter alia quæ scribit ad laudem hujus Venerabilis Dei Ancillæ refert subsequentiâ verba Testamenti cujusdam Jacobi de Figasis à Notario Arnulpho anno 1510. recepti. *Item legavit Monacis Sanctæ Claræ de hac Terra Castrileonis redditus librarum centum Imperialium expendendarum per annum mensæ ad prandium omni anno in perpetuum in die etiam xxix. Mensis Decembris in memoriam Beatæ Sororis Victoriæ Fundatricis dicti Monasterii, quæ similiter in tali die suum extremum clausit diem.* Eandem etiam memorat Avunculus mei Amantissimus *Joseph de Nigris* in suo *Martyrologio Ecclesiæ Cremonensis*. Hæc Ven. Fœmina erat *Amita Macir* Matris *Luciæ de Baroncellis* Aviæ meæ Paternæ, in cujus affinitatis argumentum ipsius effigies in meo musæo servatur.

MDIX.

Valerianus à Soncino Ord. Præd. Vir eruditissimus, Concionator ad invidiam magnus, Italiæ Apostolus ab illius Ævi approbatissimis. Viris appellabatur. S. T. M., ac Lector in Cœnobio ejusdem Ordinis. Scripsit Volumen amplum

Sermonum de Tempore.

Sermonum de Sanctis.

Fragmenta quædam disertissima de Laudibus B. V.

Memoratur cum laude à *Seraphino Razzio* in *historia de Vir.*

Illustr. Ord. Præd. de eo quoque.

P. Inquisitor Rovetta in *Bibl. Chronolog.*

Eod. Anno.

Nicolaus Parma ex Monacis Heremitanis S. Hieronymi Congr. Italiæ hoc anno ad Præpositi Generalis apicem elatus est: in ministerio se prudentissimè gessit incauta nunquam locutione notatus; & verè non est eloquentis multa loqui, sed apta, ait *Contegen* in *Aulæ Speculo*; Vigilanti etiam sit linguæ quies, & prudentis animi munus sit silentium. Locutus quippè fuit ut eum viderent, nam carminibus, & soluta Oratione varia reliquit opera, & speciatim ut indigitat *Crescentius* in *Præsidio Romano lib. 1. narrat. 9. n. 17.*

Homilias.

Sermones.

Epistolas latinas, ac

Opera varia cum Poetica, tum Oratoria.

Idem *Crescentius* in opusculo prætitulato *Eusebio Cremonese* Parmam vocat à Placentia verum inter Cremonenses reponitur à *Bressiano* in *V. R. nec non à P. Coronello* in *Catalogo PP. Generalium ejusdem ordinis nuperrimè edito Venetiis.*

Eod.

Eod. Anno.

Petrus Jo: Schinchinellus Alexandri F. Viciniæ S. Helenæ à Patre Viro cordatissimo maxima cum cura, ac diligentia educatus, unde multiplici variarum disciplinarum cognitione in gerendis negotiis admirabilis fuit; Jurisprudentia quippè perspicuus: Ordinem Insignem Judicum Patriæ die Lunæ 20. Julii 1513. sibi promeruit undè, ut ex illustri Virtutum Seminario Mediolani apud Principes Orator prudentissimus ejus ingenii fœtus emisit, præmium utiq; dignum laboribus sibi promerendo, illum namq; Maximilianus Insubrum Dux inter ejus Senatores, ac Consiliarios adstipulari voluit. hujus enim rei testis erit diploma ab archetypo ex scriptum infra recensendum. Papiæ primum anno scilicet 1533. & Alexandriæ aâno 1537. Præturas præstantissimè administravit, ut meritò inter illarum Urbium Cives una cum eis descendenti- bus creatus est, illarumq; Pater, ac Protector omnium suffragiis acclamatus.

Daniel Cajetanus in suis Carminibus MS. de eod. plura cum laude.

Jo: Jacobus Crottus in Oratione funebri Nicolai Lucari, ac Syllabus F. C. de Coll.

Diploma supra recensitum cum aliis honorificis attestationibus
ibi ad ejusdem Schinchinelli gloriam subnectuntur.

” **M**AXIMILIANUS MARIA SFORTIA VICECO-
” MES, Dux Mediolani &c. Papiæ Princeps Angleriæq;
” Comes, ac Genuæ, Cremonæ, & Hastæ Dominus. In optatis
” habemus his omnibus, qui de Illustris. gente nostra, atque
” paritèr de nobis benemeriti sunt, ac virtutibus aliquibus florue-
” runt, florentq; adhuc gratias promeritis, & virtutibus referre,
” saltem aliquibus eos ornando dignitatibus, postq; nobis in præ-
” sentiarum facultas non suppetit in eos alia munera conferendi:
” quando nil ferè magis naturæ convenire arbitremur: quam gra-
” tum, memoremq; acceptorum Beneficiorum se præstari in-
” omnes: præsertim in hujusmodi hominum genus; itaq; cum
” hoc ità sit, & si ergà quam plurimos teneri iis ex causis fateri
” ingenuè debeamus: tamen inter alios tenemur planè versus
” Nobilem familiam Schinchinellorum Cremonensem tum quod
” ab ea, ut simus plenè docti, & alias in progenitores nostros, &
” etiam modo in nos collata, prò ratione temporum fuerint
” merita ingentia, ac præstita fidelia semper officia, tum ob
” splendorem totius hujusmodi domus, quæ inter alias Nobiles
” Familias Cremonenses non postremum sibi vindicat locum,
” aliasq; virtutes, quibus semper antehac emicuit; atq; etiam
” modo magis, atq; magis emicat, in ea domo fuere semper viri
” præstantes, & virtute, & dignitate, ut etiam modo sunt, sed ne
” singulos commemoremus brevitatis gratia, vivebat tempore
” Illustris.

„ Illustris. quond. Avi nostri Colendissimi spectatus Vir Dñus
 „ Christoforus Schinchinellus, inter alios artium, & Medicinæ
 „ Doctor, qui ob singularem doctrinam, & scientiam, quæ ea in
 „ arte excelebat ascitus inter Medicos illius Excellentie tanta
 „ ejus virtutis, & fidei documenta exinde edidit, ut non solum
 „ inde præfato Excellentis. D. Duci gratissimus esset, sed etiam
 „ palam ab omnibus laudaretur. Nunc verò extat maximè sp. lis
 „ Jur. Consultus D. Petrus Joannes Affinis præfati quond.
 „ D. Christofori, qui legibus plurimum præstat, prudentia pollet,
 „ multisq; aliis egregiis virtutibus splendet, & qui præterea ita
 „ nobis devotione afficitur, ut profectò dignus sit, quem, & nos
 „ unicè diligamus, & aliqua dignitate omninò decoremus: quo
 „ partim hujusmodi virtutum suarum, & etiam fidei ergà nos,
 „ partim meritorum præfati quond. Affinis sui, ac totius dictæ
 „ ejus familie in nos rationem habuisse, atq; habere prò ut decet
 „ videamur. Harum igitur seriè præfatum D. Petrum Joannem
 „ in Senatorem nostrum Consilii Justitiæ hujus nostræ Civitatis,
 „ loco quond. sp. lis D. Francisci Gadii Senatoris olim in dicto
 „ Consilio nuper defuncti, facimus, creamus, & constituimus
 „ adiungentes, & cooptantes eum cætui, ac numero aliorum
 „ Senatorum ejusdem Consilii Justitiæ cum auctoritate, arbitrio,
 „ & facultate in eodem Senatu sedendi, ac causis ibi tractandis,
 „ ac aliis omnibus, quæ ex natura Officii ibi fiunt interessendi,
 „ votumq; suum simul cum Collegis in medium afferendi atq;
 „ demùm omnia alia agendi, mandandi, & faciendi, quæ ordo,
 „ ac natura dicti muneris exigit. Cæteri; Senatores præfati Se-
 „ natus facere possunt, nec non cum salario honoribus, emolu-
 „ mentis, præeminentiis, commoditatibus, & prærogativis
 „ ejusmodi officio debite spectantibus, & per alios ejus Collegas
 „ legitimè haberi, & percipi solitis. Mandantes proinde sp. li
 „ D. Priori, ac Senatoribus ipsius Consilii, ut ipsam D. Petrum
 „ Joannem in possessionem dicti Officii, & in Collegam benignè
 „ admittant loco præfati quond. D. Francisci admissamq; in
 „ omnibus prò ut ordo, & dignitas Senatoria postulant. Rever.
 „ verò D. Thesaurario Generali, Regulatori, & Magistris Intra-
 „ tarum nostrarum, ut ipsi de salario, & emolumentis debitis,
 „ temporibus debitis respondeant, faciantq; integrè responderi.
 „ In quorum testimonium præsentis fieri jussimus, & registrari,
 „ nostriq; Sigilli impressione muniri. Dat. Mediolani die octavo
 „ Januarii MDXIV.

MAXIMILIANUS &c.

Aug. Somentius &c. cum Sigillo magno.

CARO.

„ CAROLUS divina favente clementia Romanor. Imperator
 „ Augustus, ac Germaniæ, Hispaniarum, utriusq; Siciliæ, Hie-
 „ rusalem, Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Rex, Archidux
 „ Austriæ, Dux Burgundiæ &c. Comes Hasbpurgi, Flandriæ,
 „ Tirolis &c. Universis, & singulis Capitaneis nostris Generalibus,
 „ & particularibus Armorum Ductoribus, Locatenentibus, Si-
 „ gniferis, Tribunis, Commissariis, Provisoribus, Metatoribus
 „ majoribus, & minoribus, nec non militibus, & stipendiariis
 „ nostris tam Equestribus, quàm Pedestribus, cujuscumq; linguæ,
 „ aut nationis existant, sub signis, & stipendiis nostris militantibus,
 „ cæterisq; Officialibus, & Magistratibus nostris quibuscumq; ad
 „ quos præsentem nostræ pervenerint, vel quibus exhibitæ fuerint,
 „ vel ostensæ, Gratiam nostram Cæsaream, & omne bonum.
 „ Quoniam spectabilem Jur. Utr. Doctorem nostrum, & Sacri
 „ Romani Imperii fidelem dilectum Petrum Joannem Schinchi-
 „ nellum Civem Cremon. ac Senatorem, & Prætorem Civitatis
 „ Alexandriæ, cum omnibus ejus bonis, & rebus, ubicumq; fue-
 „ rint, & præsertim, in Civitate, & Agro Cremonensi, in nostra
 „ speciali protectione, & salvaguardia constitutum, ab omni gra-
 „ vamine, & molestatione tutum, & securum esse volumus: Ideò
 „ vobis omnibus, & vestrum cuilibet serid: & sub pænis gravis
 „ indignationis nostræ mandamus, ut præfatum Petrum Joannem
 „ cum bonis, & rebus prædictis contra hujusmodi salvam guar-
 „ diam nostram nullo modo gravetis, nec à quocumq; gravari
 „ patiamini, ullo onere hospitationis, aut quacumq; Militum
 „ incursione, exactione, seu depredatione; vel alteriùs cujuscumq;
 „ generis molestatione, quin potiùs ab omni iniuria, & grava-
 „ mine nostro nomine, & vice defendatis, & conservetis: quate-
 „ nus præter gravem nostram indignationem, alias etiam pænas
 „ nostro arbitrio imponendas cupitis evitare facturi in hoc ex-
 „ pressam nostram voluntatem. Harum testimonio literarum
 „ manu nostra subscriptarum, & Sigilli nostri impressione à
 „ tergo munitarum. Dat. Altæ die septimo Mensis Junii Anno
 „ Domini millesimo, quingentesimo, trigesimo sexto, & Regno,
 „ rum nostrorum vigesimo primo, Imperii verò decimo sexto.

Signata CAROLUS.

Cum Sigillo Magno.

*Sequuntur aliæ honorificæ attestations tum ejusdem Petri Joannis,
 tum familiæ Schinbinelle.*

Molto Magnifico Signor.

„ **C**On grave dolore, & afflittione d'animo per lettere sue il
 „ Principe mio figliuolo m'hà significato la morte del Sig.
 „ Camillo figliolo di Vostra Signoria; della cui doppo essermene
 „ meritamente dogliuto con me stesso, non hò volsuto mancare
 „ di condolermene con lei, & alleggerire il giusto cordoglio del
 „ Padre, causato dalla perdita de così raro figliolo, nel quale
 „ appariva la perfezione di tutte le virtù, che sogliono alzare
 „ ogni loro imitatore al colmo di vero honore, & laude perpe-
 „ tua, nel qual suo Patrone haveva posto tanta amorevolezza
 „ per la fedel servitù, con la quale commendava l'integrità dell'
 „ animo suo presso ogn'uno, che io mi toglievo non volgar con-
 „ solazione, che egli fusse accompagnato di sì fatta persona: In
 „ tanto che si come à V.S. sarà dura la privatione del figliolo,
 „ sarà anche molestissimo (come è à me) al predetto mio figliolo
 „ di vederli privo dell'acquisto, che egli n'haveva fatto. Mà
 „ perche io non paja di voler più presto accrescere il dolore, che
 „ V.S. n'hà conceputo, che mitigarlo, mi convertirò in pregarla
 „ di voler considerare, che suo figliolo è morto non meno hono-
 „ ratamente, che christianamente; l'uno perche hà combattuto
 „ in vista de tant'altri Cavaglieri contro li Persecutori di nostra
 „ fede, l'altro, che con mirabile constanza conoscendolo richia-
 „ mato à quel santo riposo, in fine delli suoi giorni hà compito
 „ quell' Ufficio, che deve ogn'uno, che desidera pervenire alla
 „ gloria eterna. Della quale nè faccia N. S. Iddio capaci, & con-
 „ soli V.S. offerendomele di core, & à tutti i suoi. Di Vercelli
 „ alli 4. di Novembre 1546.

Di V.S.

Sottoscr. &c. — Buon'Amico Il DUCA di Savoia C.—

Atergo &c. Al Molto Magnifico Sig. il Sig. Petr. Gio: Schinchinello
Jur. Peritissimo.

Illmo, & Ecc.^{mo} Sig.^{re}

» **N**ON contenta la forte d' haver travagliato la Casa di Schin:
 » chinello per la Morte d'un Mr Camillo mio Scudiere,
 » quale alla Guerra d'Alemagna combattendo valorosamente
 » finì la vita sua, hà fatto che in questa venuta del Prencipe il
 » Fratello suo Giulio sendo ancora in Spagna è passato di questo
 » secolo. Di maniera che li Fratelli rimasti si trovano molto scon-
 » solati, & tanto più quanto che à M. Alessandro uno di essi Fra-
 » telli si danno infinite molestie, & impedimenti nelli beneficii
 » lasciati dal detto Giulio, & perche l'uno, & l'altro, erano
 » divotissimi, & fideliss. Servitori di Sua M. nel servizio della quale
 » si può dir esser' morti, per il che si deve à detta Casa ogni favore.
 » Hò ben' volsuto pregar V. Eccellenza esser' servita d' haverla in
 » protezione, & non permetter che sia travagliata in modo alcuno;
 » Et oltre che ella farà opera degna, farà dar occasione à pari
 » loro di metter, e la facoltà, e la propria vita in servizio di Sua
 » Maestà come hanno fatto essi Fratelli, & Io ne restarò in per-
 » petuo obligò à V. S. Eccellentiss., alla quale di core m'offerò,
 » e raccomando, e N. Signore la conservi, & prosperi felice.
 » Da Brusselles alli 27. Aprile 1549.

Firmata Alli Servizi di V. E.

Il Principe di Piemonte &c. FILIBERT de Savoye.

A tergo. All' Illustriss., & Eccellentiss. Sig.^{re} Il Sig. D. Ferrante di Gonzaga Prencipe di Molfetta Governatore dello Stato di Milano, e Cap. Generale per S. M. in Italia.

Eod. Anno.

JOannes Ludovicus Arifius Francisci Filius, & Hieronymi Trivavi mei Pater præstantissimis disciplinis, ac Poeticis studiis apprimè deditus optimè in literaria cùm Nicolai Lucari tùm Danielis Cajetani Summorum Rethorum palestra cùm græcis, tùm latinis litteris institutus. Eiusdem apud me tantum leguntur

Variorum Carminum Libri.

non adhuc extrema pumice expoliti, cum in properata Genitoris morte lugens ad ejus tumulum ibi omnem, amœniores musas colendi, spem deposuerit, ut ipse suis versibus innuit. Cæterùm Vir fuit prudentia singulari perspicuus, & in publicis Patriæ negotiis summè versatus, & exquisitus. Nobilis, & Egregius vocatur in tabulis per insigniores illius temporis Tabelliones receptis.

In anteriori perystillio Cœnobii S: P. Francisci Cremonæ prostat ex marmoreo lapide cum insigniis familiæ hoc Epitaphium.

Jo: Lud. Arisio Francisci F.

Musarum Alumno Pat. Optimo.

J. Paulus J. U. D. & Hieronymus H. M. P. P. MDXLI.

Extat & aliud de eo monumentum in patriis ædibus D. Joanni Novo, ut ajunt, dicatis ubi aram B. V. ac Divis Rocho, & Sebastianiano anno 1505. erexit.

Jo: Jacobus Crottus in Orat. pro Lugaro Ticini edita, ut pluries diximus, nostrum Arisium laudat, ita &

Daniel Cajetanus in suis Carm. MS.

D. Desiderius Monachus Hieronymianus Frater meus amantissimus in editione facta anno 1695. opusculi Andreæ Guarnæ *Bellum Grammaticale* inscripti, typis traderè carmina nostri Jo: Ludovici pollicetur in Epistola ad Lectorem cujus promissa, ut quantò citiùs exequatur sanè curabo.

Eod. Anno.

Jason Picenardus Vir Jurisconsultissimus, & eloquentissimus, cujus jurisprudentiam id unum satis superque testatur, quod ab illo celeberrimo J. C. Jasone Mayno, cujus fuit auditor dignus legali lavrea fuerit judicatus; Adeò enim præstantissimus ille Vir in promovendis Doctoribus exacta, & severa utebatur censura, ut neminem nisi ingenio, & juditio excelleret optimeq; universam Jurisprudentiam teneret ad illius dignitatis fastigium unquam voluerit promoveri, spernens illos jure quidem meritò de quibus *D. Paulus ad Thimot. 1. Volentes esse legis Doctores non intelligentes neq; quæ loquuntur, neque de quibus affirmant. Tales enim Doctores apud nonnullos Comites Palatinos creari solent, verùm non dignitas, sed ipsa scientia Doctorem efficit, cum non dignitas ipsa, sed eruditio, & doctrina illa sit, quæ alios docere potest. optimè Menoch. de arb. cas. 425. num. 39. Noster quidem Auctor vulgavit.*

Orationem disertissimam.

quam Civitatis decreto in Adventu Maximiliani Sfortiæ, quì Victor, & opimis Francorum spoliis onustus paterno Imperio recepto, Cremonam ingrediebatur, & adeò Sfortiæ animum commovit, ut virtutis ergò & torque aureo, & equestri dignitate ipsum decoraverit, ut notat ipsius insignis Familiæ decus æternum *Octavianus Picenardus in Oratione ad laudem Sigismundi Picenardi J. C.*

Hinc neque prius calamum subtrahere, quam, cum hic de Jasone Mayno sermo fuerit, & cujus familia etiam Cremonæ nobilissimam fixit propaginem antiquo Bordulani Feudo perspicua de eo quidquam maximè eruditi adspargere à Scriptore ejus Vitæ premissæ suis operibus, negligenter quidem intactum, scilicet

Ludo.

Ludovicum Gallia Regem inter subsellia Jasonis sedisse legimus: etiam hoc quod cum ad Collegium perventum esset Rex Jasoni sinister adæquitarit cum his verbis, nunc Jason incipit tuum regnū. *Kempius de osculis dissert. 12. §. ix.*

MDXI.

Leo Picenardus Georgii F. Vic. S. Erasmi J. U. D. in Coll. receptus die 5. Martii de tota Jurisperitia optimè meritus scripsit doctissime

Allegationes in utroque Jure.

Ejusdem meminere Syllabi F. C. de Coll.

violenta morte oppetiit die 9. Februarii 1517., ut flevit Bordigallus in Epitaphiis.

Quem genuit Picenarda domus Leo clauditur Urna

Doctor, Eques clarus nobilis iste fuit

Orator patriæ Viduas protexit: egenis

Auxilium præstans religiosus homo.

Improba mors rapuit violento vulnere, Virtus

Fama suæ remanent, nomen ubiq; bonum

Mille, & quingentis decies sex fluxerat annos

Nona dies Februi. Dic miserere mei.

De altero Leone Picenardo legebatur inscriptio in Templo Divi Augustini Cremonæ, quam refert *Bressianus in inscript. MS.*

Eod. Anno.

Samuel Cremonensis Can. Lat. correxit Augustini de Novis Ticinensis Concanonici

Historiam Quadripartitam rerum gestarum ab origine Mundi, sex thomis comprehensam, quæ servatur Papiæ MS. in Bibliotheca S. Petri in Cælo aureo libris quinquaginta sex digesta.

de Samuele, & Historia in actis Capituli Generalis, ut refert, *Abbas Rosinus in Lyceo Lateranensi*, loquens de Augustino, legitur, *Committitur Domno Samueli Cremonensi, ut diligenter videat, & corrigat Librum Historiarum D. Augustini Papiensis, & remittat eos sic expurgatos in Capitulo Generali, R. D. PP. Definitoribus, & prælo mandentur.*

Eod. Anno.

Andreas Guarna cognomento etiam Salernitanus Bartholomei F. acris ingenii Vir ex gente Nobili, cultu Sacerdos, litterisq; humanioribus, & præcipuo ditatus eloquio, præter alia ejus doctrinæ monumenta, quæ ad eruendum delitescunt, edidit Cremonæ anno 1511. vividum, lepidum, ac eruditum Opusculum, cujus prototypon inscripsit Paulo Cælio J. U. C. Romano (exindè à Leone X. S. R. E. Card.) per Franciscum Ricardum de Luere Calcographum, cui titulus.

Gram.

Grammaticæ Opus, novum mira quadam arte, & compendiosa excussum, scilicet, ut ab eodem explicatur, Grammaticale Bellum Nominis, & Verbi Regum, de principalitate orationis inter se contententium. Pluries formis traditum habetur, & nempe Venetiis anno salutis 1537. per Petrum Nicolinum de Sabio Opera Melchioris Sessæ in 8. annexo Alberti Accariffi Centensis libello, nuncupato *la Grammatica volgare*, ædito anno subsequenti 1538. Prodiit ibidem 1550. in 4. typis Vincentii Valgriffi, & 1565. apud Rampazettum 1581. penes Franciscum Zilettum; inibi Author perperam vocatur Patritius Salernitanus, Lugduni 1577. & antea 1548. in 8. apud Theobaldum Paganum, & eodem anno Vvitembergæ apud Clementem Schleic, & 1580. per Antonium Schoy, Basileæ eodem pariter anno per Robertum Vvinter, & apud Jacobum Parcum, Lugduni iterum penes Trelon 1581. & alibi, ac nuperrimè Amstelodami; legitur, & insertum in Amphiteatro Sapientiæ Socraticæ Jocosæ Dornacii anno 1672., & 73. Ab enuntiato opusculo noster Author homo emunctæ naris arguitur optimè de regulis grammaticalibus instructus, cum easdem apprimè doceat sub Belli figura. Quippè Provinciam Grammaticæ describere aggreditur ejusq; Regulas, scilicet Verborum, *Amo*, & Nominum Poeta, narrat proindè Belli occasionem, & Regulorum jura, Consilia de Bello suscipiendo, *Amo* apparatus, & Castra, Poeta Exercitus, utriusq; Epistolas ad Participium, ut sibi suis legionibus adiungatur, Participii calliditatem, & commeatum, ac suppetias ad utriusq; Acies. Arguit Catholicon de ignorantia, dicit Priscianum captum, ac vulneratum. Jacobum Philippum Bergomatem relegatum. Exprimit hinc indè damna Præliantium, Desertorum supplitia, Nuntios ad Regulum *Amo*, prò pace componenda, ac pacis Arbitros leges indicantes, scilicet clarissimos Viros Thomam Phedrum Volateranum, Petrum Marsum Divi Laurentii in Damaso Canonicum, Raphaelem Lippum Oratorem Florentinum, quos laudat cum Alexandro Zambeccario Patritio Bononiensi, & alia pleraq; salaci ingenio, & dulci lepore referta. Operis ideam Andreas noster quadantenus à Luciano desumpsit ex codice de *Judicio Vocalium*, seu de *Sigma*, & *Tau*, qui Cælio Calcagnino interprete anno 1539. prodiit Basileæ typis Michaelis Ising.

Ad laudem Auctoris, Gasparis Aviati, ac Hieronymi Fonduli Cremonensium hæc Carmina post opellæ absolutionem leguntur.

* * *
* * *
* * *

GASPARIS AVIATI CREMONENSIS.

Carmen ad Lectorem.

Lector candide quid legis Thyesten?
 Sævas Colchidas? auribus placebunt
 Quæ doctus cecinit magis Salernus
 Andreas, dubios movet tumultus
 Verbi, & Nominis hinc, & hinc furentum.
 Hunc Lector lege, fabulæ facessant.
 Hic prompti Ciceronis est factus.
 Hic sunt ridiculi sales, jociq;
 Quid stas? hunc rigidi legunt Catones.

HIERONYMI FONDULI CREMONENSIS

Exasticon ad Lectorem.

*Nominis, & Verbi lector stipe sumito bellum
 Quò pax nulla quidem dulcior esse potest,
 Bella recognosces, quorum sine partibus, hoc est
 Eloquio, omnis homo cederet usq; feris.
 Hic jocus Andree defluxit ab ore Salerni.
 Fluxerunt lepidi cum gravitate sales.*

Ejusdem Tetrastichon.

*Ranarum, & murum tam belle haud ponit Homerus
 Bella, giganteas non ita Naso manus.
 Andreas quanta cum majestate Salernus
 Ingenii Bellum Grammaticale canit.*

Scripsit, & aliud Opusculum *Simia* nuncupatum, me latet atqui ad hanc diem illius archetypus.

Memoratur Andreas à *Conrado Gesnero* in *Bibliotheca Instituta*, ex qua desumpsit æquivocum *Nicolaus Toppius* in *Bibliotheca Neapolitana*, sicuti ex memoratis typis *Ziletti* apponendo *Andream Guarnam* à *Salerno* absq; ulla mentione propriæ *Cremonensis Patriæ*, quin imò unicum Opusculum Grammaticale in duo discrevit.

Ab Alexandro Lamo in *somniis cant.* 3. pag. mihi 73.

A Thoma Garzonio in *Platea Universali disc.* 4.

Ab Abbate Secundo Lancellotto in *Libro de ingeniis nostrorum temporum* inscripto *Hoggidi* P. 2. cap. 9.

A Josepho Bressiano in *Corona Vir. Illust. Cremonensium* lib. 1. part. 3.

Ab eruditissimo Viro Joanne Cinello insigni Medico, & Patrio Florentino in sua *Bibliotheca Volan.* pluteo primo pag. 14., & ab aliis.

Ex Bibliotheca Exotica pag. 177. videtur hoc opusculum gallicâ versione traductum hoc tit. Andr. Guarna Guerre Grammaticale des Deux Roys le Nom, & le Verb, combatans pour la principant de l'Oraison, traduit de Latin à Lyon Mich. Jove, & ab aliis in 16.

Ejusdem Andreæ nomen exornat lapidem ad Divi Dominici in Sacello S. Petri Martyris, ut sequitur.

Ad Aeternam Dei gloriam Sacellum hoc à Bartholomeo Guarna Salerno jussu Jacomatii Patris vita functi anno 1452. constructum, & Divo Petro Martyri cum Ara dicatum, constitutamq; dotem ob Missæ quotidianæ celebrationem ab ejus filiis Andrea, qui sub Julio II. Pont. Max. Bellum Grammaticale, & Simiam lussit Ludovico Peditum, Equitumq; Ductore Jacomatio, Benedicto, & Thoma Cremonensibus Patriliis, & resolutam ab Leone, & Andrea Peditum Ductoribus, ceterisq; ejusdem Bartholomei Nepotibus saxo hoc memoriæ ergo Salerni, nunc superstites Posteris testatum esse voluere Anno salutis MDLXXXVI.

Ità calamo bellicosus Andreas à Martia majorum propensione non descivit, quos inter præclarissimi, qui Salernam Gentem Cremonæ fundarunt, Jacobus scilicet, qui, & Jacomatius nuncupatus est, & Mazeus de Guarna ex Salerno Campaniæ Urbe, unde cognomen traxerunt, cum aliis profecti ad Francisci Sfortiæ stipendia, sub quo cum strenui Militum Ductores emerissent Civitatis nostræ jure donati sunt, quia, & ipse Jacobus optimè de nova Patria, meritus est, tunc quando in Generum Sfortiam Philippus Maria Vicecomes ejus Socer armatus Cremonam invasit; tùm ubi eandem adversus Venetos validissimè oppugnantes propugnavit, copiis Præfectus à Blanca Maria Sfortiæ Conjuge, quæ & ipsa, ultrà sexum generosi animi fervorem ostendens cum Jacomatio prodiit armata, & quem primum Marci, Marci nomen iterata, & clara voce, militari symbolo jaçantem audit, hasta ori infixâ prostravit, insignisq; Victoriæ Cremonensibus suis in Causa fuit, ut notant *Campus, & Cavitellus* Historici Patriæ ad annum 1448. Floruerunt quoque ex hac gente in Civitate Salerni Romualdus Guarna Patre Petro quond. Romualdi Comitibus, qui dictus est Crassus, summo loco natus Vir doctus, & prudentia clarus ad Archiepiscopatû ascensus ann. 1153.

Ughellus in Ital. Sacra. Tom. VII.

Romualdi Gentilis Fabritius Guarna J. U. D. non ignobilis, quintus, & quadragesimus Marsicensis Episcopus factus est 7. Novembris 1485. obiit 1494. id. J. VII.

Præcitati opusculi archetypus Cremonæ excusus anno 1511. cum fuisset mihi dono missus, subannexis associatum carminibus ab Erudi-

Eruditissimo J. C. Amico meo Lazaro Augustino Cotta de Ameno Novariensi, ut iterum excuderetur typis Fratrum de Zannis Cremonæ, curavit Don. Desiderius Frater meus amantissimus Mon. Hieronymianus, nonnullis siquidem ex superiorum causa mutilatis.

Ad Franciscum Arisium J. U. C. & in Patriæ Foro Causarum Colleg. Patronum.

Cum Grammaticale Bellum ANDREÆ GUARNÆ Salernitani Cremonensis dono mitteret.

ELEGIA.

*Pugnaces abige, Arisi mi chare, Clientes
Ejice rixantes, parce aliquando foro.
Et rabidis rabulis succedant plectra, melosq;
Mulceat, & curas Calliopeja tuas.
Sic ego dum ferior, conor revocare Tbaliam,
Quæ fessas aures leniat arte meas.
Ast ea, quæ strepitu me torquent, tristia fata
Musarum ad strepitum, memet adesse jubent:
Civiles pugnas, quas pandit Guarna Salernus
Andreas, dedit hunc alma Cremona Virum.
Excurro: ac credas, nequeo cobibere cachinos,
Dum Verbum, & Nomen regia sceptrâ petunt.
Lallius Hetrusco, prompsit, qui carmine clades
Muscarum, credas nil nisi leve refert:
O mirum! hîc bacchatur Amo, furit, æstuat ira:
O mirum! Miles fitq; Poeta ferox.
Horreat hinc risus, verum hinc subrideat horror
Ense jocante truci, digladiante joco.
Sed mulctatur Amo, sed mulctaturq; Poeta,
Pacta Poeta cupit, fœdera jungit Amo.
Ut tantum Bellum noscas, noscasue Salernum
Otia jucundus faxit Apollo, precor.
Gloria Libetridum Arisi cultissime, salve,
Musa recede: sat est; turba molesta redit.*

MDXII.

ANtonius Maria Fodrius Benedicti F. Jureconsultus, hoc anno Patriæ Collegio datus die 12. Octobris, Vir exquisita doctrina politissimus, Caroli V. Rom. Imp. adeo notus, ut ab eodem non semel ad Italiæ Magnates ablegatus fuerit. Mediolani tandem dignitatibus, & præmiis ut emineret, Præses Magistratus Reg. Ordinariorum Redituum renunciatur. Ejus ingenii immortalia pandidit monumenta.

De Scriptura privata lib. 2. simile prosequutus est opus Nicolaus de Passeribus Genua Patavinus in suo amplissimo tractatu de Scriptura Privata, & de Verbis enunciativis impr. Venetiis 1615., & Francofurti 1585.

De pactis juratis lib. 2.

De Legitimationibus lib. 1.

In præsigni Divi Petri Cremonæ Templo habetur .

D. O. M.

Sepul. Magnif. Equitis Benedicti Fodri, ac Illustris Antonii Mariæ ejus filii J. U. D. Reg. Ducal Reddit. Præses, & Hæred. restaur. fieri Vol. MDLXXVII.

Ità Syllab. J. C. Coll., & Bressianus in Coll. & V. R.

Fo Lud. Arisus in suis Carmin. MS. penès me, laudat.

ANT. MARIAM FODRIUM, & præcipuè.

Antoni Sapientiæ profundæ

Vir, spes egregia, & domus, & alti

Fulgor sanguinis, excipe hoc pusillum

Nostri pignus amoris &c.

Hiscæ temporibus floruit Nicolaus Antonii Mariæ frater J. C. de Coll. & Judex ad signum Equi in Civit. Mediolani.

MDXIII.

Nicolaus Asius Philosophus, Astronomus, nec non Jatrologus doctissimus, cui Musarum cultura haud defuit, post se reliquit

De vera, & perfecta Philosophia lib. 3.

De gratia, & Nobilitate Naturæ humanæ.

De exemplis illustrium Virorum Italiae.

Contrà curatores præstigosos Morborum lib. 2.

Carminibus insuper elucubravic

Martyrium S. Ciriae Virg. Cremonensis.

In Ædibus Divi Matthei tumulatur hac Epigraphe.

Stirpe Asia genitus nomen Nicolaus, in Orbe

Physicus est, Patria pulchra Cremona manet.

Quæ scripsit contrà Curatores præstigosos. oh utinam nostris oculis contractari possent. ibi enim legeremus nugas confutatas tum Paracelesi in lib. de occult. Philosophia de cœlesti Medicina &c. tum Trithemii Necromanticam Steganographiam, tum Cornelii Agrippæ figmenta in ejus libro pariter de occulta Philosoph. inscripto tum demùm, ut cæteros similium Hypermargos scriptitatores omittam, Petri Pomponatii Mantuani Magi Nefarii, qui in Aca-
demiis Italiae publicè contrà immortalitatem animæ disputavit, & libros edidit de incantatione, in quibus de Verborum Magico-
rum,

rum, imaginum, characterum, & imaginationis occulta potestate impiè satis discurret. Sunt itaque tales superstitiosæ materiæ, ut scribit *Gedelnannus de Mag., Venef., & Lamiis lib. 1. cap. 8. num. 31.* tam in curatione magica, quàm superstitiosa tantùm, sacramenta Diaboli, in quibus Diabolus non ipsas res, aut eorum qualitates, viresq; spectat, sed id tantùm agit, ut per eas animos, & mentes hominum perstringat, illaqueet, & decipiat, quasi aliter ipse aut nocere, aut juvare non posset, nisi per ejusmodi superstitiosas res, & observationes.

Eod. Anno.

FRANCISCUS Bellintendus Pontificii, & Cæsarei Juris Peritus, Ecclesiæ SS. Egidii, & Homoboni Præpositus, pergrandi Volumine composuit

De Resignatione Beneficiorum,
ut testatur *Bressianus in hist. Eccles. MS.*

De hac materia post Bellintendum tractarunt latè Eminentiss. de Luca in suis operibus legalibus toti Orbi notis. Paulus Rubeus in *Controvers. Forensibus*, Sabellus in *summa Tractatum* tom. 4. Card. Tuschus in suis *Conclus. litt. R.* & alii.

Eod. Anno.

THOMAS Oprandus ex ordine B. V. M. Servorum nuncupato, pietate, & doctrina singulari coruscans, cælesti calamo digessit vernaculo idiomate

Paradiso Terrestre di Contemplationi, e Meditationi.

Item latinè *De Eleemosyna facienda Pauperibus Jesu Christi lib. 2.*

De Laudib. B. V. Mariae lib. 1.

Id. Author ubi suprà, & in V. R.

Eod. Anno.

BERNARDINUS Alierus Poeta clarissimus, & multæ lectionis Vir, inter ejus opera latina enumerantur

Phœbi, & Daphnidis Amores,

Pblegreorum Gigantum lapsus.

Italicè verò liquit Poemata inscripta. *Il Pianto d' Orfeo.*

La Trasformazione di Giove in Toro.

Ad cœlestia etiam suam plumam evexit, & facundo stylo occinuit:

Martyrium S. Stephani Protomartyris.

Franciscus Bressianus in Coll. Notar. eundem comendat.

Eod. Anno.

THEODORUS Gavisus, cujus virtutum nulla nobis superest memoria, quàm sequens inscriptio ejus tumulo superposita in perystilio Cœnobii S. Dominici Cremonæ.

Theodoro Gavisio Musarum Alumno Pientissimi Heredes Testamento suo Pos. Anno MDXV. VI. Martii.

MDXIV.

JOannes Jacobus Crottus ex Jurisperitorum Collegio, in eod. admiffus die 18. Octobris 1514. eloquentiffimus Orator, in Ticinenfi Prætura fuccidaneus Judex. extant ex fuis operibus

Flebilis quindecim Jureconfultorum Cremonenfium Deploratio: qua lacrymofa Urbis Cremonæ Strages inferitur. Ticini apud Jacob. de Burgo franco 1511. die 7. Augufti.

Oratio, qua deflet Nicolaum Lucarum Oratorem facundiffimum. Ibid. apud eumd. 1518. in cujus initio leguntur carmina Francifci Mariani Cremon. Phyfici, ac Med. & in fine Francifci Superchii Cremon. Presbyt. jam per extenfum in primo Volum. relatum ubi de Nicolao Lucaro.

Oratio in frequentiffimo Cremonenfium Judicum Senatu habita, qua die Francifcus Sfondratus utroque in Jure celeberrimus, in Collegium afcitus eft.

Amicitiam maximoperè excoluit cum Joanne Francifco Quintiano Stoa Poeta laureato, & Oratore facundiffimo, qui Stoa cum Crotto dicaverit nonnulla ejus Carmina quibus tit. In laud. R. P. Francifci Columbani Min. Ordinis Primarii Sylva &c. fuum Eurgalum appellat. Hujus Joannis Francifci Quintiani à Quintiano oppido Brixienfi nuncupato, vidi ejus laureæ Poeticæ diploma, cujus archetypum penès Joannem Gandinum ejusd. Oppid. Med. Phyficum præftantiffimum proftat

Eumd. laudant. *Daniel Cajetanus in Carm. MS.*

Fabull. in Oration.

Breffian. in Coll.

Syllab. J. C.

Dum effet Ædilis Ecclefiæ Majoris in arcu poftremo marmorei perystilii ante ejusdem frontifpicium leguntur.

Jo: Jacobus Crottus J. C. Lud. Manetta, Alphonfus Botta Præfid. MDXXV.

Oratio, in qua deflet jaçturam quindecim Jureconfultorum de Coll à Crotto compofita fuit, dum anno 1505. inaudita peftilentia Cremonam afflixit, & Summates illos Patriæ, totiusq; Insubriæ Doctores enecuit, cujus perrarum exemplar unà cum Epiftola nuncupatoria in calce hîc subnectere, ut tanti Viri nominis auctoritas glifcat, ac illorum Jurisperitorum nomina exfulcitentur, operæ pretium fit.

Jo: Jacobus Crottus Cremonenfis legum auditor confumatiffimo Jureconfultorum Cremonenfium Senatui. S. P. B.

» **S**apientum omnium auctoritas P. C. rectè monet, neminem
 » onus fuprà vires aggredi debere: nec farcinam humeris fuis
 » imparem fubire. Miferum enim eft pondus fufcipere, quod
 » infirmitas propria recufet. Homo fuam nimis imbecillitatem
 » fatigans, in ipfo conatu obruitur, aut in medio curfu deficit.

» Me.

„ Mediocria ingenia materias mediocres digerunt: sublimiores
 „ affectantia, more Icareo corruunt. Quæ omnia mecum volu-
 „ tans grandem libelli nostri faraginem expavesco. Præstantissi-
 „ mos quindecim Patres vita functos luget, & calamitosam totius
 „ Patriæ fortunam percurrit. Provincia consumato Oratori non
 „ puerili facundiæ injungenda. Quomodò tantis virtutibus no-
 „ stra tenuis oratio suffecisset, quæ collegarum vestrorum uni par
 „ esse non potuisset. Undè altiùs, quàm par est, evolavimus, pro-
 „ prias transgressi vires sumus, in Mare Icareum decidimus, fate-
 „ mur audaciam, dignoscimus errorem. Quasi pœnitet fecisse.
 „ Unum doleo impudentiam hujusmodi casu non confundi, aut
 „ temeritatem his confinibus minimè contineri. Ad divinam
 „ tanti Ordinis Majestatem progreditur. Catoniana, & rigorosa
 „ oculorum vestrorum judicia subire properat. Quem universa
 „ conventum Italia suscipit, ipsa parùm formidari videt, tantam
 „ vestra facilitas, mansuetudo, benignitas audaciam suggerit, nec
 „ minorem ejus ergà legalem Senatam amor, fides, observantia
 „ animum præstitit. Metimini P. C. Offitiosæ voluntatis copiam
 „ magis, quàm inculti sermonis inopiam voluisssem, ea dicendi
 „ gravitas, nitor, elegantia nobis affuisset. Quam ipsa rei magni-
 „ tudo expetebat, quum infantia, & ruditas nostra votum consu-
 „ mare nequierit venia ætati nondum quatuor lustris deductæ
 „ indulgeant, & in arduo negotio voluisse sat decorum, magnifi-
 „ cum, gloriosum existimetur. Valete terrestria humanæ sapien-
 „ tiæ oracula. Ex Ædibus nostris nonis Martias. M D VI.

*Flebilis quindecim Jureconsultorum Cremonensium Deploratio :
 qua lachrymosa Urbis Cremonæ strages inseritur per Jo-
 Jacobum Crottum legum Auditorem edita.*

„ **T**Heophrastum Philosophum Peripateticorum eloquentissi-
 „ mum Patres desolatissimi morientem rerum naturam incu-
 „ sasse ferunt. Quod quædam animantia muta longioris vitæ usu
 „ donasset. Homini autem mentis vir natura sanciori dotato tam
 „ angustos vivendi limites circumscripsisset. Hanc ego præstan-
 „ tissimi Oratoris vocem hodierna die usurpans, & frequentibus
 „ humanam imbecillitatem singultibus deslere, & vehementi in
 „ naturam ipsam impetu surgere compellor. Quæ patriam nostram
 „ tanto splendore orbavit, tot ornamentis gloriosissimis spoliavit,
 „ ac omni disciplinarum ingenuarum felicitate denudavit ob-
 „ divinas, & immortales quindecim Patrum Eminentissimorum
 „ virtutes parvo temporis curriculo interceptas. Quas quidem
 „ supremas delicias non iniuria legalis Senatus desiderat, boni om-
 „ nes suspirant, patria viduata collachrymatur. Tota sordida,
 „ squallens, pullata; Vultus enim populi sui in humum dejectos
 „ concerno, Facies Civium mœrore pallentes occurrunt lugubris
 „ ubiq; habitus conspicitur. Hic barbam prolixam, & incultam
 „ nutrit,

„ nutrit, hic crines pulverulentos veterum more ostentat. Gemitus
 „ quolibet vico exauditur, omni planctus domo personat, universa
 „ Civitas tristitia, querimoniis, luctu perficit. Heu publicam
 „ jacturam! Heu patriam exinanitam: tuam cladem, dispendium,
 „ perniciem, quò magis mecum tacitè cogito, eò profundiori cru-
 „ delissimi vulneris aculeo transfixum in me sentio. Lamentor,
 „ doleo, crucior, & laxis uti officiosum decet filium habentis affli-
 „ ctor Jam animus mærore tabescit, jam mens consternata est, cor
 „ anhelitu continuo defatigatur, lugere tecum paulisper dilectissi-
 „ ma parens cogor. Intollerabilem pectoris nostri amaritudinem
 „ expulsurus venio. Excipe materna fronte clamores, lamenta,
 „ ejulatus meos. Excipe mihi funebrem parentalem mæstam
 „ orationem judicio; ipsa enim conditoris, & lachrymosi, & impe-
 „ riti vix pubescentis sibi conscia gravissimam tuarum aurium eru-
 „ ditarum censuram exhorrescit. Tamen audebit juvenilis teme-
 „ raria, & imprudens oratio maternæ pietatis, & indulgentiæ non
 „ ignara. Cives suos, quàm optimè de tui splendoris gloria meri-
 „ tos complorabit, miserandam tuorum viscerum stragem poste-
 „ ritati nostræ enarrabit. Soleo nonnunquam, Viri Cremonenses,
 „ animo vehementiùs excrutiari, dum naturæ sagacitatem circà
 „ rerum procreationem contemplor. Quod hominem præstanti
 „ rationis munere exornatum, cunctis præstare animalibus jusserit.
 „ Tamen illum cum iisdem pari sorte, & extinxerit, & perdide-
 „ rit. Nam si omnia jumenta deficient, interituique obnoxia
 „ sint, jure optimo declinationem patiuntur. Cum ex materia
 „ penitus corruptibili, terrenaq; consistant. Illud verò Trinitatis
 „ incomprehensæ simulacrum, cœlestem, sempiternamq; sortitum
 „ fuit animam, nihilq; illo opificio tota Mundi machina mirabi-
 „ liùs proditum est. Idcirco obstupescendum est corporis sui har-
 „ moniam dissolvi posse partem immortalem, angelicam, incor-
 „ ruptibilem à mortali humana corruptibili superari. Quem hu-
 „ manæ conditionis statum animo revolvens, ad tales non sine
 „ ingenti lachrymarum fonte querelas sæpiùs prorumpor. Quid
 „ natura parens corpora nostra cum feris, ac belvis communia
 „ effingis? Quid cornices, corvos solùm, phœnicem, cervos
 „ viventium thesauro præfers? Quid variis brutorum vita muni-
 „ mentis protegitur? Homo denudatus, & inermis fortunæ ludi-
 „ brio exponitur. Cur tempestivas fidelis male auspicantes ani-
 „ mantium uni lachrymas largiris? Cæteris non vagitum, non
 „ perturbationem, non ploratum dedisti? Cur reliqua omnia
 „ protinus edita gestiunt? aeris intemperiem sufferunt? Nutri-
 „ menta sua spontè, & viribus propriis capiunt? Nos ex utero
 „ Matris projecti, nec corpusculum loco movemus, nec lactis
 „ alimentum nisi oblatum appetimus, nec cœli iniuriam sustinere
 „ possumus. Nimum fragile, caducum, fluxibile, lubricum corpus
 „ nobis commodasti, Quod, & lutum, & cœnum, & vas elementis

„ quatuor mutuò dissidentibus contextum esse. Calor humori
 „ adversatur, humor calori repugnat, levia sursum, gravia deor-
 „ sum reverti laborant. Simili conflictu splendidum naturæ fabri-
 „ catricis opus citiùs labefactatur. Prætereà fames, frigus, labor
 „ diminuunt. Sitis, æstus, ægritudo conterunt. Ambitio torquet,
 „ Avaritia corrodit, Libido cruciat, Invidentia vulnerat, Spes
 „ allicit, Timor percutit, Læticia exhilarat, Fletus nubilat, Risus
 „ solvit, Mœror conficit, Iracundia exagitat, Labor fatigat, Vi-
 „ giliæ extenuant, Crapula inficit, Inertia consumit, Fastidia
 „ affliçant. Modò ætas, ferrum, natura evertunt, Modo tellus,
 „ venena, mate obruunt. Nunc hostes, Siccarii, Latrones inte-
 „ rimunt. Sæpè laquei, incendia, languores finiunt. Mille casus,
 „ discrimina, mortes eripiunt. Interdum causa inanis, ludibriosa,
 „ levis, concidere facit. Audio Sophoclem, Dyonisium, Philo-
 „ menem gaudio, risuq; consumptos. Feruntur Periander Corin-
 „ thius, & Menippus Cynicus tantum animi tristitia emortui.
 „ Multum Lutio Firitio, sitim Thaleti Milesio, lethum dedisse
 „ comperio. Libido sola Cornelium Gallum, Nicodemum At-
 „ talanum, Titum Ethereum extinguere potuit. Glaucus mel-
 „ comedens, Appius ovum sorbens sublati peribentur. O inanem
 „ hujus ergastuli compaginem, ò labilem unius hominis vitam!
 „ Considero attonitus dies illius, & somno, & umbræ, & fumo
 „ simillimos. Ingemisco jucundam corporis, animæq; societate in
 „ modico afflatu destrui. Lugeo diversorium peregrinandi, &
 „ hospitandi, non sistendi, aut commorandi datum. Suspiro exi-
 „ guam, & nimis circumfusam in tanta lucis cupiditate vitam
 „ ostendi. Conqueror unum citato gradu crebrò anhelitu, cele-
 „ ritate non prævisa finem assequi. Fateor hominem transentem
 „ Viatorem mortis mancipium, parvi temporis incolam; Agno-
 „ sco vitam ejus crescentem decrescere, paulatim deradi, quoti-
 „ diè mori. Reminiscor ipsum tantò tempore, ac labore ad con-
 „ sumationem deduci, & unico ictu occidi. Contremisco nemi-
 „ nem tot millium sub hoc lunari globo degentium uni ætati
 „ supervicturum. Lamentor immensum nostrarum miseriarum
 „ cumulum. Defleo nos tam variis cruciatibus expositos, tam
 „ infinitis casibus objectos. Doleo universam hominis vitam
 „ laboriosam, nec sudoris, aut laborum metam offendi. Occurrunt
 „ Mundi Gemitus, Lachrymæ, Singultus, Calamitates, Ejulatus,
 „ Lamentationes, Suspiria, Fletus, Sollicitudines, Fastidia, Mo-
 „ lestiæ, Dolores, Morbi, Tædia, Sudores, Senectus, Ægritu-
 „ dines, Odia, Fallaciæ, Fraudes, Periuria, Seditiones, Inimi-
 „ citiæ, Bella, Captivitates, Tumultus, Discordiæ, Factiones,
 „ Insidiæ, Proditiones, Mendacia, Ambitiones, Vanitates, La-
 „ trocinia, Cupiditates, Rapinæ, Spolia, Sacrilegia, Fornicatio-
 „ nes, Stupra, Incestus, Flagitia, Cædes, Homicidia, Libidines,
 „ Adulteria, Immunditiæ, Crudelitates, Ruinæ, Fames, Prædæ,
 „ Obsi.

„ Obsidiones, Incendia, Pestes, Invidiæ, Servitutes, Angustiæ,
 „ Rerum varietates nimium ætate nostra evidentes, Pericula,
 „ Casus, Naufragia humanæ necessitati imminencia; Quibus cir-
 „ cumspicio jugum grave continua serie super Filios Adam à pri-
 „ ma natiuitatis hora in diem sepulturæ impositum. Quare exe-
 „ cranda est creaturæ rationalis conditio, quæ lex hominibus in
 „ terra spirantibus, ac serpentibus, & fragilior, & miserior, &
 „ brevior nascitur. Quid jactat miser homo cæteris se præstare,
 „ animantibus, si cum ignobiliori æqua conditione interimatur?
 „ Quid sibi blanditur nihil naturam sua formatione excellentius
 „ constituisse? si tam grande parentis naturæ miraculum proprio
 „ defraudetur sine. Quid proficit se unum rerum causas habere?
 „ ac disciplinis erudiri? quum medio cursu corruat, & immatura
 „ mortè mulctetur, & brutorum more destruat. Utinam sal-
 „ tem, Viros doctrinarum splendore, & gloria præcellentes natura
 „ respexisses! Quos reliquum humanum genus præstantes cum
 „ inertī vulgo extingui magno opere dolendum est. Quales fuere
 „ quindecim nostræ tempestatis Jureconsulti omni philosophan-
 „ tium academia celebriores; tùm anno revoluto, tùm in sequenti
 „ factorum invidia subrepti. Quibus tantum decus, doctrina,
 „ fulgor, sapientia emicuit, quantum priscis illis tantoperè erudi-
 „ tis floruisse præstat. Nihil ætas hæc pulchrius, generosius, ex-
 „ cellentius, neq; hæc præclara Patritiorum vestrorum corona
 „ perfectiùs tulit. Soli ea virtutum gratia polluere, quæ celebrem
 „ omnium gentium memoriam facilè superarunt. Tot maximas,
 „ incredibilesq; virtutes amissas ne dum Cremonensis populus
 „ luget, verùm etiam universa propè ITALIA commiseratur:
 „ quis in tanta rei acerbitate à gemitu temperet? Quis hujusmodi
 „ thesauros profluentibus lachrymis deperditos non suspiret? Fer-
 „ reus, Saxeus, Lapideus, Adamantinus, si hæc calamitas tua
 „ viscera non movebit, & communis sortem patriæ non deplora-
 „ bis, quæ tonante undique, ac fulminante fortuna crudeliter
 „ dilaceratur. Utinam si malè optare licèt aut numquam natus,
 „ aut in hæc tempora non incidissem, tot patrias delicias brevi
 „ mortis incendio depredata penès, quam si virtutum ratio vige-
 „ ret, sine controversia, & mitis, & exorabilis ergà Semideos no-
 „ stros extitisset. Quemadmodum felicitas omnium virtutum
 „ suprà homines in eis eminentium merebatur. Hæc singuli
 „ singulas, & peculiare laudes affecuti, immò quisq; eorum omnes
 „ penè sapientiæ gradus miro modo complexi sunt. Possem
 „ quædam indicia, & quasi præconiorum suorum capita percur-
 „ rere, non singulares, & egregias tantorum Virorum laudes com-
 „ memorare, quæ inexitiabiles, inmensæ, innumerabiles, ac suprà
 „ humanam credulitatem evasere. Cogitanti autem mihi illa-
 „ rum multitudinem, agminatim, catervatim undique sese
 „ offerunt. Quam aggrediar? Quam assumam? Undè priùs ordiar?

„ Prudentia omnium virtutum princeps primum obtineat locum,
 „ quæ ità miranda in eis eluxit, ut nequè in Nestore Pylio, neq;
 „ Uliſſe Ithaceniſi, neque in Alcibiade Attico præſentior fuerit.
 „ Multa fortiter egerunt, multa constantèr paſſi ſunt, varias ho-
 „ minum mentes, & Urbium mores tractarunt, quibus omnem
 „ humanæ vitæ conditionem percalluerant. Non juſtitia in Mi-
 „ noe, aut Solone, aut Lycurgo firma, & tenacior viſa eſt? Potius
 „ Solem à præſcripta Zodiaci meta divertiffes, quàm ſplendescen-
 „ tem Patrum noſtrorum integritatem vel gratia, vel largitione
 „ violaffes. Earum fortitudo mentium, & invicta constantis ani-
 „ mi magnitudo Diogenem, Anaxagoram, Zenonem referebat,
 „ nec ſecunda, ridenſq; hos Viros extulit, nec calamitofa, & nover-
 „ cans fortuna oppreſſit, eadem frons, idem vultus quoſcumq;
 „ fortunæ flatus exceperit. Tot Curios, tot Catones, tot Fabritios
 „ occidiſſe dixerit, qui temperantia admirari voluerit. Auro ful-
 „ gebant, opibus affluebant, tamen parvo contenti frugaliter
 „ vivebant. Omitto probitatem, mores, comitatem, manſuetu-
 „ dinem. Prætereo modeſtiam, affabilitatem, benignitatem, leni-
 „ tatem, Miſſum facio Dei obſervantiam, egentium commiſera-
 „ tionem, religionis cultum. Quanta prætereà eorum in patriam
 „ charitas, Quanta in omnes bonos officia, Qualia in amicos me-
 „ rita. Quis oppreſſus fruſtrà ab eis auxilium imploravit? Quæ
 „ phana gratuitam illorum operam deſiderarunt? Quos Dei Ser-
 „ vos, Viduas, impuberes patrociniò tutati non ſunt? Anchora,
 „ Portus, Umbra, Propugnaculum, Quies, Solamen, Aura, Re-
 „ fugium, Spes, Incolumitas, Salus omnium dici poterant. Quin-
 „ decim Scevolæ Romani exorti videbantur omnium jurecon-
 „ ſultorum conſultiffimi, quos turma periclitantium petentes reſ-
 „ poſſa delphicis certiora referebat. ubi fides purior, conſilium
 „ ſalubrius? Veritas ſincerior enituit? ubi innocentia candidior?
 „ Diligentia exactior? gratia venuſtior apparuit? Eminentia eo-
 „ rum ingeniorum unicuique exploratiſſima ſilencio involuetur.
 „ varia doctrinarum magnitudo, nec meam, nec cuiſpiam com-
 „ mendationem expectat, eloquentia eorum incredibilis, ac penè
 „ divina fuit, cui multoties corona oratorum omnis non invita
 „ herbam dedit, nulli arguendo, diſſerendo, diluendo acutiores
 „ viſi, nulli conſulendo, reſpondendo, judicando gravioreſ habiti
 „ in omni, & virtutis ſapientiæ numero abſolutiffimi fuere. Quic-
 „ quid humana capere natura poteſt, nequaquam id ulla ſui parte
 „ illis defuit. Non cordatiores illos ſeptem Græciæ Sapientes,
 „ Non prudentiores Areopagitas fuiſſe contenderim. Solertiſſi-
 „ mum noſtris temporibus Romanæ Rotæ æquilibrium tales
 „ juſtitia Sacerdotes exoptat, ſimileſ Ferrarienſis cathedra inquir-
 „ rit. Peruſynum gymnaſium non offendit, Senenſis ſchola non
 „ aluit. Hos Ticinenſis Academia ſuſpexit, Patavinum Empo-
 „ rium decantavit, Athenæ Bononienſes obſtupuere, tantorum

„ Patrum splendore Cremona Civitatum Italicarum gloriam non
 „ adæquabas, tum excellebas, æterna serie felix futura, nisi illud
 „ imanè, inauditumq; latentis pestilentix diluvium supervenisset,
 „ tuum fulgorem, felicitatem, coruscationem obnubilaturum.
 „ Recense bone sine lachrymis immortalia illa duo vestræ urbis
 „ monumenta, & clarissima nostrorum temporum lumina, *Fede-*
 „ *ricum Corradum, & Nicolinum Lugarum*, viros philosophia cæ-
 „ sareâ eminentissimos, ac universa ITALIA perspicuos. Quan-
 „ tum me movet *Francisci Raymondi* Equitis gloriosissimi memo-
 „ ria; non minori *Stephanum* gentilem ejus desiderio virum
 „ facundissimum defleo. Quid *Joannem Foliatam* nitidissimum,
 „ & gentis suæ & communis patriæ decus. Quid *Troylum Buclari-*
 „ *num* non parvum hujus ærumnosæ stragis exemplum. Vix tran-
 „ factis tuorum studiorum scopulis, *Baptista Sfondrate* ad con-
 „ cupitum patriæ littus applicueras, Ecce immensa exoritur tem-
 „ pestas, tuos sudores, vigilias, labores unico momento ablatura.
 „ An commemorem *Christophorum Aymum* Virum in censura
 „ legali præstantem divina quadam ingenii felicitate condeco-
 „ ratum. Non absque gemitu meminisse possum *Paganini Ugo-*
 „ *lani* inter optimos juris moderatores sedem non postremam
 „ sibi vindicantis. Heù flebilis tot illustrium Virorum memoria
 „ transversum rapit. Heù mens tanto horrore, simul ac mœrore
 „ turbata deficit. Quis non attonitus sinilem patriæ suæ colla-
 „ bentis ruinam commemoret? Quem talis, & tantus, & repen-
 „ tinus mortalitatis terror non concuteret. Hinc singultus, hinc
 „ lachrymæ, hinc gemitus, hinc suspiria erumpunt. O mortem
 „ imitem, ò mortem ferream, ò mortem inexorabilem. Num tanta
 „ strage falx tua sat cruentata? rabies lenita? Dextera fatigata?
 „ Tandem desinat gladius tuus acutus, nec ulterius in sangui-
 „ nem grassetur nostrum: cohibe furorem, extingue flammam,
 „ depone fulmina: Mansuetior, mitior, clementior super nostros
 „ juris professores perspice. Noli tantum sacrarum legum nostræ
 „ Civitatis, doctrinarum omnium decus perditum ire. Cur
 „ avertis faciem impia? Cur minaci nos vultu contueris? Cur ita
 „ unam in tantis totiùs ITALIÆ flagitiis Cremonam prosternis.
 „ An omnium bipedum scelestissimi sumus? plectimur ceù tellus
 „ non pejores educet homines, cur universo mortalium genere
 „ deliquimus, & soli sine exemplo atrociter flagellamur, discerpi-
 „ mur, dilaniamur. En *Antonium Buclarinum* prostratum opti-
 „ mum Senatorem, optimum Oratorem, optimum Jureconsul-
 „ tum? Non dissimili trahitur fato *Valerius Schitius* circumspècta
 „ virtute, mirabilique eloquentia insignitus. Hei mihi *Raynaldum*
 „ *Persicum* jacentem video, Comitem generosum, Equitem bul-
 „ latum, Doctorem innocentissimum. Respice *Baptistam Mussium*,
 „ summæ amplitudinis Virum, nec non Equestri dignitate exor-
 „ natum. Sed quò te *Sigismonde Burgie* Miles gloriosissime pia-
 „ culo

„ culo fileam? tibi uni Sophia cæsarea, & pontificalis enituit, elo-
 „ quentia vires suas commisit, historia contexenda cælitus immissa
 „ fuit, tuæ virtutis radio non mediocrem Civitati Cremonensium
 „ gloriam adiecisti? Veniam tandem ad illud mirabile Civitatis
 „ nostræ jubar *Franciscum Brumanum* Equitem ornatissimum,
 „ quem veluti alterum Aquilium, Scevolam Papinianum Jure-
 „ consultorum sui ævi famam supergressum omnis fatetur ITA-
 „ LIA. O memorabilem censuræ legalis jacturam, o crudelem
 „ bonarum artium casum, o inauditum patriæ nostræ fatum.
 „ Quando Cremona talem, tam gloriosam, tam divinam inge-
 „ niorum ideam sortietur. Quando absolutissimas tantorum
 „ patrum virtutes ætas vel præsens, vel futura contemplabitur.
 „ Similes, similes perpetuo imploraturi magis sumus, quam cœ-
 „ lorum indulgentia tempore ullo exoraturi. Optarem fabulosum
 „ Pythagoræ Samii dogma verum esse. Quò rursus tot radiantis-
 „ sima justitiæ, & æquitatis sydera mundo relucescerent, & tantum
 „ patriæ luctum in lætitiâ, & gaudium transferrent. Ah præsens
 „ naufragium Cremona irreparabile est. Ah vulnus tuum nimis
 „ mortiferum, & profundum est. Quale oratione, & verbis com-
 „ plecti, aut adæquare impossibile est. Strages tua facundiam
 „ superant nostram eam cogitatione mente animo concipio, non
 „ arundine non lingua effingere, aut explicare queo. Sequar
 „ Timantem Cinthium pictorem eximium, qui in violenta Iphi-
 „ geniæ immolatione quum prunum cocentem artificio tristitiâ
 „ exprimere non posset, singulis affectu suo considerandum dim-
 „ misit, velavit Agamemnonis vultum, quem dignis ostendere
 „ affectibus nequiebat, quum omnem mœroris imaginem consum-
 „ plisset. Tantum audi quæso Leonem Cæsarem sua sancione,
 „ attestantem Jureconsultos æque suis disciplinis humano generi
 „ consulere, ac si dextera, vulneribus, sanguine, & liberos, & pa-
 „ triam, & parentes salvarent. Nec minus linguam, indultriam,
 „ vocem togati militis, quàm clypeos, thoracas, gladios armati
 „ gentibus necessariam differit. Quippè Jure consulti rebus, seù
 „ publicis, seù privatis salubriter prospiciunt, spem laborantium
 „ mira dexteritate erigunt, nutantia reorum capita contuentur.
 „ Ad hæc oracula Viduæ infelices confugiunt, miseri Impuberes
 „ se volunt, Clientes inopes devolant. Isti propinquis patrociniâ
 „ suppetunt, amicis opem ferunt, tenuiores contrâ potentum
 „ injurias contegunt. Advocati controversias omnes resecat,
 „ disceptantes æqua lance componunt, conciliatos sinu pacis deti-
 „ nent, uni honores obeunt, legationes assumunt, civitatis pon-
 „ dera suscipiunt, uni mores conservant, instituta tuentur, Res-
 „ publicas moderantur, uni neglecta propria utilitate publicum
 „ patriæ usum procurant. Vix respirare ne dicam suis rebus non
 „ superesse possunt. Semper Domus eorum frequenti Togato-
 „ rum conventu referta est, egressi longo Clientum agmine

„ deducuntur, in foro residentes circumstantes turba consulit, apud
 „ Prætores, Magistratus, Principes causas perorant, & lingua
 „ ad persuadendum accomodata justitiæ trutinam sustinent. Nihil
 „ excogitabis in omni Republica, hoc uno hominum genere,
 „ vel ad Urbis Majestatem illustrius, vel communem usum salu-
 „ brius. Non ab re divinus Plato Jureconsultos Medicis, & Mi-
 „ noem Galeno in hominum commodo, ac necessitate prætulit.
 „ Tolle Jureperitos è Mundo, solem sustulisse videberis. Concor-
 „ dia extrà orbis terminos exulabit, non justitia gentes reget
 „ humanas, quum æqui, & iniqui notitiam uni profiteantur legum
 „ Sapientes, qui Deo concitati æquitatem universo terrarum
 „ Orbi pandunt, ac divino leges calore agitati interpretantur.
 „ Non sine spiritu optimus Jureconsultus cælesti est. Non sine
 „ divino instinctu bene consulit. Non sine superno afflatu rectè
 „ judicat. Lycurgus penès Spartiatis legum lator clarissimo esse
 „ documento potest, quem olim Phæbeum ingredientem tem-
 „ plum Pythica vox Deum nuncupavit. Sic Philosophia legalis
 „ cœlestis est, sic Jureconsulti divini magisq; humani, sic tot Deos,
 „ non homines patria infelix amisisti. Tanto novercantis fortu-
 „ næ naufragio exclamare libet: concurrite, concurrite Viri Cre-
 „ monenses mœnia, celebritas, amplitudo, decus, honor, aucto-
 „ ritas, fastigium, laus, fama, dignitas, splendor, majestas, gloria,
 „ nomen, lumen, sydera Urbis vestræ pænitus extincta sunt. Vis
 „ enim pestifera Cives nostros domestica incolentes domicilia
 „ interemit. Accurrite non præstantiorum funera Virorum, &
 „ interitus visuri: accurrite nunquam flebiliore cadentis patriæ
 „ fortunam deploraturi. Hanc immortalem, publicam, commu-
 „ nem jacturam, altera septuaginta patritiorum nominis celeberrimi
 „ Decurionum, & Reipublicæ Cremon. Moderatorum
 „ exagerat. Qui præsentis tempestate non mediocri Civitatis
 „ incommodo sublatis sunt. Dicendum foret de miserabili reli-
 „ quorum Civium strage nimium recordatione sua horribili quo
 „ luctuoso Comitatu Equites, Præsules, Comites infiniti dinu-
 „ merantur. Quantum nobilitatis fulgorem mors improba extin-
 „ xit. Quantum juventutis nostræ decus sublatum. Quale ma-
 „ turioris ætatis gravitatem perdidimus. Taceo matronas excel-
 „ lentes, sileo Sacerdotes eruditissimos. Non refero Viros omni-
 „ faria scientia consumatos. Occurrunt maxima duo nostræ Ur-
 „ bis lumina, Bartholomeus Hermenzonius Romana, Græca-
 „ nicaq; litteratura insignis, ac inter Nobiles sui sæculi rethores
 „ non obscurus: nec non Petrus Somentius unica ingeniorum
 „ nostro tempore concertantium phœnix, in quo præter multipli-
 „ cem eruditionem, judicium censura litteraria propè singulare
 „ eluxit. Offeruntur cætera sævientis naturæ vulnera: cothurnum
 „ historicum, & uberiorem stilum exigentia. Non prætermittam
 „ miserabilem illam, ac pœnitus inauditam annonæ frumen-
 „

,, tariæ caritatem, universo terrarum Orbi communem, quam
 ,, vehementi Cremona hac infelici tempestate sic laboravit, ut
 ,, complures fame, & inedia perierint, ac multi solis vitam oleri-
 ,, bus protraxerint, quæ frugum penuria non modicum superiori
 ,, incendio fomentum dedisse existimata est. Tantam rerum dif-
 ,, ficultatem, & mortalitatis fragorem, annus post christianam
 ,, Incarnationem millesimus quingentesimus quintus inflixit.
 ,, quo cum si non nihil pietatis, clementiæ, mansuetudinis ex-
 ,, perti fuerimus: ecce præsens anni sexti revolutio illius reliquias
 ,, crudeliter devoravit, & quicquid procelloso illi rerum turbini
 ,, superfuerat, violenti gladio infecutus est. Omnem ætatem inter-
 ,, cæpit: omnem sexum enecavit, omnem ferè ordinem corripuit.
 ,, Innumerabiles, & patritiorum Civium, & plebeorum ædes om-
 ,, ni incola viduavit, Patres cum filiis, Viros cum Uxoribus, fra-
 ,, tres cum fratribus eadem hora sepelivit. Horresco referens: &
 ,, lachrymæ per ora exuberantes decidunt. Reminiscor illius
 ,, angustię: calamitatis, miserię quò toto pene biennali spatio jactati
 ,, fuimus. Crediderim hæc tempora lugubria sinistro quodam
 ,, sydere deducta. Incognitum enim sive pustularum, sive vario-
 ,, larum, sive morbilorum virus per varias Hesperię Civitates ex-
 ,, citarunt, ac horrendam mortalium stragem ediderunt. Tamen
 ,, inaniori, truculentiori, efferatiori universum Cremonensem
 ,, agrum horrore afflixere, diruere, concussere, Numerum defun-
 ,, ctorum plus admirationis, quam fidei apud minores persecutu-
 ,, rum patefaciamne? sine controversia viginti millia nostratium
 ,, illo brevi spatio vere desiderata sunt. Num simile naufragium
 ,, superiori ætate visum? aut ullis prisorum monumentis traditum?
 ,, Reperies peste sæpius orbem terrarum contabuisse, gentes,
 ,, nationes, populos, urbes prostravisse. Tot autem nostrorum
 ,, hominum millia ea latens morbi contagio non pestis ulla con-
 ,, sumpsit licet pestilentiæ imaginem numerosus elatorum aspe-
 ,, ctus nobis repræsentaret. Major periclitantium pars insanivit.
 ,, Furore recedente vita simul recessit. Ardor ægritudinis brevi,
 ,, aut languentes læto dedit, aut incolumitati (quod rarò con-
 ,, tingit) pristinæ reddidit. Formidolosus valetudini suæ diligen-
 ,, tibus remediis studuit, Animosus sydera perniciofa, & nobis
 ,, inimica non observavit, tamen uterque fati necessitatem subivit.
 ,, Quidam morientes visere trepidarunt, & concitatori eos gradu
 ,, secuti sunt. Nonnulli desperantium salutem fovere, & consolati-
 ,, onis officio recrearunt, tamen morbi immanitate sublati non
 ,, sunt. Ità quid consilii tantò rerum terrore capiendum foret
 ,, nulli satis occurrebat. Inter cætera miserabile extitit physica-
 ,, lem artem laborantium spei nihil prodesse. Medici accersiti,
 ,, neque ex venarum motu, neque urinarum aspectu reconditæ
 ,, ægritudinis vim conjectabant. Consulti mirum in modum
 ,, obstupescabant, interrogati humores contrahebant, ac fronte
 caperata

„ caperata per ædes, Vicos, Urbem incassum discurrebant. Non
 „ Esculapius, non Machaon, non Podalirius hæc vulnera cælesti
 „ numine immissa curare potuissent. Non ipse medicinæ inventor
 „ Phæbus quicquam opis adhibuisset. Nec posteritas felix nostrum
 „ tantarum ærumnarum testimonium fabulis anilibus consocia-
 „ bis. Has enim miserias, & patefacto lumine vidimus, & proprio
 „ experti periculo sumus. Nos quoque tanti vulneris ultores
 „ maximus ille turbo involuisset, ni desperata salute gloriosissimæ
 „ Virgini, cælestique Curix commendatus evasissem. Habeo
 „ summas, immortalesque Christo Redemptori gratias, qui præ
 „ sua ineffabili clementia nos pristinæ saluti restituerit, quo erra-
 „ torum veniam meorum perfectiori corde deprecari queam. Uti-
 „ nam patriam communem potius aspexisset, & conditionem
 „ alumni inutilis saltem cum gloriosissima illorum patrum præ-
 „ stantissimorum vita commutasset, quorum lugubris mors, &
 „ patriam universam, & nos præsentem, & venturos ipsos æterna
 „ tenebrarum caligine obduxit. Sic luge, sic luge Cremona
 „ parens tantorum lumine orbata. Lugete Jureconsulti Collega-
 „ rum vestrorum memoriam, Deserete. Concives tot sydera urbis
 „ extincta omnis, Ingemiscant pupilli, Lamententur Viduæ,
 „ Doleant oppressi, Universa Circumstantium corona mæreat
 „ omnis eruditorum Academia lachrymetur. Indicatur Justi-
 „ tium, Deserantur officinæ, Gymnasia derelinquantur, Quisq;
 „ privatis actionibus omissis publicum naufragium attestetur.
 „ Æternam jacturam, æternus dolor, sempiternam calamitatem,
 „ sempiternus mæror. Immortales ærumnas, luctus immortalis,
 „ & infinitus prosequatur.

MDXIV.

Augustinus Somentius, Virtute, & titulis clarissimus, supre-
 mus à Secretis Maximiliani Sfortiæ Angli cognominati Me-
 diol. Ducis, nec non ex Senatoribus brevis Togæ, Miles, & Eques
 Auratus à Maximil. Cæsare, nec non ejus Secretarius intimus
 declaratur, cujus meritorum causa Hieronymum Patrem, Caro-
 lum, Paulum, & Antonium ejus Fratres constituit Comites Pa-
 latinos cum autoritate creandi Tabelliones, seù Judices ordina-
 rios, legitimandi Spurios, Duos Monetarios eligendi in Officina
 Nummaria Mediolani; creandi tres Milites auratæ Militiæ singulo
 anno, & totidem Doctores (utor verbis ipsius privilegii) anni
 1501. ejusdem Imperatoris, cujus exemplar à me visum in Archi-
 vio Civit. servatur.

Somentium celebrant. *Cavitell. in Annal. 1529.*

Campus hist. lib. 3. ad annum 1530. & ubi de Corona ejus filia

Daniel Cajetanus latè in Carmin. MS.

Julius Tartesius de Nobilit. pag. 83.

In Ecclesia Servorum B. V. Mediolani in Via Portæ Renziæ, nuncupatæ sepelitur cum hoc Epitaphio.

Augustinus, Hier. F. Somentius Divi Maximiliani Cas. Imper. Consiliarius, & præ eo ad Pontifices, variosq; Reges Legatus Maxim. Sf. Ducis à Secretis Supremus Franc. II. Sf. Ducis Invidiissimi Senator omnibus gratus, beneficus amabilis septuagenarius omni honorum cursu integerr. exacta ætate feliciss. in cælis beatus sempiternam sui reliquit mem.^m

Paul.; & Hier. Fr. & Fil. Somentii Posuere.

Egregie laudatur à Comite Francisco Persico in Hist. MS. libro ultimo apud me existenti.

Eod. Anno.

Joseph Maria Brumanus Francisci J. C. Clariss. Filius Coll. J. C. nascitus, exindè Patriæ Decurio in Litteris nemini secundus, de quo scribit Cavitell. in *Annal. pag. mibi 384. Joseph fuit mirabilis, & versatilis ingenii, & perspicacis, & profundæ memoriæ plusquam humanæ, & obiit anno 1539. ejus Pater verò 1512.*

In Funere Com. Gentilis Turriani Veron. extat Epigr. nostri Joseph. pag. 85. impress. in Pompis Exequialib. quas edidit *Celius Maphiolus Salodien: Veronæ apud Barth. Merlum.*

Fuit ex Fabricæ Cathedralis Ecclesiæ Præfectis cum ibi ejus Nomen legatur in embolis marmoreis inscultum ante Plateam Majorem.

Alex. Lamus in Somnio cant. 2.

Bressianus in Coll. &

Hieronymus Perbonus in Epist. lib. 3. pag. 5.

Syllabus J. C. de Coll.

Daniel Cajetanus in suis Carminibus MS. de eo plura, & inter cætera profit hæc repetere, cum pro nobis apprimè faciant.

Interpres Sacer es, Brumane, legum
 Censor maximus es, Brumane, Vatum
 Orator fluis attico lepore,
 Græcas etiam benè literasq; calles,
 Ut non sit facilè, hoc Brumane de te
 Sic discernere, Græcus an Salictus,
 Miratur Colophon, parcens Homeri
 Quod te protulerit parem Cremona
 Nam tu Carmina græca provocatus
 Si quando canis excitas Homerum,
 Fàm non ampliùs est opus Magistro
 Cajetanus erat tibi Magister
 Cajetano ades, ipse nunc Magister,
 Tu stas discipulus super Magistrum,
 Naturæ usq; adèd est tuæ, Vigoris
 Vis tanta Ingenium tuumq; tantum est
 Ut non sufficiant tibi Magistri.

Hoc

Hoc anno P. Sylvester de Prierio Ord. Præd. Theologus celeberrimus Cœnobio Divi Dominici Cremonæ præfuit idemq; multis decoravit ornamentis.

Egregie hisce verbis laudatur à Gaudentio Merula in Bello Erasimico. *Aderant in Philaretis Aula Josephus Brumanus, & Ascanius Botta pro Cremonensibus publicæ legationis munere fungentes, homines non solum Coloniae, ex qua erant, sed etiam regionis illius, & vicinitatis virtute, existimatione, nobilitate facile Principes.*

MDXIV.

Philippus à Vitelliana Cremonensis Diœcesis Abbas Generalis Congregationis Olivetanæ quinquagesimus septimus edidit *Constitutiones pro Monachis, quas MS. penès Secundum Lancelotum Perusinum servabantur, ut ipse testatus est in sua Histor. Olivetana lib. pr. anno 1514. Ejus sunt Verba. Cum publico, eoque extraordinario consensu Generalatum assequitur F. Philippus Vitellianensis Vir magna integritate, omnigena virtute, ore venerabili, ingenio eodem amabili, eodemq; formidabili, ubere quidem, non tamen nimium exquisito sermone, quippè qui bonis litteris non mediocriter institutus, & artibus, ac disciplinis omni ætate deditissimus. A Muneribus usq; adèd abhorruit, ut vel tenuissima quæque constantissimè rejecerit; quod & sermonibus, & litteris, & præcipuè operibus suadere conatus est suis Visitoribus, cum illa sæpius inculcaret, Principes tui Socii futurum, omnes diligunt munera. Illicò Monachis nonnulla præscripsit, quæ ego habeo manuscripta accipiuntur, approbantur. Jubentur in primis crepidas, non Soccas induere. In Cœnobiis obeundis multam desudavit nullo commodo exterritus, & Imperium Venetum, quod illa tempestate in armis erat, nullo periculo impeditur, quò minus totum invisat.*

MDXV.

Marcus Antonius Aymus J. U. D. in Coll. DD. Judicum hoc anno receptus. Præclarus in omnibus, & peculiari quadam eloquentia in orando dotatus, ut cunctorum animos circumstantium raperet; plures edidit in Jure

Consultationes.

Laudatur à Daniele Cajetano in Carminibus ubi

Ayme tuas laudes sincero ab amore profectas

Admitto, nimius dummodo non sit amor &c.

Antiquas fasces, generosaq; stemmata gentis

Ayme tuæ Insignes Marte, Togaq; Vros

Imbellis Musæ non hæc provincia nostræ,

Dicere nec vires id potuere meæ.

Difficile at quanto magis est de te dicere Marce

Antoni, & laudes commemorare tuas &c.

Suum nomen, & legitur in Epitaphio ubi de Melchiore Aymo ab eodem Cajetano tractatur.

Bressianus in Coll.

Syllabus F. C. de Coll.

Lancinus Curtius lib. 8. Epigr. 14. de eod. malè quidem à Typographo Acmus vocatus

E lepore Acme lepos, quod carmine nascitur, urges,

Me, tanquam ingenii fons tuus ad me abeat.

Memoratur, & alter Petrus Antonius Acmus *Decad. 2. Epigr.*

Eod. Anno.

Lombardinus Burgus Oprandi F., & celeberrimi Andreae Frater in Utroq; Jure apprimè peritus, Ludovico Sfortiæ Med. Duci charissimus, Prothonotarius ex Numero Participantium ab Julio II. declaratus, aliisq; titulis refertus, ad cujus monumentum in splendidissimis Ædibus S. Petri de Pado Cremonæ reperitur hoc epitaphium notis aureis juxtà Aram D. Andreae Apost. dicatam

Lombardino Burgo Opr. F. F. C. Prothon. Apost. Daniel,

☉ Andreas P. Ob: MDXXV. Jul. ann. L.

Eod. Anno.

Alexander Besatia splendidus Miles, atq; non vulgaris Musarum Cultor vocatur, & magnæ auctoritatis Vir in Privilegio Civilitatis concessio per Præsides ad regimen Cremonæ Leonardo de Bonignoribus, & Leonardo de Rosellis die 6. Maii 1515. ut ex *Lib. Regest. signat. CC. fol. 82.*

MDXVI.

Thomas Binda philologia, ac poesi haud incelebris in Patria humaniorum literarum professor, vulgavit carminib.

De Bello Gallorum Regis contra Franciscum Sfortiam Mediol. Ducem.

Epistolarum Familiarium lib. 1.

De componendis Epistolis brevi metodo Tractatus.

Bressianus in V. R.

Eod. Anno.

Cosmas Casanigus moribus, & virtute spectatissimus, Pontificia, ac Cæsarea Laurea decoratus Romæ diù versatus est, & præsertim sub Pont. Max. Julio II. à quo Muniis ecclesiasticis decoratus ad Patriam rediit inter Cathedralis Canonicos ascitus. Die 11. Maii obiit hoc anno sepultus in Templo Divi Augustini. Celebratur à *Bordigallo* in epitaphiis inter insignes sui temporis Doctores, nec non à *Bressiano in Corona Vir. Illustr. lib. 1. p. 3.*

Tom. II.

G

Hac

Hac ætate memorantur etiam duo clarissimi Viri ex hac familia à *Joanne Biffo* Poeta Egregio Mediolanensi in suis Poematiis editis anno 1512. leguntur sanè in ipsis Epigrammata sic inscripta. R.^{do} in Christo Patri D. D. Martino Cazanigo Prothonotario Apostolico, ac Ill.^{ri} D. Bernardino Cazanigo Equiti Hierosolimitano ejus Fratri.

Paucos ante annos inter Monachos S. Hieronymi Congr. Insubriæ enituit Abbas Generalis, Sanctitate vitæ florentissimus *Constantius Cazaniga* Patriæ nostræ Ornamentum, cujus meminisse gloriatur *Jo: Petrus de Crescentiis* in suo *Presidio Romano* lib. 1. referens ejus obitum anno 1475. secutum feria quinta in Parasceve, quinimò ejus depictam imaginem, cujus caput meniscis præcingitur, venerari in Ecclesia S. Sabini Placentiæ.

MDXVII.

Philippus Manna Ord. Præd. S. Dominici omnium disciplinarum literato genere clarus, Musis gratus in Carminibus effundendis Mirificus suavitate, & lepore. Composuit

Diversorum Carminum Codicem eruditum

Orationes diversas, aliaq; opera quæ in Biblioth. Conv. Ord.

Præd. Cremonæ servantur de eod. memoriam habet *Vincentius Rivalius* in *Catalog. Illustr. Script. Prov. Lombardia MS.* quem refert *Rovetta* in *Biblioth. Cronologica* &c.

Eod. Anno.

Antonius Melius ex Ord. Eremitarum Augustin. Doctor Parisiensis, ac Congregationis Insubriæ Generalis Vic.^s, Scriptor perquam celebris scripsit italicè

Scala del Paradiso &c. & latinè *Introductionem ad jus canonicam*, & alia, quæ *Josephus Pamphilus* in *Chronicis* illius Ord. dicit extare typis edita, & Cremæ hoc anno obiisse confirmat.

Patria Cremonensem hunc vocant *Lud. Cavitell.* in *Annal.* anno 1517. & *Joseph Bressianus* in *Corona Vir. Illustr.* verùm in hoc amorem Patriæ magis, quàm veritatem sectati sunt, non quidem longè cum Meliorum familia Cremonæ sit antiquissima.

Cremonensem pariter notant *Antonius Possevinus* in *App. Sacro* tom. 1. litt. A. *Elssius* in *Entom. August.* de *Herera* in *Illustr. August.* *Aubertus Miræus* p. 2. *Bibl. Eccles. cap. 24.* & alii; Attamen Cremonensem, non Cremonensem volunt, & benè *P. Donatus Calvus* in libro *Mem. Historiche della Congregatione di Lombardia*, ubi de eo plura, & *P. Aloys. Torellus* in *Sæcul. Augustin.* tom. 8. ann. 1516. nu. 13. quorum scripta, & nos approbamus.

MDXVIII.

Augustinus Lugarus Martini superius laudati F. in Patriæ Jurisconsultorum Collegio hoc anno die 25. Octobris receptus est, non tam legibus, quam poeticis eminens habitus fuit, quippè de eo cecinit *Cajetanus* in suis *Carmin.* MS.

Audi Lugare quid velim, rotundo
 Nunc de iudicio tuo, profari
 Legisti mea carmina ad Piolam
 Clarum Cæsareo nitore juris,
 In quo ipse, & pariter vales, nitesq;
 Dixisti nimium hæc tibi placere,
 Verum unum modo displicetur verbum
 Ipsa à materia insolens remotum,
 Sensisti benè, non nego imolando,
 Ecce hic prò Improbus insolens repono
 Sensisses melius, tamen benigne
 Auguste, omnia nostra corrigendo.

Bressian., & Syllab. F. C. Coll.

Eod. Anno.

Joannes Cremonensis, de quò Liber Astronomicus circumfertur
 inscriptus (Theoricæ Planetarum Joannis Cremonensis Venetiis
 1518.) cujus etiam meminit Israel Spacchius in Catalogo Scrip-
 torum Philosophicarum. Verum falsò adscribitur Joanni cum
 opusculum præcitatum sit Gherardi non Joannis Cremonensis,
 nam cum Theoricis Gherardi Bononiæ editis 1485. ad verbum
 convenire videntur cum illis vulgatis sub nomine Joannis. Vide
 igitur ubi de Gherardo ad annum 1453. vol. 1. diseruimus.

Eod. Anno.

Theophilus Veggius, seu de Vecchiis Canonicus Regularis
 Lateranensis Theologus doctissimus, & Canonum Interpres
 celeberrimus utilitati publicæ studens edidit

Breve Memoriale prò interrogationibus fiendis circa Penitentes
 cum multis casuum decisionibus, & determinatione peccati mortalis,
 aut venialis superaddito Tractatu de Censuris, & aliis perutilibus
 Quæstionibus, & præcipuè de Excommunicatione, Suspensione, &
 Interdicto. Parmæ per Mag. Antonium de Viottis anno 1518. die 22.
 Mensis Maii.

Opus dicavit Jacobo Collæ Archipresbytero, ac Canonico Cathedra-
 dralis Ecclesiæ Parmensis sui Amicissimo. Laudatur ab Hilario
 Novariensi ejus Concanonico Ep., quæ libro præmittitur in cujus ve-
 stibulo hæc etiam carmina leguntur.

Bartholomei Cremon. Can. Reg. Later. ad Lectorem.

DECASTICHON.

Candide, quid tetrica subsannas fronte libellum
 Lector? num mendax quid tibi lingua tulit?
 Quin potius læto perlustras singula vultu
 Invenies oculis, quæ placitura tuis.

*Sapè tegit vilis pretiosa monilia tellus,
 Aurumq; & gemmas possidet archa rudis
 Canonis hic seriem poteris perquirere sacri,
 Solvere quis possit, quisve ligare docet.
 Quarè age, nec pigeat Sanctorum noscere Patrum
 Decreta, & mores: quis pia regna petes.*

De eodem *Celsus de Rosinis in Lyceo Lateran. tom. 2.* scribit eundem Veggium anno 1530. fuisse prædilectum Mattheo Bosio, ut liquet ex ejusdem literis ibi recensitis.

Alter Theophilus Cremon. ejusdem Congregat. hisce temporibus floruit, ut scribit idem *Rosinus* in administranda Rep. inter Patres primi confessus enumeratus, qui anno vigesimo quinto ab Vegii obitu Abbatiam Firmanam gessit, deinde Beneventanam, & aliquando Romanus fuit ordinis Curator, & Abbas almæ Virginis de Pace.

Eod. Anno.

Hieronymus Trecchus Philosophiæ, ac Sacræ Theolog. Doctor, Divæ Agathæ Mitratus Præpositus, & Prothonot. Apostolicus, qui quantæ virtutis fuerit, à Jo: Jacobo Crotto confirmatur in Epist. qua ejdem dicat Orationem in Funeribus Nicolai Lucari Oratoris facundissimi Papiæ excusam anno 1518. sic inter cætera scribendo. *Tuum est Hieronyme humanissime, grandia potius viri laudati merita considerare: qui vivus semper tuam profundam, & philosophiam, & theologiam ità plenis labris decantavit, ut quasi te unico, & incomparabili alumno gloriaretur. reliquas verò tuas divinas virtutes nobis reticentibus Ædes Divæ Agathæ nostra pastoralis testatur, cujus reditu templum vetustis conferendum Erigitur: dignitas canonica propagatur: pauperes aluntur: Virgines collocantur &c. Huic tuæ munificentia, & largitati gloriosæ plenitudinem tuæ sapientiæ Moralis hoc loco non subnectam &c. Vale rarissimum militantis Ecclesiæ exemplar &c.*

Scripsit inter alia, Statuta Capituli Ecclesiæ Coll. S. Agathæ. Ante Aram Familiæ Trecchæ in Phano Divæ Agathæ hoc prostat epitaphium.

Ludovico Treccho Equ. Jacobi Equ. Senatoris, & Antonie Triultis Filio. Ant. J. C. & Hieronymus Prothonotarius, hujusce Ædis Prap. Fratri. B. M. P.

Lud. Cavitell. Annal. Cremon. de eod. sub anno 1509.

Antonias Campus hist. de eod. sub anno 1581. loquendo de Trecchis.

Jo: Thomas Musconius in Epigr. lib. pr. tria Epigrammata eid. dedicat.

Bordigallus in Epitaphiis.

Joseph Bressianus in Corona &c. lib. pr. p. 3. plura, & præsertim de ejus vitæ probitate.

Hoc anno 1518. Cremonæ per Franciscum Ricardum de Luere, excusa fuere Carmina Raphaelis Placentini Justinei.

Eod. Anno.

Joannes Maria Gabianus de cujus eximia doctrina, & probitate multa enarrantur in Epistola, quæ subtexitur mihi ab insigni Amico meo Hieronymo Baruffaldo Ferrariensi communicata.

Lucas Olchinensis Canonicus

Joanni Mariæ de Gabianis

Cremonensi S.

» **N**aturæ quodam indissolubili nexu, adeò devincti sumus,
 » docte Joannes Maria, ut vel eos, quos nunquam facie cogno-
 » verimus, ob eximias animi dotes, incredibili amore prosequa-
 » mur. Quo factum est, ut cum hisce diebus, viginti Plauti
 » Comædias, latini delicias eloquii recognoverim, tu in primis
 » ex omnibus necessariis meis occurristi, de cujus moribus, doctri-
 » na, probitate Andreas Cremonensis mihi familiarissimus, præ-
 » dicare non desinit, cui omnes vigilias meas, quantulæcumq; sint,
 » potissimum dicarem. Id enim negotii quanto mihi labori fuerit,
 » docte Joannes Maria, qui jam pluribus annis, præclarissimorum
 » Virorum arcana nosti, in armariolo pectoris evolve. Certò
 » utique scio tibi exploratissimum esse quantum omnes ferè con-
 » sumatissimi ætatis nostræ homines in Plauto emendando insu-
 » daverint, quibus jurgiis inter se contenderint, & adhuc sub
 » Judice lis est, quisnam eorum laudatissimam palmam consecutus
 » sit. Ego verò omnium infimus, eorum vestigia sectatus ex col-
 » latione omnium exemplarium, quæ invenire potui, pro captu
 » meo multa restitui, distinxi, adnotavi, ut ab omnibus bonarum
 » artium studiosis, antiquissimus Auctor emendatissimus habere-
 » tur. Redegi autem de industria in idem corpus, præter tamen
 » omnium opinionem, Georgii Vallæ olim Præceptoris mei eru-
 » ditissima scripta, Bernardi Saraceni, & Pylladis Brixiani copiosa
 » Commentaria, Pii Bononiensis eminentes observationes; Ugo-
 » letti, Grappaldique Scholion, & Anselmi Epiphillides, ut quo
 » quisque armorum genere accinctus in aciem pugnaturus descen-
 » derit, facilè legentibus appareret. Nec tamen eo inficias, multa
 » in hoc Poemate ob venerandam vetustatem subobscura, Delio
 » natatore indigere, quamplura desiderari, nonnulla verò adulte-
 » rina, & subdititia præ ingenuis in Plautinam familiam esse rece-
 » pta, quæ nihilominus consultò violare nolui, ne mihi studen-
 » tium utilitati, ac commodo consulenti vitio verteretur; sed ut
 » unusquisq; quid de hoc asseverandum sit præ libito sententiam
 » ferret, inconcussa reliqui. Adieci insuper multas in margine
 » annotationes, cum ad grammaticalia, & involuta vocabula,
 » tum etiam ad fabulas, & historias plurimum conducentes. Po-
 » stremò compendiosum Indicem commentatus sum, quo quid-
 » quid

„ quid citatum fuit uno ictu oculi alphabeticè demonstratur, &
 „ alia multa elucubravi, quæ longum esset enumerare. Qua in
 „ re nunc illud de Plauti Comædiis affirmare ausim, multo om-
 „ nium esse locupletissimas, quàm quæ ad hunc usque diem ex-
 „ cusæ circumferuntur, quod cuiquè cognitu facilimum erit, qui
 „ hanc nostram novissimam castigationem cum cœteris conferre
 „ voluerit. Hæc igitur omnia qualia sint, *Mi Joannes Maria*, in
 „ tuo nomine edita tibi muneri mittimus, quia tibi propter inge-
 „ nii perspicaciam, mansuetudinem, eruditionem, eloquentiam,
 „ rectequè vivendi normam, quibus te præditum esse audio, sum
 „ amicissimus. Nec enim me latet, qua honestissima profapia,
 „ originem trahas, quaque nobilissima Cremonæ Civitate ortus,
 „ educatusq; sis, quæ non solum multoties pro bono, & æquo
 „ conservando horrendas protulit calamitates, verum quinque
 „ stirpitus everfa est. Taceo infinitos Oratores, Poetas, Medi-
 „ cos, Philosophos, Astrologos, ac Juris Cæsarei Illustres Docto-
 „ res, qui ex ipsa tanquàm ex Equo Trojano effluxere. Tu idcirco
 „ *Joannes Maria* Plautum optimè castigatum, ut soles, omnes
 „ Doctos, liberali animo amplectere, quandoq; etiam diligentius
 „ lege, ac quoties ipsum in Bibliotheca tua videas, nominis nostri
 „ memor eris, nam faciei nequaquam poteris, cum nos à facie
 „ hæctenus non noris, quod aliquando futurum confidimus. Vale.
 „ Extat in Prolegomenis Plauti Comæd. edit. Venetiis per Melchio-
 „ rem Sessam, & Petrum de Ravannis Socios Anno Dñi MDXVIII.
 „ die 12. Augusti &c.

MDXIX.

Stephanus Serva Sacerdos ex Canonicis Regul. Lateranensib.
 quem, ea, qua solet facundia Celsus Rosinus in Lyceo Latera-
 nensi p. 2. celebrat inter præcipuos suæ religionis Viros, & defen-
 sores scribens. *Porrò inter hæc, & circa ea tempora inter præcipuos*
Operarios, qui à Lateranensium annuis Synodis de proprio cætu con-
scripti fuere ad eam Coloniam (loquitur de Canonica Eugubina)
pro viribus provehendam, & illustrandam adq; majorem Dei in Divo
Ubaldo gloriam prolatandam Stephanus Serva Cremonensis exitit
(paulo post pergit) Ibi totus se dedit laborioso, jugi, maximeq; arduo
exorcizandi energumenos exercitio &c. & iterum pergit. Ætas, Do-
ctrina, Hilaritas, Solertia, Firmitas Virium, Sobrietas, Visque
compassiva, quam miserationem dicunt, ac zelus animarum explicaban-
tur unitæ in Viro: quin & parvorum mensium exercitatione aquisita
experientia super Dæmonum artibus versutia, fallacia, technis cum
cæteris quoddammodo præambulum constituebant præceptorem &c.
 scripsit egregiè italico, & latino sermone

Vitam, Gratias, & Miracula Sanctiss. P. Ubaldi Episcopi.
 Parmæ anno Domini 1519.

Utramq;

Utramque hanc editionem laudat *Michael Angelus Eugenius Eugubinus* in ea, quam & ipse evulgavit *Rome anno 1628.*

Jo: Philippus Novariensis in *Chronico* editionem hujus libri enarrat *Parmæ* pariter secutam anno 1523. per *Franciscum Ugoletum*, quam dicavit *Urbinatibus Ducissis Elisabethæ, & Eleonoræ ambabus de Gonzaghis.*

Jo: Jacobus Offman in *Lexic. universali hist. Geogr. Basileæ 1677.* mentionem habet de *Stephano Cremonensi*, qui scripsit *Vitam S. Ubaldi, & Surium* allegat die 16. Maii.

In *Actis S. S. Bollandi tom. 7. pag. 782.* nostri *Stephani* liber memorat. *Idem Rosinus* ibi memorat *Marcum Cremonensem* ejusdem ordinis inter *Commilitones Hyppoliti Ferrariensis* in *Erectione Cœnobii Eugubini* anno 1512.

Eod. Anno.

Archangelus Augustinianus in oppido Gallarati Ducatus Mediolanensis natus, Civis verum Cremonensis effectus, ut recenset *P. Calvus* in *Mem. Hist. Congr. Insubriæ* per hæc verba. *Declaramus, & pronunciamus V. P. in Christo Fr. Archangelum de Gallarate esse, & in omnibus, & per omnia perpetuò haberi debere de Civitate Cremonæ, sicut etiam alias in Capitulo Vercellensi extitit declaratum. Fuit vitæ exemplaritate venerabilis, & in subselliis tùm sacris, tùm scolasticis Insignis. anno 1496. iter ad loca S. Hierusalem suscepit, postque reditum, & post multos honoris gradus obitos in Capitulo Casalensi Vicarius Generalis Congr. Insubriæ deligitur, quo quidem anno coeleste Regnum ingreditur.*

Angelica ejus scripta desiderantur, qui plura cupit *Calvum* perlegat libro citato ad ann. 1519.

MDXX.

Nicolaus Amanius in Urbe Cremæ honestissimo loco natus ex specialissimo privilegio, inferiori loco recensendo, sanè Civis Cremonensis una cum ejus descendens in infinitum creatus; Legum impense Peritus literis ornatissimus, & qui anno 1523. Mediolanensem rexit Præturam. De eo sic loquitur *Alemanius Finus* in *Historia Cremæ* libr. 8. *Andò al suo tempo (& scilicet anno 1523.) Podestà à Milano Nicolò Amanio nostro Cittadino Gentilhuomo di belle lettere, e non men atto à maneggiar le cose de Principi, che agli studi, e veramente tale, che meritò esser ascritto dall' Ariosto nel bel numero degli Scrittori del suo tempo, nell' ultimo Canto del suo Furioso, dov' egli dice Stroph. 16.*

Veggio Nicolò Tiepoli, e con esso

Nicolò Amanio, in me affissar le ciglia &c.

Floruit, & ex hac præclara familia anno circiter 1570. *Joannes Paulus* Episcopus Anglonensis sedens in Urbe Turisii ob illam Civitatem excisam. Laudatur ab eodem *Finio*, occasione, qua ipsi direxit opusculum, *Serianam* primam inscriptum, loquens de *Fundatione, & initio Cremæ.*

En Privilegium, ex quo Lector uberiorem Nicolai cognitionem petere poteris in registis Arch. Civitatis D. D. fol. 44.

DEcuriones, & Adjuncti Civitatis Cremonæ: Si exempla majorū nostrorum in amplianda Civitatis nostræ dignitate sequi volumus, nihilo magis unquam alio, quam hoc tempore sese nobis obtulit opportunitas; Cum enim illi ad id conferre maximè videretur, eam Civium novorum numero augere, & præsertim eorum, qui vel generis nobilitate, videlicet animi virtute, vel honoris præstantia, vel aliquo in eam beneficio digni censerentur, quid à nobis nunc faciendum est? quibus non singulæ aliquæ res, quæ ad id animos nostros impellere possunt, sed planè omnes sese ingerunt, & ostentant, quod non minùs verè, quàm libenter attestari possumus, ob clarissimum Virum D. Nicolaum Amanium. Is enim Jurisconsultus Cremensis honestissimo loco natus, summo ingenio, summa virtute, singulari eloquentia præditus, ad hæc diversis temporibus graves dignitates, & publica munera in hac Civitate adeptus, ubi ità se gessit in omni rerum administratione, ut adhuc summa cum laude in ore omnium versetur, desiderio adipiscendæ Civitatis nostræ motus literas à Christianissimo Rege nobis reddidit: quarum est exemplum: FRANCISCUS Dei Gratia Francorum Rex, ac Mediolani Dux &c. Dilectis, & fidelibus nostris Præsidentibus, & Deputatis negotiis Civitatis nostræ Cremonæ salutem: Attenta continentia his annexæ supplicationis Magistri Nicolai Amanii Doctoris. Per has nostras concedimus, & potestatem vobis facimus, & impartimur, ut vos unà cum totidem adjunctis de consilio istius Civitatis creare possitis ipsum Magistrum Nicolaum, & ejus Descendentes Civem, & Cives istius Civitatis, & eidem remittere, si vobis visum fuerit, memoratam pecuniarum quantitatem, & onus fabricationis de qua in supplicatione. Quæ postquam facta fuerint, valeant, & teneant, ac si per universum, & generale istius Civitatis consilium facta fuissent: servatis tamen in reliquis debite servandis: Dat. Mediolani die 20. Augusti 1520. Signat. Per Regem Ducem Mediolani ad relationem consilii: Julius. In calce Ambr.^s Flor.^a cum sigillo Regio in cera rubea more solito: Christianissime Rex. Fidelissimus Servitor M. V. Nicolaus Amanius Doctor, oriundus Cremæ, adeò delectatur conversatione Civium Civitatis vestræ Cremonæ, ubi pluries publica munera gessit, ut miro afficiatur desiderio se cum posteris ejusdem Civem creari, ibidemq; reliquum vitæ suæ agere, sed cum id Civilitatis privilegium, obstantibus præfatæ Civitatis, & M. V. ordinibus in ipsum conferri nequeat, nisi per Consilium generale præfatæ Civitatis, quod perdifficile congregari posset, & nisi solvat aureos quinquaginta præfatæ Communitati, fabricarique faciat in ipsa Civitate intrà annum domum valoris Florenorum centum,

centum, & demum nisi prævia auctoritate, & dispensatione M.V. Ideò eidem humiliter supplicat dignetur literis suis opportunam licentiam impartiri Præsidentibus negotiis præfatæ Civitatis per tempora, ac eos dispensare quod una cum totidem Adjunctis de prædicto consilio juxtà solitum ipsum Nicolaum creare possint, & admittere in concivem suum, remissa si eis videbitur, eidem Sup.^{ti} obligatione solvendi dictos aureos quinquaginta, ac onere ædificandi domum prædictam, quod licèt &c. tamen &c.

Itaque nos à Majorum exemplis haud quaquam alieni, & eis ipsis, de quibus supra, causis permoti, accedente consensu Clarissimi Viri Senatoris Regii Domini Guidonis Matteroni Prætoris Cremonæ Eundem ipsum D. Nicolaum Amanium, ejusq; filios, ac Descendentes, & posteros in infinitum juxtà literas Regias Civitate donamus, itaque in posterum ipse, ejusque filii, Descendentes, posterique tam in emendo, vendendo, contrahendo, quomodo acquirendo, succedendo, & in cæteris quibuscunq; habeant easdemmet immunitates, privilegia, prærogativas, onera, & honores, quibus fruuntur cæteri Cives nostri, tam ex Jure, & consuetudine, quàm ex lege municipali, aliterq; quomodocunq; atque obiter ei remittimus quinquaginta aureorum solutionem, & paritèr onus ædificandæ domus, ad quæ ille tenetur ex lege Municipali, hujusque nostræ Civilitatis formulam inter acta publica referri, nostriq; Sigilli impressione muniri jussimus.

Dat. Cremonæ xviii. Septembris MDXX.

Eod. Anno.

Joannes Jacobus Sissa ex Canon. Regul. Later. hoc anno Præpositus Generalis, quem dignis laudibus effert *Jo. Philippus Novariensis in Chronico Canon. Ordinis lib. 6. cap. 33. excuso Cremonæ per Cæsarem de Ricardis 1535. scribens inter cætera. Erat præterea divinarum, humanarumq; literarum egregie doctus, & eam ob rem Doctorum Virorum amantissimus. Obiit Bononiæ declinante anno 1524. in Monasterio S. Joannis in Monte quum esset secundò Generalis Rector Congregationis.*

Vide Pennottū in Chronico Tripartito pleno calamo pag. 638. 742. & 43.
Celsum Rosinum in Lyceo Lateranensi inter Fastus General.
Bressianum in Corona lib. I. p. I.

Eod. Anno.

Joannes à Cremona appellatus ex Canonicis Reg. S. Servatoris Abbas Monasterii S. Jo: Evangelistæ Ravenne hoc anno eligitur, quo in munere per decennium confirmatur. Erat hic virtute conspicuus, ac excellenti ingenio, & præclara eruditione ornatus. An reliquerit suæ doctrinæ Posteris monumenta incertum est.

In regestis suæ Congregationis.

Bressianus in Coron. Vir. Illustr. lib. I. p. 3. pag. 160.

Eod. Anno.

Petrus Maria Dulcius lactei sermonis Emanator dulcissimus tum soluta, cum ligata oratione Epidauri Reipublicæ à secretis, italicè vulgavit

Della Prudenza del Principe .

Del Vero, e Perfetto Segretario .

Item carminibus Tragediam inscriptam. *L. Oloferne .*

Bressian. in V. R.

Severus Dulcius Petri Mariæ F. Insignis Causidicus una cum Lelio Filio Musarum Alumno memorantur ab *Alexandro Lamo in Somnio cant. 3.*

Eod. Anno.

Jacobus Redenascus, quem refert *Peregrinus Merula in Libro Sancluarium Cremonæ*, inscripto pag. 216. scripsisse *Historiam Cremonensem .*

Ejusdemet meminit *Ant. Campus* in principio sui libri *Historici* afferendo Redenasci opiniones circa Patriæ Originem.

A Ludovico Cavittello in Annal. ad annum 1311. nominatur alter Jacobus Redenascus ex primatibus Cremonensibus de quo vide in Volum. I. Verùm de Jacobo relato à Merula, & Campo valde dubito, num fuerit in rerum natura, cum penès me sit architypus libri historici MS. cujus in fronte quamvis legatur *Jacobi Redenasci*, est, & veritati sit locus, *Jacobi Gadii Cremonensis*, ut sæpissimè ex eodem libro eruitur.

Eod. Anno.

Joannes de Romanis è Casali Majori non tantum medicis artibus, in quibus optimè floruit, quàm in poeticis nemini secundus Romæ Physicam docuit, & edidit opusculum medicum, cui titulum dedit

Somnium, &

Carminum liber Lugduni apud Petrum Luccium Principem 1540.

Ejusdem Auctoris opera memorat *Conradus Gesnerus in Bibliotheca Instituta &c.*

Daniel Sennertus Instit. Medicinæ lib. V. in libro quinto part. 1. sect. 2. cap. 13. de Rebus præter naturam genitis tollendis, hæc habet:

Ideoque alius adhuc est secandi modus, qui quod majore instrumentorum apparatu fiat, apparatus magnus dicitur, quem Joannes de Romanis Cremonensis Medicus, qui circa annum Dom. 1520. Romæ floruit, invenit, & usurpavit, quem postea ejus discipulus Marianus Sanctus Barolitanus cum instrumentis necessariis peculiari libello descripsit

Idem Sanctus Barolitanus in suo opusculo de *Lapide Renum, & de Lapide Vesicæ per incisionem extrahendo Parisiis apud Christianum Vvechelum* aprimè comendat nostrum Joannem, cujus curiosum opusculi Proemium subnectere inane non erit, ut Lectorem quò magè possum erudiam.

PROEMIUM.

„ **Q**uantum inextricabile Virium suavissimæ Amicitiaë vincu-
 „ lum habeat, quanquam id ipsum possit ab unoquoque, qui
 „ talis modi necessitatis vallo circum sepiretur, latè patere:
 „ tamen non paucam affert causam hoc idem considerandi meo-
 „ rum necessariorum consuetudo, quæ me à proposito, quod in
 „ animo constituëram servandum rationibus, exemplisq; dome-
 „ sticis longius distraxerat. Meque convictum ad id rerum agen-
 „ darum fastigium intruserat: ad quod exequendum nullas anti-
 „ quorum author, nec modernorum usque ad hanc nostram tem-
 „ pestatem, qui de hujusmodi rei negotio commentaria promulga-
 „ verant, veram imaginationem, & operandi modum applicaverat.
 „ Verum hoc non possum non confiteri, principium veram ope-
 „ randi qualitatem, modumq; in operatione exequendi posteris
 „ eosdem tradidisse. Quemadmodum illi priscorum Philosopho-
 „ rum, qui de rerum naturalium principiis modo contraria, modo
 „ paululum ad verum accidentia imaginabantur materiam præ-
 „ buerunt, ut vera principia in tam asperis, incultisq; campis vena-
 „ retur, qui Principem omnium Philosophorum nuncupare me-
 „ deretur; quapropter gratias ingentes ejisdem agendum est, cum
 „ nobis in re tam difficili, tamque ardua via licet tortuosam, aspe-
 „ ram, & salebrosam demonstrasset. Quod illis ob rei difficulta-
 „ tem contigisse arbitror, cum nos ipsi considerare hoc idem
 „ Hypocratem pluries fuisse aggressum, à speque deceptum tan-
 „ quam dissum id consequi posse in suo jure jurando scripsisse
 „ laboranti lapillo, aut quenquam excisurum, sed expertis ejus
 „ artis hoc negotium promissurum, quasi spiritu prophetico affla-
 „ tum hoc de meo Præceptore (cum mos meus sit præhonorare
 „ Magistrum in omni quam didiceram facultate) *Joanne de Ro-*
 „ *manis Cremonensi*, à quo hanc artem sum edoctus, fuisse prono-
 „ sticatum cum usque ad hanc nostram ætatem modus extrahendi
 „ lapidem à Vesica per mendicata suffragia, inquireretur: quem-
 „ admodum illi faciunt, qui per mendicata suffragia quotidie
 „ nova volunt edere opuscula, qui etiam in suis operibus scripse-
 „ runt, quomodo lapillus à Vesica esset extrahendus, cum nulla
 „ in eis præcessisset experientia, quæ est rerum magistra

Legitur & Epistola ejusdem Joannis in fine opusculi.

Ejusdem pariter mentionem habet Ambrosius Paræus lib. 16. c. 42.

Eod. Anno.

Justus Schitius ex ordine Divi Hieronymi Monachus, Juris Pontificii peritissimus, nec non claustrali Vita perspicuus desiderium sui, suorumq; operum reliquit in Monasterio S. Alexii de Urbe anno 1520. dum ibi esset prò sua Congregatione Generalis Ministrator.

P. Crescentius suus Commonachus in Præs. Rom. narrat. 9. num. 17., & in Opusculo, Eusebio Cremonese, inscripto.

MDXXI.

Jacobus Picenardus ad cujus perennis famæ gloriam hìc subdere sufficiat ejus Epitaphium, quod cum Insigniis ejus præclaræ familiæ legitur in atrio laterali ad lævam, per quod ingreditur ad Ecclesiam R.R. Servorum B. V. M. Mediolani, in quâ ejus cineres asservantur.

D. O. M.

*Jacobo Picenardo Prothonotario**Dignissimo**Pontificali Insubriæ Oeconoמו Integerrimo,**Ascanii Sfortiæ Alumno Charissimo,**Francisci II. à Secretis, Consiliisq;**Viro Consumatissimo**Petrus Frias Hispanus Alumnus**Pientissimus fecit.**MDXXXIV. Cal. Decembr.**Vixit Ann. LXII. dies XXV.*

En etiam Privilegium Oeconomatus à Francisco II. Sfortia, Picenardo concessum.

„ **F**RANCISCUS II. &c. inter ea servitia, quæ Reverendis,
 „ & Illustris. Ascanium Sfortiam Cardinalem Patrum no-
 „ strum semper F. M. in utraq; fortuna nequaquam deseruerunt,
 „ Reverendis. Apostolicus Prothonotarius Jacobus Picenardus
 „ à Consiliis nostris, & Ecclesiasticarum rerum secretis, est, cujus
 „ fidem, industriam, æquitatem tanti semper fecit Rom. Curia, ut
 „ eundem ad illos honores provexerit, qui rarò nisi per solidam
 „ virtutis laudem adipiscuntur, cum igitur atritis Romanorum
 „ rebus, & Ecclesia Jesu Christi Servatoris Nostri Barbarorum pro-
 „ xima inundatione maximum naufragium fecisset, cujus & ipse
 „ haud expers fuit, provecta jam ætate in Patriam rediisset, nosq;
 „ prò captu fortunarum nostrarum ejus calamitates maxima in
 „ parte recreavissimus, & ad eas dignitates vocavissimus, quæ
 „ fidei suæ quam longo famulatio ergà nos, gentilesque nostros
 „ præstitit, & benè actæ vitæ suæ convenire nobis videbantur aliud
 „ etiam

„ etiam onus ad eum cumulum adjungendum censuimus œcono-
 „ matus officium, quod cum ad res tantum Ecclesiasticas perti-
 „ neat, quarum propter diuturnam Romanarum rerum conflicta-
 „ tionem plurimum notionis habere non ignoramus, satis è re
 „ nostra esse censuimus, si dicto Prothonotario Picenardo hoc
 „ oneris jniungeremus, & præsertim cum ad hanc ei Provinciam
 „ demandandam Summi Pontificis Clementis VII. literis persuasi
 „ fuerimus, quibus nec obscure in ditione nostra dictus Picenardus
 „ (quod paucis tamen contigit) Oeconomus declarabatur. His ita-
 „ que rationibus, & causis moti tenore præsentium motu proprio
 „ ex certa scientia cassantes, & annullantes omnes, & singulos
 „ speciales, & generales Oeconomos quomodolibet hætenus con-
 „ stitutos omni meliori modo, via, & forma, quibus possumus,
 „ facimus, creamus, & deputamus eundem Rever. D. Jacobum
 „ Picenardum Nostrum specialem, & generalem Oeconomum in
 „ toto statu, & dominio nostro cum plena authoritate, arbitrio, &
 „ potestate quæcumq; beneficia Ecclesiastica, Secularia, & Regu-
 „ laria tam cum Cura, quàm sine Cura per Fiscum nostrum ex
 „ quocunq; crimine præsertim rebellionis aprehensa, & aprehen-
 „ denda, eorumque Bona, Fructus, Reditus, & Proventus ge-
 „ rendi, & administrandi à Debitoribus, Fictabilibus, Malsariis,
 „ & Colonis Ficta, Fructus, Censu, Reditus, Proventus, & qual-
 „ cunq; pensiones eorum exigendi, percipiendi, & conservandi
 „ pro Camera nostra, & contra eos, & quoscunq; alios ratione
 „ rerum Ecclesiasticarum de plano sine strepitu, & figura Judicii,
 „ sola rei veritate inspecta, tanquam si essent Cameræ nostræ veri
 „ debitores procedendi, & de perceptis quietandi, & confessio-
 „ nes faciendi, possessionem quoq; quorumq; Beneficiorum in præf.
 „ Dominio, & Statu nostro in dies vacantium aprehendendi, &
 „ aprehendi faciendi, fructusq; & dicta ut suprâ exigendi, & con-
 „ servandi ad eorum utilitatem, quorum intererit, & quibus nos
 „ placitum nostrum concesserimus, nec non necessitatibus Eccle-
 „ liarum tam circa divinum cultum, quàm vitus Ministrorum
 „ providendi, citationes, & præcepta quæcumq; quibus expedierit,
 „ & sibi videbitur præmissorum occasione, & executione,
 „ transmittendi, ac quascunq; pœnas, & mulctas eis irrogandi,
 „ contrafacientes ordinibus, & decretis Ducalibus circa Ecclesiæ
 „ negotia juxtâ eorum dispositionem puniendi, ac pœnas, & mul-
 „ ctas Cameræ nostræ applicandi, unum quoque, vel plures Oe-
 „ conomos, & Subœconomos cum simili, aut limitata potestate
 „ substituendi, & revocandi quoties opus fuerit, & sibi videbitur,
 „ ac cætera alia dicendi, & faciendi, quæ officio veri, & legitimi
 „ generalis Oeconomi spectare dignoscuntur tam de jure, quàm
 „ de consuetudine, quocircâ Senatui, Magistris utriusq; Cameræ,
 „ Capitaneo Justitiæ, Potestatibus, & Resserendariis, cæterisque
 „ Officialibus, & Subditis nostris mandamus, ut præfato nostro

„ Generali Oeonomo, & ab eo substituendis circà executionem
 „ Officii Oeonomatus prædicti omni auxilio, & favore opportu-
 „ no assistant, præsentefq; nostras observent, & ab aliis faciant
 „ inviolabiliter observari, in quorum fidem, & testimonium præ-
 „ sentes fieri, & registrari, nostrique Sigilli impressione muniri
 „ jussimus. Datum Laudæ die primo Mensis Aprilis 1529.
 „ Signata FRANCISCUS, & Subscr. Bartholomeus Rozzonus.

Eod. Anno.

PAulus de Soncino in sæculo artium, & Medicinæ Doctor Egre-
 gius, Mundi illecebras contemnens ad Ord. Min. de Observan-
 tia S. Francisci convolvit, ubi Theologicis studiis, & æque om-
 nibus superatis dignitatibus ad primarium Generalis Ministerii
 in Carpenfi Oppido Provinciæ Bononiensis elevatur anno 1521.

*Franciscus Gonzaga de orig. Seraphicæ Religionis Francisc. p. 2.
 Prov. Mediol. Conv. 13.*

Petrus Rodulphus in Catal. Relig. Seraph. pag. 22.

*Hieronymus Baris in hist. MS. eum vocat ex familia de Pavaris;
 P. Jo: Baptista Guarguantus ex illa Insigni de Covvis.*

*Franciscus Haroldus Hibern. in Epit. Annal. Ord. Min. sub
 anno 1521. nu. 3., & num. 5. scribit hunc Paulum post Mortem
 Francisci Licheti fuisse substitutum Fabricæ S. Petri, Bullæ Cru-
 ciatæ Commissarium, & Nuntium Apostolicum, anno verum
 1523. vitam in meliorem mutasse.*

Celebres ex iisdem familia, & Oppido extitisse Marcum Medicum
 scientissimum Mediolani Duci Acceptissimum, &
 Bernardinum ex Ord. PP. Præd. S. Dominici recensiti Pauli fra-
 trem, qui pluries in Sacello Pontificio clarissimè oravit, habemus.
Ex eodem de Baris circà ann. 1492.

In Cœnatione Conv. Sanctiss. Virg. Annuntiæ dicati Ord. Min.
 Pauli Min. Generalis effigies videtur.

Ex hoc Cœnobio Ven. Vir Pacificus de Soncino tit. Beati decoratus,
 habitus fuit. Refert hæc *Joannes Baptista Guarguantus Carmel. in
 Epist. Lucæ. Soncin. anteposita.*

Eod. Anno.

JUSTINIANUS à Cremona cognomento de Guarinis Ord. Augusti-
 niani Vas prædicationis verbi divini Electissimum in Comitibus
 Generalibus 1513., & 1523. Visitator, & anno 1532. Definitor
 scripsit paterno idiomate

Conciones, &

Sermones super Ave Maria in Biblioth. Patrii Conv. asservatos.

*P. Calvus Mem. Hist. Congr. Insubriæ ad annum 1554. ubi de Feliciano
 Conrado.*

MDXXII.

Philippus de Bozulo Cremonensis Diœcesis Ord. Præd. omni doctrina, & facundia præclarus, in quo sedem sibi videbatur statuisse eloquentia. Extant ejusdem Authoris

Sermones de Tempore

Sermones Quadragesimales

Sermones singulares de Sanctis

De Laudibus Deiparæ Virginis.

Hunc inter Celebres Concionatores enumerat *Seraphinus Razzius in Hist. Illustr. Virorum Ord. Præd. & cum eo Rovetta in Biblioth. Prov. Lombardiæ ad annum 1522.*

MDXXIII.

Benedictus Accoltus origine Aretinus, patria verò Florentinus Petri Accolti Card. Nepos, Michaelis, atque Lucretiæ Almannæ F. Florentiæ natus 4. Kal. Novembr. 1492. cum bis Cremonensium Antistes Ecclesiam nostram annos fermè viginti quinque optimè fuerit moderatus, satis egit, ut cum nostris Scriptoribus debito loco censeretur. Clementis VII. à Secretis ab eodem ex Episcopo Gaditano Cremonensis primum renunciatus anno 1524. sedem postea cum Ravennate, cujus Patruus præerat, commutavit anno sequenti. Non multò post scilicet anno 1527. in sacrum Card. Collegium coopratus, Patruo cedente ad Cremonensem rediit Ecclesiam Kal. Octobr. 1529. eumq; tenuit Episcopatum ad extremam usq; diem ut refert *Ughellus in Archiep. Ravenn.*, & *Episc. Cremon. Tom. 2.*, & *4. Ital. Sacra.* Varia scripsit cum prosa, tum versu, tamque ornatè, ut meritò antiquis collatus fuerit, nempè

Epigrammata.

Elegias.

De Laudibus B. V. lib. 1.

De Purissima Conceptione.

De ejusdem B. V. lib. 1. qui Oldoino Teste in Atheneo Purpureo extabant MS. in Bibl. Card. Sirleti.

De Bello à Christianis contra Barbaros gesto pro Christi Sepulcro, & Judea recuperandis lib. 3. Basileæ apud Rubert. Vvinter, quos postea Thomas Rempsterus J. C. Baro à Muresk Scotus cum aliis Scriptoribus collatos, & mendis expurgavit, & notis non vulgaribus illustravit Florentiæ, apud Zenobium Pignonium 1623. eos autem in Italicam linguam antea trastulerat Franciscus Baldellus Cortonensis, ediditq; Venetiis typis Gabr. Foliti de Ferrariis 1649.

Orationes, &

Epistolas, quarum tres leguntur in Volumine Epist. Clarorum Vir. Venetiis, & Parisiis excuso, & binæ in Volum. Epistol. Jacobi S. R. E. Card. Sadoleti lib. 7. ubi permultæ habentur ejusdem

dem Sadoleti ad Accoltum, in quibus eorum virtus, ac eximia inter eos necessitudo elucescit. Anno 1689. editum fuit Parmæ apud Hæredes Marii Vignæ opusculum, cui tit. *Benedicti Accolti Aretini Dialogus de præstantia Virorum sui ævi ex Bibliotheca Illustriss., ac Eruditissimi Viri D. Antonii Magliabequii Magni Etruriæ Ducis Bibliothecarii*. Hæc habui ex laudati Jo: Cinelli Bibl. Volanti plut. 12. Ob Accolti propterea in utroq; scribendi genere eminentiam *Lilius Gyraldus de Poetis nostri temp. Dial. 2.* de ipso peregrinie loquitur: devixit Florentiæ anno 1549. inter Chariores habuit Picum, Bembum, Robertellum, Paulum Manutium, Franciscum Mariam Mollam, Gyraldum, & Pierium Valerianum M. Ant. Flaminium, quos honestissimo Magistri nomine appellabat. Extant ad ipsum quatuor *Cosmi Anitii carmina lib. 4. variorum Poematum*. Perennabit tamen gloriosa Benedicti memoria cum in scriptis immortalitate dignissimis, tum in æreis Numismatibus ei proculis, in quibus effigiatus ipse *Benedictus Accoltus* ad summos honores, non nisi virtutum gradibus provectus indicatur Symbolo Turris in averfa parte cum duabus facibus, & epigraphe *Optimis artibus*, quæ commemorant *Paulus Maria Terzagus, & Scarabellus in descriptione Musæi Septaliani*. De eodem *Draudius in Bibl. Classica, & alii multi Maraccius in Append. Bibl. Marianæ, injuncta Polyantbeæ itidem Marianæ*. *Lud. Ariostus in Orland. Cant. 46. str. 11.* *Casferrius in Synt. Vetust. inter Viros literis insignes pag. 469.*

MDXXIV.

Mattheus Comes de Persicis Comitis Raynaldi F. inter Jurifrudentes Collegii Patriæ anno 1522. cooptatus die 22. Septembris, tantum in excellentia legum, aliarumq; optimarum artium emicuit, ut ipse inter Patres Conscriptos Senatus Mediolanensis communibus totius Patriæ votis meruerit acclamari. Hujus rei testis est litera ad Franciscum II. Sfortiam Mediol. Ducem directa, ut ex regeſtis Archivii Cremon. anni 1524.

Illustrissimo, & Excellentissimo Sig. Nostro Singol.^{mo}

„ **A**Ncorche siamo certi l' Ecc.^{za} V. tiene buona memoria della
 „ promissione fatta per lei à questa fedelissima Città per la
 „ concessione delli Capitoli per lei fatti di decorare alla dignità
 „ Senatoria alcuno delli nostri Dottori. Nondimeno n'è parlo per
 „ la presente nostra ricordare, pregare, e supplicare l'E.V. voglia
 „ degnarse eleggere, e concedere questo luoco alla prefata dignità
 „ Senatoria al Magnifico Conte Matteo de Persico Dottore, che
 „ ne riceveremmo singolarissimo particolare contento, e satisfazione,
 „ confidandosi che l'E.V. ne reſterà ben satisfatta, e la
 Città

„ Città nostra universalmente ancora, e quando pur paresse all'
 „ E.V. stando li presenti tempi, come stanno, differire quest' ele-
 „ zione ad altri tempi, che adesso almanco quella si degni tener
 „ buona memoria à quello tempo di questo nostro desiderio, e
 „ contentamento, alla cui bona grazia devotamente li raccoman-
 „ diamo, & aspettemmo risposta del voler suo.
 „ Cremona li 9. Luglio 1524.

Sottoscritta. Li Presidenti al governo di Cremona.

In Mansionem. Illmo Principi, & Ecc.^{mo} Domino, Domino Nostro
 Sing.^{mo} Domino DUCI Mediolani.

Hoc anno idem Franciscus Sfortia suis literis Mediolani datis die
 6. Aprilis confirmantibus in Governatorem Cremonæ Maynum
 del Mayno Patritium Mediolanensem hæc habentur, quæ Civi-
 tati nostræ admodum favent.

*Nam cum ingruentium contra nos Gallorum exercitus superiori anno
 irrueret, Cremonaq; Civitatum nostrarum potior servanda esset &c.*

Eod. Anno.

JO: Jacobus Cipellus in Carminibus latinè concinnandis non
 modicè eruditus, nam plura ejus carmina leguntur in libro pri-
 mo, cui tit. est. *Coryciana idest Collectanea carminum diversorum
 Poematum in laudem Jani Corycii Lucumburg. Romæ apud Lud. Vi-
 centinum, & Lautitium Ferasinum mense Julio 1524.* in eodem
 libro Cipellus nominatur à Jo: Francisco Anyfio. Hic quippè
 fuit J. U. D., ac Insignis Collegiatæ Arcis Piceleonis in Agro Cre-
 monensi primus Mitratus Præpositus. Romæ sub Clemente VII.
 diù versatus fuit, Pontifici ob animi præclaras dotes non ignotus.

Bressian. in bist. Eccles. MS. Anno Enunciato.

Hoc anno 1524. die 6. Aprilis Franciscus II. Sfortia Mediolani Dux
 confirmavit in Governatorem Cremonæ Maynum del Mayno
 Affinem suum, & in literis eidem datis in Regestis Archivii nostri
 recensitis leguntur inter alia ad laudem Patriæ. *Nam cum ingruen-
 tium contra Nos Gallorum exercitus superiori anno irrueret, Cremona,
 quæ Civitatum Nostrarum potior servanda esset, cui ejus curam,
 custodiamq; crederemus, multum, diuq; cogitavimus. Placuit tandem &c.*

Eod. Anno.

Nicolaus Botta Patriæ Decurio Jurisconsultissimus ex Collegio
 DD. Judicum, in quo hoc anno receptus fuit Magnum ani-
 mi, & Virtutis Virum fuisse nobis ostendunt *Daniel Cajetanus* in
 carmin. MS. qui pleno pleetro de ipso dulcissime canit. Ut etiam
Alexander Lamus in somnio cant. 2. ubi

Nicolò Botta, che di tanto ingegno

Ornato fù dal Superior Monarca

Che di Grecia passò de Savj il segno &c.

In Ecclesia SS. Ægidii, & Homoboni sepelitur cum hac
sepulcrali inscriptione.

D. O. M.

*Nicolao Bostæ J. C. Eloquentissimo Patri Patriæ piissimo,
totiusq; Oraculo Civitatis. Polixenna Cambiaga Mæ-
stis. Conjugi Sanctis. P. Vixit Ann. XL. Mens. X. obiit
MDXXXIX. prid. Kal. Aprilis.*

Eod. Anno.

A Nonymus ex familia Cambiaga è latino ad idioma italicum
transtulit cum additione opusculum inscriptum

L'Assedio di Pavia, e la Presa di Francesco Primo Rè di Francia.

Cremonæ prodiit anno sequenti 1525. typis Francisci Ricardi
dicatum Marco Ant. Amidano Prothonot. Apostol., & Majoris
Eccles. Canonico, de quo plura suo loco. Recusum Ticini ite-
rum fuit per Andream Magrum Typographum Civitatis Anno
obsidionis ejusdem 1655. hoc titulo

*Rotta, e Prigionia di Francesco Primo Rè di Francia sotto Pavia
l'anno 1525. Composta dal Taegi, e dal latino tradotta dal Cremonese
Cambiago fatta ristampare dagli Abbati, e Decurioni della
medesima Città. All' Illustrissimo, & Eccellentiss. Sig.^{re} il Sig.^r Co.
Galeazzo Trotti Sc., & all' Illustriss. Sig. Mastro di Campo il Sig.
Cavaliere Giuseppe Brancaccio l'uno Supremo Comandante, l'altro
Governatore della medesima Città.*

In fine legitur Epistola, quam scripsit Regina Mater Francisci Pri-
mi Galliarum Regis Carolo V. Rom. Invictissimo Imperatori.
Hujus Opusculi Author fuit forsan ille Petrus Antonius Cambiagus
Theologus, & Philosophus eximius, quem memorat *Crottus in
Oratione funebri Nicolai Lucari.*

Eod. Anno.

Silvius Guspertus Præsbyter Secularis S. T. D. integritate, pru-
dentia, ac auctoritate præditus italica locutione scripsit.

Trattato sopra le Lamentazioni di Gieremia.

Discorsi Morali sopra il cantico Nunc dimittis, e

Te Deum laudamus.

Bressian. in V. R., & Hist. Eccles.

Eod. Anno.

TYdeus Oldoinus Utriusq; Juris peritus in Collegio Judicum
Patriæ adscriptus tantam laudem consecutus est, ut non modo
assequi eum, sed vix imitari quisq; suo ævo potuit, a Maximiliano
Rom. Imp. Comes Palatinus; demum à Francisco II. Sfortia Me-
diolani Duce Senator electus est, à Carolo V. confirmatus. Egit
Tractatus *De effectu Sententiarum lib. 3.*

De Officio Prætoris lib. 2.

In Templo Divi Dominici Cremonæ legebatur hoc Epitaphium
à Bressiano relatum.

D. O. M.

Tydeo Oldoimo J. C. Com. Palat. Equ. Ticini, Genuæ, Mediolani iterum,
ac Alexandriæ Prætori, & Rerum Capitalium Senatori Præfecto
Diomedes, & Isaac F. P. MDXLVI. Kal. Octobr.

Mediolani adhuc in Prætorio legitur hæc Inscriptio.

Duce Francisco II. Sfortia Imperante

Tydeus Oldoinus Jurecon. Cremon., ac Ducalis Senator Memoria
Mediol. Præturæ benè actæ suum hoc insigne reliquit
Primo Januar. MDXXIV.

De eo plura Daniel Cajetanus in Carm. MS.

Ant. Campus Hist. Cremon. lib. 3. ad annum 1531.

Horat. Landus de Senatu Mediol. lib. 4. pag. mibi 164.

Bressianus in Coll. J. C. Patriæ.

Abbas Ghilinus in Annal. Alexandriae ad ann. 1542.

Eod. Anno XXIV.

Octavianus de Crottis Jurisperitia præclarus Collegium Judi-
cum Patriæ ingressus est die 19. Septembris anni 1510. sum-
mo ingenio, ac summa eloquentia Vir pluriès coram Senatu Am-
plissimo Mediolani pro Patria oravit. Rerum Criminalium ex-
pertissimus à Comite Antonio Balbiano Mediolani Senatore, &
Cremonæ Prætoze, Judex Maleficiorum electus fuit, ut ex his,
quæ subnectuntur comprobatur ex Archivii regeftis E. E. anno-
rum 1522., & 23. excriptis.

„ **F**RANCISCUS Secundus Sfortia Vicecomes Dux Mediola-
„ ni, ac Barri, Papiæ Princeps, Angleriæq; Comes, ac Genuæ,
„ Cremonæ, & Astæ Dominus. Exposuit nobis D. Octavianus
„ Crottus Cremonensis se à Spectabili Prætoze nostro Cremonæ
„ in Judicem Maleficiorum ipsius Civitatis electum fuisse, verum
„ cum in Civitate ipsa obftare statutum videatur, ne quis Cre-
„ monæ oriundus munus illud obire possit, à nobis petiit, ut Sta-
„ tuto hujusmodi derogare velimus, Nos autem existimantes per
„ præfatum Prætozem nostrum in non nisi personam idoneam
„ munus hoc demandatum fuisse, per has nostras concedimus,
„ & dispensamus, quod memorato Statuto non obftante ipse,
„ Dominus Octavianus in dicto Officio perseverare valeat, ubi
„ tamen Civitati gratus sit, & Communitati prædict. acceptus.

Dat. Mediolani die 11. Decembris 1522. Signata, Visa Moronus, & in
Calce Bartholomeus Roxonus, & Sigillata solito Sigillo magno quar-
tirato in cera alba. in forma patenti.

Plures egregio Calamo scripsit

Allegationes Criminales,

Tom. II.

I 2

quæ

quæ adhuc in Collectaneis Operum Jurisperitorum Cremonensium habentur.

De eodem loquuntur *Bressianus in Coll.*, & *Syllabi F. C. tum typis editi, tum MS.*

Quare idem Octavianus non perseveraverit in munere supramemorato ex iisdem Regestis apparet.

Eod. Anno.

Joseph Lauda ingenii acumine, & rerum præstanti scientia præditus inter J. C. Collegiatos Patriæ adscriptus ann. 1515., & ad patritiam Decurionatus dignitatem evectus magna sui nominis gloria reliquit

Consilia Legalia.

Præturam Bononiæ integro administravit biennio, ac in Patria Advocati Fiscalis munus à Francisco II. Mediolani Duce sibi demandatum obivit, ut è ditissimo antiquitatis penu solerter eruimus. Legitur namq; in Regestis Archivii nostri signatis E. E. annorum 1522., & 23. fol. 12. tergò diploma exempli sequentis.

„ **F**RANCISCUS Secundus Sfortia Vicecomes Dux Mediolani
 „ Barriq; &c. necessarium est nobis prò utilitate Fisci nostri
 „ Virum aliquem Idoneum eligere, qui fungatur officio Advoca-
 „ cati Fiscalis in Civitate nostra Cremonæ, quod cum ita sit vi-
 „ sum est. Ideò nobis hujusmodi officio præficere Nobilem Juris-
 „ consultum D. Joseph de Lauda Civem nostrum Cremonensem,
 „ cum ob singularem ejus doctrinam, prudentiam, integritatem,
 „ & rerum usum, tum propter studium in nos. His itaque, nostris
 „ præfatus D. Joseph ab hodierna die in antea ad nostram usque
 „ beneplacitum facimus, constituimus, & deputamus Advocatum
 „ nostrum Fiscalem in dicta nostra Civitate Cremonæ, cum
 „ potestate, auctoritate, & arbitrio liberè interveniendi, agendi,
 „ & ordinandi quidquid ad hoc munus debite spectat, & pertinet,
 „ nec non cum salario, honoribus, utilitatibus, præminentis,
 „ prærogativis, & emolumentis hujusmodi Officio debite spe-
 „ ctantibus, & per præcessores suos antea haberi, & percipi solitis,
 „ mandantes proinde Governatori, Potestati, & Referendario
 „ dictæ nostræ Civitatis Cremonæ, cæterisq; omnibus quibus spe-
 „ ctat, & spectabit, ut ipsum D. Joseph in possessionem dicti officij
 „ advocationis ponant, & inducant, positumque, manuteneant,
 „ tueantur, & defendant &c. Atque ei de dictis salario, & emolu-
 „ mentis debitis temporibus respondeant, faciantq; integrè respon-
 „ dere. In quorum fidem præsentis fieri, & registrari jussimus,
 „ nostriq; Sigilli impressione muniri. Dat. Mediolani die XXVIII.
 „ Junii 1522.

Signat. FRANCISCUS.

Visa H. Moronus.

Bartholomeus Rozonus.

Sigillat. solito Sig.º Ducalis registrato in cera alba Reg.ª in fol. 125.

Eod.

Eod. Anno.

Antonius Persichellus multis clarus virtutibus, ac legum studio inter alios suæ ætatis celebrandus, floruit tum in Collegio Jurisperitorum, tum in Concilio Decurionum Patriæ, ac inter Vicarios Generales totius Mediolanensis ditionis, suæ virtutis specimina plura edidit

Consilia Legalia.

Post ejus obitum sepelitur in Ecclesia S. Nazarii Cremonæ cum Epitaphio relato à *Bressiano in Coll. F. C. Patriæ.*

D. Antonius Persichellus Jur. Cons. integerrimus post LXXV. ætatis suæ annum hic quiescit.

Quàm Francisco II. Mediol. Duci ob merita gratus fuerit hoc planè præclaro testimonio declaratum fuit.

„ **F**RANCISCUS Secundus Sfortia Vicecomes Dux Mediola-
 „ ni, ac Barri &c. Papiæ Princeps, Angliæ Comes, ac Ge-
 „ nuæ, Cremonæ, & Astæ Dominus. Arbitramur esse admodum
 „ è re nostra, Subditorumq; Nostrorum ad munera publica eos Vi-
 „ ros deligere, quorum fides, virtusq; honestissimis, beneque, ac
 „ rectè vivendi studiis elaborata præter ortus nobilitatem eluce-
 „ scere prospiciuntur. Inter ejusmodi esse Egregium, & Eximium
 „ Legum Doct. D. Antonium Persichellum Civem nostrum Cre-
 „ monensem dilectum non ignoramus, qui & fide, & virtutibus
 „ adeò præditus est, ut nemini cedere videatur. Propteteà vo-
 „ lentes aliquo munere eum honestare, censuimus Vicarium
 „ nostrum, & Syndicatum generalem facere, ac inter alios Vica-
 „ rios generales connumerari, & ità tenore præsentium memora-
 „ tum D. Antonium Persichellum Vicarium, & Syndicatorem
 „ generalem, quoad nobis placuerit, facimus, constituimus, crea-
 „ mus, & deputamus cum auctoritate, potestate, & arbitrio, sala-
 „ rio, honoribus, oneribus, præeminentiis, commoditatibus,
 „ utilitatibus, prærogativis, ac dignitatibus ipsi Vicariatus Officio
 „ debite spectantibus, & pertinentibus, ac per alios Vicarios gene-
 „ rales præcessores suos licite perceptis, & habitis, ac percipi, &
 „ haberi solitis, tribuentes eidem D. Antonio potestatem syndi-
 „ candi etiam sine alia Commissione speciali, facta tamen nobis
 „ priùs notitiâ, quoscumque Potestates, Capitaneos, Refferen-
 „ darios, Vicarios, Notarios Malefactorum, & alios quosvis Offi-
 „ ciales Civitatum, & Terrarum nostrarum, eorumq; familias tem-
 „ pore Syndicatum concedentes in omnibus, & singulis eidem
 „ dictum Officium concernentibus, & inde dependentibus, &
 „ emergentibus, & connexis plenû, liberum, & amplum arbitrium,
 „ & omnimodam potestatem in inquirendo, quàm alio modo
 „ procedendo, mulctando, & condemnando, adeò ut quidquid
 „ actum, gestum, & decisum per eum fuerit, inconcussam roboris
 „ firmi-

„ firmitatem obtineat, & omninò executioni mandetur, neq; pos-
 „ sit ullo appellationis, aut nullitatis remedio, nec quovis alio
 „ modo tolli, aut infringi, concedentes etiam eidem bayliam, &
 „ potestatem procedendi in causis, quæ coram eo ventilabuntur,
 „ & commissione, vel Magistratum nostrorum summarie, & de
 „ plano sine strepitu, & figura Judicii, decernentes propterea,
 „ quod in Processibus de cætero per eum fiendis non sit astrictus
 „ ad servandam subtilitatem Ordinis Juditiarii introductam à
 „ Jure Civili, vel municipali sine decretis nostris, nec aliquibus
 „ terminis, actibus Causarum præfixis, sive allegatis, sed in Pro-
 „ cessibus hujusmodi liberam habeat potestatem citandi, dila-
 „ tiones dandi, ac etiam dilationes, & Causarum instantias proro-
 „ gandi, & abbreviandi, contumaces puniendi, condemnandi,
 „ vel absolvendi, sententias hujusmodi executioni mandandi, præ
 „ ut Justitiæ, & honori nostro videbitur convenire. Conceden-
 „ tes insuper eidem auctoritatem subdelegandi quoscumq; Offi-
 „ ciales, & Notarios nobis tam mediatè, quàm immediatè subje-
 „ ctos ad sumendum inditia, & attestations in hujusmodi causis
 „ coram eo vertentibus, decernentes deindè, ac mandantes, quod
 „ quicumq; Officiales, & Notarii ab eo eligendi, possint, & debeant
 „ quæcumq; acta, & Instrumenta conficere in hujusmodi causis,
 „ ac per eos confecta, ac si ad quævis Tribunalia deputati, ceu à
 „ nobis dati fuissent, valere non obstantibus aliquibus legibus,
 „ statutis, consuetudinibus, reformationibus, ordinibus quam
 „ præmissa, aut aliquid promissorum facientibus, seù aliter dispo-
 „ nentibus, quibus omnibus ex certa scientia, & de nostræ pote-
 „ statis plenitudine derogamus, & derogatum esse volumus injun-
 „ gentes, quod si aliquis contra eum, vel familiam suam, ullam
 „ commiserit injuriam, eum possit inquirere, corrigere, & punire,
 „ præ ut Juri, & honori suo putaverit convenire; Mandantes Ma-
 „ gistris Intratarum utriusque Cameræ, Thesaurario generali, ac
 „ cæteris omnibus Officialibus, & Judicentibus nostris, ad quos
 „ spectat, & spectabit, ut prædictum D. Antonium ad possessionem
 „ dicti Vicariatus Officii ponant, & inducant, positumque, & in-
 „ ductum manteneant, & defendant, ac de prædictis salario, &
 „ emolumentis respondeant, & faciant debitis temporibus inte-
 „ grè responderi. In quorum testimonium præsentis fieri jussi-
 „ mus, & registrari, nostriq; Sigilli impressione muniri. Dat. Me-
 „ diolani die XXVIII. Junii MDXXII.

Signat. FRANCISCUS &c.

Visa H. Moronus.

Subscript. Bartholomeus Rozonus.

Sigillat. Sigillo Ducali solito forma patenti in cera alba &c.

Eod. Anno XXIV.

Z Accarias de Araldis ex Casali Majori, Patriæ suæ solertissimus antiquitatum Indagator. scripsit volumen

Memorabilium sui temporis, quod in Archivio illius oppidi extare confirmat *Ector Lauda in sua Hist. Casalis Maj.* MS. à quo etiam plura excerpfit, ut suam historiam contexeret.

Floret ibi adhuc, & Cremonæ Araldorum Nob. Familia præclarissimo Platinæ Feudo in agro Cremonensi, Bartholomei Platinæ Patria decorata, de qua etiam agit *P. Orrigonus Mediol. in suis exercitationibus scholasticis Mediol. cufis*, 1664. ex typograph. Vigoni.

Eod. Anno.

G Aleatius Ricavus Orphei F. optimis artibus, & literis deditus egregie elucubravit

De Vera Philosophia, &

Opera Varia

Obiit die 8. Febr. 1526. Bordigallus hæc habet in Epitaphiis Illustr. Vir.

Conditur hoc tumulo Galeaz de stirpe Ricava

Philosophus sapiens musicus atque fuit.

Orpheus hunc genuit Tuscus: Generosa Cremona

Patria cara parens, præsidiumque Decus.

Mors rapuit cæleste bonum concernere gaudet

Et pietate Dei spiritus. Hic reliquum.

Cavitellus in Annal. ad ann. 1456. de Orptheo scribit per hæc verba.

Et Orpheus de Ricavo Florentinus Quæstor Ærarii Sfortiæ fuit factus Civis Cremonæ, & Orphei, qui olim ibi habitaverunt ab eo denominati fuerunt, & habuerunt originem.

MDXXV.

Alexander Rhodophilus, Sabloneta à Patria in Cremonensi Dicecesi nuncupatus, Poeta non contemnendus scripsit.

Comædiam,

quam naso suspendit aduico *Julius Cæsar Scaliger in Hypercritico*, & ut quàm solet horribilius vocando Rhodophilum, & Doletum Poeseos febres, verum sani Judicii est ipsius

Sylva in illustrissimo Sigismundi Gonzagæ obitu Bononiæ apud

Hieron. de Benedictis 1525.

Extant, & inter cætera aliquot ejusdem *Carmina* præfixa Libro concionum Ambrosij Lamocensis Episcopi. Venetiis typis hæredum Octaviani Scoti 1523.

Ejusdem est mentio apud *Gesnerum in Bibliotheca Instituta*, & apud *Legatum in Lyceo Herc.* MS.

Dominicus Honorius Caramella in Museo Poetarum, ut Scaligero adhereat, contra eundem sicophanta ostenditur.

Eod.

Eod. Anno.

Hieronymus de Ardenis Ord. Divi Hieronymi Hefycasta Vir memoria nostra Doctissimus, ac Piiſſimus, Orator, & Poeta Peregregius celebratur à Joanne Petro Crescentio in *Præſidio Romano lib. 1. narrat. 9. ad num. 17.* referente ejus obitum in *Aſceterio S. Alexii de Urbe.*

Eod. Anno.

Joannes Baptiſta Corbanus Bononiæ legens tempore Julii II., & Pauli III. pangendis carminibus latina phraſe deditus ſcripſit nonnulla

Poemata ſuper Expulſione Bentivolorum, quæ extare confirmavit Lilius Gregorius Gyraldus de Poetis ſuorum temporum Dialogo primo. Hæc referens. Fuit & per hæc tempora Jo: Baptiſta Corbanus Cremonenſis, cujus Poemata extant, de quibus quid ſentiam, non habeo quid dicam: ſi ad veſtras manus pervenerint, vos, quàm ego, melius cenſebitis.

De eodem Conradus Geſnerus in *Bibliotheca Inſtituta &c.*

Eod. Anno.

Joannes Franciſcus Faernus ex Min. Conventualibus S. Franciſci in exedris magnus Theologus diſputavit, in ſuggeſtibus celeberrimus Orator promulgavit Evangelicam Veritatem, omnibus doctrina, & pietate Venerabilis, Provinciæ Bononienſis anno 1525. Præfectus eligitur, & anno 1537. dum pariter Bononiæ conciones Tempore quadrageſimali haberet magno concuſſu ad Populum; è ſuggeſtu die 22. Februarii evolavit ad ſuperos. A ſtudiis, in quibus ſummo labore ſe geſſit, evulgavit latinè

Orationes Varias,

Sermones Quadrageſimales,

Conciones Varias, & alia Opera.

Ejuſdem cum Laude Meminere *Auguſtinus Superbius Ord. Convent. S. Franciſci in Indice Scriptorum Conventualium MS. Ferrariæ aſſervato*

Lucas Vvadingus de Scriptor. Ord. Min.

Rudolphus Toſſignan. Ep. in hiſt. Seraph. Relig. lib. 3.

M. Hieron. Vida in orationibus &c. Actione 2. in ſacris literis eundem, Oraculum appellat.

Antonius Campus in hiſt.

Cavitellus Annal. ſub anno 1537.

Jo: Lud. Ariſus in ſuis Carmin. Hendecaſs. maximè eum commendat

Zava in Epift. famil. lib. 12. in Epift. ad Paulum Faernum.

Crottus in Oratione Funebri Lucari, vocat Faernum ejus Alumnum.

Eod.

Eod. Anno.

MAphinus Cella Ord. Min. Convent. S. Francisci Theologus nimia profunditate subtilis, & justissimus disputator, ut de Divo Hilario scribit Cassiodorus, Francisco Sfortiæ Mediolani postremo Duci charissimus scripsit ingeniosissimè

Commentaria in Opera Scoti.

recolitur à Zava in *Parentalibus Paali Faerni ejusdem ordinis.*

MDXXVI.

AScanius Botta Equitis Leonardi F. Spartanam æmulatus indolem nihil sibi duxit antiquius, quàm magno Patre non minor emergere præclara Jurisprudentiæ doctrina. Ticinensi enim in Academia suscepto legali diademate Patriæ Collegium illustrius fecit die 18. Septembris 1512. pro Carolo V. Rom. Imp. Patriæ, siquidem Vicarius electus, ubi Decurionis officio fungebatur, ibi, vel Præturam inusitato gessit exemplo à Cæsarianis Ducibus electus anno 1526. quod munus tanta cum laude obivit, ut clarioribus antiquitatis Jurisconsultis fuerit æquiparandus. proindè *Georgius Anselmus Nepos Parmensis* ejus levir primo lib. sexti suorum Epigram. Ascanio nuncupati sic ipsum celebrat.

Consultissime Juris utriusque

Ipsò vel Labeone, vel Sabino,

Et gravis magis, & magis diserte

Ascani Pater elegantiarum &c.

Eas excoluit literas, quas ut verè sunt, humanitatis vocamus, Astreæ quippè gladio delphicas innexuit laurus, quibus eo fuit insignior, quò minus Jurisconsultorum capitibus aptari solent. Prodiit ergo tantus ejus ævi Poeta, qui etiam Adolescens cum Sannazario manum conferere potuit; Quandòquidem ejus Arcadiæ tunc recens editæ æmulum Poema condidit, successivum primorum Ticini studiorum monumentis. nec infelix fuit æmulatio, cum elegantes in eo Prose metris intertextæ, descriptiones amænissimæ pulcherrimis inventionibus invecæ pari passu cum Sannazario ostendant Ascanium. Non ideò semel evulgatum est opus, quod eruditæ Matronæ Juniperæ Pallavicinæ Bentivolæ nuncupatum ab Auctore titulum prætulit

Rurale con l' Aggiunta della Terza Giornata

Cremonæ apud Franciscum Ricardum de Luere 1524., & 1535.

Bucolicis hisce primæ juventutis exercitamentis ad Epicam Poësim, ut olim Virgilius ingenium disposuit, ditioriq; namq; stylo subindè panxit, & libris aliquot octometris distinxit Poema

Dello secreto Amore d' Agrifonte

quod tamen morte præventus, seu Reip. gravioribus negotiis implicatus emittere nequirit. Ibi fertur, & aliquod ad Amazonas spectans cecinisse, nisi sit ab hoc diversum illud ipsius Poema

De Præliis Virginum

Tom. II.

K

quod

quod, & memoratus *Anselmus* innuit *lib. 2. Epigr. 29.* Officiorum vices Anselmo rependit *Ascanius Prosa 11. Ruralis*, ipsum perhonorificè commemorans, ubi & intimè à se cultorum subdit mentionem *Nicolai Amanii*, & *Joannis Francisci Quintiani Stoæ*. Cum his inter potiores habuit amicos, & quos *Prosa 3. ac 4.* sibi coetaneos, & Consodales inducit à Musarum commercio non alienos, nempè *Ant. Mariam Augustum Poetam Concivem*, de quo infra; quendam Amicum nuncupatum, atque *Gilinum Mediolanenses*, quorum postremum reor eum *Camillum*, de quo *Picinellus in Atheneo Mediolanensi pag. mibi 101.* durat, & ejus pietatis monumentum in Cathedrali ubi suprà portam maximam cum *Fabricæ Præfectus* esset anno 1529. à *Bernardo Sojaro Egr.º Pictore* pingi curavit *Christi Resurrectionem*, ut liquet ex hac suprà picturam *Inscriptione*.

Ascanius Botta Jur. Cons. Ponzinus Ponzonus Comes, & Nicolaus Reggius Fabricæ Præfecti Ann. MDXXIX.

E vivis inde sublatus ad *SS. Egidii, & Homoboni* sepultus est. filium reliquit *Joannem J. C. celeberrimum*, de quo erit sermo.

Ascanium laudant. *Ant. Campus in hist. ad ann. 1526.*

Cavitellus in Annal.

Jacobus Gadius in hist. MS.

Alex. Lamus in somniis cant. 2.

Zava in carmin.

Bressianus in Coll.

Syllabus J. C. de Coll.

Laur. Legatus in Museo Corp. lib. 2. cap. 27.

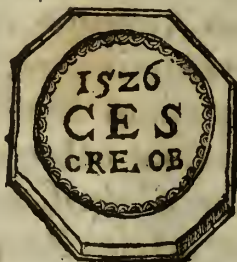
Gaudentius Merula in Bello Erasmiaco, ut legemus ad annum 1514. ubi de *Josepho Maria Brumano*.

Non ingrati Lectori subanexam eruditionem censerem. Hanc Nobis non *Patriæ Chronographi* nimium angustè scribentes, sed *exteri suppeditarunt*. Ità scribit *Jo: Jacobus Luckius Argentorat.* in *sylloge numismatum elegantiorum &c.* ab anno 1500. usq; ad 1600. *cursorum pag. 59.*

Nummus *Craştrensis*

Cusus durante *obsidione Cremonensi*

Anno *Christi 1526.*

Clementis VII. Pontif. Max. *Francisci Primi Galliarum Regis: Venetorum, & Principum Italiæ confæderatorum* copiæ, cum aliquandiù frustra *Mediolanum* obsedissent, *Helveticis,*

ticis, & Medicæis copiis in Castris Mediolanensibus relictis, Malatestam Baleoneum Perusiensem cum octomillibus Italorum ad obsidendam Cremonam miserunt, qui centum tormentis majoribus, per triduum creberrimis ictibus Urbem conquassans, maximam murorum ruinam effecit. Erat in Urbe Conradinus Glurinensis Cæsaris Præfectus cum mille Germanis, & quingentis Hispanis, qui nocturna excursione in Castra hostium irruentes, stragem maximam edidere: signa tredecim militaria in Urbem retulere. Itali etiamsi per ruinam murorum maximus pateret aditus, impressionem tamen facere sunt averfati. Hac suorum timiditate Julius Monferronius, ac Malatesta commoti, ipsimet per ruinas, hostes ad orientes reprimuntur. Julius cum multis aliis fortiter pugnans occumbit. Damno hoc accepto Itali Ducem Urbini cum toto Exercitu in auxilium vocare coacti sunt, quem Germanorum Militum Virtus eum in stuporem, metumq; rapuit: ut non homines, sed Cacodæmones in Urbe esse diceret. Obsessi tandem pulveris tormentarii, & aliarum rerum coacti inopia, ubi vitam, & salva sua omnia pacti fuissent, explicatis signis, Urbe excedunt, eandemq; hosti relinquunt. Durante obsidione Moneta, quam vides inter manus Militum versata fuit.

Adamus Reusnerius,

MDXXVI.

Raymundus de Raymundis Majoris Templi Oppidi Soncini suæ Patriæ Archipresbyter castigatissimæ disciplinæ Vir, Poetica nonnulla gloriosè scripsisse fertur, quæ maximo Literariæ Reip. intertrimento periere. De illo propterea peste defuncto anno 1528. laudabile cecinit Epitaphium Jo: Thomas Musconius lib. 1. Epitaph. 4. at melius ejus insinuat virtutes noster celeberrimus Daniel Cajetanus in suis Carminibus MS. ubi

In Raymundum Archipresbyterum,

Est Vatum Raymundus, est Corona,

Nostri temporis, omnipium, Poeta,

Cui quanto gravior venit senecta,

Tandè junior est ei Camena,

Florescit Raymundus, evirescit

Doctrina, Studio, Latinitatis,

Aspectus, gravitate, sanctitate,

Omni denique parte perbeatus,

Phæbeus Raimundus, una sæcli

Nostri gloria, & arduum Cacumen &c.

Eod. Anno.

TRanquillus Molossus ex Oppido Casalis Majoris illustrium Virorum feracissimo, Nobili ortus familia, & Musarum lacte enutritus in carminibus gravis, in eruditione disertissimus primum à Secretis Patriarchæ Aquilejensis, & demum Max. Pont. Pauli III. intimus Aulicus, à quo in Præceptorem Petro Aloysio Farnelio Primo Parmæ, & Placentiæ Duci selectus fuit, cujus sanè Principis animus erga eum propensus multa illi contulit summæ beneficentiæ, ac gratitudinis testimonia.

Plura composuit carmina, & præcipuè Poemata inscripta.

De Venatione.

Eridanus exuberans.

In Nuptiis Petri Aloysii Farnesii Epitalamia.

De Monomachia, ac diversi generis.

Epigrammata, Oda, & Elegia, quarum multæ MS. extabant in Bibliotheca Laur. Pignoriæ, ut attestatur *Jac. Phil. Tomasinus in Vit. Vir. Illustr.* ubi de eod. Pignoria, & in Bibl. Patavina manuscriptorum scribit ab eod. Pignoria relicta fuisse cum aliis Dominico Molino Senatori Veneto, & transisse in ejus Bibliographiam: *Joseph Maltraversius in Memorab. Casalis Majoris Parmæ c. 1655.* de eodem multa, & præcipuè paulò ante ejus liberculi impressionem ab nonnullis rusticis cadaver Tranquilli adhuc incorruptum inopinate compertum fuisse, cum è commissuris parietis exterioris, ubi meliflui Poetæ ignotus tumulus extabat, juxtà Ædes S. Mariæ apud aggerem nuncupatæ non procul ab oppido, favum ibi circumagentium, & mellificantium apum auferre tentassent.

Georgius Anselmus Nepos primum ejus Epigrammaton librum Molosso dicat, & alia ubi optimum Rhetorem, & optimum Poetam decantat.

Julius Cæsar Scaliger, Criticus ille doctissimus, ac nimium audax in *Hypercritico lib. 6.* ait *Molossi spiritus ingens, nihil sonans plebejùm, multa bona in eo poematio, quo duorum certamen quoddam scripsit, malim tamen aliqua non potuisse. Hoc plerique vitio laboramus, ut libros grandiores, atque offertiores nostros esse velimus.*

Lil. Greg. Gyraldus de Poet. suorum temporum dialog. 1. scribit, & *Poemata Tranquillus Molossus Cremonensis, cui & si nondum planè aperta est via, ut ex ejus Versibus collegi, pleno tamen gradu ad illam contendit, ni interdum fortè rupes aliqua scrapea eum remoretur, nec eò contendere sinat, quò illi cursus fuerat, sed hæc reor scripta de carminibus in prima juventute à Molosso editis, cum idem Gyraldus in Epist. de Incommodis direptionis Urbanae, in qua ejus Amicos adnumerat, de Molosso scribit.*

Non Venator adest mihi, bellatorque Molossus

Grandibus hic aptus numeris, grandisq; cothurno.

Ant. Possevinus in Bibl. Selecta lib. 17. cap. 30. per equivocum Molonum, non Molossum appellat.

Hon. Domin. Caramella in suo *Illustr. Poetarum Musæo*, ut forsan retunderet diſteria alicujus critici

*Nec ſapiant plebem tua grandia carmina Vates,
Nec mihi vulgaris Muſa, Moloffe, tua eſt.*

Pignoria memoratus in lib. 1. *Symbolicarum Epistoliarum Epist. 33. ad Jo: Thuilium humaniorum literarum pub. Primarium Professore*, ex qua plura hauriuntur in Moloffi laudem, & miro modo conducentia septem pulcherrima Epigrammata Moloffi adnuit, ex quibus quod ſeligo in ſpecimen Moloffæ Poeseos, cætera confimilia innuere poteſt.

Epita. Hadriani Pont. Max.

Longior in terris ætas tibi Sancte fuiſſes

Præſul ad innumeras prodita Olympiadas.

Si male vixiſſes. brevius tibi contigit ævum

Exemplam raræ, quod probitatis erat.

Ubi verò eum tantum Caſalenſem ſcribit, corrigendum eſt è Caſali Majori Cremon, ne Moloffus credi poſſit orindus ab aliis oppidis ſimili nomine vocatis.

Edor Lauda in Hiſt. Caſalis Majoris MS. plura de Moloffo ſcribit.

Eod. Anno.

CAmillus de Auguſtis ex Ordine Humiliatorum Sacerdos hiſtoricis ſtudiis totus addictus ſcripſit

Annales ſui ordinis, in quibus de Viris illuſtribus memoriam agit.

Ad manus Hieronymi Mannæ Eccleſiæ Cathedralis Cremonenſis Canonici id opus perveniſſe teſtatur anno 1622. *Breſſianus in V. R. P. Jo: Bartholomeus à S. Claudia Nudipes Auguſtin. in ſuis luſtris Hiſtorial. luſt. 18. ſultus ejuſdem Breſſiani auctoſitate id repetit.*

Alter Camillus de Auguſtis Cremon. Patritius ex Nobiliſſimo Jurifconſultorum cæta nunc degit Mediolani pro Patria vigilantiffimus Orator, cujus Epistolæ mihi frequentiffimè tranſmiſſæ, eum, quanto ingenio, & quanta in Reip. negotiis gerendis ſagacitate polleat, oſtendunt.

Eod. Anno.

Felix Mannæ ex eodem Humiliatorum Inſtituto Theologus, ac Sacræ Paginæ Interpres doctiffimus Tractatus confecit, in quibus præclara ingenii, ac doctriinæ monumenta reliquit.

Super Epist. Divi Pauli.

Super Canticum Magnificat.

Item alia plura, quæ idem Breſſianus in V. R. apud memoratum Canonicum Mannam viſiſſe anno 1622 confirmat.

Ab Allegato P. Jo. Bartholomeo vocatur cognomine de Marema forſan non benè intellexit Breſſiani MS.

MDXXVII.

Jacobus Philippus Saechus Luchini Medici celeberrimi Filius Patritius Alexandrinus hoc anno 1527. inter nostros Cives receptus, ut ex diplomatibus recensendis. Cum esset Jurisprudencia clarissimus à Maximiliano Sfortia Med. Duce inter suos Secretiores Consilii Assesores electus, nec non à Francisco itidem Sfortia Senator totius Mediolanensis ditionis declaratus, cum illis tot bellorum arduis temporibus, inodò apud Cæsareos, modò apud Hispanos, & Gallos sui Principis partes invicto pectore gereret. Demum anno 1550. Senatorii Ordinis Princeps creatus est, eamq; sedem viginti annorum spatio optimè occupavit, anno namque 1550. die 15. Augusti extremū Mediolani clausit diem, in Templo Pacis nuncupato solemnioribus exequiis, reposito ejus cadavere.

Qui plura cupit de Jacobo Philippo adeat *Annales Alexandriae Hieronymi Gbilini*, nec non *Julianum Portam in suo Theatro Heroum Alexandriae lit. G.*

Ejusdem meminere *Horatius Landus de Senatu Mediol. lib. 5. ad annum 1529. M. Hier. Vida noster in Act. 3. pag. mibi 91. Jacobus Gadius in Memorabilibus Cremon. MS. anni 1526.* Saccum adnumerat inter fidissimos asseclas Francisci Sfortiæ Med. Ducis, cum è Castro Portæ Jovis Mediolani Cremonam se recepisset: secum ibi aderant ex Cremonensibus Georgius, Gadius, Paulus Somentius, Jo: Baptista Specianus, & Montinus de Tintis.

Ex infra recensendo Patriæ decreto elicitur, Mediolanensem Senatū Cremonæ annum, & ultra sedisse, & nempe annis 1526., & 27. miror siquidem cum nemo ex nostris Chronographis id decus eorum scriptis præstiterit, licèt in Regeltis Archivii signatis G. G. annorum 1526. 27. 28. 29., & 30. clarè, & pluribi resultet. legi hoc etiam apud *Ægidium Bossium in suo tractat. Criminal. in tit. de captivitate num. 20.*

DEcuriones Republicæ Cremonensis. Solent qui curam Civitatum gerunt quæcunq; ad eos ornandas, honestandasq; pertinet omni studio contendere, ut assequantur, & non solum si ad id agendum aliqua offeratur occasio prompti esse, sed omnium quoque temporum, atque horarum momenta observare, ne quod eos effugiat, quo negligentia nomine accusari possint. Cum autem multa quotidie se ostendant, illud in primis animadvertitur, quod quidem cæteris omnibus præstare videtur, ut novorum scilicet Civium numero augeantur, quod quantum ad amplificandas, stabiliendasq; Respublic. faciat, satis ex eo intelligi potest, quod non unum, atq; alterum solummodò virum à Romanis olim, sed integros aliquando populos in Civitate receptos legimus. Multum verò interest, quando potissimum admittantur. Nam sine dubio illi maximè digni existimandi sunt, quorum splendore, ac dignitatis præstantia illustrari Urbes,

bes, pariterq; auctoritate, atque ope adjuvari possunt, ut non minus benè consultum, neq; minor his, quàm illis honoris accessio fieri videatur, cujus rei occasio si cui umquam Civitati fuit, eam Cremonæ, nunc maximè oblatam fatendum est. Eum enim Jacobus Philippus Saccus patria Alexandrinus vir Senatoria Amplitudine conspicuus, atq; equestri dignitate insignis, neq; non Juris scientia nemini ætate nostra secundus, tot, ac tantis animi excellat virtutibus, ut non uni tantum Urbi, sed universo Orbi ornamento esse possit. Exque apud Franciscum Sfortiam Principem Nostrum, quem in omni fortuna constantissimè secutus est, Auctoritate, ac gratia meritò polleat, ut rebus nostris optimè consulere possit, Isque jam diù nobiscum versatus fuerit, Quippè cum ab obsidione Arcis Mediolanensis ereptus jam suprà annum Senatoriis muneribus Cremonæ præfuerit, quanto tempore ea vixit nobiscum mansuetudine morum, & facilitate, eam de se reliquit prudentiæ, Justitiæ, integritatisq; opinionem, ut ab omnibus meritò diligatur, & cum quadam admiratione certatim observetur, ac veneretur. Nefas profectò piacul dignum judicamus, nulla tanti Viri habita ratione oblatam observantiæ, ac benevolentiam in eum nostræ comprobandæ; atq; ejus pariter gratiæ ineundæ opportunitatem oscitanter negligere, cum ut maximè id tam decori, quàm usui Reipub. nostræ sit futurum. Ea propter habito Consilio, quod est apud nos maximum, conformi omnium consensu eum Civitate donamus, quidquid cæteri Cives beneficii, honoris, commodiq; ex decretis, constitutionibusq; Civitatis capere solent, ei, Posterisq; concedimus, aureos quinquaginta, quos hac de Causa ærario inferre, Extructionemq; domus Florenis aureis centum, ad quam pariter tenetur, libenter remittimus, Civemq; nostrum ex animo agnoscimus, atq; amplexamur; Cujus quidem benevolentiam in eum nostræ testimonium inter acta publica referri, atq; in hanc formulam transcribi, signoq; Reipub. Nostræ solito insigniri jussimus. Dat. Cremonæ Pridiè Non. Decembr. anno Salutationis Virginis 1527.

Signat. Ant. M.ª Augustus.

FRANCISCUS Secundus Sfortia Vicecomes Dux Mediolani, & Bari, Papiæ Princeps, Angliæq; Comes, ac Cremonæ Dominus &c. Cum Fidelissima, & nobis summè dilecta Respublica Cremonensis Civitati donasset sp. J. C., & Equitem D. Jacobum Philippum Saccum Senatorem nostrum dilectissimum sequentem nobis porrexit supplicationem. Decuriones Reipublicæ Cremonensis, ut patriam Civium numero præsertim Illustrium ampliaret, quæ res maximè ad eam honestandam facere videtur, Jacobum Philippum Saccum Virum inter Senatorios præstantissimum, moti ejus virtutum excellentia, Civitate donarunt, intendentes quidquid honoris, commodiq; ab aliis Civibus

,, vibus quoquo modo percipi solet, atq; insuper remittentes
 ,, quidquid illi ærario inferre, ac cætera, quæ hanc ob causam ex
 ,, Constitutione Civitatis facere tenetur. Quæ omnia, & Consi-
 ,, lium generale approbavit. Et quia ex lege municipali oportet
 ,, consensu Ex.^æ V.^æ ad hæc stabilienda accedere; Ideò eam orant
 ,, maximoperè atq; obtestantur, ut velit ex ejus animi munificentia
 ,, ea omnia approbare, & confirmare, prò qua quidem re nihil eis
 ,, contingere gratius, jucundiusvè potest. Quam cum legissemus
 ,, non potuimus non summoperè ipsos Cremonenses nostros com-
 ,, mendare, qui dum hujusmodi Virum suæ Civitatis honoribus,
 ,, & commodis student insigniri. Illud sibi compararunt, ut hoc
 ,, Cive cooptato multò insigniores, multòq; laudabiliores habe-
 ,, rentur, & essent. Est hujus namq; Urbis tanta præstantia. Est
 ,, item in hoc homine ea virtutum, & animi dotium excellentia,
 ,, ut & ille dignus sit hac Civitate donari, & illa quoque non indi-
 ,, gna tanto Cive decorari, ut enim ex hac patria magnos illi con-
 ,, sequetur honores, sic & ipse patriæ huic non parvo futurus est,
 ,, & ornamento, & commodo, quapropter ut quantum nobis hæc
 ,, res placuerit ostendamus harum serie hanc Civitatis donatio-
 ,, nem, & remissionem factam, omniaq; circà hoc negotium secuta
 ,, libentissimè approbamus, & confirmamus in omnibus, & per
 ,, omnia prò ut facta sunt, easq; approbatas, & confirmatas esse
 ,, volumus, & jubemus aliquibus legibus, statutis, ordinibus, aut
 ,, aliis, quæ contraria sint, non attentis, quibus omnibus, & singulis
 ,, in hac dumtaxat parte derogamus, mandantes quibusq; Offi-
 ,, cialibus, Jurdicentibusq; nostris, quibus spectat, & spectabit, ut
 ,, has nostras servent, & ab aliis servari faciant. In quorum fidem
 ,, præsentis fieri, & registrari jussimus, nostriq; sigilli impressione
 ,, muniri. Dat. Laude v. Decemb. 1527.

Et sigillata cum Sigillo Ducali magno in cera alba.

Signat. Bartholomæus Landrianus &c.

*Huic Amplissimo Viro dicavit Ferdinandus Abduensis Mediolanensis
 suam disertissimam Orationem, in qua manifeste declarat Leges pluri-
 mum Medicinæ, Philosophiæque artibus anteferendas esse, cusam Ve-
 netiis cum nonnullis Epigrammatibus anno 1546.*

Eod. Anno.

Ferdinandus Riparius ex recensito Humiliatorum Numero
Philosophus perquàm notanter egregius volumina scripsit

De Cælo Empireo.

Super Physicam S. Thomæ Aquinatis.

De Vanitate Mundi.

De Ferdinando Idem P. à S. Claudia loco citato post excursum ha-
bitum de Divo Homobono Cremon. relato in ordine Humilia-
torum; sed perperam à quodam F. Marco Bossio ejusdem Ord.,
cum nemo ex multis, qui Vitam, & obitum nostri Homoboni
descripserunt, id asserat, pro ut ipse Bossius.

Idem Bressianus ubi supra.

Eod.

Eod. Anno.

DAniel Conradus alterius Danielis Nepos, & Friderici F. V.^o S. Prosperi amborum ex præclaris Jurisperitis, Legum Doctor & ipse perspicuus in Coll. assumptus die 19. Martii 1527. bis electus à Bononiæ Rectoribus ad causas ibi civiliter judicandas, fuit quidem non contemnendus Poeta, cujus

Carmina

refert vidisse *Daniel Cajetanus in suis Carminibus MS.*

In Ecclesia S. Angeli Cremonæ habuit sepulchrum prænotatum.

*Sepulchrum Nob. D. Danielis Conradi Jur. Utr. Doct.,
& Hæredum ejus MDLX.*

De eodem *Syllabus J. C. de Coll.*

Bressianus in Coll.

Eod. Anno.

Simplicianus Macagnus, seu Macaneus mirificus homo omni summa virtute præditus Medicis præsertim, ac Astronomicis studiis. Accessit in eo Græci, Hebræi, Caldæiq; Sermonis peritia, quò fuit, ut ille doctissimus suo tempore Medicorum fuerit habitus. Scripsit

De Doloribus, & fluxu Ventris lib. 4.

De Differentiis doctrinarum, seu de Methodis, & Propositionibus necessariis lib. 3.

De Febris lib. 3.

Obiit die 9. Januarii hoc anno, ut ex epitaphio *Dominici de Bordigallis* sepultus in Templo Divi Petri de Pado, cum Inscriptione, quàm habebis, ubi de Jo: Baptista Macaneo ejus Nepote erit sermo.

Eod. Anno.

FRanciscus Concoregius, sive Concoretius, ex Gymnasio Nicolai Lucari Rhetoris facundissimi Alumnus, in Patria publicè literas humaniores professus est, in quibus tum soluta oratione, tum carminibus plures eminentissimi ingenii partus evulgavit, qui nunc desiderantur. Moritur die 13. Martii 1527. non autem 1528., ut innuit Cavitellus in Annal. eod. anno. Nostro Concoregio si contigisset vivere M. Antonini Philosophi Imp. temporibus ejus præceptionem haud sprevisset, statuamq; ei erigendam curasset, nam inquit *Piccart. observat. hist. Politic. Decad. xi. cap. 9.* Universum autem omnibus Magistris suis tantum honoris habuit, ut imagines eorum aureas in larario habuerit, ac sepulcra eorum aditu, hostiis, floribus semper honoraret.

Franciscus Zava in Carmin. lib. 2. eumd. sic refert.

*Nec te præteream, cui Concoregia Musa
Attica mella dabat nomine dicta suo,
Francisce beu fatis numquam sublata secundis
Nestoreos annos vivere dignus eras.
Religione potens, & nobilitate coruscus,
Quem cathedra ardentis vexit ad astra poli.*

Jo. Jacobus Crottus in Oratione funebr. pro Lucaro, Joannem etiam Franciscum appellat.

Faballus in oratione de Gymnas. deligendo.

Daniel Gajetanus pro eodem habuit funebrem orationem, & plura carmina, quæ vidi in suis MS.

Vediolus in Oration.

MDXXVIII.

Ludovicus Cavutius Caucini F. V. S. Michaelis, ut ajunt, Veneris ex Decurionibus Patriæ integerrimus, ex Jurisperitis doctissimus hoc anno in Amplissimo Collegio locum obtinet die 3. Februarii, Mediolani Orator apud Franciscum II. Sfortiam Patriæ vices sustinuit, ubiq; clarus, moribus, virtute, & genere, cujus in Jure Consultationes Oraculi consilia reputabantur. Laudatur egregie ab Ant. Campo hist. lib. 3., ab Alex. Lamo in somnio cant. 2. ubi..... e Ludovico

Cautio ch' hebbe tutta scritta in mente

La scienza morale &c. Bressiano in Coll. F. C.

Cum hoc pariter anno concessum fuisset Illustr.^{mo} Juristarum Coll. privilegium, ejusq; confirmationem circa militum hospitationes, optimum sentio ea omnia hic recensere.

PRIVILEGIUM FRANCISCI II. SFORTIÆ.

„ **F**RANCISCUS II. Sfortia Vicecomes Dux Mediolani, ac
 „ Bari, Papiæ Princeps, Angleriæq; Comes, ac Cremonæ Do-
 „ minus &c. Nomine egregiorum D. Jurisp. Civitatis nostræ Cre-
 „ mon. supplicatio nobis exhibita fuit tenoris hujusmodi videlicet.
 „ Excellentissime Princeps. Aliàs; & tempore Clarissimi Fran-
 „ corum Regis Ludovici concessa fuerunt Vener. Collegio Do-
 „ ctorum Juristarum Mediolan. nonnulla privilegia, quæ succes-
 „ sivè dicto tempore concessa fuerunt sacrosancto Collegio Do-
 „ ctorum Juristarum Cremonæ, & quia in præsentiarum fidelissi-
 „ mum Excell. V. Collegium antedictum Civitatis Cremonæ
 „ potestatem non habet exhibendi dicta privilegia, humiliter Ex-
 „ cell. V. supplicatur, ut dicto Collegio, seù ejusdem Collegii
 „ Doctoribus suis fidelibus concedere dignetur, ut aliquo nec
 „ nunc, nec in posterum hospitandi milites cujuscunq; generis
 „ sint, onere arctentur, & cætera privilegia, ut suprâ concessa stent
 „ in suspenso, donec ea præsentata fuerint Excell. V. quibus consi-
 „ deratis

„ deratis Excell. V. quid concedendum sit, statuet, cujus conti-
 „ nentia considerata, honestæ supplicantium petitioni annuere,
 „ volentes. Tenore præsentium decernimus, & jubemus suppli-
 „ cantes ipsos, & quemlibet eorum fore, & esse exemptos, & immu-
 „ nes ab onere hospitandi milites cujuscunq; generis existant, &
 „ hoc usquequò recitata privil. ut sup.^a concessa præsentata nobis
 „ fuerint, quibus postea visis quid servandum fuerit ordinabimus;
 „ Mandantes quibuscunq; Collonellis, Capitaneis, Militibus,
 „ Foreriis, Deputatisque super hospitationibus, & cæteris omni-
 „ bus, ad quos spectat, & spectabit, ut has nostras observent, &
 „ exequantur, ac observari, & executioni mitti faciant, neque in
 „ hoc deficiant pro eo, quanti gratiam nostram faciunt, in quorum
 „ fidem præsentis fieri, & registrari jussimus, nostriq; sigilli impres-
 „ sione muniri.

„ Datum Laude die 23. Januarii 1528.

„ *Signata Franciscus, & Subscripta Riccius, & sigillata cum Sigillo
 „ Ducali.*

Confirmatio Privilegii Francisci Secundi.

„ **F** FRANCISCUS Secundus Sfortia Vicecomes Dux Medio-
 „ lani, & Barii, Papiæ Princeps, Angleriæq; Comes, ac Cremo-
 „ næ Dominus &c.

„ Quùm petiissent agentes pro Collegio egregiorum Juristarum Ci-
 „ vitatis nostræ Cremonæ, in Senatu nostro comprobari literas im-
 „ munitatis, & exemptionis hospitandi milites, ejusdem per nos
 „ concessas, dictum fuit, ut darentur fisco, & si quid in contrarium
 „ haberet, maturè posset opponere. Respondit unus ex Fiscalibus
 „ nostris, & si à jure Doctores legum, præter legentes, fortassis,
 „ à munere recipiendi hospites non sint excusati, tamen quoniam
 „ in eis plurimum versatur utilitas publica, ità ut nullum aliud
 „ studium in Civitate meliùs excogitari possit, nec ad utilitatem
 „ fructuosius, nec ad dignitatem amplius, nec ad urbis famam
 „ pulchrius, & ob hoc præcipuè effectum esse, ut plerisq; privilegia
 „ concedantur, ne à studio, quod totum hominem requirit, ullo
 „ pacto distrahi possint, se se remittere Senatui nostro, & eo ma-
 „ gis, quod cognoscit immunitatem, & exemptionem istam con-
 „ cedi venerando Collegio Civitatis nostræ Cremonæ, quod Viris,
 „ & doctissimis, & eloquentissimis abundat. Auditaque visumq;
 „ relatione unius ex Senatoribus nostris, cui talis provincia de-
 „ mandata fuerat, censuit idem Senatus noster, ipsas Immunita-
 „ tis, & Exemptionis literas approbandas, & confirmandas esse.
 „ Quod & nos, ut alia omnia assolet, rectè factum existimantes,
 „ identidem sancimus, & volumus, ipsasq; literas confirmamus,
 „ & approbamus; In quorum fidem præsentis fieri jussimus, no-
 „ striq; sigilli munimine roborari. Dat. Laude 11. Februarii 1528.

„ *Subscripta Bartolomeus Landrianus, & sigillata cum solito Sigillo
 „ Ducali.*

Eod. Anno.

FRANCISCUS Marianus Medicinæ Doctor, Philosophus, & Astronomus perquam eximius, Homo quidem, & laude virtutis, & nobilitate perspicuus. Scripsit

De Morbo Gallico lib. 5.

De Balneis, & de Febris lib. 3.

ex sequenti lapide in anteriori peristylio Cœnobii S. Dominici Cremonæ sub effigie S.^{mi} Servatoris nostri de eo legi potest, quantum homo fuisset.

Franciscus Marianus Art., & Medicinæ Doctor in Collegio Physicorum Cremonæ, & Papiæ cooptatus Primùm in Ticinensi Gymnasio Logicen, Physicen, & Metaphysicen Annos XX. pub. legit: deindè ea Urbe à Gallis obsessa Piranum Istriæ optima conditione accersitus Medicinam egregiè exercens obiit Anno MDXXVIII. Translatusq; à Jo: Baptista Fratre in Com. Familiæ sepulchro jacet F.B.M.M.D.

Hujus Mariani habetur elegantissimum Epigramma cūsum ante Orationem Jo: Jacobi Crotti, qua deflet, ut innuimus, Nicolaum Lucarum.

De eodem *Campus in hist. lib. 3. anno 1582. ubi de Juliano Mariano. Alex. Lamus in somniis cant. 2.*

Eod. Anno.

PETRUS Manna Medicus, Physicus, & Philosophus ex Cremon. Collegio præclarissimus filius Cataldi Medicinæ Doctoris pariter præstantissimi apud Franciscum Sfortiam II. postremum Mediolani Ducem Archiatri dignitate decoratus concessit. Ejus opera desiderantur; quanti igitur nominis, & virtutis fuerit arguere non erit difficile, cum Gabriel Falloppius Mutinensis insignis Medicinæ professor ejdem dedicaverit Volumen Observationum Anatomicarum, & inter alia in præfatione sic habet. *Hoc meum institutum, ut ad ipsum redeam, doctissime Pater ad ultimum usque calcem, nisi tu impedimento esses, perduxissem. Verum auctoritati, ac existimationi, qua apud me plurimum vales, deesse non potui, cum statim de voluntate tua certior sum factus, arrepto calamo partem aliquam eorum ad te scribam, quibus carere artem anatomicam, vel potiùs aliorum anatomicorum scripta observavi.*

Hoc libenter, mihi crede, subterfugerem, sed nescio quo vultu Philosopho sapientissimo, medico experientissimo, nomine, ætate, ac moribus graviss. & de me quoq; optinè merito, tibi, inquam, Patri amantiissimo hoc officii genus negare non possum. Quarè scribendum est, lubensque scribo. Sed antequam ad enarrationem veniam, hæc audi. Primum cum ista ad te scribam, ea sincera animi puritate hoc facio, veluti si Patavinæ Scholæ Medici, ac Philosophi ad Galenum, aut ad Valesium ipsum scriberent &c.

Jo:

Jo: Thomas Musconius in Epitaphiis lib. 2.

De eod. Alex. Lamus in somniis cant. 2.

*Segue il Manna Cataldo, & hà per mano
Pietro suo Figlio in Medicina raro,*

Hujus Petri penès me reperitur Numisma, in cujus anticà parte icon cum literis *Petrus Manna Medicus Cremonensis*, & in postica, homo sedens prospiciens in Cœlum, ex quo Angelus descendit cum lemmate *Cede Deo*.

Aliud ejusdem Mannæ Numisma innuunt *Paulus Mar. Terzagus*, & *Pet. Fran. Scarabellus in descript. Musæi Septaliani*.

Ant. Campus libro 3. pag. mihi 73. ubi commemorat Franciscum Mannam ejus filium Medicum insignem.

Vide Marmoream Inscriptionem, in qua nominatur sub Cataldo ejus Patre anno 1500. in primo Volumine.

Memoratur, & in subsequenti Epitaphio in Sacello S. Dominici ad Ædes ejus Nomini dicatas, Cremonæ.

Cornelia Manna, Petri Mannæ Med. Phys. Præstantissimi Filia, Balbassaris Amati Ux. V. sibi uni hoc sepulchrum F. ante aram banc Diuæ Magdalene dicatam, cui Aræ pecuniam ad quotidianæ Missæ Sacrificium faciendum piè legavit. MDC.

Cavitell. in Annal. ad annum 1528. ubi memorantur alii Insignes Medicinæ Doctores tunc viventes, scilicet *Jacobus Alierus, Jacobus Barbos, Hieronymus Carenzonus, Simplicianus Macaneus, M. Antonius Hala, Homobonus Offredus, Georgius Fondulus, & Hieronymus Lugarus*, quo quidem anno Cremonæ à principio Mensis Februarii usq; ad mensem Decembris Pestis horribiliter sæviit, quæ in tota ferè Italia contabuit, subsequuta exindè rabida fame, Infantibus, puerisq; utriusq; sexus parentibus orbatis, atque auxilio, propè mortem, destitutis, Venetiis, præcipuè maximum fuit subsidium inaudita pietas Viri, verè Incomparabilis, & Divini Hieronymi de Mianis, Ven. Reg. Somaschensium Institutoris, qui omnium Pater proprio ære iisdem plura constituit *Brephotrophia*, cujus religiosissimo exemplo ibi etiam *Paganus Ponzonus Patritius, Canonicus Cathedralis, ac Homobonus Lizarus Heremita* tum pueris, quàm puellis, Orphanis nuncupatis, ædes, & opes, ut benè viverent, assignarunt. Durat adhuc, & vigebit in ævum charitas adeò Viva devoto exulta fervore per PP. ejusdem Somasch. Congr. piissimos Alumnos.

Eod. Anno.

TAddæus Fancianus Matthei Filius ex Insula Dovariensium Diæcesis Cremonæ laureatus J. U. D. Bononiæ, Venerabilis Sacerdos, scientia præclarus, ingenioq; acutissimus, moribus modestus, atq; omni doctrina præditus amicitia tenacissimo vinculo devictus cum celeberrimo Poeta, & Oratore Daniele Cajetano, à quo in suis M.S. sæpissimè laudatur, & præsertim scribens.

Ad

Ad Barnabam Puteum.

*Illud, quod Veterum institutione
Dicunt hendecasyllabum Poetae,
Solut tollit in astra Fancianus
Taddaeus, melius, disertiusq;
Nullum scribere Uc. & alibi.*

Vates, optime Fanciane Vatum Uc.

oh utinam ejus opera, sicuti ejus Laureæ Legalis Privilegium,
penès me servarentur.

Eod. Anno.

Jacobus Alierus Artium, & Medicinæ professor excellens, qui summam facultatis laudem nactus est, quàm Cremonæ læviret pestis anno 1528., ut testatur *Cavitellus in Annal.* scripsit.

De Remediis contra Pestem,
& hic obiter Paracelsi Nugas demirror, qui in *sua occulta Philosophia lib. de Imagin.* diserit Pestem ex regione per imaginationem in aliam traduci, inquit, si quis in Gallia existens Fratrem audiat in Italia peste obiisse, is sua fortè imaginatione potest sibi ipsi pestem adsciscere, & deindè alios, & totam Galliam inficere &c.

Eod. Anno.

Joannes Franciscus Valvasorius de Argenta nuncupatus Legum doctor clarissimus, Patriæ Collegio adscriptus die 15. Septembr. 1505. Elegantia in eo sermonis, & copia, & gravitas ipsa, atque prudentia. Ejus ingenii partus reliquit

De officio Prætoris

De Advocato Fiscali

De Jure Civili, & Reip. dignitate.

In anteriori perystilio Cœnobii S. Dominici Cremonæ legitur hoc Epitaphium.

D. O. M.

*Jo: Francisco Valvasori Argente J. C. Justitia, Fide, Pietate, ceterisq;
animi Virtutibus clarissimus regnavit in Juditiis, Patriam à Gallis
servavit, Domi omnibus muneribus, Foris legationibus in Reges egregiè
functus est difficilibus Reip. temporibus intempestivè decessit. Jo: Ga-
leat. Frat. opti, atq; I. M. P. Vixit ann. XLVIII. Mens. XI. obiit VII.
Id. Sept. MDXXVIII.*

Daniel Cajetanus de eod. in Carm. MS.

Ant. Campus hist. lib. 3.

Bressian. in Coll.

Syllab. J. C. Coll.

Floruit, & alter Jo: Franciscus istius Nepos, ut in *Epist. Franc. Zavae.*

Eod.

Eod. Anno.

Hercules de Sanctopetro bonarum artium peritissimus Græco, Persico, & Syriaco idiomate doctissimus in Patria Rhetor maxima cum laude adolescentes instruxit. ejus opera sunt

De Instauratione Scientiarum lib. 2.

Variarum Lectioinum lib. 2.

Adnotationes super Aristot. Politic.

Bressian. V. R.

MDXXIX.

Jacobus Antonius Riccius Soncinenfis, cujus raras animi, & virtutum apud Med. Ducem dotes indicat lapis in crypta sub Ecclesia S. Jacobi Oppidi Soncini culta per P. D. Ord. Præd. S. Dominici

Ann. MDXXVIII.

XI. CAL. OCTOBRIS.

*Jacobo Antonio Riccio
Cubiculario raro Virtutum,
Atque ætatis Adolescentia
Immortalis Gloriæ spe haud dubia
Immatura Morte subrepta
Fidelis obsequii,
Jucundæ Assiduitatis memor
Franciscus Secundus
Sfortia Mediolani Dux
Princeps Quartus P.
V. An. XVIII. Ob. Sol.*

Eod. Anno.

Georgius Gazzus, seù Gadius virtute, & prudentia incomparabilis à Ludovico Sfortia anno 1493. à Secretis intimis Blanca Mariæ Sororis Jo: Galeatii Med. Ducis, & Maximiliano Imperatori Augusto nuptæ, cum qua Germaniam petiit. Anno verò 1529. à Francesco II. Sfortia Mediolanensis Senator deligitur eidem prædilectus cum anno 1534., quo Christiernæ Caroli V. Neptis Regis Daniæ Filiæ nuptias contraxit, Gazzo, ut refert *Ant. Campus Hist. lib. 3.*, & post eum Horatius Landus de Sen. Mediol., lib. 4. literas dedit, inter quas, verba præcisa leguntur. *Tenemmo per certo vi debba effer stato gratissimo haver inteso il Matrimonio nostro, perche in ogni tempo siete stato, desideroso dell' honore, commodo, e stabilimento nostro. Così vi ringraziamo, dicendovi che speriamo sotto l'ombra della Cesarea Maestà, mediante etiandio detto Matrimonio le cose nostre, e dello stato nostro debba pigliare miglior forma di quella è stata fino al presente. Dio vi conservi 15. Giugno 1534.* Verum terrenos honores despiciens ad Patriam reversus ordinem Humiliatorum ingreditur, in quo summis ejus animi dotibus, & virtu-

virtutibus annuentibus Præpositi Generalis Ministerium invito animo suscepit, & fertur ad æternos honores evectum fuisse anno 1538.

Hic homo singularis memoratur ab *Ant. Campo Hist. lib. 3. ubi supra*:
A Cavitello Annal. anno 1529.

A Lando ubi supra.

A Cajetano in carmin. MS.

A Crotto in Oratione funebri Nicolai Lucari.

A Bressiano in Corona Vir. Illustr.

Eod. Anno.

Stephanus Guspertus apud excelsum Consilium Francisci Sfortiæ II. Mediolani Ducis à Secretis, & tanquam Vir in literis eximius commemoratur à *Lud. Cavitello ad annum 1529. in Annal. de eodem Campus in hist. lib. 3. anno 1530.* Obtinuit ab eodem Principe grati animi titulo pro se, suisq; descendantibus Magistratum super viis, & Aggeribus Civitatis, & Provinciæ Cremonensis.

Hic Stephanus cum esset Ducalis Cancellarius tractavit Viglevani tabulas donationis factæ à Lud. Sfortia Mediol. Duce Beatrici Estensi Uxori suæ anno 1494. die 29. Januarii, cui ex testibus interfuit Laur. de Mozaniga Cremon. Ducalis Militiarum Gentium Commissarius Generalis ex relatis à *J. C. Sirono in Sylva, cui tit. Reges Ital., ac Med. Duces.* Gusbertus etiam à Franc. II. Sfortia fuit unà cum suis Posteris immunitate donatus. Privilegium est datum Laude 15. Maii 1528. ut in *regeſtis Archivii G. G. fol. 180.*

MDXXX.

Antonius Maria Zacharias natus septimo, à conceptu, mense anno 1500. Genitoribus Lazaro, & Antonia de Piscarolis patritia nobilitate, seu melius probitate clarissimus, dum Puer esset Patre orbatus in piissimæ Genitricis amplexibus prima Catholicæ charitatis rudimenta suscepit, hæc nihil suavius habebat, quam unicum filium prædiligere, ut de ipsa dici posset. *Omnis in hoc Puerò caræ stat cura parentis*; sciebat enim filios educandos esse in disciplina, & in correptione Domini; educati siquidem à parentibus per Sanctos, & justos mores boni meritò evadent, & quid majus? Antonius Maria puerili illa ætate, ut Gigas, pietatis operibus eruditus seminudo Pauperi ei opem poscenti sericas vestes exuens, elargitur. maximè cursus inditium in divinæ virtutis prodromo, si ut habemus in Proverb. 20. 11. ex studiis suis intelligitur Puer. humanioribus literis in Patria non modicè instructus Patavinum Gymnasium adivit non effrænis, ut solent inconsiderati adolescentes, libertate lasciviret, sed ut Deo primum, Philosophiæ postmodum, & medicinæ incumberet, ex quibus assumpta

assumpta laurea anno ætatis suæ undeviginti in Patriam rediit. Verum purgato mentis acumine excogitans melius esse, quàm agris corporibus pharmaca dubia parare, animæ propriæ saluti consulere, clericatui se totum dedit non absq; theologice studiis, quibus præpollens exclaruit, Sacerdos efficitur, & primum celebranti incruentum sacrificium Angelos, fertur habuisse assistentes. Patriæ tunc ærumnis, & calamitatibus agrè agitatæ concionibus evangelicis, quas in plenis ædibus S. Geroldi habebat ad populum, ejus virtutum exemplo solabatur, patrimonium pingue in egenos, & miserabiles eleemosynis distribuendo præferens. Patriæ Pater, tali communi omnium concentu appellabatur: Mediolani deindè dum degeret anno 1530., ne jus civilitatis, quo antiquitus ejus familia donata fuerat, deperderet, ob prædia in agro Mediolanensi possessa arctiori necessitudine contracta, cum maximæ probitatis Viris Jacobo Antonio Morigia, & Bartholomeo Ferrario ambobus ibi Patriliis sanctum iniit triumviratum, obtentisque literis ab Apostolica Sede, summum gerente Pontificatum Clemente VII. anno 1533. Regularem Clericorum ordinem sub titulo S. Pauli instituit, additisq; sibi aliis sociis, eos ad indumentum secularium Clericorum consimile, humiliori quidem, & abjectiori forma admisit, omnia sua bona, & jura Congregationis in ejus exordio cessit, eisq; spoliari voluit, ut verus Christi Pauper efficeretur, & Deum Crucifixum tantummodò quæreret, nam Viscus delectationis terrenæ, volare non patitur, & citius retrahit mentem, si fortè aliquandò sublevetur, Totus, inquam, suæ religioni deditus in missionibus alter Apostolus emicuit, divino sermone potens sacris confessionibus audiendis addictus, jejuniis assiduus, orationibus indefessus, & aliquoperè visus fuit in sublime ferri, ut dictum fuit; in tolerandis injuriis mansuetus, imperio præcipuo, ac potestate in Demones, virginitate, humilitate, patientia, charitate confulgens, nec non spiritu prophetico donatus horam sui sanctissimi obitus prænunciavit die quinta Julii ad meridiem anni 1539. Cremonæ in osculo Domini sequuti ætate annorum novem suprâ trigessimum, non sine Concivium, ac piissimæ Matris adhuc superstitis lacrymis, & dolore. Hic operarius in Vineâ Domini diligentissimus, Demonum expugnatore, & Dominici Cultus reparatore ingenti concursu, & Populorum veneratione Mediolanum defertur, post mortem arca lignea inclusus, cum enim certam domum, aut templum, ubi suorum condere posset cadavera haberet Congregatio, in ædibus Angelicarum Virginum S. Pauli deponitur, & in hanc diem, quo decet, cultu honorifico penès eas servatur, quas ipse, ut preci Ludovicæ de Torellis Vastallæ Comitissæ annueret, instituerat, ad cujus similitudinem Valeria de Alieriis nostræ Urbis Vidua, & Matrôna selectissima Antonii Mariæ sanguine juncta, ejusq; pietatis operibus non immemor anno 1548. ædes sanctimonialium S. Marthæ

fundavit, Angelico prænominè eisdem adiecto non ad jaſtantiam, verùm ad Angelicos mores, & perfectionem emulandum: Fuit Antonius Maria, ut de eodem prolixè, & erudite ſcribit *Anacletus Siccus in ſynopſi Cler. Reg.* juſta corporis ſtatura, habituſine ſana, ac vegeta, licèt nervis minus robuſtus, facie jucunda oblonga potiùs, quàm rotunda, aſpectu gravi ſanctitudinis ſpeciem præſeferente, majuſculis oculis, ac nonnihil prominentibus, atro ſupercilio, & capillo, barba denſa modicè promiſſa, colore ſublivo. Ejus literaturæ inditia perhibent Epistoſæ Divi Pauli quarum ſtudio mirificè delectabatur, ut ipſe conſimiles Sancti Spiritus ardore repletus exararet, earum exemplaria nonnulla in ſynopſi leguntur.

Sermonum ſuper Decalogi præceptis Volumen egregium MS. fuiſſe apud PP. refert idem *Anacletus*, item (*Conſtitutiones ejus ord.* quas ipſe Primus deſcripſit. *Opuſculum* inſuper, quod ad proprium uſum ex dictis SS. Patrum præſertim conſcripſerat; poſt ejus deceſſum ad Sancti Viri memoriã, & publicam utilitatem typis pluries commiſſum fuit, ut vidi, Venetiis apud Jo: Baptiſtam Somalſcum 1583. Mediolani, apud Jo: Jacobum Cumum 1614., & 1620. & circumfertur hoc titulo.

Detti notabiliraccolti da diverſi Auttori per il R. P. Ant. Maria Zaccaria da Cremona opera divotiſſima. In Epistoſt. nuncupatoria de Vita Authoris quædam memorabilia habentur, & F. Deſiderius Anichinus Veron. in fine Epistoſtæ ad Lectorem hæc exprimit. *Queſto catholico libro è pieno di fiamme divine, perche l'è diſtruttione delli Heretici, e Vita de Cattolici.*

Lugduni editum fuit anno 1625. gallica lingua verſum, cujus Traductor ſtatim Viri Ven. denotat ignorare, cum ex ordine S. Dominici apellet. Romæ ultimo loco, apud Mancinum 1670., impreſſum, latino idiomate tranſtulit Jo: Auguſtinus Gallicius Præpoſitus Generalis ejuſdem Congr. hoc titulo. *Axiomata Sacra Apices Chriſtianæ Perfectionis innuentia, Indice Ven. Servo Dei Ant. Maria Zacharia Congr. Cler. Reg. S. Pauli Primario Inſtitutore;* in Epistoſta Candido Lectori nuncupata plura exprimit laudabilia de tanto Viro.

Ejuſdem cum Elogiis meminere Scriptores omnes, qui de rebus Patriæ Scripſere; ſed præ ceteris, ut dixi, Concivis noſter ſtudioſiſſimus *Anacletus Siccus Cler. Reg.* ex eadem Congregatione in ejus Libro edito deinceps, & ad complementum redacto per Valerianum Madium ejuſdem ordinis Mediol. 1682. cui tit. *De Cleric. Regul. S. Pauli Congregatione, & Parentibus ſynopſis Hippolytus Maraccius de Fundatoribus Marianis cap. 33.* ubi plura ſcribens inter alia, quod fuerit Zaccaria egregie laudatus per Seraphinum Firmanum Can. Regul. Lateran. ejuſdem Ævi ſcriptorem celeberrimum, & ejdem conjunctiſſimum, ut confirmat *Celſus Reſnus in Lyceo Lateran. lib. 16. pag. mibi 223.* at nimia quædam

dam affectione erga proprium institutum, errat quidem, ubi Franciscum Mariam vocat nostrum Zaccariam.

Christophorus Giarda. Novar. Cler. Regul. postremus Castri Episcopus nostri Herois gesta descripsit, ut ex eodem Maraccio, & Museo Novariensi Amici mei eruditissimi Lazari Augustini Cottæ.

Jo: Baptista Fontana de Comit. in Vita Ang. Paulæ Ant. de Nigris pag. 437. refert Epist. Zacchariæ Angelicis Monialibus S. Marthæ Cremonæ directam.

Joannes Cinellus in Bibl. Vol. plat. 12.

Rutil. Benzonus de Jubil. l. 1. cap. 8.

Jo: Petrus Glussianus in Vita S. Caroli lib. 5. cap. 8.

Augustinus Terzagus Med. in Poesi pag. 31.

Augustinus Torniellus, & Jo: Antonius Gabutius Novarienses in MS. & alii plures, quos arduum esset adnumerare.

Hic tamen justa percitus ira reticere haud possum, quin acerrimè non inveham contra deliramenta, quæ fabulosè, seu potiùs malitiosè scriptitavit Hadrianus Damman Gandavenis Author damnatissimus, ut in Indice Librorum vetitorum habetur, in suo opusculo Imperii, ac Sacerdotii ornatus, inscripto, & præcipuè in Commentariolo Sacerdotum post tot Icones reposito, ubi de Institutibus ordinum. iste namq; labiis iniquis, & lingua dolosa figmenta evomit contrà enarratam Vastallæ Comitissam, quæ, ut blaterat, suasu, & Consilio Fratris Baptistæ Cremonensis Dominicani ex Viris pariter, & Fæminis Sacerdotibus instituit Sodalitatem &c. cætera, quæ ponit, referre horresco tanquam impia, scandalosa, & hæreticalia; quicquid sit indigitare studet Institutum factum à Nostro Ven. Ant. Maria, quem, sub anno 1537. F. Baptistam perperam, & historiarum imperitus, appellat.

In Templo Divi Angeli Cremonæ hoc legitur Epitaphium super tumulo, in quo sepultus est Lazarus nostri Ven. Ant. Mariæ genitor.

Sepulchrum Nob. DD. Paschalis, & Lazari Fratrum de Zacchariis, & Hæredum suorum Ann. MDIV.

Eod. Anno.

Hieronymus Claravaceus ab oppido insigni Piceleones Cremonensis Oriundus nunquam interituræ memoriæ Vir in pangendis Carminibus verè admirabilis, cujus extant *Fastorum libri XII. Mediolani apud Franciscum, & Simonem Moschenios 1554.*, quos Joannes Jacobus Gabianus Paulo III. Summo Pont. dicavit, & Homobonus Claravaceus Auctoris Nepos direxit Alexandro Farnesio S. Laurentii in Damaso Cardinali, nec non notis Marginalibus, & Indice completissimo opus dictavit.

Pro explanatione operis hic subnectitur Octaviani Vineati Laudensis Ode, quæ Libro ipsi præmittitur.

Roma dum Fastos memorat priores
 Existat mastas Italum ruinas ;
 Perditum Vatis medium laboris
 Hoste furenti.

Pontifex nullos referebat annos
 Integri cursus ; varioq; mense
 Tempa fragrabant redolente thure
 Sacra Deorum.

Jam satis Clio superos rogavit
 Carmine, & mixtis lachrymis Thalia,
 Et satis dulci cythara rogavit
 Pulcher Apollo.

Ut novus Vates oriens Olympo
 Scriberet Fastos latio vagantes,
 Et pios cultus, solidamq; Christi
 Religionem.

Dignus hic tanto superum favore,
 Sivè quod Christi fuerit Sacerdos,
 Vel suas promptus celebrare laudes
 Ore profundo.

Laurea donandus erit corona
 Inter omnes Italia Poetas,
 Non manus doctas metuet subire
 Judice Phæbo.

Tutus ibit Pontificis Phasello
 Per graves vasti Oceani procellas
 Lillius gaudens, velut Argonavis
 Vellere Phœnix.

De eodem Conradus Gesnerus in *Bibl.^a Instit.*

Jacobus Gaddius Florentinus de Script. non Ecclesiast. p. p.

Draudius Bibl. Classica.

Laur. Legatus Mus. Cospiano lib. 2. cap. 1., & alibi.

Bressianus in opusculo MS. inscripto *Origine di Picighettone* non
 benè Hieronymum vocat de *Miaravacca*.

Eod. Anno.

Otobonus Pozzettus, e Sabloneta Diocesi. Cremon, de quo
 egregiè *Constantius Landus* Eques, ac *Patritius Placentinus*,
Complani Comes, in suis explicationibus in veterum numisma-
 tum Romanorum miscellanea, ubi *Castoris, & Pollucis Numisma*
 exponit, ità habet: *Ottobonus Pozzetus Sablonetensis à civibus*
meis, ut græcas, & latinas literas publicè profiteatur, superioribus
annis conductus, munus sibi delatum, & demandatum, insigniter, ac
præclarè obit. Nam in prælectionibus, hortatoriis orationibus, quæ
scolasticos ad literarum studia animosiores accendant, uti solet stylo,
& facundia Ciceroniana; vir mebercule ità eruditus, ac facundus,

ut dignus sit, quem auctiori salario Civitas Placentina demereatur.

Docuisse etiam Parmæ scateret ex Oratione 4. Faballi ad Decuriones Cremonenses in controversia Gymnasiarchiæ.

Eod. Anno.

Melchior Aymus Nicolai F. V.^z Majoris Mercatelli J. C. Patriæ Decurio, & celeberrimus in Jure Advocatus Collegium ingressus est die ultimo Maii 1530. cujus plura ad hanc usque diem in legibus Oracula Venerantur, ejusq; inclytis cineribus in Templo Divi Bartholomei marmoreum Mausolæum hac Epigraphæ incisum indicat quanti fuerit vivens.

Melchiori Aymo. J. C. Clarissimo,

Qui ob Egregias ejus virtutes, & singularem in Patriam pietatem non minori civibus suis commodo, ac ornamento fuit, quàm Joannes, Baltassar, & M. Antonius ejus majores, qui cum in Jure Civili excelleret suæ Utilitatem publicam præferentes nominis sui memoriam reliquerunt. Ludovicus J. C. Vincentius Physicus, Joannes Paulus, & Jo: Baptista Filii Patri Carissimo, & B. M. Mæstis. PP. Vixit annos LXX. P. M. obiit pridie Idus Septembris MDLXX.

Hoc epitaphium refertur à Suvertio in libro, cui tit. *Christiani orbis delitiæ* &c. ubi de Cremona.

De eod. *Ant. Campus lib. 3.*

Cavitellus in Annal.

Bressian. in Coll. J. C.

Laudatur à Petro Peñorelo J. C. in adnotationibus ad statuta Buxeti in Rubr. 43.

Eod. Anno.

Collatina Treccha illustris ejus ævi Matrona, Locum habet cum cæteris Nobilibus Fæminis, de quibus suo loco, quarum *Epistolas excusas Venetiis dedit Folitus anno 1548.* occurrit namq; pag. 126. Collatinæ Trecchæ.

Ad Cleopatram Cottam Epistola.

Eod. Anno.

Philippus de Nicolis Francisci Filius ex oppido Castrileonis. eloquentia summa, & poesi præclarus, ex Ven. Coll. Notariorum Cremonæ à Secretis Andreæ Burgi Castrileonis Comitibus, & exindè Inviçtiss. Caroli V. coram quo, ac Clemente VII. Sum. Pont. nec non S. R. E. Cardinal. aliisq; Prælatibus, & Principibus, in Ecclesia S. Petronii Bononiæ congregatis die 24. Febr. 1530. elegantissimam habuit latino sermone Orationem maxima omnium adstantium admiratione, aliaq; semper summa fide, & diligentia laudabiliter gessit.

De laudibus Caroli V. carmina plura composuit malo quidem suo fato

fato, humore melancholico nimium correptus occubuit die 7. Julii 1564. sepultus in Ecclesia S. Augustini recensetur latissime à *Clemente Flameno in Castelleonea pag. 130, 31.* ubi ponit Elogium.

Cavitellus de eodem in Annal. ad annum 1565.

Alex. Lamus Cant. 3. pag. 63.

Franciscus Bressianus in Coll. Notar.

Hieronymus Perbonus Marchio Incisæ Oviliarum Dominus, & Sen. Mediol. in libro 4. Epist. Ovili. scribit inter cætera.

Philippo Nicolæ Præstantissimo, & facundissimo à Secretis Serenissimi Caroli V. Imp. Tu quoque operi nostro nostræ amicitiae aggregaris Philippe Nicola mi suavissime, cujus mecum benevolentia cæpta est imperante Mediolani Magnanimitate liberalissimi Maximiliani Ducis, quæ accepit incrementum, dum in Germania essemus pro nostra constanti fide, & candida participes exilii Francisci II. &c. sic redi ergo ad Cæsarem, ut ejus gesta eleganti stylo adiuves, & tibi, & amicis tuis prodesse possis.

Apud *Bandellum* in suis notissimis Fabellis una perquam nobilis legitur de nostro Nicola, cujus quidem antiquum manuscriptum est penès me.

Ipsam Nicolam fuisse pariter à Secretis Francisci II. Med. Ducis, à quo fuit immunitate donatum constat ex diplomate, quod in Regestis Archivii Cremonæ legitur lib. H. H. fol. 80. ann. 1531., & sequ. hujus exempli.

FRANCISCUS II. Mediolani Dux &c. Cum per se boni Principis sit multis benefacere, & illis præcipuè, quorum virtus, ac Industria id postulare videtur, tum verò maximè, cum singularis fides, & merita aliqua accedunt, neque nobis ignotum sit, quanto studio se se semper præstiterit, ergà nos, resque nostras Egr. nobis dilectus Philippus Nicola, Cæsareus, Nosterq; Secretarius, & præsertim dum ille Cæsari ipsi Augusto Carolo Domino nostro operam daret, ac præter alia, quæ ipse à nobis tulit, Beneficentiæ signa, novo eum volentes munere decorare; Tenore præsentium ex certa nostri scientia, motuque proprio, ac de potestatis plenitudine etiam absolute, ac omnibus aliàs modo, via, Jure causa, & forma, quibus validiùs possumus, ipsum Philippum, ejusq; filios, & descendentes masculos, legitimos, & de legitimo Matrimonio natos, & procreandos in infinitum, cum omnibus eorum domibus, prædiis, & bonis tam rusticis, quàm Urbanis, quæ in præsentem habet, ac in posterum habebit, vel habebunt, cumq; omnibus ejus, & eorum Colonis, Laboratoribus, Partiaris, Fictabilibus, & Abraciantibus, ac omnibus, & quibuscumq; Datis, pedaggiis, imbotaturis, taxis, taleis, seù talionibus, subsidiis, & aliis quibuslibet oneribus, & gravaminibus extraordinariis, realibus, personalibus, atq; mixtis hætenùs impositis, & de cæterò quomodolibet imponendis, per nos, seù Agentes prò Camera nostra, seù per aliqua commu-
nia,

& Varia cecinit. Odas Metropindaricas primus latinè modulatus est, & tanta quidem cum majestate, ut à nemine superandum credam, quod eò libentiùs affirmandum fuit, quò minùs ab hoc abhorruit rigidus Poetarum censor *Gyraldus*, qui durus in aliorum commendatione de *Lampridio* scribere non dubitavit. *Benedictus Lampridius Cremonensis non Epigrammatum modo, sed Lyricos versus facit, quibus in primis Pindarum cum inventione, tum phrasi æmulari nititur. Idem & Græca aggressus est, dignus certè vel tantò ausu, à quo nos deterret Horatius, commendari.* Cum quo, & *Jovius* in Elogiis, quanquam difficilimus Laudator, *Lampridii* Odas emulatione Pindarica eruditas, & graves confessus est. Hinc ridere est insulsum *Honorii Dominici Caramellæ* de *Alpheo* iudicium, quo *Midam* verè se exhibuit in *Apollineis Lampridii* cantibus expendendis, dum tot summæ doctrinæ viris, ut infra etiam demonstrabimus, *Benedictum* celebrantibus unus contradicere ausus est in suo Poetarum (ut ipse vocat) *Musæo*, in quo eas *Lampridii* Odas, quas *Pindarico*, & *Horatiano* metro conscriptas legit in deliciis *Italorum Poetarum* ab *Ranutio Gherio*, seu melius, *Jano Grutero* collectarum, nec *Pindarum*, nec *Horatium* redolere inficiatur, inquiens, seù potius blaterans.

*Pindarus hic meus est; meus inquit Flaccus, uterq;
Sed sileat, Vates nullius iste fuit.*

Quod tamen ex livore, si non ex ineptia scriptum deprehendere est ipsius memorati *Lilii Gyraldi* sententia, qua *Lampridium* nedum ab se verum, & ab aliis, qui non livore tument, plurimi factum asserit etiam in *Poematio de direptione Urbana* ex his

*Nec tu Lampridi, jam tot mihi note per annos,
Defueris, fidibus Græcis, fidibusq; latinis
Qui canes Aonium Romana per oppida carmen.*

Acceptissimus *Leoni X.*, de quo est *Ode 19.*; ejus liberalitatem ultimis Pontificatus annis expertus est, politioem literaturam Romæ professus quoadusque desiderato *Mæcenate* maximo cum ipso deficiente *Musarum fulcimine* à *Quirinali Græcorum Adolescentium gymnasium*, cui post *Lascaris* obitum præfectus fuerat, *Pavium* se contulit, ubi per annos docuit; honestiori mox stipendio *Mantuam* accitus à *Federico Gonzaga Duce*, ut *Franciscum*, & *Ludovicum* ejus *Filios* elegantioribus disciplinis imbueret. sed eo munere suscepto grati Principis munificentia vix effici caput, cum adhuc vegeta ætate lateris dolore correptus è vivis migravit maximo sui desiderio relicto. *Vigiliarum* autem ejus quotquot ipse posteris permisit superfuerunt.

Ode Metropindaricæ latinæ 24.

Ode Horatianæ 7.

Epistole Hexametris exarata 3.

Epigrammata Pbalacia 5.

Hæc omnia carmina collegit *Lud. Dulcius*, & cum nonnullis *Jo: Baptistæ*

tista Amalibei carminibus dicatis Comiti Collatino de Collalto edi curavit Venetiis apud Gabrielem Jolicum de Ferrariis 1550. horum exemplar, quod rarum est, mihi humanissime fuit elargitus D. Joseph Caraffinus Academiae Animosorum Cremonensium Princeps emeritissimus hoc anno 1691. extant prætereà.

Græca, & latina carmina in Mortem Celsi Archelai Melini excusa Romæ cum collectaneis Amicorum Melini typis Mazochianis.

Gratulatorium carmen ad Paulum III. Pontificem creatum, ut innuit in Epist. 1. ad Latinum Juvenalem.

Prodigiosa non tantum eruditione, ut vidimus, inclaruit antea, Poeta, quem & morum candor, & suavitas longè amabilem faciebat, ut non credam mecastor, quæ de Lampridio protulit Jovius in Elog. enuntiato scilicet ipsum *majorè quæstu, quàm gloria Patavii literas docuisse, & fuisse contumaci ingenio &c.*, quamobrem *Comis Lampridius, facetulusq;* à *Pierio Valeriano* vocatur in carminibus ad Sodales Patavii Philosophantes, & magnam Nobilium amicorum vim sibi comparavit; inter quos præstabant Petrus Bembus Card. Matthæus Gibertus Ep. Veronensis, Latinus Juvenalis, & Petrus Melinus Romani, Paulus Bombasius, & Lud. Beccadellus Bononienses, Ant. Thebaldeus Ferrariensis, Petrus Curtius Carpinetanus, Lazarus Bonamicus Bassanensis, Bernardinus Trebatius Vicentinus, Joannes Rufus Foroliviensis trium Sum. PP. Leonis, Julii, & Adriani à Secretis, Janus Lascaaris, Balthassar Castalio, & alii; ex quibus Bembus Thebaldeus, Lascaaris, Bonamicus, & Castalio, ut animadvertere fuit, par pari retulere Lampridio nobilibus encomiis ipsum celebrantes.

Franciscus Suvertius in lib. cui tit. Selectæ orbis delitiæ, affert inscriptionem ejus tumulo appositam in Templo S. Andreae Urbis Mantuæ.

Lampridium carum Musis hic Mantua servat.

quod Mirtæi dicitur carmen, verum cum Mantuæ adessem anno 1688. præmissis quam plurimis diligentiss in dicta Eccl. sedulæ meæ curiositati complacere non potui.

Ranutius Gberus, ut diximus, vulgavit ann. 1608. carmina plurimorum Poetarum Italorum duobus codicibus distributa, quibus tit. *Delitiæ C. C. Ital. Poetarum &c.*, & in primo Cod. Lyrica multa refert Lampridii nostri, in quibus laudatur à Celio Calcagnino, à Fausto Sabæo magnæ famæ Poetis.

Item in *Pharagine Poetarum Leodegarii à Quercu.*

In *Matthei Toscani libro Carm. Illustr. Poet. Italorum tom. 1. à pag. 84. usq; ad 102.*

Ant. Possevinus in Bibliotheca Selecta de Poesi, & Pictura lib. 17. recenset Joannis, Cottæ, Lampridii, Sadoleti & aliarum Miscellaneorum Librum unum.

In libro inscripto italicè *Lettere scritte da diversi Prencipi, e Letterati al Card. Bembo lib. 3. Lampridii Epist. 2. leguntur.*

Jo. Baptista Laurus in Epist. directa *Jo: Barclajo* anteposita Poematiis *Maffei Barberini Card.*, qui fuit Pont. Max. *Ubani VIII.* nomine assumpto, deprimit quodammodo nostrum *Lamprid.*, ut magis Barberinum extollat.

Eundem laudant innumeri, & singillatim *Card. Sadoletus* in Epist. lib. 2. ad *Card. Bembum.* *Hier. Niger.* in iisdem Epist. lib. 8. ad *Card. Sadoletum.* *Andreas Duiditius Sbardellatus Ep. Tininiensis* in Vita *Card. Reginaldi Poli, Mirtaeus, M. Ant. Flaminius, Latomus,* ut in *Elog. Jovii.* *Hieronymus Britonius* in *Lyricis Ital.* pag. mihi 143. Edit. *Venet. 1531.* *Joannes Planerius e Quintiano* in Epist. Moral. lib. 1. Ep. 4. *Jac. Phil. Thomasin. Illustr. Vir. vit.* ubi de *Baptista, & Gregorio Casalibus.* *Gesnerus* in *Bibl. Instit. Vida* in orat. *Bernardinus Daniellus* lib. 1. *Poeticæ.* *Gaddius de script. non Eccles.* p. 1. fol. 269., & p. 2. fol. 272. qui in duos dividit ipsum *Lampridium*, & cognomen nomini anteposit. *Legatus* in *Musæo. Cosp. Hofmannus* in *Lexico. Laur. Crassus* in *hist. Græcorum Poetarum.* *Jo. Maria Toscanus* in *Peplo Italiæ* lib. 2.

MDXXXII.

Jacobus Gadius Nobilissimæ Communitatis Cremonæ scriba, historiarum eruditissimus, nec non Musarum, hetrusca, & latina lingua expertissimus Alumnus librum in 4. composuit, cui tit. fecit *Extractio multarum historiarum, & Chronicorum, plurimorumq; Gestorum Descriptio &c.*

servatur MS. penès me, sed alieno cognomine in initio rubricatus, cum in progressu lecturæ pluries constet libri ejusdem *Jacobum Gadium* verum fuisse Auctorem, replicando sæpè hæc verba, *Ego Jacobus Gadius &c.*, quæ ædepol non rectè perspecta fuere ab illo, qui cognomen *Gadii* in aliud mutavit. hæc dicta sint pro veritate, cui præ cæteris Historici insistere debent.

Memoratur à *Francisco Zava* in Epist. Famil. lib. 3. dum scribit alteri *Jacobo.*

Antonius Campus, & Peregrinus Merula Historici nostri à fronte hujus libri decepti Auctorem proprium debita laude spoliarunt, ac plagiario detulerunt honores; liber hic est chronologicè dispositus, & circa nonnullas Cremonæ antiquitates allegat *Chronicum Sicardi* Episcopi nostri, quem de *Casalaschis* appellat; verùm inter cætera, quæ refert, planè mihi curiosus videtur contractus iste venditionis antiquis Romanorum Temporibus initus, quem eruditionis gratia hìc appono.

” **P**ascutius Culita Pascutii Culitæ F. Sarnensis Sarcularius cum
 ” *Pignatia Nigella*, quæ Viro suo nunc hic adest, & suo in *Uxo-*
 ” *ris* nomine vendidit *Segnitio Funestillo Acerrano* viatori, qui
 ” *ipsum* sibi emit, liberis, nepotibus, pronepotibusq; suis cum omni
 ” *posteritate* domunculam. Sita est *Sarnensi* in suburbio secundum
 ” *flumen tribulas*, ac vicinos bonos habet *Pilucicum Rufil-*
 lum

„ lum Cocleatium Surripone. Item que Lardatium Fabaconem.
 „ Proba est domuncula, tota proba contignatio, probus paries,
 „ tectum ipsum probè canteriatum adserulatumque quernis etiam
 „ scandulis, averunconis fabri. Proba cisterna sine ullo saliculi vi-
 „ tio, aut latrinæ servitute; fundamenta benè facta, volutabrum
 „ lutulentum, in quo vicinæ totius sordes desideant; harula ad
 „ Solem meridianum exposita, firmiterque quaternata: Unciolæ
 „ tres pertium. Tu Pascuti accepisse argentum omne perpensum
 „ probe, & enumeratum fateris. Tibi verò Segniti ea domuncula
 „ solemnè more est à Pascutio evincunda ab ipsis etiam funda-
 „ mentis, tota cum tecto adseribus, Canteriis, Claviculis, scalis,
 „ foribus, culmæ, volutabriq; decursibus ab infimo solo ad usque
 „ cœli subselium cum ipso etiam cœlo, cumque terræ imis, atq;
 „ perimis, infernisq; Sistes autem in omni foro, & causa festis, per-
 „ festisq; festis, infestisq; diebus Segnitio, ac Segnitii posteris, pro
 „ quo præstando prædia, suppellectilemq; suam, & cum ea bacem
 „ cofinum viscum, ac retè triplumbatum obligatum obligat seque
 „ statuam in prætorio ad Judicem. Tu Pascuti illum fuste inve-
 „ stito. Tu Segniti fustem ipsum manu capito hecce uti vera-
 „ sunt sciens volensq; sue spontis atq; ex convento utq; inter viros
 „ bonos decet uterq; agitis meque ut scribam rogatis Jureq; juran-
 „ do cuncta hæc confirmatis. Testes adsunt de more ad citi, rogatiq;
 „ juri utiq; probi Platus Lucusta Fesulanus Casellio, Albanus, Li-
 „ cida Albutius Fregellanus. hecce sicce convenere hisce verbis,
 „ hisce conditionibus, acta & transacta sunt hisce adsentiente
 „ Uxore Pignatia, ut par est Viros bonos, bene agier Cal. Quin-
 „ tilib. Præt. Balbo.

Bebius Porca.

Inter alia notabilia refert Invicissimum Carolum V. Romanorum
 Imperatorem ter adfuisse Cremonæ, & in Ædibus Nobilium de
 Trecchis in Vicinia S. Agathæ semper magnificè receptum, &
 scilicet hoc anno 1532. die Mercurii quinta Martii 1541. die Jovis
 18. Augusti, ut de Civitate possessionem ipse caperet, ac denique
 die Jovis 14. Junii anni 1543.

Et cum hic de illo Augustiis. Imperatore sermo contigerit, ut more
 meo pandam Archivii nostri ad perennem Cremonensium glo-
 riam monumenta, & scilicet ex archetypo depromptam Epitto-
 lam, quam Carolus Cremonensibus scripsit post Mortem Fran-
 cisci II. Sfortiæ postremi Ducis Mediolani subnecto.

Carolus Divina favente Clementia Romanorum Imperator Augustus.

„ **S**P.^{les}, Fideles, Dilecti. Accepta Ill.^{ris} Ducis Mediolani Princi-
 „ pis, & Consanguinei Nostri Carissimi morte, non sine Magna
 „ Animi molestia, & ob singularem, qua ipsum prosequeremur,
 „ benevolentiam, & ob affinitatem, quæ Nobis erat conjunctus,
 „ præ ea cura, quam de istius Status Commodo, quiete, & Securi-

„ tate gessimus in omnibus ejus bonum concernentibus, provideri
 „ jussimus, pro ut ab Ill.^{ri} Principe Asculi Antonio de Leyva, cui
 „ scribimus ut nostro Nomine, & vobis exponat, estis accepturi.
 „ Vos Majorem in modum hortamur, ut verbis ipsius fide habita,
 „ quæ ad hunc finem injunxerit, exequi velitis prò comperto haben-
 „ tes id esse, quod Status istius quieti, & utilitati conducit, Nosq;
 „ semper curaturos, quæ communi ipsius, ac Subditorum benefi-
 „ cio, & vestro privato commodo expedire intelligemus, sicuti
 „ hæc latius ab ipso Ill.^{ri} Principe accipietis. Dat. Castro Villarii
 „ die 10. mensis Novembris 1535. Anno &c.

Signat. CAROLUS.

In Calce Yaques &c.

*A Tergo Nobilibus, Nostris de Imperio Sacro Fidelibus, dilectis De-
putatis Cremonæ.*

MDXXXII.

Bernardinus Cremonensis à Patria vocatus Ord. Min. S. Francisci
 magnus Theologus post regimen Conventus Almæ Urbis à
 Clemente VII. Pont. Max. die 10. Julii fit Episcopus Beritensis
 inter Maronitas Insulæ Cypri sine præjudicio Episcopi Nicosiæ,
 ut è schedulis concistorialibus mihi indicavit Eruditissimus P.
Franchinus Mutin. non verò Archiepiscopus Berysen. in Armenia
 factus Suffraganeus Majoricensis, ut *Vvadingus in Annal.* & cum
 eo *Haroldus in Epitome* &c.

Jos. Bressianus in Ros., & Viol. eundem vocat è sua familia.

Eod. Anno.

Carolus Alfenus reliquit monumenta quædam Historica, quæ
 à *Francisco Bressiano in Historia Genealogica Familie Ponzonæ*
Cremon: pag. 123., & 24. citantur sub hac Epigraphe.

*Memorie di Carlo Alfeni nella nomina de venti Paggi, che furono
destinati per l'entrata in Cremona di Lodovico Rè di Francia.*

Eod. Ann. XXXII.

MArcus Hieronymus Vida, de quo antequam progrediar,
 præmittere liceat, quæ de Tanto Viro scribit *Celsus Rosinus*
in Lyceo Lateran. lib. 11. Eximium meritò lætari potes inclyta Cre-
mona Insubrum Civitas perquam egregia, ex te progenitum, in teque
una diù educatum M.H. Vidam, hoc est post Principem Virgilium latini
idiomatis Poetarum omnium ter maximum. Quamvis enim Civium, &
præsentium, & exactorum Eminentissima farragine facunda apparens
omnium artium Pacis, Belliq; excellentèr pertractatarum, nomine
uno tamen Vida Te ipsa major indicaris. Anno ab enixa Deipara
 1470. Vida inquam, natus est. Parentes illi Gelelmus, & Leona
 Olfasalia in Vicinia S. Leonardi, quem in somniis, ut fertur, non
 adhuc editum, tamquam Cigni pullum in gremio sibi plumescere
 vide-

viderunt, & alis acceptis in altum volantem suavissimos cantus depromere. Nobili ex Gente ortus, nam Bonvesinus Vida, jam diù ab anno 1166. fuerat ex Consulibus Populi Cremonensis. Opes Domesticæ, tunc ex antiquo splendore ad tenuitatem redactæ. Mira quædam, & Egregia virtutis indoles, vel in puero enituit, quæ, ut bonarum artium studiis excoleretur, Patriæ primum in doctissima Nicolai Lucari palæstra, & varias in Urbes missus fuit à Patre, ubi Oratoriæ, Poeticæ, Philosophiæ, ac Theologiæ quantum navaverit operam, celeberrima ipsius scripta satis indicant. Hisce præclaris disciplinarum ornamentis, & poetica in primis facultate id est assecutus, ut Leo X. Pont. Max. summa authoritate, summo judicio, cum ad se à Lascare Legato Regio allatum Vidæ Carmen, quo Ludicrum Scacchiæ prælium describitur, accuratè lectitasset, hominis ingenio, & scribendi tum facilitate, tum dignitate allectus persanctè affirmavit, hunc illum esse, quem summis votis diù expetivisset, cujus sublimi, & eleganti stylo Christi res gestæ miræ, & insignes à nonnullis jam tentatæ, sed parum luculentè expressæ, carmine celebrari possent, easque, ut versibus attingeret, atq; inchoaret, hortatu suo perfecit. Id cantat sequens protestatio Christiadi anteposita. *Quisquis es, Autor te admonitum vult, se non laudis ergò opus adeò periculosum cupide aggressum, verum ei honestis propositis præmiis à duobus Sum. Pont. demandatum scito Leone X. prius, mox Clemente VII. ambobus ex Etruscorum Medycum clarissima familia, cujus liberalitati, atq; industriæ hæc ætas literas, ac bonas artes, quæ planè extinctæ erant, excitatas, atq; reviviscentes debet. Id volebam nescius ne esses.* Legit Christiadem Clemens VII. paulò post secutus, qui à tanto Patruale, cæterisq; Majoribus suis in eliciendis optimis ingeniis sua liberalitate, remunerandisq; quàm simillimo munere de re literaria optimè merentibus nihil degeneravit, in Antistitum numerum Poetam nostrum inauguravit, & Albæ Ligurum Episcopum declaravit, electum quidem à Paulò III., dum ageret ætatis suæ annum sexagesimum secundum.

Anno 1549. post obitum Benedicti Accolti S. R. E. Card. Episcopi Cremonensis idem Paulus III. ad insignem Patriæ Præfulatum Vidam promovisset, nisi ad paucos dies ipse S. P. è vita decessisset. Constat sanè ex regestis Archivii Patriæ Vidam nostrum à Cathedralis Capitulo in Episcopum Cremonæ fuisse electum. die namq; Jovis 14. Novembris coram Decurionibus Congregatis per R. R. Hieronymum de Pinzonibus, Hieronymum Amidanum, & Federicum Marianum Canonicos inter alia fuit expositum.

Die hesternæ præfatum Collegium, seu Capitulum ut opportunè provideret de persona idonea ad dictum Episcopatum congregatis legitime ipsis R. R. DD. Canonicis cum diligentè excussionem fecisset de omnibus personis ipsius Civitatis idoneis ad illam dignitatem, & qui residere vellet, & posset præsentialitè in dicto Episcopatu nullum magis idoneum

invenisse, quam M. R. D. Hieronymum Vidam ejusdem item Collegii Concanonicum, quippè qui omni virtutum genere, & divini cultus observantia egregie præstat, adèd ut etiam longè major ei dignitas convenire possit, propterea unanimitèr omnes ipsum M. R. D. Hieronymum Vidam in Episcopum Civitatis Cremonæ omni meliori modo elegisse, & seù postulavisse &c.

Ejus elegantes libros honoris, dignitatishq; gratia Bononiæ in publico Archigymnasio facta fuit legendi facultas, quive ejus nominis inscriptione fuerunt divulgati: Una cum omni virtutum genere ornatissimis Cardinalibus Reginaldo Polo, Joanne Maria de Monte, & Marcello Corvino Pontificiis Legatis Tridentum missus fuit, ut conjuncta fermè cum ipsis auctoritate Judex, ac disceptator communi Christianorum consilio præset, & omnem penè Germanorum nationem Lutherana peste afflatam sanitati redderet. quos quidem honores, ac Magistratus oblatos accepit, ut Consanguineis, quorum erat amantissimus, rem gratam faceret, ipse alioquin sua sorte contentus, nullisque avaritiæ, neque invidiæ, neque ambitionis stimulis coactus. Pietate in Deum præcipuè, ejushq; honoris augendi, & celebrandi ardore claruit, quod & sacra illius carmina testantur. Albæ Pontifex postquam renuntiatu s fuit à comissa sibi Urbe nunquam absuit, præterquam turbatis illis temporibus, quibus Franciscum Primum Galliarum Regem inter, & Carolum Cæsarem sædissimum bellum exarsit, tunc verò longiùs abesse maluit eò scilicet consilio, quod in suis ipse de Reip. dignitate dialogis ad Reginaldum Polum Card. in princ. lib. 1. loquitur, ut Pontificiæ dignitati consulere, quæ in hujusmodi rerum perturbatione ob effrænata Militum licentiam turpissimo cuiq; capiti ludibrio esse solet, imò quod silentio non est prætereundum, dum Gallus, qui Mediolano, inhiabat, Albam, Clarascumq; quæ à Cæsarianis tenebantur, tentavit per industriam capere, missisq; per noctem ab Augusta Taurinorum tot cohortibus, quot judicabat satis fore ad eam rem patrandam, bipartito Exercitu sine difficultate Clarascum cæpit, perterritis repentino tumultu Cæsarianis Militibus Albam quoq; deventum erat, jamq; Gallicanæ cohortes Duce Joanne Ant. Benevellano, superata fossa, admotisq; scalis muros ascenderant, aliqui etiam ingressi erant Urbem, Cæsarianis Militibus, qui in præsidio collocati fuerant, cedentibus, Arcemq; & tutiora loca Urbis propere petentibus, nisi obstitisset (ut loquitur ipse in Orationibus) insignis fides, & memoranda animi fortitudo Vidæ Cremonensis Sacerdotis, atq; in ea Civitate Sacerdotum Principis, & Sacrorum Antistitis, qui auditu tumultu, cognitoque periculo, abjecta Pontificia persona, sumptoq; sago populum sibi incredibili benevolentia devinctum armavit, factoque agmine ad semicaptæ Urbis locum properavit, hostes, qui ingressi fuerant, cæpit, qui murum ascenderant eos dejecit; deturbavitq; in fossam præcipites, cæteri verò omnes

omnes fugæ consilium projectis omnibus cæperunt, relictisq; scallis, sudibus, ferreis harpagonibus, cæterisq; bellicis instrumentis, in fugam turpiter conversi sunt. sic ab omni cædis periculo, vastationisq; metu Urbem virtute sua liberavit. Tempa cælitibus quamplurima posuit, ornavit, instauravitq; Ticenghi in nostri Agri pago ædem D. Andreæ labentem, cujus erat Rector, reædificavit. Paderni etiam in eodem agro aras D. Dalmatio construxit, ubi rexit Archipresbyteratum, Præposituras utiq; obtinuit Monticelli ultra Padum tunc Diœcesis Cremon. ac Solarioli de Monestirolo, ut ajunt, ubi Templum D. Paulo sacrum ædificavit, Cremonæ Divæ Margaritæ fanum, senio jam confectus elegantissimè restauravit, auxitq; picturis egregiis. Albæ in majori Templo organum condidit, & D. Cassiano in Albeni Agro Ecclesiam instruxit. Divis etiam Augustino, ejusq; Genitrici Monicæ Ædem, & Altaria erexisse videtur, ut ex Hymno, quod fortè præstitit, dum Mantuæ inter Canonicos Regulares Congr. S. Marci, quorum Prioratum S. Pelagiæ in Suburbiiis Cremonæ obtinuerat, nunc Seminario Clericorum unitus, vel Ticini inter Canon. Lateranenses commoraretur, quorum Institutum annos quatuordecim professus est. Beneficiis acceptis perquam gratissimus Mediceorum laudes, à quibus, ut vidimus, Nobili Sacerdotio, opibusque honestatus fuit, identidem suis in libris inservit. Liberalis in eos præfertim, quos premeret paupertas, quotidie campani æris sonitu suas ad Ædes, optimarum etiam artium domicilium, accitos egenos pascebat, antequam mensæ ipse accumberet, ad quam semel singulo quoque die cibo, potuq; exiguo contentus accedebat. Joannis Matthæi Giberti Veronensis Episcopi, ac Scipionis Vegii Laudensis Medici, & Philosophi præstantissimi potissimum necessitudine usus est familiarissimè. Obiit piè, feliciterque Albæ anno post Christum natum 1566. cum ætatis suæ annum ageret sextum supra nonagesimum sepultus in Majori Templo, pauperibus amisso Patri optimo amara lachrymarum vi parentantibus; paucos etiam post dies suos Patria dolores expressit in solemnioribus exequiis Tanto Viro ære publico celebratis. Fuit grandi statura, ac sublimi vultu gravitatis plenissimo, & ad captandam venerationem, terroremq; facto, facie terti, in totum Virgilio simili, ut notat *Gyraldus in Dialogis*, breviori collo, pulcherrimo capite, promissiori, ac spissa barba, oculis magnis, magnisq; superciliis. Plura ædidit Opera sæpe sæpius recusa, & numeris juncta, quo scribendi genere Antiquos tum Græcos, tum Latinos superavit, hæc sunt

Hymni de rebus divinis.

Christiados libri sex.

De Arte Poetica lib. tres.

De Bombyce lib. duo.

Scacchia lib. 1.

Bucolica; Eclogæ. 3.

Car-

Carmina diversi generis, quæ ante editionem Lugduni per Seb. Gryphium 1554. vulgata non erant.

Carmen Pastorale, in quo deploratur Mors Julii II. Pont. M.

Quercens inscriptum. Interloquutores Myrtilus, Coryletus, & Vitiscus &c.

Egloga, cui tit. *Aphatarques* cum aliis Vidæ Carminibus edidit Claud. Verterius Parisiis apud Mathurinum Prévost. 1581.

Soluta Oratione extant.

Cremonensium Orationes III. Adversus Papienses in Controversia Principatus Cremonæ apud Vin. Comitem 1550. quæ recusæ fuerunt Parisiis 1562. studio Jacobi Ant. Bevilaquæ Cremon.

Dialogi de Republicè dignitate, seu Civilis Societatis ad Reginaldum Polum Cardinalem lib. 2. Ibidem 1556.

Constitutiones Synodales Civitati Albæ, ac Diœcesi præscriptæ. Ibidem 1562.

Epistola M. Ant. Cuccho J. U. D. Int. Kal. Septembris Cremonæ 1563. præ institutionibus juris Canonici Papiæ apud Hier. Bartolum, & Constantin. Sociorum 1565. item

Epistola Nicolao Gallinæ Fisci Papiæ Adv. Cremonæ 3. No. Junias 1556. quæ inter carmina ejusdem Gallinæ Mantuani J. C. Cremonæ excusa 1563. per Vinc. Conctum habetur.

Dicitur etiam scripsisse, licet non ediderit.

De Arte Oratoria Tractatum subtilissimum, &

Paraphrasim in omnes Evangelii Scriptores ad Delphinum Franciæ Regis Filium, & hæc sunt, ut reor, quæ ad Christi rem spectantia soluta oratione conscripsisse innuit, eaq; in lucem editurum, ut in fine Voluminis suorum Carminum; verum titulos, & opera non exprimit.

De Magistratu lib. 1. ut testatur *Possevinus*, qui & alterius Hieronymi Vidæ Justinopolitani opera refert.

Inter Inscriptiones funebri pegmati appositæ, dum eidem in Cathedrali Cremonæ publicè parentabatur, hæc legebantur.

M. Hier. Vidæ Albæ Episcopo,

Quem probè omnes norunt.

Civitas Cremona decreto sepulchro sumptu pub. Civit. Qui de Universa Civitate B. M. est, parentavit V. A. N.

Qui cum quidquid in Egregium hominem laudis dici potest, in eum beneficio nature fuerit collatum, immortalitate erat dignus, nisi nature communis conditio obstitisset. Vivit tamen adhuc apud nos, vivitq; æternum ad posteros benef. jucundiss., ac perpetua recordatione.

Qui omnibus ergà gregem sibi commissum officiis functus piet. charit. fide, const. præclarus omnibus carus, nemini noxius à nobis discessit. suo magis, quam aliorum tempore.

Qui non solum piè, & sanctè Deum coluit, sed ità etiam cecinit, ut in Cælo locum, ubi beatus quo sempiterno fruatur, & in terris eternam sibi gloriam maximo omnium mortalium fructu comparuit. Obiit anno MDLXVI. xxii. Septembris.

Extant

Extant numismata cum Icone ex una parte, & nomine Vidæ *Hieronymus Vida*, ex alia verò Pegasus cum epigr. *Quos amarunt Dii*. Alia quidem videntur cum Effigie, & nomine, ac ex postica Inscriptio *Non Stemma, sed Virtus*, quorum meminerunt *Paulus Maria Terzagus*, & *Petrus Franc. Scarabellus in descriptione Musæi Sæptaliani p. 361., & 350.*

Gloriantur etiam ejusdem Præsulis doctissimi depicta Imagine Bibl. Ambrosiana Mediol. Musæum M. Ducis Etruriæ, nec non Academiæ, & Gymnasia multa.

Authores in Vidam infensi, ut comperii, fuerunt

Julius Cæsar Scaliger in hypercritico, qui, ut notatur à doctissimo *Joanne Castellione* videtur nimius in Poetis exagitandis, neque desunt, qui ægreferunt ab eodem reprehendi Aristotilem, ut scribit *Ant. Possevinus in Bibliotheca Selecta lib. 17. cap. 2.* & animadvertit extare in aliquibus ipsius Authoris operibus nonnulla, quibus mores catholicæ Religionis carpuntur, ideòq; eadem omnia delenda esse, & Juvenes præmonendos nequam indè labem animis suis aspergant; verùm cum sibi contrarius sit dum in *Vida* errores arguit, ipsumq; pro norma Poetis præscribit, dicendum est nullum exindè præjudicium tanto Viro conferri. *In Epist. Poet. ad Sylvium Filium* scribit. *Vida prudens ille quidem multa benè monet, quibus cautim Poeta fiat, verum factum jam instruit, ut perficiat, & paulò post. At eum neglexit Aristotiles, Horatius vitia vit, accuratiùs Vida: & in hypercritico. M. Hieronymus Vida etiam dum viveret magni fuit nominis, nunc illum audio à plerisq; statui nostri temporis Principem Poetarum &c., & loquendo de Poetica sequitur. Præterea tanto majore laude, quàm Horatius dignus est, quantò artificiosius de arte agit hic, quàm ille.*

Bernardus Saccus Ticinensis in libro de Italicarum rerum varietate, & elegantia Papiæ apud Hier. Bartolum 1565. quem post modum reimprimi ibidem curavit anno 1587.

Henricus Farnesius Eburo adjecto Indice, quem intrà calamum cohibere poterat, M. Hieronymi Vidæ, quem sub Scriptoris Cremonensis nomine intelligit, Hostis accerrimus, ac Vindex nimium audax detegitur; ast omittendo plura, quæ impellunt ad nauseam, & nonnulla veritati sanè repugnantia, ut magis periurus appareat, & ut venena necent Authorem, Vidam vocat Juris humani expertem, ab Ecclesia profugum, & Romanorum Imperatorum hæreticorum fautorem tacitum. Tres illæ Orationes superius allegatæ hisce improbis dicteriis causam dederunt, sed de his satis pro nunc, data enim opera tot Scriptores percelebres de *Vida* benè sentientes hîc referam, qui Sacchi, & aliorum maledicentiam confundere, & in nihilum reducere queunt.

Post Bernardum, ut negligam *Cæsaris Caporalis* scurrilia Verba in *Vidam* prolata in *Capitulo ubi de Mæcenatis exequiis*, *Bernardinus Parthemius* in lib. 2. de *Imit. Poet.* circà *Vidæ* notionem, num

claudicet, vel talipedet, ignoro. *Del Vida l'hò sentito lodare, & à me ancora è apparso bello spirito di Poeta, che havendosi proposto un' argomento conforme quello del Sannazaro tanto se li fece vicino, che tiene quasi il piede in quell'istessi vestigii, se non che pare ad alcuni, che troppo spesso s'intoppi ne mezzi versi, & negl'istessi pensieri di Virgilio.* qui cerebrum in calcibus non habet, dignoscit Parthemium non vidisse carmina Vidæ; nam ex aliquorum, ut ipse fatetur relato, loquitur, & dum simile argumentum cum Sannazario sibi non proposuit; ille planè de Partu Virginis, & iste cecinit Vitam, Actaque, & Mortem Christi, inscripisse porrò Sannazarium ejus Poema Christiadem, animadvertit *Scaliger in hypercrit.* verùm mutato consilio non Christiadem, sed de partu Virginis inscriptum maluit, cum Christi tantum natalia tractet.

Udenus Nisieli, seù meliùs, Benedictus Fiorettus Florentinus, in Progym. Poet. Vol. 2. Pag. 8. mordet illa carmina, quæ Vida Parentum manibus donat, ubi

Tadia me vestræ cœpissent nulla senectæ &c.

Scribit enim esse indecora; at mitius in ipsis est potiùs consideranda expressio illius ingeniti, ac teneri amoris, quem habent, seù habere debent filii erga Genitores.

In Progym. 10. refert eadem, quæ Scaliger in Poetica lib. 6. cap. 4. ubi in Principio Poetices dicit

Ecquis erit juvenum segni, qui plebe relicta &c.

Imprudencia eum arguens, sed veritati sit locus non mecastor Vida terret animos juvenum, sed laudis amore succensos stimulat ad addiscendam poesim, nam verba *inaccessæ rupi* inferunt, quod adhuc Adolescentes ad illam rupem non accesserunt, & ubi. *Parce puer, ò lachrymis,* potiùs quam fœda Oratio Vidæ, est fœdum Nisieli contrà Vidam dictionum, quia Regum filii, & maximè in puerili ætatè lugere possunt, fletus quidem Regalem Majestatem non contaminat, & eò magis in nostro casu quando Patrem apud Hostes captum habebat. Porrò si bis Vidam sugillat, ter ipsum laudat, ut *in prog. 5. in prog. 36. & in prog. 50.*, quò remitto Lectorem cum mihi sufficiat exscribere, quæ ipse Fiorettus in fin. prog. 15. contra Scaligerum. *Alla fine i Critici appassionati non sono altro che una Ruota di decisioni stolte, e di giudizj perversi.*

Renatus Rapinus Soc. Jesu. Poeta inter Bucolicos insignis, qui sacras Eclogas multa cum laude conscripsit in dissertatione sua de carmine pastorali Parisiis apud Sebast. Cramoyssi anno 1659. excusa part. 3. de Italicis Eclogistis, seù Bucolicis Scriptoribus sententiam ferens, de affectata latinitate, ac prolixitate doctissimi Vidæ post laudes effutiit, ubi. Hieronymus Vida in suo Daphnide, & Cherydone, suaque Nice per diligens est, & emendatus, & nimium semper inquirens in sese, ejusq; carmen nimia latinitatis Religione, quodammodo attenuatum. Latinum videlicet diù se volebat. Hinc illa exilitas, quàm dedita opera sectabatur, quod non quivis è turba, sed is

tantum

tantum, qui sit intelligens æstimator, perspicere possit. Est quoq; ejus Oratio interdum fili paulò uberioris, quàm ferat Ecloga. Hactenus Rénatus, ubi videtur à laudibus in diæteria declinasse, quæ tamen ad obstruenda vulgi obloquentis ora, qui videlicèt Vidam de carminis humilitate condemnat, detorqueri etiam posse putarem: dum enim est, qui Vidam de nimia etiam Latini Sermonis religione condemnat, quis, oro, eum arguere possit de humilitate scriptionis.

Aliam itidem censuram nostris obtutibus se obtulit in Libro Gallico, cui tit. *Le Nouvelles de la Republique des Lettres mois de Juillet 1684. pag. 776.* nobis à doctis. *P. Somentio* indicatam, ubi *P. Leonardus Frison* eadem prolixitate SS. Josephi, & Joannis in libro nempè 3., & 4. *Christiadis* Sermones coram Pontio Pilato Judæ Præsidente condemnat, qua Eneæ Didoni in Virgilio leguntur, & veluti inverisimiles, cum Pontius tunc pacato animo audire non debuisset omnia, quæ de Christo narrari possent à Josepho, & Joane. Verum *P. Frison* nihil agit de pulcherrima Vidæ imitatione è Virgilianis excepta, & quod admirabilius est, cum negare haud quicumquam audeat duas in Christo Jesu fuisse naturas divinam alteram, cujus virtuti impassibilis esset, & immortalis, alteram verò humanam qua similis nobis Mortalibus esset, & passibilis, concionem divisit, & S. Josephum humani natalis primordia rectum siquidem ordinem servando narrare voluit. Joannem verò Verbi æternam generationem exponere; quin imò ne id affectate videretur, insinuat Poeta quamdam animi in Pontio sollicitudinem de Jesu, ne periret, debitasve sciscitationes præcidi vult ubi Pontius ad Josephum.

*. . . cælum, & cæli vaga sidera testor
Sollicito mihi cura Tui est nunc maxima nati.*

Paulo post pergit interrogando.

*Fare age (namque mihi haud nunc primum venit ad aures)
Quæ fortuna Viro, unde domo, quo sanguine cretus
Ede tuum, matrisque genus &c.*

Unde quomodo paucis se posset expedire Joseph, dicat qui suæ Mentis est compos, cum ipse Vida noverit opportunam prolixitatem ex illo post Josephi carmina.

Dixit, & hic factò defessus sine quievit.

Ut exindè Joannem loquentem introducat, cupiditatem audiendi majora de Jesu in Pontio demonstrat ex illis.

*Imò ait: citiùs causas ab origine partus
Exequere &c. pauloque post*

Cætera mira refer &c.

Dignum insuper Tanto Poeta illud est, quod in exordio lib. 4. habetur describendo Joannem, qui attentam dicendarum rerum gravitate hoc onus tanquam viribus impar recusavit, at demum Præsidis voluntate acquievit, &

Cum gemitu ex imò sic fari pectore cepit &c.

Sed priùs ut confundantur præter adductos alii quoque adducti à *Thoma Pope Blount in censura Celebriorum Authorum pag. 675.*, audiamus, quæ de eo protulit Pont. ille Max. & doctissimus Leo X. cui, ex relatis à Rosino, cum priores Christiadis libros Vida porrexisset pedibus sanctis provolutus, ille præ gustus teneritudine, & ubere exundantis animi lætitia admirabundus, & alacer disticon prorupit.

*Cedite Romani Scriptores, cedite Graii,
Nescio quid majus nascitur Æneide.*

Accedant ad trutinam ordine Alphabetico Scriptores dispositi, qui celeberrimum, ne dicam Patriæ, ac totius Europæ decus comendant; nec dubito quin prævaleant numero, pondere, & mensura adversus satyricos, & præcipuè contrà Saccum, & Henricum Farnesium, qui præter honestæ censuræ limites ad maledicentiam præcipitarunt.

Alstedius in Enciclopedia Tom. 3. lib. 30. pag. 703. totum ibi refert de Scacchiæ ludo Poema.

Alstedius Tom. 3. Enciclopediæ Lugduni 1649. pag. 703.

Aprosius Angelicus in Bibl. Aprosiانا pag. mibi 53.

Ariostus Lud. in Orland. cant. 46. str. 13.

. . . . . Il Vida Cremonese

D'alta facondia inefficabil vena.

Idem in Satir. VII. ad Pistophilum

Balladorius Hier. in Vita S. Homoboni Crem. ubi affert ejus carmina.

Baronius Angelus in Orat. de Urbis Cremonæ laudibus.

Baronius Casar Card. in Martyrolog. die 13. Novembris.

De Bernardis Camillus Cremon. Carmin. Italicis Christiadem vertit. servatur MS. in Bibl. Clafs. Ravenne, ut dicam suo loco.

Bechara Camillus Plac. in ejus Poematis Cremonæ editis 1570.

Bembo Petrus. S. R. E. Card. in Epist. lib. 6. pag. mibi 372. data Patavii 1539.

Bombomius Jo: Franciscus Bononien. in Chirone Achillis.

Boldonius Sigismundus in Orator. Posthum. Orat. 18. pag. 324.

Boterus Jo: in libro de offic. Card. pag. 28. 29.

Botta Bartholomeus Ticinensis scripsit luculentè commentaria in Christiadem hoc tit. M. Hieronymi Vidæ Cremon. Albæ Ep. Christiæ Presbytero Bartholomeo Botta Canonico Papiensi Interprete. Ticini apud Hier. Bartolum 1569. dicavit Hyppolyto de Rubeis Ep. Ticinensi, ubi etiam in Libri vestibulis nonnulla de Vidæ Vita libare potes, nec non ejusdem elegantissimam Epistolam ad ipsum Bottam.

Bressianus Joseph ex professo in Corona Vir. Illustr., & in Rosis, & Violis Cremonæ. nec non in suis ceteris libris de rebus Patriæ.

Casferrius Nicolaus Angelus in Synt. Vetust. pag. 276.

Cajetanus Daniel. Cremon. plura, & plura in carm. MSs.

- Calcagninus de Calculorum ludo pag. 299. ubi. Vida meus Vir unum ad poeticam natus est, & Doctorum judicio elegantissimus.*
- Calcagninus Cælius de Tesserarum, & calculorum ludis. item in lib. Epist. 8. pag. 104.*
- Camillus de Sitonis Senior Mediol. anno 1590. italicis carminibus traduxit libros de Bombycibus, & Scacchiadem, quorum MS., ut vidimus penes Camillum J. C. ejus Nepotem servantur.*
- Campus Ant. hist. Cremon. lib. 3. adferens veram Vidæ vultus effigiem ad annum 1531.*
- Cannetus Petrus Abbas Camald. omni doctrinarum genere excultus, & Amicus meus pretiosissimus in prima suorum Epigr. Centuria.*
- Capponius Jo: in fine sui Eydillii de Bombycibus.*
- Caramella in Musæo Illustr. Poetarum.*
- Castellioneus Jo: Antonius in Antiquit. Mediolan. Basil. Vincent. p. 1. fascic. 9.*
- Cavitellus Lud. in Annal. Cremon.*
- Cerrius Ant. in Satyris Scholiasticis.*
- Cava Thomas è Soc. Jesu in suo Poemate de Puero Jesu.*
 Prolus. ad Lectorem, Vidam nostrum Jacobo Sannazario, Capoleoni Ghelfuccio, aliisque magni nominis Vatibus parem facit; cujus potissimum exemplum se asserit in scribendo fuisse imitatum, quinimò disertè fatetur, atque ingenuè.
- Cinellus Jo: Med. Physicus Eruditiss. cui multa debeo, in Bibl. Vol. pluteo 1. pag. 59.*
- Collectanea Coryciana Romæ impressa 1524. affert ejus carmina.*
- Collectanea pro Seraphyno Aquilano facta à Joanne Philotheo Achillino Bononiæ cusa 1504. refert duo Epigr. & alia.*
- Conradus Quintus Marius de copia latin. sermon. lib. 5.*
- Conradus Sebastianus in Comment. super Brutum Ciceronis.*
- Contarenus Aloysius in libro cui tit. il vago, e dilettevole Giardino, ubi de Viris in literis Illustrioribus ad ann. 1530.*
- Cotta Lazarus Augustinus in suo Poematio Herculis Arii iter per Insu- briam &c.*
- Crottus Jo: Jacobus in oratione funebri habita prò Nicolao Lucaro. Papiæ 1518.*
- Crescentius in Tract. Nobilitatis lib. 1. cap. 32. num. 4.*
- Doletus Stephanus, quem pessimo, & execrando modo exagitat Scalliger in hypercritico, in suis Carmin. lib. 1. p. 2.*
- De Dominicis in paraphrasi Italica Hist. Jovii part. 2. pag. mibi 633.*
- Draudius M. Georgius in Bibl. Classica pluribi.*
- Dulcius Ludovicus ad calcem Vitæ Caroli V. Imp.*
- Eynsengreim Guillelmus in catalogo Scriptorum Catholicorum M. H. Vida Cremon. Albæ Ep. Vir. ingeniosus, gravis, & ornatus moribus, Christianæ Religionis observantissimus, facundus &c.*
- Faballus Hieronymus Laudensis Cremonæ edidit apud Vinc. Comitem 1561. Orationem in M. H. Vidæ Albæ Ep. laudem, eumq; in aliis Orat. laudat.*

Faber Hieron. in Mem. Sacra Ravennæ.

Faletus Hieron. lib. 6. suorum Stromatum.

Ferentillus Augustinus in discursu Univers. hist. ad annum 1547.

Fornarius Simon in Oppositione Ariosticant. 46.

*Gabianus Jo: Jacobus in Gallo. Ad Aloysium Galleanum ubi
Vida Poeta meæ decus immortale Cremonæ.*

Gadius Jacobus Cremon. in hist. MS.

Gallus Vincētius Cremon. Cler. Reg. S. Pauli in suis Operibus de Poetica &c.

*Garzonius Thomas in Plat. Universalis cap. ult. ubi de Poetis nominat
Vidam gloriosum.*

Gesnerus Conradus in Bibl. Instituta.

Ghilinus Hier. Abbas in Theatro Literat. vol. 1. latè.

*Grazzinus Cosmus in lib. cui tit. Scacchiæ ludus emendatus Florentie
apud Junctas 1604. idem Grazzinus italico versu octavo, ut ajunt,
rythono distributo Scacchiam transvertit apud eosdem Junctas,
& alios impressum.*

*Grudius Nicolaus Poeta Belgicus lib. 1. Epigr. pag 44. ibi inter cætera.
Donec Minciadem jaçtabit Mantua Vatem,
Jaçtabit Vidam Clara Cremona tuum.*

*Guatius Stephanus Casalensis in Selectis 3. Vol. à Bartholomeo Zucchio
Venetiis apud Soc. Minimum 1595.*

Guazzus in libro Conversatione inscripto.

*Gyraldus Lilius Gregorius. De Poetis suorum temp. Dialog. 1. Admirarè
ego soleo, id, quod vos minimè fugit. M. H. Vidam Cremon. quem unum
hac tempestate meo judicio eò pervenisse videmus, quò sine Græcis, duce
cum primis Virgilio pervenire Poeta potest. Et de eodem alia plura.
Idem in Epist. de Incommod. direptionis Urbanæ, in qua Amicos ejus
recenset.*

Hofmannus Jo: Jacobus in Lexico Universalis.

*Imperialis Joannes in Musæo historico, & Physico ubi Effigies ibi, &
leguntur Epigrammata Josephi Mariae Ciria Cremon. Somaschiæ
Congr. Joannis Thomæ Musconi, & Ronconi.*

*Innominatus Imperfectus Faentinus edidit Faentia 1616. per Joannem
Simbenum. Scaccheide di Gerolamo Vida ridotta in ottava rima.
Opusculum est valdè bonum, ejusq; Auctor creditur Sebastianus
Martinus Causidicus Faentinus ex relatis à doctis. Abb. Canneto.*

*Jovius Paulus hist. lib. 4. pag. mibi 278. Vidam Poetam celeberrimum
vocat.*

Item in Elogiis.

*Justinianus Fabianus. In Indice Universalis Alphabetico in Verbo Bom-
byce, & Christiados.*

*Kempius Martinus. In Mantissa de Judæ Ingenio Appendice Metrica in
fine sui disertissimi Tractatus de osculis.*

*Lamus Alexander in Somnio cant. 2., & in discursu Picturæ Bernardini
Campi, insuper carmine hetrusco Christiadem Vidæ traduxit, ut
dicam suo loco.*

- Lancellotus Secundus Olivet. Abbas in disc. xii. libri inscripti italicè l' Hoggidi?*
- Landus Constantius in eruditiss. opusculo Inscripto. In Veterum Numismatum Romanorum Miscellanea explicationes, ubi de Fano Bifronte.*
- ¶ *Laudius Defendens in disc. Hist. Laudens. disc. 8.*
- Legatus Laur. Cremon. in Musæo Cospiano pluries, & alibi.*
- Lombardellus Horatius in opere attitulato il Giovane Studioso pag. mihi 16.*
- Lotycbius Jo: Petrus de Poetis pag. 80.*
- Materia priscos superavit, & arte Poetas.*
Vida canens fidei carmine plena sacræ
Cæsaris est Vates Maro, Vida sed esse Jehovæ,
Et Christi Vates maluit esse sui.
- Ludovicus Jacob à S. Carolo in Bibl. Pontificia lib. 2. pag. 340.*
- Macchiavellus Hieronymus de Lugo in Prolegomenis enarrationum in Christiada, cujus MS. apud me prostant ex munere humanissimo nunquam satis laudati Abb. Canneli.*
- Magirus Tobias in Eponymalugio, qui allegat de eo scribentem Jac. August. Thuanum lib. 38.*
- Maraccius Hippolytus in Bibl. Mariana Tom. 1.*
- Masurius Aloysius in Gallicum vertit Scacchiæ Ludum, & Lugduni formis dedit 1557. ex Bibl. exotica pag. 206.*
- Meninnus Federicus à Gravina Medicus Neapolitanus, Poeta eximius in Italico Epigrammate mihi humanissimè directo.*
- Stupor d'un Vida: al suo cantar superno*
Poiche del Ciel s' aprì l' atrio immortale,
Attonito lassù, d' Arpa vocale
Non più norme diè Cintio al suono alterno.
- Gli Orfei non vanta il Rè del foco eterno,*
Mà chiude al suo cantar l'uscio Infernale,
Perche teme, à goder l'aura vitale
Non riedano frà noi l' Ombre d' Averno.
- Dite hor quando udì mai vanti, ò stupori*
Pari al secolo antico, ò pure al nostro
A quei, che opraste Voi Cigni canori
Se in stige Orfeo, se ne l' Empireo chiostro
Tacque il Musico Dio, che ama gli allori:
Belle Muse d' Insubria, il pregio è vostro.
- Merula Pellegrinus in Sanctuario Cremonæ, ubi de Ecclesia Divæ Margaritæ.*
- Merula Gaudentius in Bello Erasmano.*
- Miræus Aubertus Bruxellensis Bibliot. Eccles. P. 2. cap. 83.*
- Monarius Franciscus, seù melius P. Camillus Hectoreus in Rudimentis Poeticis &c. Bononiæ excusis.*
- Musconius Jo: Thomas in Epigr. lib. 1. pag. mihi 31., & lib. 2. epigr. 2.*
- Mutonius Nicolaus super Scacchia paraphrasim italico versu edidit Romæ 1544. edidit paritèr de simili ludo Gregorius Ducibus Brixien-*
sis

- sis heroicum Poema italicè Vincentiæ 1607. Item Petrus Carrera cum disceptationibus P. D. Joannis Baptistæ Cherubini, & Marii de Tortellis F. C. Militelli per Joannem de Rubeis 1617.*
- Naldinus Paulus in Corographia Ecclesiæ Justinopolitanæ laudat Vidæ familiam, & doctrinam.*
- Niger Hieronymus in Epist. Collectis à Jordano Ziletto directis Marco Ant. de Michaelibus, una scilicèt die 10. Decembris 1622., altera diei 17. Martii 1523., & diei 1. Aprilis 1527.*
- Niger Joseph Proavunculus meus in suis Carm. MSs. eidem dirigit Epist. quintam. quæ incipit.*
Ite salutatum celebrem mea Carmina Vidam.
- Niger Ioseph Avunculus meus humanissimus in suo Martyrologio Ecclesiæ Cremon. MS.*
- Offredus Ioannes in Collectaneis carminum Italicorum per Vinc. Comitem Cremonæ 1560.*
- Ogerius Simon. lib. 2. Sy. VI. 145.*
- Opmeerus Petrus in chronographia ad ann. 435. proximum Virgilio occinit.*
- Pastus Ioseph in libro cui tit. Cortina della Mostruosa Fucina.*
- Pennottus Gabriel in hist. Trip. Can. Regul. Later. lib. 3.*
- Pbiloculus Vasquinus Scacchiæ Ludum Lingua gallica traduxit, & Parisiis impressit, ut ex Bibl. exotica.*
- Perbonus Hieronymus in Epist. lib. 4. pag. 6. Mediol. 1533.*
- Planerius Ioannes de Quintiano in Epist. Moral. dum scribit Vidæ Juniori Eccl. Cathedralis Cremonæ Canonico.*
- Pope Blount Thomas in censura celebriorum Autorum pag. 675. de quod suprâ.*
- Possevinus Ant. Soc. Iesu. Bibl. Selecta lib. 17. cap. 1. & App. Sacro.*
- Quenstedet Io: Andreas in Dialogo de Patriis Illustr. Vir. pag. 292.*
- Reusnerius Nicolaus in Iconibus. M. H. Vida Cremon. summi ingenii Vir; summæque doctrinæ, Poetarum Scholæ Christianæ facillè Princeps. Heroico spiritu Maronem feliciter æmulatus, quod satis ipse testatum fecit insigni illo Christiades opere nunquam satis laudato &c.*
- Rosinus Celsus in Lyceo Lateran. lib. 11. ut dixi, latè.*
- Sadoletus Iacobus lib. 10. in Epist. ubi doctissimus hic Cardinalis veterem se Vidæ Amicum dicit, eumq; impense laudat, & lib. 5. ad Angelum Colotium Magniloquum Vidam appellat.*
- Scalvus Bartholomeus in Prefatione Meditat. Spiritualium.*
- Senensis Sixtus Ord. Præd. in Bibl. Sancta lib. 4. H. Vida Cremon. ex Can. Reg. Later. Albæ Ep. postea Virgilianæ Carm. incomparabilis Imitator, primus ferè omnium Latinorum Poetarum Vitam, Resurrectionem, aliaq; Servatoris nostri gesta ex quatuor Evang. collecta sublimitate carminis Virgilianæ Majestati proxima felicissimè cecinit.*
- Spacchius Israël in Elench. Med. pag. 40. ubi de Bombycibus, à quo forsan incautè in Catalogis Librorum editis Lugduni 1662. Philippus Borga, & Laur. Arnaudus Hieron. Vidæ opera Medica recensent.*

Spinula P. Franciscus Od. 17. pag. 17.

Tamborinus Ascanius Abbas Vallumbrosanus de Iure Abbatum Tom. 2. disp. 24. quæst. 4. num. 33. ubi scribit Vidam fuisse Can. Reg. Congr. S. Marci Mantuæ. desiit tandem hæc Congr. Georum Monast. S. Marci à Gulielmo Mantuæ Duce concessum fuit Monacis Camal. obtenta prius à Sede Apostolica facultate.

Tartesius Iulius de Nobilit. pag. mibi 94.

Tartesius Marcus Paulus Cremon. Rbetor edidit Cremonæ anno 1559. apud Vinc. Comitem. In M. Hieronymi Vidæ Poeticam Præfationem, in qua dignopere eundem laudat.

Terminius Ant. in discursu Italico de Miseria humana in ritbonis Ferrantis Caraffæ, Januæ 1559.

Teissier Antonius in suo cathalogo refert Orationem Faballi, sed perperam in Funere nostri Authoris excusam anno 1561. cum ipse vivere desierit, ut innuimus anno 1566.

Idem in libro, cui Gallicè titulus est, les Eloges des Hommes Scavans Ultrajecti cuso 1697. ubi in Additionibus præter opera memorata refert Vidam scripsisse Epistolam Jo: Mattheo Giberto, & Martyrium S. Dalmatii, quod in Himnis sanè comprehenditur, affert insuper cujusdam Scriptoris Galli futiles censuras, verum tenuissimo filo contextas, adeò ut ipsæ primo mentis intuitu dissipentur.

Valerianus Jo: Pierius de Christiade cecinit.

Conditor Illiadis tacebitur, atque Maronis

Altisonus cantus facientia hæc carmina palmam.

Varchius Benedictus in Dialogo cui tit. L. Herculano.

Vectiolus Vincentius in Oration. pag. mibi 147.

Ughellus Ferdin. in Ital. Sacra plura.

Ulloa Alphonsus. In Vita Caroli V. Imp. lib. 4. & in fine Operis, ubi de Illustribus Viris in literis.

Uviellus Lucas Isagoge de Scacchiæ Ludo, cui adiicitur Vidæ Carmen Argentorati apud Paulum Lederoy 1605.

Zanchius Basilius Bergom. Can. Reg. Lateran. in Poematis.

Zava Franciscus pluribi in Oratione, in Epist. & in Carmin.

In fronte Fani Divæ Margarithæ ab ipso ornatissimè extracti literis cubitabilibus lapidi excultis legitur.

M. Hieronymus Vida Albæ Episcopus fecit anno à partu Virginis MDXLVII.

Intus Fanum ante Majorem aram literis aureis extant Inscriptiones, quæ cum Vidæ eruditionem indicant, duco illas Doctiorum oculis subjicere.

Propter Ædem in sepulcreto sanctitatis ergò Cadavera humano, conduntove, ut lubet, qui intus rejectis, antiquitatisq; Pontificis execrationibus non sanctum humaverit, condideritvè, piaculum esto.

Ne quis heic nedum sacrum, sacrove commendatum clepserit, rapseritve, sed neque præter olla, quæ posita sunt, simulacra, aliud appingito, effingitove, neu altare extraordinarium, quod ædem deformet, inconcinnamq; reddat exædificato. Neù quid omninò structure, picturæve addito, neu demitto, neu mutato, sarta tecta ad quem spectarit, bona fide præstato, collapsa, squalidaq; & obsoleta, reconcinnato, atque in pristinam formam, nitoremq; restituto. Qui secus faxit, detestabilis esto, Civitasq; ipsa Vindex sciet.

Alterum, exacto sæculo, & circà annum 1585. Hieronymum Vidam Justinopolitanum literis floruisse, ut innuimus satis constat, verumtamen, ne cum nostro ab aliquibus confundatur, optimum duxi de illo nonnulla mihi cognita scribere.

Extant porrò istius Vidæ opera italica.

Tilliria, Comedia Venetiis edita absq; anni mentione.

Il Sileno. Dialogo.

Le Conclusioni amorose, quæ cum interpretatione Oclonelli de Bellis Justinopolitani, & declaratione in rhytonos Vincentiæ prodierunt apud Georgium Græcum 1589. ubi Poetæ Concives ipsum laudant.

Alia quoque carmina italica, dicitur, evulgasse; de eodem cecinit Jo: Baptista Pinellus lib.2. carminum 29.

Inter Archivii Cremonæ monumenta, & nempè in Regestis signatis D. D. annorum 1519. 20. 21. 22. cum mihi ad manus venerit sequens Epistola nostri Vidæ agens de ejus Poetica, hic eam placuit subtexere.

Marcus Hieronymus S. D.

Sena: Po: Plebique Cremon.

„ **S**I vos, Liberiq; vestri valetis, bene est. Ego quidem valeo; nunquam Patres optimi visus sum mihi ex meis vigiliis uberio-
 „ fructum cæpisse, quàm nuperrimè ex literis vestris, quas ad me
 „ publicè misistis, jure vestro postulantes, ut libros, quos de arte
 „ poetica hexametris conscripisssem, ad vos transmitterem, quo
 „ Liberi vestri his lectis, aut doctiores fierent, aut exemplo do-
 „ mestico promoti ad ea studia magis inflammarentur. Ego verò
 „ tamen hujuscemodi operi summam manum jam pridem im-
 „ posuisssem, tamen consilio, ut ego quidem arbitror usus optimo,
 „ nondum id vulgare decreveram, scio enim quam periculosum
 „ sit de re tam varia, tam difficili, atq; ardua scribere his præser-
 „ tim temporibus, quibus tot præclara ingenia liberalitate Leo-
 „ nis X. Pont. Max. invitata emerferunt, emerguntq; in dies, ut
 „ artes mihi ipsa injuria temporum jamdudum extinctæ videantur
 „ quodamodò hujus auspiciis reviviscere, sed quod ego vobis, aut
 „ patriæ, qua mihi nihil antiquius, negare ausim: malo apud alios
 „ temerarius, & ineptus, quàm apud vos ingratus, ac contumax
 „ censerì; Hac tamen lege hos libros vobis credimus, ut apud
 „ vos in quopiam loco, aut publico, aut privato serventur, quo
 „ tantum Civibus nostris aditus sit, ne si fortè in exterorum manus
 „ furto

„ furto sublatis devenerint, injusso meo Librariorum avaritiâ in
 „ vulgus venales prodeant; quare mediis fidiis nihil mihi mole-
 „ stius accidere posset, ne quis me forte hinc aliquam gloriam, &
 „ vulgi rumusculos aucupari autumat, sat mihi erit, si in his nostræ
 „ Civitatis Juventutem aliquid profecisse intellexero. At non
 „ erunt puto prorsus inutiles; nam præter quod à nobis ea res
 „ tractata est, quod plenissime scribi potuit, cautiore etiam nostri
 „ Adolescentes in legendis Authoribus redduntur, dum quibus
 „ assidue dent operam à quibusvè sibi cavendum sit à nobis admo-
 „ nentur, ne forte discant eas literas, quæ non minori labore postea
 „ dediscendæ sint. Assequuntur hi quidem perbrevis ea omnia,
 „ quæ ego his studiis à pueritia deditus labore, & vigiliis multo-
 „ rum annorum vix assequutus sum, modo sibi exaratione, quæ
 „ in omnibus artibus, ac disciplinis est pernecessaria non desint;
 „ intelligent etiam quantum ornamenti, ac luminis huic arti præ-
 „ stantia ingenii attulerit Virgilius noster, quem Poetarum om-
 „ nium (non de nostris tantum, verum etiam de Græcis loquor)
 „ facile Principem ponimus. Hujus Ego, quoties, Patres optimi,
 „ divinum Poema lego, videtur mihi vir ille non tantum historiam
 „ scribere, sed de ea ipsa arte præcepta tradere voluisse, ut ostende-
 „ ret quantum Græcis ipsis, à quibus hanc disciplinam accepi-
 „ mus, defuisset, quove de hac arte est, quo de cæteris omnibus,
 „ dici posset, nostros videlicet, quæ ab aliis acceperunt, ea semper
 „ meliora reddidisse. Cæterum occurrent etiam fortasse quædam
 „ obscuriora, quod à nobis loci nonnulli tractati sunt subtilius, qui
 „ sine aliqua conditione Adolescentibus intelligi non possint. Ad
 „ hoc præsto erunt Præceptores, quibus Civitas nostra præ cunctis
 „ aliis est felicissima tum græcè, tum latinè eruditissimis. Valete.
 „ Romæ. Nonis Febr. MDXX.

„ A Tergo. Senatui, Pop. Plebique Cremonen.

„ *Sigillat.* cum corniola in cera rubea forma clausa.

Hinc die 27. Martii eodem anno 1620. ex Decrero Generalis Consi-
 „ llii ære publico Vidæ Poetica excusa fuit, typis assistentibus Da-
 „ niele Cajetano, & Francisco Concoretio ambobus ex Didascalis
 „ Cremonensibus, ut patet ex libro inscripto. *Provisionum* ejusdem
 „ Anni in Archivio servato.

Demum ut appareat, quantum toto cælo aberret *Romualdus à S.*
 „ *Maria Nudipes Augustinianus* in sua *Flavia Papiæ Sacra*, ubi in
 „ operis vestibulo memorat ineptè quidem Declamationes Cremon-
 „ ensium contra Papienses, & totis viribus insudat, ne istæ à Cive
 „ Cremonensi compositæ credantur, ut sua, & Julii Salerni ab eo in
 „ fine suæ dissertatiunculæ allegati Calumniosa figmenta incautis
 „ auribus vendere possit, optimum duco præ veritate multa hic ab
 „ archetypis memorati Archivi excerpta subnectere, ex quibus
 „ Noster *Vida* illarum Declamationum (aut ait) Auctor digno-
 „ scatur, & existimetur.

*In Congregatione diei Martis 21. Maii 1549. habita per Nobiles DD.
Deputatos Regimini Civitatis Cremonæ inter alia
sic fuit ordinatum.*

» **D**Emum exposuit D. Bartholomeus Oxius qualiter in lite, seu
» controversia occasione præcedentiæ vertente inter Cremonen-
» nenses, & Papienses per quàm plures Literatos hujus Civitatis
» factæ fuerunt diversæ scripturæ, & allegata jura in honorem, &
» gloriam hujus Civitatis contra dictos Papienses, quæ collectæ
» fuerunt, ut transmittantur ad R.^{mum} Ep. Albensem, cum quo de
» hoc factum fuit verbum nomine istius Magn.^æ Communitatis,
» ut ea reducat in Orationem elegantem in defensionem Patriæ,
» qui obtulit libentissimè elaborare pro Patria, in nulloq; deficere
» juxta vires sui ingenii, quæ Oratio postquam facta fuerit im-
» pressionem danda, ut Cunctis innotescat, & super hoc dandas esse
» literas p.^{to} R.^{mo} Ep. cum ipsis Scripturis.

» Ideò præfati Magnifici DD. Deputati ordinaverunt, & ordinant
» dictas omnes Scripturas transmittendas esse p.^{to} R.^{mo} Ep. Albenfi
» cum literis Magnif. Communitatis ejus R.^{mam} Dominat.^{em}
» rogando, ut dignetur, & velit facere, & componere, seu illas
» reducere in aliquam Orationem elegantem addendo, & dimi-
» nuendo, mutando, & corrigendo, pro ut sibi melius videbitur, &
» placuerit pro gloria, & honore hujus Civitatis, & postquam
» ipse illam Orationem composuerit, ordinaverunt ut supra, quod
» imprimi debeat ad æternam rei memoriam, & ut omnibus cla-
» rius jura, honos, & gloria Civium Cremonensium elucescant,
» & cognoscantur, partito posito, & obtento per omnes &c.

» Ità, & pro ut supra legitur in libro Provis. anni 1549. fol. 65.

Reverendissimo Monsignor.

» **P**ER la controversia trà la Città nostra, & Pavia de la prece-
» dentia sapendo quanto la S. V. R.^{ma} hà a petto l'honor della
» Commune Patria, mandiamo con questa nostra per Messo à
» posta diverse Scritture, & primamente le ragioni dedutte in
» nome nostro nanti l'Eccellentiss. Senato di Milano, poi le
» ragioni de Pavesi, finalmente diverse cose raccolte per alcuni
» in favor nostro, onde preghiamo sommamente V. S. Rever.^{ma},
» che si voglia degnare di veder il tutto, e ridurlo come gli pa-
» rerà in una elegante Oratione in defensione dell'honore della
» Patria, la qual poi intendemmo far imprimere, & esibirne copia
» à ciascuno di quello Senato, il quale pare che voglia decidere
» questa Causa quanto più presto, ne voremmo mancar dal canto
» nostro all'honor publico, & la maggior confidenza, che hab-
» biamo in V. R. S., che in ciò esponderà tutte le forze, & inge-
» gno suo, & oltre gli altri oblighi la Patria principalmente
» haverà

„ haverà questo à V. R. S., alla quale bacciamo con debita rive-
 „ renza la mano. Da Cremona alli 30. Maggio 1549.
 „ Obligatissimi Servitori
 „ Li Presidenti al governo di Cremona.

Magnifici Signori mei Offero.^{mi}

„ **I**O in questa occorenza vorrei essere il più eloquente, che mai fos-
 „ se, sì per difendere la dignità de la Patria nostra, la cui memoria
 „ sempre in l'animo mio è viva, com'anco per soddisfare alle SS.
 „ VV., alle quali per lor gentilezza, & amorevolezza è piaciuto
 „ deferire tanto alla persona mia, & per messo particolare mandato
 „ à posta inviarmi tanto honorevole impresa. Sarei molto ingra-
 „ to, & scortese, li quali vitii sempre hò tenuto lontani da me, non
 „ lassandomegli mai approssimare, s'io non adoperassi tutto quel
 „ poco, è debole ingegno, qual Dio, e la Natura m' hanno donato,
 „ & à tutta mia forza non scacciassi tanto opprobrio, & ignominia
 „ dal nome Cremonese, qual alle orecchie mie è, & sempre fù dol-
 „ cissimo. Non vorrei promettere alle SS. VV. gran cose, che forse
 „ poi non potesse tenere, mà l'animo mi dà speranza, purchè non
 „ sia angustiato da carestia di tempo, di dir tal cose della Città
 „ nostra, che non solo servirà à questo temporale bisogno, occor-
 „ rendo al presente pericolo, mà con questa occasione ancora
 „ l'infinite ottime qualità, & conditioni de la Patria nostra saran-
 „ no consacrate all' eternità, sel mio scrivere potrà qualche cosa.
 „ Hò scritto certe particolarità al Magnifico Mr Antonio Maria
 „ Augusto circa questo negocio, rispondendo à certe di lui, repu-
 „ tandome scrivere à quella Magnifica Communità, havendo
 „ quel da bene Gentiluomo donato, e consacrato la vita sua alla
 „ detta Università servendogli e di, e notte tanto fidel, & amore-
 „ volmente, e con tanta sufficienza. Da cui le SS. VV. potranno
 „ intendere in qualche particolare il parer mio, massime circa l'av-
 „ vocatione della Causa, se le Suspicioni che se hanno de Judici
 „ hanno fundamento. Mi raccomando, & offero quanto posso
 „ alle SS. VV. MM. Alba alli IV. di Giugno MDXLIX.

Sottoscr. come Fratello Geronimo Vida Vescovo d'Alba.

Eod. Anno XXXII.

A Ndreas Burgus Castrileonis Comes, qui nobilitatem cum Vir-
 tute conjunctam ità habuit, ut literis comendatissimus, &
 dignitatibus clarissimus fuerit. Maximiliani Imperatoris mox
 Ferdinandi Romanorum Regis ardua, ac præclara tum in Italia,
 tum in Germania, Gallia, & Hispania gessit negotia, Legatio-
 nibus perquam maximis functus omnia meritorum spatia occupa-
 vit: Obiit Bononiæ dum esset Ferdinandi Regis Orator apud
 Clementem VII. Sum. Pont. ejusq; Cadaver Cremonam transla-
 tum in ædibus Divi Petri dicatis funebri oratione, ac solemniori-
 bus exequiis humatur. Ibi notis aureis hoc legitur monumentum.

M. D.

Andrea Burgo Co: Equ., & Heroi

*Primum Lud. Sf. Med. Ducis mox D. Cæs. Max. A. Secretis Præfeci
 Consil. Aulic. Imp. ante Hispaniarum, dein Mediolani cum jam ab eo-
 dem Cæs. Legat missus fuisset ad Pont. Max. Julium II., & Clemen-
 tem VII. Ad Reges Ferdin. Aragon. Hispan. Ludovic. Gallia semel,
 atq; iterum Henricum Britanorum, & ad Nepotem Caroli Margarit.
 quæ Filium in Pleumos tandem composuit. ac sedat. in Italia bellicis
 Tumult. in Concil. Bononiens. Pacif. tamquam voti compositi defuncto
 Kal. Jan. MDXXXII. Ætat. suæ ann. LXV. Mens. III. die XXIII.
 Posu. Ferd. F. & Catharina Angiss. Uxor Lign. Tabul.*

Nunc verò Marmor. Lapid. Resti. Curavit. Lombard.

Nepos Anno MDLXXVII.

M. M.

Attamen ex subanexo Epitaphio rubro lapidi inscripto in Sacello
 post Chorum Ecclesiæ S. Marci Tridenti cultæ per P. R. Augu-
 stinianos apparet Andream alteram habuisse Conjugem, & scili-
 cet Dorotheam Thuonnam Nobili Tridentina ortam familia,
 ubi etiam Andreae, & Dorotheæ effigies habentur egregiis peni-
 cillis expressæ.

D. O. M.

Dorotheæ Thuonnæ, Pudicitia, Prudentia,

Venustate, ac Moribus insigni

Uxori charissimæ, & benemeritæ

Andreas Burgus Cremonensis Eques,

Et Cæsareus Consiliarius Maritus mæst. P.

Vixit Ann. 30. mense 2. dies...

Obiit X. Octobris MDLII.

Quid gemis beu? tanto felicia funera luctu:

Turbantur lachrymis gaudia nostra tuis

Parce precor tristes quæstus effundere: vixi

Non erat in fatis longior hora necis.

Immatura peris: sed tu diuturnior, annos

Vive meos, conjux optime vive tuos.

Ejus virtutis specimina reliquisse fertur

Epistolas ad Principes, ac

Orationes

Andream laudant M. Hieronymus Vida in orationibus act. 2. ubi. His
 adminiculis adjuti, qui ex Civibus nostris Remp. administra-
 runt, id summa laude semper fecerunt, & cum quadam omnium
 admiratione, quod nostris temporibus vidimus in Andrea Bur-
 gio, qui carus prius Maximiliano Imperatori, mox Ferdinando
 ejus Nepoti Rom. Regi multa, & magna negotia in Italia, in
 Germania, Galliaque, & Hispania gessit &c.

Jo. Petrus Arlunus Mediol. Medicus anno 1515.

Andræ dicavit suum de Peste Tractatum.

Cavitell. in Annal. plura de eodem.

Ant. Campus histor. lib. 3.

Leander Albertus in descriptione Italiae.

Alex. Lamus in Somniis cant. 3.

Lud. Guicciardinus in hist. lib. 10.

Zava in Orationibus 4. in Parentalibus.

Petrus Bembo in Epist. lib. 7. Epist. nomine Leonis X. Sum. Pont. eidem scripta.

Comes Franc. Persicus in sua Histor. MS. scribit. Veronam, & Arces Andreas Burgus Cremonensis à Rege, Gurgensiq; missus accipit. Andreas Legatum Cæsareum apud Ludovicum agebat, Vir quidem virtute præditus cum latinæ linguæ decore, tum rerum experientia, & usu haud inceleber.

Pierius Valerianus in Epist. de honoribus habitis Illustrissimo Gurgensi Cæsareo Vicario Urbem ingredienti hæc habet. cum his Andream Burgium Cremonensem agnovimus Virum in magnis negotiis obeundis ætate nostra clarissimum &c.

Clemens Flammenus in Castillionea plura, & alii.

Cum ad manus meas pervenerint nobilissimum Maximiliani Cæsaris privilegium Andræ, ejusque Descendentibus concessum, nec non ejusdem Andræ præclarum Testamentum, ut verè appareat Testamenta Hominum speculum esse morum; hic subnectere visum fuit.

„ **M**AXIMILIANUS divina favente clementia electus Ro-
 „ manorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ,
 „ Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Rex; Archidux Austriæ,
 „ Dux Burgundiæ, Lotaringiæ, Brabantiæ, Stiriæ, Carinthiæ,
 „ Carniolæ, Lymburgiæ, Lucimburgiæ, & Gheldriæ; Lantgra-
 „ vius Alsatiæ, Princeps Sveviæ, Palatinus in Habsburg, & Han-
 „ noniæ; Princeps, & Comes Burgundiæ, Flandriæ, Tirolis, Go-
 „ riciæ, Arthesiæ, Olandiæ, Scelandiæ, Ferretis, Inkyburg, Na-
 „ murci, & Zutphanæ; Marchio Sacri Romani Imperii super
 „ Anasum, & Burgovii; Dominus Phrysiæ, Marchiæ Sclavoni-
 „ cæ, Meclinæ, Portus Naonir, & Salinarum &c.

„ Honorabili fideli nobis dilecto Andræ de Burgo nostro, & Ill.
 „ Caroli Principis Hispaniarum, & utriusq; Siciliæ, atq; Hierusa-
 „ lem, Archiducis Austriæ, Ducis Burgundiæ; Brabantiæ, nepo-
 „ tis, & filii nostri charissimi Consiliario, & Camberlino, sacri La-
 „ teranensis Palatii, Aulæq; nostræ, & Imperialis Consistorii Co-
 „ miti Palatino, Gratiam nostram Cæsaream, & omne bonum. Et
 „ si Imperialis Majestatis celsitudo ea potissimum gratia in Ro-
 „ mani Principatus culmine constituta sit, ut circumquaq; aciem
 „ considerationis suæ dirigens, quos promerere dignè animadverte-
 „ rit, singularibus prærogativis afficiat, illos tamen meritò magis, ac

„ magis

„ magis extollere debet, quos non solum præcipuis virtutum
 „ insignibus decoravit altissimus, sed etiam qui inconcussa fide, &
 „ observantia continuò aliquid erga nos, & sacrum Romanum Im-
 „ perium præstare nituntur. Hinc est quod nos considerantes ser-
 „ vitia, & merita, quæ tu prænominate Andrea nobis, & sacro Ro-
 „ mano Imperio multipliciter exhibuisti. Quodq; pro quiete, &
 „ tranquillitate totius Reip. Christianæ, in primisq; pro honore,
 „ dignitate, & utilitate nostra, ac sacri Romani Imperii, & domus
 „ nostræ Austriæ, & Burgundiæ, nullis vigiliis, studio, operæ, &
 „ diligentia pepercisti, præcipuè in multijugis legationibus tuis,
 „ quas tibi toties pro summa rerum nostrarum, & sacri Romani
 „ Imperii, & domus nostræ Austriæ, & Burgundiæ variis tempo-
 „ rum conditionibus, numquam opinione nostra de summa pru-
 „ dentia tua, fide, consilio, & dexteritate frustrati, Tum apud Se-
 „ renissimum Regem Arragonum, Ferdinandum fratrem no-
 „ strum carissimum, cum filius noster carissimus bon. mem. Philip-
 „ pus Rex Serenissimus Castellæ in Hispania, ab universis Populis
 „ in Principem electus. Iterum in eandem Hispaniam, apud
 „ prædictum filium nostrum in Regem Castellæ jam electum; Bis
 „ apud Serenissimum Regem Angliæ Henricum, fratrem nostrum
 „ carissimum; ultimo pro matrimonio Sereniss. Principis Caroli
 „ nepotis nostri contrahendo, tum iterum post tractatum Camera-
 „ censem, apud Serenissimum Regem Franciæ fratrem, & con-
 „ sanguineum nostrum carissimum, inita cum eo pace, & expe-
 „ ditione rerum Italicarum suscepta obeundas demandavimus.
 „ Et qui Deus Optimus Maximus, ultrà prædicta omnia personam
 „ tuam singulari quadam, & gemina humanitate, consilio, doctri-
 „ na, & in rebus gerendis dexteritate, inter alios maximè decora-
 „ tam esse voluit. Harum rerum omnium intuitu cogimur esse
 „ solliciti, quibus potissimum rationibus, servitia, & merita tua
 „ recumpensemus; Volentes igitur te prænominatum Andream,
 „ aliquo ornamenti titulo, & beneficentiæ dono decorare, te
 „ ipsum Andream, ac tui intuitu Danielelem, & Lombardinum
 „ honorabiles Ju. Con. fratres tuos Germanos, nec non Octavia-
 „ num, Cæsarem, & Armaninum consanguineos, Agnatos tuos,
 „ omnes de Burgo, quos Nobiles ex antiquis vestræ Patriæ natalibus
 „ invenimus, pristinam, ac naturalem nobilitatem in te, & eos
 „ recognoscentes, confirmantes, & rursus augentes, tuosque, ac
 „ cujuslibet eorum filios, & descendentes in perpetuum, legiti-
 „ mos, & naturales motu proprio, ex certa scientia animo delibe-
 „ rato, sano quoque Principum, Comitum, Baronum, & Proce-
 „ rum nostrorum, ac sacri Imperii fidelium dilectorum accedente
 „ consilio, & assensu, nobiles constituimus, decernimus, & crea-
 „ mus, ac in perpetuum nobilitamus, decernentes, quod vos præ-
 „ nominati omnes, & filii vestri, ac descendentes in perpetuum
 „ legitimi, & naturales ut supra, ubique locorum, & terrarum,
 „ „ tam

„ tàm in judicio, quàm extrà, in rebus spiritualibus, & temporali-
 „ bus, ecclesiasticis, & prophanis etiam si in præsentibus de ipsis
 „ fuerit facienda mentio spetialis, omnibus, & singulis exercitiis,
 „ ac quibusvis actibus, & studiis, honoribus, dignitatibus, officiis,
 „ juribus, libertatibus, insignibus, privilegiis, gratiis, & indultis
 „ gaudere, uti frui, & potiri possitis, & possint, quibus alii Romani
 „ Imperii nobiles militares gaudent, & fruuntur quomodolibet
 „ consuetudine, vel de jure. Confirmantes etiam vobis arma, &
 „ insignia à vobis, & majoribus vestris gestari consueta, videlicet,
 „ clypeum in campo albo, seù argenteo, Leonem rubrum erectum
 „ habentem, ac ea ad majorem vestrum decorem, sic meliorantes,
 „ ut super clypeo galea sit torneamentorum cum rubris, & albis
 „ teneis dependentibus, à cujus cono pro Cristis exeat arbor Pineæ,
 „ in naturali colore, cum eulogio stipiti involuto in lingua Gallica
 „ hujus sententiæ (Rectè proeundo in altum) & pro ut hic in me-
 „ dio artificis ingenio clariùs effigiata cernuntur.

Hic cadunt Insignia.

„ **V**olentes, & auctoritate nostra Imperiali decernentes, quod
 „ vos omnes prænominati, atq; à vobis descendentes, ut suprà
 „ hujusmodi armorum insignibus, ex nunc in antea futuris perpe-
 „ tuis temporibus, in omnibus, & singulis honestis, & decentibus
 „ actibus, tàm seriò, quàm joco, hastiludiis, bellis, duellis, singu-
 „ lari certamine, edificiis, annulis, clinodiis, signetis, sigillis,
 „ sepulchris, suppellectile, etiam in torneamentis, & alias ubicunq;
 „ libuerit deferre, & gestare; nec non illis præ eminentiis, gratiis,
 „ & prærogativis, uti, frui, & gaudere possitis, & valeatis, ac pos-
 „ sint, & valeant, quibus cæteri nostri nobiles insignium, & armo-
 „ rum ornamentis, à nobis, & Sacro Romano Imperio insigniti
 „ gaudent, & potiuntur, jure, vel consuetudine, absque alicujus
 „ impedimento, & contradictione. Insuper vos prædictos, & à
 „ vobis descendentes, ut suprà, motu, scientia, consilio, & assensu
 „ prædictis, & de nostræ potestatis plenitudine Sacri Lateranensis
 „ palatii, Aulæq; nostræ, & Imperialis Consistorii Comites Palati-
 „ nos facimus, constituimus, creamus, erigimus, & attollimus,
 „ ac Imperiali auctoritate gratiosius insignimus, decernentes, &
 „ hoc Cæsareo statuentes edicto, quod vos prænominati, & descen-
 „ dentes vestri, ut suprà, quàm diù vixeritis, & vixerint, universis,
 „ & singulis privilegiis, juribus, immunitatibus, exemptionibus,
 „ honoribus, consuetudinibus, favoribus, præ eminentiis, & præ-
 „ rogativis, quibus sacri Lateranensis palatii Comites Palatini de
 „ jure, vel consuetudine freti, ac usi sunt, vel utuntur, ac fruun-
 „ tur, uti, frui, & gaudere possitis, & debeatis, ac possint, & de-
 „ beant. Vobisq; omnibus, ac prædictorum cuilibet quoscunque
 „ etiam nobilium bastardos, spurios, manseres, nothos, incestuo-

„ fos, naturales, ac ex nephario coitu natos, & quoscunq; natalium
 „ defectus, quoquo modo patientes, sive masculos, sive fæminas
 „ quocunq; nomine censeantur, & quovis modo illegitimè natos,
 „ & quemcunq; alium defectum natalium patientes, etiam si plu-
 „ res, vel omnes, in legitimanda persona simul concurrerent con-
 „ junctim, vel divisim, & ex serva natos, legitimandi concedimus,
 „ & damus facultatem, ipsosq; in patriam potestatem reducendi,
 „ & illos sic ut supra dictum est, legitimandos reducendi ad pri-
 „ stinum statum naturæ, quò omnes legitimi nascebantur, sive
 „ legitimandi præsentis fuerint, sive absentes, sive ratam legiti-
 „ mationem habuerint, sive non, & eorum parentibus, præsentibus,
 „ & absentibus, vel mortuis, vel furiosis, vel mente captis,
 „ ita quod etiam sufficiat procurator, nuntius, vel missus, habens
 „ ad hoc speciale mandatum, vel ab ipsis legitimandis, vel ab
 „ eorum parentibus, etiam si legitimandi sint infantes, furiosi, vel
 „ mentecapti, citatis, vel non citatis illis, ad quos hæreditas spe-
 „ ctare possit, vel spectaret, ex testamento, vel ab intestato, vel
 „ quocunq; alio modo, & hæreditate adita, vel non adita, posses-
 „ sione, etiam actualiter, vel aliter apprehensa, vel non apprehen-
 „ sa, existentibus filiis, fratribus, vel eorum descendens, aut
 „ agnatis, vel cognatis, seu affinibus quibuscunq; legitimis, & natu-
 „ ralibus, vel non existentibus, absentibus, vel ignorantibus, vel
 „ etiam invictis, ipsosq; legitimandos ad legitima, & primæva
 „ jura naturæ reducere, & restituere valeatis, & valeant, ac si ex
 „ vero, & legitimo matrimonio nati, & generati essent, nulla juris,
 „ vel facti obstante exceptione, quin per vos, & prædictorum
 „ quemlibet legitimi, vel legitimandi legitimati sint, & tales sic
 „ legitimandi ad successionem bonorum paternorum, & materno-
 „ rum, agnatorum, & cognatorum, & etiam extraneorum, ex
 „ testamento, vel ab intestato, succedere, & admitti debeant in-
 „ tantum, quòd tales legitimi agnoscantur aliis agnatis, & com-
 „ prehendantur in quocunq; statuto, consuetudine, constitutione,
 „ decreto, & qualibet voluntate, loquente, vel disponente de legi-
 „ timo, vel naturali, vel de legitimo matrimonio nato, & pro-
 „ creato, possintq; tales, & debeant, si voluerint, ex testamento,
 „ vel intestato, vel quocunq; alio titulo succedere, ac si de vero,
 „ & legitimo matrimonio, ut supra dictum est, nati essent, & pro-
 „ creati, etiam cum filiis legitimis, & naturalibus, vel aliis venien-
 „ tibus ab intestato, nisi vos prænominati, aut alter prædictorum,
 „ qui tales legitimaveritis, aut legitimaverint, in legitimatione
 „ mitiores partes sequendas duxeritis, & duxerint, vel eas aliter
 „ succedere decreveritis, & decreverint, vel nisi eos, vel eas, ad
 „ quendam tantum actum legitimaveritis, & legitimaverint, nulla
 „ lege communi, vel speciali illis obstante, etiam feudali; sintque
 „ dicti per vos, & præfatorum quemlibet legitimandi de domo,
 „ casata, & familia, ac agnatione parentum suorum, & arma, & inli-

„ insignia eorum portare possint, & valeant, eisq; uti pro libito
 „ voluntatis, & etiam efficiantur nobiles, si parentes eorum extite-
 „ rint. Ita quod sic legitimati, veri legitimi, & sine ulla fictione
 „ censeantur. Illustrium tamen Principum, Ducum, Marchio-
 „ num, & Comitum filiis dumtaxat exceptis. Possitis insuper vos
 „ omnes, & prædictorum quilibet, ad instar aliorum notariorum,
 „ & sacri imperii, ejusq; Consistorii, & aulæ Comitum Palatino-
 „ rum, ubique locorum facere, creare, constituere, & ordinare,
 „ notarios publicos, seù tabelliones, & Judices cartularios, ordi-
 „ narios, & delegatos, ac universis, & singulis personis, quæ habi-
 „ les, & idoneæ fuerint, super quo vestras, & singulorum dicto-
 „ rum conscientias oneramus, notariatus, & Judicatus ordinarii,
 „ & delegati officium concedere, & largiri, ac ipsos, & quemlibet
 „ eorum, auctoritate Imperiali per pennam, & calamarium, pro
 „ ut moris est, de hujusmodi officiis investire. Dum tamen ab
 „ ipsis notariis, & Judicibus ordinariis, seù delegatis per vos, aut
 „ quemlibet dictorum ut suprâ creandis, & quolibet eorum vice,
 „ & nomine sacri Imperii, & pro ipso sacro Imperio debitum fide-
 „ litatis, & corporale priùs recipiatis juramentum, in hunc modum
 „ videlicet. Quod erunt nobis, & Sacro Romano Imperio, &
 „ omnibus successoribus nostris Romanis Imperatoribus, & Re-
 „ gibus legitimè intransibus fideles, nec umquam erunt in consi-
 „ liis, ubi nostrum periculum tractetur, sed bonum, & salutem
 „ nostram defendent, & promovebunt damna nostra pro sua possi-
 „ bilitate avifabunt, & avertent, instrumenta tam publica, quàm
 „ privata, ultimas voluntates, codicillos, testaments, & quæcun-
 „ que alia judiciorum acta omnia, & singula, quæ illis, & cuilibet
 „ ipsorum ex debito dictorum officiorum facienda occurrerint,
 „ vel scribenda justè, purè, fideliter, & sine dolo, & fallitate, &
 „ machinatione scribent, legent, & facient; non attendendo
 „ odium, munera, pecunias, vel alias passiones, aut favores, scri-
 „ pturas verò per ipsos in publicam formam redigent, in mem-
 „ branis non abrasis, nec papireis, nisi aliter se habeat consuetudo
 „ loci, scribent; causas Hospitalium, & miserabilium personarum
 „ legitimè, & favorabiliter pro viribus observabunt, & eos piè, &
 „ misericorditer tractabunt, sententias, & dicta testium, donec
 „ fuerint judicata, secretè & fideliter retinebunt; Et omnia alia,
 „ & singula, rectè, & fideliter facient, quæ ad ipsorum officia per-
 „ tinebunt, consuetudine, vel de jure; quodq; hujusmodi Notarii
 „ publici, seù tabelliones, & Judices ordinarii delegati, per vos,
 „ & quemlibet prædictorum creandi, possint per totum sacrum
 „ Romanum Imperium, & ubilibet terrarum, facere, scribere, &
 „ publicare contractus, instrumenta, judicia, testaments, & ulti-
 „ mas voluntates, decretum, & auctoritates interponere, & præ-
 „ cepta quarentigiata, & executiva, in quibuscunq; contractibus
 „ requirentibus illos, vel illa, ac omnia alia facere, publicare, &

„ exercere, quæ ad dictum officium pertinere, & spectare noscun-
 „ tur. Insuper tibi, & vobis antedictis, ac tuis, & eorum filiis, &
 „ descendentes ut supra, & cuilibet eorum, concedimus, & lar-
 „ gimur specialiter, ut possitis, & possint filios familias cujuscunq;
 „ ætatis etiam in infantia constitutos quoad omnes actus, &
 „ effectus, & ad unum tantum actum, & effectum, pro ut vobis, &
 „ dictorum cuilibet, & illi, qui talem emancipationem facient,
 „ videbitur, & placuerit emancipare, & à patria potestate liberare,
 „ parentibus tamen eorum volentibus, præsentibus, vel absenti-
 „ bus, & hoc etiam fieri posse per procuratorem specialem, tam
 „ ex parte parentum, quàm liberorum: Emancipationibus qui-
 „ buscunq; etiam infantium, vel adolescentium, decretum, &
 „ auctoritatem vestram interponere. Vobisq; & dictorum cuili-
 „ blet, qui Doctores sunt, aut pro tempore fuerint, quoscunq;
 „ ipsorum iudicio idoneos, repererint, adjunctis, & in hoc assisten-
 „ tibus duobus, vel tribus Doctoribus, ubi illorum copia haberi
 „ poterit, alioquin, per ipsos solos, in jure Canonico, & Civili,
 „ nec non in medicina, & artibus tam conjunctim, quàm divisim,
 „ ad baccalaureatus, & licentiæ, ac Doctoratus, gradus, & insi-
 „ gnia promovendi, ac eis legendi, disputandi, & interpretandi,
 „ & alios actus ad personas in hujusmodi gradus constitutas quo-
 „ modolibet pertinentes, respectivè faciendi licentiam, & aucto-
 „ ritatem, ac eis ad ipsorum gradum solita insignia conferendi, ità
 „ quod sic promoti omnibus, & singulis privilegiis, immunitati-
 „ bus, & indultis, quibus alii in utroque, vel altero dictorum juri-
 „ bus, sive facultatibus, hujusmodi Baccalaurii, Licentiati, Ma-
 „ gistri, & Doctores, in studiis generalibus promoti gaudent, &
 „ potiuntur, uti, potiri, & gaudere possint, & debeant. Nec non
 „ quoscunq; de nobili tamen, vel militari ex utroque parente
 „ procreatos milites, quandocunq; & ubicunq; cum omnibus per-
 „ tinentiis, privilegiis, immunitatibus, honoribus, & oneribus
 „ consuetis faciendi, constituendi, & deputandi, ac eis cingulum,
 „ enssem, calcaria aurea, & alia insignia militaria actualiter impen-
 „ dendi, quodq; omnia, & singula, quæ milites quavis alia aucto-
 „ ritate creati, & deputati, de jure, vel consuetudine facere, gere-
 „ re, & exercere possunt, & consueverunt facere, gerere, & exer-
 „ cere, liberè, & licitè valeant, similiter concedendi planam, &
 „ omnimodam dicta auctoritate concedimus facultatem. Cæte-
 „ rum cupientes vos, ac quemlibet vestrum magis honorare, &
 „ honoris specialis titulo insignire, vos omnes suprascriptos, &
 „ quemlibet vestrum, in familiares nostros, & successorum nostro-
 „ rum, ac quorumcunq; Romanorum Regum, & Imperatorum
 „ commensales, & domesticos palatii nostri eligimus, & assumi-
 „ mus, aliorumq; talium numero, & cætui præsentibus aggrega-
 „ mus, & ponimus volentes, & decernentes, quod tam in curia
 „ nostra, quam ubiq; locorum, & per totum Romanum Imper-
 „ rium

„ rium omnibus, & singulis privilegiis, libertatibus, immunita-
 „ tibus, honoribus, gratiis, præminentis, exemptionibus, &
 „ indultis gaudere, & perfrui omnes debeatis, quibus cæteri fami-
 „ liares Imperii, & commensales nostræ Imperialis Aulæ, & no-
 „ strorum successorum potiuntur, & gaudent, quomodolibet
 „ jure, vel consuetudine quibuscunq; in contrarium facientibus,
 „ non obstantibus. Quæcunque igitur omnia, & singula in prædi-
 „ ctis, & circa prædicta, vel aliquod prædictorum feceritis vos,
 „ aut aliquis vestrum fecerit, pro ut si à nobis facta essent, vel à
 „ successoribus nostris, ex certa scientia, & motu proprio, & de
 „ plenitudine potestatis nostræ, ex nunc, prout ex tunc, & è
 „ contra rata, grata, & valida, firma, & perpetua esse inviolabili-
 „ ter omni, & quacunque exceptione remota, tam juris, quam
 „ facti volumus, & censemus, & Cæsaream roboris obtinere firmi-
 „ tatem. Hæc autem omnia, & singula supradicta facimus, consti-
 „ tuimus, edimus, concedimus, & ordinamus, motu proprio, &
 „ ex certa scientia, & ex plenitudine potestatis nostræ, & perpe-
 „ tuò valitura decernimus, non obstantibus præmissis legibus, con-
 „ stitutionibus, statutis, & ordinamentis, reformationibus, extra-
 „ vagantibus, provisionibus, privilegiis, rescriptis, decretis, vel
 „ decretali, aut consuetudine, in contrarium loquentibus, aut
 „ decretis, aut aliis quibuscunq; tam præsentibus, quam futuris,
 „ specialibus, & generalibus in contrarium facientibus, & specia-
 „ liter legibus super Rubrica quibus modis naturales efficiantur
 „ sui, maximè §. fin. & in §. generaliter auctoritatem, & in §. si
 „ quis ergo filios, & in autentica quibus modis naturales effician-
 „ tur legitimi per totos titulos, & C. de naturalibus liberis per
 „ totum titulum. Et maximè autentica licet, & c. naturalis in tit.
 „ si de feu. sue. controversia, & c. de incest. nup. l. incesti, & auten-
 „ tica ex complexa ibi posita per totum titulum, & autentica de
 „ incest. & neph. nup. per totum, & §. sic ergo licentia cum glo.
 „ in verbo non permittimus in autentica. Quibus modis naturales
 „ effici, legi colum. 6. l. 1. & 2. in toto illo titulo ff. unde cognati,
 „ & in l. ad orfici §. novissimè, & l. generaliter, C. de inst., & subst.
 „ sub C. fact. & l. ex facto §. si quis rogatus ff. de trebell. & l. si qua
 „ illustris C. ad orfi. & c. tanta, & c. per Venerabilem, qui filii sine
 „ legi. cum materia sua. Quibus omnibus, & singulis in quantum
 „ huic gratiæ nostræ obstarent, quantum ad præsentem constitu-
 „ tionem, ex certa scientia motu proprio, auctoritate Cæsarea, de
 „ nostræ potestatis plenitudine, derogamus, & derogatum esse
 „ volumus, ac vobis, & cuilibet vestrum, ut suprà, prout expe-
 „ diens erit, & libuerit derogatum plenam, & liberam facultatem
 „ tradimus, & concedimus, ac si specialiter, & singulariter, &
 „ expressè in omnibus ejus capitulis, & partibus, & earum quili-
 „ bet facta esset specialis mentio, & de verbo ad verbum: Hæc
 „ autem omnia, & singula supradicta, sic vobis, & cuilibet ve-
 „ strum,

„ strum, ac filiis vestris, & descendantibus ut supra quoad gratias
 „ concessas, damus, concedimus, largimur, ut revocari, annullari,
 „ & suspendi non debeant, nec possint. Nolentes insuper hanc
 „ gratiam, concessionem, vel indultum, aut privilegium, nec ali-
 „ quid in eo, vel ea contentum per aliquam revocationem, annu-
 „ lationem, vel suspensionem similiter privilegiorum generalem,
 „ vel specialem vestram, vel successorum nostrorum revocatam,
 „ annullatam, vel suspensam, & revocatum, annullatum, vel sus-
 „ pensum intelligi, & cum clausula derogatoria generali, vel spe-
 „ ciali. Et perindè habeatur istud privilegium, ac si esset in cor-
 „ pore juris clausum. Nulli ergo hominum, Communitatum, Uni-
 „ versitatum, Collegiorum, vel Civitatum, aut locorum liceat,
 „ hanc nostram creationem, largitionem, concessionem, indul-
 „ tum, immunitatem, privilegium, derogationem, & gratiæ pagi-
 „ nam infringere, infirmare, aut quomodolibet violare, seù ei
 „ quovis ausu temerario contraire, in iudicio, vel extrà, aut contra
 „ prædicta, vel aliquid prædictorum quovis modo, vel ingenio
 „ contrafacere, vel venire. Si quis autem contrà attentare præ-
 „ sumperit, nostram, & Imperii sacri indignationem gravissimam,
 „ & pœnam centum Marcharum auri purissimi, toties quoties con-
 „ trafactum fuerit, irremissibiliter se noverit incursum, quarum
 „ medietatem fisci nostri, sive ærarii, residuam verò partem inju-
 „ riam passorum, vel passi usibus decernimus applicandam. Et ex
 „ nunc pro ut ex tunc, & è contrà, ipso jure, & facto applicamus,
 „ & applicatum esse volumus, toties, quoties, fuerit contrafactum.
 „ In quorum omnium fidem, & testimonium præsentès literas Im-
 „ perialis nostri sigilli appensione jussimus, & fecimus communiri.
 „ Dat. in Civitate nostra Imperiali Treviri die duodecima mensis
 „ Maii, anno Domini millesimo quingentesimo duodecimo Re-
 „ gnorum nostrorum Romani Vigesimo septimo, Hungariæ verò
 „ vigesimo tertio.

TESTAMENTUM.

*D. Andrea de Burgo Cremonensis Comitis, & Equitis Casarei, ac
 Senatoris Regii, & Suae Casaræ Majestatis
 Oratoris in Italia.*

„ **I**N Christi nomine. Amen. Anno à Nativitate ejusdem mille-
 „ simo quingentesimo vigesimo nono, indictione secunda die
 „ Martis secundo mensis Februarii, in Castro Hostiliæ in domo
 „ D. Jo: Ludovici Zucchoni, præsentibus testibus infrascriptis mihi
 „ testatori infrascripto benè notis, & à me rogatis, ut fuit meo
 „ testamento, & ultimæ voluntati, quàm in his scriptis condere
 „ statui, se subscribant, & eandem suis sigillis subsignent, & corro-
 „ borent. Constitutus ego Andreas de Burgo quon. Mag. D.
 „ Oprandi

„ Oprandi Nob. Cremonensis, Comes & Eques Cæsareus, & Re-
 „ gius Senator, ac in præsentiarum suarum Majestatum Orator in
 „ Italia, considerans solas divinas res esse perfectas, humani verò
 „ juris conditionem fragilem esse, & caducam, & in dies labi, &
 „ ætatem ætati succedere, & omnia orta perire, & nihil demùm
 „ certius existere ipsa morte, quàmvis illius hora ignoretur, quòd-
 „ que prudentis est, & sapientis in tempore providere, donec mens
 „ sana viget in corpore sano, de & super rebus, & bonis suis, quod
 „ post obitum suum de eis fieri velit, proindè peregrè profectu-
 „ rus, & diversas Regiones peragraturus, discernens varios esse
 „ fortunæ casus, qui secundum Philosophum, nec dici, nec exco-
 „ gitari possint, ne vita mea ante acta bonis, & laudabilibus mediis
 „ traducta, obscura (quod absit) ordinatione vilescat de anima,
 „ corpore, rebus, & bonis meis ordino, dispono, mando, & testor,
 „ prout continetur in scriptura de meo jussu, & mandato annotata
 „ per D. Carolum de Magnis Cremon. nunc Causidicum Mantua-
 „ num amicum meum carissimum, me aliis quàm pluribus præemi-
 „ nentibus Regum, & Principum diversorum expeditionibus
 „ occupato existente, quàm scripturam manu prædicti D. Caroli
 „ de voluntate mea factam, pro majori robore, ego idem Andreas
 „ Testator manu propria subscripsi, una cum testibus se subscri-
 „ bentibus, volens, & mandans hoc meum ultimum testamentum,
 „ & ultimam voluntatem fore, & esse, quod & quàm valere volo
 „ jure testamenti in scriptis, & si sic valere non possit, volo valere,
 „ & tenere jure testamenti nuncupativi, & sine scriptis, & casu
 „ quo ut testamentum nuncupativum subsistere non possit, volo
 „ ut valeat, ut codicillus, aut ut donatio causa mortis, vel ut alia
 „ quælibet voluntas, per quam meliùs valere, & subsistere possit,
 „ quam volo inviolabiliter observari, & esse irrevocabilem, &
 „ præ cæteris tenere, & valere, Cassans ex nunc, & revocans om-
 „ nia alia testamenta, tam in scriptis, quàm nuncupativa per me
 „ priùs condita, etiam si reperirent verba specifica, & derogatoria
 „ in ipsorum revocatione, & annullatione, ac omnem clausulam
 „ derogatoriam, quæ in eis esset, & apposita reperiretur.

„ In Christi nomine Amen. In primis animam, & spiritum meum,
 „ cum Omnipotens Deus illam à corpore voluerit separari, Sux
 „ Divinæ Majestati piè, & devotè commendo.

„ Cadaver verò meum volo humari in Monasterio S. Petri de Pado
 „ ordinis Canoniorum Regularium S. Augustini in Civitate Cre-
 „ monæ, & in Capella ubi sepultus est qu. D. Jo: Thomas de Burgo
 „ Nobilis Cremonæ frater quon. D. Patris mei, & dictum cadaver
 „ volo duci, & sepeliri condecenter, & sine pompa, vestibus gris,
 „ & biretinis indutum, pro ut incedunt illi, qui faciunt votum
 „ portandi habitum S. Francisci.

„ Ut si contigerit me mori extrà Cremonam patriam meam, & cada-
 „ ver meum non posset subitò ob aliquos casus duci Cremonam,

„ depona-

„ deponatur alibi in aliquo honesto loco, pro ut meis hæredibus
 „ videbitur, sed quantò citiùs fieri poterit, Cremonam ducatur, &
 „ fiat sepulchrum marmoreum, etiam condecens, non pompolum
 „ in aliquo angulo Capellæ, ubi sepultus est dictus patruus meus,
 „ & sit factum, & constructum dictum sepulchrum infra unius
 „ anni spatium.

„ Cui capellæ relinquo, ac jure legati lego ducatos ducentum à libris
 „ quatuor pro ducato solvendo termino annorum quatuor, ità
 „ tamen quod singulis annis solvant hæredes mei Canonicis dicti
 „ Monasterii pro censu, seu pensione ducatos octo ad rationem
 „ prædictam, donec solverint dictum legatum, ità tamen quod
 „ diminuatur pars pensionis ad ratam, quando solvent partem
 „ dicti legati, & hac conditione lego dictum legatum, ut dicti
 „ Canonici teneantur, & ita eos aggravo, celebrare singula heb-
 „ domada in dicta Capella Missas ter cum commemoratione S.
 „ Michaelis, & S. Francisci, & tria anniversaria, expensis ipsorum
 „ Canonicorum annis singulis, duo pro animæ meæ salute, & in
 „ remissionem peccatorum meorum, & illorum de casata, &
 „ familia de Burgo, & Magn. D. Dorotheæ de Thuonis primæ
 „ consortis meæ, & Com. Catharinæ de Anguissola præsentis con-
 „ sortis meæ carissimæ; tertium verò anniversarium die decimo
 „ Januarii cujuslibet anni, aut postridiè pro anima quon. Masso-
 „ nerii de Burgo qu. Vexilliferi populi Cremonen., qui obiit de
 „ anno 1252. & sepultus est in prato ante portam dictæ Ecclesiæ
 „ S. Petri, ubi etiam sunt sepulti majores mei: quos ducatos cen-
 „ tum teneantur investire in una immobili proprietate ad perpe-
 „ tuam rei memoriam, & fiat, ac conficiatur unum Instrumentum
 „ publicum de dicta fundatione onere à proprietatis assignatione.

„ Volo etiam, & mando, ut ex vestibus meis aureis, & sericis, quas
 „ relinquo in bonis, & hæreditate mea conficiantur duo ornamenta
 „ colorata, & unum nigrum pro ornamento altaris, & capellæ
 „ suprascriptæ ad missas minores, & majores celebrandas, & can-
 „ tandas, videlicet palia tria ad altare, & Planetas tres cum stolis,
 „ & manipulis pro dictis missis celebrandis cum commis, &
 „ gramide de tela cum suis fulcimentis, pro ut erunt planetæ, &
 „ palia, & cum armis familiæ meæ de Burgo, & cum nomine meo.

„ Aggravo etiam hæredes meos, ut infra duos, aut tres annos faciant
 „ dipingi dictam Capellam cum imaginibus Salvatoris Nostri, &
 „ B. Virginis Mariæ ab uno latere, ab alio verò latere cum Imagi-
 „ nibus Sancti Michaelis, & S. Francisci, S. Annæ, S. Claræ, &
 „ si aliquid ultra esset congruum, necessarium, & conveniens ad
 „ ornamentum dictæ Capellæ remitto me ad conscientiam, &
 „ discretionem hæredum meorum.

„ Item jubeo, volo, & mando, quod eo tempore, quo dicta duo anni-
 „ versaria, celebrantur per hæredes meos, dentur, & distribuuntur
 „ elemosynæ in pane, vino, & aliis rebus ad summam ducatorum
 „ trium.

Item

- „ Item volo , ordino , & mando , quòd præf. Hæredes mei subito post
 „ obitum meum celebrari faciant bis Missas triginta S. Gregorii
 „ pro animæ meæ salute per honestos Sacerdotes.
- „ Item volo , statuo , jubeo , & mando , quòd pro auxilio ad maritan-
 „ das aliquas virgines indigentes , sive de familia mea de Burgo ,
 „ casu quo aliquæ extarent inopes , sive aliàs virgines , dentur semel
 „ tantum in diversis tamen vicibus spacio annorum quinque ducati
 „ centum per hæredes meos.
- „ Lombardino filio spurio nato ex quon. D. Lombardino fratre meo
 „ relinquo , & jure legati lego , ut per hæredes meos dentur , &
 „ solvantur anno singulo ducati viginti quinque , donec habuerit
 „ modum , vel ex beneficiis , vel alio medio consequendi , & ha-
 „ bendi tot introitus , quod possit honestè vivere , ita quod dece-
 „ dente ipso Lombardino , vel habente modum ut supra , legatum
 „ deficiat , dictumq; Lombardinum Ill. D. Uxori meæ , & hære-
 „ dibus meis commendo , & quod sit benè , & virtuosè educatus ,
 „ & quod legitimetur sine præjudicio præsentis meæ dispositionis
 „ testamenti , & ultimæ voluntatis.
- „ Item servitoribus meis , & servitricibus præf. Ill. Uxoris meæ volo ,
 „ jubeo , & mando , ut detur , & distribuatur totum illud , quod
 „ per me ordinatum est , & apparebit scriptum in cedula manu
 „ mea scripta in præsentis testamento inclusa , quæ cedula erit
 „ signata manu mea , et subscripta manu D. Caroli de Magnis
 „ Notarii , cum signo tabellionatus sui.
- „ Item statuo , volo , et ordino , ac mando quod omnia vasa argentea ,
 „ et aurea , quæ reperientur in hereditate mea tempore mortis meæ ,
 „ vendantur , et pretium convertatur in emptionem prædiorum
 „ in territorio Cremonensi excepta reservatione , de qua in cedula .
- „ Item , statuo , volo , ordino , et mando , quod pecuniæ , quas relin-
 „ quo scriptas in cedula manu mea scripta , et de qua , et quæ erit
 „ inclusa in præsentis testamento , quarum pecuniarum pars est in
 „ potestate præf. dict. Ill. Uxoris meæ notum est , et qui etiam co-
 „ ram præf. Ill. Uxore mea promisit mihi ita fieri legaliter , et fide-
 „ liter , quanto citius fieri possit , convertantur in emptiones præ-
 „ diorum in agro Cremonensi , et ubi sit aliqua pars etiam contine-
 „ tur in dicta cedula , et inter ea deponantur pænès idoneum mer-
 „ catorem , ad traficandum ; aliæ verò pecuniæ , quæ tempore mor-
 „ tis meæ reperirentur in capsâ , quam mecum duco , vel in mani-
 „ bus Ill. Uxoris meæ , vel servitorum meorum , vel aliorum , sint
 „ ad satisfaciendum ordinatis per me in testamento , et illis defi-
 „ cientibus suppleant redditus mei ordinarii cum tempore , et ex
 „ bonis immobilibus nihil vendi volo .
- „ In omnibus autem bonis meis mobilibus , et immobilibus , juribus ,
 „ et actionibus quibuscunq; ubicunq; sint jaceant , et esse reperian-
 „ tur in Italia , Alemania , Hispania , et Ungharia , aut alibi cujus-
 „ cunq; generis , et qualitatis hæredem mihi universalem instituo

„ ventrem Ill. D. Catharinæ Comitissæ Anguissolæ uxoris meæ dilectiss.
 „ eo casu quo esset gravida prægnans, sicuti nunc quasi spes certa est,
 „ hoc tamen modo videlicet. Si masculum unum tantum parerit
 „ illum hæredem universalem instituo, ut suprâ; Si verò parerit
 „ plures masculos similiter, quòd omnes illi masculi sint mihi æqua-
 „ liter, & æquis portionibus hæredes universales; si verò pareret
 „ masculum, et fæminam, tunc mihi hæredem universalem instituo
 „ masculum verò fæminæ jure institutionis relinquo, et lego, pro
 „ ut in prædicta cedula mea apparebit notatum, statutum, et ordi-
 „ natum, tanto tempore quo in matrimonio collocabitur, et
 „ quod interim à fratre honestè, et condecenter alimentetur, &
 „ teneatur, mandans dictam filiam meam fore, & esse tacitam,
 „ & contentam pro omni eo, quod habere, & consequi posset in
 „ bonis meis, etiam ratione legitimæ, si qua sibi de jure deberi pos-
 „ set; si autem pareret solam fæminam, illam mihi pariter hære-
 „ dem universalem instituo; si verò pareret plures fæminas, illas
 „ mihi instituo hæredes universales æqualiter, & æquis portioni-
 „ bus, ut suprâ, volens, & mandans, quod si Ill. Uxor mea pareret
 „ masculum post obitum meum, quòd ille posthumus vocetur
 „ Andreas, & si ex dictis filiis masculis unus decederet in ætate
 „ pupillari, seù adulta, vel aliàs quandocunq; sine filiis legitimis,
 „ & naturalibus masculis tantum, & non legitimatis etiam ab Im-
 „ peratore, vel habente auctoritatè legitimandi, ex se descen-
 „ dentibus, eidem sic decedenti substituo alios filios meos mascu-
 „ los superstites, sive filiorum filios, & eodem modo servetur si
 „ dictæ filiæ hæredes institutæ, ut suprâ decederent, quòd una
 „ alteri succedat, ut suprâ.
 „ Si verò masculus decederet, & filia superstitè, tunc filia succedat,
 „ & eidem masculo sic ut suprâ decedenti *dictam filiam hæredem*
 „ *universalem substituo.*
 „ Volens, jubens, & mandans, quod dicta filia matrimonio copule-
 „ tur alicui nobili, & generoso viro, qui etiam vocetur, & nomi-
 „ netur de domo, et familia de Burgo, et quòd primus masculus
 „ nasciturus ex ea nominetur Andreas, secundus verò Ferdinan-
 „ dus, et prima filia fæminæ nascitura nominetur Ricadona,
 „ secunda Anna, & eo casu dicta filia mea teneatur dare D. Jo:
 „ Mariæ, & D. Jo: Thomæ fratribus de Burgo, de quibus infrâ,
 „ omne id, & totum quòd apparebit ordinatum, et scriptum in
 „ dicta cedula mea manu scripta, et de qua suprâ.
 „ Si verò decederet dicta filia mea sine filiis masculis, ut suprâ ni
 „ nupta fuerit, tunc maritus habeat, et consequatur in bonis
 „ meis nomine dotis ducatos duos mille; residuum verò bonorum
 „ meorum mobilium, immobilium, jurium, actionum, et hære-
 „ ditatis meæ *Deveniat jure fideicomissi ad spect. Artium, & Medi-*
 „ *cinae Doctorem D. Jo. Mariam de Burgo.*
 „ Sed si filia mea decederet cum filiis masculis legitimis, et natura-
 „ libus,

libus, ut suprà, tunc filii succedant in dictis bonis, et hæreditate mea, et casu quo linea recta masculina, ut suprà deficeret, tunc hæreditas, et bona mea *deveniant ad dictum Jo: Mariam, & alios secundum ordinem de quo infrà.*

Et dicto D. Jo. Maria decedente, *tunc* instituo, et substituo primum genitum suum masculinum tantum legitimum, et naturalem, et non legitimatum, ut suprà, ità quod semper primogenitus legitimus, et naturalis, et non legitimatus, ut suprà, de gradu in gradum, et de linea in lineam, ut infrà, succedat in dicta hæreditate, et bonis meis, et vocetur Andreas.

Aggravans dictum D. Jo. Mariam hæredem institutum, et substitutum, ut supra, seù successores suos, ad solvendum anno singulo dicto Jo. Thomæ de Burgo, seù ejus filiis, et descendantibus legitimis, et naturalibus, masculis tamen, et non legitimatis, omne id, et totum, quòd apparebit ordinatum, et scriptum in dicta cedula manu mea scripta, et de qua suprà sæpiùs facta est mentio, vel emere unam proprietatem, quæ respondeat, & de introitu singulis annis.

Et casu quo dictus Jo. Maria, seù ejus filii, et descendentes masculi, ut suprà decederent sine filiis masculis, ut suprà, tunc et eo casu *instituo, & substituo hæredem meum, ut suprà, dictum D. Jo: Thomam de Burgo, seù ejus primogenitum, quo decedente alius primogenitus intelligatur substitutus, et institutus ordine successivo, recto modo, et ordine procedendo, et intelligendo.*

Decedentibus verò prædictis, ut suprà, institutis, et substitutis, ità quod linea masculina omni prædicto modo instituta, et substituta sit finita, tunc et in tali casu *instituo, & substituo in bonis, & hæreditate mea hæredem meum Jo: Baptistam de Burgo servitorem meum, cum hac conditione, quod ejus filius primogenitus legitimus, et naturalis, et non legitimatus, ut suprà, solus succedat, et eo decedente substituo, et instituo alium filium masculinum legitimum, et ut suprà, non legitimatum, primogenitum semper, et sic successivè in primogenitum masculinum, ut suprà, deveniat hæreditas mea, donec linea masculina dicti Jo: Baptistæ duraverit, et fuerit finita.*

Decedente verò dicto Jo. Baptista sine filiis masculis, ut suprà, et seù decedentibus ejus filiis, et successoribus masculis, ut suprà, ita quòd ejus masculina linea sit finita, tunc *instituo, & substituo Antonium Mariam de Burgo etiam servitorem meum, & ejus filium primogenitum, et successivo ordine primogenitum semper masculinum, pro ut suprà in aliis personis substitutis, et institutis statutum, et ordinatum est.*

Omibus verò ex prædictis sic ut suprà nominatis deficientibus, ità quod ipsorum omnium sit finita linea masculina, *hæres meus sit Antiquior de domo de Burgo, et ita hæredem, ut suprà, meum instituo, et substituo.*

„ Volens, jubens, & mandans, & sic volo, statuo, ordino, jubeo,
 „ dispono, & mando, ut bona & hæreditas mea semper remaneat
 „ in domo, familia, & casata de Burgo, & in masculos tantum, qui
 „ sint legitimi, & naturales, & non legitimati, ut supra.
 „ Cum expressa prohibitionem, quod non possit detrahi trebellianica
 „ de hæreditate, & bonis meis, & hoc ut facultas, & patrimonium
 „ meum non minuatur, quod intendo procedere in omnibus, &
 „ quibuscunq; personis comprehensis in præsentis meo testamento,
 „ & quod virtute præsentis dispositionis comprehendere, & includi
 „ possint. Et cum expressa prohibitionem alienandi, disponendi, &
 „ præjudicandi futuris *in agnatione* tam ratione contractus permuta-
 „ tionis ultimæ voluntatis, quàm etiam ratione delicti commit-
 „ tendi, si quod committi contigerit, tam ratione confiscationis
 „ bonorum, quàm particularis condemnationis personalis, tam
 „ ratione proprietatis, quàm fructuum.
 „ Et quia regulatus à lege antiqua Christi, & à jure communi, &
 „ statutis municipalibus, odio habens delinquentes, & non mori-
 „ geratos viventes, dispono, quod casu quo filius meus, de quo
 „ supra, seu filii nascituri in eventum, quod plures à me fuerint
 „ procreati, & nascerentur ut supra, ut dicti substituti, vel unius,
 „ vel eorum quilibet si contigerit delictum aliquod committere,
 „ imò etiam excogitare, ex quo pœna corporalis, vel confiscatio
 „ bonorum, vel condemnatio aliqua pecuniaria infligi posset, ex
 „ tunc illum, & illos privo, ac privatum, & privatos fore, & esse
 „ hæreditate, & bonis meis prædictis, volo, mando, declaro, &
 „ statuo, et ex nunc privatos, et privati esse intelligantur, & super-
 „ stitem majorem natu instituo, & substituo in totum, quia volo,
 „ & meæ opinionis est, *continuo bona mea, & hæreditatem permanere,*
 „ *& restare in agnatione,* ità quod nec usumfructum habeat, nec
 „ detrahare possit trebellianicam, nec jus aliquod habeat in bonis,
 „ & hæreditate prædictis, quod devolui possit in Fiscum, et con-
 „ fiscari, quia volo hæreditatem meam, & bona, ut supra, integra,
 „ & in totum remanere, si autem talis fuerit restitutus, vel reban-
 „ nitus, ità quod effectus sit capax bonorum, et hæreditatis meæ,
 „ tunc et eo casu uti, et gaudere possit bonis prædictis, et pari
 „ modo consequatur hæreditatem prædictam, et hoc facio; dispo-
 „ no, ordino, mando, et statuo, *ut dictus filius meus, seu filii filia*
 „ *meæ, ut supra, & omnes alii supranominati, ac de agnatione mea*
 „ cognoscant quantum abhorream personam talia committentem,
 „ perpetrantem, et cogitantem, et non more Christiano viventem.
 „ Ill. Comitissam D. Catherinam prædictam Uxorem meam charis-
 „ simam ob amorem inter nos mutuum, & cordialem, et ob ejus
 „ honestam vitam, et quia confido ipsam materno amore in omni-
 „ bus facturam ad bonum, et honorem filiorum, et filiarum no-
 „ strarum, Relinquo, deputo, constituo, et ordino tutricem, et
 „ curatricem dicti filii, filiorum filia, aut filiarum mearum, ipsa
 „ tamen

„ tamen vidualiter, et vitam vidualem, et honestam servante, et
 „ vivente, et non aliter, liberans, et sic libero dictam D. Illustr.
 „ Uxorem meam ab omni redditione rationis dictæ suæ tutelæ, &
 „ curæ: et casu quo aliquo modo gravaretur, seu gravari posset ad
 „ aliquam rationem reddendam, et in aliquo vigore dictæ suæ
 „ administrationis, et regiminis reperiretur debitor, tunc, et eo
 „ casu ex nunc dict. Ill. D. Catharinæ Uxori meæ, sive in parva, sive
 „ in magna quantitate, jure legati lego, et relinquo.

„ Sed si decederent filii mei, et filia, ut supra instituti sine filiis, ut per
 „ me supra est dispositum, tunc & eo casu eidem Ill. D. Catharinæ
 „ Uxori meæ dilectissimæ jure legati, & institutionis lego, et relin-
 „ quo totum, et integrum usumfructum bonorum meorum mobi-
 „ lium, & immobilium, virium, et actionum, ac totius hæreditatis
 „ meæ, ita quod totus, et integer usumfructus dictæ meæ hæredita-
 „ tis sit dictæ D. Uxoris meæ, quem usumfructum dicta Ill. D. Ca-
 „ therina capiat propria autoritate, ex quo ipsa in viduitate per-
 „ manente in dicto usumfructu hæredem instituo, dicta Ill. D. Ca-
 „ therina vivente vidua, & casta ut supra, cum obligatione, &
 „ onere faciendi Inventarium de prædictis respectu fideicomissi,
 „ de quo supra, ut dicatur quid, & quantum, & quæ, & qualia
 „ bona fuerunt in hæreditate mea, prohibendo, & sic expressè
 „ prohibeo dictam Ill. D. Catherinam uxorem meam gravari posse
 „ ad præstandum fidejussionem de utendo, & fruendo arbitrio
 „ boni viri dicto usumfructu, & casu quo gravaretur quoquo modo,
 „ volo, jubeo, mando, gravo, & ordino, hæredem meum, ut supra,
 „ institutum, & ad quem deveniet hæreditas mea vigore, & in
 „ executione præsentis mei testamenti, & dispositionis ad præ-
 „ standum fidejussionem pro dicta Ill. D. Uxore mea, & hoc ubi
 „ de jure teneretur præstare fidejussionem, & casu quo reperta
 „ fuerit debitor in aliquo, illud totum sibi lego, & jure legati
 „ relinquo.

„ Si verò dicta Ill. Uxor mea, & de qua supra, transfret ad secunda
 „ vota, filiis, & filiabus de quibus supra, superviventibus, tunc
 „ illam privo, & privatam fore, & esse volo, & declaro dicta
 „ tutela, & cura, & eidem Ill. D. Uxori meæ ultra dotem suam
 „ lego, & relinquo jure legati, & institutionis jocalia, & vestes
 „ cujuscunq; fortis à portatu suo, & equos, & alia mobilia per me
 „ donata, & tradita dictæ Ill. D. Catharinæ, quæ habet in manibus
 „ suis, & non ultra habere, & consequi possit in bonis meis, & hæ-
 „ reditate mea, præter illa mobilia, quæ etiam ei relinquo in cedula
 „ scripta manu mea, & de qua supra.

„ Si verò dicta Ill. D. Catherina Uxor mea prædicta transfret ad
 „ secunda vota nullis existentibus filiis, & filiabus meis, ut supra,
 „ aut se in aliquo Monasterio collocaret, tunc eidem Ill. Uxori
 „ meæ ultra dotem, vestes, jocalia, & mobilia, de quibus supra,
 „ lego, & relinquo jure legati, & institutionis illam quantitatem,
 „ quæ

” quæ apparebit scripta, & annotata manu mea in cedula, de qua
 ” suprâ sæpiùs facta est mentio.

” Filiis autem meis, & filiabus mando, consanguineos autem meos
 ” rogo, ut dictam Ill. D. Catharinam Uxorem meam honorent,
 ” & benè, & laudabiliter se habeant, & agant cum ea, sicuti decet,
 ” & honestum est.

” Sacratissimo autem Cæsari, & Serenissimo Principi Ferdinando
 ” Ungariæ, & Bohemiæ Regi DD. meis colendissimis dictam
 ” Ill. D. Comitissam Uxorem meam cum filiis, & filiabus meis
 ” humiliter commendo, unâ cum tota familia de Burgo, & focero
 ” meo, & cognatos meos ex utraque uxore, rogoq; & humiliter
 ” supplico, ut dignentur tam pro exoneratione animarum Majest.
 ” Suarum, ut omnibus pateat, & manifestum sit servitutum meam
 ” longævam, antiquam, & fidelem Regiis Majestatibus suis fuisse
 ” gratam, & acceptam, mandare, & committere, ut hæredibus
 ” meis satisfiat de creditis meis, quæ habeo cum suis Regiis Ma-
 ” jestatibus, & apparet in scripturis meis.

” Fideicommissarios, & hujus testamenti mei executores relinquo, &
 ” rogo sint Reverendissimus, & Illustrissimus P. D. Bernardinus
 ” de Olisio Episcopus Tridentinus præf. Sereniss. Regis Ungariæ
 ” Magnus Cancellarius, & eò decedente Reverendiss. Episco-
 ” pus Tridentinus pro tempore existens, Magn. J. U. Doctor
 ” D. Antonius Questa Cancellarius præf. Reverendiss. D. Episcopi
 ” Tridentini, vel alius qui in ejus loco succedat in Cancellariatu,
 ” Rev. D. Georgius de Gadio Præpositus S. Abundii Cremon.
 ” consanguineus meus, spect. J. U. Doctor D. Joseph de Laude
 ” consanguineus meus chariss. Spect. J. U. Doctor D. Joseph de
 ” Brumano, Spect. Arte, & Medicina Doctor D. Jo: Franciscus
 ” de Burgo, Nob. D. Philippus de Dovaria, D. Armaninus de
 ” Burgo, & D. Carolus de Magnis Cremon. nunc Causidicus
 ” Mantuanus, quibus omnibus commendo ex corde præf. Ill. D.
 ” Consortem meam, & omnes hæredes meos.

” Testes autem, qui se subscribent huic ultimæ voluntati meæ, &
 ” sua sigilla apponent mediante rogitu meo, sunt ii, qui manu
 ” sua hîc proximè subscribent post meam subscriptionem.

” Verùm quia suprâ fuit per transitum ad secunda vota præf. Ill. D.
 ” Uxor mea privata tutela filiorum meorum, volens providere
 ” dicto filio, & aliis filiis meis, ut suprâ, de tutela danda; Idèd
 ” volo, jubeo, & mando, quod in eventum, quòd præf. Ill. D. Uxor
 ” mea transiret ad secundas nuptias, dictus filius, seù alii ut suprâ,
 ” remaneant penès ipsam Ill. D. Uxorem meam, & ab ipsa alan-
 ” tur, & benè, & honestè teneantur sumptibus, & expensis hære-
 ” ditatis meæ condecenter taxandis usq; quo fuerint in ætate anno-
 ” rum decem, quo tempore elapso tutores disponent pro ut sibi
 ” honestum, congruum, & tutius videbitur, pro addiscendis literis,
 ” & bonis moribus, sed si uxor mea decederet (quod Deus aver-
 ” tat)

„ tat) tunc, & eò casu volo, jubeo, & mando, quòd filius, & alii,
 „ de quibus suprà alantur, & nutriantur, eo modo, qui videbitur
 „ tutoribus honestus, tutus, & congruus.

„ Tutores autem deputo, ordino, nomino, eligo, & esse volo in
 „ casibus prædictis Illustr. Com. D. Jacobum Anguissolam socerum
 „ meum carissimum, & dicto Ill. Com. decedente, vel de
 „ tutela non curante, tutores deputo duos eligendos per Dños
 „ Fideicommissarios deputatos, & de quibus suprà.

„ Et quia in Alemania in Comitatu Tirolis habeo aliquos redditus
 „ per me emptos, cum obligatione, & onere retrovendendi post
 „ mortem meam per hæredes meos, ut in Instrumentis emptio-
 „ num apparet, & meæ voluntatis sit, quòd pecuniæ dictorum
 „ bonorum in eventum retroemptionis convertantur in aliis redi-
 „ tibus immobilibus, Ideo volo, mando, ordino, jubeo, & statuo,
 „ quòd in eventum retroemptionis prædictæ, sivè in toto, sivè
 „ in parte, dicti hæredes mei teneantur, & ità eos aggravo, inve-
 „ stire pretia dictorum bonorum in immobili proprietate possessio-
 „ num, vel census in Comitatu Tirolis à Bolzano citrà versus Ita-
 „ liam, & per totum agrum Tridentinum, si reperiatur honesto
 „ pretio, & quod tutè, & liberè ematur; sin autem pretium depo-
 „ natur penès idoneos, & securos mercatores in Germania ad
 „ honestum lucrum, & sine onere conscientiæ, donec evenerit
 „ facultas investiendi, ut suprà, & si non reperiretur locus idoneus,
 „ & tutus pro investiendis dictis pecuniis in dicto Comitatu Ti-
 „ roli, tunc sit in facultate hæredum meorum postquam fuerint
 „ in ætate perfecta dictas pecunias consequi, & illas in immobi-
 „ libus proprietatibus investire in agro Cremonensi, vel alibi, ubi
 „ melius sibi videbitur.

„ Ego Andreas de Burgo Cremonensis Comes, & Eques, ac Cæsa-
 „ reus, & Regius Senator, & in præsentiarum Majest. Suarum
 „ Orator in Italia, fateor superscripta de meo jussu, & consensu
 „ conscripta, & contenta in cedula in præsentis testamento inclusa,
 „ & manu mea scripta, expressam meam voluntatem, & disposi-
 „ tionem, ac puram veritatem continere, & quæ omnia volo firmi-
 „ ter executioni mandari, & proptereà ad eorum majus robur hìc
 „ manu propria me subscripsi, die Martis secundo Febr. Anni mil-
 „ lesimi, quingentesimi vigesimi noni, Hostiliæ in Agro Man-
 „ tuano.

*En aliud Privilegium, ex quò magis, atque magis auctoritas,
 & Burgi Virtus resultat.*

„ **M**AXIMILIANUS Divina favente clementia electus Ro-
 „ manorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ,
 „ Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ &c. Rex; Archidux Austriæ,
 „ Dux Burgundiæ, Brabantiæ &c. Comes Palatinus &c. cum pro
 „ conservatione, & salute, ac tranquillitate Italiæ, & potissimum
 „ pro

„ prò securitate, & firmitate Principis, & Ducatus Mediolani,
 „ qui nuper ex faucibus Hostium ereptus est, non visum sit nobis
 „ aliud melius, & præsentiùs remedium, quàm Beatitudinem
 „ Pontificis, & Sedis Apostolicæ auctoritatem huic Principatui
 „ arctiori quodam vinculo coniungere, & ad defendendum illum
 „ adversùs ejus Hostes astringere. Itaque animo deliberato, &
 „ ex certa scientia convenimus tum Beatitudinem Pontificis, &
 „ illum ob præfatos, & complures alios multum nobis, & Sacro
 „ Imperio, ac ipsi præfato Principi, & Mediolani Ducatui impor-
 „ tantes respectus, & causas rationabiles . . . . .
 „ . . . . . dare decrevimus, & volumus,
 „ ne tamen per hoc dictus Ducatus Mediolani, & idem Illustris
 „ Maximilianus Mediolani Princeps consanguineus noster charis-
 „ simus nimium damnificetur, Nos contenti sumus, immò per præ-
 „ sentes recognoscimus, & profiteamur eidem Maximiliano consi-
 „ gnaturos, & duros in locum, & vicem præfatarum duarum
 „ Civitatum . . . . . Civitatem Bergomi, & am-
 „ pliùs Oppidum Cremæ, postq; ex Hostibus fuerit recuperatum,
 „ dabimus, & consignabimus, pro ut actu serie præsentium nostro
 „ nomine, & loco damus, & concedimus amplam potestatem, &
 „ omnimodam facultatem Spectabili Comiti Andree de Burgo
 „ Consiliario, & Oratori Nostro, qua nostro nomine debet, &
 „ potest dictum Principem Mediolani, si, & in quantum ipse
 „ Princeps expressum consensum, & voluntatem suam dederit,
 „ atq; declaraverit in dimissionem præfatarum Civitatum . . . . .
 „ . . . . . Beatitudinem Pontificis, vel ejus ad hoc deputatis
 „ sufficienti ejus Mandato suffultis juxtà conventionem nostram
 „ consignandam, & faciendam mittere, ponere, & locare in præ-
 „ dictum Contracambium videtur Civitatem Bergomi, ac Oppi-
 „ dum Cremæ, quàm primum id recuperatum fuerit, illorumq;
 „ accipiat actualem, realem, & corporalem possessionem, cum
 „ omnimoda potestate, & plenitudine auctoritatem super illis, &
 „ de illis eorundemq; pertinentiis, & dependentibus disponendi,
 „ & providendi, regendi, & gubernandi, administrandi, & diri-
 „ gendi, prò ut cum aliis suis locis, & Oppidis ad suum Ducatum
 „ spectantibus, & à nobis, & à Sacro Imperio dependentibus
 „ jure, vel consuetudine facere, disponere, & ordinare potest, atq;
 „ debet, non obstantibus in contrarium quibuscumque harum
 „ testimonio literarum Sigilli nostri appensione munitarum.
 „ Dat. in Civitate nostra Imperiali Augusta die Vigesima octava
 „ Mensis Maii Anno Domini Millesimo, Quingentesimo, Quin-
 „ todecimo, Regnorum nostrorum Romani Trigésimo, Hun-
 „ gariaè verò Vigésimo sexto.

MDXXXII.

PAulus Zignanus Collegiatæ Insignis S. Agathæ in Patria Canonicus, cui semper egregia ad optimas artes amplectendas voluntas fuit, ac præcipuè rerum, historicarum indagator effulsit. vulgavit.

De Rebus Memorabilibus Patriæ, ejusq; Viris Insignioribus.

Opus sæpe allegatum à *Josepho Bressiano* in suis operibus, quod quidem anno 1630. teterrimæ Epidimiæ deperditum esse faretur.

Eod. Anno.

Petrus Franciscus Datus in omni genere artium optimarum excellenter excultus J. U. D. Prothonotarius Apostolicus, Romæ versatus reliquit

De Autoritate Sacri Collegii Cardinalium in Sede Vacante. opus idem Cardinali Salviato, cui Auctor intima familiaritate devinctus, dicitur ad manus pervenisse.

Bressian. in V. R.

Alter Datus memoratur honorificè ab *Alex. Lamo* in *Somnio cant. 3.*

Eod. Anno.

Dominicus Bordigallus maximum, & suis temporibus, & rei literariæ ornamentum, historicis, poeticis, ac oratoriis studiis addictus scripsit italico sermone.

Historia del principio del Mondo sino al suo tempo, ed in particolare le cose avvenute alla Patria.

Le Vite delle Regine Hebreæ.

latinè verò.

Illustrium Virorum Cremonensium Epitaphia.

Orationes, Epistolas, Annagramata, ac alia sui facundi ingenii monumenta.

Historiarum librum MS. in primis meæ Adolescentiæ annis vidi apud U. J. D. & Avunculum dilectissimum Josephum de Nigris, è cujus manibus iniquo furto subtractum adhuc ambo dolemus, absq; spe quod domino restituatur.

Antonius Possevinus in *Bibliotheca selecta* de historicis, & in Appendice Historicarum Cremonæ Burdigallum nostrum recenset mutato quidem nomine Dominici in Jo: Baptistam, Possevinum sequitur *Fabianus Justinianus* in *Appendice Indicis Universalis, ubi de Cremona.*

Ejus tumulus est in Sacrario Ecclesiæ Divæ Agathæ hisce notis inscriptum.

Hoc est Sepulchrum D. Dominici de Bordigallis, & ejus Hæredum ann. 1521.

In stemmate est Gallus cum lemmate, Cordis Lætitia: Eiusdem meminit *Merula* in *Sanctuario Cremonæ, Bressianus* in *V. R. alijsq; operibus.*

Tom. II.

S

Eod.

Eod. Anno.

Raphael Fabagrossa præclara doctrina in historicis rebus componendis excultus scripsit italicè.

L' Origine delle Famiglie Nobili della Patria con gli Uomini insigni sì nell' Armi, Lettere, ed atti Liberali à ciaschuna d'esse annotati.

Delle origini delle Città d'Italia, e da chi furono dominate fin al suo tempo.

Joseph Bressian. in suis operibus allegat Fabagrossæ libros, quos deperditos anno 1630. sæviente undique peste non semel, atque iterum deflet.

Ex stirpe Fabagrossa floruit Marcus Antonius celeberrimus ille cohortum Dux, qui ex vulnere in humerum per Bonifacium Vicecomitem Francisco Sfortiæ Lud. F. inflictio generosè venenum exfluxit, eumq; primævæ incolumitati donavit, ut notat *Campus in Lib. 4. Historiarum ubi de Francisco Sfortia.*

MDXXXIII.

Stephanus Alierus ex ordine Minor. Observ. S. P. Francisci Theologus, ac Concionator perquam egregius, cujus hominis doctrinam præcipuè nostra Urbs mirata est. librum composuit, cui tit.

Prattica dell' Oratione Mentale.

fertur nonnulla alia scripsisse, ut inquit *Bressianus in V. R.*

Eod. Anno.

Augustinus Fogliata, quem plures appellant de Fogiadenis ex Ord. Eremitanorum S. Augustini non tantum humanis literis, ac sacræ etiam scripturæ, rebusq; Ecclesiasticis, Philosophicis, & Theologicis clarus, obiit Ferrariæ anno 1533. in ædibus Divi Andreæ, ubi est sepultus. Composuit doctissimè

Expositiones in Orationem Dominicam;

In Salutationem Angelicam.

In Symbolum Apostolorum. extant Ferrariæ in Biblioth. Conv.

S. Andreæ Augustinianorum, ubi vitam egit, atq; obiit.

Consulendi sunt *Jos. Pampbil. in Chron. Anguit. pag. 111.*

Elssius in Encom. August.

Possevinus App. Sac. Tom. 1. lit. A.

M. Georgius Draudius in Bibl. classica.

P. Hippol. Marraccius in Bibl. Mariana.

Fabian. Justinian. in Ind. Universali, verbo. in Mattheum.

Torellus in Secul. August. Tom. 8. Ann. 1538. num. 16.

Cavitellus in Annal. anno 1533.

Eruditissimo Hieronymo Baruffaldo in memorata Bibliotheca adhuc impossibile fuit adinvenire nostri Augustini opera. oh utinam in Plagiarii manus non inciderint.

Bonus

MDXXXIV.

Bonus Cremonensis, cujus cognomen ignoratur, eximiæ Religionis, ac Eremiticæ vitæ cultor, peregrinationibus ad sancta loca Hierusalem præclarus cum Literatis dignopere admittendus, si consilio, & sermone potens opera sapissimè ad pietatis, & religionis officia promovit, & maximè ad preces quadraginta horarum Mediolani, & pluribi instituendas, Ven. Ant. Maria Zaccharia, de quo supra fuit sermo, usus fuit, ut eo, quo decet ornatu divinissimum Sacramentum publicè inviseretur, ac coleretur. Mediolani pariter annuente Francisco Sfortia II. anno trigesimo secundo supra Millesimum, & quingentesimum pium locum erexit apud S. Valeriam ad eas fœminas excipiendas, quæ conversa ad meliorem questum turpitudine vitæ divina ope redimuntur è lupanaribus. Sanctissimum fertur, vitæ exitum tribuisse annis 1542. Hic tamen Bonus ille est procul dubio à *Cavitello in Annal. sub anno 1528.* Homobonus Lizarius appellatur, qui pueris, ac puellis orphanis ædes hospitales, ut exciperentur, erigendas curavit cum authoritate etiam Pagani Ponzoni Cathedralis Cremonæ Canonici Prioris. De eodem mentionem habent *Anacl. Siccus in Synopsi.*

Bressianus in Corona Vir. Illustr. lib. 1. part. 1. Paulus Morigia Histor. antiqu. Mediol. lib. 2. cap. 12. poterat quidem reticere idem Morigia, quæ in ejus libro Hist. orig. Religionum lib. 3. cap. 15. præter auctoritatem, & proprio tantum Marte refert de Jacobo Cremonensi, dum iste verè fuit Anachoreta, & Vir pietate, ac moribus illustris, ut confirmant Cavitell. in Annal. 1497., & idem Bressianus libro quo supra.

MDXXXV.

Hieronymus Fundulus latinis, Hebraicis, Græcisve literis affatim eruditus, Musis adnatus, & scientiarum omnium inextinguibile lumen, fuit à Secretis Celeberrimi Cardinalis Salviati, nec non acceptissimus Francisco Galliarum Regi, & Henrico ejusdem successori, ad quem erudiendum Lutetias vocatus est. Scripsit ibi tum græce, tum latinè.

Orationes

Epigrammata, & alia, quæ, ut fertur, in Regia Bibliotheca asservantur, extat ejusdem penès me MS. comedia inscripta.

Lucia. Sigismundo Picenardo Cremon. Patritio Senatori Mediolani nuncupata, quàm hoc anno 1694. mihi dono humanissimè transmisit eruditissimus P. D. Joseph Hier. Sementius S. T. L. Regius totius Ditionis Mediolani Chronographus, ac Somaschensis Congr. nostræq; Patriæ ornamentum. Hęc comedia Plautino modo fuit elaborata, verè nobilis, ac pulchra, nisi, quod aliquantulum offendimus lasciviuscula quædam carmina Leguntur, & duo Funduli *Epigrammata* subjuncta Libello Andreæ Guarnæ de Bello Grammaticali, & Geminæ ipsius *Epistola Italica*

in Literis Ludicris collectis ab Dionysio Athanasio, & editis Venetiis apud Bologninum Zalterium 1561. pag. 341. & seq. Memoratur à *Vida in Orationibus*, ut scripsi, de Benedicto Lampri-
dio; *A. Campo, in hist. à Cavitello in Annual.* nec non à *Jacobo Gadio in hist. MS. ad annum 1535.*

Franciscus Bernius in suis Facetis Poematiis in Capitulo Baccio de Cavalcantibus directo loquendo de Cardinali Salviato, dum Passignanum se contulerat, nostrum Fundulum sic, ludendo, commendat.

*Seco il Fondulo farà di ragione,
Che par le quattro Tempora in astratto.
Mà è più dotto poi, che Cicerone.
Dice le cose, che non par suo fatto,
S' à Greco, s' à Hebraico, mà io,
Sò che lo conoscete, e sono un matto.*

Magno sibi duxit honore Christophorus Longolius Maclinienfis Funduli amicitiam, ut liquet, ex ipsius Epistolis ad eum datis, quæ extant lib. 1. Epist. VII. & XXIII., ac lib. 2. Epist. IV. quin & eum commemorat. lib. 1. Epist. 8. ad Petrum Brissoum Communem Amicum.

De eodem Petrus Bembus in Epist. ☿

Doletus in Carminibus pag. 74.

Floruit, & alter Hieronymus Fundulus Joannis Baptistæ V.º S. Vinc. filius, Juris peritus de collegio, ut ex *Syllabo F. C. MS. ad ann. 1571. die Jovis 8. Novembris.*

Eod. Anno.

JOannes Baptista Specianus Liberii, & Catharinæ Oldoinæ Filius J. U. D. in Collegio adscriptus die 25. Maii 1517. ex Cremonæ Decurionibus, ac Amplissimus Mediolani Senator, qui quanta in literis excellentia, & in rebus Reip. administrandis prudentia fuerit exscribere putavi, quæ de eod. doctissimè scribit *M. Hieronymus Vida in suis Orationibus &c. Act.º 2.* Jo: Baptistæ Speciani verò quanta fuerit virtus, & in rebus gerendis prudentia, erit illis, qui hominem non viderunt, fortasse incredibile, vobis verò Patres, qui eum benè nostis, non admodum multa dicere habeo. Meministis eum primum inter alios juris peritos in judiciis prætoriiis, pedaneorumq; judicum subseliis versatum, operamq; reis defendendis navantem à Franc. Sfortia ad majora evocatum fuisse, & in hunc ordinem vestrum cooptatum, simulq; in tota provincia Quæsitorem, & rerum capitalium non modo judicem, sed etiam vindicem constitutum, cum summa, & libera, in quemcunq; vellet maleficii reum, animadvertendi potestate, mox multis, magisq; in rebus spectata viri virtute, quod sub toga contineri non poterat suis inditiis in dies magis, ac magis prodita, ab eodem Sfortia Quæstor creatus est totius exercitus, quem ad
se

se tuendum contrà hostium potentissimorum vires maximum coegerat, & cum esset bonus consilio, nec minùs bello strenuus, ita eam quæsturam administravit, ut non tantum com meatibus procurandis præesset, præfectis fabrorum præscriberet, stipendia militibus in tempore persolveret, populis, ac civitatibus operas, vecturas, naves, remiges, arma, tormenta, belliq; instrumenta imperaret, & alia id genus administraret, quod propria sunt ejus potestatis munera; verùm etiam Sfortia omnia posuerat in ejus diligentia, ac fide quod ad Imperatorem pertinent, ut penè summam imperii teneret, legionibusq; non ad alterius præscriptum, sed suo arbitrio imperaret. Caruit tantum Imperatoris nomine, cum partes sustineret, omnesq; imperatoris numeros impleret. Nihil omninò agebatur in re militari, nisi ad ejus ductum, omnes etiam literæ de ejus sensu describebantur &c. *U post nonnulla.* Defuncto civitas nostra, ut jure de patria optimè meritò publicè decreto sepulchro parentavit, justaq; magnificè sumptu publico persolvit. Quem honorem apud nos post hominum memoriam nullum ulli civium ante eum contigisse, satis pro comperto habemus. hætenus Vida

Ad Jo: Baptistam Specianum *Jac. Card. Sadoletus* Epistolam scripsit (quæ *lib. xvi. suarum Epistolarum* legitur) disputans: *Utrum licitum sit homini in aliquo munere publico, U honore posito, cum adversis hominum voluntatibus videat nihil se proficere posse, quod ad Reip. pertineat salutem; babeat autem idem Domi, U privatim præclaras genere actiones, in quibus versari, U se exercere commodo ejusdem Reip. queat: dimittere curas publicas, U ad privata studia se conferre, quæ præsertim nihilominus in publicam utilitatem reditura esse videantur.* Totus in hac disputatione est, aperitq; animum suum Sadoletus è Romana Aula ad privatum otium secedendi, afflictis Reip. christianæ rebus, ubi consilia sua nihil proficere videret. Unde arguere licet quanti Specianum faceret, cui gravissimus, omniq; laude cumulatus Cardinalis ista communicabat. Ibi ad eum: *cum in utroq; nostrum similis voluntas sit, eodemq; ambo studio optimis, U artibus, U literis dediti simus, ad multas, U graves nostræ conjunctionis, mutueq; benevolentiae causas hæc quoq; similis sensus, U communium studiorum ratio tam magni momenti pondus affert, ut ego amorem, quem erga te suscepi, quoad vixero, perpetuum sim servaturus.* Porrò quàm probus, quàm doctus, quantus vir Specianus, si Sadoleto adeò, & similis, & amicus.

Bernardus Felicianus eidem dicavit nonnullos Galeni libros latinitate donatos.

Lucianus Monachus Cassinas Comentariorum *Chrysofomi in Epistolam Pauli*, quæ ad Romanos scripta est.

Bonaventura Castillioneus eidem pariter nuncupavit Epistolam super Geographiâ Pedemontana cusa in fine libri, cui tit. *Gallorum Insulæ Antiquæ Sedes* &c. item aliam Epistolam eidem direxit

Bernar-

Bernardus Tassus Magni Torquati Pater, ut habetur in Vol. Epistolarum. Antonius Campus hist. lib. 3. anno 1530., & 1545. obitum Speciani secutum die 30. Octobris enunciat.

Daniel Cajetanus plura de Speciano in Carmin. MS.

Venturinus Vasolus Epigr. Sylva Ticini 1541.

Lud. Cavitellus in Annal. Alexander Lamus in Somnio cant. 2.

Bossius in tract. var. tit. de Principe, & Privil. ejus num. 20.

Franciscus Zava pluries in suis operibus, & fuso calamo in Parentalibus Illustrium Vir. Cremon.

Jacobus Gadius Cremon. in hist. MS. pag. 106.

Gaudentius Merula in Bello Erasmiaco sic inquit de nostro Speciano.

Justitiæ præfecturam Baptista Specianus susceperat; quinam ingenio prudentior, jure peritior, fide, religione, officio, diligentia, aut sanctior commemorari potest.

Fuit Specianus ex illis, qui Novas Constitutiones Mediolani conscripserunt. Item sui ingenii monumenta sunt.

Epistolæ Castrenses ad Benedictum Tonsium.

Belli Gallici Commentarii libri tres.

In Templo Pacis nuncupato Mediolani, ubi Speciani cineres conduntur, de eo legitur hoc Epitaphium.

Jo: Baptista Speciano J. C. Senatori, rerum Capitalium Præfecto perpetuo, intimo Consiliario, Cæsareiq; Exercitus Legato, post multarum Urbium prudentes præfecturas, Honorificentissimas legationes, resq; præclarissimas in Toga, & Armis gestas summo cum omnium mærore mortuo anno MDXLV. VI. Kal. Novembris vixit annos LII. Menses VII. Cæsar Episcopus Novariæ in Hispania Nuntius Apostolicus, & Sfortia Abbas P.

Marcus Paulus Tartesius Orator Cremonensis funebri Oratione Speciani parentalia prosequutus est, quàm ob exemplarium raritatem hîc exscribere non pertædeat.

„ **S**I unquam aliàs C. amplifs. Calamitas aliqua incidit, quæ nobis
 „ graviter ferenda esset, hæc una profectò est, qua Jo: Bapti-
 „ stam Specianum patriæ parentem, rerum nostrarum tutelam
 „ amisimus, quo inopinato casu universa civitas ità convulsa, labe-
 „ factaq; est, ut funditus concidisse videatur. Quæ clades impor-
 „ tuna, quò plus detrimenti affert, eò justiore hujus mæroris
 „ vestri causam facit C. Opt. cum vestem omnes mutastis, sordi-
 „ datiq; & squallore obsiti illius parentalia celebratis, qui toties
 „ salutis vestræ defensor fuit. De quo cum jussu vestro verba
 „ facturus accesserim, vereor, ne si, ut par esset, innumerabiles,
 „ & eximias illius virtutes, omnia dignitatis insignia, atque orna-
 „ menta

„ menta uberius, & fusiùs explicare voluero, luctus vestros magis
 „ accendam, quàm ullum tantò dolori solatium afferam. Proindè
 „ mihi non tam copia in dicendo, quàm modus quærendus est,
 „ ne ea sæpiùs contrectando, è quibus accepti vulneris memoria
 „ renovatur, vos pariter, & me ipsum luctu, & mærore conficiam.
 „ Sed quis erit hujus orationis meæ exorsus? equidem, si de alio
 „ quopiam, quàm de Speciano ageretur, non tantùm mihi adni-
 „ tendum ducerem, sed, cum de viro nunquam satis laudato
 „ sermo instituendus sit, idq; hac doctissimorum hominum fre-
 „ quentia, ad has tot, tantaq; res nullum ornamentum genus nisi
 „ singulare, & præcipuum adhibendum puto, ut ne illud quidem
 „ tam & si amplum, & præclarum cum magna cura relaturus sim,
 „ quòd Cremona fuerit ille patria urbs celebris, & copiosa, atque
 „ eruditissimis hominibus, liberalissimisq; studiis affluens, & ho-
 „ nestissimo cuiq; expetenda, quòd cum è clara proavorum stirpe
 „ nasci contigisset, generis nobilitatem ortus sui splendore magis
 „ illustraverit. Mitto tot cognationes, tot affinitates, eàsq; tum
 „ ex patria, tum ex finitimis civitatibus maximè insignes, hanc
 „ imprimis, quàm se cum Saccis Papiensibus veteri, & illustri
 „ familia Magdalenæ feminæ rarissimæ connubio devinxit, tot
 „ amicitias tam domi, quàm foris partas, tot clientelas, tot hono-
 „ rum insignia, quot nemo ferè adhuc nostra, aut patrum memo-
 „ ria assecutus est. Prætereo consultò, qui illi corporis habitus,
 „ quàm liberalis facies, quàm firmum, ac vegetum corpus, quæ
 „ omnia, & si in eo summa, atq; etiam quàm in reliquis mortalibus
 „ illustriora extitere, breviter tamen perstringenda fuerunt, quia
 „ & mihi non nisi egregia sectari statutum est, & ille fortunæ, aut
 „ naturæ bona non, ut cæteri homines, admiratus est, qui tantum
 „ animi bona, quæ Stoicorum sententia verè bona sunt, unicè com-
 „ plexus se totum virtuti addixit. Cujus amore inflammatus,
 „ nullum tempus vacuum à laboribus fecit, quoad omni doctrina,
 „ & virtute ornatissimus evasit, qui qualis futurus esset, statim
 „ initio ætatis indicium dedit, harum siquidem artium, quibus
 „ pueri ad humanitatem informari solent, rudimenta ita celeriter
 „ arripuit, ut non tum primum accipere videretur, sed (ut Plato
 „ credidit) reminisci, & recordari; hac ingenii indole, cum Gram-
 „ maticorum formulas, & præscripta scienter, & peritè calleret,
 „ poeticæ, non ignarus patrio more, quo nostrates discipuli non à
 „ disjunctis doctoribus, sed ab iisdem artis Grammaticæ, atque
 „ Rhetoricæ præceptoribus erudiuntur, eloquentiæ præceptis, &
 „ dicendi doctrina apprimè excultus brevi effecit, ut cum id
 „ ætatis esset, quæ ab oratore longè aberat, summi, ac propè per-
 „ fecti oratoris munus expleret. Inde, quoniam ingenuæ, & hu-
 „ manæ artes uno quodam societatis vinculo continentur, Ma-
 „ thematicas etiam edidicit, Arithmeticam in primis, & Geo-
 „ metriam, quæ ut puero cognitu jucundæ, ità adulto in publicis
 „ mune.

„ muneribus, quæ summa cum laude obivit, magno usui fuerunt,
 „ vel cum rationibus ærarii præfuit, vel cum castrorum præfectus
 „ fuit. reliquas duas Musicam, & Astrologiam ea causa comple-
 „ xus est, quòd alteram aptæ pronuntiationi opportunam esse
 „ existimavit, alteram multis rebus non inutilem, in qua C. Sul-
 „ pitium, qui exercitum Romanum de Lunæ defectione sollicitum
 „ à metu liberavit, non parum operæ, curæq; posuisse memoriæ
 „ traditum est; Eludo, è Mathematicis ad Jus civile perdiscendum
 „ se contulit, cujus summam cognitionem, & intelligentiam, tum
 „ audiendo, tum elaborando, celerius omnium opinione assecutus,
 „ talis è publicis, & florentissimis Italicarum urbium academiis
 „ in patriam rediit, ut cum causas agere cæpisset, quia duas res
 „ præcipuas, & jurisconsulto pernecessarias conjunctas habuit,
 „ Jurisprudentiam, & eloquentiam, eò celebritatis, & existima-
 „ tionis evaserit, ut in advocationibus, in juditiis principatum
 „ obtineret, essetq; illius domus non modo civitatis oraculum, sed
 „ etiam totius Italiæ consiliorum officina. At quoniam ex intima
 „ philosophia juris disciplinam hauriendam esse perspectum
 „ habuit, Platonis, & Aristotelis libros, qui de vita, & moribus
 „ sunt, sanè quàm diligenter evoluit, ut optimas disciplinas non
 „ tam cognitionis causa assequeretur, quàm ut his præditus honestè
 „ inter cives versari posset, nulla virtus in tota Platonis politia fuit,
 „ quam non animo, & cogitatione comprehenderit, comprehensa
 „ ita excoluerit, ut totius orbis civis, quasi unius urbis agnosci
 „ posset, qui cum gloriosum putaret, Civibus carum esse, de patria
 „ benemereri, nihil privatum habuit, quod nollet ad communem
 „ utilitatem referri. Age verò domesticæ dispensationi, qua de
 „ re præclarè scriptum est in eo Xenophontis libro, qui æconomi-
 „ cus inscribitur, quem Cicero è græco in latinum convertit, quan-
 „ tum curæ, quantum studii adhibuit? Agricolationis rationem,
 „ quæ priscis temporibus non una omnibus fuit, universam ità
 „ calluit, ut alter nostri seculi Cato, aut Varro haberetur, at quan-
 „ ta res familiaris tum prudentia, tum moderatione præstitit? in
 „ qua cum diligens, & attentus esset, ità tamen munificus, ac
 „ liberalis fuit, ut in summa frugalitate regiæ beneficentiæ speci-
 „ men præse ferret, qui & privatus, & postea in magistratu con-
 „ stitutus literatos viros, in quos propensa voluntate ferebatur,
 „ tanta non humanitate solum, verum etiam benignitate comple-
 „ cti consuevit, ut illius ædes omnibus, qui aliqua doctrina, aut
 „ eruditione præditi essent, tanquam certissimum, aut paratissi-
 „ mum domicilium paterent. Testis Bernardus Felicianus civis
 „ noster, Testis Lucianus Monachus Cassinas, quorum alter
 „ nonnullos Galeni libros latinitate donatos, alter Chrysostomi
 „ commentarios in epistolam Pauli, quæ ad Romanos scripta est,
 „ Speciano dicavit, Testes adhuc complures alii tum carmine,
 „ tum soluta oratione celebres scriptores, quorum monumenta
 „ inscripto

„ inſcripto Speciani nomine circumferuntur , quibus omnibus una
 „ mens fuit hominis de ſe benemeriti memoriam operum ſuorum
 „ inſcriptionibus æternitati commendare . Sed redeo ad politicam ,
 „ in qua vir eximius , & præſtans , honeſtiſſimi civis cenſum naçtus
 „ multos fortaiſè copia , atq; affluentia rerum , neminem parem
 „ virtute habuit . Ad hæc qua magnanimitate fuiſſe traditur ? cum
 „ ex priſcorum monimentis didiciſſet , diù diſceptatum fuiſſe ,
 „ præclariùs ne eſſet urbanis virtutibus , an bellicis excellere , ejus
 „ quoq; laudis expers eſſe noluit , tautùmq; ſtudio , & induſtria
 „ perfecit , ut , quod pauci adhuc aſſecuti ſunt , toga , & armis
 „ maximus haberetur . Hac ſcientia , & virtutis præſtantia , cum
 „ in ea tempora incidiffet , quibus Galli conflata totius Italiæ con-
 „ ſpiratione , duce Proſpero Columnio Mediolano ejeçti , hanc
 „ urbem vobis contra à armis nitentibus , ruruſus occuparant , veri-
 „ tus victorum inſolentiam , quos videbat etiam in inſontes mini-
 „ ma qua; ſuſpitione animadvertere , è patria diſceſſit , ad Franciſ-
 „ cum Sfortiam Tridentum venit eo conſilio , ut primo quoque
 „ tempore in paternum imperium , ad quod à tota Italia accerſe-
 „ batur , redeuntem proſequeretur . apud quem complures dies
 „ moratus illi unius legionis , quàm è Germania conſcripſerat ,
 „ præſidio in Italiam contendens non itineris modo , ſed etiam
 „ totius belli fortunæ comes fuit , quod cum non uno in loco ge-
 „ ſtum ſit , nuſquam manu conſertum eſt , quin ibi periculorum
 „ omnium particeps extiterit . Qui cum Hieronymo Morono ,
 „ qui rebus gerendis præerat , sæpe antea probaſſet , ſe haud belli
 „ expertem eſſe , in eo prælio , quod in vico Mediolanenſi , quem
 „ Picocham appellant , feliciter commiſſum eſt , planè indicavit ,
 „ nullam rem in militari diſciplina poſitam eſſe , quæ ejus ſcientiam
 „ fugeret . Sfortia igitur parta victoria , ad res urbanas componen-
 „ das Mediolanum redeunte , habito Magiſtratum delectu Spe-
 „ cianus ſiſci procurationi præſicitur , quo in munere duos collegas
 „ Juris ſcientia , & rerum forenſium uſu præſtantiſſimos naçtus
 „ Simonem , & Ægidium Boſſios , tam præclare ſuas partes egit ,
 „ ut neutro inferior habitus ſit . Ægidio etiam prior ad ordinem
 „ ſenatorium vocatus , qui cum non minorem prudentiam , quàm
 „ gravitatem præ ſe ferret , & benè conſulendo frequens aſſeſſet ,
 „ brevi ad alios honores aditum ſibi patefecit . Nam , cum Mat-
 „ thæus Marius rerum capitalium præſectus diem obiiffet , Specia-
 „ nus in locum demortui ſufficitur , quò munere quàm honeſtè ,
 „ ac præclare functus ſit , ſuo loco exponam . nunc illud dico ,
 „ quoniam Specianus præter eas , quæ ſuprà memoratæ ſunt , digni-
 „ tates , alias etiam adeptus eſt , quæcunq; viro clariffimo hono-
 „ rum , ac dignitatum ornamenta contigerunt , non fortunæ bene-
 „ ficio , ſed ſua ipſius induſtria , atq; virtute contigiſſe . qui locus
 „ quoniam hujus inſtituti proprius eſt , mihi non prætermitten-
 „ dus fuit . Primum omnium quiſ hoc homine omnibus virtuti-

„ bus cumulator, & ornatior esse debuit? qui pietatem erga
 „ DEUM, quam Plato philosophandi, ac benè, beatèque vi-
 „ vendi initium esse voluit, ità sanctè, & religiosè coluit, ut ne
 „ maximis quidem negotiis distentus divinas preces, quas
 „ quotidie, ac stans horis flaminum ritu celebrabat, ex quo eas
 „ instituit, nunquam dimiserit, quin & primam philosophiam,
 „ quæ de DEO est, attigit tanta cura, & studio, ut maximas
 „ etiam, & difficillimas quæstiones, quæ summa Theologorum
 „ ingenia torquere solent, tanta facilitate explicaret, quanta si de
 „ legibus, aut Jure respondisset; quod illi haud difficile fuit, qui
 „ sacra majorum monumenta, è quibus omnibus scientiæ, & do-
 „ ctrinæ ratio petitur, noctes, ac dies in manibus haberet, nec
 „ veteribus contentus nova etiam exquiret. Egit aliquando
 „ cum Cosmo Medice Florentinorum Principe per literas, ut
 „ Marsilii Ficini commentarios, quos de raptu Pauli ab eo compo-
 „ sitos exploratum habebat, edere vellet, aut uni ipsi saltem eo-
 „ rum legendi copiam faceret, tanta divinarum literarum cura,
 „ & ardor illi fuit. Cæterùm quoniam religioni reliquæ virtutes,
 „ quæ honestum, & decorum attingunt, annexæ sunt, cum non
 „ unus honor, non una rerum gerendarum administratio Specia-
 „ no obtigerit, ut fuit in amplissimo dignitatis gradu collocatus,
 „ ita plurimarum, & maximarum virtutum delectum habuit. Ac
 „ primum, quoniam in ordinem Senatorium ascriptus fuerat,
 „ atque in ejus generis ordinem, in quem non nisi electissimus
 „ quisq; ascribi solet, cum ea Senatoris præcipua virtus sit, ut tùm
 „ prudentia, tùm dicendi gravitate, & copia valeat, in quo ipso
 „ inest quædam dignitas Senatoria, quis illo aut in rebus statuen-
 „ dis, decernendisq; prudentior? aut in sententia dicenda gravior,
 „ & ornatior? Nassicam differentem, aut Crassum non nemo
 „ putasset, alterum in dicendo prudentissimum, alterum gravissi-
 „ mum, & eloquentissimum. Transeo qua sapientia maxima in
 „ Repub. administranda momenta maturè conficienda curaverit,
 „ qua fide confecta asservaverit. Venio ad rerum capitalium
 „ præfectum, quod munus susceptum (ut antea dixi) quanta pru-
 „ dentia confecerit, vel eo argumento palam est, quod hic magi-
 „ stratus illi, quandiu vixit, perpetuus fuit, quanta verò animi
 „ moderatione res ipsa indicat, quod in vindicandis criminibus
 „ severitatem animadversionis citrà invidiam exercuit. quæ initio
 „ magistratus ità moderata fuit, ut, cum propter superiorum tem-
 „ porum licentiam, quàm plurimi digni essent, in quos exempla
 „ fierent, trium, aut quatuor insignium sicariorum supplicio, reli-
 „ quos à maleficio absterruerit. At verò totius magistratus æqua-
 „ bilitas quanta fuerit, ea certissima est conjectura, quòd licet in
 „ exercendis judiciis à Cassiano more, & instituto non recederet,
 „ judiciorum tamen severitatem summa lenitate temperatam præ-
 „ se tulit neminem unquam incognita causa condemnavit, de
 „ nullo

„ nullo nisi flagitioso, & perditissimo supplicium sumpsit, qui cum
 „ puniendi criminis summum jus haberet, nihil unquam nisi justè,
 „ ac legitimè judicavit. Cæterùm, quoniam facinorum capitalium
 „ vindicem non tam justum, & moderatum, quàm abstinentem
 „ esse decet, quis Curius, aut Fabricius mihi dabitur, qui sit cum
 „ Speciano conferendus? qui & alienæ vitæ potestatem nactus
 „ fuerat, ab aliena tamen re abstinuit, Scimus omnes, quam suam
 „ quisq; vitam caram habeat, ad quam redimendam non dubitet
 „ patrimonium, & si quid illi patrimonio majus, aut antiquius est,
 „ univèrsum impendere, & tamen ille, quæ hominis continentia
 „ semper fuit, non solum hujusmodi turpitudini, ac fædissimæ
 „ cupiditati, quæ solet sæpe humanos sensus labectare, assensus
 „ non est, verùm etiam non semel sollicitatus, se inexpugnabi-
 „ lem præstitit. Hæc sunt plurimarum, & maximarum virtutum
 „ ornamenta, quæ in publicis rebus administrandis, in capitalium
 „ rerum quæstionibus exercendis vir prudentissimus, & integerrimus
 „ egregiè complexus est, quæ illum summis honoribus per-
 „ functum in sublimi gradu, & dignitatis, & gratiæ statuere, è quo
 „ nunquam dejectus est. Nam Sfortia Itolorum Principum
 „ sapientissimus, cum de homine non semel periculum fecisset,
 „ quantum prudentia, quantum rerum gerendarum usu præstaret,
 „ hunc unum in consultationibus, præcipuum consiliorum autho-
 „ rem habuit, hujus sapientiæ, ac fidei ita omnia credere consue-
 „ vit, ut Laetum religionis causa profecturus huic uni summam
 „ Reipub. administrandæ tradiderit. reversus, quòd omnia pru-
 „ denter provisã, atq; administrata cognitum, & perspectum
 „ habuit, maximis eum muneribus affecerit, addito in posteros
 „ etiam præmio annuo, & emolumento, quod postea Cæsar con-
 „ firmavit. Sed Speciani ea præcipua laus est, quod opinio illa,
 „ & virtutis existimatio, quæ illi vivo Sfortia parta fuerat, eo etiam
 „ mortuo permansit, & ad extremum vitæ diem prosecuta est.
 „ Quæ quanta fuerit, ex eo æstimare licet, quod non Sfortiæ tan-
 „ tum Judicio, sed reliquorum etiam principum, qui Sfortiam
 „ subsecuti sunt, testimonio comprobata est. à quibus Specianus
 „ in consiliorum deliberationem adhibitus summam auctoritatem
 „ cum summa benevolentia consecutus est. Primum ab Antonio
 „ Lævã cupidissimè expetit, à quo in intimam familiaritatem
 „ receptus vix dici potest, quàm brevi hominem alioqui natura
 „ austerum, facilitate sua, & moderatione tam mitem, tam pa-
 „ catum reddiderit, ut cum omnes infensos haberet, qui Sfortiæ
 „ partes secuti fuerant, universis Speciani solertia, & industria
 „ conciliatus fuerit. Lævæ successit Marinus Caraciolus Sacerdos
 „ Cardinalis, cui non minùs quàm Sfortiæ, ac Lævæ gratus, &
 „ acceptus fuit, quia cum ad omnia munera obeunda paratissimus
 „ esset, nihil ferè unquam aggressus est, quod non celeritate con-
 „ siliï explicaret. Venio tandem ad Alphonsum Avalum Histoniï

„ Principem, Insubrium, ac Cæsariani Exercitus moderatorem
 „ excellentissimum, & sapientissimum, qui perspecta Speciani
 „ fide, & prudentia omnium consiliorum, omnium cogitationum
 „ suarum participem fecit, nulla de re unquam statuisse dicitur,
 „ quin Specianum in consultationem adhibuerit; nullam expedi-
 „ tionem suscepisse, quin sibi comitem asciverit, quo justior prin-
 „ cipis dolor videri debet, amisso omnium itinerum, laborum,
 „ periculorum socio, quo nemo alius industria in agendo, celeri-
 „ tate in conficiendo, consilio in providendo promptior, & expe-
 „ ditior unquam fuit. qui cum disciplinam militarem scientissimè
 „ calleret, præclarissima virtutum genera, quibus res bellica
 „ administrari solet, ad omnem pugnae eventum in promptu ha-
 „ buit, atq; hæc, cum multa sint, variisq; & maximis præliis per-
 „ specta, & cognita, una omnium est, & brevis summa, Specia-
 „ num omnibus bellis, quæ decem annis vivo Sfortia, totidem
 „ ferè eo mortuo in Insubribus, & Gallis subalpinis gesta sunt,
 „ non solum interfuisse, verùm etiam summa cum laude præfuisse.
 „ qui cum castrorum præfectus esset, ad summi Imperatoris glo-
 „ riam, & virtute, & rerum gestarum magnitudine proximè
 „ accessit. Nam cum bellica virtus non una sit, sed in multas, ac
 „ varias formas, sive species distributa, universam tam egregiè
 „ assecutus est, ut cum cæteri homines aliquo honore præditi
 „ singulis virtutibus clari habeantur, omnibus ipse maximè excel-
 „ leret. primum igitur quoniam pugnandi ratio non tam armis,
 „ quàm consilio absolvitur, in rebus bellicis administrandis quanta
 „ prudentia fuit, quot, ac quantis præliis spectata? Bello gallico,
 „ quod illud, de quo antea egi, subsequutum est; cum Bonivetus
 „ copiarum terrestrium, & maritimarum præfectus cum ingenti
 „ peditatu, & equitatu in Italiam invaderet, Specianus castrorum
 „ præfectus decernitur, qui omnia, quæ alendo, & in officio reti-
 „ nendo exercitui, quæ castris, fossa, & aggere muniendis necessaria
 „ erant, tam scienter, & maturè curavit, ut de omnibus multò
 „ ante provideret, quàm tempus, ac necessitas flagitaret. nihil
 „ tam subitum, nihil tam inopinatum conditio, aut fortuna belli
 „ ferre potuit, quod illum imparatum offenderet; qui etsi assiduus,
 „ & maximis negotiis urgebatur, ad nova tamen consilia capienda
 „ recentior, atq; alacrior semper fuit. Ad hæc cum, & ducibus
 „ Cæsarianis in consultationibus assideret, singula quemadmodum
 „ definita, constitutave fuerant, ad principem omnium primus
 „ perscribebat, sæpe etiam ad amicos præsertim de felici, aliquo
 „ pugnae eventu. *Extant castrenses Speciani ad Benedictum Ton-*
 „ *sum epistolæ, quæ non tam sermonis elegantiam, quam rei bel-*
 „ *licæ peritiam declarant. quæ & si antea in eo summa fuit, in dies*
 „ *tamen aucta est, qui cum sciret Romanos plures victorias inge-*
 „ *nio, quàm armorum vi confecisse, ut veterem disciplinam revo-*
 „ *caret, tantò commentariorum Cæsaris studio tenebatur, ut eos*
 „ nunquam

„ nunquàm de manibus poneret, quos in eo bello sic attriverat,
 „ ut P. Africanus, & M. Cicero Cyrum Xenophontis. Hoc bello
 „ confecto; alterum multò gravius, atq; atrocius exarsit, ad quod
 „ gerendum cum Franciscus ipse Valesius Gallorum Rex studio
 „ inflammato raperetur, & quàm maximo exercitu ex quibus-
 „ cunq; gentibus potuisset comparato, jam in Insubres irrumpe-
 „ ret, universæ Italiæ pertimescendus, huic quoque muneri, tan-
 „ tòque negotio Specianus præficitur, ut non castrensi modo disci-
 „ plina, verùm etiam salutaribus consiliis rem bellicam adjuvaret.
 „ At quantum prudentia, quantum rerum benè gerendarum
 „ autoritate profecerit, Regis captivitas declarat, qui cum &
 „ numero militum superior esset, & aggeribus munitissimis sep-
 „ tus Ticinum obsideret, paucioribus copiis vinci, ac capi non
 „ potuit, nisi quæ duo præter cætera magnam ad victoriam facul-
 „ tatem suppeditabant, quæq; præcipua Speciani cura erant pro-
 „ videnda, consilii maturitate, ac comeatus copia, res quam feli-
 „ cissimè esset confecta. cujus pugnæ ea conditio, & fortuna
 „ fuit, ut regio exercitu intra munitionum septa concluso, e qui-
 „ bus, cum nostri aditus occupassent, evadendi potestas non erat,
 „ maximo quisque animo, ac præstantissima virtute, postquàm
 „ diù pugnatum est, unà cum Rege se se dedere coactus sit. quæ
 „ insignis victoria si robori, ac magnanimitati ascribitur, cur non
 „ etiam industriæ, & consilio? quanquam quis Castrorum præfe-
 „ ctum hujus laudis participem neget? qui summi ducis ali-
 „ quando curam gessit, cum Jo: Jacobus Medices duo munitissi-
 „ ma oppida Leveum, & Mussium per bellum intercepisset, atq;
 „ non semel repetita se, nisi armis cogeretur, haud rediturum
 „ affirmaret, unus Specianus ad utrumq; obsidendum, & oppu-
 „ gnandum cum ingenti armatorum manu profectus, totam rem
 „ ità moderatè, & scienter confecit, ut peritissimi, ac prudentissi-
 „ mi ducis perfunctus sit munere. age vero, quoniam non tam
 „ rei bellicæ scientia, quàm, quæ bello præstatur, virtus sæpe
 „ exquiritur, quod tam insigne, ac memorabile bellicæ virtutis
 „ facinus è vetustate annalium erui potest, quod sit cum isto con-
 „ ferendum? erant in Laude Pompea aliquot cohortes, quas cum
 „ centurio quidam cum duobus primipilis deficiente stipendio ad
 „ seditionem concitaret, ac pro concione verba faceret Specianus,
 „ qui urbi præerat, veritus, ne tumultu ab hostibus, qui in propin-
 „ quo erant, audito irruptio fieret, quàm celerrimè eò advolat,
 „ ereptaq; è manu concionantis hasta, ipsum audaciæ, & sceleris
 „ authorem ejus ipsius telo confodit in conspectu hominum, tantò
 „ universæ multitudinis terrore, ut sedata illicò seditione cuncti
 „ tam ii, qui in noxia erant, quàm qui à noxia aberant, posthac
 „ dicto audientes forè per tribunos nuntiaverint, quo quid lau-
 „ dabilius dici potest? viderat vir præstantissimus, si quod obsessis
 „ civitatibus evenire solet, repentina hostium irruptio facta esset,
 „ gentem

gentem prædæ, ac cædis avidam à nullo maleficio temperaturam, miserrimam civitatem non direptionem modo, sed omnia probra, atq; dedecora perpeffuram, itaque pro salute communi aperto periculo se se obiecit, nec virtuti fortuna defuit. Civitas à clade, ab excidio, ipse à fœdissima cæde liberatus est. præclarum illud certè facinus, ac sempiterno posteritatis præconio celebrandum, togatum virum in re bellica, & tam periculosa tantam animi magnitudinem præstitisse, sed neque hoc minùs præclarum, ac memorabile est, in quo non tam animi, quàm fidei magnitudo conspicitur. Cum Sfortia ob quandam suspicionem in arce Mediolanensi obsideretur, Specianus, ne principi cum fortuna sua luçtanti deesset, quia citrà noxam eum esse credidit, in tanta calamitate destituendum non putavit, quo minùs & ipse communia incommoda, quæ diuturna, ac maxima fuerunt, non invitus perferret, ex qua una re summam ex laborum perpessione, summam ex pietate laudem adeptus est. sed tamen hujusce summæ laudis nondum finis, in ea namq; obsidione, ne per ignaviam, à qua semper abfuerat, tempus amitteret, hominem gravi doctrina, & excellenti nactus Dialecticis, ac physicis operam dedit, quæ non summis (ut ajunt) labris attigit, sed indè tantum hausit, quantum alii fortasse, vel bonarum artium, ac disciplinarum appetentissimo satis esse potuit. ipsi nunquam, qui sciendi cupidissimus nullum discendi finem unquam fecit, cum nulla esset philosophiæ pars, quam non animo complexus sit, atq; præclarè tenuerit. O' singulare, ò mirificum ingenium, quod pauci in summo otio, in tranquillo vitæ statu, vix assequi possunt, ipse in molestissimo negotio, inter horribicos tormentorum strepitus, ingenti sævientium hostium multitudine septus, assecutus est, magna hæc una profectò, si una esset ingenii commendatio. quid illa? orsus est etiam eo tempore commentarios belli Gallici, quorum tres libri adhuc domi asservantur, quos si quis accuratè legat, ac diligenter examinet, dicendi formam, ac dignitatem, qua Cæsar in suis conscribendis usus est, in his egregiè expressam judicabit. sed revertor ad rem bellicam, in qua post illam ipsam obsidionem, è qua magnam, & multiplicem laudem retulit, pulcherrimi facinoris obeundi occasio Speciano oblata est, quæ illi non minorem ex industria, quam ex successu laudem peperit. Nam cum Sfortia totius italiæ studiis, & armis hanc civitatem facta ab Hispanis deditione recepisset, & reliqua pars Cæsariani exercitus Mediolanum occuparet, quia ad totum Imperium recuperandum Gallorum Rex, qui se à Cæsarianis captum meminerat, auxilia pollicebatur, Specianus in Galliam ulteriorem legatus proficiscitur quò cum quàm potuit maximis itineribus pervenisset, re ex sententia confecta, rediit in Italiam cum ingenti exercitu Duce Francisco Borbonio. cujus adventu Cæsariani Laudem,

quam

quam diù obseſſam habebant, obſidione ſolvere coacti ſunt, quæ
Civitas bis à Speciano ſervata ſemel à direptione, robore, &
virtute animi, iterùm ab obſidione, celeritate, & induſtria, pla-
num facit, nullam difficultatem bellicam tantam extiſſe, cui
Specianus non par eſſet, qui non unam Urbem tantum, ſed om-
ne Mediolanenſe imperium, ac ditionem aliquando ſervavit.
Testis Cereſeolana pugna, in quâ cum à noſtris parùm feliciter
pugnatum eſſet, & in ſumma trepidatione unusquiſq; de ſalute
ſollicitus eſſet, Specianus, quæ illius in repentinis caſibus pru-
dentia, & magnanimitas fuit, milites colligendos ſuaſit, & Aſtæ
ſubiſtendum, ne ſi noſtra acies, quæ jam fuſa erat, longius
receſſiſſet, aut quod deterius erat, fugam arripuiſſet, Galli vi-
ctoria elati, ubi loca proxima occuparent, tùm in finitimos Me-
diolanenſium agros impetum facerent, qua conſultatione, &
hoſti ulterius progrediendi facultas adempta eſt, & noſtris
victoriæ recuperandæ ſpes injecta. itaq; una Speciani virtus om-
nibus Mediolanenſis imperii civitatibus, Cæſariano exercitui
ſalutaris fuit. Tranſeo quàm ſæpè militum tumultus repreſſerit.
ducum diſcordias ſedaverit. populos in fide retinuerit. At, cum
non caſtris modo, ſed comæatibus etiam præſſet, hanc ſuſcepti
muneris partem, qua animi continentia explevit? perpetua hæc
illi, quandiù in magiſtratu fuit, ac propria virtus. At quanta
fuerit magis ex aliorum contentione, quàm ipſa per ſe ſe cogno-
ſci, atq; intelligi poteſt. Credo vos non latere Cives, quàm
multi hac poteſtate homines plerumq; malè audiant. Ego au-
tem neminem nomino. illud tantum dico, Specianum ab omni
furto, & rapina, tametsi magna illi utriuſq; facultas fuit, ſemper
abſtinuiſſe, ut non modò quidquam, undè non liceret, non
auferret, verùm etiam ſummam illam pecuniæ, quæ ei pro ma-
ximis laboribus, pro rebus benè, ac feliciter geſtis debebatur,
minui, aut omninò non reddi haud egrè tulerit. cum interim
ipſe non parvos ſumptus faceret de re ſua nihil ſollicitus, modo
publicæ commoditati conſultum eſſet, quæ præcipua cura illi
ſemper fuit. qui cum de maximis rebus aſſiduè cogitaret, om-
nis ejus cogitatio eò ſpectabat, ut ſedatis diſcordiis, ac pace
conſecta Italia quietem, & tranquillitatem, ipſe otium nanci-
ſceretur, cujus ille, tam appetens fuit, ut etiam inter arma, &
præliorum conſictus veterum annalium monumentis, aut ſan-
ctiore aliqua doctrina animum relaxaret. cujus rei ſatis fidem
facit Dionyſii Areopagitæ viri Platonicæ, ac ſummi Theologi
de divinis nominibus opuſculum, quod cum in prælio Cereſeo-
lano amiſſet, agnito ejus nomine, quod erat in libello ſcriptum,
ultra ab hoſtibus domino reſtitutum eſt, tanta hujus Viri autho-
ritas non ſolùm apud ſuos, verum etiam apud hoſtes fuit. Cujus
virtus, & ſi iis, qui arma contra gererent, formidolosa fuit, cum
tamen eximia eſſet, non potuit non admirationi eſſe, quia
juſtam

„ justam venerationem habet, quidquid excellit. Hæ sunt ma-
 „ ximæ, & clarissimæ virtutes, quæ amplissimo Senatori, præstan-
 „ tissimo rerum capitalium, ac castrorum præfecto domi, ac foris
 „ rebus gerendis præsidio fuerunt, & ornamento. Prætered bre-
 „ vitatis gratia complura alia virtutum genera, non minùs, quàm
 „ quæ suprâ memorata sunt, insignia, & illustria, quæ cuncta in
 „ uno Speciano tam eximia, atq; præclara extiterunt, ut cuius faci-
 „ lius esset divinum illius ingenium admirari, quàm ulla cogita-
 „ tione complecti. quod cum Cæsar, cui soli omnia aperta sunt,
 „ perspectum haberet, Virum semper plurimi fecit, & nuper in
 „ veterum magistratum recognitione non modo quidquam de
 „ eo, quod semel concesserat, non immutavit, sed nunciis etiam,
 „ quod jam tot annos legitimè, & sapientèr, executus fuerat,
 „ perpetuum confirmavit, ut Speciano dubitandum non fuerit,
 „ quin res suæ in toto jam essent, magisq; in dies augendæ. O
 „ fallacem hominum spem, ò inanes nostras contentiones: quàm
 „ sæpè in medio cursu franguntur? aut in ipso ferè portu procel-
 „ lam offendunt? Specianus totam ætatem suam in laboribus,
 „ vigiliis, ærumnis, periculis egerat, ut otium, & quietem aliquan-
 „ do adipisceretur. at cum id, quod expetiverat, se adeptum,
 „ credidit, vitam amisit, cujus obitus tantò gravior fuit, quantò
 „ diuturnior vita esse debuit. ut liberis, quos tredecim pupillos
 „ reliquit. ut cognatis, ut amicis, ut patriæ, ut Mediolanensi Rei-
 „ pub. ut universæ Insubrium ditioni, uti semper fuit præsidio esse
 „ posset. at eo alienissimo tempore intercepto; quanta ex hoc
 „ repentino casu rerum diminutio facta est quantæ tenebræ obortæ?
 „ cum nulla ferè pars in tota Gallia Cisalpina hujus mæroris expers
 „ sit. Proh Dii immortales, tantamne in una animula jacturam
 „ factam fuisse, quæ non è privatorum modò hominum, verùm
 „ etiam è principum, è regum oculis lacrymas eliceret? Quo ani-
 „ mo creditis P. Cæsarem fore, ubi hunc tritissimum nuncium
 „ acceperit? aut qua mente nunc esse, si accepit? qui hoc viro
 „ incolumi, cujus consilia prudentissima, ac maximè salutaria sæpe
 „ expertus est, & magnoperè probabit, hanc citeriorem Galliam,
 „ quæ tam sæpè bello appetitur, non omninò absq; præsidio fore
 „ persuasum habuit. Sed ad vos revertor cives mæltissimi, quos
 „ hic dolor proprius tangit, ecqua tanta sive fatorum invidia, sive
 „ nostra infelicitas fuit, ut hic vir omni sæculorum memoria
 „ dignissimus in medio vitæ, in medio honorum cursu, nobis eri-
 „ peretur? qui cum omnibus, qui illum norant, magnum sui desi-
 „ derium reliquerit, nobis certè multò maximum reliquit, qui
 „ patriæ alumno, & parente, patrono publico, & privato amisso,
 „ tandiù in sordibus, & luctu jacemus, quasi statutum sit in per-
 „ petuo mærore consenescere. Sed quis erit tandem P. lachryma-
 „ rum modus? satis dolori datum est, gemitus, & singultus jam
 „ compescite. Ecquis scit an aliquis, aut ex hujus ipsius, cujus
 „ interitu

” interitu exanimamur omnes, aut è liberis nostris exurgat, qui
 ” hoc tantum damnum resarciat? at talem nunquam sumus habi-
 ” turi. Sed quæ tandem nostra invidia est, ut illius manes diutius
 ” vexare velimus, cujus vitam tam caram omnes habebamus.
 ” Nos mærore conficimur, ille lætitia exultat, qui in Divorum
 ” numerum receptus uberrimos virtutum suarum fructus capit,
 ” qui cum uno semper immortalitatis desiderio flagraverit, voti
 ” compos factus in cœlesti aula victor triumphat. Dixi MDXLV.

MDXXXVI.

Marcus Monachus Cassinensis SS. Faustini, & Jovitæ Brixix
 Theologus percelebris; cujus hæc verba legimus *Jacobi*
Cavatii in Hist. S. Justinæ Patavinæ. Marcus Cremonensis S. Ju-
 stinæ Patavinæ Asceta Theologus fuit insignis ann. 1536. quem
Pauli Epistolas interpretantem quotidie ex Urbe Auditorum
 turmæ frequentabant.

Fuit Abbas Prusinensis anno 1517. ut *Pucinellus in Chronologia* &c.
 qui per errorem ipsum à Verona, non autem à Cremona vocavit.

MDXXXVII.

Bartholomeus Ghisulphus Ord. Min. Conventualium S. P. Fran-
 cisci Vir doctrina, & rerum cognitione egregius ab Paulo III.
 Max. Pontifice cum optimis moribus præstaret post majores suæ
 Religionis gradus obitos infula Episcopatus Tripolitani deco-
 ratur. Romæ quidem degit apud Pontificem, & summa familia-
 ritate cum eo vixit pro Reip. Ecclesiasticæ negotiis peragendis.
 De eodem *Rodulphus Tossignanus in Chronicis lib. 3.* Gentem Ghisul-
 pham inter Patritias floruisse compertum habetur ex Catalogo
 Decurionum Cremonæ, in quo leguntur.

Annis 1522. Laurentius.

1582. Eliseus. 1588. Jo: Petrus. 1607. Nicolaus. Hier. Faballus in
 Orat. 1. ad Decuriones Cremonenses hanc Ghisulphorum fami-
 liam, præclaram vocat.

Eod. Anno.

Franciscus Perlicus Comitibus Brocardi in primo Libro memo-
 rati Filius à Maximiliano Maria Sfortia Mediolani Duce in
 numerum Amplissimorum Senatorum adlectus, ac Placentiæ
 Prætor anno 1513. Memoratur à *Ludovico Cavitello in Annal. ad*
annos 1513., & 1537. quò obiit ubi scripsisse Franciscum sic ait
Historiam Bellorum, & aliorum Notabilium, quæ occurrerunt
in Italia ab anno 1519. in libris decem non impressis.

Laudatur ab *Horatio Lando de Senatu Mediolanensi lib. 4.*

Alexander Læmus in Somnio cant. 3. recenset Francisci opera, eaque
 asserit fuisse penès quemdam ex familia de Tolentinis.

Hæc pauca de Francisco scripseram, quando inopinatè; & magna siquidem animi lætitia ad manus meas anno 1699. delatus fuit Liber pergrandis claro charactere conscriptus fronte tamen carens, quem ut ego introspexi pretiosum adeò Reip. Literiæ pignus invenisse cognovi, quod esse deperditum procul dubio jamdiù credebatur. Ex hoc planè plura decerpsi, & scilicet esse opus summa pumice expolitum à Comite Francisco Persico, & in eo agi

De Rebus Maximiliani Casaris in quatuor libris distributum.

Totum opus est Carolo V. dicatum cum Epistola nuncupatoria, in qua hunc librum sui studii primitias vocat, & ejusdem Caroli Romanorum Imperatoris gesta scribere pollicetur.

Ex proemio habetur Auctorem in secundo, & trigésimo ætatis anno literas adgressum fuisse, & decimo Kal. Januar. anno 1516. prima rudimenta edidicisse, ibi exprimit ærumnas, & carcerationem passam à Gallis maximo ejus rerum intertrimento. Scribit anno 1520. in Divi Salvatoris Cremonæ Cœnobio tertio Idus Majas hora nona Historiam fuisse auspdatum. Testes hujus assertionis vocat Jo: Franciscum Burgum artium, & medicinæ Doctorem, Amicinum ex Agro Laudensi ejus Præceptorem, Petrum Franciscum Arlunum Caulidicum, Meschinum Ferrarium, scribens hæc verba, *His schedas primas rudiores quotidie ostendebam, quo fidem de me facerent contra Calumniatores, Obtrẽtatoresque*; In operis progressu plura de sua familia clarissima exponit, & præcipuè de Brocardo Patre, Neapoli se natum narrat ex Francisca Carbona Neapolitana anno 1483. die 12. Junii horis tredecim post meridiem æquatis, summa necessitudine conjunctum se asserit cum principibus Viris, & præsertim cum Mattheo Episcopo Gurgensi Cæsaris Vicario Generali in Italia, & Regis Hispaniarum Prorege. De Fato, & Astrologia in quarto libro non breviter discurret, ac in omnibus validissimum ingenium præfert.

Fuerat Franciscus electus Generalis Commissarius proventuum Mediolani Ducis anno 1511. *ex Pucinello in Chron. Glassiatensi pag. 1099.*

Non est hic demum omittenda Oratio, quàm pro Eo composuit Alexander Roinatus Placentinus, quando Placentiæ anno 1513. quartodecimo Kal. Majas Præturam iniit, in eodem libro reposita, qua tum illius animi dotes, tum ejus stirpis Encomia exprimuntur.

„ **L**Ætate, gestiq; vetus Romanorum Colonia Placentia Deos
 „ nostros planè propensos, nobisque faventes satis habemus,
 „ qui felici Urbis omine tali te donare Prætore, nunc verò res
 „ quietiores, felicioresq; in tam turbida mole rerum, & procellarum
 „ tumentis Vortice solito fore speramus, nec quicquam optatius,
 „ fortunatiusve hoc nobis porrò offerri potuit, quo circà vos
 „ omnes

„ omnes immortalī Deo gratias, quas sanè ingentes agere quæso
 „ Cives, ac Principi Nostro ne de tanto ingrati beneficio videamur,
 „ dicam, Illust.^{ris} Comes, Senator optimè, Patrum jussu
 „ laudes hodie tuas, & si me tanto imparem muneri censeo cum
 „ animi debilitate, ingenii exilitate, tum eloquentiæ Inopia tantam,
 „ ne ego Provinciam laudum scilicet tuarum molem suscipiam,
 „ quibus per hercle Aristotelis Sapientia, Ciceronis Eloquentia,
 „ Virgilii Lepos facilè succumberent; sed cum mihi parendum
 „ esset, haud abnuere licuit: quare ut possum, non ut debeo, &
 „ vellem, injunctum exequi munus tentabo: Hujus Prætoris Viri,
 „ egregii profapia, Cives, antiquissima à Nobilissimis Parentibus
 „ traxit originem, ut monumenta Hominum memoriæ prodita
 „ edocent: Plurimi fidei non dubiæ familiam hanc è Germania in
 „ Italiam cum Primo Federico Cæsare Augusto venisse tradunt;
 „ hoc plurima Diplomata ejusdem Imperatoris testari videntur,
 „ quibus Arnulphus Persicus Imperialis Secretarius suum appo-
 „ nebat Signum in Germania; hujusce familiæ Proceres extant
 „ primus ipsorum in Urbe Cremonæ aliquid Imperialis muneris
 „ obiit, sed deindè Matrimonio indulsit quo in Urbe celebrato
 „ inter Cives ascribi voluit, ex quo egregia familia, ac illustris
 „ Persicana orta est Viri fortissimi strenui gloria, fama que maxi-
 „ ma pollentes, qui inter Cives facilè Principes ibi Prætores,
 „ Cremonensis Exercitus Duces Trophea ad Patriam Hostium
 „ Exercituum per sæpè referentes Sablonetæ, Riparoli, Comi-
 „ satii S. Martini Comites creati, sed per multum, & longissimum
 „ tempus ea Loca possidere plurimi insignes Equites, Eximii
 „ Juris Consulti Principum à consiliis, à secretis, à legationibus
 „ fuere nimirum Cives, & si singula perstringere vereor, ne fasti-
 „ dio vos afficiam; brevitate tamen paucula delibabo: cum bellum
 „ in Venetos Philippus Maria Mediolani Dux gereret, non ne
 „ perspicua virtute, ac præstanti Antonii, & Christophori Persi-
 „ corum fide Excell.^{mi} Comitum Prætoris nostri Majorum, Vene-
 „ torum insolentia compressa fuit, ut Privilegium ipsius Ducis,
 „ quod perspexi, legique his attestatur verbis, Qui Antonii, Chri-
 „ stophoriq; Persicorum Sablonetæ Comitum fidei, pietatique
 „ acceptum referre possimus, quorum probata tot argumentis
 „ fide per sæpè, nos, Statusq; noster tutus fuit, qui prò fide invio-
 „ labili ergà nos fortunis suis libertate, propriaq; vita spoliari,
 „ privarique, quam ab ea deficere maluerunt ex Antonio Michael
 „ Vir prudens, integritateq; conspicuus Ducalis, vel Senator natus
 „ is Brocardum Excell.^{mi} Prætoris nostri parentem genuit; O Au-
 „ soniæ Decus, ò Patriæ Lumen, ò Italicorum virtutum specimen,
 „ ò Romani Sermonis splendorem, ò Eloquentiæ lacteum flu-
 „ men, ò Maronianæ Poesis dulcem Modulationem. Is, Cives
 „ Egregii, ab unguiculis ex paternis laribus vi explosus majorum
 „ ob sinceram in Principem fidem Patre, Patruisq; omnibus in

„ Carcere detentis decimum agens annum servitio Nicolai se Pice-
 „ nini Philippi Exercitus Imperatoris dedit; Divina quadam In-
 „ dole futuræ virtutis, & maximam gloriæ spem præferens non
 „ gulæ, non ventri, non somno, luxuriæ luxui, aliisq; probis So-
 „ cordiæ morosius indulgens tempus otio conterebat, at quicquid
 „ otii supererat, ex se studio summopere impendebat diù, noctu-
 „ que, & suis coetaneis Obdormientibus ità idoneos libellos lecti-
 „ tabat, ità semper eos in sinu ferebat, ut in admirationem omnes
 „ traheret: & indole, & studio, ac eloquentissima Oratione om-
 „ nes ad se alliciebat, ità ut si aliquem Piceninus cum pro re gravi
 „ ad Principem missurus, Brocardum cæteris præferebat, ità argu-
 „ tus tùm in dicendo, tùm in respondendo promptus, moratusq;
 „ erat, ut ad miraculum ascriberetur fortè; fortuna usu quadam die
 „ venit, ut Piceninus magna de re, ac ardua Principem consultu-
 „ rus: Heus Brocarde diceret, audebisne tali Principem re-
 „ impertiri, optimè respondit scilicet ille igitur ouere sibi imposi-
 „ to, è vestigio, ad Principem perrexit mandata exponens: cum
 „ illius Orationem, & Eloquentiam Princeps audisset, eo inquit
 „ Juvenis, cujas es, ego inquit Servus tuus Cremonensis, cum &
 „ Patre meo pro te orbatus, bonisq; privatus servire cogor, à qui-
 „ bus num ortus ex Michaele, Ill.^{me} Princeps, Persico Sablonetæ
 „ Comite, qui in inviolabili erga te fide sua decem annos cum tri-
 „ bus fratribus in Carcere à Mantuano Marchione detentus bonis
 „ omnibus denique spoliatus est. Es ne, inquit Princeps, Michaelis
 „ Comitis filius sum; etenim accede, amabo, propius ad me
 „ fili, & maxima Brocardum dulcedine amplexus, ne lachrymare,
 „ plus enim à me, quàm amisisti, referes: vis ne apud me manere,
 „ quàm maximè Ser.^{me} Princeps respondens: Nicolao meis verbis
 „ dicit jubet Philippus te velle me apud ipsum post hac esse. Itaq;
 „ Brocardus à Nicolao in Principem discessit: qui ipsius virtutem,
 „ & sapientiam perspiciens tertium adhuc, & vigesimum agens
 „ annum ad Pontificem, Alonsum Regem, Venetos, Florenti-
 „ nosq; rebus gravioribus Legatum milit, quibus legationibus
 „ maximo perfunctus est honore, nil tàm arduum, nil tàm diffici-
 „ lè, nil denique tàm magnum Philippus Brocardo obeundum
 „ commisit, quin ad exoptatum mira prudentia finem perduceret:
 „ adeò quod nihil Brocardo inconsulto moliri Philippus ausus:
 „ quo morte preventivo Brocardi res, quæ jam in Vado erant, infe-
 „ ctæ remansere. Iterum Nicolao Brocardus adhæsit, cum quo
 „ & Francisco, & Jacobo filiis in otio haud multum perduxit tem-
 „ poris: deindè ad Ferdinandum Rêgem fortunæ delatus, post
 „ Jacobi cladem, & ipsius diuturnum Carcerem Magnus ipsius
 „ Regni Cancellarius, & quatuor Oppidis donatus fuit: Virtuti-
 „ bus pol' omnibus itaque cæteris anteibat, ut dectissimos quosq;
 „ ad summam sui Admirationem traheret, nil Sapientissimus Rex
 „ vasti, ac ardui, nisi id priùs Brocardo communicatum esset,
 „ faciebat.

„ faciebat. Brocardo nemo justior, nemo sapientior, nemo pru-
 „ dentior, nemo doctiorque illa tempestate Regis aliorum sum-
 „ morum sententia inveniri poterat triginta millia hujus præcla-
 „ rissimi Viri heroica carmina in duodecim libros divisa, quibus
 „ heroum gesta, queis aut interfuit, aut præfuit, complectuntur
 „ tot Orationes luculentæ, tot ornatissimæ Epistolæ, tot Astrono-
 „ mici Aforismi, & si non in lucem prodierunt, saltem extant;
 „ nunquam ingravescentem ætatem à labore diù, noctuque subtra-
 „ xit immò totum id temporis, quod à maximis rebus, ac negotiis
 „ supererat, nam magna, & perdifficilia pro Regibus, & Regnis
 „ semper permoliebatur, studio impartiebat. Vives in æternum
 „ Brocarde? O bene peracta vita perennibus Præconiis decoran-
 „ da, ò gloria Hominis omnibus dignissima triumphis, ò felix
 „ solum, quod tale genuit, cui tantum honoris gloriæ nominis
 „ virtute tui reddidisti: Prætor verò, Cives præstantissimi, noster
 „ tanta gloria pollente Patre haud indignus, degenerq; est; hora
 „ enim sui Natalis suscepta Pater insignis Astronomus gestiens,
 „ ac gaudens, inquit, lumen domus, Patriæ decus, & gloriam
 „ ortam, in cujus, ut omen magnum futuri hujusce Viri splendoris
 „ ortu per totam Partenopeam Urbem circum latum mirabile
 „ dictu Brocardo filium auream in fronte Stellam ferentem natum
 „ fuisse, hoc increbescere non facilè ab Hominum animo abla-
 „ tum est: his enim ab ineunte ætate optimum prælagium claris-
 „ simæ Indolis præsetulit: semper vafer, versutus, acrique inge-
 „ nio, vasto animo, munificus, beneficus, beneficii memor, inju-
 „ riarum immemor, necessitudinis tenacissimus, ad vindictam
 „ tardus, ad ignoscendum festinus, ac facilis, justissimus, in cen-
 „ sendo æqualis, cui judicio nec amicus satis confidere, nec ini-
 „ micus diffidere debet; in animadvertendo moderatus, gravio-
 „ ribus in rebus ingenti, ac potenti animo: divitiarum contemptor,
 „ Sontibus, Flagitiosisq; adversans, Doctis, ac Dignis amicissi-
 „ mus, Eloquentia pollens, cui, nec lepos, nec sales desunt, sed
 „ eis affatim abundat, rerum peragendarum expertissimus, qui
 „ Principum familiaritate, ac Magistratibus persæpè est perfun-
 „ ctus, in Cremona Patria, quæ situ, fastigiis, ædificiis, Ædium
 „ Diis, & Hominibus dicatarum, opibus, armis, Virorum ma-
 „ gnanimitate, Mercatura, omni in genere, artibus, agrorum
 „ feracitate, Aeris salubritate, omnium honorum fertilitate, stu-
 „ diis tum Oratoriæ facultatis, & Historiæ, tum Poesis in utraque
 „ lingua florentissima cæteris præstat, facilè omnium consensu Prin-
 „ cept extitit, quæ inclyta respectu cum tot Egregios Equites,
 „ tot Eximios Juris, & Artium Doctores haberet: tamen semper
 „ Prætorem nostrum maximi fecit, qui in magnis Urbis immi-
 „ nentibus suæ periculis ita ingenti animo, incomparabili pru-
 „ dentia omnia est moderatus, ut meritò Pater Patriæ appellatus
 „ magno dignissimus Imperio judicatus sit; ò ingens Viri gloria,
 „ ò sem-

„ ò sempiterna omni laude recensenda virtus! Gallis ex Italia exa-
 „ ctis Princeps noster Serenissimus ipso juvante, ipso procurante,
 „ ipso consulente ad Lares redit, non ne ambiendo, sed merendo
 „ in Senatorem delegit, deinceps ut magis Amorem in charissima
 „ Urbe nostra testaretur, Prætorem nostrum ipso inscio dixit, qui
 „ cum qualis à nobis expeteretur Vir animadvertisset, oblatum mu-
 „ nus veluti in Patria sedere visum suscepit. Nam hujus Urbis duæ
 „ Principes familiæ sanguine sibi conjunctæ sunt, Landa, & An-
 „ guissola, nec hîc Illustris ipsius sanguis tantum se extendit: sed
 „ etiam Papiæ cum Beccaria, Comi cum Rusconibus, Medio-
 „ lani cum Vicecomitibus, Veronæ cum Pellegrinis, Neapoli
 „ ubi Brocardus Pater Franciscam Carbonam Matrem Uxorem
 „ duxit, cui conjunctissimi sunt Sanctiseverini, Balsami, Carac-
 „ cioli, Charaffi, Dentices, Tomacelli, & ità quocumque decli-
 „ nare sibi contigerit, inibi Patriam adinvenit: quot sibi Ami-
 „ cos, Necessarios virtus peperit præsertim Florentiæ, ubi exul à
 „ Venetis delituit; hoc illius Principatus literæ ad Patriam ipsius
 „ reditu gratulantes testantur, aliique innumerorum illius inclytæ
 „ Reip. Principum hoc à sola dumtaxat virtute comparatum est,
 „ non opibus, non favore, quippè omnibus privatus bonis, Urbem
 „ incolebat: Venetis aliquando . . . . .
 „ sublimi Ingenio, formidini, ac incommodo fuit: ne Cremona
 „ eo Duce, eo instante, eo mandante, & maxima oblata munera
 „ spernente, adhuc potiti sunt. Quarè verum, Cives Egregii, jam
 „ animum non laude vestrum, & gloriæ tanti Viri, sed verbis
 „ incomptis, ac inornata, inconcinnaquè Oratione mea fastidio
 „ vos affectos conspicio, paucis hoc potissimum accipite, mentiq;
 „ vestræ affigite: Vos Primo Principi nostro obnoxios tanto ho-
 „ nore, tanto munere, qui vestri memor Eo vos Prætore, quo Cæ-
 „ teros privavit, donavit, gratias agendo esse ostendatis; deindè
 „ colligite vos quæso, ut tanto digni Prætore videamini: vosque
 „ compescite, moresque vestros immutate, Virtutes diligite, fla-
 „ gitia aufugite, ne noxa afficiamini. Prætorem Virum Excellen-
 „ tiss.^{um} non minùs colatis, ac perametis, quàm timeatis, qui se
 „ amandum præbebit Clementia; Ipsius humanitate potius, quàm
 „ juris severitate fruamini, non in auro spem, non in muneribus, non
 „ in favore, non in amicitia, non in odio, non in timore, non in
 „ sexus pulchritudine præponentes, sed in virtute solum, in beneq;
 „ haud perperam agendo, & vobis, nisi ipsis deficere vultis clausis
 „ delubri portis, honore, propriis bonis, vita sine cruore, sine certa-
 „ mine quietà, honestis delitiis utentes omnium felicissimi eritis,
 „ & Urbs nostra coalescet, ac florescet: Tu igitur adiuratis.^{me} Præ-
 „ tor illam spem, in quam Nostrorum animos prorsus conjecisti,
 „ eam in fine Serva, ut speramus, omninò facturum te, nam planè
 „ scimus te non solum, quod rectum, & justum sit, beneficere, ve-
 „ rùm id haud negligere, ut proprium Sapientis est, quapro-
 „ pter

„ pter non quod sit verè laudabilis consuetudo, & optima te Cen-
 „ fore lex servet, Municipales leges nostras te servaturum jurare,
 „ haud dedignare.

Eod. Anno XXXVII.

A Ntonius de Mondinariis, seu Multidenariis more religioso, à Cremona nuncupatus ex Ord. Min. Observ. S. Francisci Theologus peritissimus, ob miram ejus doctrinam, & merita à Clemente VII. Pont. Max. Episcopali dignitate donatus in Urbe Peloponensi, quò non perrexit, cum Benedictus de Acoltis S. R. E. Card. Episcopus Cremonæ majora, & urgentiora Episcopatus negotia summæ ejusdem in arduis pertractandis experientiæ adjunxerit; quid scripserit non mihi constat, verùm arbitror esse Antonium illum à Cremona à *Luca Vvadingo* memoratum in *libro de script. Ord. Minor.*, quem asserit scripisse

Quadragesimale quod MS. servatur Trivillii. De eod. Bressian. in Corona Vir. Illustr.

Hoc tempore direpto Cœnobio S. Angeli extra urbem ob bella violentia inter Carolum V. Imp. Augustum, & Seren.^{nam} Venetorum Remp. Fratres Min. Obser. S. Francisci Ecclesiam, & ædes SS. Cosmi, & Damiani obtinere, eamq; Ecclesiam S. Angeli Appellarunt, ibi etiam translato glorioso Cadavere Ven. Damiani Patavini Confessoris cognominati Carrariensis, seu de Comitibus, qui in Conventu suburbano obierat anno 1401., & qui scripserat, ut notat *Vvadingbus de Scrip. Ord. Min.* Egregium Tractatum contra Mulierum fucos, & vanitates; verùm de hoc egimus in pr. Volum. ibi etiam miraculis clarus jacet Joannes Rubens Laicus Cremonensis; *Haroldus in Epit. Annal. Vvadingbi ann. 1540. num. 44.*

Memoratur, & Damianus à *P. Arturo in Monast. Martirologio Franciscano, Parisiis cuso apud Dionysium Moreau 1638.* titulo Beati sub die 20. Decembris, ubi etiam habetur ex eod. Ord.^e floruisse

B. Antonium à Cremona, qui colitur in Conv. S. Marię de Bethleem Vercellorum, ibiq; sepultus multigenis meritis, atq; miraculis clarus, qui anno 1575.25. Januarii diem clausit extremum, de eod. *Ep. Gonzaga in hist. notissima.*

B. Benedictum Confessorem à Cremona, qui obiit anno 1537. in Conventu Agnonensi.

De eod. *Marcus ab Ulissipona in 3.ª p.^e Chronicorum lib. 9. cap. 48.*

B. Jacobum Confessorem è Castro Leone Cremonensi, qui obiit anno 1469. jacet Abbiatæ Territ. Mediol. in Sacello S. Firmi. *Vvadingbus in Annal. Haroldus in Epit.* cum de hac Ecclesia SS. Cosmi, & Damiani, nunc verò S. Angeli sermo habitus fuerit pro piis eruditis juvat repetere, quæ idem *Ep. Gonzaga in hist.* scribit circa eandem.

Inter

Inter cœteras hujus Sacræ Domus Imagines, ea, quæ Christum Dominum Cruci affixum ræpresentat, quod cuidam Pictori loquuta dicitur, Cremonensibus Venerabilior est; cujus pedibus sequentia verba subsunt. Victor Mortis, & Inferni.

MDXL.

CAmilla Capitanea Stanga conspicui generis Matriona doctrinæ splendorem claritati feliciter jugasse deprehenditur ex Vernaculis ipsius ad Leonellum Muscollam *Literis*.

Quæ leguntur inter epistolas illustrium Mulierum à *Folito Venetiis excusas* 1548., & nempè pag. 120., & 121.

Eod. Anno.

Federicus Covus nobili dōmo Soncinate profectus à Bernardino superiùs memorato non degenerans inter doctos viros locum, & ipse promeruit, musarum quippè dulcedine raptus felici vena conscripsit

Carmina Varia

Quorum gratia summis illum extulit laudibus *Julius Crottus lib.2. Hermione Eleg. 14.* inter cætera canens.

Nostrum dulce decus, chari spes chara parentis.

Unica Musarum Gloria Frederice.

Sic te vocales chorde, sic & nemus Ascræ

Sic tua te nunquam deserat Uranie &c.

Eod. Anno.

Joseph de Nigris, Stephani in primo Volum. recensiti dignissimus ex Fratre Nepos, excellenti, singulariq; doctrina, qua omnium suo tempore Magister esse potuit, Mediolani publicè literas latinas, græcæve docuit. scripsit præ cæteris doctissimè

Scholia ad Idylia Theocriti,

quæ MS. servantur in Bibliotheca Ambrosiana, ut mihi suis literis eruditissimis tertio Calend. Martii anno 1697. Mediolani datis indicavit Amicus meus plurimis offitiis recolendus *Lud. Ant. Muratorius*.

Andreas Ceruttus è Villafranca in fronte libri pandidit hoc Epigramma.

Josephus Stephanum Patrum cognomine Nigrum,

Doctrina referens edidit hæc scholia.

Queis Simichidæ pandens Idylia Vatis

Undena, ingenium detegit ipse suum.

Iste Josephus de Nigris laudatur à *Cardano* in libro de subtilitate. libro XIX. de dæmonibus quò Lectorem remitto, ut legat quomodo subtili techna ab eo patrata Mediolanensem Mulierem nobili loco natam symptomatis crudelissimis laborantem, licet non Medicus, sanavit.

De eod. agit etiam *Martinus Kempius de osculis dissertat. xviii. §. xxi.*

Eod.

Eod. Anno.

Angelus Ziampus Ord. Præd. Vir in Theologicis, Sacr. Scripturarum, nec non SS. Patrum studio valdè versatus, qui cum esset in Ducatu Mediolanensi adversus hæreticam pravitatem Censor Acerrimus fidei, adversus impiissimam Calvinisticam hæresim calamum suum acuit, & scripsit Opusculum adversus Hæreses

De Veritate Purgatorii.

Ejusdem meminit *Jo. Michael Plodius de Vir. Illustr. Ord. Præd. p. 2. lib. 4.* & cum eo Petrus Martyr Festa in *Chronico Conv. Cremonæ*, ut scribit de eod. *P. Inquisit. Rovetta in Bibl. Chronologica Lombardiæ.*

Nonnulla opera ejusdem Festæ oriundi ab Urceis Brixienfis Diœcesis asserit idem *Rovetta* extare in *Bibl. S. Dominici Cremonæ.* Ego verùm ea vidi in Archivio illius Cœnobii servata.

Mediolani in domo suburbana extrà Portam Novam, ut ajunt, legitur hæc Inscriptio mihi indicata per eruditiss. Amicum meum J. C. Lazarum Aug. Cottam.

XIII. Maii MDLXX. R. P. M. Angelus Zampa de Cremona Ord. Præd. Inquisitor ex multis, bonisq; Hæreticorum confiscatis hunc fundum emit, incultum coluit, domum erexit ad sustentationem Officii S. Inquisitionis. *Benedictus Deus.*

Eod. Anno.

Franciscus de Soncino Vir Venerabilis doctrina, & sanctitate ex Min. Observant. S. Francisci, cujus hæc legitur Memoria insignis apud *Haroldum in Epitome Annal. Vvadinghi Ord. Min. anno 1540. num. 66. ubi de Provincia Januæ ad num. 13. S. Mariæ de Angelis*, ubi requiescunt Joanninus de Tortona, Franciscus de Soncino, & Jacobus de S. Salvatore egregii Prædicatores scientia, & pietate illustres.

Eod. Anno.

Lucetia Ala, Crotta, cujus legitur inter clarissimarum Mulierum Epistolas excusas Venetiis à Jolito 1548. pag. 64.

Epistola disertissima Consolatoria ad Corneliam Picolomineam Comitissam Aliffes de Morte Conjugis.

Laura Melia Picenarda, ut in eod. Volum. pag. 83. exaravit *Epistolam Consolatoriam ad Silviam Lotaringiam.*

Eod. Anno.

Pontius Politius Carmelitici Ordinis Alumnus in omni literarum genere longè præcellens Vir, Mediolanensis Provinciæ Minister, aliisq; suæ Religionis dignitatibus præstans multa composuit malo fato deperdita. Ære quidem perennius durabit Marmor hisce in meis scriptis relatum suo tumulo appositum in Ecclesia Carmelitarum Meltii Mediolanensis Diœcesis, ubi regiminis sarcina præssus ultimam diem vidit.

D. O. M.

En Pontio Politio Cremon. summo Theologo, & Maximo Philosopho, Poeta non vulgari, ac literarum Græcarum erudito, nec non in re medica peritissimo Genesius Rosanus Carmelita Alumnus Mæstissimus. Ne quàm maximis beneficiis deesset P. vixit XLIV. die II. Maii MDL.

Eod. Anno.

PAula Treccha Matrona selectissima, cujus leguntur Epistolæ Italicæ.

In Volumine Epistolarum ab Illustribus Mulieribus conscriptarum edito Venetiis 1548. à Gabr. Folito de Ferrariis. Elegantissima inter cæteras illa est, quæ legitur pag. 120. ad Liviam Portiam, qua ipsi congratulatur, quod adeo profecerit in bonis literis, ut nemo eandem Lastemia Mantina, vel Axisthea Phlissia, quæ Philosophantem Platonem auditoræ virilibus dudum vestibus uti non recusarunt, minorem debuerit arbitrari.

XLI.

Angelus de Cremona appellatus, cujus cognomen adhuc ignoratur, Virtute, & meritis clarus fuit, Brixie in Curia Episcopali Generalis Vicarius, & Episcopus Baritensis, ut refert in tertio catalogo sui libri *Bernardinus Faynus* aliàs allegati. Nostrates verò de hoc Angelo Episcopo nihil scribunt.

Bressianus in Hist. Eccles. MS. eum vocat ex stirpe Pizzamiglia. Hisce temporibus floruit Galeatius Meraviglia Cremonensis, quem literis præclarum arbitror, cum in Dialogo Terrentiano Gaudentii Merula pag. 32. inter eruditos Dialogistas selectus fuerit, cæterum nihil aliud de eo nobis constat.

Eod. Anno.

Angelus à Piceleone Cremonensi, vulgo Picighitone, nuncupatus ex Heremit. S. Augustini Congr. Insubriæ hoc anno Generalis Procurator eligitur, & sequenti confirmatur. hunc illum esse puto, quem *Ant. Possevinus in Bibliotheca selecta lib. 15. cap. 6.* inter Authores adnumerat, qui scripsere

De Musica Practica, & Speculativa. hisce notis F. Angelus Picigitonensis.

De eod. Calvus in Mem. Hist. Congr. Insubriæ ann. 1541.

Eod. Anno.

Balthassar Cuppus præter ingenii amœnitates, poesis, & humaniorum literarum oppidò quàm peritus fuit, heroico versu scripsisse fertur

Acta Francisci II. Sfortiæ postremi Mediolani Ducis.

Elogia, & Inscriptiones pro Carlo V. Imperatore semper Augusto, cum ipse Imp. Cremonam accessisset. anno 1541. die Jovis 18. Augusti hora quintadecima.

Vide

Vide *Ant. Campum in hist. lib. 3.* ad eundem annum . ibi namq; describit apparatus, & inter alios proceres nomine publico excipientes eundem Imperatorem Augustum memorantur.

Christophorus Stanga.

Jo: Franciscus Melius.

Evangelista Cambiaghus.

Jo: Galeatus Regius.

Jo: Baptista, & Jo: Bernardinus Gallarati.

Jacobus Picenardus.

Joannes Cyria.

Paulus Datus.

Nicolaus, & Paulus Madii.

Franciscus Gulpberamus.

Antonius Piscius.

Hieronymus Stanga.

Gabriel Melius, &

Genesius Summus.

Eod. Anno.

FRANCISCUS Manfredus Poeta, Medicus, & Philosophus insignis in Antiquissima Patavii Universitate publicè docuit, & tertium Librum Avicennæ, una cum Roberto Robertino Brixiano explanavit. ejusdem memoriam habet *Antonius Riccobonus de Gymnas. Patav. lib. pr. sub cap. 15.*

In *Elogiis Vir. Illustr. Pauli Jovii*, leguntur ejusdem Francisci Carmina nempè sub effigie Barnabæ Vicecomitis, & sub illa Celebini Turcarum Imp. unde ut haustum habeamus, de ejus exquisita Poesi bonumerit ea repetere.

Sub Barnaba.

Quænam te in medio gravis senectæ
Vexavit mala Barnabas libido?
Quis dirus furor, aut cruenta Erynnis
Egit precipitem, feroq; corde.
Tantas protinus excitavit undas?
At non hæc eodem Deis, Deùmq;
Reçtori placuere; concidisque
Tuis consiliis miselle, quodque
Insonti scelus extruis nepoti,
Fatales tibi destineant sorores.
Felix beù nimis, ac nimis beatus,
Si tam turpia, tam nefanda nunquam
Ægro pectore facta cogitasses,
Ac diram ingluviem rapacis auri
Expellens, niveum, integrumque semper
Usque ad funeris ultimas favillas
Servasses animi tui nitorem.

Sub Celebino.

M *Adæ animo puer, & magna puerilibus annis
Virtute exuperans, fractisque audentior armis,
Qui medias inter Classes, tela inter, & hostes
Effugiens, præda crudelem eludis inani
Victorem, & patriam subito (miserabile dictu)
Fortunam immutans rursus palantia cogis
Agmina, confirmasque animos, reficisq; labentis
Imperii vires, sceptroque potiris adempto.
Quin, & quantum armis posses, quo turbine telum
Coniiceres, Celebine, & stricto cominus ense.
Hostiles rueres turmas, densasque Phalanges,
Teutonicæ norunt gentes, novere feroces
Sauromatæ, norunt infracta binominis Istri
Cornua Trejiciisque Duces, & pallida novit
Græcia, desertique agri, populataq; rura.
At tibi purpureæ primævo flore juventæ
Invidit Fortuna, & ineluctabile fatum:
Dumq; animo majora agitas, nec sufficit amplum
Imperium patris, & totum ipse concipis orbem,
Stamina dirumpunt Parcæ, victusq; superba
Tandem morte cadis, lucosque invisit Averni.*

Eundem memorat *Lilius Greg. Gyraldus de Poetis suorum temporum
Dialogo* 2. Floruit usq; de anno 1149. alter *Franciscus Manfredus J. C. Colleg.
Cremonæ* admodum carus *Alexandro III. Sum. Pont.* de quo in
Syllabo J. C. de Coll.

Eod. Anno XLI.

Joannes Bernardus Regazola cognomento Felicianus, in Græcis,
& latinis eruditissimus, ac præclarissimus Ticini humaniorum
literarum Professor Publico stipendio ductus docuit, & scripsit
semper admirabiliter. multa transtulit ex Græcis Theologis, Phi-
losophis, & Medicis, ac præcipuè ex Theologis.

*Catenam auream, seu Græcam Interpretationem in Acta Apo-
stolorum, atq; Catholicas Epistolas, quæ Æcumenio adscribitur. Basi-
leæ ab Isingrinio 1552, nec non Venetiis à Jordane Ziletto 1556.*

Latinos item fuit ex Philosophis

*Aristotelis ethicorum ad Nicomachum lib. x. cum Eustatii, Aspa-
si, Michaelis Epbesii, nonnullorumq; aliorum Græcorum explanati-
bus, Venetiis apud Hier. Lucæ Ant. Junta Flor. 1541. & anno 1542.
ibid. apud Hier. Scotum cum argumentis Raphaelis Volaterani, &
deinde Basileæ per Jo. Oporinum.*

Hicce doctissimam adiecit Præfationem, in qua compendio quasi
quodam partim quid proponat illis in Libris Philosophis, & quo
ordine progrediatur, partim ejus doctrinam non modo à Chri-

stiana pietate non discrepare, sed admodum utilem quoq; esse declaratur. *Alexandri Aphrodisiensis Explanacionem in primum librum resolutiorum Aristotelis apud eundem Scotum 1543.*

Porphyrri de Abstinentia ab esu Animalium lib. iv. Ibid. apud Joannem Grypbium 1547.

Porphyrri in Aristotelis prædicamenta per Interrogationem, & Responcionem brevis Explanatio, nec non Descippi in Aristot. prædicamenta Quæstionum lib. 3. per eundem Scotum 1546.

Aristotelis de Historia Animalium lib. 10., nec non, & ejusdem de Xenophane, Zenone, & Gorgia librū emendavit apud Funthas 1552.

Ex Medicis latinitate donavit.

Pauli Eginetæ Med. Præstantissimi de cirurgia Venet. 1532., & Basileæ apud Bebelium 1533.

Galenii de Hippocratis, & Platonis decretis lib. ix.

De Matricis Anatome, & de foetuum formatione libros singulares seorsim excusos Basileæ apud Cratandorum, indè cum omnibus Galeni latinis operibus ibid. apud Frobenium, & Venetiis in officina Juntanæ 1550. translationibus recognitis, quibus adiecit latinam versionem Commentariorum trium in librum Hippocratis de iis, quæ in Medicamina fiunt novis quibusdam picturis illustratorum. Item in librum ejusdem de Fracturis Comment. 3. & in librum de Articulis Comment. 4. de semine lib. 2. & de septimestri partu.

Antiquitatis quoq; peritissimus Antiquarii agnomen promeruit. nam cum Romæ degeret in unum volumen collegit.

Epitaphia antiqua ejus Urbis, cum titulo eisdem appposito.

De Memorabilibus antiquæ Urbis.

Reliquit, & opus inscriptum.

Significatio literarum antiquarum, & Abbreviaturæ Antiquæ, utriusq; istorum Regazolæ voluminum meminit Ant. Campus, hist. Cremon. lib. 3. ad ann. 1535. MS. una cum Urnis, & Arcubus aliquot egregiè delineatis insignitos asservata fuisse apud Jo. Franciscum Marianum Cremon. Historiarum, & ejuscemodi antiquitatum apprimè studiosum.

Jacobus Albericus in Catalogo Scriptorum Venetorum eum reponit scribens diutius in Patria Græcas literas publicè professum fuisse, ita &

Nicolaus Doglionus in libro inscripto delle cose notabili di Venezia lib. 2.

Antonius Campus, ubi suprâ vocat Regazolam nomine Bernardi tantum, & absolutè Cremonensem.

Cavitellus in Annal. ad ann. 1543. dicit eum ortum Venetiis, sed origine Cremonensem, ac Papiæ hoc anno fati functum.

Jacobus Gadius in hist. Cremon. MS. hæc notat 1535. mense Octobris. Quatuor Doctissimi Cremonenses Poetæ, & Oratores Incomparabiles toti Europæ Virtute, & fama notissimi Patriam, Parentes; & Amicos se seq; adinvicem amplexi sunt.

Reverendis. Hieronymus Vida Episcop. Albensis.

Hieronymus Fundulus.

Jo: Benedictus Lampridius, &

Jo: Bernardus Regazola. quod Campus confirmat loco citato.

M. Paulus Tartesius Cremon. in Oratione Funebri. Cremonæ habita, & ibi typis demandata anno 1558. pro Jo: Baptista Speciano inter alia scribit Testis Bernardus Felicianus Civis noster, Testis Lucianus Monachus Cassinas, quorum alter nonnullos Libros Latinitate donatos alter Chrysofomi Commentarios in Epist. Pauli &c. Speciano dicavit.

Jo: Planerius Med. percelebris ex oppido insigni Quintiani Brix. in suis Epist. Moral. Ep. 36. habet. Floruit & hac in Urbe Veneta Bernardus Felicianus Cremona oriundus &c.

De eod. innumeri alii Authores, & præ cæteris.

Guillemus Eysengrein de Nemeto in Catal. Testium veritatis.

Gaudentius Merula in initio secundi libri Antiq. Gallorum Cisalpinorum inscript. inquit. præter omnium opinionem Bernardus Felicianus accessit: quo viso omnes statim assurgentes amplexi sunt hominem non Cremonensem modò, sed & Cisalpinæ Galliæ decus immortalis &c.

Tobias Magirus in Eponymologio critico.

Card. Sadoletus in Epist. lib. 16. data idibus Junii 1541. plura, Amicissimum appellat, eumq; laudat in Epist. sequenti Donato Rullo directa.

Laur. Crassus in Addit. de Poetis Græcis &c.

Eod. Anno XLI.

JULIUS Paternus ex Sacra Seraphici S. P. Francisci Familia inter illos, qui Conventuales vocantur, Theologicam Cathedram, & suggestus singulari Auditorum frugi tenuit. post legationes Clementis VII. Pont. Optimi jussibus obitas à Paulo III. successore Manfredoniæ Archiepiscopus accitus est. Majora de eo sperabantur, nisi immaturè immortuus esset.

Bressianus in Ros., & Viol.

In libro inscripto *Statuta, & Privilegia Alme Universitatis Juristarum Gymnasii Bonon. Bononiæ apud Alexandrum Benacum 1561.* inter nomina Consiliariorum Citramontanorum quarto loco recensetur Julius Paternus Cremon. forsan idem, vel affinis cum memorato.

Eod. Anno.

PONZINUS à Turre, de quo manus dubia calamum sæpe retraxit, ne ejus nomen in Literatorum Lyceo reponerem, cum jocosa seriis miscenda non veniant, verumtamen cum alii facetiarum libri locum aliquem sibi arrogent in Bibliothecis, non displiceat hìc adducere Liberculi titulum *Le Piacevoli, e Ridicolose Facecie Di M. Poncino dalla Torre Cremonese, nelle quali si legono diverse burle da lui astutamente fatte di non poca diletazione, e trastullo a' Lettori.*

Cre.

Cremonæ 1581. apud Christoph. Draconium, nec non Brixia typis Policreti Turlini 1599. Item prodire Venetiis apud Jo: B. Bonfadinum 1611.

Idem opusculum cum additionibus fuisse Venetiis itidem reimpressum apud Gerardum, & Joseph de Imbertis anno 1627. legitur in Bibliotheca Aprosiana pag. mihi 640., nec non Cremonæ anno 1665. per Paulum Pueronum inscriptum *Il Scaciafonno*, cum ad similes libros Vulgus currat, ut Muscæ ad dulcia.

Ejusdem meminit *Franciscus Bressianus in Colleg. Notariorum Cremonæ sub anno 1542.*

Circumfertur, & Icon ejusdem Poncini in folio excusa. ex hisce facetiis memoriæ etiam nobis perhibetur ridiculum unius Parafrenarii Cremonensis Epitaphium, quod in ædibus Divæ Mariæ de Campo Romæ asservari scribit *Gaspar Alvarus tom. 2. sui libri inscripti Roma in ogni stato.* & est

D. O. M.

Herculi ex antiqua Caceta Cremonensi Familia Fed. Card. Cæsii Parafrenario charissimo.

Ludovicus Fallopius Mutinensis. Alumno B. M. P. die XXIII. Novembris MDLII.

Vixit Annos XXIX. Diem unum, & horas tres.

Idem fortassis Auctor desumpserat à sequenti lepidissimo.

D. M. & Herculi Poligero.

Gustino Tonelli F. AValle Comensi protobajulo robustissimo ab ætatis suæ primordio sportifero. digitorum dimicatione invicto. Sumpto virili sacco ob ejus bumerorum amplitudinem inter Procerum Bajulos maximis oneribus adlecto. In alligandis, circumligandis, subvolvendis, sublevandisq; sarcinis, cæteris omnibus dexteriori. In annuo Sodalium armilustrio Signifero perpetuo. Longo, & nodoso sceptro, aliisq; Magistratus insignibus in Foro Bærio donato. In Quiritum Pelonio vittato cesticulo pub. coronato. Vixit quantum potuit. Vixit quantum voluit. Nolens obiit, cum vini cadum in capite intus, & extrà gereret. duplici pondere in eodem casu compressus. Quisquis es si pius es, non tuis candidulis lacbrymis, sed rubicunda tarbernarum lacbryma hunc tumulum aspergito. Corpus Bajulorum à Valle Cornensi Commensali opt. Bene merito barenti, ac bene gerenti Pos. Silicernio, & Sportulis sodalibus datis Q. Asinio Macrino sex. Bubalo Crasso Coss.

Seù ab illo antiquissimo à *Reinesio relato clas. 9. num. 12.*

Romæ itidem via Appiã ad S. Sebastianum.

<i>Cinnamus</i>		<i>C. Sulpicio Nymphali</i>
<i>Ti. Cæsaris</i>		<i>Filio fecit.</i>
<i>Avium Fartor</i>		

Eod. Anno.

Realdus Columbus Medicus, & Anatomicus ejus ævi nemini secundus de quo laudatiss. *Carolus Cartarius in ejus Atheneo MS.* habet, ut nobis humanissimè suis Epistolis indicavit.

Realdus Columbus Cremonen. edidit volumen, ex quo certior sum redditus ipsum Romæ professum, cui titulus:

Realdi Columbi Cremonen. in almo Gymnasio Romano Anatomici celeberrimi de re Anatomica lib. xv., Opus hoc inscriptum fuit Pio IV. Rom. Pont. à Lazaro, & Phæbo Columbus authoris filiis tunc Parente orbatis, ubi ad rem hæc leguntur: Cui enim quaeso, re Pontifice vivens Pater suas nuncupasset, Vigiliis nisi tuæ Sanctitati, à qua se amari, & diligi, & magnifici certò sciebat? à qua facile evehi, atq; ad alia eudenda poterat impelli? neque id mirum, tu enim non modo. Patri magno Anatomico semper favisti; sed cum omnibus &c. De aliis suis lucubrationibus idem Reald. Lectorem monet in Epistolæ Calce. Vale, Candide Lector, atq; omnia boniconsule, quæ si placuisse intellexero, majora videbis, sat scit. Romæ Kalend. Junii 1559. Nec prætereundum opus hoc Anatomicum anno eodem comprobatum fuisse à Fr. Felice Peretto tunc doctore Theologo ex Ordine Min. Convent. in Conventu Magnæ domus Venetiarum Regente, hæreticæq; Pravitatis Inquisitore, deindè Sixti V. nomine ad summi Apostolatus fastigium evecto.

De ipso Columbo meminit *Joannes Antonida de scriptis medicis pag. 520., Paschalis Gallus Biblioth. Medica pag. 267. nec non vir ille doctissimus Paulus Zacchia in suis eruditiss. Quæst. Medicolegalib. Angelus Portenarius. Felic. Patavin. lib. 7. vocat eum à Crema per errorem.*

Item *Gaspar Asellius libro de Lactibus cap. 3. pag. 9. & cap. 11. p. 25. & 26. & cap. 18. ubi pro concive strenuè propugnat adversus Archangelum circa Valvulas in Vasis lacteis &c.*

Volumen recensum Venetiis excusum fuit anno 1569. ex Typographia Nicolai Bevilacqua cum pulcherrimo frontispicio ex delineationibus celeberrimi illius Pictoris Pauli de Calliaris Veronensis à Patria nuncupati, multisq; privilegiis vallatum, nempe Sum. Pont. Pauli III. Ferd. Rom. Imp., Henrici Galliarum Reg. Laurentii Prioli Venetiarum Ducis &c. Prodiit etiam Parisiis in 4. apud Egilium Liliam in via Jacobea 1562. & Francofurti apud Jo: Vvechelum 1590., & 1593. in 8. cum *Joannis Postbii annot.* nec non etiam iterum Venetiis apud Jac. Brechtanum 1587. in 4. ut notat *Israel Spacchius in Elencho Medicor. pag. mibi 54. fuit, & lingua germanica traductum per Jo: Andream Schenchium Francofurti 1608.*

Ex libro xv. inscripto de iis, quæ rarò in Anatome reperiuntur, scætet eundem in Gymnasiis Patavinis, & Pisanis Anatomem exercuisse, & quod memorabili notatu dignum est, pag. 266. scribit per hæc verba

Lapides autem innumerabiles penè hiscæ manibus extraxi inventos in renibus colore vario, in pulmonibus, in jecore, in vena portæ, ut tu tuis oculis vidisti, Jacobe Bone, in Venerabili Egnatio Generali Congreg. Jesu. De eo Cavitell. annal. sub ann. 1554. & Antonius Camp. hist. lib. 3. sub ann. 1559. aliiq; plures, & præcipuè.

M. Georgius Draudius in Bibl. Classica, ubi de Columbi operibus scribit. Hic accesserunt Joan Postbii observat. Anatomicae Francofurti 1580. in 8. & Petri Fincheri 1594. in 8. ap. Jonam Rosam.

Idem in Bibl. Libr. Germanicorum.

Gesnerus in Bibl. Instit.

Antonius Ricobonus de Gymnas. Patavin. lib. pr. sub cap. 15. Columbus memoratur inter Explicatores Sophisticæ anno 1540., & inter Explicat. Chirurgiæ 1544.

Ant. Cerrius in satyris Scholiasticis.

Quensted. in Dialogo de Patriis Illustr. Viror.

Zacutus Lusinnus in Præfatione Operis ad Lectorem.

Tobias Magirus in Eponymologio, ubi de S. Ignatio Lojola.

Leonardus Fioravantius illud Chirurgiæ, ac Medicinæ Carcinoma, seu excrementum lib. 1. Caprio. Medicinal. contra nostrum Realdum blaterando, ut solet in suis liberulis, invehit dum Romæ Realdus degens ejusdem Leonardi garrulitates unà cum aliis Medicinæ Professoribus corrigeret, plerasq; Maledicentiæ choleras ab amaro stomacho evomit, quæ ad nauseam, non ad eruditionem provocant, sed ad quid? Quis enim laudatur verius, quàm cui maledicatur à malo viro. ita Ang. Politianus in suis Epist. lib. 7.

Romæ in Ædibus S. Mariæ à Populo nuncupatæ legitur sepulchralis Inscriptio à Lazaro Realdi Filio ejus Uxori dicata.

Martiæ Julianæ Cremon: Maximo in Deum, & Deiparam Virginem cultu, pietate, & charitate in proximos admirabili, frugalitate, pudicitia, morum suavitate, cæterisq; animi, & corporis dotibus insigni Lazarus Realdi Columbi Cremon. Chirurgi celeberrimi Filius Chirurgus, & ipse Conjugi benemer. fecit. vixit ann. XL. obiit Kal. Julii anno salutis MDLXXVII.

Hæc inscriptio quoque legitur in opere Gasparis Alvari inscripto Roma in ogni stato. part. 2. pag. 25.

Laudabat, & Realdum in sua Bibliotheca Medica Insubriæ Dionysius Andreas Sancassanus Amicus meus Physicus, ac Philologus eruditissimus, nec non scrutator antiquitatum solertissimus, nunc in Civitate Comaclensi Medicus omni laude cumulandus.

MDXLIV.

FRANCISCUS Sfondratus Cardinalis, & Episcopus Patriæ, Baptistæ, de quo supra dictum est in pr. Vol. & Margaritæ Homodeæ F. I. C. Orator, & Poeta præstantissimus nobilitatem generis plurimum auxit. Cremonæ natus die vigesima quinta Octobris 1493.

per Patris non multò post defuncti vestigia sic educatus, ut ipsi doctrina, & consilio non inferior emerſurus videretur. primos idcirco adolescentiæ annos sub doctissimis Patriæ Viris Daniele Cajetano, & Nicolao Lucaro humaniores, poeticas, Græcæve literas præcoci ingenio suscepit. Sumpta doctorali utriusq; juris laurea in Ticinensi Universitate, ubi maxima illa tria mundi fulgura Jason Maynus, Decius, & Ruinus Francisci Auditoris sui scientiam, subtilitates, & argutias admirabantur. anno 1520. die undecima Septembris in amplissimo J. C. C. Patriæ Collegio recipitur, paulòq; post vix quintum Lustrum excedens Patavinam Jurisprudentiæ Cathedram, Petri Pauli Parisii celeberrimi J. C., mox Cardinalis, collega obtinuit. Subindè ad Ticinense, Bononiense, & Romanum Gymnasium successivè vocatus tantum inter Professores nomen est assecutus, ut longè doctissimus ab omnibus acclamaretur; hinc magnus ad ipsum Consulentiæ concursus, & quia tanquam oraculum ejus responsa censebantur, si quid grave Proceres inter, Principesve de jure componendum fuisset, rarò decernebatur, quin pro parte victura sententiam ipse tulisset. Sic tantam apud Carolum III. Allobrogum Ducem gratiam iniit, ut ab eod. Taurinum ad jurisprudentiæ cathedram, accitus interq; Senatores adscriptus fuerit. Sed Mediolanensibus Principibus in primis acceptus, maximo ipsis usui fuit intrepidus quin, & variis pro eisdem functus legationibus admirabilem semper cum doctrina dexteritatem ostendit. Idem ad Carolum V. Imperatorem Orator nuptias conclusit inter ejus Neptem Christiernam Regis Daniæ F., & Franciscum II. Sfortiam Insubriæ Ducem, à quo in Bulevas Mediolanenses cooptatus est, quàm dignitatem ipsi confirmavit Cæsar cum post excessum Sfortiæ in ejus ditionem Insubria venisset. Immò, & illud Francisci nostri honoribus Imperator adiecit, ut & suum declaraverit Consiliarium, Legatumq; ad Sabaudix Ducem miserit, & Comitum creaverit Orientalium Larii lacus littorum, & Assinæ Vallis Dynastam. Uxorem is intereà duxerat Annam Vicecomitem lectissimam Ducum de stirpe Matronam, ex qua liberos sex, mares duos, fæminas quatuor suscepit, Paulum scilicet, & Nicolaum, qui ex Patriæ Episcopo, & Cardinali ad Sum. Pontificatum evehctus, fuit Gregorius XIV. reliqua Francisci proles Angelicæ S. Pauli decollati Mediol. Vestales, vitæ innocentia, & eruditione insignes Antonia Maria, Paula Antonia, Paula Francisca, & Paula Maria, ut suo loco notatum erit.

Elata verò conjuge Senas ab Imperatore cum auctoritatis plenitudine delegatus Irenarcha eam Remp. bellis civilibus exarscentem composuit. Cujus beneficii causa Senenses ipsum, & Civitatis jure donarunt, & Patriæ Patrem appellaverunt. Inde à Paulo III. Romam accersitus, Ecclesiasticarum dignitatum stadium cucurrit. Primo siquidem Referendarius Apostolicus, indè

indè Sarnensis Antistes, mox & Amalphanus Archiepiscopus renunciatus, dum in Germania legationis ad Carolum V. munus obiret anno 1544. die 17. Octobris, Vaticana purpura insignitus est ad titulum prius SS. Nerei, & Achillei, deindè S. Anastasii. Reversum autem à Carolo Cæsare Farnesius Pontifex Perusina legatione detinuit, donec Benedicto Accolto S. R. E. Card. Cremonæ Præsule defuncto ad Patriæ Episcopatum ipsum transtulit anno 1549., concredita simul Ecclesiæ Caputaquensis administratione, eidem collata die 27. Martii 1547. cum itaque in suam sedem perrexisset incredibili concivium gaudio exceptus est die 15. Junii 1550. Verùm extrema gaudia ad paucos dies luctus occupavit, nam inopinata morte præreptus pridè Kal. Augusti ejusdem anni, altiùs forsan aliàs evehendus, conditus fuit in Cathedrali Ecclesia ad fores sacelli SS. Sacramenti magnifico extracto sepulchro, Egyptiæ Pyramidis ad instar cum insigniis familiæ, & hujusmodi Elogio.

*Franciscus Sfondratus hic quiescit
Baptistæ illius F.
Qui & Senator, & Consiliarius
Ludovici Sfortiæ
Valde fuit clarus ob multas Nobiles Legationes,
Quas missu ipsius obiit ad omnes, & Reges
& Illustres Resp.
Hic Comes Littoris Larii ad Orientem
vergentis,
Baroq; Assinæ Vallis, ob egregiam fidem
Prudentiamq; in Rep. administranda,
& ob admirabilem intelligentiam juris
A Carolo Allobrogum Duce Senator creatus est,
Posteaq; à Francisco Secundo Insubrium Duce
In Ordinem Senatorium Mediolani adscriptus
In ea dignitate à Carolo V. Imperatore
Cum in ipsius ditionem Civitas rediisset,
retentus fuit;
Auctusq; Consiliarii gradu;
Mortua verò Uxore Anna Vicecomite
Lectissima Fæmina
Ab eodem summa cum potestate Senas missus est,
Ut eorum Remp. discordiis vexatam
Consilio suo regeret,
A quibus ob egregia ipsius merita, & Civitate
donatus est;
Et Pater Patriæ appellatus.
Postea Romam à Paulo III. Pont. Max.
Evocatus*

*In Germaniam paulò post missus fuit.
ab eodemq; in Amplissimum Cardinalium
Ordinem cooptatus*

*Ad Carolum Quintum Imperatorem magnis de rebus
legatus est;*

*Ornatus demum à Sapiientissimo, acerrimiq;
Judicii Sene omnibus honoribus,*

Quibus summi Antistitis persona decorari potest.

Mortem obiit anno MDL.

CREMONÆ PATRIÆ EPISCOPUS

Nicolaus, & Paulus eximia pietate præditi Filii

Hoc Monumentum

P. P.

Vixit Annos LVI. Men. IX.

Dies VII.

Post se verò Franciscus reliquit summam juris intelligentiam, testantia

Consilia Varia

Ex his unum in materia substitutionum cum aliis de eodem subje-cto Consiliis Caroli Ruiui, Joannis Mayroni, & Hugolini de Ruspo in unum congestis ex *Bibliotheca Antonii Augustini doctis. J. C. Hispani MS. citat Jo. Freymonius pag. 96. Elenchi J. U. Scrip- torum in Indice Consiliorum Vagantium*. Neq; verò sola præstitit jurisprudentia, qua in negotiorum expeditionibus, & Reip. admi- nistracione mire valuit, sed, & politioribus quoque literis excul- tissimus fuit. quod in primis ostendit ad jucunditatem, ingeniique laudem heroicè contextum ipsius Poema

De Raptu Helenæ libri tres. Venetiis 1559. super quo lusit fortassè Joannes Brodeaus in suo colutbo de raptu Helenæ. Legitur & in Farragine Poetarum selecta per Leodegarium à Quercu Pari- siis 1560., nec non in Delitiis Poetarum Italorum Ranutii Gberii Tomo 2. scripsit prætereà

*Orationes elegantissimas, &
Epistolas.*

Ex iis autem mihi ad obtutus venit Epistola ad Fridericum Nauseam Episcopum Viennensem data Augustæ 2. Augusti 1547. quæ occurrit libro 10. Epist. Miscellanearum ad Frid. Nauseam Blancicampianum editi Basileæ 1550. in fol. fol. 424., & docet Franciscum ad Cæsarem missum, ut negotium universalis Consilii arduum, atq; difficile cum eo pertractaret.

Commemorant Sfondratum nostrum innumeri scribentes, & sin- gillatim omnes, qui de Pontificiis Historiis pertractant. Multos quidem subnecto, ut moris est, à me visos, & sunt

Angelus Baronius in Cremonæ Genethliaco.

Ang. Portenarius. Felicit. Patavin. lib. 7. cap. 4.

Ant. Riccobonus de Gymnasio Patavin. lib. 1. cap. 14., qui narrat Sfon- dratum

- dratum Paduæ adfuisse anno 1521., & eidem in Cathedram successisse Marianum Sorinum Juniorem.
- Bonaventura Castellioneus in libro Gallorum Insubrum antiquæ Sedis pag. 118.*
- Gaudentius Merula Sfondrato nostro dicavit librum suum, cui tit. Bellum Erasmianum, in quo maximè tantus vir commendatur.*
- Cardanus de Exemplis Geniturarū Tom. 5. mirabilia refert de Francisco.*
- Ægidius Bossius in Tract. var. Crim. tit. de partu Supposit. ad nu. 7. vocat Sfondratum Doctorem maximum, eumq; laudat in tit. de Princ. & privil. ejus num. 20.*
- Com. Gualdus Prioratus ubi de Hercule, & Valeriano Sfondratis Vir. Illustr. Tom. 1.*
- Honorius Domin. Caramella Panormit. in Musæo Illust. Poetarum.*
- Paulus Jovius eidem nuncupavit descriptionem Larii lacus Venetiis apud Gilettum 1559. in 4. in quo quidem opusculo Dionysii Somentii Cremon. legitur Epistola &c.*
- Joseph Niger in suis Carminibus MS. penès me habet Epist. 4. inscriptam. In Electionem Franc. Sfondr. Patritii Cremon. ad Cardinalem dignitatem.*
- Horatius Landus de Senatu Mediol. pluries, & præcipuè lib. 4.*
- Martinus Antonius del Rio. Not. in Troades. Ann. Senecæ Act. 1. pag. 234. laudat Poema de raptu Helenæ.*
- Isidorus Ugurgelius. Pompæ Senenses. p. 1. pag. 166.*
- Foodorus Hondius in descript. Italiæ.*
- Leander de Albertis in descript. Ital.*
- Ludovicus Dulcius in Calce Vitæ Caroli V.*
- Marcus Ant. Majoragius Antiparadonen. lib. 3. pag. 89.*
- M. Georgius Draudius in Bibl. Classica.*
- M. Mantua de Vir. Illustr. F. C. C. num. 101.*
- Paulus Morigia in initio Hist. Mediol.*
- Orlandus Malvoltus in Hist. Senensi.*
- Venturinus Vasallus Fivizanensis in suis Epigram. ad num. 152.*
- Verderius in supplement. Biblioth. Gesneriana.*
- Vincentius Villa, seu Villaxaghatas lib. 3. orat. 4. ubi per errorem Joannem prænominat.*
- Ex Nolstratibus *Cavitellus, Campus, Blasius Rubens, Franc. Zava, Alex. Lamus, Peregrinus Merula, Joseph Bressianus.*
- Verùm quando tot Authores suprallegati dicant Sfondratum Cremonensem. En quod *Abbas Picenellus in Atheneo literatorum Mediolanensium* veluti omnimodè suum, nostrum Franciscum recenset, & quod callidius est sine ulla prorsus sincera ejusdem originis mentione, errando ulterius cum scribat edidisse Sfondratum Poema Heroicum separatum ab illo de Raptu Helenæ; nam hæc duo à Picenello enunciata, sunt unum & idem; poterat quidem Abbas Picenellus Franciscum Picenellum ejus gentilem, quem celebrat in ipsomet Athenei imitari in eis, quæ veritatem respi-

ciunt, loquitur namq; in opusculis excusis 1617. *Epist. Jacobo Restæ* 660. *Ego do operam, ut aliquid boni, & eruditi à Cremona eliciam, cum Mediolani imperita fex ipsa confluere videatur &c.*

Abbas Ugbellus in Italia Sacra perperam aliquoties Sfondratum, & ipse vocat Mediolanensem, sicuti, & Oldoinus ex S. J. in *Atheneo Romano*,

Verum ad tanti plagii veritatem demonstrandum optimè hic subnectere dico Orationem habitam a Jo. Jacobo Crotto F. C. C. Cremon.

3. Idus Septembris 1620. qua die Sfondratus in Coll. F. C.

Patriæ ascitus est, jam cusam Papiæ anno 1522.

apud Jacobum de Burgo Franco, ex qua

Lector egregia de Patria

nostra libare.

» **H**Odierna suscepti muneris provincia concionaturo trepidanti
 » Jureconsulto perdifficilis consumatum oratorem exigebat,
 » qui per uberrimos facundiæ torrentis campos nectareo concentu
 » spatiosè transcurrens gravissimo hujus, & gloriosi, & sapientis,
 » & eruditi confessus judicio satisfaceret: cui nihil enim rarum,
 » sublime, candidum, vehemens, floridum, omniq; ex parte lucu-
 » lentum offerri debet, tam immensum onus sustinere nostra
 » tenuis, ac modica exercitatio minimè poterit, qui post gemi-
 » nam doctoratus lauream, olympiade transacta lacteos Retho-
 » ricalium rivulorum fontes non hausit. Forsan puer facilius, &
 » securius, non dicam ornatius tale pondus subire valuissim, quo
 » tempore frequenti Ciceronis, reliquorumq; commercio admodum
 » delectabar: nunc misero similis, Cæsarea tanquam domestica
 » compede disciplina detentus, legalia revolvendo commentaria,
 » rubiginem romano in sermone contraximus: ut magis stridorem
 » quendam temerarium in nobis obstrepere, non quidq; pristinæ
 » illius latinæ suavitatis adesse cognoscam. Quapropter nemini
 » virorum sano æquilibrio sententiam ferenti, comitio præstanti
 » mirum videri debet, si post eloquentiam præstantissimi collegæ
 » futuri nostri stilo attico redundantem, me raucum, dissonum,
 » balbutientemq; audietis declamatorem, qui partim rerum tra-
 » ctandarum magnitudine, partim verò conspectu augustali per-
 » territus, lubens sine ullius monitione, aut stimulo receptui ca-
 » nerem: nisi singulares, divinæq; hujus viri clarissimi virtutes,
 » in eo suprâ naturam nostram relucentes dicere impellerent: cu-
 » jus gloriæ, meritq; licet nullum orationis genus, flumen, &
 » copia par esse queat; tamen pro veteri instituto omnem ejus
 » vitam in hodiernum diem commilitoni suo mihi intus, & in
 » cute exploratissimam in brevi quasi tabella pingentes, præco-
 » nia ejusdem recensebimus; & in tam laborioso, grandiq; nego-
 » cio ingenitam omnium vestrum clementiam, non rigorem, aut
 » censuram præstolabimur.

Quo-

„ Quoties mecum tacitus varios hominum mores, & desideria
 „ mente contemplor. Illi tamen mihi rectè sapere, magnaue
 „ commendatione digni succurrunt, qui collecto totius animi
 „ sensu, & clypeo, veram felicitatem die, noctuq; ardentes per-
 „ quirunt; cui sola rationalis natura solers, ingeniosa, docilis,
 „ provida, sagax, intelligibilis, acuta, memor procreata est; Si-
 „ mulachrum trinæ majestatis, sempiterniq; unius Dei figura,
 „ penè fulgori angelorum suo creationis principio coæquata, qui
 „ tamen misera, & infelix, si tantam sui ipsius excellentiam, tùm
 „ diligentius, tùm accuratius animo valutaret, sine controversia
 „ statim, & domesticos hostes rationis oppugnatores facilè conte-
 „ reret, & per firmissimos sapientiæ limites vivendo transiliret.
 „ Quæ una virtus cæterarum omnium regina est, mutationis hu-
 „ manæ nimium volubilis columen, vitiormq; ac tenebrarum
 „ nostrarum fugatrix: quibus tandem ea sola duce, ac prævia
 „ expediti mortales, & vivi perpetuam in mundo gloriam, nisi eo
 „ simul cadente, non perituram persequuntur, & mortui curriculo
 „ præsentium sudorum fortunatè decurso supernam cœlitum
 „ ideam sortiuntur: quem unicum supremi boni statum homini
 „ oblatum illis tamen nancisci datum est, qui vel in contempla-
 „ tiva vita, cujus perfectio sapientia est, aut in civili, quam pru-
 „ dentia gubernat, continuò versantur. Speculativi, naturam,
 „ cœlum, ac naturæ ipsius, cœliq; Conditorem meditantur: semo-
 „ taque rerum temporalium cura, cogitatus suos ad sempiternam
 „ regionem dirigunt. Politici verò habitum suum laudabilem, ac
 „ frugiferum, in virtutis exercitio collocant, singulariq; dexteri-
 „ tate, solertia, ac labore, civitates coadiuvant suas. Qui autem
 „ voluptati pessimæ, nihil cum ratione connexum habenti glu-
 „ tinantur, nedum culmine felicitatis solidæ dejecti, & exclusi
 „ creduntur, sed æternis quoque tùm in præsentis sæculo, tùm in
 „ altero tenebris multo gravioribus involventur, quia soli crapulæ,
 „ & ventri indulgentes tanquam animalia, & bruta, in terram
 „ suam curvata facti fuere: Creatorem maximè oblici, sortem
 „ propriam vel temporis puncto non contemplati, nec saltem
 „ vetustos illustres viros doctrina perfectos æmulati, quorum
 „ trita hebræorum, gentiliumq; ac christianorum documenta,
 „ sopitos, non dicam mortuos, suscitare possent: qui vivendo uni-
 „ versis voluptatibus renunciavere, blandimenta fragilis fortunæ
 „ contempserunt, laboriosissimamq; vitam spretis omnibus deli-
 „ ciis traxerunt, quo veram felicitatem suffragio solius virtutis adi-
 „ piscerentur. Quorum sapientum vestigia Franciscus Sfondra-
 „ tus noster tanquam nitidissima benevivendi specula sectatus,
 „ puer sudare, pati, algere, genuino quodam scientiæ amore cæpit,
 „ nihil eorum prætermittens, quæ ingenio excolendo necessaria,
 „ & ad institutionem summi futuri viri pertinere viderentur. In
 „ primis literatorum consuetudine hominum simul, & probatissimorum

„ simorum congressu utebatur, præceptores mirabili cultu, &
 „ charitate observabat; voluntati parentum, mandatisq; non
 „ modo parebat, sed obsequebatur, unicum Deum continuò præ
 „ oculis retinens, quotidianum doctrinæ fructum ipsi soli accep-
 „ tum referebat; patriam, cognatosq; & familiares propria vita
 „ chariores existimabat; nihil leve, aut ridiculosum profitebatur,
 „ omnia consultò, & prudenter acstitabat; unus omnium diligen-
 „ tissimus otium, ac desidiam fugitabat, ingluvie, ac somno nihil
 „ magis sibi adversum opinabatur; choreas, ludos, comessatio-
 „ nesq; dedecorosas tamq; pestem teterrimam devitabat; studia
 „ literarum horis per intervallum statutis sine materno illecta-
 „ mento, pedagogiq; flagellis repetebat, semper quippiam disce-
 „ re, scribere, aut legere, vel audire gestiebat, quod & memoratu
 „ dignum foret, & se prudentiorem faceret. Tanta discendi cupi-
 „ ditate succensus rudimenta Grammatices suprâ tenellam æta-
 „ tem celeriter percalluit, sublimiora Humanitatis incrementa
 „ sub Lucaro, & Jano Parrhasio rethoribus sui sæculi non obscu-
 „ ris, perfecit; cunabula græcæ litteraturæ per annum tempus
 „ Daniel Cajetanus ea facultate rarissimus illi dedit. Prima ejus
 „ gloria circâ Poeticen enituit, cui facilis, & pronior Minerva
 „ ducebatur: in qua magnitudine indolis cœquales suos omnes
 „ suprâ modum excedebat. Quantum autem solucæ orationi adhæ-
 „ ferit, & frugis ex amæno ejus viridario retulerit, disertatio ejus
 „ facundissima paulò ante coram habita, nobis reticentibus testari
 „ potest. Quid de memoriæ dono mirabilis tuæ, stupendoque
 „ genio Franciscæ dicam? qui solus inter nostras pueriles pale-
 „ stras, & certamina sub Nicolao Lucaro communi artigrapho
 „ inita regnabas, mentes omium tuorum condiscipulorum in
 „ admirationem sui ipsius convertens, sive classis oratoria erat,
 „ seu lectio extemporalis enodanda, proponebatur, aut pedestri,
 „ vel equestri certabatur pugna, nullum cuiq; nostrum tecum con-
 „ tendendi locum relinquebas. Sic fulgebat in te admodum
 „ juvenculo præcipuum quoddam, & Phænice rarius ingenii acu-
 „ men, quod nobis mirari, non æquare ullo modo concessum erat,
 „ quod maximè ordinaria Literarii certaminis concione patebat,
 „ quæ ex mandato Lucari die constituta singularum hebdomadu m
 „ congregabatur, ubi cœquales nostri, omnes disputando invi-
 „ cem congressi superficiale Sanctimoniam Oratorum, Poeta-
 „ rumque, & Historiographorum delibabant, quæstionesq; motas
 „ interdum Nicolao suffragante dissolvebant. Unus autem Fran-
 „ ciscus propria vi sine ullius adminiculo abditos, & occultos
 „ authorum sensus ita mirabiliter eliciebat, sic accuratè recondi-
 „ tas fabulas, & historias abstrusas in medium deducebat, quæ-
 „ stioniq; omni se facillimum in respondendo, & subtilissimum in
 „ arguendo exhibebat, ut etiam Lucarus ipse sua cathedra consti-
 „ tutus quemcumq; vultum, & colorem immutaret, prænimiaq;
 „ cogita.

„ cogitatione, intuitu fixo per modicum tempus non mobili cir-
 „ cumfidentes nos discipulos aspiceret. Nutu, signisque nedum
 „ lingua, & verbis egregium tuæ naturæ Dedalæ munus extolle-
 „ bat: confocii verò tui omnes divinam tuæ mentis aciem nescio
 „ quid majus, & altius redolere ingenuè fatebantur: cui nec natu-
 „ ra, nec industria, aut eruditio reliquorum accedebat: quæ omnia
 „ quasi certissima futuræ magnitudinis tuæ præfagia in te pluri-
 „ mum tyrunculo præluxerunt. Transactis verò exitu faustissimo,
 „ humanioribusq; studiis, profundissimum liberalium artium pel-
 „ gus sulcare animo generoso statuisti; ex quarum beneolenti
 „ viridario sacratissimas leges, Pontificialesq; sanctiones deprom-
 „ ptesti, proavitis agnatorum tuorum exemplis commotus, qui tum
 „ vetusta, tum recentiori memoria propè innumerabiles utroque
 „ jure sapientissimi in tua nobilissima propagine micuerunt, quos
 „ singillatim memorare si nunc cupido inceserit, dies me desti-
 „ tuet. Fædericum tamen Sfondratum jure consultum illum ce-
 „ leberrimum propter multiplicem literaturam in omni virtutum
 „ candore venerabilem, silentio præterire piaculi instar foret: ger-
 „ manum quoque ejus Nicolaum, & moribus, & professione,
 „ fratri simillimum, qui sua doctrina non minorem generi clarita-
 „ tem infudit. Taceo Baptistam nostro parentali quindecim
 „ jureconsultorum Cremonen. epicedio deploratum: nec non
 „ Hieronymum Prothonotarium Apostolicum, decretorum Le-
 „ ctorem in Gymnasio Patavino celebrem. Penè memoriæ exci-
 „ derat mirabile illud civitatis nostræ Lumen, Stephanus Sfon-
 „ dratus, consulta cujus patrocinia, & judicata nudam veritatem
 „ præ se ferebant, quem anno præsentis desideratum tanquam
 „ justitiæ parentem omnis patria deflevit. Bartholomeus genitor
 „ illius primum secretariatus locum in Repub. Ragulina ita pie,
 „ innocentè, sancteq; gessit, ut eo defuncto publica sanctione
 „ perpetuis temporibus valitura, minoribus ipsius Bartholomei
 „ masculis officium illud hæreditario jure demandatum fuerit:
 „ quod in præsentiarum Hieronymus Stephani frater latina lin-
 „ gua perpolitus, paterna integritate prudenter administrat. Nec
 „ inferior celebritas nominis tribuatur agnato tuo Francisco vi-
 „ venti generosissimo militi, qui parentem suum Ludovicum
 „ equitem magnificum, & suo ævo prudentissimum in omni actio-
 „ ne effingit. Felicitatem tuam in primis auget patricius longè
 „ ornatiss., ex cujus labris suavior omni melle fluit oratio, Nico-
 „ laus, frater tuus literario fulgore perspicuus, militariq; strenui-
 „ tate præclarior, heroica cujus facinora præsertim singulari cer-
 „ tamine Mantuana Synodo ædita decantantur. Sororem habes
 „ Juliam vivacem, cælestis virtutis tuæ, integritatisq; morum ma-
 „ ternorum imaginem; cui nulla fæminarum gloria in omni, &
 „ pulchritudinis, & pudicitæ, & gravitatis laudæ conferri potest:
 „ quæ nunc orbata viro in matrimonium tradita fuit Cleto Pize-

„ nardo splendidissimo militi aurato, cunctisq; civitibus disciplinis
 „ decorato. Quem vivente Sigismundus Gonzaga Cardinalis
 „ Mantuanus, & germanus ejus Franciscus Marchio ille quartus,
 „ semper charissimum, & super omnes aulicos familiarissimum
 „ tenuerunt. Dinumerare nequeo plurimos gentis tuæ Decurio-
 „ nes innocentissimos, qui publicæ utilitati studentes, spretis com-
 „ modis omnibus propriis, Rempublicam nostram summa fide
 „ administrarunt. Quot Equites candidissimi, præsules Sanctissi-
 „ mi, viriq; omnifaria gloria cumulatisimi, jugiter ex familia tua
 „ in hanc diem prodierunt? cujus originem, gradus, stemmata,
 „ opulentiam, dignitates, fortunam, clientelas, dotes, familiari-
 „ tates, cognationes longè, latèq; patentes connumerare temporis
 „ angustia non sinit. Nec minorem familia Homodeorum in
 „ Urbe Mediolani ditissima, & antiquissima laudem mereretur,
 „ undè maternum genus ex Margharita viragine matronarum
 „ nostri sæculi pudicissima ducis: ex quo tot consumatis. jure-
 „ consulti dudum emerfere, præsertim Signorolus ille legum inter-
 „ pres, cujus ordinariæ lectiones, & consilia in cœlum efferuntur.
 „ Transibo brevitatis gratia Luciam maternam tuam aviam,
 „ fæminarum sui temporis honestissimam ex potenti, & quasi regia
 „ Triultiorum prosapia: de qua nempè satiùs est silere, quàm
 „ sobriè, & exiliter dicere; cum præter inauditam disciplinæ ca-
 „ strensium famam, tot viri in qualibet, & laudatarum actionum,
 „ & orationis, & scientiarum specie eminentissimi, nostra quoque
 „ ætate fulgeant. Paternam verò tibi Aviam domus Vernationum
 „ nobilis, & vetusta dedit, quæ per tempora retroacta tot collegas
 „ nostros patriæ genuit, quales vel numero, vel sophia majores
 „ nulla Cremonensis soboles tulit. Proculdubio tantorum præco-
 „ nia virorum, Francisce doctissimè, te ad sapientiam legalem
 „ capescendam spontè anhelantem vehementer inflammabant;
 „ verùm longè ardentius cor tuum stimulabat, & accendebat pa-
 „ rens ille tuus Jo: Baptista jureconsultorum pariter, & oratorum
 „ ætatis suæ consultissimus, & facundissimus: qui non tam legum
 „ fastigio, justitiæque candore, quàm fidei sinceritate, sapientiæq;
 „ singularis raritate honorificentissimum ultrà Senatoriam digni-
 „ tatem gradum, penès Mediolani Ducem Ludovicum Sfortiam
 „ obtinuit: cujus nomine gloriosissimas legationes ad varios Prin-
 „ cipes Christianos prudentissimè obivit. Innocentius VIII. Pon-
 „ tifex Ro. testis locupletissimus esse potest, apud quem cœtus
 „ ecclesiastici corona stipatum Romæ in publico consistorio ora-
 „ tionem elegantissimam habuit, qua feliciter perorata Præsul ma-
 „ ximus civem nostrum dignitate palatini comitatus exornavit,
 „ mirificoq; verborum plausu commendavit. Quanti Carolus
 „ Francorum Rex Christianissimus eundem fecit, à quo post per-
 „ fectum ad vota domini sui mandatum discedens, præter milita-
 „ rem cingulum, dona pretiosissima secum detulit. Ferdinandus
 „ quoque

„ quoq; & Helisabeth Hispaniarum Reges potentissimi genitorem
 „ tuum Sfortiana peragentem negotia apud te multo tempore
 „ habuerunt. Alter verò Ferdinandus Neapolis, & Siciliae Rex
 „ pariter eum vices oratorias in suo regno gerentem, magna dile-
 „ ctione profecutus est. Dominatio Venetorum cordatissima
 „ patrem tuum extinctum adhuc luget: cujus legati ossa, & cine-
 „ res, publico funere extulit, summoq; patriciorum omnium con-
 „ cursu honestavit; cadaver ejus tumulo in aurato conditum in
 „ æde Divæ Mariæ Gratiarum Venetiis quiescit. Tanto parente
 „ jurisperitorum sui sæculi primario creatus, te ejus dissimilem
 „ fore monstri simillimum existimabas, ea propter cunabula juris,
 „ sanctissimasque Pandectas fervore ingenti revolvere decrevisti;
 „ quarum lectione sedulò pertractata, professores Ticinenses quo-
 „ tidianis collationum stimulis, provocabas, supranaturaliq; tuo
 „ ingenii acumine, quodammodò sui non compotes dimittebas.
 „ Utinam Paulus Picus communis philosophia cæsarea præceptor
 „ insignis adesset, qui primo studiorum tuorum anno mirabilem
 „ tuam acrimoniam speculatus, tanquam alter Apollonius Molo-
 „ nis eam disciplinæ legalis excellentiam in te uno futuram nobis
 „ discipulis millies prædixit: ad quam tua in præsentiarum læta,
 „ & lubens patria te evectum gloriatur. Nec minus reliqui docto-
 „ res tui, præsertim maxima illa tria mundi fulgura, Jason, Decius,
 „ & Ruinus Francisci auditoris sui scientiam, aciem, subtilitates,
 „ sensum, argutiam, calliditatem, obstupescebant: quibus nodos
 „ ad exercendam scholasticorum minervam interlegendum mo-
 „ tos facillimè resolvebas, & objecta non tam leviter diluenda
 „ singulis ferè lectionibus in medium deducebas, ut non tam novis
 „ argumentationum catervis cum eis disputare, quàm vicissim
 „ doctrina, literisq; certare videreris. Taceo immensam condisci-
 „ pulorum turbam creberrimo disceptandi munere collatis vexillis
 „ perspicaci tua promptitudine expugnata: qui sæpissimè muti
 „ & elingues palestram circularem deseruere; scholastici verò
 „ publicè repetentes tuas nodosas difficultates, sophismata, falla-
 „ cias graves, & occultas propositiones validè formidabant: quos
 „ non minùs facili memoria, tenaci & fida urgebas, & fatigabas;
 „ quàm ingenio acri eximie oppugnabas, & conterebas. Si verò
 „ conclusiones, & ænigmata (quod frequentissimum erat) discu-
 „ tienda, proposuisses, graviter, copiosè, & subtiliter resistebas,
 „ callidius, & vehementius replicabas, legum scopulos disrum-
 „ pebas, scis ipsos dissolvebas, sentes resecabas, dubia explicabas,
 „ obscura dilucidabas, & quicquid obvium erat, non difficulter
 „ conturbabas: ut adhuc omnis lingua Papiensis simul, & Bono-
 „ niensis subselia, cathedræ, suggestus, fora, scholæ, phana tunc
 „ disputationibus ferventia ingenium tuum nobile, sæcundum,
 „ flexibile, lubricum, cœleste, non humanum prædicare nequa-
 „ quam desinant. Decurso tam feliciter, & laboriosè sudorum

„ tuorum studio, Doctores vultus in Regio Ticinensi Areopago
 „ magna nominis tui celebritate, & circumstantium admiratione
 „ suscepisti. Examen tuum publicum ingenti virorum eruditif-
 „ simorum frequentia transactum, sic omnes consummatissimos
 „ patres illos, in tui amorem, vel potius stuporem contraxit, ut
 „ non solum omnes ad unum te corona dignissimum judicant,
 „ sed etiam in calce tuæ solemnis prærogativæ singulari nota testati
 „ sint, neminem sua tempestate, ullo tempore ad culmen honoris
 „ per venerandum Papiense collegium fuisse promotum, qui tam
 „ dignè utriusque diadematis palmam ex eo retulerit. Confestim
 „ fama tantæ virtutis, & sapientiæ prænuncia aures Christianissimi
 „ Regis Francisci Ducis Mediolani penetravit, qui post deci-
 „ mam diem Coronationis præcario te ordinariæ canonum lectioni
 „ suffecit: quàm sedem prius clarissima nostrorum temporum
 „ lumina Philippus Decius, & Rocchus Curtius, gloriosè tene-
 „ rant; quorum pulcherrimo suggestu collocatus, sacraria ponti-
 „ ficum, difficultatesq; legum incidere, tanto acumine enodasti,
 „ ut cultissimos lectores pristinos nullus tuorum discipulorum
 „ desideraverit, qui eo æmulatu, ad tuam jucundissimam vocem,
 „ ac multitudine confluerunt, qualem nemo decretalium profes-
 „ sorum illius gymnasii majorem in suo prospexit auditorio. Qua
 „ nominis claritate factum est, ut eodem anno, post inchoatum
 „ legendi munus, nondum revoluto, diversi Principes summa
 „ præmiorum oblatione te ad sua convocare cœnobita conati sint,
 „ quorum nulli ob denegatum abeundi comitatum gratificari
 „ potuisti, præterquam Illustrissimo Duci Allobrogum Carolo
 „ Christianissimi Regis nostri propinquo, qui te ad vespertinam
 „ juris civilis lectionem eo, & maximo, & honorifico stipendio
 „ conduxit, quale nulli alteri ex omni cana hominum memoria eo
 „ Gymnasio sancitum fuit. Quod statim tua præsentia, moribus,
 „ fama, virtute, tanquam draco deposita vetustate, ac situ, ruti-
 „ lantius florescere cepit; sine mora innumerabiles ex omni Hes-
 „ peria turmatim auditores ad Taurinensem sedem convolarunt;
 „ multi ex Germania, Galliis, Britania, Hispaniis, visi; non pauci
 „ quoque ex remotiori terrarum confinio te salutatum venire, ut
 „ tuam scientiam imbibentes, sua ingenia sub tui cœlestis ingenii
 „ divinitate exercerent. Cujus lectio nimis candida, facilis,
 „ distincta, suavis, clara, gravis, ornata, pinguis, erudita circum-
 „ fertur; pronuntiatio delectabilis, & expedita, multum ei suffra-
 „ gatur, solidam lateris firmitatem retinens, quæ varia simul, &
 „ multa, sine respiratione dictans ne syllabam quidem pervertere
 „ usq; visa est, modo remissior, lentior, acutior. Vox illa liberalis
 „ una cum decenti corporis motu surgit, modo altior, plenior, ex-
 „ citatior, non sine quadam vultus, orisq; venustate auditur, sicuti
 „ gravitas verborum, sententiarumq; majestas requirere videntur.
 „ Spiritus cum spatio pertinax, & valdè durabilis, longas periodos
 „

„ facile vincit : quandoq; similis tonitruo, & fulguri, cœlum, &
 „ aera scindit. Saxofas difficultates in planiciem redigit, omnia
 „ serenat, cuncta dilucidat, novos sensus, eosq; obstupescendos
 „ legi accommodat: tanto scholasticorum concursu, & attentio-
 „ ne, ut recens quidam lacteus Patavini liquoris fluvius, vel alter
 „ Scævola Romanus, aut Baldus Perusinus, renati credantur.
 „ Tum densissimam exterorum discipulorum undiq; properan-
 „ tium turmam, Illustrissimus Princeps Sabaudia Carolus serena
 „ fronte conspexit, qui priùs Emporium suum ingenuarum disci-
 „ plinarum ferè tenebrosum, mutum, & mancum ingemiscebat.
 „ Quo circa Dux gratis, tanti memor officii studens aliqua ex
 „ parte condignam tuis meritis gratiam referre, ultrò Senatoriam
 „ tibi, nec petenti quidem, aut cogitanti, sessionem contulit: qui
 „ gradus ea in natione honorificus, & admodum præcipuus cense-
 „ tur. Tantæ dignitatis, virtutumq; ferè omnium fastigio subli-
 „ matus, quasi felix in patriam repedasti: quæ tuo conspectu regio
 „ tripudians filium suum longo quasi postliminio restitutum, ea
 „ materni vultus hilaritate complectitur, qua exoptatum Ulysses
 „ post diuturnam quatuor lustrorum peregrinationem reverten-
 „ tem saxosa Ithaca excepit; aut Roma rerum Dña Paulum
 „ Æmilium Persea ducentem trophea vidit: Patria quidem com-
 „ munitis gloriosissimo tibi alumno suo victoria literaria post legi-
 „ timum certamen prosperè certatum triumphanti congratulatur:
 „ Verùm longè magis sibimet parenti propriæ gratanter lætitia
 „ profusiori fortunata blanditur, quæ talem fætum concipere,
 „ procreare, simulq; educare, cœlitus meruerit; qui tanquam
 „ novus lucifer oriens celebratum illius nomen ad remotiores po-
 „ pulos in extremum usq; oceanum latissimè transfusus est, ut
 „ merito canere liceat. *Cedite Romani doctores, cedite sacri, Nescio*
 „ *quid majus pulchra Cremona tulit:* cujus splendor candorem om-
 „ nium nationum cæsarea, pontificali; censura coæquabit. Euge
 „ nunc dilectissima parens profundius, & exuberantius lætare,
 „ ac exulta, propter hoc recens tam inextimabile decus tibi Dei
 „ optimi maximi indulgentia exortum, undè augustissima toto
 „ terrarum orbe corona refulgens, capiti tuo apponetur, qualem
 „ quondam tibi consumatissimi plures jureconsulti tui per omnia
 „ philosophantium loca celebrati, obtulere. Ex quorum stupenda,
 „ sideralique legione primus triumphans omnium nostrum ductor
 „ se se ostentat, Joannes Bossianus, ille præclariss., incomparabilis,
 „ divinusq; legum interpres: cujus sententia semper firmior, com-
 „ munitis, probabilior, inter vetustos normæ civilis commentatores
 „ unica dominatur, vel potiùs tanquam princeps, fundamentum,
 „ & regina veritatis judicia omnia, & scholas nostræ professionis
 „ moderatur. Cui non dissimilis multum ejus agnatus, seu genti-
 „ lis Martinus fuit, enucleator legalis sophiæ non contemnendus,
 „ quem Angelus Perusinus lucernam juris, undiq; lumen nun-
 „ cupare

„ cupare solitus erat. Omitto Azonem Porcum Justiniani codicis
 „ compilatorem, ex Casale majori nostri agri oppido productum,
 „ licet quidam livore, invidentiaq; tacti falso Bononiensem autu-
 „ met. Egidiolus Cavitellus nec meam, nec cuiuspiam limatioris
 „ commendationem expectat: quem suæ repetitiones, consulta,
 „ tractatus, propediem typis, impressoris solertia præstantis, col-
 „ legæ nostri Jo: Baptistæ ejus trinepotis tradendi miro præconio
 „ decorabunt. Ubertus Foliata primus sedis Perusinae Lector
 „ multiplici solius Baldi laude contentus esse posset, quem tamen
 „ scriptio quoq; multorum sui sæculi eruditissimum fuisse constat.
 „ Occurrit Nicolaus Malumbra, famigeratus Gymnasii Patavini
 „ magister, catonianusq; Rotæ Quirinalis censor, qui nonnulla
 „ commentaria, & disputationes licet quasi in totum deperditas
 „ concinnavit: ossa illius civitate Antenorea marmoreo sepulchro
 „ ante fores ædis Hæremitarum posita sunt. Quid Lucam Vernatium
 „ terrestre civitatis nostræ oraculum, & Bartholomeum
 „ Vulpum omni Hesperia perspicuum, verissima quorum responsa
 „ consultationibus doctorum inserta ostenduntur. Omitto Vi-
 „ donem radiantissimum Suzariæ gentis nostræ olim in patria nobilissimæ
 „ sidus, in sacrario Divi Dominici Pyramide lapidea tumulatum,
 „ „ cuius scientia universo terrarum orbi compertissima
 „ est. Homobonus Morisus jurisperitorum excellentissimus,
 „ Cremonensem academiam sua tempestate in omni doctrinarum
 „ genere ferventem, plurimum clarificavit, volumina ejus tinearum
 „ esca, quod magnopere dolendum, extitere, vix memoria
 „ tanti patris, qui vivus totam ferè mundi machinam suo nomine
 „ compleverat, saxosis titulis servata est, qui semicorosi in templo
 „ Gulielmi cælicolæ ruinoso extra urbis mœnia cineres illius recon-
 „ ditos viatori sedulò indicant. Certè muti majores nostri, simul
 „ & ingrati fuere omnes, qui nec scripta Homoboni per externos
 „ relata ad minores suos transmisere, nec saltem cognomen illius
 „ alicui litterarum scripturæ vivaciori demandavere, famam tam
 „ cœlestis viri soli sepulchro, quandòq; perituro committentes.
 „ Duo tantum celebratissimi doctores exteri per me visi, Albericus
 „ Rosatus, & Jo: Andreas opiniones Homoboni suis monumentis
 „ inferentes, eum ab injuria mortalitatis vindicavere.
 „ Taceo strenuos causarum patronos Ægidium, & Carlinum fratres
 „ Mandalbertos, æterno ejusdem Alberici indagatoris rerum
 „ priscarum fidelissimi calamo decantatos. Consilia Francisci Bru-
 „ mani elegantissima penès Josephum Mariam ejus filium ingeniosum
 „ collegam nostrum majori ex parte delitescen tia, tanquam
 „ delphica dicta, toto Latio transcribuntur. Sirius Antonius Stanga,
 „ Prothonotarius Ecclesiasticus, unicum suæ ætatis, vel patrocinando,
 „ vel judicando, aut consulendo exemplar, cumulo laudis meritæ
 „ colligendus, & ipse foret, ni doctissimus Corsetus quodam dubio
 „ per eum Bononię diligenter discusso, eruditionem illius

„ illius perraram, & immensam posteritati consecrasset. Succedit
 „ in mentem penè oblitus, quod tamen malevoli penitùs animi
 „ fuisset, Rizardus Malumbra, ille Bartoli jure consultorum
 „ supremi auriga, de quo nihil recordatione dignum nunc memo-
 „ rabo, quod monumenta omnium per manus nostras quotidie
 „ versantia literas conterranei nostri penè cœlestis optimè pan-
 „ dunt; cui uni Pergamensis in exordio Pandectarum priscarum
 „ herbam sui temporis, multorumq; annorum longo intervallo
 „ concessit. Baldus quoq; Perusinus ille noster acutissimus eun-
 „ dem cunctis professoribus latinis tempestate illa concertantibus
 „ eminentiorem fuisse asserit. Quo præceps, inconsultus, &
 „ miser feror? quod mare navicula orationis procellosum ingres-
 „ sa? quæ impudens, & temeraria laudatissima eorum propè infi-
 „ nitorum turbam brevi pagina contineri forsan posse putat, quod
 „ partim nostro ævo, partim superiori, Apostolica, Romuleaque
 „ farragine florentissimi, & patriam communem sempiterno nomi-
 „ nis sui decore celebrandam reliquere, & tamquam micantissima
 „ luminaria in sacrosancto grege nostro divinitus splenduerunt,
 „ cujus majestas, & amplitudo quanti apud omnes Principes, &
 „ Reges semper viguerit, reliqua cothurnum historicum requi-
 „ rentia, subticendo, unicum Sigismundi Cæsaris privilegium
 „ indicat, quo perpetua Cremonensi populo Gymnasium in om-
 „ ni disciplinarum specie publicum erigendi facultas datur, sacra-
 „ tissimusq; ordo noster autoritate conferendi omnia doctoratus
 „ insignia, & quascunq; reliquas dignitates sublimatur, cui etiam
 „ ornato, prolixioriq; verborum amphractu omnia indulta, gratiæ
 „ exemptiones donantur, quibus præsertim, & famosissima Parri-
 „ siensis cathedra utitur, & schola Bononiensis fulgere reperitur.
 „ Transire nefas quodammodo foret irrefragabile, potentissimi
 „ illius Francorum Regis Ludovici testamentum, qui correpto
 „ urbis nostræ Venetis ademptæ dominatu, solemnem prærogati-
 „ vam conventui nostro præbuit, qua illum mirando maxima-
 „ rum laudum diademate in cœlum extulit, ac immunitatem ma-
 „ gnificam, & amplissimam eidem largitus fuit, quali altera nul-
 „ lum collegium dempto Mediolanensi in universa Insubrium
 „ ditione fruitur, & gaudet. Præstantia quoq; vestra P. C. honor,
 „ & culmen ex alio clarè dignosci potest, quod omnis Cremonen-
 „ sium appellationum controversia ad cœtum vestrum, tanquam
 „ supra prætorem nostrum, cæterosq; Magistratus Ducales exi-
 „ stentem devolvitur: quæ judicandi potestas, titulos, & comi-
 „ tum, & physicorum, & equitum nostrorum valdè excedit: qui
 „ multoties contrà nos jurisdictionem, in eorum personas, bonaq;
 „ ex principali delegatione habentes intumescunt. Potius suarum
 „ partium foret non dedignari, per vias, fora, vicos, templa, pla-
 „ teas, suos venerari judices, qui quotidie elatos, vel simplici edi-
 „ cto ad sua præcipitanter eos venire subselia compellunt. Hanc
 „

„ judiciorum præminentiam concilio nostro primus Joannes
 „ Galeatus Virtutum comes, Insubrium princeps tribuit: quam
 „ deindè successores auctam, mirumq; in modum consuetudine
 „ etiam stabilitam, constitutionibus multis extantibus, corrobo-
 „ ravere. Tanto sublimi, ornato, præstanti, excelsoq; Senatui
 „ nostro decenter hodie lucidissimum jubar copulatur, eodem
 „ nedum communi horum sapientissimorum patrum meorum
 „ consensu accedente, qui omnes ad unum, Francisce doctissime,
 „ tuas immortales virtutes, paterno affectu prosequuntur. Quod
 „ non minùs factò, & opere, quàm verbis, & lingua comprobare
 „ nitentes, quadriduo elapso, omnes una simul voce, te collegam
 „ suum declararunt. Nunc martio veluti campo coadunati locum
 „ priùs tumultuariè, & privatim excellentiæ tuæ candidatæ decre-
 „ tum publica sua præsentia, suffragioq; confirmant. Quapropter
 „ frater, & collega præstantissime lætus properanter surge, sedem-
 „ que, & concupitam, & meritam, & honorificam simul cum
 „ fraternæ pacis osculo suscipe, collegiumque istud venerabile
 „ nostrum, satis superq; propria, nativaq; ac peculiari claritate
 „ radiatum, tuo etiam longè clariori futuro lumine, tanquam sol
 „ purissimus, ac splendentissimus, magis atq; magis illustra. Dixi.

*Orationi succedat Epistola in Archivio Patriæ servata, quam
 scripsit Cremonensibus Decurionibus dum Patriæ
 Episcopus fuit renunciatus.*

Adm. Magnifici D. D.

„ **S**uperioribus diebus cum adhuc in Conclavi essem accepi
 „ literas vestras; quæ mihi gratissimæ fuerunt; sed quia inte-
 „ rim electioni Sum. Pont. vacandum erat, ideò hæctenus distuli
 „ respondere. in his mihi gratulabimini, quod Civitatis nostræ
 „ Episcopatu nuper ornatus fuerim, ex qua quidem gratulatione,
 „ benevolentiam erga me vestram agnovi, & meum in vos studium
 „ vetus, propensamq; animi voluntatem excitavi; Si autem hæc
 „ dignitas, aut aliæ, quas præteritis temporibus adeptus sum, ali-
 „ quam mihi attulerunt voluptatem, eam certè non tam privata
 „ mei ipsius laude meritus sum, quàm Patriæ existimatione, cui
 „ honores meos alicujus saltem gloriæ, atque ornamentum esse
 „ puto. Quod verò Ecclesiæ administrationem mihi summopere
 „ commendetis, neque tamen vereamini quin eo semper cordi
 „ futura sit, equidem id vobis affirmo nullius mei desiderio me
 „ magis affici, quàm ut de Episcopatu meo benemereri possim,
 „ cumq; huic rei gerendæ nihil præter adventum meum isthuc
 „ opportunius fore existimem, & si variis occupationibus detinear,
 „ quibus Roma discedere nequeo, tamen dabo operam impen-
 „ sius etiam, ut quanto citius, ut de patriam accedendo aliquando
 „ mihi

» mihi venia concedatur Quo quidem tempore nihil facere præter-
 » mittam, quin ad vestri pastoris officium spectare videatur; Undè
 » æquius ferendum erit, si interim Ecclesiæ minus consulere vide-
 » bitur, quàm causa ipsa, & ipsius Ecclesiæ ratio exoptulat. Va-
 » lete feliciter Romæ xv. Febr. MDL. Vester Civis tanquam frater
 » Franciscus Sfondratus Cardinalis Cremonensis.

Cum inter Cives Senenses, ut legimus, Sfondratus noster adscriptus fuerit, non possum hic oblivisci Hieronymi Gili Senensis Patritii, omnium virtutum, ac Poeticæ suavitatis præsertim laude insignis, qui, ut ego in Nobilissimam Intronatorum Academiam receptus essem ex sola sui benignitate curavit.

Eod. Anno XLIV.

Jacobus Cremonensis, de quo adhuc nobis legitimè non constat, quo tempore, & ex qua gente vixerit, habetur doctissimus Mathematicus, ac super ethera notus fuisse. Basileæ per Oporinum anno sal. 1544. vulgatæ habentur celeberrimæ ejus Lucubrationes, quæ continent

De Sphæra, & Cylindro lib. 2.

Circuli Dimensio lib. 1.

De Conoidibus, & Sphæroidibus lib. 1.

De Lineis spiralibus lib. 1.

Planorum æque ponderantium inventa, vel centra gravitatis planorum lib. 2.

De Arenæ numero lib. 1.

Quadratura parabolæ lib. 1.

Hasce lucubrationes innuit editas Conradus Gesnerus in *Bibl. instituta, cum Eutocii Ascalonitæ Commentariis latinitate donatis. Basileæ ibid. ex Officina Frobeniana.*

Hunc itaque Jacobum in Magni Archimedis opera interpretem habemus ex eruditiss. *Petri Gassendi Volum. Tom. 5. in Vita Joannis Mulleri Regiomontani editionis Lugdunensis 1658. pag. 523. volum. 1. en verba ipsius historix, & certè is erat (Jo: Mullerus) qui freno potius, quàm calcaribus indigeret: quippè sic pensis satisfaciens, ut interlucraretur semper quidpiam temporis, quod impenderet lectioni librorum de re mathematica omnium quoscunq; nancisci latina lingua expressos, licuit etiam Archimedis quem Jacobus quidem Cremonensis interpretatus jam fuerat.*

Eod. Anno.

Antonius Robertus J. C. perspicuis ingenii, & naturæ muneribus donatus, cum M. Hier. Vidæ Episc. Albæ Poetarum maxim. summa familiaritate addictus fuerit, sufficit ut eum inter nostros Literatos reponamus. Habentur enim ex *Orat. 18. Sigismundi Boldonii Mediol. ubi de Francisco Roberto agit, hæc verba. Avi sui Frater Antonius fuit, quem Bononiæ Juris scientiæ operam dantem duæ res clarum fecerunt. Nam & illius Academiæ Rector creatus est, & cum Hieronymo Vida illo, qui fecit &c.*

Eod. Anno.

Filiberius Lauda F. memorati Joseph Vic. S. Donati Patriæ Decurio, & in Coll. J. C. hoc anno die 21. Aprilis cooptatus à Philippo II. Hispan. Rege in Magistratu Ordinariorum Redituum Quæstor designatus, in Reip. negotiis peragendis singularis, & in legibus interpretandis magni nominis Advocatus. adhuc admirantur ejus opera in Jure, quæ si in unum redacta forent, plura completerent volumina. Ex istis nonnullis doctissimis apud me comperiuntur.

Ejusdem meminere cum encomiis *Petrus Pectorelus in Adnot. ad statuta Buxeti sub Rub. 43.*

Franciscus Zava in carminibus.

Ant. Campus in hist. lib. 3. pag. 70.

Bressianus in Coll.

Syllabus Collegii. Ex quo scatet ex eadem familia floruisse inter J. C. Coll.

Anno 1320. Albertinus pro Patria ablegatus ad Carolum IV. Imp. Parmam accedentem.

Anno 1340. Petrus.

Ann. 1515. recensitus Joseph Bononiæ Prætor, & anno 1555.

Hieronymus alter ejus filius.

Ann. 1571. Jo: Baptista ejusdem Filiberii F. in Coll. acceptus die Lunæ 5. Novembris.

MDXLV.

Georgius Fundulus Marsilii F. Medicus, & Philosophus ex Patriæ Collegio Græca, & Hebraea lingua instructissimus, composuit

De Podagra lib. 3.

De Modo componendi Theriacam.

De Morbo Gallico.

De Arborum, & Herbarum natura.

Fundulum plurimi fecit Janellus Turrianus insignis Mathematicus Cremonensis, cujus opportunè erit memoria. Eumq; in suis operibus instructorem, ac directorem propter eximiam ejus virtutem atque doctrinam voluit, ut innuit *Campus hist. Cremon. lib. 3.*

Obiit hoc anno, ut ex Epitaphio in Ecclesia Cathedrali Patriæ.

Georgius Fundulus vir bonæ Fidei Medicus, Physicus, Philosophus, Mathematicus clarissimus. Julius Patri Benem. Fil. P. Vixit annis LXXII. Obiit Kal. Aprilis MDXLV.

Cavitell. in Annal.

Lamus in Somnio cant. 2.

Eod. Anno.

Michael Sertorius nuncupatus de Castelletto cum natus esset in Oppido Castelletti Ponzonæ Gentis antiquo Feudo agri Cremonensis, excellenti, singulariq; doctrina, qua suo tempore omnium magister esse potuisset, in dogmata Lutheri propugnator acerrimus, bis suæ Congregationis Generalis Vicarius nempe in Comitibus Mutinensibus 1540., & Bergomensibus 1545. Capularis decessit Romæ in Cœnobio S. Mariæ de Populo anno 1550. literarum, quibus præstitit, servantur monumenta in Bibliotheca S. Augustini Cremonæ.

Sermones Dominicales Tom. 2. in 4., qui de eodem plura cupit, adeat P. Calvum in Mem. hist. Congr. Augustini. Insubriæ ad ann. 1540. &

Bressianum in Corona Vir. Illustr. ac

Torellum in sæcul. August. Tom. 8. 1550. num. 12.

Eod. Anno.

Hieronymus de Baris Soncinas ingenii acumine pollens, & antiquariæ supellectilis eruditus amator, plurimisq; cognitionibus refertus scripsit

Historiam Soncini, in qua præcipuè Illustriores Viros ejus Patriæ recenset. Servatur Exemplar MS. in Archivio Communitatis ejusdem Oppidi, cujus exemplar ab archetypo extractum extat apud amicum meum ornatissimum Jo: Antonium Cattaneum Soncinatem Mediolani Peritissimum Advocatum. Memorata Historia fuit exindè continuata à Jo: Baptista Guarguanto Carmelita, de quo, plura, suo loco.

Eod. Anno XLV.

Elius Julius Crottus, Presbyter secularis, non tam genere, quàm Poesi Nobilis, profundissimæ eruditionis Poemata conscripsit, adeò salibus, & venustatibus referta, ut laudatioribus antiquorum Poetarum nequaquam postponi meruerit. Luculentus ejus rei Testis *Lilius, Gregorius Gyraldus*, accerrimus ille Poetarum Censor. Crottum enim, & Patriam Poetarum feracem hoc epistolio ad sydera extulit.

*D*icit Lilius Elio salutem

*Æli quem genuit Cremona Vatem,
Mater Nobilium Cremona Vatum
Qui sunt, quique fuere, eruntq; post hac:
Accepi lepidos tuos libellos,
Quos compfere Aganippides sorores
Et pulchra Idalio Venus roseto.
Nunc verò Hendecasyllabos dedisti
Refertos varia eruditione,
Quales Parthenopesque, Bilbilisque*

*Furent esse suis pares libenter
 Quis sortemq; meam, tuamq; defles,
 Solarisq; tuæ lepore musæ.
 His pro muneribus tibi fatebor
 Me debere magis magisque; sed me
 Æqua posse puto referre nunquam
 Septembris data pridè Kalendas.*

Ea Poemata majori ex parte Ferrariæ composuit, ubi Principibus Atestinis, & toti pergratus Civitati complures annos transegit.

Sunt autem ejus opera Poetica.

Hermiones libri III. Elegiaci ad Herculem Gonzagam, Mantuæ apud Venturinum Ruffinellum MDXLV. in 8.

Floraliorum spicilegia, & sunt Epigrammata, Jambici, ac Hendecasyllabi. Ibidem eod. anno pariter in 8.

Susanum, sive Descriptio Susanae Villa in agro Mantuano, heroicis ad Casarem Gonzagam.

Cyresium, sive Cyresia Villa Descriptio, heroicè ad Eundem.

Eidylia ad Columbanum Balletum Poetam nostratem.

Farraginum Libri 4. vario Carminum genere ad Octavium Farnesium Parmæ Uc. Ducem.

Stromatum libri 3. ad Hippolytum Carcineam.

Veneres ad Cynthium Jo: Baptistam Gyraldum.

Hirtipyle,

Quæ omnia secunda typis mandata sunt Ferrariæ apud Valentem Pannicum anno 1564. in 8. Tot proindè miratus ego unius Poetæ lucubrationes, cum primum ipsas perlegissem, propè attonitus, exclamavi.

Hermione, Hirtipyle, Veneres, Eidylia, Flores,

Stromata, Susanum, Cyresiumque melos,

Multaq; Farrago sunt docta Poemata Crotti.

Nempe hic pro centum Vatibus unus erat.

Encomiastas idè complures habuit, & hos quidem melioris notæ Poetas contemporaneos: Præcipui, quorum carmina, vel præfixa, vel subnexa Crottis libellis par pari referentibus, leguntur, fuerunt, Elius Capito, Albertus Furnius, Alexander Musonius, Andreas Cipellus, Benedictus Pignattus, Cælius Gallaranus, Carolus Cattaneus, Curtius Balbus, Cynthius Joannes Baptista Gyraldus, Dominicus Mamarellus, Fabius Calandrius, Flaminus Nogarola, Flavius Antonius Gyraldus, Franciscus Conternius, Fulvius Nepos, Furius Volaterranus, Hercules Sylvius, Joannes Bedullus, Joannes Baptista Bellinus, Joannes Baptista Muzzarellus, Laurentius Frizolius, Lilius Gregorius Gyraldus, Lucas Scalabrinus, Lucius Cotta, Paulus Botta, Petrus Judicius, Sander Cyprianus, Septimus Marcellus.

His accedit, & *Honorius Dominicus Caramella*, qui in suo Poetarum Museo, de Crotto magna venerandæ antiquitatis cognitione in Poematisclaro, inquit.

Quid

*Quid dubitas Crottum venerandum dicere Vatem,
Prisci aliquod, qui vel carmine semper olet.*

Præter enunciata fertur, & alia Poeticè conscripisse Julius, præsertim *Eidylia*, sed quæ rapaci manu sublata conquestus est memoratus Cælius Gallaranus, qui propterea plagiarium his prosequitur.

*Quisquis sacrilega manu prophanus,
Sive Zoilus ille, sive Cacus
Crotti surripuit repente Musas,
Expectet manibus sacræ Megeræ
Iusta præmia, verbera, & flagellum.*

Scriptit, & soluta oratione nonnulla consueto nitore, cujusmodi sunt,
Epistolæ Familiæres

Ex quibus extat sine Elij pronomine vernaculo concepta sermone

Julii Crotti Epistola ad Nicolaum Francum in commendationem elegantis ipsius Tragediæ, contra plagiarium Vitruvium Roscium Parmensem, qui Crotti Versiculos pro suis ediderat. Data Mantuæ MDXLVII. & cum Franci ejusdem

Responsiva excusa ibidem libro pr. pag. 53. Epistolarum diversorum Auctorum collectarum, editarumq; per Venturinum Ruffinellum eodem anno 1547. in 8.

Proindè non solum in Poetica, sed & in aliis quoque ingenuis artibus cognitum Crottum refert *Lilius Gyraldus de Poetis nostrorum temporum Dialogo 2.* qui nedum hoc in loco, sed & in aliis suis scriptis de Crotto, ut de Eleganti Poeta, & Philosopho, ac de Amico Charissimo frequentem facit mentionem. Hinc & à Vincentio Madio insigni Philosopho Brixiano præcipuos inter amicos, & habitus est, & laudatus. Neque minus de Crotti amicitia gloriabatur magnus ille Principis Etruscorum Epicorum Torquati Pater, Bernardus Tassus, qui peculiari Patriæ Cremonæ Epitetho sibi *Fidum* canit, dum inter proceres Gulielmo Gonzagæ Mantuæ Duci assistentes ipsum recensens, ejusq; Carmina celebrans in heroico suo Floridantis Poemate scriptum reliquit,
Cantu XIX. Ogdoasticho XVIII.

*El Fedel Crotto,
C' bà stil sì puro, e sì colto, e sì grave.*

Nimirum Crottus aliquandiù Mantuæ degit, Principibus acceptissimus. Quorum ruri inter delicias, *Cyresium*, & *Susanum*, ac alia panxit ad Cæsarem Gonzagam, Ferrariam ab indè concedens, reliquum ibi fuit, ubi Senex ille vivebat adhuc anno 1564. ad quem & meminit ipsius *Antonius Campus libro 3. Cremonensium Historiarum.* Frater ipsi fuit Cajus Ortalus, & Patruus Mutius Crottus ambo non amisi, de quo ipse in Poematis, & nos infra. Inter gentiles, at non Concives, insignem novit Bartholomeum Crottum Poetam Regii Lepidi natum, Cremona tamen, ut suspicor, oriundum, Elegantium cujus Carminum partem collegit *Jacobus Vedrianus Regiensis* amænioram literaturam aliquandiù professus

in Municipio nobili Casalī Majoris, & cum aliorum Concivium Poësis edi curavit *Genue* 1639. in 12. apud *Josephum Pavonem*. Bartholomeum Crottum commemorant, & Gyraldus in Dialogis Poëticis, & Ludovicus Parisetus antiquior, & quidem frequenter in suis Epistolis Horatiano more conscriptis. Ante quos inclaruit Aloysius Crottus sub Francisco Sfortia I. Med. Duce, cujus fuit à Secretis, eruditione conspicuus, & literis ad ipsum à Francisco Philelpho datis; ut quinto ipsius Epistolarum libro legere est: ex quibus constat quanta inter utrumque familiaritas intercederet; quamquam de Cremona, ut diximus in pr. vol. aliquoties, iniquè, & malè Philelphus sentiret. Si quid tamen per Xenocraticos opponi posset nostri Crotti Carminibus, illud est, quod quandoq; lasciviunt, vertuntq; pupillas virgines in meretrices.

Eundem vel commemorant.

Marcus Georgius Draudius in Bibl. Classica.

Gaddius de Script. non Eccles. Tom. 1.

Ranutius Gherus in deliciis CC. Post. Illustr.

Legatus in Musæo Cospiano lib. 2. cap. 2. & alibi.

Lamus in Somniis Cant. 2.

Hier. Novellus Vicentinus Cler. Reg. Somaschensis in suo Poematio, cui tit. la Grotteide, in quo opera consulta agit de familia Crotta dicatum Petro Alex. Crotto Cremon. Patritio, nec non Prudentis., & Nobiliss. Consilio Cremonæ excuso Mediolani apud Jo: Baptistam Paganellum 1617.

Hæc de Crotto scripseram, cum Dionysius Andreas Sancassanus Medicus Cymaclensis homo excellenti doctrina inter Philosophos, & Philologos meritò reponendus, nobis sequentia eruditissima communicavit

Illustrissimo Franc. Arisio Cremon. J. C.

Dion. Andr. Sancassanus N. C.

Quoniam in altero tuo Tomo literatæ Cremonæ futurum indubiè credo memineris *Elii Julii Crotti* Poætæ Cremonensis suavissimi, filere non debeo Opusculorum suorum in Volumine, quod servo, Ferrariæ impresso A. C. 1564., duo Manuscripta me habere Epigrammata digna, quæ Tibi communicem, ut libentissimè facio. Hermionum ergo in calce hoc lego cum Authoris sui obscuris tantum notis.

HE.

C A. Inf. Ap.

QUI cupis Aonidum florentes scandere Colles,
Hic ubi in æternum gloria summa viget:
Perlege facundi Divina Poemata Crotti,
Qui Plectro Phœbum, & voce ciere potest.

Post Farraginum quartum librum itidem sequens
Ocdecasticon lego.

Her.

Cal. Inf. Ap.

DUm te sollicitum differt pia cura laboris,
Dumque sacros numeros pumicis arte polis:
Exultant Musæ, atque pater latatur Apollo,
Et majora ferunt stemmata Crotte tibi.
Fama tui Plectri cunctorum accessit ad aures,
Miransque Umbrarum Rex ea dicta tulit:
Mortali functus vita Orphus numne quiescit?
An Phœbo gravior dulcius iste canit?

Supererat ante Floraliorum spicilegia vacua pagella,
cui hæc commisi rudi Minerva.

Dion.

Andr. Sencas. Sacr.

Qua die compulsus Stygiis consistere tectis
Crottus honos Patriæ, Castalidumque decus:
Desperans Vati similem videre Cremona,
Et passis fletu crinibus ora rigans,
Ter Vale, dicebat mea laus præclara: sepulchro hoc
Parnassique jubar, delictumque jacet?
Arisius postquam sed, sacris volventibus, Orbe
Concessus numeros congeminare fuit.
Crottum oblita suum tunc Urbs mulcere dolorem
Visa genis, & tunc exaruit lachryma:
Ælius & dixit, vel gaudet. lucis usura.
Franciscique novo nomine vivus ovat:
Promere vel voces Phœbus descendit humanas,
Et dare mellita carmina voce redit:
An mortale sonat, denatos reddere vitæ,
Scriptoresque meos luce beare sua?
Hoc agit Arisius. Quis Phœbo æquare negabit?
Phœbe necas tenebras? Hocque agit **ARISIUS**.

Vale Eruditorum nostri Ævi facile Princeps, Teque ad maxima
natum inter Martis strepitus cum Illustrissima tua Patria incolumem
numina servant. Vale inquam Cymacii vii. Kal. Maii
A.C. MDCCII.

MDXLVI.

JOannes Franciscus Persichellus Antonii J. C. Filius Viciniæ S. Nazarii
in Collegio Jurisperitorum Patriæ accitus die pr. Februarii 1646., & ex
Decurionibus Vir non solum genere, sed animi magnitudine, & omni
eximia virtute præstans Orator Patriæ Mediolani sedit, Mantuæ
Judex Causarum Appellationis, & in ditione Vespesiani Gonzaghæ
Sablonetæ Ducis Generalis Vicarius.

In

In Templo Divi Bartholomei Cremonæ hoc monumentum
de eo prostat.

D. O. M.

*Jo: Franciscus Persicbellus J. C. Integerrimus nulli æquanimitate
secundus hic quiescit Anno LXVII. obiit XV. Kal. Octobris
MDLXXX. Cæcilia Galarata Uxor Mæstis. Viro Bene-
merito, & sibi P.*

*Franciscus Zava in Carmin., & in Orat. 2. ad Decuriones Cremon.
pag. 24. hæc habet.*

*In eadem Civitate, Mantuæ scilicet, ab hinc non multis annis ea virtu-
tis exempla Jo: Franciscus Persicbellus reliquit, quæ nullo ævo sunt
intermoritura, digna medijsfidius antiquissima illa, & nobilissimæ
Persicbellorum familia, quæ Virorum virtute præstantium parens fuit
semper fœcundissima.*

Carvitell. in Annal.

Ant. Campus in hist. lib. 3.

*Floruit, & alter Joannes Franciscus, cujus Epitaphium legitur in
Carm. MS. Danielis Cajetani dum obiit mense Novembris 1527.*

*Hunc Patrem miserabilis Cremona
Deflet, plangere nec dies, nec boras
Parcit pectora, quæstor causam nusquam
Amissum invenit illa Persicbellum.
Patrem filia sic requiret orba
Charum, tristis, egena, pacis expers.*

Eod. Anno.

PAulus Manna Ord. Prædicatorum Theologus, ac Philosophus
magniloquus, in quo scientiæ sedem sibi statuisse videbantur.

Doctrinæ Angelici Præceptoris Propugnator fortissimus scripsit
*Commentaria super totam summam Theologiæ S. Thomæ Aqu.
quatuor ingentibus Volumen. contenta. item*

*Commentaria profundissima ad mentem S. Thomæ super uni-
versam Aristotelis Philosophiam, alijs tribus voluminibus.*

Extabant hi Sapientiæ Thesauri in Bibliotheca Patrii Cœnobii
S. Dominici, ut asserunt Auctores de Manna scribentes, verum ibi
sepulti, seù potiùs deperditi desiderantur. Eum celebrant

Jo: Michael Plodius Vit. Vir. Illustr. Tom. 2. lib. 4.

Ambrosius Altamura in Bibl. Dominici.

Rovetta in Biblioth. Chronologica Insubriæ.

Eod. Anno.

JOannes Baptista Schitius Joannis Clementis Viciniæ S. Leonardi
F. in Colleg. Jurisperitorum nostræ Urbis receptus die 4. No-
vembris 1535. cujus tantum fuit ingenii acumen, tam perspicuè
dotes, tantaque varia scientiarum genera, ut in ipso unica Cre-
monen-

monensis nominis gloria sedem statuisse videretur. Hic enim vix ab ephelis excedens cum à studiis legalibus se refecisset paucos dies cum suis commoratus, à Paulo III. Farnesio Maximo Pontifice supplementum, equitatumq; Cæsari daturò in expeditionem Germaniæ, coactò exercitu firmissimo, Romam accersitum in fidem Consiliorum suorum Octavius Pontificis nepos, Cæsaris, & Philippi ejus filii decreto accipitur. In Consilio Schitii omnes Octavii motus, omnes animi cogitationes, omnes ex tempore mentis præclari impetus acquiescebant, nihil deniq; ab eo gerebatur, quod prius consulto Schitii ex auspitiis non probatum esset. Confecto illo Bello in Patriam revertitur multis muneribus à Farnesii beneficentia donatus, cum jam Cremona aliquantisper se suo Cive charissimo fruituram opinaretur, Cæsaris diplomate Mediolanum literis publicis in Ordinem Senatorum anno 1546. vocatur, qui vix dignitatem ingressus tantum sui nominis famam concitavit, ut omnes ad eum Consultum confluerent; unde incredibili ejus animi magnitudine, ac judicio perspectis, tantum virtutis suæ ardorem tantum sui desiderium Carolo V. Imperatorum maximo, ac Philippo ejus F. Regum potentissimo injecit, ut Consiliorum suorum participem, & Auctorem ad se accerserint amplissimis, & omnibus honoribus perfunctus hanc sordium plenissimam terram averfatus, qui boni extremam, & non fallacem quietem animo intendunt ascendit dum esset Bruxellis, eo dignis parentalibus in illius Urbis majori Templo cum hac Epigraphe repositus est.

D. O. M.

Jo: Baptistæ Schitio Cremonensi Viro clarissimo, qui inter Mediolanenses primum Senatores, deindè inter primos Caroli V. Aug. & Regis Phil. ejus Filii Consiliarios cum integritatis, fidei, & prudentiæ gloria per quinquennium versatus est Fratri Benemerenti Federicus Frater Mæstiss. P.

Obiit Bruxellæ omnibus maximum sui desiderium relinquens Ann. agens XLVIII. Id. Febr. MDLVIII.

Ejus Virtutis monimentum reliquit liber Aureus

De Duello inscriptus.

Post mortem Jo. Baptistæ in tanti Viri gratissimum monumentum Philippus II. Hisp. Rex nobili Castrididonis Feudo in Cremonensi ditione Federicum Jo: Baptistæ Fratrem motu proprio ditavit.

Lud. Cavitellus de eod. sic scribit. Jo: Baptista Schitius excellens J. C. Cremon. & Reg Senator ex familia antiquissima Oldroanda denominata à Jacobo Oldroando nuncupato Schizza, qui vixit circa annum 1177. & rexit Incolas Vicorum Bordulani, & Pratarissi nunc Castri, Vicecomitum, & dimisit post se sex filios, à quibus processit familia nuncupata Schitia &c.

Zava in Orat. 4. in Parental. Illustr. Vir. plura, & alibi crebrò.

Nicolaus Gallina Sylva ad Jo: Baptistam Schitium in Carm. Cremonæ editis 1563.

Alex. Lamus diffusè in cant. 2.

In funeribus Schitii Cremonæ habitis oravit Joannes Baptista Mainoldus J. C. Coll. Cremon. de quo suo loco, & Hieronymus Faballus Laudensis publicus Rethoricæ præceptor Orationem vulgavit typis *Vincentii Comitæ Cremonæ* 1561., quam nunc subtexere visum est, ut Herois laudes meliori calamo expressè videantur

„ **V**ereor, Cives optimi, ne, quæ res duæ me maximè commo-
 „ vent, ex vestram ambæ expectationem decipiant, summus
 „ dolor, & rei magnitudo, quæ mihi apud vos nunc evolvenda est.
 „ quarum altera ex gravi Jo: Baptistæ Schitii jactura, altera ex hu-
 „ jus ipsius eximia virtute, summaq; amplitudine nascitur. sentio
 „ ego ipse, quantus mihi mentem impediatur dolor, quem hæc vestis
 „ mutatio auget, hæc lachrymarum vis, atq; copia, quas in ejus
 „ parentalibus publicè decretis vos sordidatos, squalloremque obsi-
 „ tos profundere intueor. nec mea me fefellit opinio. initio, cum
 „ à me petistis, summeq; contendistis, ut hunc amplissimum vi-
 „ rum more majorum pro concione laudarem, sciebam equidem
 „ talem rerum speciem meis oculis oblatum iri, neq; enim levis est
 „ jactura, quam in hujusce viri interitu populus Cremonensis fecit,
 „ cum sit orbatus nō modo cive clarissimo, sed etiam optimo patriæ
 „ parente, qui omnes suas curas, & cogitationes ad patriæ dignita-
 „ tem, atq; salutem conferebat, qua in cogitatione, & quantum
 „ dignitas civitatis diminuta fuerit, & quantum patriæ præsidium
 „ perierit, recordamini. quare ob tantam cladem, communemq;
 „ jacturam dō veniam vestris lachrymis; laudōq; vestram in hunc
 „ optimè de patria meritum virum, fidem, & humanitatem, cui
 „ justa magnificè sumptu publico hodie persolvenda decrevistis,
 „ quo honore eos cives amplificare soletis, qui pro dignitate patriæ,
 „ pro civium salute, pro universa Repub. dignissimè fecerint. sed
 „ vereor, cives optimi, ne parum cautè, prudenterq; fecisse videa-
 „ mini, qui præteritis summis oratoribus, maximiq; viris à me
 „ uno haud pererudito homine poposceritis, ut hunc virum ple-
 „ niore ore laudandum pro concione suis laudibus ornem; singu-
 „ lareq; ejus virtutes commemorem. negotium me herculè lau-
 „ tum, & quod majoris, perspicaciorisq; ingenii indiget, homi-
 „ nemq; magis exercitatum deposcit. vos optimi testes estis, quan-
 „ tum vobiscum repugnanter egerim, neq; enim me præteribat,
 „ aureum quoddam orationis genus in eo esse oportere, qui sin-
 „ gulares, atq; divinas tanti herois laudes cumulatè explicare
 „ velit, animumq; illius excelsum, & altum, summisque virtuti-
 „ bus exaggeratum, suis luminibus, ac coloribus depictum com-
 „ mon.

„ monstrare; cujus fama iisdem, quibus solis cursus, terminis con-
 „ tinetur, quem omnes gentes ob res præclare gestas prædicant,
 „ qui implevit orbem terrarum nominis sui gloria. jamq; perspicie-
 „ bam mente, & cogitatione, quæ studia hominum, qui concursus
 „ huc fuissent, quantam auditorum multitudinem Jo: Baptistæ
 „ Schitii virtus concitatura, quantam deniq; audientiam orationi
 „ meæ dignitas illius factura esset. veniebat etiam mihi in mentem
 „ aliquod consolationis genus esse excipiendum, ad leniendum
 „ vestrum dolorem, quos sciebam, me inventurum affectos, atque
 „ afflictos desiderio tanti civis, cui officio me imparem, atque im-
 „ potentem planè perspicio. his de causis à me tantum onus abii-
 „ cere volebam; atq; abiecissem, nisi vestra, qui à me contendi-
 „ stis, apud me, & amicitia, & dignitas plurimum potuisset. quo-
 „ rum ego neque benevolentiam erga me ignorare, nec auctorita-
 „ tem aspernari debeo. itaq; hoc onus sustuli magis coactus, quàm
 „ paratus; hac conditione, ut mihi ad ignoscendum veniam detis,
 „ si minus dignè, quàm par esset, dicendo consecutus fuero omnia,
 „ quæ Schitius Cremonæ, quæ Romæ, quæ in Germania, quæ
 „ Mediolani, quæ primum apud Cæsarem Romanorum Impera-
 „ torem, mox apud Philippum Regem ejus filium, summa laude
 „ gessit, aut si non satis exquisitam consolationem adhibuero; hoc
 „ onus aliqua ex parte allevabitis, si meæ mediocritati, vel potius
 „ in dicendo tenuitati subvenietis. quod erit, si plusquam ego dix-
 „ erò, vosmet intelligetis; si vestra sapientia, atque consilio vestrum
 „ dolorem comprimetis, aut saltem mitigabitis. contendam tamen
 „ pro viribus meis, ut nihil, quod ad viri dignitatem, nihil, quod
 „ ad amplitudinem, nihil, quod ad vestri doloris consolationem
 „ pertinet, prætermissum videatur. Atq; ne vobis in dicendo ni-
 „ mius sim, aut viri commendationem vobis videar quærere ab
 „ his, in quibus fortuna aliquem locum obtinet, quæ non sunt
 „ nostri, neque juris, neq; arbitrii, aut ab his, quæ natura elargia-
 „ tur, quæ de hujusce generis nobilitate, quæ de corporis digni-
 „ tate dici possent, omittere constitui. cum præsertim me etiam
 „ tacente, cuique vestrum exploratum esse possit, non modo
 „ quam nobilis, quam antiqua Schitia familia, ex qua Clemens
 „ hujus pater, de quo sermo instituitur, ortus est, splendidus planè
 „ vir, nec minus in omni munere vitæ plurimarum rerum usu
 „ præclarus, quàm temperatis moribus insignis, eaque probitate,
 „ ea religione præditus, quæ in optimo quoq; & spectatissimo viro
 „ esse possit, non solum suis civibus, sed etiam exteris omnibus,
 „ quibus potuerit aliqua de causa esse notus, usu nota & spectata,
 „ sed etiam, quæ illi fuerit corporis dignitas, qui vultus, quàm
 „ liberalis facies. itaque hunc hominem duxi solum laudandum
 „ esse ab animi bonis, quæ ipse Stoicos secutus, indè à pueritia
 „ voluit esse sibi subsidium ad omnis suæ ætatis decus, & ornamen-
 „ tum, arbitratus nihil, aut parum laudis sibi generis nobilitatem,

„ honestum patrimonium, patriæ splendorem esse allaturum.
 „ dicam igitur, quàm optimè potero, primùm, quantum præstite-
 „ rit virtutis, & sapientiæ gloria; deindè, quos honores, quasvè
 „ dignitates consecutus fuerit; postremò experiar, an tantum
 „ dolorem animis vestris infixum lenire, mitigareq; possem. quam-
 „ obrem cives optimi in rem ipsam ingrediar. Sed priùs à vobis
 „ quæso, atq; obtestor, ut vobis, dum dicam, temperetis. tantumq;
 „ fletum cohibeatis. ne fortè mihi vobiscum flenti tantam cladem,
 „ publicamq; jaçturam aditus præcludatur ad perorandum reliqua.
 „ Jo: Baptista Schitius, puer admodum, multis jam id ætatis
 „ datis signis, & pudoris, & ingenii, quibus parentes idoneum ad
 „ capescendam omnem virtutem judicarent, traductus est ad ludi
 „ magistros, ut prima rudimenta literarum, & quæ ad alias artes,
 „ summasq; virtutes aditum præbent, doceretur. quæ omnia cum
 „ esset acutissimo ingenio præditus, incredibili facilitate arripuit.
 „ in quo divinam quandam ingenii abundantiam suspiciebant om-
 „ nes, summamq; morum probitatem admirabantur; nemoq; erat,
 „ qui non eximiam spem, & virtutis, & dignitatis in eo poneret;
 „ quam non modo sustinuit, sed etiam superavit. nam ut primum
 „ ex pueris excessit, atque ab his artibus, quibus puerilis ætas ad
 „ humanitatem informari solet, ad juris civilis studium transvola-
 „ vit. cum se totum addixisset repudiatis libidinum illecebris, qui-
 „ bus ea prona est ætas, tantam in hac juris facultate progressionem
 „ fecit, ut paucis post annis in Gymnasio Ticinensi florentissimo;
 „ quò ex omnibus provinciæ partibus ingenui, perspicacesq; adole-
 „ scentes confluunt ad studium tum legum, & juris civilis, tum
 „ philosophiæ, cæterarumq; optimarum artium, omnium peritissi-
 „ mus declaratus fuerit: sed quotus, rogo, in patriam reversus
 „ cum insignibus suorum studiorum, in ornatissimo vestrorum
 „ juris peritorum Collegio habitus fuit? non minutulus quidam
 „ legulejus, sed is, qui ea omnia, quæ in toto jure sunt, optimè
 „ sciret. neque fefellit vestrorum jureperitorum judicium; ingres-
 „ sus enim in aciem forenses, ut amicorum causas ageret, atque
 „ tueretur, cum controversias ipsas non modò diligenter, & eru-
 „ ditè, sed etiam castè, & integrè agere, tueriq; capisset, brevi
 „ tempore eò celebritatis progressus est, ut unus ferè in foro
 „ regnare videretur; illiusq; domus esset ferè totiùs civitatis oracu-
 „ lum; quò undique medius fidius urbs nostra confluebat propter
 „ spectatissimam viri virtutem, & solertiam, & probitatem, neq;
 „ enim ulla ferè dies præteribat, qua non aliquam causam confice-
 „ ret. non est, quod singulas causas recitem, quas in hac civitate
 „ terminavit; quoniam eorum maxima pars hic præsentis estis,
 „ quorum causas is suscepit, ac in forensibus disceptationibus acer-
 „ rimè, prudentissimeq; tutatus est, nulla spe lucri adductus, sed
 „ laudis cupiditate flagrans, quam loco præmii voluit sibi esse.
 „ sentitis, me minimè mentiri, hujus profectò incredibili, ac propè
 „ divina

„ divina in dicendo jure scientia vulgatum erat in tota Italia, etiam
„ Cremonæ alterum Scævola jurisperitorum eloquentissimum,
„ eloquentium jurisperitissimum vivere. Hac celebritate famę cum
„ esset absentibus notus, in primis augustissimo purpuratorum
„ collegio, eum, è causis privatis primus Cardinalis Gambara,
„ non sine totius nostrę civitatis detrimento, atq; incommodo ad
„ se evocavit. suòq; sacerdotio præfecit, quod munus ita obiit, ut
„ omnibus planum fecerit; quanta juris civilis disciplina esset eru-
„ ditus, quanto ingenio acutus, quanta in rebus agendis prudentia,
„ quanta fide, ac innocentia insignis. quamprimum omnibus ita
„ se probavit, ut omnes boni honoribus insigniti, multa etiam
„ doctrina exculsi in ejus familiaritatem se recipi optarent, admi-
„ rati ejus in explicando jure scientiam, ingenium, humanitatem,
„ studia, probitatem, moresq; suavissimos. Ex omni purpuratorum
„ numero nemo erat, qui non eum de rebus magnis, ac difficilibus
„ libenter consuleret, pro comperto habens certum, & ex legum
„ præscripto esse, quod judicasset, atque consulisset. mox multis,
„ magnisq; in causis spectata hominis virtute, quę sub toga conti-
„ neri non poterat, iudiciis magis, ac magis in dies prodita, eum
„ Farnesius, quem Paulus III. Pontifex maximus præfecit legatum
„ magnis copiis, omnibusq; rebus ornatis, atq; instructis, quas
„ Cæsari auxilio mittebat, sibi consiliarium delegit, cum impera-
„ tor ipse luce illa præclari, ac excellentis ingenii, quam totus ter-
„ rarum orbis divinam toties, ac singularem expertus est, Italorum
„ militum, atq; Hispanorum unà cum Germanis illis, qui in offi-
„ cio, & fide permanserunt, satis firmum exercitum comparavit
„ adversus paucos quosdam totius ferè Germaniæ viros conjuratos,
„ qui animis ambitione corruptis traducti in mala consilia impurè,
„ & flagitiosè vivendo de diis immortalibus, de ceremoniis, deque
„ omni sanctitate, iniqua, & impia loquebantur. nihilq; pensi ha-
„ bentes, quicquid est tenebrarum, jam imperitię multitudinis
„ animis offuderunt; atq; non tantum omnes ferè populos à repub.
„ christiana malè suasos, ac scelerata quadam secessione deficere
„ fecerant, sed etiam eò dementiæ pervenerant, uti neque Pontifi-
„ cis, neq; Imperatoris jussa, atq; imperia audirent. Multa quidem
„ enituerunt in Schitio admiratione dignissima, sed nescio, an hoc
„ quicquam fuerit admirabilius, quia quod ab eo admodum non
„ expectabatur, qui totam adolescentiam in juris civilis disciplina
„ capeffenda diuturnum tempus in forensi opera consumperat; in
„ hoc is præter omnium opinionem excelluit. Quis vestrum, quæio,
„ est, qui ab eo laudem in re militari expectaret; at tamen mirum
„ est, quanta, & quàm præstabilis in universo jure belli scientia
„ viguerit in hoc viro. nondum satis exploratum apud me est, soli
„ ne patrii vi quadam naturali id evenerit, in quo viguerunt sem-
„ per studia disciplinæ militaris, Cremonensisq; natio semper
„ habita fuit bellicosissima, utpotè quę à Romano populo omnium
„ gentium

„ gentium victore originem duxerit, an incredibili quadam ejus
 „ ingenii magnitudine, quæ non desideravit indocilem usus disci-
 „ plinam. Itaq; hoc consilarii munus quanta dignitate, quanta
 „ cum totius exercitus admiratione obierit, eorum judicio statuen-
 „ dum relinquo (si qui sunt in hac auditorum frequentia) qui in
 „ Pontificis exercitu adscripti fuerunt. novit clarè Cardinalis Far-
 „ nesus viri solertiam, & expertus est, quantus Schitii labor fuerit
 „ in negotiis; quanta fortitudo in periculis; quanta industria in
 „ agendo, quanta celeritas in conficiendo, quantum denique con-
 „ silium in providendo. vellem mihi foret ea dicendi facultas, qua
 „ possem facere, ut, quæ ille præclarè, quæ egregiè confecit, ea
 „ æquè magna, ac digna vobis viderentur, ac illis visa sunt, qui
 „ interfuerunt; sed statuite vobis ante oculos virum hunc stantem,
 „ ac vigilantem in Exercitus vigilia, nec unquam oculos ab eo
 „ abiicientem, ut suis custodiis, vigiliis, quò intendebat, maturè
 „ cum exercitu perveniretur; castrisq; locus peridoneus semper
 „ caperetur; super omnia fames, ac cibariorum inopia vitaretur;
 „ milites in officio continerentur; insidiæ etiam hostibus colloca-
 „ rentur; & quæ essent abstrusæ, semper longè, præviderentur; &
 „ alia id genus, quæ sunt ejus propria consilarii; ad quem summa
 „ omnium consiliorum reducitur. Hinc etiam ponite ante oculos
 „ ad hunc verum, quasi ad magistrum veteris militiae cæterorum
 „ militum concursum, quibus cum in dies magis, ac magis in hoc
 „ bello perspicua fieret mirifica viri scientia, atque præstantia in
 „ universo jure rei militaris, quam in umbra, & otio semper dissi-
 „ mulavit, abditamq; compresserat, ad ejus contubernium, quasi
 „ ad quandam scholam confluebant; ibiq; certa quadam, ac exquisi-
 „ ta ratione disputabatur de re militari, de optima belli ratione,
 „ de iis rebus, quæ maximè inesse debent in certissimo, & optimo
 „ milite, ut omnes numeros expleat. quid hic commemorem eos,
 „ qui ex provocatione singulare certamen inituri ad hunc tanquam
 „ ad oraculum confugerunt? cum illorum adhuc sit recens memo-
 „ ria, neque mihi admodum multa dicere necesse est, ut vobis
 „ exponam, quanta cum dignitate usquequaq; homo consultissi-
 „ mus illorum honorem, & existimationem prospexerit, & defen-
 „ derit. cum inter alia ipsius exquisiti judicii, & consilii monimen-
 „ ta, extet ille aureus libellus, quem viri præclarissimi, reiq; mili-
 „ taris scientia præstantissimi legentes exosculantur, summè admi-
 „ rantes exquisitas rationes, quibus planum facit, qui cum alio sibi
 „ certamen instituere possit; quosvè provocantes, ut indignos,
 „ negligere, & præterire possumus existimatione salva; an quod
 „ injuriosè dictum, factumve est ullo verborum genere, emende-
 „ tur, aboleaturvè, ad utrum pertineat alteri armorum genus præ-
 „ scribere, locumvè pugnae dicere. quò sint leges privati certami-
 „ nis æquabiles, & cætera, quæ spectant ad hujusmodi dimicatio-
 „ nem, quam vulgò minùs scitè duellum vocant. itaq; cum ejus
 „ nomen

” nomen per totum terrarum orbem esset divulgatum propter
” incredibilem virtutem, admirabilemque; ac penè divinam in rebus
” agendis prudentiam, absens Senator declaratus à Carolo V. Ro-
” manorum Imperatore; Roma in amplissimum Senatorum Me-
” diolanensium ordinem adscitus est in Francisci Sfondrati locum,
” quem meministis inter primos Senatores in causis publicis, judi-
” cumque; subfeliis versatum à Summo Pontifice Paulo III. ob ejus
” eximiam virtutem, ad aliud vitæ genus translatum fuisse, ut in
” augustissimum Purpuratorum collegium cooptatus religioni præ-
” esset. nemo, arbitror veſtrùm ignorat Franciscum Sfortiam, cum
” primum Mediolano, atque huic imperio præfectus fuit, omnem
” curam, & diligentiam defixisse in cooptando Senatu, quem ut
” ex optimis, præstantissimisque; hominibus conflaret, quibus tantæ
” curæ administrationem concederet; tantumque; Magistratum
” mandaret; exploravit omnes suæ ditionis civitates; omnes, in-
” quam, jurisperitorum ordines, sicubi aliqui reperirentur, qui tantę
” provinciæ forent idonei. cumque multos in hac civitate veſtra
” reperisset, qui hoc honore dignissimi viderentur, ne aliis provin-
” ciæ civitatibus invidiosum foret, tres tantum excerpſit; decre-
” tōque; sanxit, ut ex veſtris jureconsultis aliqui in hunc gravissimum
” ordinem adsciti publicis causis judicandis semper præessent. &
” cum contigisset aliquem, aut morte de medio tolli, aut ad altio-
” rem dignitatis gradum evehi, ex hoc collegio alius in ejus locum
” sufficeretur, quem frequens fama excellentis cujusdam ingenii,
” & spectatæ virtutis undique; commendaret. vita deinde defuncto
” Sfortia, omni que; potestate ad Cæsarem translata locum, vimque
” suam obtinuit hoc Sfortiæ decretum. nam (ut supra dixi) Sfon-
” drato in ordinem Cardinalium adscito, Cæsar Jo: Baptistam Schi-
” tium accersivit, quem omnibus Senatoribus approbantibus in
” ejus locum suffecit non solum ob totius juris cognitionem, verum
” etiam plurimarum rerum usum. sciebat enim, cum in multis,
” magnisque negotiis summa laude versatum esse Quantus, Deus
” immortalis, & quàm admirabilis Schitius fuit in hac Senatoria
” potestate? in qua ita se gessit, ut nihil ei defuerit, quod ab eo
” requiri posset; primum tanta fuit illi totius juris cognitio, ut
” illius admirabilem quandam in jure dicendo, æquitateque; expli-
” canda scientiam cum incredibile quadam, ac penè divina sapien-
” tia conjunctam cæteri Senatores admirarentur. hunc sanè virum
” propter juris præstantiam, qui habebant in tota provincia con-
” troversias graves, atque arduas quæstiones, adibant rerum sua-
” rum incerti, quos ipse ope sua ex incertis certos, compotesque
” consilii dimittebat. quodcunque; censebat, atque; judicabat, firmum
” manebat, & certum, ac pro oraculo habebatur, quod consule-
” bat. undè poterat suo jure dicere id, quod dicit apud Ennium
” Pythius Apollo se esse eum, unde sibi omnes non solum ex pro-
” vincia Mediolanensi, sed etiam tota ex Italia, finitimisque; pro-
” vinciiis

„ vincii viri consilium expeterent . testis erat domus ejus , cujus
 „ janua , ac vestibulum maximè quotidie frequentia civium , ac
 „ summorum hominum splendore celebraretur ; hæc quidem fuit
 „ divina , & incredibilis virtus hujus Senatoris , quid cæteræ huius
 „ virtutes administræ , atq; comites ? gravitas , temperantia , om-
 „ nibus in rebus innocentia , fides , facilitas , humanitas , moderatio ,
 „ fortitudo , pietas , quantæ , & quam admirabiles in hoc uno Sena-
 „ tore fuerunt ? quis enim illo gravior , atq; constantior unquam
 „ fuit , aut esse debuit ? qui cum perspectum haberet gravitatem
 „ esse quandam animi constantiam , ac severitatem in rebus geren-
 „ dis , hanc ita custodiendam sibi proposuit , ut nihil unquam fece-
 „ rit , aut dixerit , quod esset alienum à recta ratione , quæ est ipsa-
 „ rum legum non modo conservatrix , & emendatrix , sed etiam
 „ generasse eas quodam modo videri potest , & earum est , ut ita
 „ dicam , quasi anima , atq; medulla . quis illo temperatior ? cui tam
 „ laudabilis animi motus , tam recta mentis affectio semper fuit ,
 „ ut à recto , aut legum præscripto , aut juris norma , aut judicii
 „ formula , aut legibus , nulla neq; utilitatis specie , neq; commodi
 „ alicujus , aut voluptatis gratia divelli potuerit . is si tam latè pa-
 „ tenti potestate , atq; licentia uti voluisset ad quæstum , non dicam
 „ maximam pecuniæ vim , atq; copiam , sed (ut ajunt) montes
 „ aureos conflare potuisset . sed , cum bonum , & æquum omnibus
 „ divitiis carius , antiquiusq; haberet , animum adversus pecuniam ,
 „ avaritiam , cæterasq; cupiditates tam fortem semper gessit , ut ,
 „ eum nulla unquam lucri spes transversum egerit ; cum tamen
 „ admoneri posset , non esse in tanta occasione indormiendum ,
 „ sed assidue operam diligentem navandam in parandis opibus ob
 „ satis magnum fratris liberorum numerum , quos omnes optimæ
 „ indolis in mediocri patrimonio reliquit . Quis non admiratus hu-
 „ jus viri innocentiam ? quis ita se gessit adversus omnes , ut omni-
 „ bus profuerit , nemini unquam volens , sciensq; nisi qui sibi iniu-
 „ rius fuerit , noverit , nemini inquam , invidiosus extiterit . quan-
 „ tum verò ejus fidem in rebus creditis æstimatam putatis ? qua
 „ Carolo V. Romanorum Imperatori , & Philippo ejus filio , omni-
 „ busq; bonis ostendit , quantum provinciæ Mediolanensis ditionis
 „ additus fuerit . jam verò quæ par esse potest oratio hujus facili-
 „ tati ? ad quem ita faciles tam tenujum , quàm divitum aditus
 „ semper fuisse dicuntur , ut is , qui inter principes legum discepta-
 „ tores excelleret , facilitate infimus videretur . Humanitate jam
 „ tanta fuit , ut difficile dictu sit , utrum ejus virtutes magis admi-
 „ rarentur , an mansuetudinem diligerent , qui cum eo versabantur .
 „ qua usus fuit , quia persuasum haberet vir prudentissimus , gravi-
 „ tatem multo laudabiliorem fore , si ea lenitate condita fuisset .
 „ quis illo pudore , & modestia insignior ? qui cum in amplissimo
 „ dignitatis gradu locatus esset , eam tamen modestiam præ se tulit ,
 „ ut nunquam se insolenter extulerit , nunquam se tumidum , aut
 „ infla-

„ inflatum; sed ut bonos homines decet, modestia quadam tem-
 „ peratissimum se præstiterit. Nescio, an in reliquis omnibus Se-
 „ natoribus tanta animi magnitudo fuerit, quanta in hoc uno Sena-
 „ tore, quæ multis in rebus aliis cognita fuit; sed maximè in contro-
 „ versia illa de rebus capitalibus, quæ inter Petrum Columnam,
 „ & majorem Papiæ magistratum; quæ postquam diù agitata est
 „ in Senatu, demum convenit utrisq; ut judex tantæ controversiæ
 „ daretur; de tanto collegio Senatorum datus est Schitius, qui ex
 „ legis præscripto tantum pro Papiensi Magistratu sententiam
 „ tulit, cui omnes Senatores assensi sunt; ægrè tulit unus adverfa-
 „ rius, qui etiam minatus est judici ob id ipsum, quod in eum sen-
 „ sisset, atq; judicasset. at is, ut erat animi excelsi, atq; invicti ma-
 „ gnitudine, ac robore præditus, ità intrepidè, atq; fortiter suam,
 „ totiusq; Senatus dignitatem tutatus est; ut neque togatus, neque
 „ abjecta senatoria persona, hujus acerrimi, & potentissimi adver-
 „ sarii minis cesserit. quanta pietate fuit in Deum? quanta in Rem-
 „ publ. Mediolanensem? quanta in patriam? quanta deniq; in om-
 „ nes bonos? jam verò quantum eloquentia valeret, in qua est
 „ quædam Senatoria dignitas, expertus est Venetus Senatus, ad
 „ quem missus est de maximis rebus legatus. jam verò illud non
 „ longam orationem desiderat, quanta diligentia, solertia, & pru-
 „ dentia præstiterit. id enim latissimè patuit ex censura illa, quam
 „ ea cura, & studio, & integritate obiit; ut in ærarium publicum
 „ maximam pecuniam retulerit; quæ à Quæstoribus, & publicis
 „ ministris debebatur; qui ab aliis censoribus iniquè confectis ratio-
 „ nibus perperam absoluti fuerant. aliosq; qui iniquè oppressi tene-
 „ bantur, absolvit. hac censura diligenter exacta Cæsar hunc pro-
 „ pter summas virtutes, summamq; in rebus agendis prudentiam
 „ electum ex omni Senatorum ordine accersivit, ut sibi primum,
 „ mox Philippo ejus filio adesset consiliarius, atq; de ejus sententia
 „ res Italiæ omnes constituerentur. quo in munere obeundo decla-
 „ ravit, quantum consilio, prudentia, fide, diligentia valeret.
 „ multa enim gessit immortalitate digna apud Cæsarem, & Philip-
 „ pum, quæ si omnia commemorare vellem, tempus me hercle
 „ potiùs, quàm oratio deficeret; unum tamen silentio non præte-
 „ ribo. Loquor notissima, & recentissima, cives optimi, cum
 „ multos annos atrocissima bella inter duos potentissimos reges
 „ arderent, maxima cum populorum pernicie, quotidieq; magis,
 „ ac magis omnia exhaurirentur, ac vastarentur, periculaq; majora
 „ in dies omnibus gentibus imminerent; is, ut erat divino consilio,
 „ optimaq; mente præditus, optimus animorum conciliator tan-
 „ quam belli, & pacis interpret, quàm potuit maximè exquisitis
 „ rationibus interpositis effecit, ut inter duos reges induciæ essent
 „ quinquennales, quæ incredibilem lætitiâ non solum toti Italiæ,
 „ sed etiam omni Galliæ, ac propè universo terrarum orbi attule-
 „ runt. cæterùm hæc lætitiâ non fuit diuturna ob alterius regis cupi-
 „ ditatem

„ ditatem quandam, qui rerum novarum cupidus, quietisq; diu-
 „ turnæ impatiens violavit inducias. in hac re tam diligenter exa-
 „ cta planum fecit Philippo, omnibusq; viris præclarissimis re esse
 „ eum, cujus solertiæ, ac sapientiæ omnia tutò committi possent,
 „ qui cum quotidie aliquid immortalitate dignum constitueret in
 „ hoc excelso dignitatis, & honoris gradu locatus, omnibus mor-
 „ talibus incredibilem sui expectationem excitavit, quam etiam
 „ vicisset, nisi in medio suarum rerum cursu morte immatura præ-
 „ ventus esset, ob nimis, credo, laboriosam vitæ rationem, quam,
 „ ut mandato sibi tanto muneri satisfaceret, jampridem susceperat.
 „ Nemo vestrum hic adest, qui non audierit illum, si paucos adhuc
 „ menses vixisset, in Cardinalium collegium cooptatum iri, qui
 „ Pontifici maximo tanquam sacrorum regi assident consiliarii,
 „ atque ministri. O invidam, ac importunam mortem, quæ nostras
 „ spes fallaces, cogitationes inanes, irrita vota esse voluit. quæ,
 „ inquam, tam excitatum virum ad gloriæ, honorisque omnis me-
 „ tam è recto cursu revocavit interclusa via, per quam ad supremos
 „ dignitatis gradus properabat? quam cladem, quam perniciem
 „ graviolem afferre poterat tam ipsi viro, quem avertit ab hono-
 „ rum cursu, quàm nostræ reipub. & aliis permultis? sanè jactura
 „ est totiùs Italiæ communis. etenim tali viro ablato maximum
 „ sanctissimi senatus ornamentum interiit. non mediocrem partem
 „ sui consilii Philippus Rex amisit. pulcherrimus Italiæ flos deci-
 „ dit. Cremonæ ex oculis alter effosus est. civitatis subsidium
 „ ademptum est. quamobrem talis viri occasum nemo æquo animo
 „ ferre potest. Senatus illius desiderio usque luget. illius mortem
 „ usque mæstissimus Philippus. omnes boni passim in tota Italia
 „ mærent. afflictantur municipia, agri tam beneficum, tam salu-
 „ tarem, tam mansuetum virum desiderant, vos cives Cremonen-
 „ ses in foro, in curia, in vicis, in templis, in domibus illum defle-
 „ tis. illum ademptum suspiratis. nec mirum, cujus similem nesci-
 „ tis, an unquam sitis habituri. quem dum lugetis, non modo
 „ civem, verum etiam patriæ parentem lugetis; qui omnes suas
 „ curas, & cogitationes ad Reipub. utilitatem, patriæq; salutem
 „ semper referebat; cujus honore patria ornabatur, dignitate
 „ augebatur, commodis amplificabatur. qua in cogitatione quan-
 „ tum patriæ nomen, atq; auctoritas fuerit diminuta; quanta de
 „ spe commodorum, quæ in primis ad vos perventura erant, si ei
 „ longiore vita, qua dignis. erat, frui licuisset, decideritis, recor-
 „ damini; augetis dolorem, quod magna amplissimorum civium
 „ inopia, vir maximè egregius, patriæq; amantissimus, ac maximè
 „ deditus alieno reipub. tempore extinctus, & auctoritatis, & pru-
 „ dentiæ triste vobis desiderium reliquit. In hoc tanto dolore statui
 „ meæ in vos pietatis esse non tacere, sed adhibere aliquam modi-
 „ cam consolationem, quæ si minus tollere, at aliquantum mi-
 „ nuere hunc vestrum dolorem possit. sed quod consolationis
 „ genus

„ genus adhibere possum; quod mihi non sit miserum, atque
 „ acerbum? propterea quod ego, per quem id fieri debet, pari
 „ molestia afficior. ut aliorum consolatione magis ipse egeam,
 „ quàm aliis hoc officium præstare possim. meum tamen dolo-
 „ rem, quoad potero, vincam, ut vestrum aliquo modo minuam
 „ & quæ mihi in præsentia suppetunt, ea ad vos afferam. non
 „ quod ea vos fugere existimem (sunt enim maximè vulgata, &
 „ quæ semper in ore, atque in animo omnium esse debent) sed
 „ quod forsitan dolore impediti minus ea perspicitis. quid est igitur,
 „ quod tantum vos commoveat vester dolor intestinus? an
 „ quia ante tempus vobis morte raptus est Schitius? quasi id ante
 „ tempus fiat, quod omni in tempore fieri potest. multos in omni
 „ ætate aditus esse morti, quæ nullum neque ordinem, neque
 „ legem habet, quis ignorat? senes decrepitos videmus cunctari,
 „ juvenes festinare, infantes in cunis, & in primo vitæ limine
 „ rapi. hic serius licet, ille ocyus, hic maturus, ille acerbus, nemo
 „ tamen non moritur; & in qualibet ætate quis obierit, & si
 „ acerbus, tamen morte maturuit. quid ità? quia quam vitæ usu-
 „ ram natura dedit, tanquam pecuniæ nulla præstituta die eam
 „ repetit, cum vult. ea enim dedit conditione, & nos accepimus.
 „ neq; est dicendum, quod brevis cuique ea ætas sit, cum nulla
 „ ætas longa dici possit, quid omnino homini longum? non ne
 „ modo pueros, modo adolescentes, in cursu à tergo insequens,
 „ nec opinantes assecuta est senectus. sed, quia ultra nihil habemus,
 „ longum dicimus; ut cuiq; data sunt pro rata parte, aut
 „ brevia, aut longa dicuntur. sed re vera quicquid hic vivitur,
 „ breve est. itaque si quem diù vivere delectat, vitam illam quæ-
 „ rit, quæ æterna fieri potest. quæ & si hic non est, tamen hic
 „ quæri potest, quod cum optimè, dignissimeq; fecerit vir ipse
 „ sapientissimus; quid est, quod queramini brevem ei fuisse æta-
 „ tem, qui tandiù vixit, ut sibi acquisiverit, unde vivere semper
 „ possit? at verò eo jam frui nobis non licet. vestrum est id malum,
 „ quod modicè feratis, ne id non ad amicitiam, sed ad domesticam
 „ utilitatem referre videamini. at vero tunc, è vita cessit, cum
 „ multa, magnaq; parasset, & agere cæpisset. hoc non graviter
 „ ferre debetis, sed potiùs aliorum eventis memoria repetendis
 „ cogitare, nihil novi vobis accidisse, falluntur homines cum
 „ in multis, tum in morte, quàm venturam, nemo est, qui nesciat.
 „ confidunt enim, & sperant, à se procul abesse, quam sibi vicinam
 „ vitæ brevitatis, & fuga temporum facit; atq; in medio rerum cursu
 „ præveniuntur, quod si illa res vos cruciat, quæ magis amoris est,
 „ ut ejus, qui occidit, miseras lugeatis, quid mali est in morte, in
 „ qua sensus, qui residet, immortalitas potius, quam mors ducenda
 „ est iis, qui benè, beatèq; vixerunt? quis verò melius, rectiusq;
 „ Schitio unquam vixit? quis dignius? quis magnificentius? non
 „ obiit Schitius, sed abiit; neque enim ejus virtus, egregiaque

„ facinora perierunt, quæ nunc omnes gentes loquuntur, nulla
 „ obliviscetur posteritas? nulla obmutescet vetustas. quare, si
 „ vobis unum hoc detrahi potest. nequid ei, quem semper ama-
 „ stis, & coluistis, mali putetis contigisse, per multum erit ex
 „ mærore vestro diminutum. relinquetur enim simplex illa jam
 „ cura doloris vestri, quæ non cum illo communicabitur? sed ad
 „ vos ipsos propriè pertinet. in qua non est jam gravitatis, ac
 „ sapientiæ vestræ; qua vos semper præstitistis. ferrè immodera-
 „ tibus casum incommodorum vestrorum, qui sit ab ejus, quem dile-
 „ xistis, miseria, maloq; sejunctus; etenim eosdem vos semper in
 „ publicis, & privatis præstitistis, vobis est servanda gravitas, &
 „ constantia; & quod est allatura ipsa diurnitas, quæ maximos
 „ luctus vetustate tollit, id vos præripere consilio, & prudentia
 „ debetis. agite jam, cives mæstissimi tantum luctum cohibete,
 „ nemo doleat; nemo tristetur; illud in tanto mærore vobis sic
 „ non mediocri solatio, quod vivens plures honores consecutus
 „ est, quàm alii concupierunt. plura immortalitate digna confe-
 „ cit, quàm alii tentaverunt. unus patriam majore gloria, & digni-
 „ tate auxit, quàm cæteri cives omnes, quos unquam, aut vidi-
 „ mus, aut audimus, moriens talem vitæ exitum sortitus est, qualem
 „ optimus quisq; desiderare debet. quare ne vestro incommodo,
 „ detrimentoq; tantum dolore videamini, illius mortis opportuni-
 „ tatem benevolentia potiùs, quàm misericordia prosequendam
 „ esse censeo; ut quotiescunq; de clarissimo, & beatissimo viro
 „ cogitetis, illum potiùs, quam vosmetipsos, diligere videamini.
 „ Dixi

MDXLVII.

Joannes Maria Capella ex Ordine Servorum B. V. M. Congr.
 Mantuanæ tunc à toto Ord. distinctæ vir præter invidiam admi-
 rabilis, summus Theologus, probisq; moribus conspicuus Princi-
 pibus Gonzaghis, admodum carus illius Congr. pro quarta vice
 Vicarius Generalis Pontificis Sanctissimi Pii V. prædilectus, per-
 petuus Assessor totius Ord. Generali Ministro constituitur, quam
 dignitatem, nemini antea concessam, in manibus ejusdem Beatifs.
 Pont. humilima animi propensione dimisit. Immortalitate dignus
 in ejus Cœtu S. Victoris Cremonæ animam Deo reddidit die 24.
 Septembris anno 1582. dum viveret evulgavit opera, quibus tit.

*Scriptum luculentissimum de Satisfactione Jesu Christi, &
 Satisfactione nostra &c. in quo plurimorum dubiorum egregia responsa
 nostra hac infelici tempestate satis, ac satis expetita explicantur.*
 Ferrariæ 1551. dicavit Hippolyto Estensi Card. dum erat Prior
 Conventus Consolationis nuncupati ejusdem Civitatis.

*De Concordia nostræ veræ libertatis, sive ad bonum, sive ad
 malum in præsentī seculo cum immutabilitate præscientiæ, & divinæ
 voluntatis, atque cum infallibili certitudine prædestinatorum, &
 repro.*

reprobatorum ex divinis Scripturis utriusque testamenti in pluribus decerptum. Gravissimorum Virorum inclytis sententiis expositum atque familiaribus exemplis ubiq; declaratum. multorumq; objectorum necessariis, & claris solutionibus non mediocriter ditatum, & ad multa alia difficilima captu intelligenda, & deridenda satis fœcundum, atq; in lucem editum summo studio, jugique labore &c. Cremonæ 1557. mense Januarii. Eiusdem meminere. Gianius, qui de eo plura in *Annal. Micbael de Florentia in Annal. ejus Ord. sub anno 1547.*

Summaripa in Alphabet. Hist. pluries, Cavitell. ad ann. 1582.

Crescentius in Præsidio Rom. lib. 3. narratione 3. de Ord. Serv. B V. M.

Primum opusculum verbo illo *Luculentissimum* baptizatum posset in eruditos Theologos justam censuræ causam excitare, cum materia, de qua agitur contrà Lutherum, magnas doctrinas sibi comparet, ipseque Author brevi se expediat, excusandus equidem est cum id agat via Theologiæ fundamentalis non autem scolasticæ. fuit Præceptor F. Pauli Sarpi Veneti in Philosophicis, & Theologicis, ut innuit Auctor, qui vitam ejusdem Pauli conscripsit Venetiis &c. seù potius Genevæ excusam apud Robertum Mejetum 1677.

Floruit, & ex hac Congr. Mantuæ Vicarius Generalis, ut refert idem *Gianius cent. 3. cap. 5.* Petrus de Cremona anno 1478. Vir magnæ bonitatis, & religionis &c.

Ab eod. sub anno 1570. inter celebres doctores Ord. recensentur.

Jo: Hieronymus de Cremona, quem memorat etiam *Bressianus in Cor. Vir. Ill.* & Theodorus Oldradus de Sabloneta Diœces. Cremon., & in *Cent. 3. lib. 3. in fine sub ann. 1486.* inter graviores Patres memoratur quidem Franciscus de Cremona.

Eod. Anno.

Raynoldus de Lantiis inter meos Literatos juremeritò adnumerandus, si timorem Domini in mente, & corde præferens Veræ Sapientiæ initium, medium, & finem obtinuit, dum orthodoxa catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ doctrina plures Italiæ regiones maximo labore, voce, exemplo, & cathechismis erudit, Malleus hereticæ pervicaciæ appellatus, ac hominum in tenebris, & in umbra mortis deambulantium fulgidissimum lumen, & ignea Columna. Apud Magnates pergrandem sui nominis auram sibi conciliavit, & præ cæteris Divi Caroli Borromei S. R. E. Card. Mediol. Archiep. amorem promeruit, qui nisi, quàm cœlestia prædiligebat. In choro Ecclesiæ S. Christophori ejus effigies in Tabula depicta exponitur cum sequenti Elogio, ex quo Lector alia notatu digna perpendere potest.

Siste Viator Pedem, & quas suspicis in superiori tabella Apostolici Zeli imagines contemplare, Dextera Raynoldum de Lantiis Cremonensem Civem, Leva Franciscum de Villanuova Mediolanensem exprimit; Qui summis, & infimis æque cari A Dynastis Populorum, & ipsa etiam Apostolica Sede accersiti, cum in pluribus Italiæ Civitatibus

tatibus magno cum pietatis emolumento Institutum Christianæ Doctrinæ disseminassent Decreto tandem Rev.^{mi} Fabritii Alligeri Gen. Vic. Cremonæ anno 1547. Kal. Jan. Doctrinæ societatem fundaverunt. Hanc complexus, quem medium cernis, Nicolaus Sfondratus Nob: Civis, & Episcopus Cremonensis, & S. R. E. Cardinalis; qui & postmodum Gregorius XIV. universalem rexit Ecclesiam; non. Martii 1572. legitimè approbavit, & auxit privilegiis; Demùm anno 1576. nonis Novembris pro stabili Domicilio eidem societati S. Cristophori Ecclesiam in perpetuum assignavit, Parenti aded munifico, & benefactori, nec non geminis fundatoribus grati animi erga Fratres societatis Doctrinæ Christianæ, anno 1653. ad perpetuæ rei memoriam.

P. P.

Plures adhuc servantur in Archivio S. Cristophori Sum. Pont. S. R. E. Card. & Principum literæ, & attestationes, ex quibus, quanti fieret noster Lantius, arguitur; extant enim

Breve unum Sanct. Pont. Pii V., & alterum Gregorii XIII. Nicolai Sfondrati S. R. E. Card. Ep. Cremon. exindè Gregor. XIV. literæ familiares, itidem Pauli de Aretio Cardinalis Episc. Placentini Marc. Ant. Columnæ Card. Archiep. Salernitani, Antonii Altoviti, Archiep. Florentini, Germanici Bandini Archiep. Corinthi Coadiutoris Archiep. Senensis, Gregorii Boldrini, & Marci Gonzagæ Episcoporum Mantuæ, Alphonsi Rossetti Ep. Ferrariæ, Octavii Farnesii Ducis Parmæ, & Plac. Isabellæ Gonzagæ March. Piscariæ, cujus diplomatis exemplar cum contineat etiam nomen Julii Antonii de Lantiis Raynaldi Filii: placet hîc apponere.

Donna Isabella Gonzaga Marchesa di Pescara &c.

HAvendo Noi sin dal principio, che arrivassimo in questo Regno, inteso il molto bisogno, che si teneva ne' Stati di quà del Marchese del Vasto, nostro Figlio di alcune riforme, & particolarmente d'istruire, & informare i popoli, & fanciulli conforme alle santissime determinazioni de Sacri Concilii Lateranense, e Tridentino, della Dottrina del Nostro Signore, e Redentore Giesù Christo per salute dell' anime loro; Et havendo notizia di quanto l'opra di Mr Rinaldo Lanzi in questo pio, e santo Esercizio haveva (con la gratia del Signore) giovato; onde s'erano perciò col mezzo suo erette in molte parti d'Italia, e particolarmente della Lombardia molte compagnie, acciòche lo stesso frutto s'apportasse in detti Stati, già tre anni sono lo facessimo venire in queste parti; per lochè havendo Noi prima ottenuto dalla Santità di N. Sig.^{to} Gregorio XIII. amplissima Indulgenza per tutti coloro, che si affaticassero, e piamente intervenissero à questa sant' opera, & havendo egli con l'ajuto ancora di Don Giulio Antonio suo figliuolo per bontà Divina, tanto in questa Città di Napoli, quanto in tutti li Stati sudetti, ordinato molte Scuole, & Congregazioni di questa santa Dottrina, da quella per li quotidiani esercitii, che se ne fanno, si riportano mirabili effetti

à gloria

à gloria di S. D. M. E desiderando egli adesso di ritornare in Lombardia l'abbiamo pregato ad esercitare quest' opera tanto christiana insieme con detto Don Giulio suo figlio, ò altro suo compagno ne Stati nostri, e del Marchese, che vi habbiamo, cioè nel Marchesato, e terra di Casalmaggiore, Castellacio, Castellione Fauria, & Caluso, onde havendo egli con la solita prontezza sua accettata volontieri l'impresa, acciò che tanto più sen' habbia à conseguir l'effetto, gli habbiamo fatte spedire la presente, con la quale ordiniamo, & espressamente commettiamo à tutti, e singoli Podestà, Vicarii, Giudicanti, Governatori, & altri officiali nostri di qualsivoglia autorità, che in detti Stati si ritrovano, ò ch' in futurum si ritrovaranno, ch' in tutte le cose concernenti questa pia, e santa opera gli diano ogni ajuto, e favore conveniente, & necessario che da lui sarà ricercato; Et alli Referendarj, Esattori, di nostre entrate, & Agenti comandiamo, che capitando detto Mr Rinaldo in ciascuno di detti luoghi insieme con detto suo Figlio, ò in luogo suo un altro compagno lo proveggano del vitto necessario senza difficoltà alcuna, mentre che perciò vi starà. Esortando ancora le Comunità, Deputati, Cons.^{ri}, e particolari di tutti detti luoghi, che in questo tanto laudabil servizio si mostrino pronti, & amorevoli, e l'accettino, & honorino volontieri come converria mandando i loro figlioli alle Congregationi, che se ne faranno. Pregando ancora i Rev.^{mi} Ordinarij, & esortando ancora i Curati delle Terre predette, che in questo santo esercizio lo favoriscano, & ajutino, che ce ne faranno cosa gratissima.

In Napoli in Capodimonte a' 4. di Maggio 1576.

Signata la Marchesa di Pescara &c.

Per ordine di S. Eccellenza

Cesare Bart. Cancelliere &c.

Hæc piissima Marchionissa, quæ fuit Federici Mantuæ Ducis filia die 15. Augusti 1579. in Oppido insigni Casal Majoris Cremonensis Diocesis non absque veræ Sanctimonix fama ad superos evolavit.

Rainaldi Lantii habetur mentio à Hier. Balladorio Ecclesiæ S. Clementis Gonzaghæ piissimo Præposito in Narrat. præmissa Vitæ S. Homoboni, quam devoto, & erudito Calamo ad Patriæ nostræ gloriam conscripsit.

MDXLVIII.

Fortunius Affaitatus præstantissimus Philosophus, Theologus, Medicus, & Astronomus Gymnasii Londinensis in Angliæ Regnis Professor, penitioris doctrinæ copiam, & miram ingenii acrimoniam testatam reliquit insigni Volumine.

Physicas, ac Astronomicas Considerationes ad Paulum III. Papam, & Baptistam Belaum Card. Venetiis in 8. 1549.

In eo continentur doctissimi Tractatus.

De Androgyno à se ipso concipiente.

De Peculiari Magnetis ad Polum descensu, seu de ipsius Magnetis ad Polum conversione.

De vi Synodorum, & Ecclipsium.

De Magnis proximè futuris accidentibus.

De Varia Gemellorum fortuna.

De Causis cur Magnes ad se ferrum attrahat.

De Naturali Animarum reditu in Cadavera.

MS. indicat *Cavitellus* ad annum 1555., partitè autem eadem commemorat *Campus* ad annum 1548. Plura verò ad Reip. Literariæ incrementum à promptissimo *Fortunii* ingenio sperabantur, si diuturniori vita frui potuisset. sed adhuc ætate florentem dum quintum, & quadragesimum ageret annum, importuna mors oppressit *Londini*, magno tanti Viri desiderio Europæ relicto.

Memoratur à *Fabiano Justiniano* in *Indice Universali Alphabetico &c.* in Verbo *Ecclipsis*.

Fortunius coætaneum, & agnatum habuit *Jo: Carolum Affaitatum*, cui quartum suarum *Epistolarum* Volumen nuncupavit *Petrus Aretinus*, qui & ipsius liberalitatem impensè laudat. *lib. 5. Epist. 385., & 412.*

Eidemq; paritè *Cæsar Delphinus* *Parmensis* *Naturalium*, & *Divinorum* *Doctor* direxit opusculum *Venetiis* apud *Gabrielem Giolium* ann. 1547. excusum de *Summo Rom. Pont. Principatu*, & de ipsius *Temporalis* ditione demonstrati. in fronte libri legitur *Celeberrimo D. D. Joanni Carolo Affaitato Nobilium Cremonensium præcipuo &c.* Hic diù commoratus *Antuerpiæ* ibidem obiit anno 1555. immensis post se relictis opibus, ex quibus tulit ejus *Familia*, ut cum ditioribus *Italiæ* conferri posset.

Meminerunt *Cavitellus loco cit.*, & *Campus ad annum* 1586. ubi fusè nobilitatem *Affaitatam* recenset.

Fortunii, & *Joannis Caroli* laudes leguntur in *Carminibus Nicolai Grudii Nicolay Poeta Belgici editionis Lugdunibatavæ* apud *Elzevirios* anno 1612. & nempè. *Funerum lib. 2. pag. 139., & 140.*

Fortunio Affaitato Cremon. Mathematico Londini apud Anglos mortuo.

Affaytate Tue, Fortuni, gloria gentis
 Arcania Urania cui sua scire dedit.
 Post longos terrarum obitus, pelagique labores
 Audiit ut ripa te cecidisse sua.
 Ipse Pater *Tbamesis*, juncoso emersus ab amne
 Stillanti tales edidit ore sonos:
 Terra ferax *Vatum*, eterno celeberrima *Vida*,
 Menia quæ latii colluit unda *Padi*,
 Te quoque perpetuum tanto se jaçlet alumno,
 Dum mihi sit tumuli fama secunda tui.

*Joanni Carolo Affaytato Cremonensi Gistella
apud Flandros Domino.*

Notus Joannes toto bene Carolus Orbe
Gentibus, & Variis, & cbarus Regibus hospes,
Ante alios tibi, quem sensisti Carole Cæsar
Præsidium dubiis non aspernabile rebus,
Hic jaceo: nec opes fatum potuere morari,
Nec pretium eximii claræ Virtutis honores?
Nascentem Affaytata domus letata Cremonæ est.
Andoverpa necem doluit. nunc Flandrica servat
Clausum marmoreo Dominum Gistella sepulchro.

De hoc Auctore, pariter agit eruditiss. P. Coronellus in Tom. suæ
laudatissimæ Bibliothecæ Universalis nuperrimè edito.

Eod. Anno XLVIII.

MAgdalena Affaytata de Biliis Comitissa virili, & erudito
calamo scripsit Italicè

Epistolas de inito celibatu ad Dianam Contrariam pag. 67.

Faustinæ N. de more, Majo Mense, non nubendi pag. 85.

Ad Luciam Carrasam de prudenti Conjugis electione. pag. 86.

Ad Ideam Burgam. De iis qui occiderunt Uxores.

Habentur in Volum. Epist. à clariss. aliquot Mulieribus conscriptarum, quas Venetiis excudit Gabr. Folitus de Ferr. 1548.

Est de eadem mentio apud Lucam Contilem in lib. 4. Epist. Papiæ dat. 1563. pag. 189. edit. Venetiis 1564.

Eod. Anno.

MArgaretha Uberta Stanga in eodem Volum. habet doctas
Epistolas ad pag. 110. 124. 125. à nobis hic memoratur, cum hæc Matrona nupta fuerit Cremonensi Patritio.

Eod. Anno.

LUcretia Picenarda Crotta Matrona honestissima, quæ cum non
tantum venusta corporis forma, sed pulcherrimis ingenii, &
animi dotibus ab exacti sæculi non vulgaribus Poetis celebretur,
ut videre est in libro cui tit.

*Rime de diversi Autori Eccellentissimi lib. nono. Cremonæ per
Vincentium Comitum 1560., non est à me negligenda quin immò
debet transcribere inter alia, quæ pag. 318. melifluè de ipsa canit.*

Joseph Betussus.

TRà mille palme, tanti è più trofei,
Onde altera sen vâ Cremona vostra
Tenga a gloria maggior, ch' à l'età nostra
Hà in sè il più bel di tutti gli altri bei.

Tien voi, Donna Real ch' à mille Orfei
 Dareste vena; si per voi si mostra
 Come col tempo si contende, e giostra;
 E come in vita si può gir frà i Dei.
 Non si compiacque in voi sol la natura,
 Quando v' ornò di belle chiome, e viso;
 Mà il Sommo Iddio vi pose industria, e cura.
 Di quì nasce, che gli atti, el dolce riso
 Che gli spiriti à se Lucretia fura,
 Ne fan fede del ben del Paradiso.

Scriptit erudito præter sexum ingenio

Epistolas, ut in Volum. *Epistolarum* à clarissimis plerisque
 Fæminis exaratarum, quod Venetiis excudit allegatus *Folitus*
Ferrarius 1548. Curiosa nonnulla Problemata solvit in *Epist.* Cin-
 thia Vanninae directa in eodem Vol. pag. 46. quæ Leontia do-
 ctinam contra Theophrastum ausæ scribere plurimum sapit.
 De hac, & vide *Diomedem Burgbesium in carm. Ital. lib. 2. pag. 10.*

MDXLIX.

Joannes Baptista Mainoldus Vincentii filius Vicinia S. Nicolai
 hoc anno in Collegium J. C. die Lunæ 16. Decemb. cooptatus,
 ad omne scientiarum genus exortus, & præsertim in humanioribus
 studiis, & legibus eminuit. Fuit ex Promotoribus Academiae
 Animosorum in Patria anno 1560. plura scripsit in Jure, quæ MS.
 custodiuntur in Bibliotheca Mainolda. Edita multa quoq; sunt,
 & præ cæteris

Oratio in funere Joannis Baptista Schitii Mediolani Senatoris.

Consilium in Materia Duelli, de quo memoriam facit *M. Georgius*
Draudius in Bibl. Classica, licet ipsum Mannivoldum appel-
 let ita, & *Com. Fontana in Amphiteatro* &c.

Subscripsit item *Consilio* 74. quod affert *Franciscus Borsatus in Tom.*
pr. Consiliorum Venetiis 1572. Mortem optiit Kal. Octobris 1575.
 Eundem quàm plures Auctores laudibus extollunt.

Vincentius Vediolus dicat Joanni Baptistæ duas Orationes inscrip-
 tas prò Gymnasiarcho deligendo Cremonæ excusas per *Vinc.*
Conclum 1561.

Jo. Jacobus Turrestinus J. C. Collegiatus, de quo infra dicam, vocat
 eundem doctissimum, & splendidissimum in suis Carminibus
 adiectis opusculo *de Melite Insula*.

Sansovinus de Famil. Ital.

Thomas Garzonius in libro inscripto *Piazza Universale. discursu* 73.
Petrus Peçorellus in Addit. ad Stat. Buxeti. Rub. 44.

Franciscus Zava in primo Tom. *Orationum* *Oratione* 2. & in *Epist.*
famil. lib. 7. & lib. 12. in Epist. ad Carolum Sigonium, in qua Mor-
 tem Mainoldi deflet.

*P. Alex. Raudensis in Tract. de analogis. Venetiis 1587. lib. 1. cap. 31.
& alibi.*

*Hier. Faballus in Oratione 2. ad Decuriones Cremon. magna cum laude
agit de Mainoldo.*

*Diomedes Borgbesius Senensis in tertio Volum. rythmorum p. 3. Patavii
1568. & alii.*

Dum esset Patriæ Decurio, & ex Conservatoribus Patrimonii
eiusdem in Constructione publici Palatii quid egerit,
hæc Inscriptio Januæ superiori apposita indicat.

*Has scalas una cum Curia ad comitia habenda in commodiorem,
decentioremque locum transferendas, omnemque hanc Palatii partem
ubi reliqua rerum publica negotia procurantur Superiorum temporum
injuria neglectam; Decreto, & Sumptu Civitatis publico ad pristinos
usus revocandam curarunt. Joannes Baptista Mainoldus J. C. Ma-
ximilianus Covus Comes. Laurentius Sfondratus Equ.; Antonius
Oscasalus Cap. Carolus Scbinchinellus, & Maximilianus Madius.
Philippo II. Hisp. Rege, & Mediol. Duce Anno Jubilæi MDLXXV.*

Eod. Anno.

PAulus Fossa Ludovici F. honesto loco natus in Vicinia S. Nico-
lai Vir gravis, & elegans, & in omni literarum genere perpoli-
tus, præcipuè verò jurisperitia doctissimus, ex quâ Judicum Pa-
triæ Collegium die Lunæ 28. Januarii anno huic antecedenti
ingressus post Civitatis Decurionatum Præturas tum Laudæ
Pompejæ, cum Mediolani administravit, ubi ejus Nepos Octo-
bonus Fossa J. C. Vicarius apud eum sedit. Ad Carolum V. Sum-
mum, & Opt. Imperatorem totius Insubriæ votis ablegatus, Ca-
pitaneus exindè Justitiæ (ut ajunt) delectus Mediolanum remi-
grat. Ejus eximiam virtutem commendat *Franciscus Zava*
Rbetor Cremon. in secunda Orat. ad Decur. Cremon. scribendo sunt,
*& multi alii, qui foris vivunt nomine Legationis hanc Patriam bone-
fantes, Civesque suos perenni laude decorantes, è quibus Paulum Fos-
sam omnes novimus, in cujus quidem opera fide, atq; prudentia hæc tota
Civitas conquiescit, quem cum nomino hominum sanè Jurisperitorum
eloquentissimum, eloquentium Jurisperitissimum intelligo.*

De eodem *Antonius Campus hist. lib. 3. referens ejus obitum, &
sepulchrum.*

Hier. Faballus in Orat.

Ludovicus Carvitellus in Annal. ad annum 1575.

Alex. Lamus in Somn. cant. 2. ubi

Paolo Fossa d' eloquenza fiume &c.

Eod. Anno XLIX.

CLemens Pusterla teneris adhuc Adolescentiæ annis S. P. Fran-
cisci militiæ adscribitur inter Conventuales, ut ajunt, Philo-
sophus, ac Theologus sub optimorum Præceptorum disciplina

non vulgaris emerfit, indè per celebriores Italiæ Urbes Dei Verbum exemplo, ac virtute disseminavit. Cum majores in ordine dignitates affecutus esset, Procuratoris etiam Generalis maxima cum laude obivit. Reliquit post se

Concionum libros tres

Ex Regestis sui Ordinis, & ex Bressiano in Corona Vir. Illustrium Cremonæ: lib. 1. p. 3. ab eodem Bressiano libro allegato memorantur etiam ex hac Seraphica Religione ad annum 1529.

Julianus de Caetanis, qui præter alios sui Instituti priores gradus obitos fuit Regens, & Commissarius in Istria, & ad annum 1552.

Cyprianus Losius virtutum splendore coruscans, & Regens, ac Commissarius in Germania, quam Provinciam sibi ob merita ab ejus ordinis Generalis Ministri demandatam optimè administravit.

Eod. Anno.

FABRITIUS de Aligeris Nobilis Rheatinus Benedicti de Accoltis S. R. E. Cardinalis Episcopi Cremon. Vicarius Generalis inter nostros Cives adscriptus inter meos Literatos enumerandus cum miris laudibus ob ejus innumeras Virtutes in Patria nostra sibi eximie prudentie famam comparasset. Hunc reor Nepotem fuisse Marii Aligeri Episcopi Rheatis, ad quem scripsit Jacobus Sadoletus Episcopus Carpentoraëti, dum adhuc inter Romæ Purpuratos non esset, ut *in lib. Epist. 9., & dum esset Cardinalis lib. 10.* Verùm antequam subnectam Cremonensium diploma, quo Fabritium Concivem constituerunt, mihi permittatur de altero Patritio Rheatino, cujus humanitati, ac Musæ plenè Angelicæ fateor me devictum, memoriam agere, & scilicet Lauretum Matthejum, pietate & Carminum suavitate cum Regio Propheta, cujus versus præter omnem ausum italicè exposuit, comparandum.

„ **D**Ecuriones Cremonenses, Fabritius Aliger Archidiaconus
 „ Rheatinus octo annos atque amplius apud nos Episcopa-
 „ les vices gessit, cum muneri vacare non posset amplissimus Car-
 „ dinalis, Benedictus Accoltus, ad quem ea dignitas plurimis jam
 „ antea omnis delata fuerat. Is autem interiecto tempore diver-
 „ sos quidem Viros in summis officii generibus habuit, sed nul-
 „ lum profectò (quod pari eorum sit dignum) Quin demandatas
 „ sibi vices magis impleverit, quam Aliger ipse ut omninò nul-
 „ lum locum desiderio nostro reliquerit; cum sit Sacrarum legum
 „ Consultissimus prudentia incredibili in Jure dicendo semper est
 „ usus mira humanitate præditus, & (quod maximè præter cæ-
 „ tera Comendationum dignum est) integritate, vita, & honestate
 „ morum insignis, ut facile ab eo rectè, & honestè vivendi exem-
 „ plum unusquisque, quod imitetur habere possit: Cum verò jam
 „ functo vita Accolto, à Nobis propè diem discessurus sit, mole-
 „ stia quidem maxima affecti sumus, sed cum ejus Memoriam
 „ nobis

„ nobis, quò ad fieri potest, immortalẽ esse, simulque benevolenti-
 „ tiam erga eum nostram declarare cuperemus, nihil nobis ad eam
 „ rem accommodatiùs se se offerre visum est, quàm si eum Civitate
 „ nostra donemus; id quod non tam ipsi, quàm nobis ornamen-
 „ to, & gloria forè arbitramur, nam præter jam dictas ejus virtu-
 „ tis, Patriam habet Rheate antiquam, & Nobilem, in Sabinis
 „ Urbem, ex qua Clarissimus olim Imperator Vespasianus origi-
 „ nem duxit, cujusq; agrum M. Varro Umbilicum Italiæ esse scri-
 „ bit, nam de Aligerorum familia honesta, & antiqua non solum
 „ apud Rheatinos, sed etiam Mediolanenses, & Florentinos,
 „ unde Dantes ille Poeta apud Thulcos celeberrimus, satis, super-
 „ que constat; ut igitur hac in re animo nostro quamprimùm satisf-
 „ faceremus, in Curiam nostram convenimus, adhibitisq; de more
 „ totidem aliis ex Civitatis Decurionibus, præsentẽ item, & assen-
 „ tiente Clarissimo Juris Consulto, & Senatore, Urbisq; Prætore
 „ Jo: Paulo Bertio, omnium calculorum suffragiis more nostro
 „ ipsum Fabritium Aligerum Civitate donavimus, & jus Civitatis
 „ in eum contulimus, ut omnes prærogativas, & dignitates Civium
 „ Nostrorum percipere possit, eumque lege municipali de domo,
 „ & Florenis solvimus. Has autem literas in perpetuum animi
 „ nostri testimonium scribi, signoq; nostro imprimi jussimus: Cre-
 „ monæ xv. Kal. Aprilis MDXLIX.

Eod. Anno.

Anselmus de Tintis filius Francisci, Viciniæ S. Vincentii J. C. ex
 Patrio Collegio legum peritissimus, in eodem receptus die
 Martis 3. Septembris 1538. anno 1542. Vicarius Prætorius Ale-
 xandriæ, ac Prætor Mediolani, & anno 1564. Mantuæ, de quo
 optimè loquitur *Franciscus Zava in Oratione secunda ad Decurio-
 nes Cremonenses. Mantuæ apud Amplissimum, Justissimumq; illum
 Ducem sedet nunc inter gravissimos Judices maxima cum laude, &
 Cremonensium nomine Anselmus Tintus; Mediolani is antea Prætor,
 atque honorificè apud Regem nostrum legatione functus. Illum Man-
 tuani omnes venerantur, bujus suaviloquentiam admirantur, pruden-
 tiam, & tanti hominis gravitatem suspiciunt.*

Laudibus eundem extollunt *Hier. Faballus in Orationibus,*
Basilus Zava in Epist. Trajano de Tintis,
Campus bist. lib. 3. ad annum 1549.

Abbas Gbilinus in Annal. Alexandria ad annum 1542.

Bressianus in Coll. J. C.

*Scipio Agnellus Malpbeus Epif. Casal. in Annal. Mant. lib. 9. cap. 4.
 pag. mibi 654.*

Floruerunt ex hac progenie J. C. ex eodem Coll. anno 1198.

Usbertus doctissimus Honorio III. Pont., & Friderico II. Imp. ob
 legationes notissimus 1231. Joanninus, & 1504. Antonius præter
 alios

alios proximis hisce temporibus, Thideus, & Anselmus, quem postremum laudat *Ferrotius in Annagr. Illustr. Vir. pag. 75. & 151.* Die 9. Januarii hoc anno 1549. Philippus Hispaniarum Princeps Mediolano divertens, Cremonam venit, Regiis cum plausibus splendidissime in Nob. Treccorum Palatio receptus.

MDL.

HYacinthus Covus J. C. præclara Soncini Domo profectus, ex qua Nicolaum, Hieronymum, & Jacobum Comites, aliosq; celebrat in suis Poësis *Jō. Thomas Musconius*, & nos superius memoravimus Bernardinum, legali plurimum valuit eruditione, cujus & monumenta reliquisse fertur haud pænitenda, scripsit inter cætera

Consultationes Legales.

Carceratorum Advocatus, pro ipsis, & varia lucubravit, & interdum oravit insigni cum facundia. Tandem repentino sanguinis vomitu exanimatus, immaturè nimis jus suum neci persolvit. Quare præcipitem Amici deplorans interitum *Musconius*, sepulchralem hanc ipsi posuit inscriptionem, *lib. 1. Epitaph. 10.*

Sacrarum Interpres Legum, & tutela Reorum

*Fida, Decus, Covæ, fama que rara Domus,
Hic, Hyacinthe, jacet simul, & vox fugit, & ipsa
Vita, replens pleno dum fluit ore cruor:*

Nec quæ profuerat multis pia lingua precari

Hoc potis, ut natis oscula pauca dares!

Quantæ verò Nobilitatis ea Gens fuerit, indicat Covum Cremonensis Agri Castellum, ab ipsa quondam possessum, & ut ferunt, denominatum; quod à Bergomensibus occupatum, & solo æquatum anno 1268. ac ab inde restauratum, paruit Joanni Thusco Egregio Equitum Pandulphi Malatestæ ductori, & Genero Jacobi Covi Soncinatum Arcis Præfecti, qui anno 1412. Municipium illud acerrimè propugnavit adversus Cabrinum Fundulum validissime obsidentem, ut refert *Cavitellus*. Inde Bellicæ Fortitudinis domesticum, quod imitaretur, deduxit exemplum Joannes Franciscus ex Comitibus Covi, qui unà cum Carolo Regonalco Convice Tribunus Militum Itolorum contra Turcas, Cypriam Salaminam, Famagustam dicunt, oppugnantes, acerrimè dimicans, multis hostibus interemptis, gloriosè occubuit anno 1575. ut etiam innuimus in pr. Vol.

Præter Covum possedit & hæc Familia Castrum Antegnati, seu Anteniatas Districtus, & Diæcesis Cremon. de quo Joannes Maria Angelus Mediol. Dux in Feudum investivit Comitem Jacobum filium Nicolai anno 1411. & anno 1413. titulo Feudali ab eodem Principe concessam Terram, & Arcem Romani ditionis Bergomensis, ut apparet ex tabulis typis datis, quas mihi eruditionis, &

amici.

amicitiæ gratia præbuit *Jo: Antonius Cattaneus Soncinus* in Me-
diolanensi Foro solertissimus, & doctissimus Advocatus.

Emicuit & exacto proximè seculo Comes Octavianus, de quo *Daniel Cajetanus in Poematis MS. & Franciscus Zava* notabile cecinit Epicedium, ut in ejus carmine. Celebris est pariter Comes Vespasianus, quem interlocutorem in suis dialogis de Funeribus antiquis introducit *Thomas Porcbacchius*.

Hoc anno 1550. inter Sanctimoniales S. Zenonis, nunc S. Joannis Novi nuncupati, moritur in osculo Domini Honesta de Piscarolis nob. Cremon. vitæ innocentissimæ candore coruscans, ut ex regeftis illius Monasterii.

Eod. Anno.

Faustinus Barbonus, sed meliùs Barbovius ex Soncino agri Cremonensis oppido percelebri, nobiliumq; ingeniorum feraci, cultioris literaturæ, Poeticæ præsertim, & eloquentiæ laudibus excelluit, latinè, & italicè numerosa conscripsit

Poemata,

quæ MS. non semel innuit, & laudat *Publius Franciscus Spinola* Poeta Mediolanensis, perperam Petrus Franciscus à Picenello in Atheneo vocatus, singularis ipsius amicus, apud quem *libro Catullianæ imitationis, Poemate 45.* extant nostri Faustini *Hendecasyllabi* ad Leonardum Spinulam. Mortua uxore, de qua infra, novas nuptias negligens Faustinus, ad Ecclesiasticam transiit militiam, divinoq; Sacerdotis charactere vitæ reliquias coronavit, ut ex eodem *Spinula in præcitata Catulli imitatione Poemate. 32.*

Junipera Barbovia memorati Faustini Uxor tanto ingenio, tantaq; eruditione, ac animi fortitudine prædita, ut clarioribus Antiquitatis Heroinis utraq; Pallade insignibus comparare immò, & præponere nequaquam dubitaverit recensitus *Spinula lib. 1. Carminum Ode 7.* ex hac Faustinus T. Faustum filium suscepit magnæ spei puerum, de quo ad Deam Opem idem *Spinula de Catull. imit. Poemate 22.*

Eod. Anno.

Hieronymus Oliva post Daniele Gaetanum literas publicè in Patria professus est, fuitq; ex ea re à Patribus illis amplissimis, qui tunc Curie præerant, immunitate donatus, literarum elegantia, docendi peritia, morum suavitate, & vitæ sanctitatis insignis adeò exemplis emicuit, ut de ipso dici posset hunc illam Olivam fructiferam fuisse in Domo Domini. Scripsit

Orationes

Epistolas

Epigrammata.

Ejusdem meminere cum laude *Franciscus Zava in Orat. 2. adversus Gymnasiarchiam, Veditolus in Orat. pro Gymnas. sed latè in 2. Orat. adversus eum, qui in Gymnasiarchiam scripsit.*

Hier. Perbonus in Oviliar.

Fede.

Eod. Anno.

Federicus Cæsius Romanus Patritius, & S. R. E. Cardinalis inter nostros Cives adnumerandus, cum Cremonæ decem annos fuerit Antistes ab anno scilicet 1550. ad annum 1560. quo Patriæ Episcopatum Nicolao Sfondrato resignavit. Hic inclytum Virum recenseo, ut meos Scriptores illustret, qui *Equitis Prosperi Mandosii* Viri eruditissimi, nobilitate, ac virtute celeberrimi, meique addictissimi Bibliothecam Romanam exornavit in Centuria septima num. 24. cujus verba exscribam

Federicus Cæsius, Angelo Cæcio, & Franciscina Cardula parentibus ortus, ab ipsis adolescentiæ primis annis in liberalium Artium studiis enutritus, quibus Jurisprudentiam addidit, & in hac facultate versatissimus evasit. A Paulo III. Summo Pontifice S. R. E. Cardinalis renunciatus fuit. Hujusce Cardinalis virtutes, singularem scilicet munificentiam, benignitatem in Pauperes, ac pietatem in Deum, opera, quæ extant, Scriptorumque calami commendant. Scripsit Federicus Epistolas plures, quarum una ad Donatum Venetiarum Ducem italica lingua typis data, inter Principum, Illustriumque Virorum Epistolas invenitur. Vitalia limina liquit Romæ 1565. Jacet in Basilica S. Mariæ Majoris, in sepulchro ex marmore constructo, cum aenea ipsius effigie, sequenti donatus elogio

D. O. M.

Federico Cæcio S. R. E. Episcopo Cardinali Portuensi, qui hoc Sacellam, & alterum in Æde B. Mariæ Pacis, ac Templum Divę Catharinæ Virginum miserabilium fundavit, & dotavit. Angelus Cæsius Patruo optimo posuit. Vixit Ann. LXIV. Mens. vi. diebus XXVII. obiit v. Kal. Feb. anno Sal. MDLXV.

Laudant Cardinalem Cæsum Aubertus, Panuinius, Ciaconius, Petramellarius in Elogiis, Maraccius in Purpura Mariana, Contelorius in Elencho, Ughellus in Ital. Sacra, de Angelis in descriptione Basilicæ Liberianæ, Tursellinus in Historia Lauretana, Oldoinus in Athenæo Romano, & alii multi.

Eod. Anno.

Hypollitus Cattanius Soncinas Poeta Nobilissimus plura edidit *Carmina*, quorum laudum testimonium vidimus apud Joannem Thomam Musconium in *Epigrammatibus lib. pr.* quod instituti gratia hic inferre libet.

*Cum studium Cytharæ tibi cum Polymnia nervis,
Mollibus argutum pollice tendat ebur,
Et tibi Threicius Vates, tibi cedat Arion
Carmine, Delphino per mare vectus equo &c.*

& alibi in libro 1. Elegi. XI.

Reddi-

*Reddita sunt nobis vario tua scripta tenore
Carmina, ad undenos emodulata pedes,
Tornata affabrè, & Catbanensi levia ad unguem
Pumice, nec tritis condita verba modis &c.*

Eod. Anno.

Jacobus Gadius alter J. U. D. Jo: Baptistæ F. Vic. S. Vitalis coop-
tatus in Coll. die 21. Decembris 1535. Reip. literariæ, & Patriæ
decus neutiquam interituræ memoriæ, ad cujus laudem refero, quæ
scribit *Franciscus Zava in Epist. Famil. lib. 3.* in illa, quam dirigit
Jacobus Gadio ejusdem nepoti. *Tecum recole, quanta cum admira-
tione morum, & Illustrium doctrinarum Jacobus patruus tuus apud om-
nes doctos, & rerum divinarum maximè peritos extiterit, ad quem qui
aliqua de re dubitabant tanquam ad bonarum scientiarum fontem, &
difficillimarum controversiarum disceptatorem, & arbitrum decurre-
bant, à quorebus jam compositis, ità discedebant, ut nullum alium Ju-
dicem sibi quærendum putarint. Ab utraque enim parte (quod mirum est)
sumnopere laudabatur, & in Cælum laudibus ferebatur. Taceo, quod
totius religionis Abundianæ Rector, & Governator fuerit, qui si cum
mortalibus diutius fuisset, & non tantoperè ad superiorum, ut cum hu-
manæ salutis auctore esset, cæcus properasset in gradu proximo (ut fre-
quens fama erat) Pontificio brevi visuri eramus. Et qualem Dii boni
Cardinalem illum habuissimus? illum certè, qui religioni Christianæ,
ut vir maximè pius summo ornamento, & auxilio fuisset. Sed præclarè
cum illo actum est, quando omnium opinione, & Doctorum consensu,
omniumque bonorum expectatione Cardinalis fuit, & ad illud ivit, qui
omnium dignitatum uberrimus, & clarissimus fons novis semper beneficiis,
& prælucentibus gratiis, charitateq; simplici scaturit &c.*
Alex. Lannus in Somniis cant. 3. maximè eundem extollit.

Eod. Anno.

Joannes Offredus in italicis rythmis componendis insignis cogni-
tus fuit, multa ejus Poesis monumenta exhibet liber cui tit.

*Rime di diversi Autori Eccellentiss. libro nono. Cremonæ per
Vincentium Comitem 1560.*

de hoc Poeta est memoria apud *Lamum in Somnio cant. 3. pag. 66.*
Apud Fr. Zavam in Epist. famil. lib. 2. Eundem Joannem Baptistam
in simul nominat, & claudit Epist. hinc verbis. *Vale decus Phæbi.*
Alter Joannes hujus familiæ recensetur à *Buschetto* hac Epigra-
phe ad *D. Sylvestri* in Patria.

*Sepulc. Nob., & Egr. Viri D. Joannis de Offredis Philos., &
Astronom. eruditiss., ac suorum heredum, qui obiit vii. Mens.
Jun. anno à Partu Virg. MCCCCXXI.*

Eod. Anno.

Joannes Musonius Orator, & Poeta, tum græco, tum latino Idio-
mate peritissimus, inter alia opera edidit italicis rythmis

Tom. II.

Ee

Tra.

Tragediam cui tit.

Il Mustafà. latinè

*Oratio in Parentalibus Francisci Sfondrati Cremon. Patritii
S. R. E. Card. Patriæ Episcopi.*

*De optimo Principe Oratio cum lucubrationibus Stephani Nigri.
Basil. apud Henripetri 1532. in 4. ut scribit M. Georgius
Draudius in Bibl. Classica.*

Apollo Italicus. Papiæ 1551.

Pluraque ejus Poemata, quæ MS. extabant penès Avunculum meum Amantissimum Josephum de Nigris J. U. D., & Philologum ornatissimum fuerunt, dum adhuc ego puer essem, transmissa ad Laurentium Legatum virum clarissimum dum Medici publici munere Novellariæ fungeretur, ut ex Epistolio ejusdem dato sub die 29. Novembris 1674. mihi ab ipso Avunculo meo unà cum aliis tradito, in quo legitur. *Havendo io poi ricevuto da Cremona i nobilissimi MS. delle Poesie del suo antico Gioseffo Negri, e del Musonio, e ringraziatala parimente di sì gentile regalo &c.*

Ragusis publico stipendio humaniores literas docuit. In Patria è seculo abiit ann. 1561. hora quarta noctis ante diem 4. Novembris dum ibi Grammaticæ lector in generali, aut ajunt, Consilio anno 1560. die 22. Augusti electus fuerat.

Cavitellus de eod. Annal. anno prædicto,

Antonius Campus bist. ibid.

Jo: Thomas Musconius Epigr. lib. pr.

Paulus Musconius Eleg. 7. lib. 1.

Leo Allacius in Drammaturgia Indictione 60. verùm nomine Henrici, & super hoc allegat Antonium Campanum Hist. Cremon. loco dicendi Campum, ex quo arguendum aliquando homines doctissimos in adventitiis eruditionibus hallucinari.

Joseph Niger antiquus in ejus MS. Poeticis mihi dono datis ab Josepho Nigro humanissimo Avunculo meo habet Epist. 6. Musonio Præceptori suo directam, quæ incipit.

Musoni Patriæ spes unica, gloria vatam;

Ætatis nostræ, Pierique chori &c.

In Elegiis habet quintam sic inscriptam.

Epithalamion in Nuptiis Jo: Musonii:

Julius Favoldus in fine Annal. Venet. Musonium commendat, suumq; doctissimum præceptorem appellat.

Faballus in Oration. ad Decurion. Cremon.

Zava in Carmin. Orat., & Epistolis, & præcipuè in Parentalibus ejusdem permulta.

Non est omittendum, ut legi in *Additis doctissimæ Bibliosophiæ Min. Convent. P. Franchini*, quod Hieronymum Pallanterium Senioremem è Castro Bononiensi Episcopum Bisontinum Magnum Min. Convent. Theologum fuisse Cremonæ à Joanne Musonio in poeticis instructum, ubi tunc scripsit ipse Hieronymus carmina exametra,

& saphica de Passione D. N. J. C. memorata ab Antonio Riccobono, & à Paulo Freher Theatr. Vir. Erud. clar. tom. pr. p. p. sect. 3. pag. 295. Fuit & Musonii discipulus Salvator Bartoluccius de Assisio ejusdem Ordinis ingenio clarissimus. *Vincentius Veditolus in Oration. Orat. 2.* disertè Musonium laudat, & inter cætera. *Utinam tandiù saltem vixisset, ut ea quæ elaboraverat, & compressa tenebat, edere potuisset.*

Camillus Becbara Plac. incolatu verò Cremon. cum fuerit Præp., & Rector Ecclesiæ S. Antonini Cremonæ in suo libro *diversorum Poematum edito Cremonæ 1570.* pluries de Musonio, & etiam in Epigr. Excell. Jo: Baptistæ Bonetto Med. Cremonæ pro doctissimo Joanne Musonio Ægrotante.

Laura Ferrea Ammanata Poetria Florentina, ut in lib. 1. oper. Etruscorum pag. 47. edit. Florentiæ apud Funtas 1560. materno ejus decatrastichon.

Musonium sic laudat.

MUsonio, cui le carte, e dotte Suore
Più ch'altromai lattaro, e più cortese
Quanto à gli altri nasconde à Voi palese
Fà il vago Dio, che fà c' Huom mai non muore!

Se di quei carmi, che à perpetuo honore
L'eternitate al suo gran Tempio appese,
D'ambo duo noi, poiche à me non contese
Mio basso merito vostro alto favore.

Tarda e lenta vengo io con questa oscura
Vil penna à render grazie, à porger prieghi
D'haver loro talhor nel pensier vostro.

Dritto, e ragione è ben', chi m'assicura
Che non v'offenda, onde poi mi si nieghi
Quel di voi puro, e sì lodato inchiostro.

& alibi alio laudat Epigrammate.

Eod. Anno L.

JO: Jacobus Putealis ingenio lepido, & urbano fuit, scripssisse fertur
Orationes, &
Carmina.

de eod. meminit *Hier. Faballus in Orat. Ad Decuriones Cremonenses in Controversia Gymnasiarchie, & præcipuè scribit, Vita defuncto Jo: Jacobo Puteale homine erudito, temperatisq; moribus insigne, quem in Tartessii Gymnasio hypadidasalum docentem audiebam.*
Veditolus de eo in Orat. 2. eodem tit., quo Faballus.

Eod. Anno.

Octavianus Fodrius in rythmis italicè pangendis purgata phrase
fæcundus, cujus carminum experimentum legitur in libro
Tom. II. Ee 2 inscri.

inscripto *Rime de diversi Autori Eccellentifs. libro nono Cremonæ per Vincentium Conctum* 1560. ex quibus sequentia Lectori trado, ut concipiat qualis esset noster Poeta. Ad Musam loquitur.

ALma, per cui ciascun honora, & cole
 Il sacro Alloro, & la cui dolce vena
 Parte d'ardor, parte di ghiaccio piena,
 Tanto s'estende, quanto scalda il Sole;
 Godi lieta, d'haver tante parole
 Sparse per isfogar l'acerba pena:
 Poiche questa tra noi del Ciel sirena,
 De pianti, e de tuoi guai, teco si duole.
 Che se spesso ver lei volgi la mente,
 E se ben de la sù fisso remiri
 Gli affetti suoi, vedrai come sovente;
 Tal hor da sdegni tuoi vinta s'adiri,
 Tal hor da pietà mossa, dolcemente
 Al suon de dolci tuoi detti sospiri.

*Laudat. ab Alex. Lamo in Somniis cant. 2. ubi de Fodrio,
 & Julio Crotto cecinit adolescenti Musa.*

ECco poi il Fodri, e Giuglio Crotti uguali
 D'ingegno, e bench' il Crotti più alto saglia,
 E più famose al Cielo spieghi l'ali,
 Che humor latino in lui mandò Castaglia,
 E nel Fodri volgar, pur'immortali
 Ambi farolli, e pari in tutta Itaglia,
 Che l'opre lor son tai, che in tutti i lati
 Mertano i bei lor nomi esser lodati.

Eod. Anno.

OTho Cremonensis Insignis Medicinæ, ac Philosophiæ Doctor
 scripsit opusculum

*De Electione meliorum simplicium, ac specierum Medicinalium
 Rhythmi excusi ad finem Salernitanæ Medicinæ bonæ valetudinis tuen-
 dæ à Jo: Curione enarratæ. Francofurti apud hæredes Egenulpbi
 1559., nec non Parisiis apud Carolum Perier eodem anno.*

Authores de eodem scribentes sunt M. Georgius Draudius in *Bibl.
 Classica de lib. Med.*

Conradus Gesnerus in *Bibl. Instit.*

Israel Spacchius in *Elench. Medicorum pag. 152.*

Otthonis librum prænotat hoc titulo

De Medicamentorum Simplicium delectu.

Pascbalis Gallus *Bibl. Med. pag. 247.*

Antonida de *Script. Med. pag. 505.*

Bumaldus, seu Ovid. Montalbanus in *Bibl. Botanica pag. 70.*

Eod.

Eod. Anno L.

Antonius Maria de Augustis ex Patriæ Decurionibus Nicolai Lucari discipulus politiciorè literatura excultissimus, & meliori de censu Poeta quamvis maximis Reip. curis, & occupationibus distentus esset, subcesivis horis in Suadelæ, Musarumq; vireta digrediens nominis celebritatem quæsit, multa namq; scripsit æterna luce dignissima: inter quæ nobile Poema Heroicum de Virgine Deipara cum Epigraphe

Mariados continens Vitam, & prodigia B.V.

Simile argumentum mutuati sunt Cæsar Delphinus Parmensis, & Paulus Musconius Soncinas in suis de B. Dei Genetrice Poematibus. Verùm Augusti præstantes lucubrationes, vel in ejus filiorum manibus naufragium passæ portu lucis cum magna paternæ gloriæ jactura fraudatæ sunt. Hùc ideò respicere vellem insignes doctrina Viros, qui cum aliquid frugi monumentis mandarint id aliorum commodo vivi prodire non sinunt, sed posteritati committunt incertæ ipsius diligentæ nimium fidentes. Undè tot opera desiderari, totque Authorum spes eludi videmus. Meliori tamen fato apud alienos, quàm apud Augusti hæredes cusa est elegantissima quædam ipsius

Elegia ad Joannem Thomam Musconium suum.

Quippè quam gratiæ referendæ studiosus Musconius suis inseruit carminibus *lib. 2. Eleg. 8.* cura Pauli ipsius filii editis *Brixia apud Petrum Mariam Marchettum 1583.*

Digna utique sunt sequentia Carmina, ut è pluteis Archivii nostri ad lucem revocentur.

Hæc ab Augusto composita fuere anno 1523. dum Septembris Mense Milites Galli Cremonam obsiderent, ubi jam à frequentibus tormentorum bellicorum ictibus quassata mænia hostium irruptiones amplius cohibere non poterant, nisi ipsimet ex prodigiis, ad multos dies dilapsis imbris, urbem deserere quarta die Octobris coacti fuissent. Cognoscatur igitur ex Ungue Leo.

Ad Divos PETRUM, & MARCELLINUM

pro liberatione Cremonæ.

Quæ linguæ? quæ verba satis sunt reddere grates
Diis meritas? qui (si vera pietate colantur)
Respectant miseros, & habent mortalia curæ.
Quod nuper (si aliàs dubium fortasse fuisset)
Vidimus, expertique sumus, facilesque fatemur:
Hei mihi quas clades nobis, quæ fata parabas
Fortuna instabilis, placidæquè inimica quieti?
Nunc etiam memor horresco, corque intus anhelat,
Et sibi vix credit tantum evasisse periculum,

Ma.

Machina jam muros nostræ prostraverat Urbis,
 Atque irrumpendi latè via facta patebat.
 Non vallum jam nos poterat, non fossa tueri.
 Perstabatq; tamen Civis per tela, per ignes
 Sors ità si ferret. mortem subiturus honestam,
 Parte alia instructis hostes de more manipulis
 Expectare notam belli, stragemque minari,
 Et demum superesse nihil, nisi ut omnia ferrum
 Misceret, fieret cædes, fluerent sola tabo.
 Ecce autem mugire Polus, ruere imber ab alto
 Incipit, exundant Campi, vulgoque timetur
 Prævenisse diem; quo si modo vera canuntur
 Deucalioneas iterum spectabimus undas;
 Quis neget ista Deis ascribere? non secus olim
 Juppiter obsessæ invadentem mania Romæ
 Annibalem subita bis tempestate repressit.
 Non secus à Delphis Brenum submovit Apollo
 Turbine ventorum, & permixtis grandine Nimbis,
 Nunc autem nobis tam miti numine fulsit
 Quis Deus? an grati Phæbo nunc fortè, Jovique
 Huic centum? totidemque illi mastrabimus agnos?
 Ista vetus pietas ævo delusa sequenti
 Debentur vobis cumulati thuris acervi,
 Nostra salus debet vobis, hæc gloria vestra est.
 Felices animæ, cælique in parte locatæ
 Te Petre te appello Sanctissimè Marcelline,
 Hic vestri quondam Cineres, hic vestra quiescunt
 Ossa piæ genti multos venerata per annos;
 Nec nuper, sed longè in nos innotuit ingens
 Vestra olim pietas, quo primum tempore Bojus
 Infesto nostros populatus milite fines
 Dura minabatur captivæ vincla Cremonæ.
 Tunc acies inter medias versarier estis,
 A Patribus visi nostris, inimicaque castra
 Fundere, tecti armis ambo cælestibus, ambo
 Fulgentes in equis, & majestate verendi:
 Ex illo fati quotiès urgemur iniquis
 Vos petimus vestro semper munimine tuti
 Effugimus casus varios, discrimina mille,
 Quid? non iratum nobis placastis Oditem?
 O noctem, horrendam noctem (nondum unus, & alter
 Annus adest) quanto trepidans fuit illa cumultu?
 Et priùs Helvetios, etiam frænasse furentes
 Est operis verè vestri. Quum millibus horum
 Innumeris essent nostri data præda Penates.
 Scilicet is animus vobis, ea mens fuit usq;

Mortales ope solari, & miseris dare dextram.
 Arthemias thædis furiarum ardentibus acta
 Auxilio eripitur vestro, patriumq; furorem
 Lenit, & à vano veterum decedere ritus
 Impellit, verosque Dei cognoscere cultus.
 Quare agite, ò mites animæ decora addita cælo,
 Quo pede cæpistis præsentis semper adeste,
 Et servate pios, ac si quid forte pericli
 Restat adhuc, tenues procul evanescat in auras.

In Patria non planè senex diem obiit sex. Non. Augusti 1655., ac si non alio, quam Augusti mense Poeta Augustus fatis cedere debuisset. Sepelitur Cremonæ in Divi Leonardi Templo ubi sepulchrum sibi hoc epitaphio paraverat.

*Joannetto Augusto illi Patri sacrum posuit Antonius Maria,
 quod ille vivens sibi præstruxerat MDXXX.*

Hinc inter Illustriores Latinis musis Cremonenses recensitus comperitur in *Leonardi Sarvii Bargei Sylva de Archangelo Rubeo Cremonense Caleni Episcopo*, in quà legitur.

*Venit superis quasi missus ab oris
 Lampridius, cumque hoc Sfondratus, Vida, Faernus,
 Crottus, & Augustus.*

Inter præcipuos Amicos habuit Ascanium Bottam Concivem, & Coxtaneum, qui & ipsius honorificè meminit *Prof. 3., & 4. Italicæ sui Ruralis*.

Eumdem memorant *Alexander Lamus in somniis cant. 2.* ubi lepidè conqueritur de filiis ejusdem Augusti scribendo.

*Quel che poi segue è il saggio Augusto, e pare
 Che à ragion de suoi figli assai si doglia,
 Perché li par, che le Virtù sue rare
 Il loro poco Amore al Mondo ei toglia.
 Sperava questi, che le sue opre chiare
 Poggiar dovessero all' Empirea soglia,
 Che degne d'irvi son, mà ohimè che chiuse
 Nell' Arca stan le sue lodate Muse.*

Antonius Campus in hist. lib. 3.

Cavitellus in Annalibus ad annum 1555.

Stephanus Doletus Aurelianensis, tam malè habitus ab Julio Cæsare Scaligero, ut diximus, ubi, de Vida, celebrat ejus amicitiam, dum ab Augusto Sigillario donatus fuerat annulo *Ode Insubrica lib. 2. carm. 24.*

Anno 1543. die 13. Decembris. In prima Nobilis Officii Conservatoris Ordinum Patriæ erectione, quod modò præsentis operis, (jam sunt anni quatuor, & ultra) Autor occupat, electus fuit noster Augustus, ut, ex Regestis Archivii ejusdem anni.

Eod. Anno L.

Joseph Bonfius, ut doctissimi Vincentii Vettori Mæcenæ inter literarum amatores jure merito est reponendus. Etenim de eo scribit *Vetiolus in Orat. 2. ad P. Cremon.* pro se ipso adversus eum, qui in Gymnaliarchiam scripsit. *Tu enim Fosippe Bonfi (cur enim hic nomen tuum taceam, quem semper mei studiosissimum cognovi; cui tantum debeo, qui mihi nulla umquam in re te defuturum toties pollicitus es?) tu inquam non hospitio solum me accepisti, sed liberos etiam tuos in disciplinam mihi tradidisti. nullum prætereà officii genus est, quo tu me non fueris cumulatissimè profecutus.*

MDLI.

Alexander de Arisiis Joannis F. non tamen ex mea familia, cum esset ille natus in Vico Domorum de Stephanis nuncupato, maxima integritate Sacerdos, ac Cremonæ Publicus Grammatices Professor in magno pretio habitus fuit. Iis, qui se in disciplinam eidem dare vellent, rogarentque quam re sibi opus esset, respondere solebat, ut Antisthenes cuidam Pontico Adolescenti, libro novo, stylo novo, novaq; tabella, animum videlicet significans, multa conscripsit, & præsertim

Normam pro addiscendu Grammatica Adolescentibus admodum facilem &c.

quæ MS. una cum aliis Alexandri operibus pervenit ad manus Rolandi Cavagnini celeberrimi Grammatici ejus ultimæ voluntatis Fideicommissarii. Inter alia piissima legata, quæ suis postremis tabulis condidit tum Ven. Consortio B. V. appellato vulgariter della Donna, tum Sacello B. V. Rosarii in Ecclesia S. Dominici Cremonæ, in quo voluit humari, ac Ecclesiæ Parochiali S. Stephani, in ejus Natali solo, non est hic omittendum; quod reliquit Domum Urbanam in Vicinia S. Georgii consitam eidem Ven. Consortio, ejusque Nobiles Regentes gravando *ad tenendum ibi in perpetuum* (utor verbis testamenti recepti à Jacobo Maria de Lupis Tabellione Cremon. diei 22. Decembris 1551.) *Sacerdotem unum amore Dei, qui docere habeat Pueros quatuor de Vicinia S. Georgii, quatuor de loco Binæ Novæ districtus Cremonæ, quatuor de superscripto loco Domorum de Stephanis districtus Cremon. gratis, & amore Dei, & absq; aliqua solutione per dictos Pueros fienda &c.*

Memoratur Alexander in *Monumentis Archivii Ord. Præd. Cremonæ.* Duos alios insignes Viros fermè hoc tempore viventes hoc nomine, & cognomine meæ familiæ conjunctissimos reperii, & scilicet.

Alexandrum de Arisiis Patritium Mediolan. anno 1526. Jurisperitorum Civit. Med. Judicum Collegio adscriptum, ut refert eruditiss. *Camillus de Sitonis F. C. in Sylva M. S. cui tit. Coll. F. F. C. C. Med. &c.*

Alexandrum de Arisiis inter Egr. Oppidi Casalis Majoris Jurisconsultos memoratus ab *Ettore Lauda in bist. Cas. Major. MS. pag. 21.*

per

per hæc verba. *Un Alessandro Arisi, un Francesco Vayno, un Claudio Pozzi, un Carlo Agosta tutti questi honorati di Officii Biennali, & altri gradi, ed alcuni di nomine di Senatore &c.*

Grammaticalem scientiam profiteri utique hoc sæculo, ut antiquioribus fuisse commendabilem, nemo est, qui dubitet. Legimus enim præter alios, apud *Ricciolium in Chronol. reform. tom. 3. catal. 15. ad ann. 766. hæc verba. Joannes Tergestinus ex Grammaticæ Præceptore anno 766. in Patriarcham Gradenfem assumptus Vir pius, & Catholicus, omniumque scientiarum, ac virtutum eximiè cultus &c.*

Quinimò Grammatici ab *Imperatore in l. exceptis C. de Decretis lib. 10.* Antistites appellantur, & hi sunt non simplices, qui solum rationem rectè loquendi, & verborum interpretationem confiderant, sed qui in omni bonarum artium, & disciplinarum genere exculsi ad supremum magistratum ingenuæ Juventutis regendæ, & erudiendæ Civitatum benè institutarum consilio, & prudentia se liguntur.

Eod. Anno.

G Georgius Oldovinus Presbyter secularis amænioribus studiis mirificè deditus, Poeta eruditissimus, qui meliorem ætatem traducens Venetiis ibi edidit opusculum elegiacis versibus compositum dicatum (ut ipse ait) Adriaticis Juvenibus studiosis, cæterisque aliis Musarum Amatoribus *apud Franc. Marcolinum 1551. prænotatum.*

De Primordio, & felici successu Urbis Venetæ.

Epigrammatum lib. tres accessit l. Augustini Thvani Cambrae Lipsiæ apud Schurer. Ambergæ apud Schenfeld. 1608. in 12. Lugduni apud Barth. Vincent. 1618., & Francofurti apud Schmidlin. 1614.

De eodem M. Georgius Draudius in Bibl. Classica.

Cavitellus Annal. 1539. eum malè vocat Gregorium.

Hic autem Georgius ille videtur, qui novus Trapezuntius Cremonensis vocatur à Sfortia Pallavicino decatetrafitico in Conjugem Poetriam, quod occurrit *lib. 3. Epist. collectarum à Franc. Turcibionum. 13. ubi*

*Ceda il mio dotto, e raro Ferrarese,
Cb' addolcirebbe un Indo, un Turco, ò un Mauro,
E'l nuovo Trebisonda Cremonese.*

Georgius enim pariter vocabatur Trapezuntius ille Græcarum Patrum literarum.

Eod. Anno LI.

Sigismundus Guindanus Musarum studio præclarus, at infelicium literatorum memorabile exemplum. Scripserat enim heroico versu volumen sub titulo

Austriados

in quo Caroli V. Imp. Aug. vitam, & gesta duodecim libris canebat.

bat. verum audiamus *Ant. Campum* Nostri Scriptoris Coævum
in hist. lib. 3. ad ann. 1551. materna lingua referentem quid de Eo
 evenerit, ut alii similium Poematum Sectatores prudenter edi-
 scant. Morì nel fine di quest' anno Sigismondo Guindano nostro
 Cittadino, Poeta molto eccellente, havea questi composto dodici
 libri de' fatti di Carlo V. Imperatore in versi Heroici, imitando
 con molta felicità il Prencipe de Poeti Virgilio, mà ricevè egli
 puoco, ò niun frutto delle molte sue fatiche, perciochè havendo
 mandato à presentare quella bellissima Opera scritta à penna, il
 cui titolo era *Austriados*, all' istesso Imperatore Carlo, non n' hebbe
 da quel Prencipe solito ad essere liberalissimo con tutti i Virtuosi,
 premio alcuno, essendogli stata presentata poco avvedutamente
 da chi n' hebbe la cura in tempo, che Sua Maestà era occupatissima
 nella guerra d' Alemagna; la onde il Guindano malavventurato,
 ritrovandosi povero, e non potendo perciò far stampare la predetta
 Opera, vinto da estremo dolore la gettò nel fuoco, ed egli puochi
 giorni dopo infermatosi mancò di questa Vita, huomo per l' eccel-
 lenza dell' ingegno, degno veramente di miglior fortuna.

Lud. Cavitellus scribit in *Annal. Guindanum* obiisse die 3. Decem-
 bris ejusdem anni 1551.

A Francisco Zava laudatur in *Epist. famil. lib. 1.*

Eod. Anno.

JOannes Paulus Arisius Junior Fi. Jo: Ludovici, de quo jam sermo
 fuit, inter præclaros Jurisconsultos non ultimam sedem obtinuit,
 idcirco in magnis causis Advocatus à Principibus, & Summatibus
 foris, & domi electus haud nunquam invictus certamina reli-
 quit. Multas in jure composuit

Lucubrationes

Quas majorum nostrorum malo fato, haud incuria deperditas nunc
 defleo.

Ejusdem virtutis perhibet testimonium *Hieronymus Clocius* in *Epi-
 stola* nuncupatoria *Andreas Marino Ill. mi, & Ecc. mi Thomæ Ducis*
terræ novæ F. prò ejus libro. Pub. Virg. Maronis Versus Proverbiales
in scripto. Cremonæ 1562. ap. Vincentium Conctum, ubi in initio *A*
multis, & præsertim à Jo: Paulo Arisio, cujus opera ob excellens ejus
ingenium, & non vulgarem Juris scientiam Ill. mi, atque ornatissimus
Pater tuus in maximis suis negotiis valdè uti solet, de suis, fratrisq;
tui laudibus eximiis, & propè divinis audio &c.

Hic est ille Jo: Paulus vocatus in substitutione Fideicommissaria magni
 momenti (sed maximi quidem litigii forsan à meis filiis absol-
 vendi) facta in ultimo, cum quo decessit elogio ab Jo: Petro de Risiis
 Francisci F. Patricio Mediolanensi, ut patet ex ejusdem receptione
 habita per Jo: Ambrosium Cignardum Mediolani Tabelionem
 sub die 29. Aprilis 1551. qui Jo: Paulus licet in Tabulis vocetur de
 Risiis, nil infert cum Risiis simul, & Arisii nostri majores appellati
 fuerint,

fuerint, ad cuius rei elucidationem apponam ipsamet verba substitutionis enunciatae. *Deficientibus autem omnibus praemissis successivè Magnificus Fur. Cons. D. Jo: Paulus de Risis Cremonensis, & successivè ejus descendens masculus legitimus, & naturalis, & probior, & virtuosior, ejusq; descendentes in infinitum, & eis etiam deficientibus vocavit nobiliorem, virtuosiore, & probiorem de Agnatione Risorum declarando sub nomine Risorum ob varietatem scribentium dictam Agnationem diverso modo, etiam appellatos de Arisa, de Arisis, de Arisis, vel etiam de Arixiis, habito tamen respectu ad identitatem gentilitii stemmatis consistentis in tribus nigris repagulis, vulgaritèr Stanghettæ, divisis ab aliis tribus lutei coloris.*

Memoratur, ut quoque vidimus, in marmorea Inscriptione Jo: Lud. Patri apposita.

Eod. Anno.

FRanciscus Oriolius ex insigni Oppido Casalis Majoris (cujus nomen placet hic honoris causa apponere) fuit enim is juris intelligentia, atque omni prudentiæ genere præstans, qui in principibus Mediolanensis ditionis Civitatibus de Superiore loco sæpiùs jus dixit, ut scribit *Vectiolus in Orat. 2. ad P. C. Cremonenses.* Laudatur, & ab *Hectore Lauda in hist. Casal. Maj. MS. pag. 20.*

Eod. Anno LI.

HOmobonus Offredus omnium Medicorum sua ætate facilè Princeps, de quò scribit doctissimus *Vida in Act. 2. advers. Pap.* Hic exquisita quadam medendi ratione præditus aliquos quotidie sanando, qui periculosè ægrotabant jam propè desperati, comploratiq; ab omnibus, ut aliquis Medicinæ Deus imploraretur, & à finitimis Civitatibus jam usitato nomine Cremonensis Hippocrates vocatur &c. inter ejus opera connumerantur.

De Pestilentia lib. 3.

De Febri etbica lib. 2.

De Sectione Corporis humani lib. 2.

De parca, & vehementi Evacuatione quæstiuncula ad celeberrimum Philosophum, & Ducalem Med. Scipionem Veggium.

Benedicti Victoris Med. Faventini doctissimi maximè necessitudinem excoluit, aliorumq; suo tempore insigniorum Hominum. scripsit, & *Commentarium de Venæ incisione in principio morbi lateralis adversus Ludovicum Panizzam Med. Mantuanum*, quem refert vidisse *Laur. Legatus in Lyceo Herculis MS. apud Ovidium Montalbanum.*

Prætereundum non est ejus Epitaphium, quod prostat in celebri nostræ Urbis Divi Augustini Phano.

Homobono Offredo Philosopho Mortalibus ob mores non minùs suaviss. quam medendi præstantia charo, omnibusq; expedito, cujus domus Sanitatis Officina multis è rogo in vitam restitutis tota Italia adibatur.

tur. At dum undique à Principibus accersitus amicorum saluti consulit,
suam perdit. luctu pub. Civitatis Italia merente elatus vixit ann. LXXX.
Pet. Jo: Bapt. FF. mæstiss. Parenti Sanctissimo Pos.

Jo: Thomas Musconius in suis Epitaphiis lib. 2. ità cecinit.

Homoboni Offredi Med. Phys. Clariss. Cremon.

Venerat ad ripas fato modò functus Averni
Offredus, stygio consteteratque lacu.
Obvius Hippocrates, patrisque Epidaurius verbis
Nobilis, & gemino corpore Phylarides.
Quorum ope nigra diù vivens spoliaverat Umbris
Regna, senex morbos depuleratque graves.
Dis torvum hunc spectans quid tu hoc ait orbe petisti?
Hæc loca num solita vi populare paras.

Hiscæ Epicedium Pecini Sejani succedat è suis MS. erutum.

Turrita te Cremona te quidem decet
Plorare noctes, & dies
Homobonus postquam coactus à tribus
Fuit Sororibus mori.
Hic omnibus placebat: hic morbus suis
Verbo levabat dulcibus.
Hic Principes, hic Nobiles, hic Pauperes
Curabat æquis pharmacis.
Nunc hic cubat, nunc hic jacet, nunc hic latet
Offredus ille Homobonus.

Ejusdem cum laude meminerunt.

Antonius Campus hist. Cremon. lib. 3. ad annum 1553.

Cajetanus in carmine MS.

Lamus in Somnio cant. 2.

*Hier. Calestanus Parmens., in Observat. Pharmaceutices edit. Venetiis
1656. p. 2. in observat. ad confect. De scoria ferri. pag. 131.*

*Lud Panizza Med. Mantuan. in Quæst. Pblebotomicis. Venet. impress.
1572. & alii.*

MDLII.

L Laurentius Gazius Monachus Cassinensis ad cujus nominis me-
moriæ recolendam reddam ejus Epitaphium ad D. Justinæ
Templum, quod legitur ex Monumentis Patavinis Jacobi Phi-
lippi Tomasini.

S. D. C.

*Laurentio Gazio Cremonensi Monacho Cassinensi Viro summa religione
conspicuo, ac in Musicæ, & Arithmeticæ studiis, Theoricæque scientiæ
peritissimo; & cunctorum Eruditorum hujus tempestatis judicio excel-
lentissimo, & scribendi arte ità præclaro, ut parem fortassis aliquem,
supe-*

superiorem habuerit neminem. Qui senio tandem confectus Patavii nonagenarius obiit, non sine amicorum mœrore Anno Domini 1552. Cal. Septemb. 14.

Memoratur, & à *Scardeone Hist. Patav.* hisce verbis. *Floruerunt autem ex hac Nobilissima Gaziorum Familia omni ævo multi Illustres, & celeberrimi Viri tum armis, tum literis clari, & præcipuè nostris temporibus Laurentius Gazius Monachus S. Justinae, in cujus memoriam Jo: Baptista Rota Patav. hujus clarissimi, sibiq; amicissimi Viri virtutum maximus admiratur hoc elogium P. C.*

Quid de Antonio Francisco Gazio Insigni Astronomo, & Medico scribat doctissimus Apostolus Zenus, legatur ejus disertissima Epistola ad Ab. Justum Fontaninum Clarissimum Virum pag. 44. Venetiis cusa hoc anno 1704.

MDLIII.

PAulus Ala Joannis Petri, & Polixenæ Cambiaghæ Filius, subtilissimus Legum Interpres, cujus consilio, & prudentia dulci, doctoque sermone, & singulari liberalitate, munificentiaq; Civitas nostra eo vivente conquievit; Patriæ nomine legatus Mediolanum missus, audito, & percepto murmure excitato à Papiensibus de Veteris dignitatis loco Cremonensibus disturbandis, & ejiciendis, de qua re cum ei nihil antiquius esset, quàm nominis Cremonensis existimatio tam doctè disputavit, ut Papienses, qui illuc venerant rationes veteris Cremonensium dignitatis cognituri tunc eloquentissimum Jurisconsultum audientes summo pere admirarentur, illius facundiam in cælum laudibus tollerent, eorumq; Urbem inexplèto desiderio, & penitentia ducti remigrarunt, contentione relicta, & in ævum deserenda; licèt quidem neotericus Author in quodam Theatro Alexandrino malè edoctus, & inconsultò in re tam difficili decisionem proferre non erubuit. Sedavit, & sustulit controversiam, quæ ex Casalis Majoris, & Soncini Incolis cum Civibus nostris non pauca de re orta erat. Sanctissimi Ordinis Senatorum in Joannis Baptistæ Schitii locum substitutus hoc anno emicuit, cujus doctrinæ, & prudentiæ causas, quas summæ acura ingenii subtilitate, mentis perspicacitate, agendi celeritate, & præstantia tractandas Petrus Paulus Arrigonus Senatus Princeps tractandas novisset, cognoscendas demandabat. Huic unum tantum defuit corporis bona valetudo, quam labor in literarum studiis assiduus debilitavit, & exanimem reddidit die 4. Januarii 1563. dum esset Mediolani. cadaver in patriam delatum ære publico in Templo majori quieti æternæ splendidè commendatur, in cujus illustre funus *M. H. Vida* tunc Nonagenarius, & ultrà illachrymans tanti Senatoris jacturam inter alia ad cœnotaphii ornamentum congescit.

*Has quoque Paule Rosas, varios hos accipe Flores,
Quos mæsti cbarum spargimus ad Tumulum.*

*Sic humus æternis sibi vernet circum Amaranthis,
Sic tibi perpetuos balet, & aura crocos.*

*Salvete illustres manes, vobisq; perennis
Sit sine fine quies, sit sine nocte dies.*

Jacobus Ant. Mutius J. C. Coll. pulcherrima, & doctissima laudatione Alæ mortem celebravit, & sequens Epitaphium ejus sepulchro inscripsit.

D. O. M.

Paulo Alæ, qui ob Juris Civil. eximiam prudentiam in Senatum Mediolanensem cooptatus, eum Magistratum, & fide, gravitate, abstinentia castè, integreq; & ad priscae probitatis laudem gessit, ut longè majora à Rege sperare debuisset. Sed beù dum Reipublicæ dignitati enixe privatorum commodis benignè studet, suis parum consulens, perdita valetudine diù usus vitæ cessit suo magis, quàm aliorum tempore vixit annos 49. Mens. 7. Civitas Cremonæ decreto sepulchro sumptu publico Civit. B. M. parentavit.

Plura ejus ingenii admirabilis monimenta reliquit in Jure præcipuè, quæ desiderantur, congeffit, & librum inscriptum.

Provisiones pro regendo Navigio Civitatis Cremonæ, quæ approbante Sen. Excellentissimo fuerunt excusæ Cremonæ 1604. apud Draconium, & Zannium,

Memoratur à Zava in Orat. egregiè, & disertè.

De eodem Horatius Landus in Senatu Mediol.

Cavitellus in Annal. Camp. in bist.

Alex. Lamus in Somnio cant. 2.

Eod. Anno.

JO: Baptista Picenardus Medicinæ, ac Philosophiæ Doctor Egregius, nihilq; suo tempore illo homine elegantius Gonzaghis Principibus maxima additus familiaritate. scripsit

De Morbis muliebribus lib. 5.

De Præcognitione totius Philosophiæ lib. 2.

In Templo D. Francisci Cremonæ hoc sepelitur Epitaphio marmoreo, nuperrimè imprudentissimè sublato, ut locus daretur cujusdam inepti Pictoris coloribus.

D. O. M.

Jo: Baptista Picenardo Med. Physico clarissimo ob egregius ejus virtutes Isidorus Med. Phys. Gabriel. Julius Filii Patri dulcissimo Pos. Vix. ann. LXVI. Mens. iv. dies XVIII. Obiit iii. Kal. Janu. MDLXV.

Memoratur à Vincentio de Conclis Typogragho Cremon. in litera nuncupatoria Generosæ Cremonensi Communitati, quæ Orationi Joannis Petri de Nazariis per eumd. excusæ 1564. præmittitur.

Alex.

Alex. Lamus in somnio cant. 2.

In Collectaneis Carminum lib. 9. Cremonæ per eundem Vincentium typis datis legitur Epigramma Italicum Trajani Dordoni ad nostri Picenardi laud.

Octavianus Picenardus in Orat. pro Sigismundo Picenardo scribit. Quod si in tanta Austriaci Imperii felicitate armis ita floruit Gens Picenarda, non sanè minus literis insignis fuit. Ut enim Civitatem, & Cives, quos toties armis ab hostibus, legibus, ab injustis tutata fuit, etiam medica Arte juvaret, peperit Joannem Baptistam Picenardum Philosophum, Astronomum, & Medicum eminentissimum, qui ut alter Esculapius, languentium vota exaudiens, multis è rogo ad vitam restitutus, vixit omnibus charissimas, & præsertim Marchionibus Gonzagæ familiæ, qui ad ejus Domum, tanquam ad Delpbicum templum, & ad datorem salutis, & vitæ, votivas tabellas allaturi, recuperandæ valetudinis gratia, confugiebant, virum sanè, quem mors, licèt quotidie ex faucibus illius morientes vindicaret, nunquam tamen, ac si ejus aspectum horreret, cominus aggredi ausa fuit, donec illum jam ultimo senio confectum natura vivis subripuit, & jam mortuum morti liberaliter concessit.

Eod. Anno.

Joannes Baptista Hermentzanus nobilium scientiarum amantissimus, ac poeta muneris omnibus absolutus. quamplures italicos rythmos in unum congeffit, & publicavit inscriptos

Giardino Poetico &c.

Ejus facunda carmina edidit pariter anno 1682. Innocentius Maria Floravantius Bononiensis, simili titulo prænotata, cujus amicitiam ego summè excolui, dum Bononiæ Juris studens libentissimè degebam.

Antonius Campus hist. lib. 3. ad annum 1548. memoriam agit hujus Auctoris &c.

MDLIV.

Joannes Baptista Busetus Medicus insignis, in Chirurgicis præsertim operationibus conscripisse dicitur

De extractione lapidum vesicæ.

& alia ejusmodi.

In eo quippè Medicinæ genere præstantissimus fuit. Quamobrem ad varios Principes, & magnos Viros frequenter vocatus egregiè curavit quamplures eo morbo laborantes; undè & sibi & patriæ magno fuit honore. Meminit ipsius *Ant. Campus l. 3. hist. ann. 1554* quo tempore ipsum floruisse narrat.

Anno 1518. sequenti diplomate fuit à Civitate Cremonæ decoratus.

„ **D**eputati Præsidentes negotiis Magnificæ Communitatis Cremonæ. Universi Conditor Immortalis varias in nos natura
 „ fragiles ægrotationes, multiplicesque diversorum Morborum
 „ languores fore prospiciens humanæ conditionis imbecillitatem miseratus

„ miseratus medicinalem artem, inter alia Mortalibus elargita mu-
 „ nera effudit, & contulit clementissimè, ne quem ad unigeniti sui
 „ Imaginem condiderat homo adversa correptus valetudine tam
 „ elegans structura, ità facilè deformaretur, debilitaretur, aut pe-
 „ nitùs destrueretur; sed per ipsam ad bonam revocatam convale-
 „ scientiam, & suam agnosceret clementiam, & diù in terris me-
 „ tuendissimum nomen, & admiranda opera ejus laudaret. Nulli
 „ igitur mirum videatur, si qui artem ipsam profitentes à Majori-
 „ bus nostris, ità lege municipali, & diversis in specie concessis at-
 „ testantibus Privilegiis maximò semper in pretio habiti fuerunt;
 „ Laudandus quidem Mos, ac approbandæ institutiones, veræq;
 „ Civitates denominandæ, ubi qui virtute, doctrina bonarum ar-
 „ tium laude, & splendore ornati sunt, amplectuntur, & summis
 „ efferuntur honoribus.

„ Propterea cum apud nos quamvis parvo suæ ætatis spatio versatus
 „ vir moribus probus, & ingenio non ignavus Magister Jo: Anto-
 „ nius de Busseto Concivis noster Amantissimus Cyrogico Operi
 „ usu, & experientia variis lustratus Regionibus, adepto, sua qui-
 „ dem cum laude incumbens multa de ejus arte, & industria dede-
 „ rit, detque in dies non vulgaria experimenta: Natas in primis
 „ medicinis dissolvere, aut ferro succidere aptus, visum (quod in
 „ sensibus præcipuum est) sive albugine, optalmiisve maculetur
 „ mundare, sive vertigine, aut cataractis hebetetur, clarificare, si-
 „ ve unguis, cancris, ulceribus, sebel, pluribusq; aliis, quibus læ-
 „ di possunt lumina ægritudinibus inficiantur, liberare: aut ipsorum
 „ apstemosorum dolores, & spasima retardare non secundus judi-
 „ catus. Scissa labra consolidare peritus. Morbum patientibus
 „ gallicum mederi non ignarus. Ad removendum quascumque
 „ specierum hergnias carnosam, scilicet, ventosam, aquosam, va-
 „ ricosam, humoralem, zirbalem, & intestinale expertissimus;
 „ mentum, & porros, urina prohibentes in vesicam descendere
 „ aptissimus aperire, & etiam inde aliquo vitio, aut defectu natu-
 „ ræ impediante argentea syringa suaviter intromissa educere peri-
 „ tissimus. In intestinalibus, aut zirbalibus dilatationibus sanan-
 „ dis non inexpers, menstruum, & sanguinem restringere valens;
 „ Demortuos fetus è Genitricis utero instrumentis ad hoc peregre-
 „ giè compositis mira quadam dexteritate, Matreque Incolumi
 „ extrahere expertus, & cognitus. In mundificandis, & consoli-
 „ dandis ulceribus Matricis per alia ad id aptissima Instrumenta
 „ singularis. Hemoroidas, ficos, & id reliquorum malorum ge-
 „ nus podicem infestantes expellere doctus. Varicosis crura me-
 „ deri non impeditus. Et demum in lityasim, nephresimue pa-
 „ tientes renali, ac Vesicæ calculo, aliquando medicinis consum-
 „ pto, digestoque vesica, item aliquando facili quadam ipsi, sed
 „ mira aliis visa industria extracto calculo liberare singularissi-
 „ mus. Quæ cum nobis fide digno testimonio multorum tum ejus
 „ Magi.

„ Magistri Jo: Antonii opera, & ope adiuti, tùm qui in alios non
 „ inanem viderunt experientiam, nota fierent eam nostri, vel po-
 „ tiùs communis Patriæ gratia, & benevolentia dignum censentes;
 „ decrevimus in fidem suæ salutaris exercitationis eundem à quo-
 „ cumque tàm reali, quàm personali onere, aut mixto ordinariè,
 „ vel extraordinariè, ac etiam respectu Militum, Cavalcatarum,
 „ Alloggiamentorum, Guarnisonum, & Contributionum pen-
 „ denti, vel de cætero imponendo Dominis Excellentissimi Col-
 „ legii Cremonensis Physicis Immunitatibus, exemptionibus, &
 „ Privilegiis sibi à præfata Communitate concessis, æquare, &
 „ parem facere. Et ità Magnifico, & Clarissimo Domino Guidone
 „ Meterono Doctore Regio Senatore, ac Prætore, & Commissa-
 „ rio Cremonæ præfente, & cum ejus auctoritate, & decreto
 „ æquamus, & parem facimus, ut suprà, pari onere ipsum quoq;
 „ afficientes, quibus ipsi DD. Physici Epydimiæ tempore, & aliter
 „ ità superscriptarum eorum Immunitatum virtute gravati sunt
 „ sufficientibus ad hoc faventibus suffragiis. Recordata alia super-
 „ indè facta ballotatione, aut aliis in contrarium facientibus non
 „ attentis, quibus auctoritate præfati Clarissimi D. Prætoris, &
 „ Commissarii extitit derogatum. Mandantes eadem auctoritate
 „ suffulti, has nostras ab omnibus, quibus spectat, inviolabiliter
 „ observari sub pœna inobedientiæ nostræ digna.
 „ In quorum fidem &c. Datum Cremonæ die vigesimo septimo
 „ Mensis Maii 1518. Indictione sexta.

Signata Ugolinus Cancellarius, & Dictator, & Sigillata solito sigillo præfate Communitatis in pendenti &c.

Fuit extractum è Regestis Archivii signat. CC. annorum 1515. 16. 17. 18. 19. fol. 147.

Eod. Anno LIV.

FELICIANUS Conradus Auguttiniani Ordinis honor, cum Histo-
 ricis, Philosophicis, Theologicisve literis, & Sac. Pag., ac Cano-
 num peritia doctissimus semper effulsit. In exedris invictus, in
 Rostris indefessus, ubiq; locorum notus, Oratoriis etiam, & Poe-
 ticis facultatibus profundè versatus, ad Apicem dignitatum in
 sua Congr. Insubriæ anno 1654. communibus omnium Eligentium
 Votis in Comitibus Vitellianæ extollitur, in expleto quidem anno
 ad immortale gaudium evolavit. Sub ejusdem auspitiis anno 1553.
 pulcherrimus fornix in Augusto Divi August. Cremon. Templo
 ædificatur, expletur postea 1559. Dum esset Augustæ Taurino-
 rum; plura ejus doctrinæ testimonia demonstravit, & inter cætera
 in Bibl. D. Aug. Cremon. custodiuntur

Sermones Funebres.

De eodem consule *Don. Calvum in Mem. hist. Congr. August. Insubriæ sub ann. 1554.*

Jos. Bressianus in Corona Vir. III. lib. pr. p. 3.

Torellus in Sacul. Augustin. Tom. 8. ann. 1554. num. 19.

Tom. II.

Gg

Hie-

Eod. Anno LIV.

Hieronymus Pinzonus Cathedralis Cremon. Canonicus, & Ecclesiæ S. Leonardi Præpositus, literarum omnium peritissimus, Venetiis vitam clausit, ut de eo refert *Cavitellus in hist. ad annos 1554. Hieronymus Pinzonus Cremon. excellens Theologus, Astronomus, decretorum doctor, & ex Canonicis Ecclesiæ Cathedralis Cremonæ, & literis Hebraicis, Græcis, & Latinis eruditus, morte violenta occubuit Venetiis, dum ibi esset solatii gratia &c.*

Franciscus Zava in suis Orat. scribit, Pinzonum ab Hebræa lingua multa opera latinitati donasse, quæ penès ipsum extabant, sed illa non exprimit. ejusdem etiam memoriam habet in Epiced. Octaviani ex Comit. à Covo.

*Ipsè etiam Divi Leonardi Antistes ab alto
Ethere Pinzonus, cui verè Pagina sacra
Debet ab Hebræa translata volumina lingua
Cultus Hieronymus doctrina præditus alma.*

Erat hic Hieronymus Nepos Augustini, de quo habetur propè Aram Majorem Ecclesiæ S. Leonardi hæc inscriptio.

*Aram bujus Ædis à fundamentis reparatæ Augustinus Pinzonus
J. U. D. Præpositus in eadem, Cathedralis Templi Canonicus
Acolithus, ac Protbonotarius Apost. Deo, & Divo Leonardo
dicavit Anno S. MDI.*

MDLV.

Thomas Manna F. Petri Medici celeberrimi Viciniæ S. Leonardi, Legum Doctor eximius Collegium obtinuit die Jovis 19. Mensis Decembris 1655. Patriæ fuit Decurio, & ex Fabricæ Cathedralis Ecclesiæ Præfectis. Guillelmo Gonzagæ Mantuæ Duci familiaritate conjunctissimus, ab eodem Justitiæ Capitaneus in tota ejus ditione deligitur, & anno 1570. die 12. Septembris ex Patriæ decreto Orator ad Potentiss. Phil. II. Hisp. Regem in causa Emporiorum declaratur. multa fertur edidisse

Consilia in Jure.

Inter J. J. C. C. magni nominis, qui subscripserunt *Consilio Septuagesimo Bursati*, ut in lib. 1., legitur noster Manna, ut sub nu. 93. 96. 98., & 99.

De eodem in ædibus Canonicis propè Ecclesiam Majorem hæc est Inscriptio.

*Thomas Manna J. C. Bartholomeus
Paterus Eques, & Julius Stanga
Præfecti Fabricæ exornarunt MDLXVIII.*

Malo fato fuit è vivis sublatus anno 1575., ut notat *Campus libro 3. Hist. pag. LXX.*

Floruit & alter Thomas Manna J. C. ex eodem Collegio anno 1516. de quo extat monumentum in Inscriptioe posita ad Sacrum Fontem Majoris Baptismatis, nec non in poematiis *Cajetani.*

Eod.

Eod. Anno.

Carolus de Stephanis utriusque linguæ peritus, nec inglorius
Musarum cultor, non insulsa scripsit.

Epigrammata,

quorum aliqua in laudem Francisci Denalii Poetæ Regiensis leguntur præfixa latinis, & subjuncta Italicis ejusdem Denalii Poematis Bononiæculis 1563. In Oppido Casalís Majoris publico ductus stipendio, literas humaniores docuit, & diù Corrigii moratus, Principum, indigenarumq; animos in suæ doctrinæ, & integritatis cultum attraxit, laudabilemq; juventutem eruditione sua in studia liberalium artium allexit. Hinc *Denalius* ad ipsum *lib. 3. carm. 18.* multum laudis reliquit. commendatur & à *Vectiolo Orat. 2. ad P. C. Cremon.* eum vocando eruditissimum Præceptorem, & in humanioribus literis exercitatissimum.

Eior Lauda de eodem agit in *hist. Cas. Major. MS.*

Eod. Anno.

Alexander Schinchinellus Petri Jo: Senatoris filius, Laurea legali suscepta, hoc anno Coll. DD. Judicium ingressus fuit, sumpto exindè clericatu apud Summum Pont. Pium IV. Utriusq; Signaturæ Referendarius Romæ, in Patria verò Canonicus Cathedralis Ecclesiæ; Sanctiss. Inquisitionis Consultor, ac Monialium Generalis Vicarius, moribus, & scientiis præclarissimus effulsit, qui quamvis tot honoribus insignitus, procul dubio longè majores habuisset, nisi ejus humilitas humanum fastum superasset. piissimè fertur, mortalem vitam reliquisse die 21. Januarii 1602. condito Alexandri cadavere in Templo Divi Augustini, ubi ab Joanne Baptista Burgo Augustin. S. T. D. Celeberrimo, oratione funebri laudatur, typis data, ut dicam, pridie Kal. Febr. ejusdem anni,

Ejusdem pietatis signa exhibet in Fano recensito hic lapis.

Hanc Aram ad Dei Opt. Max. cultum per Majores suos institutum

R. Alexander J. U. C. Christophorus, & Carolus Fratres de Schinchinellis erigendam curarunt Anno à Partu Virg. MDLXI

De eodem *Alex. Lamus* in *Sonn. cant. 2.*

Cavitellus in *Annal. pag. 428.*

Antonius Campus *hist. lib. 3.* ubi *Alexandro Schinchinello Can., e Prelato del Duomo, che già sotto Pio Papa IV. hebbe l'Ufficio di Referendario Apostolico, è questi nella nostra Città molto stimato, non tanto per la nobiltà della Casa, che è delle principali, come anco per l'eccellenza della dottrina, e per la purità de costumi.*

Bressianus in *Corona Vir. Illustr., ac in Rosis, & Violis, & in Coll. J. C. Peregr. Merula* in *Carmin. ubi*

*Hinc Alexandrum Schinchinellum virum optimum,
Quem ornat probitas, jurisve præstantia.*

MDLVI.

Cæsar Gerenzanus in ejus Adolescentiæ flore magna eruditione refertus, qui cum docta *Carmina* scripseret, obtinuit celebrari à doctissimo Rethore *Francisco Zava* in ejus Epistolis Cremonæ excusis anno 1568. à me igitur hæc laus non est omittenda, cum *Zava* ipse nisi laude dignos laudaverit.

MDLVII.

Joannes Therisenghus Monachus Cisterciensis Theologicis, ac humanis literis in adolescentia imbutus, Vir effectus ad divini Verbi prædicationem vocatus, inter suæ Congregationis Sacros Oratores perfectior habitus fuit; majoribus etiam sui Ordinis dignitatibus decoratus, cum esset Abbas in Monasterio S. Mariæ Magdalenæ Cavæ non procul à Patria die 15. Janu. hoc anno ex hac vita decessit,

Opera plura

Post se reliquit, ut scribit *Bressianus in Corona Vir. Ill. p. 3. pag. 165.*

MDLVIII.

Ludovicus Capellanus, Francisci Patriæ Decurionis, & Margaritæ de Arisus filius, cui nomen Avi materni Viri clarissimi, de quo jam diximus, impositum, extitit Insignis Medicinæ, & Philosophiæ Professor Publicus in Patavina Universitate Magister unâ cum Erasmo Sydereo Germano. Recensetur *ab Antonio Riccobono de Gymnas. Patav. lib. pr. sub cap. 15. inter Explicatores tertii Libri Avicennæ.*

Francisci ejus Patris legitur hæc Inscriptio super Ponte Navigii Communitatis Cremonæ, marmoris insculpta propè Civitatem.

Ad Commodum publicum Bernardinus Crottus J. C. Franciscus Capellanus Decuriones Cremon. faciendum curarunt Carlo V. Rom. Imp. MDLI

Eod. Anno.

Dominicus de Summo in tenera ætate maximè præstitit ingenii facultate in literis addiscendis. A Parentibus Romam missus, Paulo III. Rom. Hierarcæ adeò gratus fuit propter ingenii comitatem, ut ab eo inter Canonicos S. Laurentii in Damaso de Urbe electus fuerit; interibi, vacante Episcopatu Bissinianensi, ad eundem accitus est, verùm edita jam ætate Romæ immortuus est, & sepultus in iisdem Divi Laur. Ædibus hac inscriptione.

D. O. M.

Dominico de Summo Cremonensi Civi Romano, Canonico Divi Laurentii in Damaso, & Episcopo Bissinianensi. Andreas Breventanus de Summo, ac Pacificus Arditus bæredes Avunculo, & Benefactori suo Posuere. Vixit ann. LXIX. Mens. iij. dies xvij. obiit ann. Sal. MDLVIII. nono Kal. Januar.

Vide

Vide *Ughellum in Ital. Sacra.*

Bressianus in hist. Eccles. MS. hunc dicit ex ordine Cruciferorum, qui in suburbiis Cremonæ degebant in loco, vulgaritèr nuncupato l'Incrofato, sed alterum Dominicum de Summo ab hoc diversum reor esse, de quo extat memoria in *Sanctuario Cremonæ Peregrini Merula*, ubi de Ecclesia SS septem Fratrum excurrit.

Eod. Anno.

Bartholomæus Sylvius, quem Cremonensem esse refert *Conradus Gesnerus in Bibl. Instituta, deinde completa per Josiam Simlerum Tigurinum Tyguri apud Christophorum Foscovorum 1574., & scripsisse*

Libellum de Eucharistia, quem impressit Joannes Opporinus Calcographus Basileæ in 8. 1558.

De eodem *Ovidius Montalbanus lib. 1. Dendrologiæ Aldrovandicę pag. 29. Legatus in Fragm. Licei Herc.*

Cujusdem Herculis Sylvii leguntur carmina in laudem Elii Julii Crotti Cremon. ejus carminibus præmissa, Ferrariæ 1564. excusis.

MDLIX.

Dionysius Somentius illustris J.C. & in ditionibus Nobilium de Sfondratis ad Larium lacum Judex, magnæ Vir eruditionis fuisse perhibetur. Ejus

Epistola latina ad Nicolaum Sfondratum Ripariæ Comitem, Regiumque Senatorem amplissimum, qui postea Cremonensis Ep., & Card. in Sede Petri fuit Gregor. XIV. legitur præfixa descriptioni Larii Lacus à Paulo Jovio nuncupatæ Francisco Sfondrato. *Venetis excusæ apud Zilettum 1559.* Vivebat adhuc anno 1583. ut refert *Carvitellus* inter Ecclesiæ Cathedralis Canonicos. Ad S. Angeli Cremonæ super tumulo Patri condito legitur.

Nob. D. Andreae Somentio, Dionysius, & Thomas Filii P. anno Sal. MDLXXI.

Eod. Anno.

Franciscus Petranigra non latinis modò, sed Græcis, ac Hebraicis literis excultissimus, nec Oratoria minùs, quàm Poetica facultate nobilis maximè in pretio habitus est, maximè apud amplissimum Concistorium Mediolanense, cujus à Secretis primo loco fuit annis non paucis. Quin & subcessiva momenta privatis confers studiis lucubravat

Poems elegans, & eruditum, ac jugi lectione dignum, in quo Philippi Hispaniarum Regis, ac Mariæ Britannicæ felicissimum Conjugium canens, augustis tantùm carminibus Augusto subiecto respondit.

Britannicarum Nuptiarum libri 3. Mediolani ex Typographia Moscheniana 1559.

Fuit

Fuit autem hoc Francisci diverticulum, ut respiraret à gravioris operis contextu. In sacro siquidem versatus argumento, Davidem ut ejus linguæ peritissimus, latino carmine interpretabatur, exactissimamque parabat

Psalmorum Paraphrasim,

quam tamquam dilectius ingenii sui monumentum ipse commemorat initio memorati Poematis Nuptialis, ubi

Argutam interea Citbaram, Getteaque Vatis

Plectra Palestini trabibus suspende, tholoque

Mox & Idumeas repetemus pectine chordas,

Et Syrium Latio carmen modulabimur orbi.

An autem tantum opus absolverit, ambigo; talem Provinciam italicis carminibus quidem inter Principes Poetas effulgens, peregre explevit Vir ætatis nostræ doctissimus, Lauretus Matthejus Nob. Reatinus, qui ut mihi generosiores ejus insinuaret humanitatem tantæ Paraphrasis admirabilis æquè, ac inimitabilis cum *ad ditis ad versiculum Gloria Patri &c.* anno 1689. transmittit exemplar typos jam sexies illustrans.

Noster autem Franciscus communem carnis vitam ingressus est anno 1563. ut notat *Cavitellus*. Meminerunt ipsius & *Campus* ad annum 1559. tùm autem *Laur. Legatus in Musæo Cospiano*, qui vellicatim plura carmina eximii Vatis in opere ostendit.

Cum ex regestis Archivii nostri anni 1548. usque ad 1553. hoc mihi devenerit Immunitatis ob duodecim Liberos privilegium, à Carolo V. nostro Petranigræ concessum, hinc transcribere placeat, ex quo etiam alia habebit Lector, ut suam adimpleat eruditionem.

„ CAROLUS V. Roman. Imperator semper Augustus &c.
 „ Petiit à nobis Egregius apud Senatum Mediolanens. Secretarius noster Franciscus Petranigra sibi concedi Immunitatem
 „ duodecim Liberos supplici libello exempli infrascripti videlicet. Sacratiss. Cæsar ad eam Immunitatem, quam ex munere
 „ silentiarii, seu Secretarii, quod M.V. impendo, adeptus sum, altera nunc accedit titulo onerosiore. Nam cum undecim Liberos
 „ vivos habessem (mitto enim duos jam defunctos) ex una Uxore
 „ Catherina Allia susceptos, nata est mihi nuper filia, qua numerum implevit XII. Mares itaque sunt septem. Joannes Paulus,
 „ Joannes Antonius, Carolus, Ferdinandus, Alexander, Hieronymus, & Valerius; Fæminæ verò quinque, Julia, Camilla ambæ
 „ cæteris natu majores; Aurelia, Anna, & hæc nuper nata, quæ nondum in Sacro Fonte nomen suscepit, sed vocabitur Eugenia.
 „ Singuli ætate ita distant, ut inter unius, alteriusque nativitatem intercesserint menses plus minus XIV. ut ergo Jus Juri mihi accrescat, & veteri Immunitati addatur nova, supplex rogo M.V. ut Senatus Amplissimi Decreto, seu declaratione velit mihi, Uxori, filiisque nostris XII. tribuere, atque conferre omnem prærogativam, immunitatem, & jus Liberos XII. quemadmodum

„ modum constitutionibus à M. V. in Dominio Mediolanensi pro-
 „ mulgatis, earumque declarationibus cautum est, atque sancitum,
 „ atque ità Deus Opt. Max. eamdem servet incolumem, & augeat.
 „ M. V. Umil. Ser. & Secretarius Franc. Petranigra Civis Cre-
 „ mon. & Mediolan. Nos verò licet supplicanti, cujus opera, dili-
 „ gentia, & fidè magnis, & gravibus in negotiis quotidie utimur,
 „ in hoc etiam credendum existimarem, non tamen in re ad uni-
 „ versos spectante, & in posteros transitura vetus, & laudabile Se-
 „ natus nostri Institutum ommittendum esse, censuimus. Quam
 „ ob rem uni è Secretariis nostris in mandatis dedimus, ut addito
 „ sibi uno ex Fiscis nostri procuratoribus super duodecim Liberis,
 „ qui in lucem editi dicuntur, informationes assumeret, quæ cum
 „ servatis servandis assumptæ fuissent, & in Senatu ipso recitatæ, re
 „ ipsa compertum est, quod in supplici libello narratum fuerat. Ha-
 „ rum igitur seriè volumus, & declaramus, ipsum Franciscum Pe-
 „ tranigram in Decreto nostro de Immunitate XII. Liberorum
 „ promulgato, comprehensum esse, eique ea immunitate uti, & frui
 „ licere, qua cæteri omnes, qui XII. Liberos susceperunt, utuntur,
 „ & fruuntur, mandantes Præsidi, & Quæstoribus reddituum no-
 „ strorum, Prætoribus, Referendariis, & Communitatibus Cre-
 „ monæ, & Mediolani, cæterisque Magistratibus, Judicentibus,
 „ Officialibus, & Subditis nostris, ad quos spectat, & spectabit,
 „ ut ipsum Petranigram ad Beneficium, & possessionem ipsius De-
 „ creti, & Immunitatis admittant, admissumque servant, & tue-
 „ antur, nec contrà illius dispositionem gravent, aut molestent,
 „ gravarivè, aut molestari permittant. In quorum fidem præsen-
 „ tes Sigillo nostro munitas fieri iussimus. Dat. Mediolani XVIII.
 „ Januarii MDXXXIX.

Subscrip. Grassus Præles.

Sigillat. Sigillo magno Imperiali in cera rubea forma patenti.

J. A. Cataneus.

Eod. Anno. LIX.

Joannes Antonius Delphinus Ord. Min. Conv. S. P. Francisci, è
 Casali Majore appellatus, cum pro Conventu ejusdem Oppidi
 professionem emisisset, natus anno 1506. die 25. Februarii, Mar-
 co Patre, ut alii scribunt, in loco Ruperum de Zannis, vulgò
 Romperzagno Agri Cremon. seù ut affirmat doctiss. *P. Franchinus*
in Bibliosophia Script. Francisc. Conv. nuperrimè edita, & nobis do-
 no transmissa, in Pago Pomponischi Diæcesis itidem Cremon.
 Cremonæ primis literarum rudimentis susceptis, Religionem in-
 greditur, Bononiæ philosophicis, & Theologicis Gymnasiis per-
 agratis, vehementi ingenio sub mediam noctem post brevem som-
 num ad studendum surgens è condiscipulis, jocosè *Media Nox* ap-
 pellabatur, primarias inde cathedras juremeritò conscendit, ex
 quibus ad Provinciæ Bonon. regimen in Capitulo Castribononi-
 ensis accersitur, & exinde ad publicè Metaphysicam Bononiæ
 docen-

docendum anno 1553. defuncto Joanne Bernerio Carrigiensi, doctiss. Francisc. familiæ decore, & Sixti V. Pont. Max. Magistro, advocatur. In Synodo Generali Tridentina, annuente Pio IV. Summo Sacrorum Rege, inter præstantiores Theologos non postremam sedem occupavit. Ad Vicariatum Generalem Apolliticum demùm per mortem Generalis Ministri Joannis Ant. Cervienfis 1559. propriis meritis extollitur, & malo sui ordinis fato anno sequenti die 5. Septembris Bononiæ crudeli febre oppressus, ut vixit, sanctissimè oppetiit, & in Eccles. Min. Conv. solemnioribus exequiis tumulo conceditur, habita funebri Oratione à Bartholomæo Baffo de Lulignano Min. Conv. ejus discipulo, de qua Oratione loquitur *Bartholomæus Riccius à Lugo in suis Epist. lat. tom. 2. lib. 4. ad M. Ant. Gambaronum Min. Conv.* pariter à Lugo, ac habito etiam hoc Epitaphio relato à *Pasquali Aliodorio in libro Doct. Advenarum Bonon. pag. mibi 44.*

D. O. M.

Joanne Antonio Delfino è Casali Majore Metaphysicæ hic in Cenobio tum in Pub. Bonon. Accad. Professori primo Provinciali, & in universa Divi Francisci Familia Præfecto, qui vixit ann. LV. M. VI. D. X. obiit MDLX.

Eo vivente, ejus celeberrima opera prodire.

De Potestate Ecclesiæ, quo universum fermè negotium de Ecclesia inter partes orthodoxas, atque Protestantes hæreticos controversum in tres libros distributum. In primo agitur de Nomine, Divisione Sum. Pont. & Ministris Ecclesiæ. In secundo de Potestate, Sacerdotio, Ordinibus, & infallibilitate Ecclesiæ. In tertio de Cultu, ejus divisione, Sanctorum Adoratione, & Imaginibus. Venetiis ad signum spei 1549. & ibi apud Andr. Arrivabonium 1552.

De Matrimonio, & cælibatu lib. duos ad Bernardum Bonojonanem Clariss. Virum, & Camerini Episcopum.

De Salutari omnium rerum, ac præsertim Hominum progressu lib. quinque, quorum Primus est

De rerum eventu, seu de futuris contingentibus; secundus de Prædestinatione; tertius de peccato Originali; quartus de lib. arbitrio; quintus de Justificatione. Prodierunt Camerini apud Antonium Gioiosum 1553. dicat. Card. Fulvio Corneo Ep. Perusino.

Dialectica methodus Bonon. apud Anselmum Giavarellum 1554. ad Franc. Gonzagam.

De Cælestibus Globis, & ipsorum moribus contra Philosophorum, & Astrologorum sententiam. Ad Camillam Paleottum Senat. Bonon. ibi apud Benaccios, & Rubeos anno 1559.

In hoc libro plures ponderat philosophantium opiniones, circa numerum, & cælorum motum, cælos esse homocentricos, vel eccentricos, omnia deducendo à paralaxis, phænomenis, ac conjunctionibus &c. propria tantùm, non aliena fultus authoritate, quod est mirabile.

Posthuma fuere.

De Divina Providentia. Romæ 1588.

De Tractandis in Concilio Æcumenico, & qualiter, & in quem finem Patres ea differere conveniant Rodulpho Pio S. R. E. Card. de Carpo dicat. typis Alexii Laurentiani 1561.

Commentaria in Epistolam ad Hebræos Romæ typis Bartholomei Grassi 1587.

Commentaria in Evangelium S. Joannis. Romæ

Opera Cardinalis Sarnani, eodem anno, cum additionibus ejusdem Sarnani. Hæc recenset M. Georgius Draudius in Bibliotheca classica, suo loco,

Idem P. Franchinus, qui, in allegato libro de nostro Authore multa scribit, refert alia opuscula scilicet

De fine ultimo

De Virginitate

Opuscula Logicalia, quæ eadem puto, ut suprâ posuimus

Dialectica Methodus.

De Meteoris

De Cœli rotunditate, forsan idem de cœlestibus globis.

De Nobilitate, ad cuius librum Horatius Civella Maceratensis ejusdem Ord. annotationes adiecit Perusie anno 1622. excusas. Idem Franchinus ubi loquitur de eodem Horatio.

A pluribus commendatur, & præcipuè à Petro Rodulpho Tossignano in hist. Seraf. Relig. ubi ejus effigies exprimitur. A Luca Vuadingo de Script. qui eum Antonii tantum nomine scribit, eumque replicat sub nomine Joannes Antonius in lit. 1. A Possentino in App. Sacro Tom. 1. qui nomine Joannis tantum. A Gesnero in Bibl. Inst. A Lud. Jacob. à S. Carolo in Bibl. Pont. à Hier. Vielmo de Script. D. Thomæ pag. 73. in marg. à Gabriele Flamma in Adnot. 3. ad vitam S. Thomæ Aquinatis ab Hofmanno in Lex. qui eum scribit è Casali oriundum ubi addendum est Verbum majori, ne confusio oriatur. A Ziletto in Ind. Lib. à Joseph Maltraverso in mem. Casal. Majoris. A Bressiano in Corona Vir. Illustr. &c. A Baretio de Baretiis in Cron. S. Franc. p. 4. lib. 3. cap. 81.

Memoratur etiam ab Ettore Lauda in hist. Casalis Majoris MS. pag. 21. qui per multos illius Oppidi Nobilissimi insignes literis hujus sæculi Viros, sine tamen anni appositione, & præter à nobis suo loco recensitos enumerat. Hi sunt

Hieronymus Mazza Francisco II. Sfortiæ Mediolani Duci acceptissimus Præpositus Ducalis Collegiæ S. Mariæ Scalensis Mediolani, primus qui Mitram in ea perspicua dignitate obtinuit.

Jo: Paulus Stortus in Insula Majoricensi Episcopus.

Ector Nigresolus, cujus approbatissimæ censuræ Vida noster se subscribebat.

Hieronymus Lauda Ectoris Patruus Gregorio XIV. prædilectus.

Joannes Zocchus in Parmensi Urbe Magistratibus clarus.

Alexander Arifius, Franciscus Vaynus, Claudius Putheus, Carolus Augusta Jurisprudentiæ titulis illustres, & ad Senatorias Sedes vocati.

Eod. Anno.

I Sidorus Picenardus Joannis Baptistæ Filius, de quo supra, Poeta latinis, græcisvè literis eruditus, publicè Philosophiæ Moralis Explicator in Almo Gymnasio Patavino, cui post biennium successit celeberrimus ille *Franc. Robortellus Utinensis*, ex ejus operibus nulla recensentur; verùm inter Insigniores ejus Ævi Philosophos adnumeratur ab *Antonio Riccobono de Gymnas. Patavino lib. 1. sub cap. XV.* de eo plura *Octavianus Picenardus in Oratione pro Sigismundo Picenardo.*

Vide Inscriptionem Sepulchralem Joanni Baptistæ ejus Patri erectam.

Ejusdem extat Exalticon in laudem sub anno 1550. Umberti Locati Placentini in libro de Origine Placentiæ. Cremonæ impress. 1564. per Vincentium Conctum

*Det tibi perpetuas Umberte Placentia laudes,
Semper & exaltet nomine læta tuo;
Tu namque antiquæ reperis primordia gentis,
Quàm sit mente potens, concilioque gravis,
Semideam memoras prolem, facta inclyta narres,
Magnus es hac patria, magnus & eloquio.*

Franciscus Zava in Epiced. de Octaviano Covo eundem vocat affinem suum

Cavitellus in Annal.

Lamus in Somnio cant. 2.

Eod. Anno.

O ctavianus Phaernus Franciscani Instituti ex Conventualibus Theologus percellens, & Orator edidit

*Orationes,
Conciones Quadragesimales,*

quæ à Bibliotheca Patrii Cœnobii, ut dictum fuit, subtractæ fuerunt, forsan ad præstandam aliquibus indigentibus opem. Memoratur à *Francisco Zava in Oration. & Epistolis.*

Sequens Diploma in Archivio Patriæ servatum, ex quo cum nomen Octaviani, & alia honorifica de stirpe Phaerna appareant, æqui, bonique consulo hic subtexere.

Decuriones Civitatis Cremonæ.

„ **C** Um issemper Majorum Nostrorum mos fuerit, ut libenter
„ Civium suorum petitionibus æquis præsertim, & honestis
„ morem gererent; Nos eorum vestigiis inhærentes, non potuimus
„ non indulgere desiderio Bartholomæi Phaerni, & Marcellini
„ ejus ex Uxore Filii, qui à nobis petierunt, ut de eorum familia,
„ statu,

„ statu, & qualitate fidem faceremus. Itaque attestamur, & ubiq;
 „ gentium, & locorum fidem facimus, ipsos Bartholomæum, &
 „ Marcellinum Patrem, & Filium ex veteri, & honesta familia
 „ oriundos esse, ipsiusq; Familiæ insignia, quorum forma est infe-
 „ riùs depicta, habere, & ferre, pro ut alii Cives nostri de suis item
 „ familiis facere consueverunt, exque ipsa Phaernorum gente
 „ egregios non semel Viros prodiisse; nam memoria quidem no-
 „ stra fuit in primis Franciscus Phaernus Theologus Insignis, &
 „ qui si diutiùs vixisset, opinione omnium primum dignitatis gra-
 „ dum, apud Sodales Franciscanos, procul dubio ob ejus eximias
 „ Virtutes adeptus esset. Hodie verò est à Francisci vestigiis non
 „ longè distans Octavianus Bartholomæi frater, Gabriel item Pha-
 „ ernus, qui Romæ vivit, literis, & ingenio celebris, ipsos autem
 „ Bartholomæum, & Marcellinum haud pœnitendos Cives esse,
 „ & satis honestas facultates habere, ex quibus Civilis vitæ ratio si-
 „ bi commodè constare potest. Neq; propterea alicui vili exerci-
 „ tio addictos esse, sed liberalibus artibus imbutos, inter Cives no-
 „ stros versari, amari, atque observari. In quorum fidem has lite-
 „ ras scribi, & nostro solito Sigillo imprimi jussimus. Dat. Cremonæ
 „ pridie Kal. Aprilis MDXLVIII.

Sign. Alexander Vicecomes Cremonæ Prætor.

Paulus Æmilius Regius unus ex Decurionibus &c.

In filia fragmentorum anni 1549.

Eod. Anno LIX.

Marcus Paulus Tartesius græcis, latinisq; studiis totus addi-
 ctus, humaniorum literarum in Patria præstantissimus Gym-
 nasiarcha, *Polibii opera è Grajo ad latinum idioma revocavit*, adhuc
 magno cum literatorum Reip. mœrore occulta. Extant tantùm
 ex typis Vincentii Comitæ hoc anno

In diversorum Authorum opera Præfationes IV.

Orationes Funebres II.

Anno 1560. è vivis abiit, ære publico in Templo Divi Bartholomæi
 Carmelitarum sepultus, funebri Oratione per Columbanum Ba-
 lettum pub. Rhetorem Cremonensem habita. Inter sui Gymnasii
 ornamenta habuit Oratoriæ professorem Hieronymum Palante-
 rium è Castro Bononiensi Bitontinum Episcopum, summum Mi-
 nor. Convent. Theologum, ut legi in *Addit. Bibliosophiæ* eruditissi-
 mi Viri *P. Franchini*, nuperrimè prædefuncti, cujus amicitiam
 impensè excolui. Laudatur in Voluminibus *Sebastiani Conradi*,
 Oratoris longè celebris in Commentariis super Brutum Ciceronis.
*Antonii Campi hist. lib. 3. ad annum 1560. Cavitelli. ad annum prædi-
 ctum, ubi memorantur Franciscus, & Hieronymus ejus filius, &
 Nepos ambo Physici excellentes.*

*Vincentii Veditoli in Oratione prò Gymnasiarchia. Franc. Zava, pluribi,
 & præcipuè in Orat. 1. ad Julium Clarum Cremonæ Prætorem.*

Tom. II.

Hh 2

Immu-

Immunitatis ab oneribus privilegio à Francisco Sfortia hujus nominis II. donat. anno 1527. ejus inter cætera notandum legitur. *Quò fit, ut cum nuperrimè Nobilis Marcus Tartesius unus ex Academicis istius nostræ Urbis Cremonæ, utriusque linguæ peritissimus, immunitatem suppliciter à nobis esflagitaverit, non potuerimus nisi libentissimè assentiri, idque multiplici de causa, partim ut liberius Officio suo vacare possit, quo Subditis nostris, & præsertim istius nostræ Urbis maxima percipitur utilitas, partim ut ei morem geramus, qui non solum nominis nostri studiosus est, sed præ cæteris amantissimus &c.*

Cùm ad me pervenerint duæ Exc.^{mi} Senatus Mediolanensis Epistolæ, Amplissimo Petro Paulo Arrigono Cæsareo Senatori, ac Cremonæ Prætori directæ, in causam ipsius Tartesii, eas negligere non potui, ut videatur, quantum Civibus virtute pollentibus Patriæ debeant.

„ CAROLUS V. Romanorum Imp. Sp. Dilectissime noster.
 „ Petiit à Senatu nostro Professor artis grāmaticæ Marcus Tar-
 „ tesius, ut sibi cum familia liceat mutare Domicilium; literasque
 „ humanioris disciplinæ extrà ditionem nostram Mediolanensem
 „ profiteri, & in quascumque Civitates ascribi. Nos verò rem
 „ hanc non denegandum modò, sed illi, ne omninò recedat, interdi-
 „ cendum censemus. Hujusmodi enim viri si inter Nostrates homi-
 „ nes non excelleret, ex alienis Civitatibus conquirendi essent;
 „ hinc cùm apud nos nascantur, & floreat, non sunt dimittendi.
 „ Quamobrem ipsi Tartesio nomine nostro prohibebitis, ne nobis
 „ insciis, inconsultisve à patria sua extrà Dominium nostrum Med.
 „ migrare tentet, sub ea mulctæ irrogatione, qua illum à proposito
 „ deterreri posse existimaveritis, quod si in sua Cremonensi Civi-
 „ tate illum iniquis conditionibus cognoscetis agere, dabitis ope-
 „ ram ut prò singularibus suis virtutibus singularia præ cæteris Ci-
 „ vibus commoda percipiat, quatenus temporum ratio patitur.
 „ Datum Mediol. die 2. Maii MDXXXIII.
 „ *Subscript.* Franciscus Petranigra.

„ CAROLUS V. Romanorum Imp. Spectabilis Dilectissime
 „ noster. At Tartesii Grammatici eximii juvanda est causa,
 „ ut cùm illum migrare nolimus extrà patriam, honestis apud No-
 „ strates conditionibus retineatur, quam ob rem Decuriones
 „ istius Civitatis in unum congregabitis, quæ Tartesius adduxit
 „ in suis precibus, illis explicabitis, deindè persuadebitis, ut hunc
 „ Virum, aucto stipendio annuo, quod tenue esse scribit, à migra-
 „ tione petita dimoveant, eamque illius rationem habeant, quam
 „ probitas ejus, & rara admodum doctrina requirit, quod si
 „ facere non curaverint, ex literis subsignati Secretarii nostri intel-
 „ ligetis

„ ligetis, quid hac in re à vobis agi velimus. Mediolani die XXI.
 „ Maii 1543.

Subscript. Franciscus Petranigra: A tergo Spectabili Jurisconsulto
 Prætori Cremonæ Senatori nostro Dilectissimo, & Sigill.

Sunt in lib. Provis. Civit. anni 1543. fol. 94., & 95. tergo.

Ut etiam tanti Rhetoris elegantia, rerumq; ubertas, ac nitor sermo-
 nis exhibeatur in Poetarum electione lubet hic exscribere quam-
 dam ejus Præfationem in M. Hieronymi Vidæ Poeticam. ex ea
 iterum laudes de Nostro nunquam satis laudato Episcopo Vida
 libabimus.

„ **Q**Uamquam statutum habebam Cives amplifs. ne authorem
 „ ullum nisi antiquum, & illustrem mihi interpretandum
 „ assumerem, tamen non tam hujus deliberationis meæ, quàm
 „ Officii ratio fuit habenda; ne hunc M. Hieronymum Vidam,
 „ qui scribendi laude ad antiquitatem proximè accedit, ab eorum,
 „ quos interpretari constitui, numero sejungerem. Quem & si scio
 „ sola ingenii felicitate contentum nihil extrà quærere, meas tamen
 „ partes esse duxi, ut summo Poetæ, & Civi ornatifs. de patria, de
 „ viris literatis, ac virtute præditis benemerenti operam meam,
 „ quantacunq; est, libentè impertirer. Præsertim cum præclara,
 „ & luculenta illius scripta tum cætera, tum hæc de arte pœtica,
 „ quæ hodiè sumus auspicatori, ob styli gravitatem, & elegantiam
 „ indigna sint, quæ aut præsentium invidia, aut eorum, qui antea
 „ fuerunt, celebriore fama obscurentur. Atque id mihi eò accura-
 „ tiùs, & studiosiùs faciendum putavi, quia videbam hujus civis
 „ præstantissimi virtutis insignia, & ornamenta, ad communem
 „ Civium omnium laudem, & gloriam ad literatorum decus per-
 „ tinere, ut cum ille ab ineunte adolescentia, honestissimis artibus
 „ animum excolendo, in hoc scribendi genere primum locum sibi
 „ jure vindicaverit, ex labore illius, & industria liberi vestri fru-
 „ ctum, vos ex ingenii celebritate uberiora dignitatis, & gloriæ
 „ vestræ præmia perciperetis. Quarè vos prò summa benignitate
 „ vestra oro, atque obtestor, ut me ex hoc ornatissimo loco dicen-
 „ tem, hoc concursu literatissimorum hominum, hac frequentia,
 „ hoc denique Prætoris sapientifs. præsentis, atque audientis, patia-
 „ mini de iis, quæ mihi ad liberorum vestrorum utilitatem, ad
 „ nominis vestri propagationem excogitata sunt, paulò liberiùs
 „ loqui, quàm veniam si à vobis (ut spero) impetravero, perficiam
 „ profectò, ut cum hunc interpretandi morem, quem mihi præ-
 „ scripsi, non temerè inductum esse censueritis, tum hunc M. Hie-
 „ ronymum non modò non segregandum, cum luculentus author
 „ sit, ab eorum numero, quos soleo interpretari, verùm etiam, si
 „ in hunc numerum non ascriptus esset, putetis ascribendum fuisse.
 „ Sed ut indè oratio mea proficiscatur, undè hujus rei ratio ducitur,
 „ animadverti, cives, inutilem quandam, & parùm necessariam has
 „ artes profitentium consuetudinem, qui extrà ordinem, & sine
 „ delectu,

„ delectu, quoscunque libuisset, authores interpretari soliti sint,
 „ illosque cæteris omnibus anteferre, quorum sensa in reconditis,
 „ & abstrusis verborum obscuritatibus versarentur. At ego ab eorum
 „ consuetudine, & instituto, quàm maximè dissentiens, non nisi
 „ lectos, Illustres, luculentos exponere consuevi. Et quia intelligo
 „ tum in cæteris, tum in hac poetica lectione, quam rectè faciam,
 „ consilium mutandum non puto, qui cum perspectum habeam,
 „ quanti referat bonos authores imitari, hinc quemlibet non adhi-
 „ bendum esse judico; neque enim qui Poetæ nomen profitentur,
 „ omnes spectati, & probati sunt, sed ii tantum, quos Romanæ
 „ linguæ proprietatem tenuisse, atq; eam diligentissimè observasse
 „ apertum est, atque perspicuum. Nam hæc Poetica facultas,
 „ quam serò constat à Romanis fuisse acceptam ab urbe condita
 „ post annos quingentos, non eadem semper fuit, sed per singula
 „ ferè temporum momenta, varias, & diversas mutationes accepit.
 „ A principio tenuis fuit, nec satis culta, populo adhuc rudi, &
 „ armis dedito; mox in dies magis acuta est, atq; ornata. Prima
 „ ætas, quæ à Livio Andronico, qui primus apud Latinos fabulam
 „ dedit, initium sumpsit, & ad Q. Novium Atellanarum scripto-
 „ rem progressa est, exilis fuit, nihil ostentationis, nihil fuci habens,
 „ sed simplex, pura, & incorrupta. Huic proxima, quæ à T. Lu-
 „ cretio Caro, usque ad Lauream Tullium M. Tullii Oratoris
 „ libertum processit, paulò plus se se extulit, in scribendis versi-
 „ bus (ut quibusdam videtur) asperior, & durior, sed tamen
 „ elegans, & superiore aliquanto concinnior. Porro, quæ tertio loco
 „ successit, & initium à Pub. Virgilio cepit, supremum eloquentiæ
 „ gradum attigit. Hæc, ut omnibus iis, qui processerant, poetis,
 „ ingenii gloria antecelluit, ita omnem posteritatem, quæ mox
 „ subsecuta est, longè à se reliquit. Hos igitur omnes (ut breviter
 „ dicam) quotquot illo Augusti sæculo extiterunt, eruditiorum
 „ consensu, accerrimoque, & certissimo iudicio legendos censeo.
 „ Nec Terentium, aut Catullum ab hoc numero excludi volo.
 „ quamvis alter Cæsares longo annorum intervallo antecesserit,
 „ alter Julii Cæsaris temporibus floruerit: cum hic optimus lati-
 „ nitatis author sit, ille etiam elegantissimus, & lepidissimus; nam
 „ Macrum, & Lucretium, quorum alter Augusti ætate, alter supe-
 „ riore fuit, legendos quidem Quintillianus putat, sed non ut phra-
 „ sim, hoc est eloquentiæ corpus faciant, elegantes in sua quisque
 „ materia, sed alter humilis, alter difficilis. Ab hoc Augusti sæculo
 „ quicumque deinceps fuerunt, utpotè, qui sunt alterius, & sui
 „ cuiusdam generis, non sunt inter classicos referendi, qui antiqui-
 „ tatem non nisi apto orationis contextu, & congruentibus figuris
 „ à superioris ævi poetis decentissimè ornatam, nimia verborum
 „ licentia, & perverso loquendi usu depravarunt, & quod magis
 „ miror, cum de felicissimo sæculo illo, quod penè attigerant,
 „ quàm optimè sentirent, ab eorum tamen, quos probabant, obser-
 „ vatione

„ vatione desciverunt, quæ me ratio potissimum impulit, ut hos
 „ universos à nostro theatro ablegandos statuerem. Quod si mihi
 „ nunc eligendi optio detur, aut unum ex antiquissimis illis, qui
 „ antè Augusti tempora fuerunt, aut unum ex his, qui subsecuti
 „ sunt, equidem Enium potius, aut Plautum, aut Nævium, aut
 „ quemvis ex antiquis, quàm Lucanum, Papinium, Sillium, &
 „ cæteros hujusmodi eligam, & optabo, quod veterrimos illos
 „ poetas Ciceronis testimonio satis constat, incorruptam latini
 „ sermonis integritatem conservare, hi verò recentiores asperam
 „ quandam, & peregrinam insolentiam introduxerunt. At si quis
 „ à me petat, & roget, cur harum artium professores, qui ante me
 „ fuerunt, ab istorum, quos tantoperè refugio, lectione non abhor-
 „ ruerint, dicat ille priùs, cur Vespasianis imperantibus plerique
 „ Lucretium prò Virgilio, Lucillium prò Horatio legerent, suum
 „ unicuique iudicium reliquo, mihi doctissimorum Hominum
 „ authoritatem sectari statutum est. Quarè, ut totam hanc quæ-
 „ stionem paucis absolvam, habito illustri Poetarum delectu,
 „ nullum ex eorum numero conscribendum esse autumo, qui à
 „ Neronis principatu usque ad Constantios Cæsares fuisse memo-
 „ rantur. Quorum postremum Solium Apollinarem accipio, qui
 „ cùm in hoc ulcere idest fædo, & putrido scribendi genere tam-
 „ quam unguis extiterit, corruptis, & contaminatis scriptis suis la-
 „ tinam linguam sic inquinavit, ut ne prisca quidem splendoris ve-
 „ stigium appareat. Quo in loco non possum non vehementer
 „ quorundam inscitiam admirari, qui cùm eximios, & eloquentes
 „ Auctores habeant, ex quorū fonte possint, qua pura sunt, haurire,
 „ malant tamen cum lutulentis, & impuris in sordibus versari. E-
 „ quorū perditissima, & infima fæce, si unum aliquem liberis vestris
 „ proposuissè possetis fortasse, Cives, in me hominis frugi, & ac sobrii
 „ anitatem desiderare. Sed cum correctos, & emendatos M. Hier.
 „ Vidæ de facultate Poetica libros declarandos susceperim, qua in
 „ parte videor vobis redarguendus? Nam quæ Vidæ scripsit, cùm
 „ sint accuratè, cogitatèque scripta, ea sic audio probari, ut ad vete-
 „ rum scriptorum laudem pervenire putentur. Quod an ità sit, for-
 „ tasse dubitari posset, nisi res ipsa per se loqueretur. Cui enim non
 „ notum, testatumq; est, qui Vidæ libros perlegerit, nullum ver-
 „ bum illic reperiri, quod non aptè, ornatèque positum sit, quod
 „ non latinè dictum, quod non ab antiquis, & luculentis scriptori-
 „ bus depromptum? Hunc Poetam ego inter probatos latinitatis
 „ authores non referam; qui si latinè non loquitur, ne Virgilius
 „ quidem latinè loqui existimandus est, cùm tota ferè Vidæ Poesis
 „ Virgilianis verbis, & figuris exulta sit, atq; expolita. adeò ille
 „ cùm Virgilium poetarum principem ad imitandum sibi ipsi dele-
 „ gerit, alia immutata, alia dimidiatis versuum partibus leviter
 „ deducta, in volumen suum transferendo, ex Virgiliani Poematis
 „ lineamentis pulcherrimum, & elegantissimum opus sibi constru-
 „ xit,

,, xit, ac fabricatus est. At hoc vitium est, vitium fortassè, nisi
 ,, certa ratione, & optimo exemplo ductus id fecisset. Nam si ho-
 ,, nestus error plerunque esse solet in re minus concessa magnos
 ,, duces sequentibus, quantò honestior illorum causa videri debet,
 ,, qui probatissimorum hominum virtutes imitantur? non ne priùs
 ,, hoc ipsum Virgilius fecit? Quod, quæso, loca ex Enio, Pacu-
 ,, vio, Accio, Lucretio, cæteris, quot item ex illis ipsis Poetis penè
 ,, integros versus traxit? Itaque si nihil aliud obiicitur, Vida (ut
 ,, video) omni culpa vacat, quia quod egit, neque sine ratione,
 ,, neque sine authore egit. Proindè si qui sunt, quos hìc nullos esse
 ,, suspicor, qui Vidæ negotium facestant, tandem desinant illi
 ,, molestiam exhibere, qui Virgilii, quem authorem habet, exem-
 ,, plum secutus, tantùm abest, ut alicui culpæ obnoxius videri
 ,, debeat, ut maximo etiam laudum præconio extollendus sit. Nam
 ,, si Virgilio summa laus ex ea re tribuenda est, uti etiam summi,
 ,, & eruditi viri attribuendam arbitrantur, quod acri cura, magno
 ,, suo studio antiquitati splendorem adiecit, cur non & Vidæ aliqua
 ,, laus tribui, aut gratia haberi debet, quòd antiquitatem, quòd
 ,, Virgilianam elocutionem integram, & incorruptam servet?
 ,, Virgilius aliorum dicta in opus suum opportunè derivando, se
 ,, posse aliquid magnificentius facere alienis verbis credidit, quàm
 ,, illi, à quibus accipiebat, fecissent suis. Quid Vida? cùm ipsi
 ,, multò facilius esset, quod animo, & mente conceperat, verbis,
 ,, quæ illi in promptu erant, quàm aliundè accersitis eloqui, Virgi-
 ,, liana verba sectari maluit, ut dum curricula, in quibus Virgilii
 ,, expressa sunt vestigia, insistit, ab his nusquam aberrat, aut defle-
 ,, ctit, Virgilium summum heroici carminis opificem, à Virgilio
 ,, Poetici decoris artem consummatam esse contenderet. Equidem
 ,, non inficior, cùm omnem antiquitatem teneat, quæ exemplis
 ,, plena est, & verborum refertissima, ab antiquis tam poetis, quàm
 ,, aliis scriptoribus, præcipuè bonis, illiusq; ætatis potissimum, qua
 ,, maximè lingua latina floruit, non pauca mutuatum esse, sumpsis-
 ,, seque ab omnibus promiscuè, si qua in eorum libris, quæ carmini
 ,, ipsius insita decori esse possent, & ornamento, nactus est, ut acer-
 ,, rimi iudicii semper fuit, ceu apis Gedula, & operosa flores om-
 ,, nes, optima quæq; decerpens, in unum locum collegit, atque in
 ,, omnibus operibus suis, in his præsertim de poetica libris, quasi
 ,, insignia quædam aptè disposita, ubique summo cum decore
 ,, inspersit; unum tamen Virgilium, quem sibi præcipuè in omnibus
 ,, ad imitandum proposuit ne ab optimo longè abesset, sequi ma-
 ,, luit, quem suspiciens, & in eo jugiter fixus, & inhærescens,
 ,, quoad fieri potuit, maximoperè conatus est, se se illi, quam-
 ,, simillimum fingere, omnes illius virtutes imitari. Quod quàm
 ,, feliciter assecutus sit, peritioribus, qui hujus artificii expertes
 ,, non sunt, cogitandum, judicandumq; relinquo. Ego ità persua-
 ,, sum habeo similitudine quadam ingenii, quæ plerumq; ab arti-
 ,, fice

„ fice sumitur, Poetæ omnium excell.^{mi} mirificam eloquentiæ
 „ indolem, cuncta ferè præclare dicta, tanquam quædam orationis
 „ lumina, non adumbrasse modo, sed penicillo etiam imitatum esse,
 „ atque egregiè expressisse. Et ut, quod sentio, semel eloquar, illum
 „ ipsum, quem æmulabatur, effectum fuisse, ut qui Vidam legerit,
 „ Virgilium legere, & se, perinde ac si Virgilium legeret, affici sen-
 „ tiat. At quoniam non ex uno Virgilii seminario messem sibi Vida
 „ confecit, quæcunq; eximia, & præclara apud antiquos scriptores
 „ tum græcos, tum latinos latè dispersa leguntur, hæc si quis itidem,
 „ ut quæ Virgiliano Poemate deprompta sunt, diligenti animadver-
 „ sione consideret, apud unum Vidam, quasi sub uno quodam aspe-
 „ ctu posita, non tam oculis, quàm mente, & animo cernat, & ad-
 „ miretur. Rursus hic noster, ubi nulla adminicula foris suppetunt,
 „ & res illi Marte suo explenda est, iis opibus, & subsidiis fultus,
 „ quæ domi parata habet, de suo orationem conflatur tanta rerum, &
 „ verborum dignitate, ut cum illo orationis meæ initio dixerim ad
 „ antiquitatem proximè accedere, nunc etiam cum antiquorum
 „ præstantissimis certare, nihil pro fusus ab illorum laude abesse jure-
 „ jurando affirmare possim. Quæ cum ita sint, quis hoc meum in-
 „ stitutum improbet? Qui in Poetarum delectu, è quo unus quis-
 „ quam in annuam literarum exercitationem deligendus fuit, cum
 „ veteres non deessent ultro nomina daturi, hunc tamen recentem
 „ & è Musarum sacrario nuper accitum conscribere, & centuriare
 „ maluerim. Cui nomen elationi tam multos jam subscribere au-
 „ dio, ut me sæpe soleam accusare, quod tam ferò id muneris obi-
 „ verim, præsertim cum quæcumque è Vidæ officina emanarunt,
 „ perinde haberi cæpta sint, ac si essent ab uno ex antiquissimis va-
 „ tibus singulari opera, artificioque elaborata. Leo X. Pont. Max.
 „ summa autoritate, summo judicio, cum ad se à Lascare Legato
 „ Regio (ut accepi) allatum. M. Hieronymi carmen, quo ladi-
 „ crum prælium describitur, accuratè lectitasset, hominis ingenio,
 „ & scribendi tum facilitate, tum dignitate allectus, persanctè affir-
 „ mavit, hunc illum esse, quem summis votis diù expetivisset, cu-
 „ jus sublimi, & eleganti stylo CHRISTI res gestæ miræ, & insignes à
 „ nonnullis jam tentatæ, sed parùm luculenter expressæ, carmine
 „ celebrari possent, easque ut versibus attingeret, atque inchoaret,
 „ hortatu suo perfecit. Taceo, quod sit eruditorum omnium, qui
 „ tam Romæ, quàm alibi gentium versantur, de hoc præstantissi-
 „ mo Poeta judicium, quæ celebritas nominis, quæ fama ingenii,
 „ etenim cum jam pridem multa habeant, quæ admirentur, nunc
 „ etiam, quæ laudent, expectant. Ex quo coniecturam facere po-
 „ testis, qualis, & quantus hic Poeta sit, cum illius fama ita foris
 „ celebretur, ut tam externis, quàm suis notior factus sit. quan-
 „ quam qui tam sui sunt, quàm externi? cum omnes, tam ii, qui
 „ illum de facie norunt, quàm qui nunquam viderunt, tam charum
 „ habeant, sic erga illum affecti sint, ut non sicut popularem alius

„ cujusdam loci, sed tanquam apud se genitum, civem suum agno-
 „ scant. Ergo cæteri homines alienum expetunt, nos nostrum ne-
 „ gligemus? absentem requirunt, nos præsentis voce non movebi-
 „ mur, cujus opera, studio, labore, doctiores facti sumus, aut fieri
 „ possemus? Homerum Colophonii, Chii, Salaminii, Smyrnæi,
 „ permulti alii etiam post mortem civem suum vendicant, nos
 „ hunc vivum repudiabimus? qui si his temporibus natus non esset,
 „ vota essent nuncupanda, ut nasceretur, aut si è vita (quod Deus
 „ omen avertat) excessisset, ut revivisceret, qui Romanam lin-
 „ guam fractam, laceram, diminutam refarciret, sædam, & inqui-
 „ natam pristino decori restitueret, aut potius penè colapsam ab
 „ interitu vindicaret. Quæ omnia à me de summo, & celeberrimo
 „ Poeta dicta, nolo in eam partem accipi, me huic tantum attri-
 „ buere, ut cæteris, qui purè, & latinè locuti sunt, detractum esse
 „ velim. Sed cum Virgilius in manibus sit, quem non meo, sed
 „ veteri instituto, unus è Poetarum numero in theatrum prodeun-
 „ tem subsequi consuevit, hunc Vidam, cum proximè ad Virgilia-
 „ nam majestatem accedat, idoneum visum fuisse, qui hoc tam
 „ præclaro munere defungi posset. Cujus lectio quantum frugis,
 „ & rerum copia, & verborum varietate, atque elegantia liberis
 „ vestris afferre possit, & si malo à vobis dijudicari, quàm à me
 „ verbis contendi, tamen, quia me tam diligenter attenditis, de
 „ universa re quid sentiam, breviter dicam. Atque primùm non
 „ inficiabor, potuisse alios quidem plures graves, nec inelegantes
 „ authores in hac muneris sortitione substitui, sed aptiorem, & qui
 „ magis ad nostræ juventutis rem faceret, neminem potuisse, nam
 „ si Sapientum instituto sancitum est, adolescentes iis artibus non
 „ tam ad sermonis, quàm ad vitæ, & morum elegantiam informan-
 „ dos esse, quid tam salubre, & necessarium fuit, quàm hujus Ci-
 „ vis studio, atq; doctrina præstantissimi, & viri gravissimi libros
 „ nostris adolescentulis evolvendos, & perdiscendos proponere?
 „ ut ex libris aptas inventiones, disponendi usum, & pulcherrimas
 „ dicendi figuras, ex authore virtutum ornamenta præcipiant,
 „ quorum utrumque, & si possunt, è solis libris percipere, authoris
 „ tamen ratio ad id præstandum plurimùm valet, nam si contem-
 „ platione statuarum, & imaginum, quæ sunt tantum corporum
 „ simulacra, ad amplexandas majorum virtutes juniores plerumq;
 „ accendi consueverunt, quantò magis authoris, in cujus lectione
 „ versantur, mentem, sensusque, & os cernentes commotum iri,
 „ credi par est? ut si minus ad capeffendam, colendamq; virtutem
 „ studio, & voluntate impelluntur, saltem ne illam refugiant, &
 „ aspernentur, pudore & verecundia prohibeantur. Quare si is
 „ author propositus est, qui & præceptis ad eruditionem, & exem-
 „ plo ad virtutem, quàm maximè conferre potest, quid est, quod
 „ ultra requiratis? alius fortasè æquè utilis, sed aptior, & commo-
 „ dior proponi nemo potuit. Sed hoc amplius dico, quod puto
 „ vivis,

„ vivis, atque præsentibus magno usui fore, quia multa in his libris
 „ necesse erit iis, qui mox futuri sunt, non nisi conjectura perci-
 „ pere, & quasi augurari, quæ vivis, & præsentibus licebit, si suoptè
 „ ingenio consequi non valebunt, ab authore sciscitari. At rerum
 „ silva non tam ingens est, ac abdita, quin evolvi, penetrative pos-
 „ sit, permagni tamen refert, si quæ rectè senseris, ea possis, cum
 „ illo ipso, qui scripsit, communicare. Itaque liberorum vestro-
 „ rum, qui ad hunc humanissimum hominem aliquid sciscitandi
 „ gratia se receperint, alii exquisitam illius doctrinam, alii præ-
 „ dens, & sincerum judicium admirati, dum secum tacitè confide-
 „ rabunt, quàm pulchrum sit rerum intelligentia, atque omni pru-
 „ dentix genere præstare, cogitatione ipsa excellentissimi viri per-
 „ moti, quem ea causa dum taxat, adiverant, ut illius sententiam
 „ explorarent, ad poeticam præclaram vitæ moderatricem, ad
 „ sublimes artes cognoscendas, percipiendasque, ducem, & signi-
 „ ferum exoptabunt. Videte cives, quot commoda, quot utili-
 „ tates ad excolenda ingenia, ad varia virtutum genera cape-
 „ scenda, hæc una res complexa sit. Quod si jam non tam quid
 „ rectum sit, quàm quod cum laude fieri possit, requiritis, quid,
 „ quæso, tam laude dignum, tam omnium voce, atque præconio
 „ etiam ab his, qui nascentur, celebrandum, quàm cum huius no-
 „ stræ Civitatis præclara, & celebris fama sit, antiquum, & inve-
 „ teratum nomen, Cremonenses discipulos in iis artibus, quæ ad
 „ humanitatem spectant, cæteris omnibus anteire, nunc ad eam
 „ ingeniorum felicitatem perventum esse, ut æterna literarum mo-
 „ nimenta, quæ ab aliis Civitatibus accipere solebamus, iisdem red-
 „ dere non habentibus tradere possimus, & cum superioribus annis
 „ ab alienigenis discipulis præceptores, quorum theatra erudiendi
 „ causa frequentarent, Cremonæ quærentur, liceat modò auctores
 „ etiam, qui ad perdiscendum copiam, facultatemq; suppeditent,
 „ reperiri. Quæ res quantam laudem, & gloriam huic nostræ Civi-
 „ tati allatura sit, vobis facilius est cogitatione, & mente comple-
 „ cti; quàm mihi verbis explicari. Dii immortales! qua frequen-
 „ tia video omnia nostra gymnasia celebrari? quem concursum è
 „ finitimis Civitatibus in hanc nostram fieri? qua festinatione è
 „ disjunctissimis regionibus à novis hospitibus in nostras domos
 „ cursim irrumpi? non tam, ut veteres disciplinas hauriant, quàm
 „ ut novis imbuantur. O rem miram, & ante hunc diem inaudi-
 „ tam, exteras nationes, & gentes ad discendas literas Cremonam
 „ se conferre, & tamen ob aliud, quàm propter literas Cremonam
 „ confluere, ut literarum percipiendarum occasione liceat hunc di-
 „ vinum hominem contemplari, hoc terrestre oraculum consulere.
 „ Sed video, Hieronyme, licèt præsens non adsis, silentium (quæ
 „ tua modestia est, & verecundia) mihi dudùm imperas, qui præ-
 „ clara, & sempiterna ingenii tui monimenta memorando, tibi
 „ multum dixisse videor, certè his, qui audiunt, parùm propterea

„ patere nos, qui de felicissimo ingenio tuo maximos fructus per-
 „ cipimus, ex monumentorum celebratione aliquid laudis decerpe-
 „ re, neque enim si istud acroama non lubens audis, tua modestia
 „ nobis obesse debet, quia hæc tua laus, quàm tam clarus, & insi-
 „ gnis es, non tam tua, quàm nostra est. Jecerant nostræ immortalis
 „ gloriæ fundamenta duo summi viri, M. Furius Bibacculus, his
 „ fermè natus temporibus, quibus Poeta Lucilius, & Sex. Turpi-
 „ lius comædiarum scriptores perierunt. Quintilius Varus Virgi-
 „ lio maximè necessarius, Poetarum censor, si Horatio credimus.
 „ Sed quæ illi fundamenta jecerant, tu ad summum fastigium per-
 „ ducis. Cujus æterno testimonio nominis nostri memoria, & ce-
 „ lebritas famæ, nunquam est interitura. Extant egregia, & præ-
 „ clara opera tua Poetica, Bombyx, Scacchia, Bucolica, sed expe-
 „ ctamus propediem & Christum, divinum opus ingenio perfe-
 „ ctum, industria elaboratum, jam pridem editione dignissimum,
 „ ubi is in lucem exierit, non sat scio, qui major cumulus nostris
 „ maximis, & sempiternis ornamentis accedere possit. Sed jam
 „ redeo ad vos, cives humanissimi, quos exploratissimum habeo,
 „ propensa animi voluntate ad hunc Poetam eruditum, & excel-
 „ lentem amandum, colendumque ità illici, & attrahi, ut illo ni-
 „ hil chariùs, nihil antiquiùs pectoribus vestris insideat. Quem tan-
 „ ta Italiæ consensione, tanto honorum omnium studio videtis pro-
 „ bari tum dignitate, tum venustate, ingenio autem tanto,
 „ quantum id convenit existimari, quod ab omnibus expectatur.
 „ Quare vos non modò rogo, sed etiam obsecro, ut quod liberorum
 „ vestrorum causa, pro maximis vestris beneficiis remunerandis, fa-
 „ cere institui, id singulari studio vestro, atque consensu compro-
 „ betis, ut hujus celeberrimi Poetæ eruditorum omnium judicio,
 „ cum omni antiquitate, tum rerum, tum verborum elegantia ad-
 „ equandi, qui liberis vestris virtutis exemplum, vobis auctorita-
 „ tem, patriæ dignitatem præstantissima doctrina, scriptorum sub-
 „ tilitate, famæ perpetuitate suppeditat; hos de arte poetica excul-
 „ tos, luculentos, emendatos libros tam grata animi benevo-
 „ lentia, tanto applausu excipiatis, ut cum ille labores suos, & vi-
 „ giliis tantà vobis æstimari intellexerit, hoc acri stimulo accensus,
 „ ad ea, quæ in manibus habet, edenda, ad alia, quæ meditatur, per-
 „ ficienda, majore animi alacritate; studio, contentione maturet.
 „ Quæ à me simpliciter de nostra, cæterorum consuetudine, de ex-
 „ cellenti, & divino hujus hominis ingenio; de nostris studiis com-
 „ munitè dicta sunt, ea velim à vobis, cives, sic accipi, non in aliam
 „ partem fuisse dicta, nisi ut meam in erudiendis liberis vestris dili-
 „ gentiam, in dignitate, auctoritateque vestra conservanda, volun-
 „ tatem, in ornamentis vestris defendendis fidem, & constantiam
 „ agnosceretis.

MDLX.

Vincentius Ruglerius doctissimus in Patria Gymnasiarcha, cuius doctrinæ memoriam habent tria Epitaphia ad Franciscum eius filium in *lib. 4. Carminum Francisci Zavae*, quorum primum est

*Pallatam banc urnam complet Vincentius ille
Ruglerius, Pallas quem benè diva probat,
Hic coluit sylvas, blande has feritque vocales,
Hunc sensit doctum magna Cremona virum.
Currit Olympiadas bis septem gratus amicis,
Hæc Franciscus habet, quæ dat habere Patrem.*

Eod. Anno.

Benedictus Ala Pauli Senatoris Frater. Quantus hic Poeta esset, quantusve Orator, quàm omnium scientiarum expertus sæpe numero M. H. Vida, quo cum hic familiarissimè vivebat, cognovit: nam quidquid cum illo secretioris, interiorisq; cognitionis communicabat, plenissimè, quo animus Vidæ intendebat, ex hujus omnium doctrinarum refertissimo pectore exhauriebat; nihil in suprema antiquitate ità abstrusum, & reconditum erat, quod protinùs huic non pareret. Hic idem omnibus ingenuis studiis illustris Architectarum præcipuè in regulis, adeò singularis, ut nullum in Urbe nobilissimum ædificium quis extruere moliretur, nisi ab ipso archetypum acciperet. Leges monomachiæ tanta facilitate, & industria comprehenderat, ut qui de honore, & nominis dignitate contenderent, ad hunc tamquam morum summum Censorem, honoris litium disceptandarum acutissimum estimatorum, controversiarum, & contentionum cujusq; generis tollendarum arbitrum, confugiebant. scripsit egregiè quàm plures dilucidas

Adnotationes in Vitruvii operibus,
quas Petrus Antonius Tollentinus, de quo suo loco, Danieli Barbaro Viro doctissimo recognoscendas misit, ut refert *Zava in orat. parent.*

De eod. *Lamus in Somn. cant. 3.**Cavitell. in Annal.*

Ad ejus tumulum in Ecclesia Majori Cremonæ extat
Epitaphium à Vida exarratum.

D. M.

Benedicto Alæ non unius tantùm artis nomine præstanti, sed quocunq; animum intendisset, summo meruit Adolescens Imperat. Carolo Quinto, nec minus deinde Philippo Hispaniarum Regi cbarus. Acri ad abditissima quæque investiganda ingenio. Plurimis adinventis domi, Bellique adumentis, quæ quisquam alter ne suspicatus quidem fuit antea, Homo frugi heroica quadam rerum humanarum despicientia insignis. Vix. ann. LI. mens. IX. dies XVI., Jo: Bapt. Daniel, & Jo: Petrus Mæstiss. Fr. Opt. F.

Huic

Huic alterum subnectam de Damiano Ala horum temporum Milite fortissimo pertractans Phaentiae proflans in Eccles. PP. Servorum propè Januam majorem, ut nobis indicavit illius Urbis Patritius Carolus Andreas Synibaldus Eques S. Jacobi, cujus virtuti summae plurima debeo, & praecipuè, cum ex ejus humanitate inter Incitatorum Academiam ibi efflorentem ascitus fuerim

*Sarcophago Damianus in hoc jacet Ala Cremonæ
Natus, & accumbunt Conjugis ossa sinu.
Græca fuit conjux Helenè Paleologa quondam
Venit ab eois partibus ista simul.
Nupserat ipsa Duci Peditum, dum Cypria turmis
Vexarent Veneti Regna opulenta suis.
Venit in Hesperiam secum, & cum membra quieti
Fessa darent ambo contigit appetere.
Hoc marmor posuit Catherina Parentibus, atque
Decrevit Matris claudier in Tumulo. MDLXIII.*

Eod. Anno LX.

JO: Baptista Ragazius J. C. Patriæ Decurio Leonardi J. U. D. Insignis Viciniæ S. Galli F. in Coll. J. J. C. C. Patriæ receptus die 25. Novembris 1561. inter doctissimos Jurisprudentiæ Alumnos describitur ab *Ant. Campo in bist. lib. 3.* Sigismundi Picenardi Regii Senatoris Ticini Prætoris Vicarius jura dixit, pleraque in legibus scripsisse fertur volumina

Id. Campus.

Bressianus in Coll.

Syllabus J. C. Patriæ.

Eod. Anno.

JO: Andreas Magnonus Vir memoria nostra in disciplina medica celebratus, ut multis illa in arte, & praecipuè Botanicis præpetere visum fuit. Quæ scripsit adhuc delitescunt, dilucet quippe medicum ex Cremonensi Collegio necquicquam fuisse, nam de eo *Alexander Lamus in somnio cant. 2.* modulatus est

*Mira il Divin Magnon, cui Febo diede
La Virtù di saper d' ogn' herba, e fiore,
Il valore, e da quegli ognor concede
Gratia di trarne il salutar humore.*

*Intal' arte ogni Dotto à costui cede;
Ch' altrui non hà l' Dio biondo tal favore
Dato, & ancora in lui tal dono infuse,
Che amiche gli son tutte l' alme Muse.*

Vincentius de Conditis Typograph. Cremon. in Epistola nuncupatoria Andreae Roncadello Patritio Cremon. præmissa Apologiæ Francisci Calceolarij Veronensis, de ejus Theriaca, sic de eod. affatur Gio: Andrea Magnoni Fisco Excellentissimo nella speranza dell' Herbe. Memoratur, & ab eod. Calceolario in Apologia &c.

Eod.

Eod. Anno.

JOannes Mucius, qui & Joanninus dicebatur, Geometra insignis, & publicus Decempedator, descripsit italicè in libro *Misure esattissime del Territorio Cremonese*, quem citat *Antonius Campus* in calce suarum historiarum, ubi *Castrorum, & Pagorum Feudalium Agri Cremonensis* indicem subdit.

Eod. Anno LX.

JOannes Stephanus, seù ut alii volunt, Stephanus tantùm, de Facinis Carmelitici Ordinis in Insubriæ Provincia insignioribus dignitatibus exactis Primus Minister emicuit, Philosophus, & Theologus verè summus, Orator eloquentia incomparabilis, ac in omnibus ingenio præstantissimo polluit. Sacrosancto Concilio Tridentino interfuit ablegatus à Pio IV. Pont. Max. loco Nicolai Audet totius Ordinis Generalis, in quo sæpe elegantissimè oravit. E' vivis eripitur, dum Pius V. Sanctiss.^{us} Hierarcha, qui jam ipsum in toto ejus Instituto Inquisitorem Apostolicum adlegerat, tanti Doctoris virtutes, & merita sacra Purpura inaugurari intendebat. Ejus opera multa MS., relatum fuit, aliàs extitisse in Bibliotheca Conv. S. Bartholomæi Cremonæ, sed hodie quo fato deperdita abierint, ignoratur. Facinum egregiè commemorat *P. Petrus Lucius Belga* in *Compend. hist. & in Bibl. Carmel. addita operi Abb. Trithemii de laudibus Carmel. Relig.* imò animadvertit in nonnullis actis Concilii Tridentini typis excusis corruptè legi *Stephanus Farinus Cremensis*, cùm sine dubio legendus sit Stephanus Facinus Cremonensis

Ant. Possevinus in *App. Sacro Tom. 3.* idem firmat.

Falconius in *Chron. Carmel.* pag. 699.

P. Daniel à Virg. Maria in *Speculo Carmel. Tom. 2. ad num. 3719.*

Antonius Riccobonus de *Gymnasio Patavino lib. 1. cap. 15.* inter Lectores Universitatis Patavinæ eundem refert sub anno 1534. ubi de *Logicæ Explicatoribus*

Com. Gualdus Prioratus in *vita Com. Ugolotti Facini, Joseph Bressianus* in *Corona Vir. Illustr. Cremon. lib. 1. pag. 3.*

Memoratur in marmorea Inscriptione, in Cœnobio Carmelitico S. Bartholomæi Cremonæ legenda, ubi de P. Genesio Rosano ad annum 1570.

Eod. Anno.

Julia Sfondrata Francisci S. R. E. Cardinalis Soror lectissima, & amita Gregorii XIV. Sum. Pontificis, Uxor primum Nobilissimi Viri ex fam. Gonzaga, & exindè Cleti Picenardi Equ. Aurati Musarum Alumna, & Insigne totius fœminei sexus Ornamentum, plura poeticè scripsit, tandem fundatis Veronæ geminis Xenodochiis, quæ ibi præcipua sunt, inter Nobilissimas Vestales S. Pauli Mediolani, mutato nomine in Paulam, meritis plena requievit in Domino.

De eadem *Joannes Jacobus Crottus in Orat. ad laudem Francisci Sfondrati. Antonius Campus hist. lib. 3. nec eam præterit Octavianus Picenardus, qui fuit Præses Excell. mi Mediolani Senatus, ut suo loco, in Oratione habita pro Sigismundo Picenardo 2. Kalend. Martias 1613. qua die amplissimum J. C. Collegium ingressus est.*

Brescian. in Corona &c. lib. 1. part. 1.

Eod. Anno.

CAROLUS Ponzonus Patriæ Decurio, Vir probo ingenio, in conscribendis historiis ornatus, scripsisse habemus

Monimenta historica,

quorum M. S. innuit, & allegat *Franciscus Bressianus* in Indice opusculi prænotati, *La Via Lattea &c.*

Videndum est ejus nomen in Matricula Decurionum ad hunc annum.

Eod. Anno. LX.

CHRISTOPHORUS Guazzonus ad italicas Musas natus, plura in eadem facultate, qua eruditus inter Poetas coævus eminebat, composuit, & præcipuè ejus Carmina habentur in libro Inscripto, *Rime di diversi Autori Eccellentissimi: Cremonæ 1560. per Vinc. Comittem* Ibi etiam leguntur nonnulla

Nicolai de Maggis, &

Pauli Ferrarii, qui procul dubio fuisse & ipsi Cremonenses Poetæ, nam eorum stirpes adhuc in Patria florent nobilitate.

Eod. Anno.

GASPAR Marianus Rhetor in Patria publicus, & in Carminibus componendis laudatissimus, ad cujus gloriam scriptum reliquit *Franciscus Zava* in carmin. lib. 2.

*Gaspar adest Marianus honos, & gloria sæcli
Ac Patriæ, & Gentis fama, decusque suæ,
Cui sacra fatidicus concessit barbata Phæbus,
Barbata nomen adhuc Vicus in Urbe tenet.*

Vicus, de quo in carminibus vernaculo idiomate stylo de Mariani nuncupatum

Simon Marianus hisce temporibus doctrina excellens, celebratur à *Hieronymo Faballo* *orat. 1. ad Decur. Cremon.*

Eod. Anno.

PARTHENIA, quæ Uxor lectissima Joannis Baptistæ Maynoldi J.C. præstantis erat unica filia Augustini de Gallaratis Viri Patritii, & neutiquam ob ejus gesta sine laudum proemio memorandi, qui sciens Quintilliani præceptum, quod mollis illa educatio, quam indulgentiam vocamus, nervos omnes & mentis, & corporis frangit; exactis teneris infantiaë annis, filiam in omni literarum genere erudiri, jugiter incubuit, & præsertim Græco, & latino idiomate, ac carminibus instrui, quibus doctissima emerfit, adeò ut ejus judicio cultissimo celeberrimus Vida nosster sui ævi Miraculum, Opera propria subiicere non dedignabatur, decessit die 6. Augusti 1572.

Ex

Ex operibus tantæ, & Incomparabilis Fœminæ multoties non absque admiratione, nec sine spe futuræ editionis vidi in Bibliotheca Maynolda MS. ubi veluti Thesaurus custoditur, pulcherrimum Epistoliarum latinum Volumen, cujus est index

Ordine alphabetico cùm numero paginarum

Ad Annam Principem Estensem. 2. 3.

Ad Augustinum Gallaratum Patrem. 17. 18.

Ad Camillam Valentem. 14. 15. 16.

Ad Cæsarem, & fratres Gallaratos. 38.

Ad Fulgentiam Lucelliam. 69. 71. 73. 74. 75. 77. 78. 80. 84. 85.

Ad Hieronymum Maynoldum. 43. 44. 45. 46.

Ad Hypolitam Landrianam Puerariam. 8.

Ad Joannem Baptistam Maynoldum Maritum. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57.

Ad Joannem Paulum Varrum. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36.

Ad Julium Salernum. 22. 23. 24. 47.

Ad Lauram Ferrariam. 10. 12.

Ad Lauram Gonzagam. 5.

Ad Leonoram Pallavicinam. 7.

Ad Luciam, & Margaritam Trivultias. 48.

Ad Ludovicum Calinum. 37.

Ad Margaritam Valesiam Reginam. 1.

Ad Olimpiam Tylesiam. 4.

Ad Quintianum Poetam Laureatum Stoam 66.

Ad Vincentium Stangam 19. 20. 21.

Plura Responſa in ipsomet volumine eidem directa leguntur.

De hac eruditissima Fœmina mentionem faciunt plures scribentes, & in primis prætereundus non est Memoratus *Vida in Orat. advers. Pap. Act. 2.* ubi de Parthenia, & de Sophonisba Angussola Piætrice commendatissima. *Non comittam, ut præteream duas præclarissimas Virgines Cives nostras, quarum altera, & græcis, & latinis literis apprimè eruditam de quacunque re opus fuerit, & versu, & soluta oratione non tantum doctè, & copiosè, sed etiam eleganter, & appositè dicit, & scribit maxima cum audientium, & legentium admiratione; altera inter egregios Pictores nostri temporis meritò connumerari potest, multis aliis artibus, ac virtutibus utræque insignes, utræq; bonis parentibus ortæ &c.*

Vinc. Vedtiolus in orat. 2. erga finem inquit. habetis PP. in vestra hac Civitate sanctissimam illam Matronam optimam fœminam, ac lectissimam Partheniam, quæ tantum in his literis, scilicet Græcis, profecit ut qui Cremonensem laudes, ampla, & copiosa oratione profecuti sunt banc rem, ut bujus Urbis decus summum, & maximum ornamentum silentio prætereundam non duxerint &c.

Diomedes Borgbesius Senensis in 3. Volumine Italicorum rythmorum

Octavianus Picenardus in Orat. Fun. prò Jac. Maynoldo.

Ant. Campus hist.

*Cavitellus, Zava. Crescentius, Spelta, Riberia, Ang. Baronius, Jo:
Musonius, &*

Alex. Lamus in Somnio.

*Joseph Niger Propatruus dilectiss. Matris meæ in suis Carminibus
Epist. 8. ubi de Cremona Patria.*

Nec tantum commune Viris hoc esse putandum est,

Quod cadit in sexum, fæmineumq; animum;

Nam quantum muliebri genus pulcherrima Virgo

Parthenia excedat dotibus ingenii

Jam patet, & fama est toto notissima cælo,

Et mox ipsa sua laude perennis erit.

Cujus Carminibus si demus nomen in illis,

Quis summum Vatem non vigilasse putet.

Præter fæmineas, & doctæ Palladis artes

In quibus à teneris docta puella fuit.

Non minùs est græcis, pariterque imbuta latinis,

Quam canere, & certis psallere docta modis &c.

Eod. Anno LX.

IN ANIMOSORUM CREMONENSIVM ACADEMIA
DISSERTATIUNCULA HISTORICA.

*Academia Animosorum, ut Nobiles in literis, & literæ in Nobilitate
florerent, hoc anno sub sacra tutela Divi Eusebii Cremonensis*

Monaci Bethleemite S. Hieronymi Discipuli in Patria

initium sumit ejusdem Instituturibus tribus ex J.C.

Collegiatis tum patricia stirpe, tum studiis

omnibus præclarissimis.

Primus ex ipsis Comes Petrus Martyr Ponzonus Senatoria digni-
tate Mediolani decoratus, & exindè celeberrimæ Civitatis
Novariæ Episcopus, laudatus in *Musæo Novariensi* nuperrimè
edito ab Amico meo eruditissimo *Lazaro Augustino Cotta.*

Secundus Joannes Baptista Maynoldus J. C. Coll. doctiss.

Tertius Sigismundus Picenardus Reg Duc., & ipse Mediolani Se-
nator, de quibus suo loco erit, & habitus fuit sermo honorificus.
Lege in primis vulgata prò ejusdem regimine, ut unus ex Acade-
micis primus in Consessu biennio integro completo sederet, Prin-
cipis titulo insignitus, ad cujus normam ordine successivo electi
fuere.

1560. Sigismundus Trecchus.

1562. Alphonfus Maggius.

1564. Joannes Petrus Ala J. C. Coll., & Scriptor celeberrimus.

1566. Joannes Baptista Sfondratus.
 1568. Ludovicus Barbovius.
 1570. Joannes Baptista Picenardus J. C. Coll.
 1572. Carolus Schinchinellus.
 1574. Carolus Jacobus Persicus.
 1576. Sebastianus Bressianus Med. Phys. Coll.
 1578. Comes Ludovicus Stanga.
 1580. Comes Galeatius Ponzonus.
 1582. Vincentius Maynoldus J. C. Coll.
 1584. Homobonus Offredus J. C. Coll.
 1586. Cæsar Chizola Med. Phys. Coll.
 1588. Sfortia Pallavicinus Marchio.

Ab hujus anni interstitio usque ad annum 1607. quo percita inter fortiores Patritios intestina dissidia Musarum concordias exsurdarunt, & inter armorum fragores armonica pleetra deperdita, non absque rauco mærore submurmurabant, ecce quod pacatis animis Animosorum congressus animosior interpolatur in Domo Camilli Stanghæ Comitæ Catri Novi Buccæ Abdux, constructis regulis, & erecto Phrenoschemate, in quo Herculis sagitta, Fax, & Clava Robori appensæ cum lemmate, *In casus omnes*, apparent, tali ab Hercule desumpto auspicio nostræ Urbis, ut ajunt, Fundatore, perpetuò duraturam in omnes casus Unionem nobilissimam non desperarunt, eoque magis cum Hercules, Musagetes appelletur, scilicet secundum Gyraldum, & alios Socius, & Dux Musarum. Princeps eligitur omnium plausu.

Ludovicus Barbovius Insignis Feudi Sorexinae Marchio.

1609. Maximilianus Trecchus.
 1611. Ferrans Maggius.
 1613. Heronymus Schinchinellus magni nominis Præsul Prothonotarius Apostolicus de numero Participantium Alma in Urbe Residens prò Archiepiscopo, & Principe Juvaviensi.
 1615. Alexander Crottus.
 1617. Nicolaus Soresina.
 1619. Alexander Bonettus Med. Phys. Coll.
 1621. Carolus Lauda.
 1623. Camillus Augustus.
 1625. Bartholomeus Sfondratus cõfirmatus prò subsequenti biennio.
 1629. Hieronymus Rangonus sub cujus regimine, undique Epidemiali morbo sæviante, ad tria lustra, Academia contabuit, nam anno tantum.
 1644. Christophoro Schinchinello Com. Casalis Buttani, Principe designato primas revocatur ad auras, postmodum.
 1646. Nicolao Ponzono Castelletti Comite, & Gombeti Domino, in funere Octaviani Picenardi Senatus Excell.^{mi} Mediolani Principis Concivis Sapientis, ac de Academia optimè meriti die decima Junii hoc anno denati, Animosi parentan-

tur, habita Oratione ab Jacobo Zappa J. C. Coll. Com., & Equ. & ex doctis. Academicis. Verum ab exacta lue in bellum asperum incidit, unde versis cytharis in scopletis ad Patriæ defensionem quisque generosè incubuit, Gallorumque impetu tandem subverso, Apollinis lauribus, & palmis coronati Victoribus, & Animosis Concivibus Epinicia Academici Animosi cecinere; Obruta quidem norma Principatus, & more Aristocratico pluribus in consessibus Academia se gessit, ut in illo adaperto ad plausus ann. 1660., quo Sum. Pont. Alexander VII. Sacra Purpura Patritium nostrum Eminentissimum Petrum Vidonum exornavit, ibi enim multiplicia Patriæ gaudia, duplici panegyri, aliisque Musarum armoniis eruditissimè insinuarunt duo ex eruditis. Academicis, nempe Comes Sigismundus Ponzonus, & Marchio Hieronymus Ugolanus J. C. Coll. Com., & Equ. Anno. Verum.

1687. Petro Francisco Treccho Marchione, & Regio Malæi Laudensis Feudetario Eloquentia, & Musis percelebri curante una cum hujus operis Auctore antiquus ordo instauratur, ac numerus dignitatum augetur, ut nempe apud Principem duo Assessores, & unus à Secretis consideant. Die igitur vigesima Februarii ejusdem anni cum in ampla Sala publici Civitatis nostræ Palatii convenissent quamplures Nobiles, & Literati Concives, collectisque Votis, Princeps delectus fuit ipse.

Marchio Petrus Franciscus Trecchus, & cum eo.

Marchio Galeatius Pallavicinus Primus Assessor.

Joseph Caraffinus Feudi Levatę Dominus secundus Assessor, &

Franciscus Arifius hujus Operis Auctor à Secretis. Obtinetur

ac eodem mense Illustris. Præsidium ad Urbis negotia decreto, Atrium pro congressuum solemnitatibus, in quo congregantur Amplissimi J. C. Colleg.

1690. Die 18. Mensis Martii Princeps idem Marchio Trecchus, non sine omnium laudibus, & plausu confirmatur, & eligitur.

Joseph Caraffinus, Primus Assessor.

Author hujus Operis, Secundus.

Nicolaus Ala Marchio Scandolarie Ripæ Olei à Secretis.

1691. Princeps declaratur Joseph Caraffinus.

Marchio Petrus Franciscus Trecchus primus Assessor.

Marchio Joseph Cattaneus secundus Assessor.

Joseph Bigattus à Secretis.

Prædefuncto eodem anno Caraffino, non sine magno Patriæ nostræ, & Reip. litterariæ intertrimento, ut dicam suo loco, suffectus est in Principatum.

Marchio Joseph Cattaneus.

Marchio Petrus Franciscus Trecchus primus Assessor, quem perdidimus

didimus maligna febris correptum die 30. Maii 1697. ut suo loco dicemus.

Marchio Galeatius Pallavicinus, secundus.

Joseph Bigattus à Secretis.

Argumenta, quæ discutiuntur non nisi sacra, vel ad mores erudien-
dos Princeps proponit. Exemplum à majoribus datum, nam apud
me servatur folium magnum excusum anno 1609. per Christophoro-
rum Draconium, cujus in fronte legitur italico sermone. *Ordine,*
col quale l'oppresso Accademico Animoso per Decreto della Città di
Cremona tratterà la materia dell' honore per insegnare il modo di ridur
à pace le discordie de Cittadini con termini honorati, e christiani,
lontani dall' opinioni dannate dalla Santa Chiesa. Hic ordo in 46.
propositionibus fuit distinctus.

Omnes Optimates, ac hujus Academiæ Alumnos, aliis loco, &
tempore indigitabo; memorabilia tantum è regestis Archivii Ci-
vitatatis deducta, & Auctores, qui eam commemorant, recensebo.

In Consilio generali habito die Veneris 14. Augusti 1609. suadente
celeberrimo Ottaviano Picenardo, & juxtà sententiam March.
Antonii Mariæ Pallavicini ex Decurionibus decretum fuit, ut
Principi Academiæ solverentur quotannis à re publico Coronati,
seù, ut ajunt, ducatonum quinquaginta pro expensis, quæ in congres-
sibus peragendis fieri contingerent, hisce quidem conditionibus,
& in primis, ut publicè legerentur lectiones de honore pertractan-
tes, aliæve lectiones morales, & quod electio Principis ad votum
Nob. Decurionum esset faciendâ ex tribus tamen nominandis ab
Academicis.

Die 11. Septembris ejusdem anni concessa fuit pro Academicis uni-
endis pars superior Palatii D. D. J. C. de Coll.

Die 30. Decembris 1609.

Inter alias Academiæ Sanctiones hæc in sequentem modum facta
fuit, ac typis edita, ut haberet in Archivio Civitatis.

Nel libro degli atti della Nobilissima Accademia degli Animosi di Cremona è registrata frà le altre la Congregazione Generale de' Signori Accademici di quella havuta alli 30. Dicembre 1609. in Casa dell' Ill. Sig. Massimigliano Trecco Principe della medesima Accademia, nella qual Congregatione frà le altre è l'ordinazione del tenor, che segue

Doppo furono con molta lode ricordate le fatiche del Sig. Ottaviano Picenardi nell' Accademia l'Oppresso, che cortesissimamente havendo accettato il carico di trattare la materia di ridurre à pace le discordie de Cittadini, e quella con molta esatezza, & eloquenza trattando conforme à termini honorati, e Christiani, ordinandola ad una Lezione per settimana concorrendovi con molto applauso il fiore della Nobiltà di Cremona ad immortal fama di lui, e di tutta la radunanza insieme, habbia magnanimamente ricusato riceverne mercede. Però essere l' Accademia in obbligo di mostrargli segno di gratitudine, & dopo varj discorsi così fù à viva voce ordinato.

Che

Che in segno d' animo grato l' Accademia dichiara, che al Sig. Picenardi si faccia una memoria in un quadro di tela, che in publico nella Sala della radunanza stia esposto in fino, che si possa fare in forma più durabile, in cui sia inscrizione in sua lode, ò immagine di lui, ò l' una, e l' altra insieme. Furono eletti à far mettere ciò in effetto il Sig. Sforza Sforzosi, e Ferrarione Carli.

Subscripta Massimiliano Trecco Prencipe

Gio. Battista Assandri Secretario &c.

Die 30. Mensis Julii 1610. In Consilio Generali fuit suspensum Decretum erogandi per Civitatem illos Ducatonos quinquaginta, ut supra cum tunc fuisset electus Princeps citrà normam recentitæ conditionis. Erat à Secretis tunc temporis memoratus Joannes Baptista Assandrus Cauf. Coll. Philosophicis, historicis, ac poeticis studiis eximius, & in operibus editis valdè cognitus.

Die 14. Januarii 1611. ad supplicem libellum ejusdem Picenardi sub patrocinio Civitatis iterum recepta fuit Academia, eidemq; concessum fuit posse Principem sibi benevisum eligere.

Die 13. Februarii 1613. In Conf. ad preces Academicorum denuò concessa fuit solutio Ducatonorum quinquaginta.

Die 5. Mensis Januarii 1615. concessum fuit Gulielmo Lupo Med. Phys. Coll. ex Acad. ut publicam haberet Concionem in Buleuterione, cum declaratione tamen, ut hæc concessio in vim exempli impostum non adduceretur.

Die 12. Novembris 1619. Academici obtinuerunt Decretum ab Excellentissimo Mediolani Dominii Moderatore, ut duos ex capitali facinore bannitos in casibus verò non exceptis possent, eis annuentibus ad gratiam Principis revocare.

Die 3. Junii 1644. conceditur facultas Acad. eorum publicas disputationes peragendi in Buleuterione cum derogatione antecedentis Decreti. Et hæc sunt, quæ in hac materia habere potui ex Archivi Diagraphis.

Auctores, qui nostram Academiam recensent, & laudant, hîc chronologicè subnectuntur.

Franciscus Zava eloquentissimus Rhetor, publicus Cremonæ Gymnasiarcha anno 1562. dicavit Academicis Cremonensibus Orationem secundam, quam habuit adversus Gymnasiarchiam excusam ibi apud Vinc. Comitem 1562. & recusam. 1568.

Vinc. Vettorius doctiss. Orator in Orat. 1. adversus eum, qui in Gymnasiarchiam scripsit pag. 10. reliquit. *Verum illud certè affirmare possum vestram hanc Academiam, vos enim Nobilissimi Academici nunc solos alloquor, tot præstantiss. Civium refertam unam esse, quæ si quod aliud præclarum institutum ipsa in primis huic Urbi ad memoriæ immortalitatem gloriosa futura sit, quid enim liberale studium, quæ ars, aut disciplina ingenua reperiri potest, quæ ex hac vestra tamquam clarissima officina, & pleno quodam fonte hauriri non possit.*

Joannes Petrus Nazarius diserta oratione italicè scripta, Urbem Cremonensem summoperè commendat pro Academia institutione, causa est per eundem Vincentium Comitem. 1564.

Joannes Baptista Ala nuncupavit Illmo, ac Rev.^{mo} Benedicto Alæ Urbini Archiepiscopo orationem Octaviani Picenardi, quam habuit in funeribus Jacobi Maynoldi Gallarati Senatus Excell.^{mi} Mediolani Præsidis, formis traditam Cremonæ 1613. apud Christophorum Draconium, & Barucinum Zannium, ubi in Epistola scribitur.

Orationem, quam Octavianus Picenardus magni nominis F. C. Academicus Animosus habuit, in publicis parentalibus Jacobi Maynoldi Gallarati Senatus Mediolanensis Præsidis, & Catholici, ac potentissimi Regis intimi Consilarii (quem etiam mortuum Rex ille diurno, & perpetuo sacrificio decoravit) tibi, ac nomini tuo, Illmo Præsul, offero, ac dedico, tum quia vos ambo hac tempestate Nobilissimi nostræ Civitatis Jurisconsultorum, & Judicum Collegii, & Animosorum Academiae clarissima lumina extitistis, & ob eximia animi ornamenta in altissimo dignitatum gradu locati, tu à Summis Pontificibus, ille à Summo Rege, vobis, ac Cremonæ Patriæ nostræ decus immortale peperistis.

Valerianus Castilioneus Mediol. Monachus Cassinensis sub titulo Academici Animosi nuncupati *il Brillante*, edidit Papiæ apud Petrum Bartolum 1618. carmina italica, inscripta *l' Accoglienze del Cielo*, in quibus duodecastichon etiam legitur Jo: Baptistæ Cavutii Philos. doct. alteries ex Academicis dicti *lo svegliato*.

Joannes Paulus de Tonsis Illustris. Animosis Academicis, Principatum gerente Nob. Viro Alexandro Bonetto, dicavit librum Cremonæ excusum 1619. apud Barthol., & Hæredes Barucini de Zannis, cui titulus *della Costanza, e Consolazione nelle publiche calamità, Opera di Gio: di Ver tradotta di Francese in Italiano &c.*

Joannes Vida Pisenattus Com. & Equ. Pontificius edidit ibidem ipso anno 1619. orationem in laudem Fratrum de Folliatis, & in fine ejusdem habet multa carmina in laudem Animosorum Academiae.

Joannes Paulus de Tonsis Illustris. Academicis Animosis dicavit opusculum, cui titulus

Della Costanza, e Consolazione nelle publiche calamità, opera di Gio: di Ver, tradotta di Francese in Italiano per Gio: Paolo Tonsi Cremonese, Cremonæ typis Bartholomæi, & hæredum Barucini de Zannis 1619. ibi etiam carminibus laudantur Academici, nec non *Alexander Bonettus* eorum Princeps.

Emmanuel Thesaurus Taurinensis, doctrina, & genere perspicuus, cum esset è Societate Jesu, & Cremonæ Rhetoricæ Præceptor, orationem habuit elegantissimam, quam Joannes Baptista Ala Ecclesiæ Majoris Archidiaconus, & Academicus ingeniosissimus, typis edicuravit anno 1620. Cremonæ apud Bartholomæum, & hæredes Barucini Zannii, inscripta. *Oratio in qua probatur Academiam Cremonensem Animosorum esse verissimum Herculis Templum*, dicata Alphonso

phonso Lasso de Carilia Illmo Equitum Magistro Hispano literatissimo, in qua præ cæteris legitur.

Efflorescunt ubiq; terrarum, Ill.^{me} Alphonse, Academia bonarum artium, armorumque veluti refertissimæ Officinæ, ex quibus tamquam ex Equo Trojano prodeunt Viri, qui deindè ad summos honorum gradus non pauci facillè provebuntur. Has inter Academia Animosorum, sic appellamus bujusce Civitatis nostræ, si non primas, at nec postremas, ut optimè nosti, tenere censenda est. In Oratione laudibus extolluntur nonnulli ejusdem Academix Principes, & scilicet Marchio Ludovicus Barbivius, Maximilianus Trecchus, Ferrans Maggius, Hieronymus Schinchinellus, Alexander Crottus, Nicolaus Sorelina.

Nicolaus Corradinus celeberrimus Phonascus in Cathedrali Cremonæ edidit anno 1620 ex typis Venetis Gardani opera musicalia, in quorum præliminari se inscribit Musicæ Præfctum in Academia Animosorum, ex quibus conjecturari facillimè licet, non vulgari pompa tunc cæterus Academicos celebrari.

Abbas D. Celsus Lesuarte Rosinus Cesenas Can. Reg. Lateran. cujus eximia virtute Lyceum Scriptorum Lateranensium emicuit, Principi, & Academicis Animosis direxit ejus librum, L' Illiade Sacra, impressum Venetiis per Crottum anno 1621. cum epistola nuncupatoria, quæ incipit. Quando io di prima fui fatto degno, Illmo Principe, e Nobiliss. Sig.^{no} dell' eccesso della benignità vostra di essere ascritto, e registrato trà di voi, preso sotto la protezione del vostro non men famoso, che forte Musagete Alcide &c. alibi. Perciò risoluto mi sono nel principio di questa mia prima parte di proporre à così nobile, grande, copioso, e dotta radunanza di Titolati, Cavaglieri, e Letterati di ogni professione &c. alibi. Non sia chi mi riprenda, se ardisco di affermare, che d' Olimpo, cioè del cielo sia portico ammirabile cotesta vostra Academia: imperciò che le nobilissime, e virtuose azioni, che in essa fate di morale, di Politica, di Ragione d' honore Cavaleresco, di governo, di stato, di belle lettere, e di tutte le professioni più gravi, e più sode, pur troppo manifestano ragionevole il detto mio &c. & in fine, e quì con divoto inchino riverisco non un' Accademia di Virtuosi, ma come disse Cineo, un Senato di Regi.

Ipsè Rosinus inter Animosos nominabatur il Rafferмато.

Guidobaldus Benamatus in sua Historia Navali se insinuat Academicum ex Animosis.

Anonymus quidam edidit anno 1621. opusculum poeticum, cui titulum dedit. Il Vello d'oro Idilio per l' impresa dello svegliato Academico Animoso dedicato al Sig Carlo Lodi Principe dell' Accademia degli Animosi, Academicus nominatus lo Svegliato, fuit Joannes Baptista Cavutius, ut diximus, de quo in opere nostro sermo erit.

Anonymus alter litavit Academicis Animosis opusculum signatum. Epitalamio per la gloriosa, e Santa Sposa di Christo Teresa di Giesu, celebrato nella sua tanto bramata Canonizzazione. Ibidem anno 1622. per Bartholomæum, & hæredes Barucini de Zannis.

Vincentius Gallus Clericus Reg. S. Pauli doctissimus suum de Oda, Elegia, & Epigramate opusculum anno 1623. Mediolani apud Cumum, dicavit Camillo de Augustis Principi, nec non cæterisque Academicis.

Idem suum Opus de Lyrico Poemate Syntagma, Mediolani apud Joannem Baptistam Cerrum 1626. sacravit hisce notis; Amplissimis Viris Bartholomæo Sfondrato Academia Animosorum Cremonæ Principi Splendidissimo, cæterisque Academicis, in Epistola verò leguntur, *Hanc igitur quantulamcumque est industriæ meæ exercitationem in colligendis ab optimis scriptoribus de lyrico poemate eruditionibus, atque hunc in selectarum quarundam Horatii Odarum detegendis artificijs laborem in amplissimo nomine vestro, Academici Animosi, apparere voluit. Tùm quia opusculum illud, quod nuper editum fuit Clarissimo Viro Camillo Augusto Principi vestro, vobisque inscriptum, non ingratum vobis fuisse compertum habui. Tùm etiam, quia nullam, aut nobiliorem tutelam, aut firmitus præsidium contra invidorum, reprehensorumque morsus bis scriptorum argumentis in publicum exeantibus, quàm hujus florentissimæ Academia, qua totius Italiae lumen est clarissimum, comparari posse judicavi.*

Peregrinus Merula in Sanctuario Cremonæ typis hæred. Barucini de Zannis 1627. pag. 311. Academiam Cremonensem, unà cum Petro Ferrario ejusdem Alumno laudibus effert.

Alter Anonymus appellatus *il Corragioso*, inter Academicos Animosos erat hic Joannes Paulus Melius celeberrimus J. C., ac Senatus Casalensis Præses, de quo & jure meritò in tertio Volumine sermo fiet anno 1629. edidit orationem in Laudem Comitissæ Polifennæ Meliæ Lupæ de Soranea, qua die Monasterium S. Quirici Cremonæ ingressa fuit.

Hieronymus Genuinus Romæ edidit apud Hæredes Mascardi 1635. metamorphoseos Nominum, sive metatheses Literarum, sive Anagrammata; ibi pag. 41. legitur

Programma

Animosorum Academia Cremonensis.

Anagr.

Es Varia commemorans, nimia docens.

Carmina

Es Varia commemorans nimia verè docens.

Nomen Animosum animum dat, & vires facit;

Robur animis, magnus vigor, & inest tuis:

Joannes Baptista Maynoldus J. C. Coll. unus ex Academicis, de quo inferiùs anno 1638. ibi edidit italicè orationem sic inscriptam, *Nella morte dell' Illustr.º Sig. Conte Oliverio Schinchinello Cremonese recitata nella sala del Consiglio di Cremona à nome dell' Accademia de' Signori Animosi.*

Joannes Petrus Crescentius Romanus Nob. Placentinus, Monachus Hieronymianus in sui operis initio inscripti. *Eusebio Cremonese*

anno 1645. Cremonæ excusi apud Joannem Petrum de Zannis, opiparè laudat nostram Academiam, ejusque Alumnos tunc vitam agentes commemorat pag. 13. nempè Viros Illustris.

Marchionem Joannem Baptistam Trecchum.

Marchionem Joannem Paulum Vidonum.

Comitem Nicolaum Ponzonum.

Marchionem Joannem Baptistam Barbovium.

Christophorum Comitem de Schinchinellis.

Comitem Alexandrum Maggium.

Himerium Barbovium J. C. Com., & Equ.

Joannem Baptistam Maynoldum J. C. Com., & Equ.

Marchionem Paulum Datum.

Gherardum de Astis ex Decurionibus.

Julium Stangam ex Decurionibus.

Hieronymum Rangonum ex Decurionibus.

7 Hieronymum Benzoum Med. Phys. Coll.

Andream Sylvam ex Decurionibus.

Hyacinthus Belpierius insignis Bibliographus Cremonensis editionem curavit anno 1640. opusculi inscripti.

Il Capuccino Scozzese, idque dicavit eidem Com. Christophoro Schinchinello Principi Academiæ Animosorum, & in epistola eandem commendat.

Paulus Ugonus J. C., & Philosophiæ Doctor, postea Illustrissimæ Patriæ Ordinum Conservator, ex Academicis sub titulo *l'Inmoltrato* anno 1647. Cremonæ apud Zannium edidit orationem in encomium Com. Nicolai Ponzoni Principi Academiæ electi, cui legitur in fronte. *Il Prencipe degli Animosi pubblicato nel 1646. l'Illustris. Sig. Conte Nicolò Ponzoni l'Immutabile.*

Ansaldo Cotta è Societate Jesu, in oratione Cremonæ habita in Instauratione studiorum anno 1653. ibidem typis emissa, cui titulus. *Omnia Cremonæ summa affirmat. Porro, adeò nobilis est Illustrissimorum cætus, quem video, adeò frequens eruditorum panegeris, ut meæ me pudeat tenuitatis, qui in tanta Virorum Sapientum frequentia, non habeo undè possim eruditus ingeniiis facere, superest unum vestræ in literas propensionis argumentum Academiæ Cremonensis gloria singularis &c. & alibi. Si erudita inter scriptorum volumina vivunt Cremonensium Virorum nomina, si eorum laudatur ingenium, si ubique eorum sapientia celebratur, hanc laudum ubertatem intelligite, non aliundè in vos, quàm ex Academia vestra, tamquàm è purissimo fonte manasse.*

P. Abbas D. Petrus Marcellinus Orasus Mon. Ulivet. typis opusculum consignavit, cujus in fronte legitur. *La flemma Spagnuola, discorso Panegirico del medesimo nell' Accademia degli Animosi l'Urgente.*

Abbas Philippus Picenellus in Mundo symbolico (ut ajunt) ubi de Impresis singularibus in operis vestibulo loquitur, laudibus illam effect, quæ à Cremonensibus Academicis erectas, cum ad sacram

Purpuram Patritius noster Em.^{us} Petrus Vidonus promotus esset, pingendo in ea racemos gentilitios cum lemmate *matura rubuit*.

Marchio Hier. Ugolanus J. C. Comes, & Eques, & Academiae Alumnus, edidit Mediol. cum aliis Poematibus typis Marelli, *Plaudentis Cremonæ Triumphus in adventu Em.^{mi}, ac Reverendis. S. R. E. Principis Card. Petri Vidoni Laudæ Ep. Animosorum in Academia publicè habitus*.

Jo: Baptista Spadius è Florentiola Ord. Præd. egregius Poeta, scripsit opusculum, cui tit. præstitit, *Lusus in Auspiciis Academiae Animosorum Cremonæ*, ut innuit *P. Rovetta in Bibl. Prov. Lombardiæ Ord. Præd. ad annum 1660*.

Abbas Malatesta Garuffius Ariminensis in prima parte Italiæ Academicæ, Arimini impressa 1688. extenso calamo de nostra Academia pertractat pag. 247. ita &

Joseph Bressianus, Hist. Cremon. in suis operibus editis, & singillatim in diario Cremonæ, & in Coll. J. C. ubi de Picenardo præcipuè.

Abbas Petrus Cannelus Mon. Camald. mei amicissimus, ejusq; Congregationis, & virtutum omnium singulare ornamentum in Centuria Epigr. Miscellanæ Academicæ Concordium, Ravennæ apposita.

Homobonus Piso Med. Phys. & eruditus Philologus mihi necessarius in dedicatione ejus operis. *Ultio Antiquit. in Sanguinis circulationem, nuncupati*.

Julius Caesar Porrus J. C. Caus. Coll. literarum humaniorum, nec non Philosophiæ peritissimus, & Academicus nominatus *il Pronto*, quem efflictim prædiligo anno 1692. imprimi curavit Panegerim typis Laurentii Ferrarii ad laudem S. Joannis à S. Facundo August. eamq; dicavit Illustris Academicis Animosis; tit. est *La Voce dello Spirito Santo*, habita Cremonæ in Ædibus S. Augustini à Vener. P. Joseph Angelo à Nativitate Nudipede Carmelita.

Hæc etiam refert laudatus *Jo: Cinellus* in ejus Bibl. Vol. plut. 12.

✧ *Eques Carolus Andreas Sinibaldus* Ord. Militaris S. Jacobi de Spatha, æquè ac in literis eruditissimus inter Elogia Academicarum id, mihi humanissimè transmissum, recenset

DE ACADEMIA ANIMOSORUM CREMONÆ,

In cujus Stemmata est Jaculum, Clava, & Fax
Herculis cum Epigraphe,
In Casus omnes

Herculeis jaculo, & Clava, facibusque superbie
In Casus omnes par Animosa phalanx;
Alcidæ, & Musis communes consecrat aras,
Et generoso animo Pallade utraque nitet.
Non minùs Eridanus gaudet splendente Lyceo
Claudere, quàm superis lumina Solis aquis.

Julius Clarus Aloyfii Med. Senatoris F. Patritius Alexandrinus, verùm ex privilegio Patriæ nostræ aſcriptus, poſt obitam magnanimè Præturam, inter J. C. doctiſſimus Mediolani & ipſe Senator, Præſes Quæſtorum extraordinariorum, Curator aquarum publicarum, Præfectus rei frumentariæ, dein Philippi Regis Hiſpaniarum ad res Italas Conſiliarius; ut ex Epitaphio in Sacra æde Pacenſi Mediolani ſibi extructo legitur. Magni ſui ingenii monumenta proſtant ſæpiſſimè recuſa.

Totum Opus Sententiarum receptarum in libris ſeptem eſt diviſum; in primo de Legibus, Constitutionibus, & Statutis; in ſecundo de Jure Perſonarum, in quo non ſolùm de ipſo ſtatu Hominum, ſed etiam de ſingulorum Officiis, & dignitatibus, in tertio de Succeſſionibus, & ultimis voluntatibus; in quarto de Contractibus, & de Feudis, Donationibus, & Emphiteuſi; in quinto Practica Criminalis, in Sexto Practica Civilis, in ſeptimo Index generalis continens materias ſupradictorum librorum, & cum animadverſ. Manfr. Goveani Francoſ. 1613. & cum animadvertitur Joannis Guiotii ibid.

Tractatus de Feudis imprefſ. 8. Venet. 1566.

Tractatus de Teſtamentis, & ultimis voluntatibus. Habetur etiam in Tom. 8. par. 1. fol. 80.

Opera omnia, ſeu Practica Civilis, & Criminalis, cum Addit. Joannis Baptiſtæ Bajardi Parmenſis, Bernardini Roſignoli Mediolan. Hieronymi Giacharii Lugienſis, Joannis Guiotii Niverneſis, Antonii Brochi è Caſtro Lauro, Joannis Harprecti, & Manfredi Goveani Germanorum imprefſ. fol. Lugd. 1661., & ante fol. Venet. 1640., & fol. Francoſ. 1636., & poſteà in fol. Genevæ 1666.

In Syntagmate communium opinionum &c. ex pluribus Auſtoribus congeſtæ ab Antonio Maria Coratio Lugduni in Tom. 3. imprefſæ 1658. inter Auſtores præcipuos habetur Julius Clarus.

Memoratur ex profeſſo à Ghilino in Annal. Alex., & in Theatro Literatorum lib. 1. à Juliano Porta inter inſigniores Alexandrinos, ſed de ejus operibus parùm, vel nihil.

Landus de Sen. Mediol. refert Epitaphium, &

Comes Fontana libros tanti Viri.

Non eſt ommittendum præclariffimum hunc Virum fuiſſe Avum Maternum Bartholomæi Arefii, notiſſimi Senatus Mediolanenſis noſtro ævo Præſidi.

Ut magis innotefcat, Julium Clarum fuiſſe Civem Cremonenſem, en diploma ab archetypo ſuo extractum in regeſtis Archivii Civit. anni 1561.

Decariones Consilii generalis Magnificæ Communitatis Cremonæ.

CUM Præturæ Cremonensis dignitas, quæ non nisi Mediolanensis Status Senatori integerrimo, atq; optimo ex veteri consuetudine committi censuerit, biennio præterito demandata esset Julio Claro, uni ex Senatoribus memorati ordinis, ejus Jurisdictionem Vir amplissimus, & justissimus tanta sapientia, & prudentia, tanta religione, & sanctitate, tanta gravitate, & constantia, tanta severitate, & lenitate absolvit, ut eam multò pacatiorem, quàm acceperat, reddiderit, feliciter apud nos hoc biennio actum est, ipso Præ-tore prudentissimo, & Sapientissimo, qui si sedandæ discordiæ, quæ illi cura præcipua fuit, curam assumebat, fidele prudentiæ consilium, certum sapientiæ subsidium, semper paratum habebat, cui cum manifestum esset, præturæ provinciam sibi demandatam esse, non tam propter privatorum Civium quietem, quàm totius Civitatis commodum, cum in ea tempora incidisset, quibus Civitas maxima annonæ penuria laborabat, ejus prudentia, & sapientia tantum profecit; ut populus, qui in magna necessitate constitutus erat, quique brevi sine Dei Opt. Max. auxilio extremum vitæ detrimentum passurus erat, ejus favente numine, ingenio, opera, & vigiliis hujus præstantissimi Viri, salvus remanserit, nec ferè viderit, aut senserit immanem illam, ac omnibus notam, & patentem penuriam, ità ut meritò ipsum tota Civitas viva voce sæpè Patriæ parentem, & Conservatorem appellaverit; vidimus enim univèrsi, dum vixit egestas illa, undiq; omnia conspicientem, provisiones necessarias subministrantem, ac periculis obsistentem, quidcunq; etiam præter ejus Senatoriam, ac Prætoriam dignitatem exequi, in signum amoris immensi, & paternæ affectionis, qua semper insequeutus est totum hunc populum, nunquam tamen defessus, nunquam imparatus, semper se validiorem, & promptiorem præstitit, nullis unquam periculis deterritus, quo factum est, ut actionum, & virtutum illustrium Hominis hujus Clarissimi fama Italiæ fines excesserit, ut ab omnibus digna sit habita, ut in ejus memoria erigeretur Statua perpetuò duratura, & mira admiratione à Posteris conspicienda; Porrò quoniam non tam præsentium, quàm futurorum temporum summam curam habendam esse judicabat, cernens mortalium solitudinem parùm posse, nisi Divina providentia administraretur, atq; adjuvetur, ejus adhortatione, atque jussu ferè singulis diebus Deo Optimo Immenso ter Max.º supplicationes, piæque erogationes à divitibus ejus in primis exemplo, & hortatu in Pauperum plus quinque mille alimenta fiebant, ut ille placatus largam mortalibus frugum copiam condonaret, quibus quidem supplicationibus populus utriusque sexus semper fuit frequentissimus, & ad elargiendum pauperibus victum promptissimus, pro quorum omnium observatione, tam & si dies, & noctes

Et es invigilabat, non tamen ab aliis arduis, & difficillimis negotiis, quæ Prætorio muneri annexa sunt, animum avertebat, de quibus cum ab eo sermo habendus erat, vix dici potest, quanta verborum gravitate, quanta in oratione majestate, quanta animi constantia explicaret, quam cum Sanctissimum legum Interpretem profiteretur, semper persuasum habuit, ut ad alicujus negotii expeditionem non deveniret, nisi prius re maturè intellecta gravitatem suam perpetua constantia roboraret, atque in proposito, susceptoque consilio permaneret, ex quo factum est, ut nunquam nec prece, nec pretio, nec gratia, nec similitate à recto deduci potuerit; Cæterùm quoniam illos Magistratus severos esse judicabat, qui aliqua iracundiæ acerbitate commixti essent, videns Jurisdictionem multò laudabiliorem fore si austeritati, & severitati lenitas, & æqualitas inflexa esset, ità se gessit, ut, cum in Facinorosos agendum esset, severus Judex nullum lenitati locum daret, & ubi casus miseratione dignus se se offerebat, mentem ad lenitatem, misericordiamq; revocans minori supplicio reum afficeret, quàm judicii severitas postularet, fuitque semper ei proprium die, noctuque quibusq; gratas præbere aures, Orlia semper patentia tenere, ut facilis esset ad eum accessus, quod pergratum fuit Populo, etenim nulla erat distinctio penès eum inter Pauperem, & Divitem ambas partes enim æquo jure regebat, gubernabat, & amabat, sed ultrà alia, quæ essent meritò recensenda, de hoc volumus mentionem facere, quod ad hoc, ut ejus Magistratum laudatissimum redderet, selegit Vicarium, & Judicem maleficiorum Antonium Baraterium, & Aloysium Bellonum duos Viros ad id munus aptissimos, qui maxima cum totius Civitatis satisfactione munus utriusque eorum commissum ad finem perduxerunt; Nec etiam illud est silentio involvendum, quòd cum die Assumptioni Virginis dicata ignobilis vulgi ludos publico in Foro de more spectaret, oborta inter nonnullos acri rixa, & quæ tumultum, ac seditionem facilè concitare potuisset, ipse propriæ salutis immemor, publicæ verò studiosissimus, inter enses, ac pervalidos fustes, quibus magna eorum pars armata convenerat, medius accurrit, ac ferè solus propriis manibus enudata tela ex digladiantium manibus eripiens, missis in carcerem seditionis authoribus, omnia sedavit, ac magno capitis sui periculo imminentem cladem avertit. Quare tot, ac tantis in Civitatem nostram à tanto Viro allatis beneficiis censuimus eum, si non quo deberemus, saltem quo possemus, benevolentia argumentò prosequi; Cum igitur in concionem legitimam convenissemus coram Illmo, & Clarissimo J. C., & Senatore R. D. Domino Marco Antonio Caymo, qui Prætoris, & Censoris munus gerebat, initis suffragiis, memoratum Julium Clarum, ejusque filios, & posteros Civitate nostra donamus cum honoribus, & oneribus, quibus cæteri nostri creati Cives frui, & gaudere consueverunt; Remittentes prò ut eidem remittimus

onus ædis extruendæ in Civitate, ac pecuniarum ærario nostro perfolvendarum, quibus rebus novi creati Cives apud nos lege municipali tenentur; Quæ omnia rata, & firma esse decernimus, si invictissimi Regis confirmatio accesserit, & hoc diploma per infrascriptum Cancellarium nostrum fieri, nostriq; sigilli impressione muniri jussimus. Dat. Cremonæ die Martis secundo mensis Decembris Anni MDLXI.

Eod. Anno. LXI.

Vincentius Vectiolus è Cafali Majore Rhetor eximius, & publicus Cremonæ humaniorum literarum Instructor edidit. *Ad P. C. Cremon. oratio pro Gymnasiarcho diligendo eamque dicavit Jo: Baptista Mainoldo J. C. Præstantissimo Cremonæ in Civitatis Palatio apud Vincentium Comitem 1561. Orationes duæ ad P. C. Cremon. pro se ipso adversus eum, qui in Gymnasiarchiam scripsit. Brixia apud Lud. Sabiensem 1563. eidem Mainoldo dicatæ, cui adiunguntur Hieronymi Faballi Laudensis ad Decuriones Cremonenses. In Controversia Gymnasiarchiæ*

Orationes quinque Cremonæ apud Vincentium Conctum 1563.

Anno 1582. ex hac vita migravit, dum esset Archipresbiter Ecclesiæ Divo Stephani memorati Oppidi, ut notat *Lud. Cavitell. in Annal. anno præcitato.*

De eodem Franciscus Zava in Epist. lib. 8.

Hætor lauda in Hist. Cas. Majoris MS., qui allegat Nipolium de eo magna cum laude loquentem.

Eod. Anno.

Marcus Antonius Barbovius, cui multiplex in eo doctrina, ac præsertim Philosophiæ, & Medicinæ præclarior, enituit studium elucubrans

In Operibus Galeni Commentaria novem digesta codicibus.

De Morali Philosophia lib. 3.

Bressianus in V. R. & in opusculo, cui lit. Collegio de Dottori in med. Cremonesi.

In Ecclesia S. Joannis Novi Cremonæ tumulatur, ubi prostat hæc inscriptio.

Sepul. Art. & med. doct. mag. Jacobo de Barbobus, & Hæred. qui obiit anno MDXXXVII. ætat. suæ ann. LXXX. Roccus, & Anze-lerius Mærcat. Avo, & Marco Ant. Patri Physico omnes Pumenen-ghi Domini instaurarunt Anno Sal. MDCVIII.

Eod. Anno.

Jacobus Antonius Mutius Lanfranci F. Viciniæ S. Thomæ Juris Civilis peritissimus magna eloquentia clarus in Coll. Patriæ hoc anno die prima Decembris ascitur, pro eadem Mediolani resideat Orator, conscripsit & habuit pulcherrimam, & doctissimam

Oratio.

Orationem in Funere Pauli Alæ Amplifs. Mediol. Senatoris.

Amicitiam excoluit Francisci Zavæ, à quo in ejus operibus sæpissimè laudatur.

In primo virilitatis Flore, quasi flos à morte conteritur, indè sepultus in Ecclesia D. Thomæ nunc culta per Ven. Capucinas, ubi ad aram Divi Francisci legitur.

D. O. M.

Jacobo Antonio Mutio J. C. Cremonen. apud Senat. Mediolani Oratori, quem tota hæc Civitas ob virtutem eximiam, pietatemq; singularem deflet, Lanfrancus, Pater Jo: Baptista, Gabriel Cohortium Ductores, Annibal, Jo: Paulus Fratres Mæstifs. P. P. vixit Lustra sex ferè cum dimidio MDLXVIII. Nonis Augusti.

De eod. Lamus in Somno cant 2.

Eod. Anno.

SANCTINUS Baptista incredibili doctrina, & pietate Vir ex publicis Cremonæ Gymnasiarchis, verè ex illis, quos innuit *Plutarch. de educ. lib. 4. tit 7.* Quærendi sunt Liberis Magistri, quorum & inculcata sit vita, & mores. Digessit facundo metro

Epigrammata, & Carmina varia,

Ejusdem Sanctini habentur carmina in præliminari Epistolarum Francisci Zavæ, & in Carminibus Zavæ tria leguntur Epigrammata ad laudem Sanctini, quem suum Præceptorem vocat, ac indigitat, Sanctinum fuisse è Viro Paterni agri Cremon. decimo ab Urbe lapide.

Amicitiam excoluit Jo: Thomæ Musconii Poetæ Soncinenfis, ut in libro pr. Epigrammatum ejusdem Musconii.

Hier. Faballus in orat. de Gymnasiarcho deligendo typis Cremonæ apud Vinc. Comitum, Sanctinum laudat, cum quo Martinum Favalerium, Jo: Baptistam Saccum, Antonium Riccium, Antonium Plancum, Vincentium Vectiolum, quorum industriæ, & doctrinæ Gymnasium Cremonense maximè nitebatur.

Eod. Anno. LXI.

ALOYSIUS Dovaria Friderici Milit. fortissimi filius, primus ex Patritiis Cremon. inter Equites Divi Stephani Pilsarum, electus die 26. Aprilis 1562. (ut mihi indicavit Humanissimus ejus Coeques, ac Patritius Rom. eruditifs. *Prosper Mandosius*, occasione, qua mihi Equitum Cremonensium notulam italicè, ut inferiùs, transmisit) dum Florentiæ pro Mantuæ Duce residebat Orator. Emicuit & inter insignes Ductores turmarum Equestrium magni Ducis Hetruriæ, & pro eo ad Venetam Remp. Legatus, demùm ex Supremis in rebus bellicis Consultoribus apud Regem Hispaniarum, & cum eo in Bello Lusitano, quo mille aureorum annuo stipendio donatus fuit. Scripsit *Epistolas,*

quarum

quarum quatuor habentur ad Com. Octavium Affaitatum in *Collectaneis Pauli Emili Marcobruni*, pag. 258. usq; ad 263.

Effulsit & hoc tempore Annibal Aloysii Frater, eadem equestri munitus dignitate, cujus in eodem libro legitur Ep. ad eundem Com. Affaitatum de iisdem. Vide *Cavitell. in Annal. pag. versa 427.* verum Annibal in sequenti notula non habetur inter equites. *Ant. Campus bist. lib. 3. ad ann. 1584.*, qui etiam Livium, sed non Annibalem ejus Fratrem memorat.

Ab Ulloa in fine Vitæ Caroli V. memoratur Aloysius cum Fridrico ejus Patre inter milites Illustriores, vivente ipso Imperatore.

APPRENSIONI D'ABITI DI CAVAGLIERI MILITI

Dell' Illustriss., e Sacra Religione

DI S. STEFANO PAPA, E MARTIRE DELLA CITTA' DI CREMONA.

- I**L Sig. Luigi di Federico Dovara 26. Aprile 1562.
 Il Sig. Jacopo D' Offredo Offredi 11. Dicembre 1562.
 Il Sig. Gio: Francesco di Ginesio Somma 11. Dicembre 1562.
 Il Sig. Cap. Fabio di Gio: Galerati 11. Aprile 1565.
 Il Sig. Sforza del Cap. Sforza Picenardi 27. Settembre 1589.
 Il Sig. Alfonso di Lelio Dovara 22. Settembr. 1591.
 Il Sig. Gasparo di Pietro Giorgio Hoscasali 31. Magg. 1592.
 Il Sig. Costanzo d' Ambrosino Ambrosini 31. Decemb. 1595.
 Il Sig. Cesare di Cesare Amidani 24. Giugno 1598.
 Il Sig. Pietro Marino di Bernardino Fraganeschi 3. Feb. 1599.
 Il Sig. Ottavio del Cav. Sforza Picenardi 16. Febr. 1601.
 Il Sig. Sigismondo di Cam.º Cambiagio 19. Novemb. 1609.
 Il Sig. Marc' Antonio di Vincenzo Aymi 6. Novemb. 1612.
 Il Sig. Conte Filippodel Co: Ferrante Persico 4. Ottobre 1622.

Eod. Anno.

Hieronymus Clocius Genesii F. J. C. illustri loco natus in oppido Casalis Majoris, cum eidem spatium datum esset requiescendi à Juris Civilis studio, & confugiendi ad mansuetiores Musas, summa Poetarum Principis Virgilii suavitate, & quadam quasi divinitate raptus, atq; allectus, pulchriores, ut ipse affatur, ex eo tanquam flosculos more apum carpens, opusculum contexit, quod prodiit Cremonæ 1562. apud Vinc. Comitem, Andreæ Marino Duci Terræ novæ F. nuncupatum, inscribitur. *Publii Virgilii Maronis versus Proverbiales aliquot collecti &c.*

Hinc mens, & anima Virgilii à laudatissimis Viris appellatus est, cujus encomiastæ Poetæ Rolandus Cavagninus, Hector Nigrifolus,

lus, Columbanus Balletus, Hieronymus Fabailus, Vincentius Veſtiolus. refertur à *Conrado Gefnero in Bibl. Inſtit.* à *M. Georgio Draudio in Bibl. Classica*, ubi de Libr. Poet.

Eod. Anno.

Gabriel Faernus Rhetor, & excelsi nominis Poeta, latinis in carminibus peragendis ſui ævi inter præſtantiores ob doctrinam, & ſpectatos mores intimus, & prædilectus Pio IV. Pont. Max. nec non Carolo Cardinali Borromæo Nepoti, deinceps in Sanctorum Catalogo adnumerato. Ad emendandos clariffimos latinæ linguæ Auſtores, & peculiariter Plautum, Cæſarem, Livium, Svetonium, M. Tullium Ciceronem, & alios nimia vetuſtate, & Librariorum negligentia inquinatos, aſſiduè exercebatur, verùm immatura morte ereptus, quæ inchoaverat abſolvere, & ad metam perducere non potuit. Moritur namque Romæ die 17. Novembris anni 1561. non ſine præcipuo ejuſdem glorioſiſſimi Cardinalis dolore, in cujus manus omnia MS. ab eo ſummo in pretio habita advenere. Ex ſingularibus illius præclari ingenii partibus typos illuſtrant

Cenſura Emendationum Liviniarum

Terentii Comædiæ ex vetuſtiſſimis Libris, & verſuum ratione emendatæ, & in eas Comædias emendationum libri ſex, quorum primam editionem P. Victorius curavit prodire deinceps *Parifiſis* 1602.

M. Tullii Cic. Philippicæ, & Orationes pro Fontejo, pro Flacco, in Piſonem, omnes ex antiquiſſimo exemplari emendatæ, unà cum ejuſdem Faerni annotationibus. *Romæ apud Vinc. Lucchinum* 1563.

De Metris Comicis Liber unus.

Eographii fragmentum in Comædiis Terentii, hæc omnia edicavit Florentiæ apud Juntas anno 1565. in 8. Silvius Antonianus Vir ille erudiſſimus exinde à Clemente VIII. Cardinalis electus, de quo conſule *Mandofium in Bibliotheca Romana Vol. 2. cent. 9. nu. 59.* edidit, & dicavit Cardinali Carolo Borromæo.

Centum Fabulæ ex antiquis Auſtoribus delectæ, & carminibus explicatæ. Venetiis apud Franciſcum Zilettum 1572. pluribi etiam videntur reimpreſſæ, & præſertim Brixix 1591. ac Romæ apud Vinc. Lucchinum anno 1564. jubente Sum. Pont. ut ſcribit recentiſſimus *Teiſſier*, nec non Antuerpiæ in Typographia Plantiniana, & circumferuntur hoc modo.

Fabulæ Eſopicæ à Joach. Camerario oratione ſoluta, & Gabriele Faerno verſibus explicatæ, recognitæ à Gregorio Berſmano. Lipſiæ apud Henric. Groſs. 1618.

Fabulæ Eſopicæ à Gabriele Faerno, Feſto Aviano, & Michæ. Gabria verſibus latinis redditæ. Lyſiæ apud El. Repbeld. in 8. 1619.

Antonius Teiſſier in ejus opere gallicè inſcripto *Les Eloges des Homes Scau.* part. 1. ad annum 1561. ſcribit cum eo Phedri æmulationem quamdam interfuiſſe, ac edidiſſe Faernum præter enunciata ejus ingenii monumenta, etiam ſequentia.

Dialogi

Dialogi antiquitatum. In Lutberanos, sectamq; Germanicam Elegiæ. Observationes in Catullum sub Elogiis Vir. Illustr. Pauli Jovii plura carmina Faerni leguntur, nec non in delitiis Poetarum.

Eundem memorant innumeri propemodum scribentes.

Jo: Casa suum Roma Venetias reditum illi refert. ut in delitiis supra memoratis

Gesnerus in Bibliotheca Instit. plura

Lil. Gregorius Gyraldus in Dial. Poet. suorum temporum.

Silvius Antonianus allegatus in doct.^{mo} æquè, ac piissimo libro inscripto dell' Educatione Christiana de Figliuoli, Cremon. recuso 1609. lib. 3. cap. 41.

M. Georgius Draudius in Bibl. Classica.

Jacobus Gaddius de Scriptoribus non Ecclesiasticis scribit, fuisse aliquoties circa eum Sigonium. in disp. Patavinis.

Aubertus Miræus Biblioth. Ecclesiast. part. 2. cap. 99.

Franciscus Reddus Seren. Magni Etruriæ Ducis Archiater celeberrimus in suo Dityrambo, cui tit. Baccho in Toscana in adnotationibus pag. 127.

Joannes Rosinus Antiquit. Romanarum.

Toscanus in Illustr. Poet. &c. refert Faerni carmin. scilicet in Luthe- nos, Sectamque Germanicam.

Ad Homobonum Offredum Med. Cremon. & in Maledicum, nec est prætermittendum distichon ad ejus commendationem exaratum à Toscano

Calliope legeret numeros cum fortè Faerni

Emerfit ne mari Comicus Afer, ait.

Caramella in Museo Illustr. Poetarum.

Joannes Paulus Ubaldinus in Collectaneo Poetarum Illustrium Mediolani 1563. in quo quidem legitur pag. 8. Caroli Vicecomitis Elegia ad Raphaelem Faernum Cremonensem, verum fuit calami lapsus, nam scribere debebat ad Gabrielem.

Joannes Thomas Musconius primam Elegiam lib. sui 2. eidem direxit.

Alexander Lamus in Somniis Cant. 2.

Cavitell. Annal. anno 1561.

Ant. Campus eodem anno.

Fabianus Justinianus in Ind. Universali in Verbo Fabula.

Lucas Contilis in Epist. lib. 3. part. 5.

Petrus Franciscus Spinola in suis carminibus Od. 19 & 22.

Oliverius Bonartius S. J. in Ecclesiasticum pag. 200.

Dionysius Athanasius in Epist. selectis Vol. 2. à Bartholomeo Zucchio editis Venetiis 1595.

Ephemerides Gallicæ, ubi de Fabulis gallicè redditis memoriam habent.

Nicolaus Reusnerus, ubi de Poetis Italiæ.

In libro Constitutionum Domini Mediolani inscripto, legitur Epigramma Faerni hujus exempli.

Insubram decreta Ducum, legesque vetustę,
Vastum incomposita mole Volumen erat.

Congeriem informem, confusaque jura Senatus

Digessit, certis disposuitque locis.

Inque novam legum faciem, corpusque rededit,

Fusaque in exiguum membra coegit opus.

Has igitur quisquis veterum farragine legum,

Atque indigesta mole gravatus erat;

Perlegat, utatur: sunt hæc brevitare Minores,

Ordine majores, utilitate pares.

Nec est prætereundum Epygr. Annibalis Cruæii in obitum Phaerni.

Dum Vetherum Auctorum instaurat monimenta Phaernus,

Et reddit vitę scripta latina suę.

Invidit fera Parca, Virumque ad Tartara trahit,

Quodq; aliis adimis, hoc tibi, dixit babe.

Petrus Victorius Summus Phaerni admirator, celeberrimus Gramma-

ticus, & Criticus *Var. Lect. lib. 10. cap. 1.* scribit ad ejus laudem.

Ità certè putat Gabriel Phaernus: *¶ bonus ipse Poeta: ¶ acer existi-*

mator Scriptorum Poetarum; quippe prætereà in munere hoc corrigendo-

rum veterum Auctorum magna cum laude versatus est, novitque præclare

vulnera antiquorum Scriptorum, ac quibus in rebus labi plerumque, at-

que peccare librarii consuessent, & lib. 16. cap. 21. Cum postea animad-

verti Gabrielem Phaernum magni ingenii Virum, peracrisq; judicii alia

ratione priorem illam plagam curasset, cum enim diligentia, sua studioque

quod in optimis scriptoribus purgandis ponit, multas maculas ex hac Ora-

tione deleverit &c. loquitur de Orat. M. Tullii pro M. Marcello.

Item lib. 27. cap. 19. lib. 29. cap. 11., & 16. lib. 32. cap. 13. lib. 33. cap. 6.

lib. 36. cap. 8. & alibi. Idem Auctor in Epistolis scribens ad S. R. E.

Card. Carolum Borromæum Virum Sanctissimum laudibus extol-

lit Faernum.

Tobias Magirus in *Eponymologio critico* laudat quidem Faernum, at de

eodem non benè sentire videtur, cum dicat ab ipso suppressa fuisse

Phedri opera, res quippè procul à veritate, si respicimus probita-

tem Phaerni, ac Magirum suæ assertionis nullas rationes addu-

cere, ac sine auctoritate loquentem.

Malatesta *Strinatus* in *Epistola directa* Joanni Mario Crescimbenio,

præmissa Apologis Bernardini Baldi Urbinatis ab eodem Crescim-

benio Carminibus suis eruditissimè translatis, laudat nostrum

Phaernum.

MDLXII.

Hieronimus Faballus à Castiono celebri municipio in agro Lau-

densi, sub primam ætatem profectus est ad Urbem nostram,

ubi facilius posset versari in literarum studio, suumq; ingenium

erudire, & præcipuè in florentissimo Marci Pauli Tartesi Gymna-

sio,

sio, in quod quidem post obitum Jo: Jacobi Putealis hominis eruditi, temperatq; moribus insignis hypodidascalus, tùm ipsius Tartesii, totiusq; Academiæ consensu, ac approbatione suffectus est. Inter Cremonenses multò vixit, donec Præpositus Ecclesiæ Collegiatæ S. Laurentii Monticelli ultrà Padum, tunc Diœcesis Cremonæ, à Nicolao Sfondrato Episcopo constitutus. Civem Cremonensem se vel gloriatur in Oratione iij. in controversia Gymnasiarchiæ, cùm esset *Peregrinus* à quodam æmulo appellitatus. exprimit igitur. *Evolve, tu bone Vir, tabulas, in quas publica pecunia Cremonensis refertur, reperies, qua pecunia census ego sim, nè ergò sim peregrinus, faciunt domicilium, & census. Quid si legibus me non peregrinam, sed Civem Cremonensem probem? Si in jure peritum aliquem consulvisses, nunquam procul dubio tam stultè peregrinantem nobis obiecisses. Leges eum volunt Civitate donatum esse, qui eam decennium coluerit, at qui me in hac Civitate viginti annos vixisse fateris &c.* leguntur orationes aliquot, quibus apertè explicatur, quantum in eo genere valuerit.

Orationes in M. Hieronymi Vidæ Cremonensis Albæ Episcopi laudem.

In Nicolai Sfondrati Crem. Episcopi Cremon. in suam Diœcesim adventu, quam subnectere optimum duco, ut videat Lector Nicolaum Sfondratum, qui exindè ad Summi Pontificatus apicem evehctus, Patria Cremonensem fuisse.

Ad Animulam Cremon. Fambicum Carmen.

In Funere Jo: Baptistæ Schitii Orat.

De Gymnasiarcho deligendo, hæc in unum excusa fuere Cremonæ 1561. apud Vincentium Comitum. prodire pariter iisdem typis anno 1563.

Ad Decuriones Cremonenses in Controversia Gymnasiarchie Orationes quinque. Has Auctor dicavit Vespasiano Gonzagæ Columnæ Principi, atque Philippi Regis Peditatus in Italia Præfecto.

Hæ Orationes salaci acrimonia juxtà stylum Tullianum in Philippicis fuere conceptæ contrà Franciscum Zavam, licèt in iis eum nominare præterierit, occasione, qua ipse Zava intervertere vetus institutum cupiebat de uno humanitatis Gymnasio tantum Cremonæ servando.

„ **C**UM multis, & magnis in rebus, Antistes Amplissime, vosque
 „ cives præstantissimi, quanta sit Dei Opt. Maximi ergà
 „ nos benevolentia, penitùs cognosci, planèq; perspicui potest, tùm
 „ in hac maximè, quod Nicolaum Sfondratum nunc nobis præfecit
 „ Sacrorum Antistitem, beneq; vivendi Magistrum, quem unum
 „ hæc Civitas universa diù sibi optavit, à Deoque ipso precata est,
 „ certissima spe adducta, ejus præsidio posse hanc sanctiorem Rem-
 „ pub. eam, à nobis haberi, qualis esse deberet, qualemq; esse vel-
 „ lemus, si tanti viri sapientiæ virtuti, studio, auctoritatiq; com-
 „ missa, commendataq; fuisset, quàm in spem, & opinionem duæ

„ res illæ potissimum nos omnes jamdiu adduxerunt, quæ non
 „ modò in hoc homine amplissimo insunt, sed etiam quali in spe-
 „ cula quadam excelsa, ac illustri sitæ, undè summa omnia ostentare
 „ omnibus bonis videntur, longè elucent doctrina, & sanctitas,
 „ ambæ illustres pariter, ac memorabiles. Itaq; cum mecum
 „ cogito, quantum sit hoc beneficium, quo Deus immortalis non
 „ hanc Civitatem universam cumulatè affecit, atq; cõonestavit,
 „ non possum, quin summè probeam, summèq; laudem consilium,
 „ sapientiamq; vestram, qui prudentè, egregièq; providistis, ne
 „ quicquam à vobis prætermissum videretur, quod ad declarandum
 „ pertineret, quanti hanc divinam beneficentiam faciatis,
 „ quanti; æstimetis vobis contigisse in hujuscemodi viri tutela, ac
 „ præsidio conquirere. Etenim ubi primum nuntium accepistis,
 „ Nicolaum Sfondratum Cremonæ Episcopum renuntiatum fuisse,
 „ nihil priùs vobis faciendum putastis, quàm ut gratulatio ejus
 „ nomine ad Deorum templa religiosè fieret, gratiæq; Deo Opt.
 „ Max. pro hoc singulari, immortaliq; ergà vos Cives Cremonenses
 „ beneficio, solemnì Christianorum ritu, ac consuetudine agerentur,
 „ publicæq; lætitiæ in tota urbe signa darentur. Quem honorem
 „ post hominum memoriam apud vos nondum ulli Antistitum antè
 „ hujusce Patrem, honorifica semper cum nominis præfatione
 „ nominandum, Franciscum Sfondratum Cardinalem contigisse
 „ omnibus compertum est. Quid dicam hesternum diem? qui
 „ vestra cura, ac impensa, quali Deorum immortalium festus,
 „ ac solemnìs, fuit hujus adventu celebratus. Certè hic unus
 „ dies Sfondrato immortalis talis instar videri potuit; cum
 „ vidit sibi obviam fieri tot nobilium epheborum ramos olivæ
 „ in manibus tenentium, ac prætendentium, cœtum omnibus civibus
 „ quidem perjucundum, exteris verò, atque advenis etiam visu
 „ speciosum, omnemq; Sacerdotum Ordinem, omnem nobilitatem
 „ egressam, populumq; Cremonensem universum, cum sibi Cremona
 „ propè è solo, sedibusque suis convulsa ad completendum
 „ Episcopum, conservatoremq; suum, procedere visa est, à qua
 „ ità fuit acceptus, ut non modò omnium generum, ætatum,
 „ ordinum, omnes viri, ac mulieres omnis fortunæ, ac loci,
 „ sed etiam mœnia ipsa, arx, tecta; urbis, & templa lætari
 „ visa fuerint. Ad hæc voluistis, Cives ampliss. maximas hujusce
 „ viri virtutes nobilium frequentia, aliquo orationis genere exponi,
 „ quo nihil honorificentius, nihil splendidius, nihil denique vestra
 „ prudentia dignius à vobis fieri posse existimatis. Quod quidem
 „ munus obeundum ego suscepi magis, ne auctoritatem vestram,
 „ qui à me hoc contendistis, negligerem, quàm quia me huic tantæ
 „ rei evolvendæ idoneum esse sentirem. Quare vos oro, atque obsecro
 „ Cives nobiliss. quorum jussu huc verba facturus accessi, si
 „ munus, quàm par esset, copioso, & ornato dicendi genere ulus-
 „ fuero, id totum Sfondrati virtutum magnitudini tribuendum pu-
 „ tetis.

„ tetis. Cui enim est tanta vis memoriæ? tantum flumen ingenii?
 „ tanta dicendi copia? ut de hoc Viro omnibus rebus ornatissimo
 „ satis cumulatè, ac pro rei dignitate, & amplitudine dicere valeat;
 „ speretq; se posse, non dicam, complecti orando, sed percensere
 „ numerando innumerabiles penè ejus virtutes, raraque quædam
 „ naturæ præsidia, ac ornamenta? proindè vos velim meæ medio-
 „ critati subvenire, aut potiùs in dicendo tenuitati. Sed undè
 „ mea oratio exordietur? certè si de alio quopiam, quàm de hoc
 „ nostro Antistite hoc loco ageretur, non tantoperè mihi elaboran-
 „ dum ducerem. sed cum de Nicolao Sfondrato, & Antistite, &
 „ Senatore homine non minùs ætate, quàm virtute florente, sit ser-
 „ mo instituendus, idque tanta hac vestrum frequentia, tantaque
 „ concione, quantam hìc meminisse non videor, nullum ornamen-
 „ ti genus nisi singulare, ac proprium ad tot, tantasque hujus viri le-
 „ ctissimi virtutes adhibendum existimavi, proptereà multa, quæ
 „ de toto ejus vitæ cursu, ac felicitate prædixerunt ii, qui diuturna
 „ cœli, syderumque observazione descriptiones Chaldeorum no-
 „ runt, omittere constitui, non quod iis fidem omninò derogandam
 „ putem, quæ ab illis dicuntur, sed ut hoc omnibus persuadeam,
 „ usquè adeò mihi religiosum esse quippiam de eximiis ipsius virtu-
 „ tibus fingere, ut etiam, quæ vera esse constat, ex iis multa præteri-
 „ re malim, quæ paucis nota sunt, nec omnibus civibus prorsùs
 „ aperta; de iis tantùm, quæ nemini dubia existunt, atque obscura,
 „ in hac gravi mihi ex hoc loco dicendi ratione dicere mihi propo-
 „ sui. Ex quibus quædam etiam, tam etsi ampla, & præclara cum
 „ magna cura minimè referam, ea in primis, quæ fortunæ, & cor-
 „ poris bona appellantur, nè fortè aut vobis videar me voluisse ho-
 „ minis commendationem quærere ab illis, quæ videntur posita in
 „ fortunæ libidine, quam Philosophi insanam esse, & cæcam, &
 „ brutam prædicant, aut hunc præsentem virum, meq; attentè au-
 „ dientem offendam, quem nobis constat eum haberi, & esse, qui
 „ ea tantùm animi bona, quæ Stoici verè bona esse sentiebant, unicè
 „ complexus, se totum optimis, & ingenuis studiis ab ineunte æta-
 „ te addixerit. Neque enim magnificat, quod Cremona sit sibi Pa-
 „ tria Civitas Italiæ præclarissima, ubi omnia insignia Reipub. Ro-
 „ manæ recognoscere possis, cum magnis ædificiis, operibusque,
 „ tùm ubertate agrorum, atq; abundantia omnium rerum, ubi sum-
 „ ma sunt omnia, ubi cuncta splendescunt regio victu, atque cultu,
 „ nequè quod in illa familia nasci contigerit, cujus origo est adeò
 „ vetusta, ut planè ignoretur, quando primum cœperit, superetq;
 „ omnem vetustatis memoriam, in qua plures per omnes ætates
 „ perpetua quadam serie illustres viri orti sunt, quos si omnes hìc
 „ enumerare velim, tempus me potiùs, quàm oratio deficeret, ut
 „ nonnullos tamen, eosq; recentiores nominem, nemo vestrum
 „ non novit Franciscum Sfondratum virum illum, qui ob cujusdam
 „ raræ, ac reconditæ doctrinæ excellentiam, incredibilemque re-
 „ rum

„ rum omnium usum, divinamque quandam sapientiam, in eorum
 „ Sacerdotum Collegium cooptatus fuit, qui Pontif. Maximo, tan-
 „ quam Sacrorum Regi, assident consiliarii, atque administri. qui
 „ rebus gestis necesse est omnium sæculorum præconio usquequaq;
 „ clarus existat, ac semper laudibus floreat, ex quo hic est vir, de
 „ quo sermo institutus fuit, & Paulus ille juvenis eximius, & singu-
 „ lari prudentia præditus, herosque maximus, qui diversis Italiæ
 „ Principibus, quibus illius virtus jamdudum cognita est, usuq;
 „ probitas quædam naturalis nota, & spectata, acceptus apud vos
 „ est in summa gratia. Omitto tot cognationes, tot affinitates, eas-
 „ que tum ex Patria, tum ex finitimis Civitatibus maximè insignes,
 „ has in primis, quibus hæc Civitas floret, atque affluit. tot ami-
 „ citias, tam eas, quarum hæres à Patre relictus fuit, quàm eas, quas
 „ officio, prudentia, virtute, humanitate sibi ipsi conflavit. præte-
 „ reo consultò, quæ de hominis per se ingenui facie, de vultus ju-
 „ cunditate, de totius denique corporis dignitate, ac elegantia jure
 „ dici possent, quæ omnia, & si in hoc ipso homine summa extant,
 „ breviter tamen perstringenda fuerunt, quia mihi non nisi egre-
 „ gia sectari statutum est, quæ Virum ipsum dignè commendabant,
 „ præstantemq; faciunt. Hominem igitur ipsum tantum ex virtute
 „ pendamus, ex earumque rerum bonis, quæ propria nostra dicun-
 „ tur, ex quibus vera laus proficiscitur. Quæq; Sfondratus, ut se in
 „ omnia esse possent, summo studio à pueritia elaboravit, parentis
 „ exemplo, quem unum sibi proposuit penicillo imitandum, atque
 „ ità exprimendum, ut ille ipse, quem imitaretur, aliquandò effice-
 „ retur haud inscius, quanta sit hæc hæreditas, quæ sibi à patre tra-
 „ dita fuit, gloria virtutis, factorum imitatio, morumque, constan-
 „ tiæ, pietatis, ingenii, humanitatisque exemplum, cui quidem
 „ hæreditati, ne dedecori unquam esse possit, semper animo sic ex-
 „ cubuit, hodieq; excubat, ut nihil adhuc aut dixerit, aut fecerit,
 „ ex quo quisquam vel diligentissimus sentire potuerit, eum de Pa-
 „ tris via deflexisse, in quam ità aciem intendit, ut eam semper vi-
 „ deat, & quæcumque Pater cum virtutis, tum verò gravitatis, tum
 „ animi, tum consilii impressa vestigia reliquit; ea diligenter, ac
 „ studiosè legat, & insistat. Ad illa tandem maxima, atque am-
 „ plissima aggrediar, & quoniam iis, ubi primùm sapere cœpit,
 „ patriæ virtutis, ac amplitudinis amore flagrans, nullum um-
 „ quam tempus vacuum à literis permisit, quoad omni doctrina,
 „ & virtute ornatissimus evasit, primùm de ipsius singularibus
 „ studiis, deindè de honoribus, tum de virtutibus dicam, con-
 „ tendamq; (si modò id consequi potero) nè vestræ expectatio-
 „ ni, nè hujus Antistitis amplitudini mea Oratio parùm respon-
 „ disse videatur. Vultis ne igitur, Cives Cremon. à pueritiæ studiis
 „ exordiamur? sic opinor, ab humanioribus literis initium su-
 „ mamus. Nicolaus Sfondratus puer admodum à parentibus,
 „ quibus jam eximiam spem summæ Virtutis, ac probitatis attu-
 „ lerat,

„ lerat grammatices præceptori, & morum magistro traditus fuit.
 „ Ut domi intrâ parietes privatos primis litterarum elementis eru-
 „ diretur, atque iis, quæ more majorum pueris ingeruntur tam ad
 „ religionem, Deiq; cultum, quàm ad sermonis latini formulas
 „ spectantia. Quæ quoniam majore quadam facilitate hausit, quàm
 „ cæteris ejusdem ætatis à natura dari solet, effecit, ut magistro in
 „ primis incertum esset, illud ne dici posset discere, an potius
 „ (ut ait Plato) reminisci, & recordari; qua ingenii & animi cele-
 „ ritate factum est, ut statim cæperit esse in summa eorum expe-
 „ ctatione, quæ à summa Virtute, summoq; ingenio expectanda
 „ sunt. Neque mirabile hoc ingenii specimen puer tantum paren-
 „ tibus, familiaribusq; suis Mediolani dedit, sed etiam Cremonæ
 „ universo Gymnasio vestro, quo se frequentissimi pueri, tam
 „ exteri ex omni vicinitate, quàm nostrates conferunt, propter
 „ magistrorum excellentiam, quibus hæc Civitas semper floruit,
 „ floretq; etiam hodiè Dei beneficio, undè etiam ipsius Parenstalis
 „ evasit, qualis postea à omnibus prædicatus est Cremonam enim
 „ à Parentibus transmissus vix in vestræ Civitatis Academiam
 „ pedem intulit, cum statim quanta in se vis esset ingenii multis in
 „ rebus planum omnibus illis fecit, qui in eodem Gymnasio ver-
 „ sabantur, præsertim in illa litterarum pugna, quoties inter Ado-
 „ lescentulos in pleno, refertq; theatro Pub. Virgilius Maro poe-
 „ tarum omnium clarissimum lumen area belli omni pueritiæ in
 „ primis fieret, ex Majorum instituto, atq; consuetudine, ad exer-
 „ cendas ingenii vires, dum assuescant latinè, eruditèque loqui.
 „ Testes sunt, qui hunc puerum ad versarium habuerunt, atque in
 „ se ipsos experti fuerunt, quàm in disserendo, certandq; incira-
 „ tus ferretur, quàm grandis, valensq; assurgeret non minùs ad
 „ ictum evitandam, quàm ad inferendum peritus. quæ fuerit ejus
 „ gravitas in obiiciendo, quæ in respondendo, refellendq; celeri-
 „ tas, ac prudentia non tacita opinione eorum, qui audirent, sed
 „ perspicua admiratione declarari videbatur. Nihil profectò un-
 „ quàm fuit ab eo dictum, quod subtilius de grammaticorum præ-
 „ scriptis dici posse videretur, nihil de sermonis latini proprietate
 „ acutiùs, nihil de Rhetorum institutionibus peritius, nihil de
 „ interiore auctoris sensu melius. Ut non paucis verùm videretur
 „ illud esse, quod nonnulli litterati, ac studiis, doctrinæq; dediti,
 „ quasi quiddam incredibile dicere putabantur virtutum cursum
 „ celeriore, quàm ætatis esse posse. quæ quoniam non modo mi-
 „ rabilia forent, sed etiam quasi prodigiis similia, undè hæc essent
 „ nemini satis exploratum esse poterat. hujus ne pueri naturæ feli-
 „ citate tantùm, an etiam induttriæ magnitudine, præsertim cum
 „ ipse assiduus in litterarum studiis esset. ut aut audiret tam græ-
 „ corum, quàm latinorum monumenta ludi magistrum diligentèr,
 „ eruditèque interpretantem, aut domi nunc meditaretur, quæ
 „ cum versu, tum soluta oratione scriberet, quo se ad utramque

„ dicendi facultatem assuefaceret, nunc omnium bonarum artium
 „ probatissimos scriptores lectitaret. ò rem admirabilem, atque
 „ omni laude, prædicatione litteris, monumentisq; decorandam!
 „ non loquor audita, vidi vidi ipse his oculis, atque olim interfui,
 „ & sæpiùs hunc Puerum acerrimum adversus me in pugna litte-
 „ raria expertus sum. idque eo fuit admirabilius, quod in tantis
 „ studiis, tantaq; litterarum occupatione musicam etiam addidi-
 „ cit. quam credo non idcirco sibi omittendam putavit, quod, ut
 „ jam id ætatis erat certi, exquisitq; Juditii, præsentit, & judicavit
 „ hanc artem non solum suppeditare studiosis, ubi animi ex corpo-
 „ ris labore reficiantur, ac relaxentur, sed etiam esse ad pronun-
 „ ciationem adjuvandam maximè opportunam. quoniam qualis,
 „ quantusq; in his studiis fuerit, quæ humaniora appellantur, dixi.
 „ Nunc de reliquis studiis, ad quæ constantiori ætate se contulit,
 „ pauca dicam. Hac igitur ingenii indole cum Grammaticorum
 „ præscripta, excellenter, celeritèq; arripuisset facultatis oratorix
 „ non ignarus, more patrio quo discipuli non à disjunctis docto-
 „ ribus, sed ab iisdem artis Grammaticæ, & Rhetoricæ Præceptoribus
 „ erudiantur, è ludo pueritiæq; studiis pueritiam nondum
 „ egressus ad juris civilis prudentiam transvolavit. quàm explora-
 „ tum haberet inter eas artes, quæ sunt habitæ homine libero
 „ dignæ, principatum obtinere, eandemq; curam parenti suo, qui
 „ in hoc scientiæ genere præstaret non modò amicitias, & rei fami-
 „ liaris copiam, sed summam laudem, honores, gloriam, dignita-
 „ tem peperisse; hæc igitur facultas quò gravior, utiliorq; vita fuit,
 „ eò majus studium, & curam in eam contulit, neq; ulla umquam
 „ vi cœli, sive æstivis mensibus, sive summa hyeme adduci potuit,
 „ quandù versatus est, in publicis, & florentissimis Italicarum
 „ Urbium Academiis, quo perspicacissimi Adolescentes è diver-
 „ sis orbis partibus confluent, ut illa sua inexhausta cupiditate
 „ legendi, insatiabiliq; voluptate quadam cognoscendi juris quid-
 „ quam à stans horis detraheret, aut remitteret. sed quantum alii
 „ tribuunt tempestivis convivis, quantum alex, quantum pilæ,
 „ quantum cæteris ad suas res obeundas, quantum ad festos dies
 „ ludorum celebrandos, quantum ad alias voluptates, & ad ipsam
 „ requiem animi, & corporis conceditur, temporis tantum sibi
 „ met ipse ad hæc studia recolenda sumpsit. quid? ejus labores,
 „ vigiliæ, studia irrita fuerunt? qui celeritè omnium opinione eos
 „ fecit in toto jure progressus, ut omnium in his celeberrimis Aca-
 „ demiis juris peritissimus haberetur; deindè, quoniam ex intima
 „ philosophia juris disciplinam hauriendam existimavit, eandem-
 „ que cuivis maximo adjumento esse, ut honestè inter cives ver-
 „ sari posset, eorum auctorum volumina, qui de vita, & moribus
 „ optimè scripserunt, Platonis in primis, & Aristotelis, sanè quàm
 „ diligentè, & accuratè evoluit, nullaq; virtus in tota ipsorum
 „ authorum politia est, quam non animo, & cogitatione compre-
 „ hen-

33 henderit, illam quoq; philosophiam, quæ de Deo est, cuique
 33 uni tanquam omnium scientiarum Reginæ cæteræ disciplinæ,
 33 & philosophiæ partes omnes ancillantur administræ atque pedif-
 33 seque, à cujus divinitate græco verbo theologia nomen invenit,
 33 summa cura, & studio, complexus fuit. nè ullam ex optimis
 33 patris artibus, cujus in omnibus rebus simillimum se fieri studeret
 33 intactam relinqueret, qua in disciplina, seù disciplinarum quodam
 33 quasi columine, ad quam omnes aliæ referuntur, tantum profecit, ut
 33 maximas etiam, & difficilimas quæstiones, quæ acutissima theo-
 33 logorum ingenia torquere solent, tanta facilitate explicare possit,
 33 quanta de legibus, aut de utroq; jure respondere cõsuevit. O inge-
 33 niû divinum, ò incredibilem naturæ vim! quis non miretur in hoc
 33 adolescente hoc robur animi? hanc indolem virtutis, & conti-
 33 nentiæ? qui respuit omnes voluptates, qui omnem adolescentiæ
 33 suæ cursum in studiis confecit, quem non requies, non remissio,
 33 non æqualium studia, non ludi à studiis cæptis abstraxerunt, qui
 33 nihil in eo ætatis flexu expetivit, nisi quod esset cum virtute con-
 33 iunctum. quod quidem eo majori laude dignum judico, quò ma-
 33 jora nobis blandimenta natura genuit, quibus sopita virtus inter-
 33 dum connivere solet, opum enim abundantia multas vias lubri-
 33 cas semper adolescentiæ ostendit, quibus illa insistere, aut ingre-
 33 di sine aliquo casu, aut prolapsione vix potest. Satis mihi videor
 33 multa verba fecisse de hujusce adolescentiæ studiis, nunc ad ho-
 33 nores deveniam, idest ad tot laborum, studiorumq; fructus, quos
 33 paulò post accepit. Possem, Cives ornatissimi, primum comme-
 33 morare sacerdotia illa, quæ huic in extrema pueritia ob eximiam
 33 indolem virtutis, & probitatis fuerunt demandata, qui quidem
 33 honos licet per se magnus, gravisq; sit, tamen huic tantum mihi
 33 perstringendum putavi, cum extent alia majora, & ampliora,
 33 quæ postea consecutus fuit. Nàm incredibili quadam celebra-
 33 te famæ excellentis ingenii, & Virtutis, quæ jam in multis floren-
 33 tissimis Academiis spectata erat magno theatro, cum esset Se-
 33 natui, populoque Mediolanensi, notus vix domum rediit, cum
 33 statim summo totius Senatus consensu, Philippiq; Regis appro-
 33 batione Senator declaratus fuit, quo honore Rex ipse, ut est vir
 33 summo ingenio, divinoque consilio parentem imitans honorifica
 33 semper cum præfatione nominandum Carolum Quintum Roma-
 33 norum Imperatorem omnium Gentium, atque omnis memoriæ
 33 clarissimum lumen, neminem, nisi quem frequens fama cujus-
 33 dam raræ, ac reconditæ doctrinæ, certissimiq; judicii commendet,
 33 florem Jurisperitorum, amplificare consuevit, ut tam grave, san-
 33 ctumque Collegium doctissimis, præstantissimisque hominibus
 33 semper sit munitum, atque ornatum. Quò factum est, ut tam
 33 sacrosancti consilii gloria sit, usque ad Cælum evecta, qua digni-
 33 tate quæ major, quæ gravior esse potest? at verò quanta laude il-
 33 lud Senatorium munus sustinuit? qui non hac sublimi dignitate

„ elatus umquam fuit, sed semper prævidit sui memor, ut omnia
 „ Senatoris munia consultò, & maturè obeundo laudem, quantum
 „ posset, maximam sine invidia sibi compararet. Quantam verò
 „ compararit, ea certissima conjectura esse potuit, quòd eò cele-
 „ britatis, & existimationis evasit, ut in Juditiis, & causis non æ-
 „ qualibus suis solum anteponeretur, sed cum majoribus Natu com-
 „ pararetur. Quos etiam post se relicturus erat, nisi ad aliud genus
 „ vitæ longæ præclarius, & augustius, suæ vitæ integritate, doctri-
 „ næq; præstantia, Pii IV. Pont. Max. auctoritate, Cælii Cardina-
 „ lis fide, Philippi Regis beneficio, translatus esset, ut in Patria
 „ Urbe celebri, & copiosa, atque eruditissimis hominibus, libera-
 „ lissimisq; studiis affluentem esset Sacerdotum Princeps, cæremoniis-
 „ que, & sanctitatibus præset Antistes infulis, religionisq; insi-
 „ gnibus ornatissimus. quo quid, rogo, majus? quid optatius?
 „ quid salubrius nobis à Deo Opt. Max. dari poterat? si optio nobis
 „ detur, & à nobis, vel Deus aliquis requirat contentinè simus hoc
 „ summo beneficio, an postulemus majus aliquid, non video quid
 „ quæramus amplius. Etenim jam nunc mente, & cogitatio-
 „ ne prospicio, quor, quantosq; fructus hæc Civitas universa sit cap-
 „ tura ex ipsius gubernatione, curationeq; hujus Reipublicæ san-
 „ ctioris, quæ qualis sit futura, licet iis omnibus perspicuum esse
 „ possit, qui quanta doctrina sit præditus, quantaq; vitæ integra-
 „ tæ præstet, non ignorant: Non abs re tamen fore existimavi, si
 „ quoniam hujus studia, honoresq; & insignia ut brevissimè exponi
 „ potuerunt, ità à me exposita sunt, quæpiam de ejusdem Viri vir-
 „ tutibus attigero, quod fuit tertium ex illis tribus, quæ mihi pro-
 „ posui dicenda; & quoniam earum numerus est penè infinitus, de-
 „ lectum habebò earum virtutum, quas in Sfondrato elucere nemo
 „ non videt, easq; primùm prosequar, quæ sunt ei peculiare, sa-
 „ pientiam, & sanctitatem, quarum alteram Plato judicavit in eo
 „ esse oportere, qui cujusvis Reipublicæ gubernacula graviter te-
 „ nere velit, alteram divinus ille Paulus Princeps sanctioris doctri-
 „ næ cum optimum animarum Episcopum exprimeret, ac institue-
 „ ret, cum doctrina ità coniunxit, ut sine sanctitate doctrinam, ni-
 „ hil, aut parùm Reipublicæ prodesse existimarit. Quis igitur hoc
 „ homine Sapientior umquam fuit, aut esse potuit? qui à prima
 „ pueritia (ut suprà dixi) acer, & industrius in literis ità versatus
 „ fuit ad hoc usque vitæ curriculum, in quo nunc est, ut omne suum
 „ studium posuerit in illis artibus, ex quibus omnem sapientiam
 „ hauriendam esse perspectum semper habuit, in illa præsertim phi-
 „ losophia, quam theologiam appellant, ex qua vera immortalis,
 „ divinaq; sapientia petenda videtur. Quid? Sanctitati Sfondrati
 „ quæ par Oratio potest inveniri? quæ sanè ea est, qua qui præditi
 „ sunt, ii sanctissimi habentur. Is cum semper intellexerit sanctita-
 „ tem nihil aliud esse nisi scientiam Deorum colendorum, ex inti-
 „ ma illa philosophia, quæ de divino cultu est, ea semper haurire
 „ studuit,

„ studuit, quæ ad omnem Deorum cultû pertinere judicavit. quasi
 „ divinaret fore, ut aliquando ad hoc sanctitatis munus eligeretur.
 „ quæ res cum ità se habeat, quid nobis dubitandum est, quin quæ-
 „ cunq; animo perceperit. Ad optimi Antistitis sanctitatem atti-
 „ nentia, summo studio, summaq; cura sit apud nos excolendus? ut
 „ par, vel illis ipsis Antistitibus, qui quoniam se integros, castosq;
 „ servarunt, suntque in corporibus humanis vitam imitati Deorum,
 „ nunc in cœlo sempiterno ævo fruuntur, sanctitatis pariter, & do-
 „ ctrinæ exemplum omnibus perspicuè videri possit. Audivi à qui-
 „ busdam Viris nobilissimis, & integerrimis, qui hunc hominem
 „ ab ineunte ætate optimè norunt, Deum primum Optimum Ma-
 „ ximum, deindè ejus minores Cælites ab ipso ità sanctè, & religio-
 „ sè coli, ut nè maxima quidem negotia, quæ cæteros remorari so-
 „ lent, hunc virum religiosissimum umquam retardarint, aut aver-
 „ terint, à divinis precationibus, quas quotidie, aut domi, aut in
 „ æde sacra, hora, qua Sacerdotes rem Divinam faciunt, celebrare
 „ censuevit. Addunt etiam iidem illi viri egregii, ex quo rem di-
 „ vinam facere cæpit, nihil esse quod libentius, cupidiusq; quàm sin-
 „ gulis ferè diebus ad aras rem sacram peragat. O si ego equidem
 „ quosdam tumidos sacerdotes, qui toti voluptatû illecebris dediti
 „ Deo facere non dignantur, sacerdotiorû amplitudine, rerumq;
 „ copia, & saturitate contenti. Divinumq; hoc ministerium tam-
 „ quàm vile, & se indignum subterfugiant. Arbitror, agnoscitis
 „ Cives Cremonen. qui hæc faciant; ego autem neminem nomino,
 „ quare mihi irasci nemo poterit, nisi qui antè de se confiteri volue-
 „ rit. Præter has virtutes, quas ei peculiare esse diximus, nomi-
 „ nare possem plures alias insignes, & illustres, gravitatem in pri-
 „ mis, quæ quanta sit in Sfondrato, quis non videt? hujus vultus,
 „ & os illud divina quadam majestate decorum antè oculos nobis
 „ observatur; is in omni genere vitæ eximius, & mirabilis cum sit
 „ habitu naturæ excellenti, ac propè divino, assiduo sapientiæ
 „ studio animi cultum auget, naturamq; in dies explicitiorem
 „ reddit. Ut cum se gravissimam personam sustinere videat,
 „ nihil umquam, aut dicat, aut faciat, quod suis virtutibus, suaq;
 „ dignitate sit abhorrens, & alienum. Hinc illa animi constantia,
 „ quàm ità studiosè, & sanctè colit in omni vita, ut nihil præter
 „ rectum, & honestum cogitet, & efficiat; Cui porrò non notum
 „ est, qui modò hunc hominem loquentem audivit, quanta sit ei
 „ verborum gravitas? quanta in sermone majestas, qua tantum
 „ auctoritatis, & ornamentum ad gravitatem illam, quæ est in rebus
 „ agendis, accedit, ut quidquid ab eo dicitur, ex oraculo aliquo dici
 „ putetur. quid cæteræ virtutes rectæ voluntatis conscientia, pietas,
 „ liberalitas, humanitas, modestia quantæ sunt? ac primum quàm
 „ rectè mentis in Sfondrato sit conscientia, ne multum in re tam
 „ manifesta laboremus. Testis omnibus esse potest superior ejus
 „ ætas acta, in qua se ipse sua gravitate, & castimonia, & cum
 „ disciplina

„ disciplina domestica, tùm etiam naturali quodam bono ità de-
 „ fendit, ut de ejus fama, ac pudicitia nemo nisi honestè, & ma-
 „ gnificè loquatur. Nihil enim umquam nisi è virtute dixit, aut fe-
 „ cit imbutus illis artibus, quas Prisci colebant, & commendabant.
 „ Quid quanta est pietate? nemo Deum augustiùs colit, nemo Pa-
 „ triam ardentiùs amat, qui eò omnem vitæ suæ rationem transmittit,
 „ ut magnam nominis sui famam ex maximis in patriam meri-
 „ tis posteris relinquat, non ignarus quantum quisq; patriæ debeat
 „ pro innumeris ejus in se beneficiis, quantaque, & quàm æterna illis
 „ sint in terris proposita præmia, qui eam conservarint, adiuverint,
 „ auxerint, in cœloq; certum, & diffinitum locum esse, ubi Beati
 „ agunt ævum sempiternum. Ad liberalitatem venio, quæ in Sfon-
 „ drato mirabilis inest, quem ratio, & doctrina ità conformavit, ut
 „ de omnibus bonis benè mereri semper paratus inveniatur, in qua
 „ ità prudens cognoscitur, ut in benè merendo non hominum for-
 „ tunam spectet, quod plerique faciunt, sed diligenter tantùm vi-
 „ det, ut apud dignos studium, & officium suum ponat. Quam be-
 „ neficentiam declaravit anno superiore in difficultate annonæ,
 „ summaq; inopiæ, & charitate rei frumentariæ in tenuiores vestræ
 „ Civitatis, miserisq; coopertos, quos cum primùm hujusce Diœ-
 „ cesis Antistes factus fuit, de suo liberaliter ali per literas impe-
 „ ravit, quod quidem nisi fatear esse magnū non liberalitatis solùm,
 „ sed etiam pietatis argumentum, amens sim. Sed tamen illud,
 „ quod nuper hujusce Sacerdotii collegio remisit, & condonavit,
 „ omni asseveratione confirmare possum, majori nobis esse argu-
 „ mento, ut liquidiùs de tota ejus benignitate, & charitate judice-
 „ mus. Arbitror neminem vestrum præterit, quantam pecuniam,
 „ si, ubi primùm inijt hujus Diœcesis Sacerdotia, & cęremonias, la-
 „ tē patenti potestate, ac auctoritate uti voluisset, quātam, inquam,
 „ pecuniam Sacerdotibus, quibus præest, quodam suo jure impe-
 „ rare potuisset Patrum instituta secutus, per quæ cuivis Antistiti
 „ initio suæ pontificiæ provinciæ decumas exigere licet. Atqui
 „ Antistitis nostri animum, quem adversus avaritiam gerit, nulla
 „ pecuniæ cupiditas impellere potuit, ut id faceret, ut is, cui sit om-
 „ nibus divitiis chariùs declarare, & qua sit erga Patriam suam vo-
 „ luntate, & quantæ curæ sibi sit paternam liberalitatem imitari.
 „ Omitto, quæ uno omnium sermone percrebuerunt de ejusdem li-
 „ beralitate, in eos præsertim, quos industria videt excellere, op-
 „ timis artibus favens. Undè illud iis jure lætandum est, in quibus
 „ est ingenii, & virtutis indoles, benèque sperandum ab hoc
 „ liberalissimo Viro, cujus virtus omnibus ingeniosis, bona-
 „ runque artium studio deditis, opem ostentare videtur. Hu-
 „ manitate jam tanta est, ut ejus mansuetudinem, suavissimos-
 „ que mores nemo non diligat, mireturq; affabilitatem illam, qua
 „ in omnes utitur, quavè quotidie aliquos in amicitiam allicit, quos
 „ conspexerit virtutem aliquam præclaram, generisvè nobilitatem,
 „ ingenui-

„ ingenuitateivè sermone, aut ipsa oris indole præferentes.
 „ Quid quanta est modestia? cujus omnis cogitatio eò spectat, ut
 „ licèt sit Patris amplissimi commendatione, generisq; nobilitate
 „ præclarus, honoribusquè auctus, sacerdotiisq; cohonestatus,
 „ omni deniquè virtutis genere excellens, eam tamen omnibus in
 „ rebus præferat modestiam, ut se insolentèr numquàm extol-
 „ lat, sed cum bonis omnibus benignè, comiterq; verferur. Taceo,
 „ quanta rerum prudentia eluceat, quam omnes, qui cuivis Reipub.
 „ præsumt, debent habere, & sinè qua nulla vita potest esse
 „ jucunda. Nihil ità arduum, aut abditum est, cujus rationem
 „ acutissimè, & celerrimè videre, & explicare non possit. Quanta
 „ verò sit animi temperantia, quis ignorat? quæ tanta est affectio-
 „ num commotio in rebus expetendis, aut fugiendis, quam non
 „ ea ratione reprimat, quæ animis pacem affert, & eos quasi qua-
 „ dam concordia placat, & lenit? semper adversantem libidini
 „ moderatam constantiam in omni re servat. Cavet in primis, ne
 „ honorum, & dignitatum ornamenta fortunæ beneficio potius,
 „ quàm Dei beneficio, suaq; ipsius virtute, & doctrina contigisse
 „ videantur. Prætereo de industria complures alias virtutes non
 „ minùs, quàm quæ suprà commemoratæ sunt insignes, & illustres,
 „ verecundiam, continentiam, æquitatem, severitatem, facilita-
 „ tem, integritatem, innocentiam, fidem, aliasque id genus, quas
 „ concludunt oportere non modò inesse, sed etiam singulis elucere,
 „ in eo cùm primis, qui vult sacrorum curationem sustinere, Reli-
 „ gioniq; summæ præesse, qui mortalium animas sibi creditas opti-
 „ mè custodire, & tueri, ut præclare obire possit, quæ sunt suæ
 „ partes, quæ omnes in hoc Antistite tam eximiæ existunt, ut cui-
 „ vis faciliùs sit hujus ingenium, & naturam admirari, quàm ulla
 „ cogitatione complecti. Hæc habui, Cives præclarissimi, ferè
 „ dicere de Antistitis nostri studiis, de honoribus, de virtutibus,
 „ quæ tota Italia affirmaret, si una voce loqueretur. Rem totam
 „ explicui, & quibus potui, luminibus ornavi orationem; Nihil à
 „ me dictum, quod non constans fama hùc pertulerit, ut nemo
 „ ambigere possit, quin Cremona beata, felix, faustaquè dicenda
 „ sit, cui obtigit, eum Antistitem, pastorem, patrem, defensoremq;
 „ habere, quem diù expetivit, quem votis multis poposcit, cui ob
 „ singulares, eximiasque virtutes longè majora nemo non rectè
 „ auguratur, ut scilicèt in augustissimum purpuratorum Sacerdo-
 „ tum collegium ascribatur; aliquandò etiam si longiori vita, qua
 „ dignissimus est, frui licuerit, ad supremæ dignitatis gradum, ve-
 „ luti perpetuo quodam felicitatis cursu, evehatur. Quod si Dei
 „ Opt. Max. beneficio contigerit, maxima nobis spes oboritur fore,
 „ ut aliquando omnia, quæ ad hanc sanctiorem Rempub. perti-
 „ nent, cujus vix umbram evanescentem, & præclara quondam
 „ labente disciplina, morum, & temporum vitio, ubiquè debilita-
 „ tam, dilapsam, delumbatam, & fractam tenemus, remissa pau-
 „ latim

„ latim Patrum severitate, in meliùs referantur, & in pristinum
 „ splendorem, & dignitatem restituantur. Quo nihil magis omni-
 „ bus bonis est expetendum, iis præsertim temporibus, quibus
 „ nihil magis est timendum, quàm ne, quæ reliqua est, Christiano-
 „ rum temperatio omninò dilabatur, vel potiùs corruat, deleatur,
 „ & intereat, proptèr novam sectam vitæ, quam excogitavit illo-
 „ rum scelus, qui rerum novarum cupidi, animi ambitione cor-
 „ rupti, traductique ad mala consilia nobiscum de tota ferè religio-
 „ nis ratione dissentiunt, damnatisq; Patrum sententiis, jam vetu-
 „ state robustis, ac præjudicatis à nobis desciverunt, & quidquid
 „ est tenebrarum, quantum possunt, imperitæ multitudinis animis
 „ offendunt, nova inducta disciplina rerum omnium, ac officio-
 „ rum perturbatrice. Ex qua quanta quotidie sequatur percur-
 „ batio, morumque, & totius ferè civilis vitæ everlio, res per se
 „ ipsa patet. Proh Deum immortalem! quot bella, quot sedi-
 „ tiones in tota Germania, in Gallia, ut Britanniam omittam,
 „ quotidie cooriuntur, quot seductiones, cuncta Italia, vici-
 „ nisque Civitatibus factæ sunt, ob id ipsum tantum, quia mo-
 „ ribus, ac institutis majorum neglectis impurè, ac licentè vivere
 „ vellent. O nos igitur ter, & quater felices, o iterùm, atque ite-
 „ rùm beata læcula, fortunatamq; ætatem, si ad hunc virum non
 „ minùs doctrina, quàm sanctitate clarum, qui ad omnia veteris
 „ Religionis, & sanctitatis ornamenta dilapsa in pristinum statum
 „ vindicanda, divino quodam consilio natus esse videtur, hæc
 „ summa tam augusti Imperii, hoc tam sacrosanctæ auctoritatis
 „ summum columnen Dei res humanas miserantis beneficio, ac
 „ munere perveniat. Vivat, vivat felix ipse omnium virtutum
 „ exemplum, summas ejus virtutes omnes gentes loquantur.
 „ Nulla obliviscatur posteritas, nulla obmutescat veritas, nullus
 „ locus sit, quem non impleverit nominis sui gloria. Eo superstite
 „ ac sospite, ex cujus unius vita tot mortalium spes, & salus pen-
 „ dent, floreat, vigeatque hæc sanctior Respub. atque hoc sacrosan-
 „ ctum Imperium iisdem regionibus, quibus Solis cursus termi-
 „ netur, omnes gentes, omnes nationes, omnes populi non solum,
 „ qui malorum geniorum instinctu, atque afflatu de Diis immor-
 „ talibus, de cæremoniis, de omni sanctitate prava, & impia,
 „ loquantur; verùm etiam qui Christianorum rebus, atque huic
 „ nomini semper fuerunt infestissimi, immanissimiq; hostes, qui
 „ Regum, & Principum nostrorum perpetuis discordiis, exitio-
 „ sisque odiis, multos populos Christi legibus subjectos, publica
 „ ruina jam involuerunt, qui Religionem tam sanctam, tam augu-
 „ stam restringere, qui Christiani nominis gloriam labefactare,
 „ ipsumque nomen tam illustre, tam honorificum, ac inlytum
 „ sempiterna oblivione, ac nocte obscurare, penitusq; delere con-
 „ tendunt, discussis ab istorum animis, & mentibus tenebris Sfon-
 „ drati orationis luce, ejusdemq; vitæ integritate, ac sanctitatis
 „ exem-

„ exemplo Deum præpotentem trinis personis unum optimum,
 „ maximum cognoscant, timeant, colent, adorent, sanctorum
 „ Patrum institutis conquiescant, Summi Pontificis dicto audien-
 „ tes sint, quò nihil salubriùs à Deo nobis concedi posset, sed quò
 „ feror? quò meam orationem provexit tuæ virtutis præstantia,
 „ incredibilisq; expectatio, quam de te excitasti, amplissime An-
 „ tistes? ad tuam præsentem dignitatem redeo, quæ nobis, patriæ-
 „ que universæ, quàm grata, quàm jucunda sit, vel ea causa palàm
 „ esse potest. Aguntur enim jam centum anni, ac iis ampliùs, ex
 „ quo hæc tam amplæ, tam copiosæ Diœcelis ditio, atquè provin-
 „ cia apud externos viros Antistites, & Cardinales semper fuit usq;
 „ ad Parentis tuæ tempora, de cujus administratione magna spe-
 „ rabamus, atque accepissemus, nisi immatura morte præventus,
 „ triste sui desiderium nobis reliquisset. O fallacem hominum
 „ spem, fragilemq; fortunam! quid intereà pulchri, quid decoris
 „ hæc nostra Respub. hæc religio habuit? certè ea neque nostra,
 „ neque Patrum memoria fuit, qualis esse debuit; quid ità? nisi
 „ conspectum tuum augustissimum, Pater amplissime, vererer, nisi
 „ prætereà metuerem, nè quis vestrum, cives præstantissimi, extrà
 „ criminetur, me gravium personarum rationem non habere, unum
 „ dicerem, quod fortassè auditu paulùm à communi hominum
 „ sensu disiunctum videretur. Verùm inter bonos agendum inge-
 „ nuè, quanquam priùs subeam carnificinam, quam non, quæ sen-
 „ tio, apertè, & liberè depromam. Enunciabo summa voce, neque
 „ id, quod verum est, in tam optata occasione fremant, licèt om-
 „ nes, tacebo, audiant, quæ olim solebant in hac Civitate florere,
 „ religio, pietas, sanctitas, fides, cum divino cæterarum virtutum
 „ comitatu. Audite, Cives præstantissimi, quare nullam ferè Rem-
 „ publ. nunc habeamus, notissima loquor. Quis enim ignorat, indè
 „ hujus augustioris Reipub. depravationem, vel potius naufragium
 „ fuisse? quia jam multos annos, nè dicam multa sæcula, ad ejus
 „ gubernacula ex tot Patribus, & gubernatoribus, quibus ea
 „ diversis temporibus præhendenda, & tractanda obtigerunt,
 „ nemo sederit. Nemo tota mente, & cogitatione in ea, quæ ad
 „ Dei Opt. Max. nomen, quæ ad Divorum immortalium cultum,
 „ quæ ad sacrorum, animarumq; rationem, quæ ad templa, aras,
 „ cæremonias, ad omnem denique Religionem attinent, incubue-
 „ rit. Ex quo quot, quantaque intereà omnium animis vitia
 „ irreperint, quæ damna in Religionem, quæ in animarum salu-
 „ tem pericula eruperint, clariùs est, quàm ut pluribus expo-
 „ nendum videatur. Hinc homines cæperunt benè, beatèque
 „ vivendi vias deserere, illiusque salutis oblivisci, quam Christus
 „ Piis promittit; hinc remissæ sunt omnes ferè virtutes; hinc
 „ mores corrupti intabuerunt; hinc instituta Majorum pro-
 „ lapsa; hinc Christianorum temperatio depravata; hinc
 „ Divorum Immortalium sedes, templa deformata; hinc aræ

„ multis in locis desertæ ; hinc omnis Sacerdotum ordo mul-
 „ tis despectui ; hinc omnis illa observantia , cultusque , &
 „ honor , quibus Prisci Deum afficere solebant , relanguerunt ;
 „ hinc tot secessiones , tot sectæ , tot officiorum perturbationes
 „ abortæ ; hinc cæremoniarum , sanctitatumq; remissio , & quæ
 „ dam quasi irrisio ; hinc sepulchrorum curatio , consuetudo pa-
 „ rentandi , funerum iusta plus , plusque quotidie pro nihilo haben-
 „ tur , fædoque exemplo paulatim evanescent . O tempora , ò mo-
 „ res , ò consuetudo peccandi ! quantam habes jucunditatem in ho-
 „ minibus , cum pœna abfuit , & vivendi licentia consecuta fuit , pro
 „ quibus vitiis Deum ità mihi propitium velim , ut antequam te
 „ Antistitem , animarumque nostrarum præsidem , ac defensorem
 „ haberemus , nihil magis timebam , quàm ne quid divina ultione ,
 „ quod nollem , nobis non opinantibus eveniret ; qua sollicitudine
 „ non me solùm , sed etiam omnes bonos , qui idem timebant , tua
 „ in hanc dignitatem amplissimam nobis acceptissima successio sol-
 „ vit , & liberavit . Etenim hac sanctiore Repub. ad te translata
 „ lux quædam oblata est animis nostris , qua quisque nostrum sibi
 „ videtur res posse sperare meliores ; novimus tuam præteritam vi-
 „ tam , ab ea nihil humile , nihil obscurum , nihil vulgare , ampla
 „ omnia , præclara , inusitati exempli , novi generis expectantur ,
 „ quæ , nè à te ipso dissentias , in hac tua Pontificia Provincia omnia
 „ exactè præstabis . Sub te reviviscit legum divinarum observantia ,
 „ Patrumq; institutiones , sanctitas , justitia , pietas , abstinentia ,
 „ cohibeturq; ad Priscorum laudem vivendi licentia . Hic opus est
 „ nobis tua conciliatione , tua diligentia , ut redeant in gratiam cum
 „ religione , qui ab antiqua Sanctorum Patrum institutione fædè
 „ desciverunt , quorum inscitia mihi misericordiam movere solet .
 „ ac quoniam in eum locum deducta est res , ut severitate uti sit ne-
 „ cesse , cave obsecro per Deum immortalem , ne dum hujus , aut
 „ illius te nimium mansuetum miseret , severitatis , atque constan-
 „ tiæ tuæ famam imminuas . Per te , & tuam fidem , virtutem , sapien-
 „ tiamque oro , atq; obsecro , consule Christi nomini , ac dignita-
 „ ti Reip. Christianæ ; cogita in te omnium animos ferri , eorum
 „ mentes non minùs , quàm oculos , versas ea expectare à te , quæ
 „ te , tuaque sapientia digna judicentur . Omnia sunt excitanda tibi
 „ uni , quæ jacere sentis , vitio temporum percussa , atq; prostrata .
 „ Constituenda Respub. , revocanda Fides , comprimenda licentia ,
 „ propaganda Religio ; omnia , quæ dilapsa jam fluxerunt , severis
 „ legibus vincienda sunt . Omnia lapsi temporis vulnera curanda ,
 „ quibus præter te nemo mederi potest . Te omnes optavimus Du-
 „ cem , te nobis ascivimus magistrum , hæc Civitas conquiescit in
 „ tua virtute , atq; constantia , in tua diligentia , & sagacitate , qua-
 „ rum omnium virtutem expressam speciem , atque imaginem in
 „ oculis , & in animis omnium , in hac præsertim Civitate fixisti . In
 „ te omnis spes nostra posita est , omnem omnium rerum , quæ in
 „ Religione

„ Religione vitium aliquod fecerunt, correctionem abs te quodam
 „ jure exigimus, atq; petimus in hoc naufragio Reipub. colligen-
 „ do, & reficiendo communi salutem, omnia reperiantur tua consilia
 „ esse versata. Scis, quid opus sit nobis, quid obstet mentibus,
 „ quæ Reipub. offusæ sint tenebræ. Tu nova tam vitæ, quam do-
 „ ctrinæ luce illustres omnium pectora, patefacias veritatem, ut
 „ admonitos illos, qui quodam humanæ mentis errore magis pro-
 „ lapsi sunt, quam densa in nocte jaceant, incipiat prioris vitæ tæ-
 „ dere, maturaque errati confessione ad sanitatem redeant, longè-
 „ que alio sensu vivere incipiant; nova rerum facies omnibus appa-
 „ reat, tuis frenis cedat fraudum licentia, viam illam, te duce, omnes
 „ ingrediantur, quam esse compendiarium ad virtutem Socrates di-
 „ cere solebat. Nihil sit simulatum, nihil fictum, nihil agatur non
 „ bona fide, absint doli; absint fraudes, absint tot odia, discordiæ,
 „ dissensiones, despicationes. Cives tuos, quibus præsides, Anti-
 „ stes, sistas in illa placata, tranquillaque, ac religiosa vita, in quam
 „ nihil possit hostis ille perpetuus, & immortalis, qui mortalium
 „ animas non apertè quidem, sed hamiculis quibusdam oppugnat,
 „ atq; ad se allectare semper studet, blandimenta quædam submi-
 „ nistrans, quibus de recta salutis via revocet, quæ vita quondam
 „ justitiam cum cæteris virtutibus de cælo in sui contemplationem
 „ attraxit. Regnet nunc simplex, nudaq; veritas, omnia sint sin-
 „ cera, luceat pietas, sanctitas, Religio, renovetur hæc Civitas, re-
 „ deat illa ætas, quam beatam meritò appellare possumus, cum jus,
 „ & fas in hac Civitate præter cæteras potentissima essent, cum Ci-
 „ ves Cremonenses, inquam, sua sponte pii essent, & religiosi, op-
 „ timam, & constantissimam legem secum gestantes, quibus inna-
 „ tum, ac insitum erat, ut primùm Deum, deindè ejus minores cæ-
 „ lites colerent, templaq; aras, cæremonias, sacra denique omnia
 „ tuerentur, augerent, omnemq; Sacerdotum ordinem omni ob-
 „ servantia, honore, cultuq; dignarentur; nihilq; ommitterent, quo
 „ hæc Civitas esset non minùs Religionis, quam optimarum artium
 „ perpetuum quasi domicilium, cujus rei argumento nobis esse pos-
 „ sunt tot Patres ex hac eadem Patria progeniti, qui ob vitæ inte-
 „ gritatem, & sanctitatem, in Apotheosim relati sunt, tot templa,
 „ tot delubra ornatu magnifico adornata, auroque, argento, ebore
 „ pretiosa, plena artis, affabrèque facta, tot vestium genera magni-
 „ ficis operibus interpieta, tot tabulæ, tot signa lautissimè picta. Qua-
 „ mobrem, Antistes amplissime, quod etiam te summo Pontifici
 „ Pio IV. per literas pollicitum fuisse audivi, consilio, quantum
 „ potes, excuba, vigilaque pro hac Civitate, quæ tibi comissa fuit.
 „ quæ Sfondratorum præclarissimæ familiæ fuit semper addicta;
 „ quod tu te ipse cum aliàs abhinc decem annos, quo tempore Pa-
 „ ter tuus in supremo ferè dignitatis gradu collocatus, primò ad nos
 „ in patriam advenit, tum in hac tui Episcopatus dignitate sentire
 „ potuisti. Etenim quis est Civis tam parùm de se cogitans, tam

„ sui immemor, tam inimicus salutis suæ, cui non sit jucundus tuus
 „ adventus? qui non sibi immortaliter gaudeat? cui non spes venif-
 „ se quædam, certaq; fiducia videatur? qui denique cum te divina
 „ quadam gravitate, ac dignitate præditum intueatur, non Deum
 „ aliquem, aut certè sanctissimum hominem se intueri putet? unum
 „ sentiunt omnes boni, unum optant, hic tandem templis antiquum
 „ honorem redire, hic aris debitum cultum restitui, hic æstimatione
 „ religionis penè amissam conciliari, quæ omnia Pontifex maximus
 „ in tua diligentia, sapientiaq; locavit, quæ ipsa Civitas à te depo-
 „ scit, & sperat. Hic agitur tua, tuorumquè Civium salus, aræ,
 „ sepulchra majorum, templa, delubra divorum immortalium,
 „ tam tua, quàm Patriæ fama, gloria; hæc omnia à te conservata
 „ putabimus, si Nos, qui tibi commissi fuimus, Deo conciliaveris;
 „ si quæ ad Dei cultum, quæ ad omnem Religionis, & sanctitatis
 „ rationem pertinent, in pristinum statum præ viribus tuis restitue-
 „ ris. si deniq; te Duce, te auctore hoc consecuti fuerimus, ut cum
 „ è vita cesserimus, nobis pateat aditus ad cælum, ubi fælicia,
 „ perpetua, sola bona, vigent. Ubi omnes pii, omnes Beati sempi-
 „ terna pace, immortalique quiete fruuntur. Dixi.

MDLXIII.

Daniel de Tolentinis gravissimus Theologus ex Min. Convent.
 S. Francisci vir omni virtute, integritateq; præstans, Verbi Dei
 Præco celeberrimus, & quod ad rem non parum pertinet, facie
 etiam venerandus Provinciæ Bononiensis Minister primarius,
 Reipublicæ suæ utilitati consulvit. scripsit

Opera Theologica.

Conciones Quadragesimales.

Bressian. in V. R., & in Corona Vir. Illustr.

Zava in Orationibus, & Parentalibus Pauli Faerni ejusdem Ord. habet.

Indè Tolentinus Daniel, qui scita Platonis

Norat, & edocuit quidquid Aristotelis &c.

Eod. Anno.

Petrus Antonius Caneparius Medicinæ, ac Philosophiæ doctor
 perquàm egregius, Venetiis majorem ætatis suæ partem Medi-
 cinam exercendo omnium laude, & gratia consumpsit. Fertur
 edidisse Librum inscriptum

De Atramentis cujusq; generis.

Ita Bressianus in V. R.

Eod. Anno.

JO: Jacobus Gabianus in latinis literis magna diligentia institutus,
 summaq; industria ad juvenum animos poliendos commenda-
 tissimus, cui quidem præcipua eruditio fuit in carminibus com-
 ponendis; Modestia, & religione excultus Laudæ Pompejæ artem
 oratoriam,

oratoriam, & poeticam publicè docuit ad multos annos, adeò ut patria Laudensem plerique eum facilè reputent. Non vulgari elegantia edidit tùm versu cùm soluta oratione.

De Lachrymis B. V. M. lib. 1. ad R. P. D. Hieronymum Boysium Cartusie Pap. Prior. &c. Mediol. apud Valerium, & Fratres Metios 1563.

Salutationes duæ ad Christum, totidemq; Hymni ad V. M. Ad Jo: Angelum Gabianum Flaminem Fratrem suum. Ibid.

Sermunculorum, Hymnorum, Odarumq; de Eucharistia libri tres. Ad Franciscum Ferrandum Davalum Piscarie, & Ovastis March. Venetiis apud Nicolaum Bevilaquam. 1564.

De Eucharistia laudibus libellus.

Scholasticorum ejusdem liber, in quo diversi bymni, Ode, & Epigr. Ad S. R. E. Card. Jo: Ant. Capissuccum ibid.

Sermunculus pro Domini Ascensione. ibid.

De Lachrymis V. M. liber soluta oratione. Ibid.

Oratio habita in dedicatione primarii lapidis Templi Divi Jo: Baptistæ in Suburbanis pro RR. PP. Ord. Min. Capucinis vulgò dictis. Ad Faustinum Rebalium Canon. 1565. Mediol. apud Metios.

De Divorum invocatione circa Hereticos. Ad Card. Capissuccum Apologia Papiæ apud Bartolum 1567.

Peregrinus. libellus sic inscriptus. Ibid. sinè anno.

Meditationes Mysteriorum Passionis, & Sanguinis D. N. J. C., & Litanie ad Bartholomæum Albonensem. Mediol. apud Michaellem Thinum. 1568.

Oratio in solemnibus Sacro Antonii Scarampi Pontificis Laudæ de die festo omnium Sanctorum.

Eucharisticon. Schedion. de ejusd. Pontif. Pontificali ingressu. Ad Jacobum Antonium Bironum Prothonotarium Apost., & Archid. Mediol. apud Pacif. Pontium 1570.

Gallus. Ad Aloysium Galeanum Canonic. Templi Laudæ.

Oratio in Exequiis Ill.^{ris} Ludovici Vistarini, quam Alemanius Finus ad Italicam versionem reddidit, eamq; S. R. E. Card. Madruccio dicavit.

Francisci II. Sfortie cùm Christierna Dania Nuptiæ. Cantica tria edidisse scribit Maraccius in Append. Bibl.^æ Marianæ ad M. V. in morem Litaniarum. Papiæ 1567.

Laudiades, seu de Urbe laudensi. Carmina, ut innuit Defendens Laudius sæpe sæpiùs in suis discurs. de Lauda.

Prælium heroico versu exaratum inter Cremonenses, & Incolas Oppidi Romanenghi Cremonensis secutum anno 1513. de quo idem Alemanius Finus in hist. Cremæ lib. 7.

Oratio pro Laudensibus adversus Novocomenses, cujus MS. archetypum, ut legerem & transcribi curarem mihi humanissimè transmit Comes Franciscus Lemene J. C. Coll. Laudæ Poetarum, rythmis hetruscis in hoc sæculo facilè Princeps.

Ejusdem meminere ultrà allegatos *Franciscus Zava in Orat. Faballus in Orat. 4. ad Decuriones Cremon.*

Alterum Jo: Jac. Gabianum nostri coæum, licet longè diversum, refert *Eques Prosper Mandosius dominus meus in sua Bibl. Romana cant. 7. num. 25.*

Eod. Anno. LXIII.

Sigismundus Picenardus Joannis Francisci J. C. Viciniæ S. Mathiæ F. J. U. D. ac in omnibus sermonibus, consiliisq; rerum admirabilis, in clyto Judicum Collegio additus die 23. Februarii 1551. Nobilissimæ Animosorum Academiæ ex Institutoribus, ut vidimus, omni virtutis gloria semper effloruit. Dum pro Patria Orator in Aula Philippi II. Hisp. Regis versaretur, ad supremum Senatoriæ dignitatis gradum, prædefuncto Paulo Ala Ducali in Urbe Mediolanensi effertur anno 1663. ut ex Regio diplomate cum aliis recensito. Bis Ticinensi Præturæ adfuit, verax Justitiæ, ac prudentiæ Oraculum. ejus opera haud ignota sunt.

Consiliorum Vol. 1. Venetiis 1575.

Consilium in materia Duelli incipiens. Pro dilucidatione præsentis casus.

In amplissimo cætu sedit diem adusq; 23. Novembris 1580. qua raptus ad Superos tot emeritarum virtutum præmium obtinuit. Ejus Mediolano ad Patriam translatus cadaver avito in Ecclesia Divi Dominici tumulo concivium suorum lacrymis traditur, ac solemnioribus ære publico exequiis ipse parentatur in maximo Patriæ Templo, quæ ab *Antonio Campo in suis Annal. lib. 3. pag. LX.* describuntur habita funebri Oratione à doctissimo J. C. Jacobo Maynoldo, cujus erit sermo suo loco.

Franciscus Zava in Epist. Famil. de suo ad Cremam discessu, & alibi deflet Picenardi mortem disertis carminibus præcipuè verum in secunda ejus Oratione scribit.

Sigismundus Picenardus parvi corporis, at magni animi J. C. summæ probitatis, singularis doctrinæ, spectatissimæ prudentiæ &c.

Alexander Picenardus ejus gentilis, cum Sigismundus Papiæ Præturam regeret, eidem dicavit librum, cui tit. Interpretationes in nonnullos institutionum titulos &c.

Hier. Fundulus eidem maximo Senatori suam Comædiam, Lucia, inscriptam obtulit. hanc ego MS. quinimò ipsius prothotypum à doctissimo P. Sementio dono datum in meo museolo asseruo.

Hier. Faballus in orat. ad Decur. Cremon.

Vincentius Vestiolus ibidem.

Alexander Lamus in Somnio cant. 2. oct. 20. & 21. musis deditum Sigismundum insinuat. Unde habetur suum Epigr. in Pompis exequialibus. Gentilis Turriani Veron. pag. 106. Veronæ apud Bart. Meolum.

Cavitellus in Annal. ad ann. 1580.

Bressianus in Coll. J. C.

Landus de Sen. Mediol. lib. 5.

Plotus

Plotus ad Conf. 63. Garati in fine, dum Mediolani Senatores recenset, scribit. Sigismundus Picenardus Crem. gloria immortalis.

Ant. Possevinus in Bibl. selecta in Indice plurium Interpretum, qui ad utrumq; jus scripserunt; at præ ceteris consulendus est

Lucas Contilis in libro italicè inscripto. Ragionamenti sopra la proprietà delle imprese degli Accademici Affidati, ubi plura, & pag. 114. exponit Picenardi stemma Academicum. Floruerunt post eum duo alteri ex eadem Nob. stirpe Sigismundi, unus scilicet strenuus militum Dux pro Rep. Veneta, de quo idem Campus anno 1570., & alter ex Coll. Jureconsultorum Patriæ anno 1613. cujus nomen legitur in Inscriptione marmorea adiecta culmini altæ molis, quam Paterno vocabulo Baptisterium appellamus.

Laudatur insuper unà cum hoc Senatore ab Octaviano Picenardo in Orat. de Fam. Picenardæ laudibus, excusa 1614. Cremonæ apud Barucinium Zannium.

Sequuntur tria Diplomata ad laudem Nostri Amplissimi Senatoris ex archetypis desumpta.

PHILIPPUS Dei gratia Hispaniarum, utriusq; Siciliæ, Hierusalem &c. Rex, Archidux Austriæ, Burgundiæ, Brabantis, & Mediolani, Comes Abspurgi, Flandriæ, & Tirolis &c. inter cætera, quæ solitudinem Principum requirunt, illud potissimum eorum animos diversè trahit, ut muneribus, in quibus justitiæ administratio versatur, illos viros præficient, qui integritate prudentiæ, & literarum peritia commendentur; cùm igitur, vacante modò uno ex locis Senatoris prædicti Status nostri Mediolani obitu Doctoris Pauli de Ala, vir idoneus per nos sufficiens sit, qui pro suo munere rebus, quæ ibidem geruntur, quæ sanè arduæ sunt, satisfaciatur, ex multis in mentem nostram venit Fidelis Dilectus Doctor Sigismundus Picenardus, quem ad eum locum eligeremus, pro ut tenore præsentium ex certa nostra scientia, sano accedente consilio, & de nostræ Regiæ, & Ducalis potestatis plenitudine prædictum Sigismundum Picenardum eligimus, eidemque, ipsumq; Senatoris munus, ut supra, concessimus, & demandavimus, ac concedimus, & demandamus unà cum auctoritate, salario, honoribus, & oneribus, præeminentiis, prærogativis, commodis, & emolumentis eidem muneri spectantibus, & pertinentibus, & per dictum Paulum de Ala, & ejus prædecessores legitime perceptis, & percipi solitis, & consuetis; mandantes Ill.^{ri} Governatori nostro præsentis, & futuris Præsidi, & Senatoribus, Præsidi, & Magistris Intratarum, Thesaurario Generali, cæterisque Officialibus, & subditis nostris Mediolanensis Domini, ad quos spectat, & spectabit, ut supra, dictum Sigismundum Picenardum in Senatorem recipiant, eumq; loco, ut supra, ponant, & inducant, positumque, & inductum manteneant, conservent,

vent, & defendant, deq; salario, prærogativis, præminentis,
 & ut suprâ, debitis temporibus illi, seu ejus legitimo procuratori
 respondeant, & numerent, & per quos decet dari, responderi, &
 numerari faciant, has nostras inviolabiliter observent, & exe-
 quantur, observariq; & exequi faciant per quoscumq; sic enim
 expressè mandamus harum testimonio literarum manu nostra
 subscriptarum, & sigilli nostri appensione munitarum. Dat. in
 oppido nostro Montifori die decimo quinto mensis Novembris,
 Anno à Nativitate Domini millesimo quingentesimo sexagesi-
 mo tertio Regnorum nostrorum, scilicet Hispaniarum, & ul-
 terioris Siciliæ anno octavo, citerioris verò Siciliæ, Hierusalem,
 & aliarum decimo subscript.

JO EL REY.

In Calce, ad Mandatum Regiæ Cathol. Majestatis proprium Largus Secretarius.

Vidit Polo Regens. A tergo registrat. in filo patentium.

Don Gabriel à Cueva Dux Alburquerquensium Marchio
 Cuëllar, Comes Ledesme, & Aculme &c. Regius in Do-
 minio Mediolani Gubernator &c. Locumtenens, ac in Italia
 Generalis Capitaneus &c. Cùm Civitas Papię inter principales
 hujus Domini Mediolani existimetur, eò etiam maximè, cùm
 Gymnasium Publicum in ea exerceatur, & ea de causa Serenissi-
 mus Rex Hispaniarũ Dominus nosster decreverit ex ordine Se-
 natorio antehac, unum à nobis in Prætorem dictæ Civitatis eligi,
 & ut id commodius fieri posset Senatorem supranumerarium
 creaverit, cùmq; in multis, quæ ex usu venerunt, præter ea, quæ
 à fide dignis audivimus, nos ipsi cognoverimus, quanta animi in-
 tegritate, scientia, valore, ac in rebus gerendis dexteritate, ac fa-
 cilitate polleat, quantaq; erga Regiam Majestatem, & nos devo-
 tione sit præditus Magnificus Senator Dominus Sigismundus Pi-
 cenardus, ex Civitate Cremonæ oriundus, non immeritò illi Pro-
 vinciam hanc convenire, & commendare visum est nobis; sicque
 præsentium serie Regia, Ducaliqu; auctoritate, qua fungimur, præ-
 dictum Sigismundum Picenardum à Kalendis proximè futuris
 Mensis Januarii, usq; ad integrum biennium inde venturum, eli-
 gimus, creamus, & deputamus Prætorem dictæ Civitatis Papiæ
 cum salario per nos constituendo, atq; cum auctoritate, honori-
 bus, prærogativis, commodis, & emolumentis eidem officio de-
 bitè spectari, atq; per alios Senatores quovis alio in loco Præto-
 res designatos haberi solitis; mandantes Ill. & Mag. Dominis
 Præsidi, & Senatui DD. Præsidibus, & Quæstoribus Intratarum
 utriusq; Cameræ, Thesaurario Generali Status Mediolani, De-
 curionibus, & Referendario dictæ Civitatis Papiæ, & cæteris, ad
 quos attinet, vel attinebit, ut ipsum Mag. Picenardum in posses-
 sionem

„ sionem dictæ Præturæ admittant, ponant, & defendant, moxq;
 „ de dictis salario, & ut supra debitis, eidem temporibus congruis
 „ respondeant, & responderi faciant. In quorum fidem præsentem
 „ fieri jussimus, subscripsimusq; propria manu, & registratas sigillo
 „ nostro muniri mandamus. Dat. Mediolani die vigesima Decem-
 „ bris MDLXIX. *Subscript.* El Duque de Alburquerque. vidit
 „ Andreas de Leon. In calce Julianus Secretarius, & sigillata
 „ cum solito sigillo Ducali in cera rubea, à tergo, Registrata in filo
 „ patentium.

„ **D**On Antonius de Gusman Marchio Aymontis, à Consilio Se-
 „ creto Regiæ Majestatis, & pro eadem in Dominio Mediolani
 „ Gubernator, ac in Italia Generalis Capitaneus &c. cum animad-
 „ verteremus Civitati Papiæ Prætorem Senatorii Ordinis proximo
 „ biennio à nobis nunc decernendum esse agnoscentes legum peri-
 „ tiã, in rebus agendis dexteritatem ac prudentiam, quæ fulgent in
 „ Magnifico Sigismundo Picenardo ex eodem ordine, proculdubio
 „ nobis hæsitandum non fuit, quin in omnibus qua juris admini-
 „ strationem, subditorum illorum quietem, & beneficium, & Re-
 „ giæ Majestatis servitium concernunt idem sit optimè satisfactu-
 „ rus, per has igitur nostras Regia, Ducali, aliaq; Auctoritate qua
 „ fungimur, eundem Senatorem Picenardum, à Kalendis Januarii
 „ proximè futuri 1576 usq; ad biennium inde venturum eligimus,
 „ creamus, & deputamus Prætorem dictæ Civitatis Papiæ, & ejus
 „ jurisdictionis, cum auctoritate salario, honoribus, oneribus, præ-
 „ eminentiis, prærogativis, commodis, & emolumentis, eidem offi-
 „ cio debitè spectantibus, ac per alios ejusdem ordinis illius præces-
 „ sores in dicto officio licitè percipi, & haberi consvetis, & volu-
 „ mus, quod per totum dictum tempus idem Senator, & Prætor ut
 „ supra deputatus sedens pro tribunali, & ubiq; continuò propriis
 „ manibus deferre teneatur baculum, sive virgam ligneam albam
 „ longitudinis palmorum decem, quam pro ejusdem officii signo, &
 „ ornatu Præcessores nostri decreverunt, nec sine eo usquam illi es-
 „ se liceat; mandantes Illust. Reg, & magnificis DD. Præsidi, &
 „ Senatui Provinciæ Mediolanen. Magnificis Dominis Præsibus,
 „ & Magistris intratarum utriusq; Cameræ deputatis ejusdem Ci-
 „ vitatis Papiæ, & cæteris, quibus spectat. vel spectabit. ut dictum
 „ Senatorem Picenardum in Possessionem dictæ Præturæ admit-
 „ tant, & defendant, moxq; de dictis Salario, & aliis emolumen-
 „ tis eidem debitis temporibus respondeant, & responderi faciant.
 „ in quorum fidem præsentem fieri, & registrari jussimus, nostro Si-
 „ gillo muniri.

„ Dat. Mediolani sub nostri fide sigilli die 24. Decembris 1575.

„ *Subscript.* El Marques de Ayamonte. Vidit Montagnero &c., &
 „ sigillata in cera rubea. In calce Julianus Secretarius, & regi-
 „ strata in filo patentium.

Eod. Anno LXIII.

Daniel Barbovius, seù de Barbobus ex Insigni Ord. Prædicatorum, humanitate, sapientia, ac integritate præstans. S. T. M., ac Verbi Dei Præco gravissimus, quocumq; amplissimo dignitatis gradu dignissimus, Ferdinandi Rom. Imperatoris auspiciis, cui prædilectus ob virtutes enituit, à Pio V. Pont. Max. Petinæ Itriæ Urbis Episcopus consecratur; ablegatus exindè ad Iustissimam Venetorum Rempub. Anno verò 1567. cum non tam auctoritate, quàm omni virtutum genere summè præditus esset Alphonsi Caraffæ Neapolitani Archiepiscopi vices gerens deligitur; ad majora promovendus, sed morte correptus anno 1577. in sua Cathedrali Ecclesia sepultus maximum sui desiderium reliquit.

Sua Opera, & speciatim *Conciones* admirabiles exoprantur.

PP. Seraphim. Razzius, & Michael. Plodius de Vir. Illustr. Ord. Dominic. p. 2. lib. 4.

Antonius Campus hist. lib. 3. quò lectorem remitto, ibi enim comperiet ob Danielis merita ab ipso Ferdinando Augusto Equetritulo ejus Gentilem Joannem Baptistam Barbovium fuisse decoratum.

MDLXIV.

Hieronimus Malesta, sivè Manesta ex Decurionibus Patriæ; meritò quidem jure inter meos Literatos reponendus, cum ad suæ stirpis monumentum perenne magnum lapidem diligentissimo, & laboriosissimo scalpro incidi curavit, servatum in ædibus Divo P. Francisco sacris in Sacello magno post chorum ad lævam, ubi præfertur Imago algosi fluminis, sivè lacus, ex quo multi rivuli promanant, indicantes nomina, & insignia tum Malestarum, tum aliarum propaginum huic conjunctarum. Inscriptiones verò sequentes, & Carmina in eodem lapide vellicatim exculpta, quorum fuit Auctor Hieronymus, denotant eum haud inelegantem Philologum, & Musarum Alumnum.

Hieronimi effigies custoditur in atrio ubi suas peragunt Congregationes Fabricæ Ecclesiæ Cathedralis Cremonæ Præfecti, quam ex asse reliquit hæredem. ibi pariter memorati lapidis habetur exemplar, in tabula egregio penicillo, confectum.

Familie Malestæ Genealogia Ordinis Patritii.

Hic lacus, hæc series, per quam Gens Clara Malesta
Torpuerat longa Nobilitate Senex.

Vivet, & æternum renovato flore juvenæ

Tartareas nunquam victa subibit aquas.

Sic jubet egregiis Hieronymus inclytus orsis,

Dum propè casuros sustinet arte lares.

Leçtor animum intende, si vacat, Nihil hic auribus datum,
omnia bona fide ex publicis rerum gestarum monumentis in unum col-
lata.

lata. Non enim Populo, qui certissimus est Judex verba danda. Malestas, sive Manestas à Mnesteo Trojanorum Duce profectos non approbat, cum Mnesteus ille non Manestas, sed Memmios in lucem edideris. Mox Italus Mnesteus genus à quo nomine Memmi in quinto Æneidos, quæ familia, dilabente postea Imperio Romano extincta est. At hæc de qua agimus Manesta eo renascente longo post tempore (ut alia) exorta illam denominationem sortita est, qua Malatesta, Malaspina, & reliquæ hujuscemodi familiæ appellantur.

Arma, seu Insignia Agnationis Malestæ Leone Croceo in campo rubro decorata ab ipsa Cremonensî Civitate accepta sunt, cum ea in quatuor Classes divisa quaternis etiam Leonibus uteretur alternatim distinctis, & sua cuique insignia assignasset, quibus adhuc plurimæ familiæ exornantur; sanè viventibus Alberto, & Guarnerio, ac Guidone omnibus Malestis, qui florere anno circitè octogesimo supra centesimum, & millesimum nondum familiarum Insignia, quæ nunc passim vigent, inventa, seu usu recepta fuerunt. Primi ex Malestis Degoldus, & reliqui ejus gentiles his Armis uti ceperunt, quorum nomina celebria habentur in libro Societatis Populi Cremonensî ea in re confecto anno Domini 1270. Indictione 14. Hujus libri duo exemplaria habentur, quorum unum in adibus Bernardini Crotti Judicis conscripti, alterum Herculis Bernardi Causidici Cremonensî servari solet.

Alberti Manestæ, qui floruit anno 1154. Guarnerii, & Guidonis item è Manestis, qui vixere anno Domini 1196. Manibus Sacrum quorum nomina, & præclara prò parte facinora in Superiori Civitatis Archivio Majoris Templi Cremonensî legere est in Cellula l. 59. & l. 73.

Primus progeniem referas Alberte Manesta,

Cui superest pulchro filia flore nitens.

Belli floris adhuc retinet Nazaria Nomen

Ora sub ardore non fugienda Canis.

Eusebii in Vico tua rura ubi candidus ordo

Montis Oliveti nunc ea culta rigat.

Extant in membranis tabula testamenti Bellefloris Manestæ Alberti filiæ Uberti ejus fratris Nepotis lege Longobardorum vivere profitentis confectæ Cremonæ die septimo intrante Septembris anno Incarnationis 1259. Indictione secunda subscriptæ per Gabrielem ab Imperatore Federico Notarium, & per Joannem Bonum ab Imperatore Federico Notarium ambos de Bontempis, & scriptæ à Charta Benilana per Legatum Domini Federici Imperatoris Notarium septem testibus de more adhibitis sine aliquo Dñi titulo, qui soli Imperatori ibi datus dignoscitur.

Benvenuto Manestæ ejus nomine primo, & Gulielminæ della Zulla Ægidii filiæ conjugibus hujus inclytæ stirpis auctoribus, qui vixere anno Domini 1290.

Sobolis de la Zulla uti vocatur in libro Societatis Populi, & in publicis Tabellis nulla hîc insignia apponuntur, quæ cum ea extincta nunc sit ejus quoque arma ignorentur, nec enim existimandum domum hanc sui temporis præclaram vixisse, quod ait ille, Parma Alba in gloriam.

Quam Hieronymus Malesta Ant. F. Lud. Nepos suis supremis tabulis
Genealogiam exscribi jussit, eam Fabricæ Cremon. Prefecti Heredes
instituti perficiendam curarunt anno Sal. æternæ MDLXXXIII.

Concordes Animæ jam plaudite, fœdera jungit

Hic Leo cum celsæ Virginis eade Sacra.

Reppulit hic aquilas, colubres, aliosque leones,

Maluit & vestris se sociare choris

O factum benè sic foveat vos Virginis almæ

Gratia, & huic Patriæ semper adesse venit.

Eod. Anno LXIV.

JOannes Baptista Boccolus, & domi, & foris inclytæ famæ Philo-
sophus, ac Medicus inter opera, quæ præstanti ingenio compo-
suit, edidit hoc anno ex typographia Vincentii de Conctis Cremo-
næ in 4 ejus doctrinæ monumentum sic prænotatum

Liber, quod *Moralis Philosophia, ac Medicina unum sunt, huma-
nasq; ac divinas omnes scientias dignitate maximè præstans.*

Eod. Anno.

Dominicus Legatus nomen suum posteritati commisit Opuscu-
lo quodam historico, quod inscripsit.

Sommario di tutte le cose notabili seguite al Mondo dall' 1453.

sino all' 1590. Venetiis eodem anno, & Florentiæ

Priùs autem ediderat Florentiæ degens *Collectanea in obitu Michaelis
Angeli Bonarotæ. Florentiæ 1564.*

commemorant autem ipsum *Antonius Masinus Bonon. Hist.* eum
recensens inter Scriptores, qui de B. Catharina de Vigris aliquid
monumentis mandarunt, nec non ejus *Gentilis Laur. Legatus in
Fragmentis sui Lycei.*

Eod. Anno.

MInerva de Angussolis Amilcaris Filia, non tantùm nomine,
verùm virtutibus altera Minerva vocari poterat, Literis
enim latinis, & Hetruscis apprimè instructa, cùm multa compone-
ret, in primo flore juventæ hinc emigravit, non sinè nostræ Urbis
lacrymis digno cadaveri oblatis.

De eadem *Ant. Campus hist. lib. 3.*

*Georgius Vasarius in Vit. Picæ. 3. part. 2. Vol. pag. mihi 15., eam etiam
Pictricem vocat, sed apud Nostros de hoc constare non vidimus.*

*Franciscus Zava in Epist. impressis anni 1568. & in Oratione, in qua pa-
rentalia Illust. Vir. enumerat.*

Eod. Anno. LXIV.

CAjus Ortalus Crottus, Ælii Julii facundissimi Poetæ Frater, nec
tàm sanguine conjunctus, quàm indole similis, optimum sortit-
us ingenium, digna Musis, & Apolline scripsisse comperitur,
& ipse

Carmina

Carmina Varia,

De eodem propterea tamquam eleganti Poeta mentionem facit *Frater lib. 3. Stromatum eleg. 1. U lib. 2. Hermiones Elegia 8. Sirmione degentem indicans.*

Ortale Pimpleæ custos certissime rupis

Ortale Partheniis deditæ Virginibus.

Quid dudum sine me communi fingis in Umbra

Ad dulces auras Collis oliviferi.

Nam merito tibi Parnassi favore Puellæ,

Increpuitq; lyra Phebus acersecomes.

Forsitan exesis famam tu queris in antris,

Longaq; deciduis secla sub arboribus.

Dum te vernanti delectat Sirmio ripa

Benaci fluctu nobilis æquoreo. Uc.

In fine verò Elegiæ Epicum aliquid cecinisse Ortalum innuit.

Ex hac præclara stirpe floruit anno 1494. Gratiadeus Ord. Præd. Inquisitor Generalis Mediolani laudatus à *Fran. Ballarino in hist. Comensi par. 3. cap. 3. pag. 207.* nec non à *P. Festa de Vir. Illust. & à Bresciano in Hist. Ecclesiastica MS.* sub anno indicato.

Eod. Anno.

Joannes Paulus Gulferamus ad omnes optimas disciplinas eruditus, de quo scribit *Franciscus Zava in Orat. Parent. Illust. Vir. loquendo de Petro Antonio Tolleentino*, Nequè hic minorem delectationem ex Barbari, & Erizzi animo concepta, & intimis tamquam rerum ante oculos se se moventium Idea sensibus impressa, assidua, dulcique comentatione, & meditatione capit, quam ex Joannis Pauli Gulferami, & Ferdinandi Bonetti frequenti, docto, amæno, suavique colloquio, & vero germanoq; utriusque aspectu. Qui ut Urbis nostræ maximum ornamentum, veterisque probitatis singulare exemplum, ita hujus maximæ delitiæ, ac quemlibet animi dolorem levandum maximum solatium. Quorum uterque ut à Mercurio prognatus, ita Palladis lactè educatus creditur, cum quovis enim horum loqueris, cum prudentissimo Nestore te loqui existimato. Horum Juvenum consilio, & prudentia Civitas nostra lætatur, gaudentque externi, summi, & excellentis Viri judicio, & sententiis in rerum suarum ordine componendo utuntur. Utriusque scientiarum, & doctrinarum diversa sunt studia, eadem tamen animorum conjunctio, & similitudo. Quos enim modestiæ terminos Gulferamus ad vitæ hujus brevis productionem sibi constituit, eosdem Bonettus non dissimili prudentia sibi comparavit. Quibus quoque remediis, & rationibus unus ad Improborum technas avertendas, iisdem alter ad cuniculos fallendos utitur. Nec alter altero fortior in iis ferendis, quæ maximi Philosophi, & in scholis deriserunt, & in hominum cætu

con-

„ contempserunt. Horum consuetudine Tolentinus nihil chari-
 „ riùs, nihil antiquiùs, nihil, quod magis ejus moribus respondeat,
 „ conveniat, & usquequaque consentiat, habet. Ii cùm una sunt,
 „ nihil gratiùs sentiunt, quàm de virtute, idest, solo bono agere,
 „ de quo asseverantèr disputantes, & disputata brevissima com-
 „ plexione subducentes, in iis actionibus omne bonum reponunt,
 „ quæ integra fide, præclarisq; vitæ officiis constant, in iis deni-
 „ què, quæ nos Deo amabili charitate jungunt, cujus disertissimæ
 „ disputationis recordatione, nunc & ipso dicendo alor. Ii sunt
 „ Palladis, & Mercurii, non Martis, & Bellonæ duo fulmina. Ii
 „ sunt, quibus cùm Tolentinus mentem alit, sensus oblectatur,
 „ quorum doctissimo sermone si languores non tollit, at levat &c.

Eod. Anno.

Hieronymus Regazola Ægidii Filius, Vir in Opere meo non
 negligendus, sic de eod. scribit *Lud. Cavitell. in Annual.* hoc anno,
 per hæc verba. *Hier. Regazola Cremon. satis edoctus literis grammat-
 icalibus, & humanitatis, & ingenii mirabilis, & ad omnia versati-
 lis, comes, & Compater meus Venetiis, dùm ibi esset ex supremis Scri-
 bis Tribunorum, & Advocatorum Fiscii publici in toto dominio Veneto-
 rum, ex hoc seculo obiit de mense Martii.*

Dialogum de Vera Hominis Felicitate scripsit.

Bressianus in Opusculo. Virtù Ravvivata.

Venetiis ad Divum Sebastianum adest tumulus cum Epigraphe.

*Joanni Avo, Ægidio, Lauræ Parentibus Opt. Arianae infan-
 Filiae suavissimæ vita functis, Dariæ Conjugi cariss.
 Ægidio, Simphorosa liberis Dulciss. V. sibi, posterisq; Hiero-
 nymus Regazola Cremonen. H. M. P. MDXLVIII.*

Eod. Anno LXIV.

Joannes Baptista Tolentinus Ecclesiæ Cathedralis Cremonæ Ca-
 nonicus, probitatis, ac doctrinæ lumen, multa scripsit, & inter
 alia edidit.

Trattato dell' Anima innamorata di Dio.

*Bressianus in V. R., & in Corona Vir. Illust. p. 3. lib. I. ubi plura, & præ-
 cipuè, quod deserit esse mortalis anno 1564. die 31. Octobris.*

Quomodo Tolentina familia modò extincta initium Cremonæ ha-
 buerit, audiatur *Cavitellus in Annual. ad ann. 1451.* sincero suo modo
*Petrus Baldinus Tolentinus ex familia illorum de Lanzonibus à Tolentino
 oppido Piceni, undè descendit unà cùm Sfortia in Insubriam, & cùm
 subsederit, & obierit Cremonæ, ducta Uxore Helisabeth de Pallavicinis
 Marchionibus Varani, ex ipsa superstite Nicolao Filio, qui duxerit
 Uxorem Ursulam ex Nob. familia Ponzona Tolentini, ibi degentes ab
 eo habuerunt originem &c.*

Floruit ex hac stirpe Joannes de Tolentinis, qui ex literis Ducis
 Franc.

Franc. Sfortiæ I. Dat. Mediol. pr.º Aprilis 1452. signat. Cichus relatis in *Sylva Sitoniana* evocatur. Magnif. D. Jo. de Tolentino Ducalis Gener, ac Consiliarius dilectissimus, armorum Ductor, & G.º Ducalis Cremonæ.

Eod. Anno.

JOannes Petrus Nazarius Vir approbè eruditus, & pædia, morali- que philosophia non parum imbutus ex principibus in erectione Nobilissimæ Animolorum Academix anno 1560., in qua pulcher- rimam habuit Orationem prò felicissimis ejusdem auspiciis, im- pressam Cremonæ per Vincentium de Conctis anno 1564., cui inest Inscriptio

Oratione di Gio: Pietro Nazaro havuta nell' Accademia di Cremona.

Extat etiam eod. anno, & apud Typographum eundem.

Discorso per contemplare la Passione di Giesù Christo N. S. opera Spirituale utilissima ad ogni devoto Cristiano. Hoc opusculum ty- pographus dicavit Colombino Ripario Abb. Can. Lateranensi, de quo suo loco.

Anno etiam 1573. alteram Academiam Animolorum conflatam fuisse ex Gymnasio Patavino legimus in *Antonio Riccobono de Gym- nasio Pat. lib. 4. cap. 3.*, & alteram Romæ fuisse habemus à *Tomasino de Illustr. Vir. pag. 139.*

Eod. Anno.

HOratius Trecchus Ecclesiæ Cathedralis Cremonæ Archidia- conus apprimè artibus honestissimis institutus, ut ex literis eidem à *Francisco Zava* exaratis, quæ in libro ejusdem Episto- larum sexto continentur, undè tectum illarum locum adscribam, ut plenius Horatii Virtutes elucescant.

Franciscus Zava, Horatio Treccho Archidiacono.

S. P. D.

„ **A**Ureum Gambarini libellum simul, ac domum redii, totum non
 „ primoribus labris, & extremis digitis (ut in ore est) attigi, &
 „ degustavi, sed summa cura, magnoq; studio, ter, & quater le-
 „ gi, & quò illum crebrius revolvebam, tantò magis mihi in ea co-
 „ gnitione rerum tam abditarum proficere videbar. Titulum in-
 „ spexi, tibi dicatum vidi. Quanta Dii boni tum affectus sum læ-
 „ titia, te huic tam illustri Philosopho, tam charum esse, ob miram
 „ ingenii aciem, & singularem morum probitatem, magnamq; de
 „ te jam conceptam, cum apud nos, tum apud talem virum opinio-
 „ nem, & Gambarinum nostrum tantum præclarè nominis sui te
 „ Patronum elegisse, totamq; nobilissimam familiam vestram hoc
 „ solo beneficio sibi devinxisse? Sed unum doleo librum hunc cla-
 „ rissima

„ rissima luce dignissimum in tenebris tandiù reservari. Nec credo
 „ te ea causa id facere, quod doctis inideas, qui doctorum acer-
 „ rimus defensor semper extiteris. Quid tamen quod meæ causæ
 „ maximum tamen est fundamentum, immò tota familia tua, quæ
 „ semper fuit in patrocínio illorum, qui à maledictis canino morsu
 „ notarentur. Tibi crimini non dandum esse, quod tam egregio
 „ labore careamus argumentatione ipsa patet. Uter igitur veltrùm
 „ in causa est? Gambarinus nè? Quorsum quæso? Nùm quia est
 „ Philosophus? Cur igitur Plato dicendi maximus Artifex rerum
 „ Divinarum, & scriptor, & magister? Cur Aristoteles disciplinæ
 „ Peripateticæ, & inventor, & maximus disputator? Cur alii quàm
 „ plurimi à se inventa, vel aliorum adaucta ediderunt, & ad morta-
 „ lem usum scripserunt. Præterea tot, tantarumq; rerum summo
 „ Gambarini studio aptè compositarum indagatio, quibus profue-
 „ rit? Tibi nè tantùm? Hoc tui mores recusant, ingenium tuum
 „ frugiferum non patitur, ætas quæ sua spontè liberalis est, non ad-
 „ mittit. Non es, mi Horati, à Musis tam aversus, ut velis tantum
 „ thesaurum ampliùs in caplis delitescere. Quare Gambarinum
 „ tuum, quid? immò meum, ut tollatur controversia utriusq; no-
 „ strùm, vel si mavis omnium bonorum, & studiosorum Gambari-
 „ num inquam adhortare, urge, impelle, ut labor hic in lucem tan-
 „ dem prodeat. Ego te omnium literatorum nomine rogo, ut quam
 „ plurimum per te docti fruantur amænissimo labore, & doctissi-
 „ mis Gambarini vigiliis. Si te ab hoc aliquod iuramentum hæc-
 „ nus deterruit, & fortassè per stipulationem obligatio, qua uterq;
 „ invicem stipulatus sit, ut perpetuo in tenebris jaceant, non te fu-
 „ git, hæc inter Sanctissimos Viros, nec semper servata fuisse, cu-
 „ jus rei comprobandæ causa possem adducere, & philosophorum
 „ sententias, & aliorum opiniones. Videntur tibi hæc in caplis ab-
 „ denda, vel ex cedro, vel ex ebore, vel ex auro, brevissimè argu-
 „ mentandi viam cognoscere? Partitionem comprehendere? deffi-
 „ nitionem addiscere? Voces non uno, sed multiplici sensu prolatas
 „ internoscere? Taceo eloquentiam, qua non minùs dialecticè
 „ hic nunc adornavit, quàm aliàs Marcus Tullius sui temporis phi-
 „ losophiam? Non hìc sunt verba inculta, non barbara, non osci-
 „ tantia, sed polita, omni cultu ornata, & summa brevitate enun-
 „ ciata. Tu non fortassè credis mihi, qui non versatus sum in diale-
 „ cticis, id non inficior. Da igitur alicui Dialectico hæc videnda,
 „ & admiranda, non corrigenda. Sed cave nè tibi tam egregios la-
 „ bores vendicet, & te, alioquin acutum, Gambarinumq; simpli-
 „ cem, quod philosophorum proprium decipiat. Quod tantæ mo-
 „ lestiæ mihi esset, ut & tuas, & Gambarini partes in hoc genere
 „ arrogantiaë ulcisci cogerer, cum perpetua infamia illius, qui tales
 „ labores sibi vindicaret. Quicumq; is certè esset suo periculo, quid
 „ sit quietis bilim movere cognosceret. Vale tuo, Gambariniq; no-
 „ mini consule, & meis mandatis pare. Kalendis Augusti.

Trecchorum Nob. Cremon. familiam floruisse hoc tempore etiam Mediolani, patet ex sequenti inscriptione, quæ olim legebatur in Eccl. S. Francisci illius Urbis, relata à *J. C. Sirono in sylva allegata.*

Sacellum hoc, quod prospicis, Lector, ab Egr. Facio Treccho, ut proxima lapidis inscriptio monet, erectum, dotatumque. Jo: Jacobus Trecchus Nepos Vicetbesaurarius Generalis Status Med. ad ornatum, & memoriam tantæ familie in melius restauravit, sibi ultrò dum adhuc viveret, ac posteris suis P. Anno Sal. Humanæ MDLXXIV.

MDLXV.

Columbanus Ballettus Insignis humaniorum literarum professor, & idem Græcæ linguæ peritissimus, quum aliquamdiù publicè docuisset in Patria, ob eminentem doctrinam ab Ampliss. Mediolani Senatu anno 1565. vocatus est Ticinum ad cathedram Artis Oratoriæ. Quo munere magna sui cum laude per triennium functus, Cremonam rediit, Ecclesiasticam quippè vitam ætate satis matura amplexus, à Nicolao Sfondrato Ep. præfectus est Ecclesiæ S. Mauritii in Diœcesi. Ipse tamen ruris genio nihil ductus, Sacerdotium illud brevi renunciavit, Ticinumq; reversus ad docendum, ibi ex peste contabuit mense Majo 1577. scripsit

Orationes varias,

quarum unam publicè habuit in Templo S. Bartholomæi Cremonæ, in funere Concivis præclarissimi Marci Pauli Tartesii. Typicam verò emisit in lucem

De Vita Christi Carm. Heroic. ad Alexandrum Saulium Primum Aleria, demùm Papiæ Episcopum ex Cler. Regul. S. Pauli, cujus causa nunc Romæ impensè agitur in Sacra Rituum Congr. ut inter beatos adnumeretur.

Exhortatorium Carm. ad Sacrosanctum Card. Collegium in conclavi collectum pro electione Nov. Pontificis, Pio IV. defuncto.

Carmen. ad idem S.S. Collegium post Creationem Pii V. S.S.

De Victoria ad Echinadas carmen ad Sereniss. Joannem Austriacum.

Multa ejusdem Baletti Carmina nuperrimè ad nostras pervenere manus ab eo composita, dum esset Ticini, in quorum calce hæc verba leguntur per bello caractere conscripta.

Jo: Franciscus Marianus Cremonæ scribebat anno MDLXVI. Mense Julio.

Leguntur & ejus Asclepiadæa præfixa chronico Lateranenti Jo: Philippi Novar. cuso Cremonæ apud Cæsarem de Rinardis 1535. nec non & ejusdem Philippi elogio subscripta à *Celfo Rosino in Lyceo Lateranensi*, ubi Ballettus Bobbiensis nuncupatur. Attamen *Campus in bist. lib. 3. Cavittell. in Annal. ad ann. 1577.* Cremonensem esse Ballettum affirmant, quos sequuntur *Hier. Faballus in Orat. Vedtiolus in Orat.* illum disertissimè laudantes, *Zava* tùm in oratione, tùm in carminibus, & *Ælius Julius Crottus*, qui eidem dicavit sua eruditissima Eidylia his hendecasyllabis.

Cui donem potius, libentiusve
 Hos lusus, tenuesq; simplicesq;
 Has & delicias inanis otii
 Quàm, Ballette, tibi? Tibi hinc, & inde
 Astat musigetes? tibi undequaque
 Rbetori optimo, & optimo Poetae
 Cœtus Aonidum puellularum
 Frontem Daphnide nobili perennant.
 Per te lux Patriæ mea, tuaq;
 Aurefcit, rutilat, nitet, coruscat.
 Per te Barbaries ab urbe fugit.
 Per te docta Cremona ubiq; floret.
 Tu solus Pater eruditionis;
 Tu sæcli decus hujus, & futuri
 Places omnibus, omnibusq; amaris.
 Ergò cui potius, libentiusve
 Hos lusus, tenuesq; simplicesq;
 Has & delicias inanis otii.
 Donem, quàm tibi, maximè omnium, uni.

Eundem etiam laudat Bressianus in Corona Vir. Illustr. lib. 1. par. 3:

MDLXV.

Vincentius Locadellus, Mercadini Viri Patritii, & Catharinæ
 de Arisiis ex Auctoris familia Filius, ac Francisci inferius
 memorandi Frater in architectonicis præclarissimus, militum
 Dux fortissimus, tum ad stipendium Henrici Francorum Regis,
 tum Emanuelis Philiberti Sabaudia. Edidit opusculum in fol. cui tit.

*Manifesto del Capitano Vincenzo Locadelli da Cremona, nel
 quale si contiene la giustificazione sua contra le opposizioni false, e disho-
 neste, che da suoi malevoli gli sono state fatte, le quali essendo riprovate
 da Testimonianze di Prencipi, di Signori, di Cavaglieri, e di altre per-
 sone degne di fede, mostrano nulle essere le sentenze contro di lui date, non
 essendo massimamente state udite, ne volute udire le sue ragioni. La onde
 ne seguita, che à lui non fanno pregiudizio alcuno nell' honore, siccome
 per parere di Huomini Eccellentissimi si dimostra.*

In eodem continetur consilium Tiberii Deciani J. C. celeberrimi
 confirmatum, & subscriptum à Mantua, à Roncagallo, & à Pa-
 pio pariter Jurisconsultissimis, ac Professoribus inter insigniora
 Italiae Gymnasia.

Memoratur hic meus Consanguineus à nostro Cavitello ad annum
 1560. hisce verbis more suo.

*Vincentius Locadellus Insignis Architectus, ob ejus eximiam artem fuit in
 maximo pretio apud Francorum Regem, & Amandum Alvarezzum
 Ducem Albæ in Hispania, & per ibi Regem constitutum Rectorem,
 & Ducem supremum in Gallia Belgica, & regionibus ibi propinquis
 sibi suppositis, & cujus opera Rex in regno suo, & Dux in eis regio-
 nibus*

nibus usi fuerunt in construendis propugnaculis, muniendis, & vallandis Civitatibus, & Oppidis &c.

Item ad Annum 1567.

Ant. Campus hist. lib. 3. eundem laudat, ac in Siciliarum regno supremum à machinis bellicis Præfectum vocat.

Ex hac familia Brixia etiam propagata, præclarus sanctitate floruit Antonius Locadellus ex Ord. Præd. inter beatos relatus, cujus meminit *Elias Capriolus anno 1430. in hist. Brix. lib. 9.*

MDLXVI.

Hieronimus Putheus Nicolai F. Viciniæ S. Michaelis, ut aiunt, Veteris, quarterii domorum Novarum Vir ætatis suæ doctissimus, integerrimus, & in Jurisprudencia percelebris, Collegium Judicum Patriæ nactus die Lunæ 16. Decembris 1566. equestri dignitate donatus à Greg. XIII. Pont. Max. eaq; confirmatus, & Comitalli auctus à Petro Donato de Cæsiis, dum is esset Bononiæ anno 1583. pro Sede Apostolica de latere Legatus. Ut erat insignis in advocando, plures scripsit Juridicas

Consultationes.

Laudatur ab *Antonio Campo lib. 3. hist. ad annum 1583., & 84. qui memorat eodem loco Jacobum Putheum J. C. præclarissimum.*

In Regestis MS. Collegii.

De eodem *Sansovino in Hist. ubi Cremonam insinuat.*

Cavitellus in Annal. ad ann. 1583.

Bressianus in Coll.

Eod. Anno.

Joannes Bedullus Vitellianensis ex Cremon. Diœcesi optimus J. C., ac Phœbo, & Musis charissimus, de quo scripsit Columbanus Ballettus in suis Carminibus MS. dum eidem versus direxit hoc titulo

De libello Ælii Crotti Cremonensis ad Joannem
Bedullum Vitellianensem.

Sed ne te nugis pluribus morer meis,

Aut avocem te legum studiis optimis,

In quæ indefessus incumbis noctu, & diu,

Veræ laudis cupidus, & veræ gloriæ &c.

Quantùm poeticis saperet, en Epigramma Bedulli præmissum libro memorati Crotti Farraginum inscripto, Ferrariæ cuso 1564.

Aonias habitare domos, & Palladis arces

Si cupis, Ascreos, Mæoniosque lacus,

Si latebras Dryadum quæris, Phœbiq; recessus

Alceos colles, Pindaricumq; nemus;

Ælius Aonidum decus immortale Sororum,

Tutum divino carmine pandit iter.

Columbinus Raparius Can. Reg. Lateranensis Abbas Ecclesie S. Petri de Pado Cremonæ Theologus, & Legum, Literarumve Hebrearum peritissimus. Quater ad Supremam Abb. Generalis dignitatem assumptus nempe annis 1549., 1557., 1561., & 1565. accuratè evulgavit, quæ à Clarissimis Viris conscripta fuere opera pro sua Religiosa Rep., & ne oblivione obsita delitescerent in unum collegit volumen, quibus titulum apposuit.

Allegationes Diversorum Doctissimorum F. C. in Causa Præcedentis Orta in Sacro Oecumenico Concilio Tridentino inter R. Abb., & Clericos Can. Reg. Ord. S. August. Congr. Lateran. Ac R. Abb., & Monachos Ord. S. Benedicti Congr. Cassin. aliàs S. Justine de Padua; ac postea à S. mo D. N. Pio IV. Pont. Max. tribus S. R. E. Card. commissa. Quibus accesserunt jura utrinq; producta, ac sententia lata ab eodem S. D. N. in favorem Can. Reg.—Cremonæ in fol. in Civitatis Palatio apud Vincentium Comitem 1567. Marco Antonio Columnæ Card. Amplifs. Ord. Can. Reg. Lat. Præsidi, ac Patrono Optimo Dic.

S. Petri, Ecclesiam, dum eidem Abbas præsidebat, picturis egregiis, & auro affluenter exornavit, adeo ut inter insigniora Orbis Terrarum delubra hæc possit adnumerari. Videtur & ejus effigies in Choro ad vivum expressa penicillis clarissimi Boccacini de Boccacii Cremonensis. Obiit die 13. Martii 1570. septuagenario major sepultus in sua Ecclesia.

Pennottus in Chor. Trip. lib. 3.

De eod. Celsus Rosinus in suo Lyceo Later. ubi plura lib. 3.

Comes August. Fontana in Amphit. Legali sub lit. C. Vincentius de Conctis Cremonæ Typographus eidem dicavit opusculum per eundem excusum de Passione Domini traductum à Jo: Petro Nazario anno 1564.

Franciscus Zava in Epist. Nuncupatoria trium Epistolarum directâ Matthæo Rapario.

Venturinus Vassallus Epigr. Sylva Ticini 1541. plura de Columbino.

Eod. Anno.

Camillus Porrus Patritius Mediolanensis Jurisperitissimus, Regius, & Ducalis Senator obita omnium plausu Cremonensi Prætura ex privilegio Civis effectus est. Præter opera legalia edidit.

Orationem in funere Isabelle Hispaniarum Regine

Commendatur in Carminibus Bernardini Baldini, & in Atheneo Literatorum Mediol. Abbatis Picenelli.

Landus de Sen. Mediol. lib. 5. pag. mibi 183.

Hunc præterire non potui, cum verè sit noster Civis, ut ex sequenti diplomate.

„ **I**LL.^{us} Dominus Camillus Porrus Mediolanensis, qui superiori
 „ biennio in hac Civitate Prætorio munere functus est, nos adeo
 „ sibi devinxit, ut maximum crimen, insignemq; labem subire no-
 „ bis ipsis videremur, si eum absq; aliquo amoris Test.^o ob illius erga
 „ nostram Rempublicam merita, gratamq; animi significationem,
 „ voluntatisq; nostræ propensionem recedere pateremur; Nam ita
 „ castè, integrè, ac priscè suas partes egit, Jurisdictionēq; adeo paca-
 „ tam absolvit, ut nihil amplius quisquam, quod desideret, habeat.
 „ Cùm enim ex Civili, Pontificioq; jure, cujus prudentia mirè ad-
 „ modùm præditus est recti, & æqui Judicis munia explorata opti-
 „ mè habuerit de controversiis sibi commissis; Non amore, non gra-
 „ tia, non cupiditate, non deniq; pretio, sed veritate præscripta Ju-
 „ ris norma recta animi conscientia judicavit, præcipuaq; illi cura
 „ fuit, ut judiciorum æquitate, suumquisq; tenuerit, ut neque te-
 „ nuiores expertes imbecillitate circumvenirentur, neq; locupletes
 „ ad sua vel tuenda, vel recuperanda obesset invidia; tanta autem in
 „ rebus discernendis prudentia tanta in dicendis sententiis gravitate
 „ prætulit, quantam Senatoria dignitas, qua insignitus est, suo
 „ quodam jure postulat, tam verò in vindicandis criminibus licet à
 „ Cassiano Judicio non recederet, quod vel eo argumento palam
 „ est, quia cum plures facinorosos Latrones, insignesq; Sicarios per-
 „ fidia, insidiis, prodicione notatos, adeo viriliter pro scelerala atro-
 „ citate multavit, ut reliquos a malefitio abstinerit, Provinciam-
 „ que perditissimis hominibus expurgavit. Tamen Judiciorum se-
 „ veritatem summa lenitate quamprimis ornatus est temperata in ani-
 „ madvertendi moderatione præ oculis semper habuit, & quia non
 „ ignorabat Prætorem ipsum non mediocri laude dignum fore, si in
 „ Jurisdictione exercenda ministros, qui de more asciscuntur, eos
 „ eligat, qui constanti fama summam doctrinæ, & integritatis lau-
 „ dem consequantur. Cæsarem advocatum etiam Mediolanensem,
 „ qui sibi Jure dicundo adiutor esset (Vicarium appellant) & Ca-
 „ millum Caciæ Novarien., qui reorum capitalium Quæsitorem
 „ ageret viros jurisprudentia, & rerum forensium usu præstantissi-
 „ mos delegit, quod tam præclare, & exactè suum uterq; munus
 „ gesserunt, ut nemini locum justè exoptulandum (quod res ipsa
 „ docuit) reliquerunt, hæc nempe fuere causæ, quæ nos præfate
 „ Ill. Domino Camillo obstrictos, atq; in perpetuum addictos red-
 „ diderunt, quæ cum maximi faciendæ sunt, tùm ne illa quidem
 „ postremo loco à nobis habenda est, quod is fuerit ab Illust. Domi-
 „ no Ludovico Porro progenitus, qui ex illo eodem Sacro Sancto
 „ Senatu, in quo filius ipse cooptatus est huic Civitati cum potesta-
 „ te Prætoria superioribus annis præfuit amabilis omnibus bonis,
 „ improbis verò, & nefariis formidolosus, qui nobis ea virtutis ex-
 „ empla reliquit, quorum memoria animis nostris impressa, nulla
 „ umquam

„ unquam oblivio obscuratura est. Ut igitur nostræ erga ipsum
 „ Ill.^{um} Dominum Camillum benevolentia pignus aliquod, monu-
 „ mentumq; appareat, quod possumus eum, ejusque Filios, & de-
 „ scendentes, & descendantium in infinitum, Consilio Nostro legi-
 „ timè coacto, more majorum coràm Ill. Domino Aloysio Pallatio
 „ Senatore prudentissimo, & Proprætore Cremonæ meritissimo,
 „ dum præturæ à præfato Ill. Domino Camillo gestæ rationem ex-
 „ poscit, omnibus ad unum suffragiis, eò quod optimum excogitari
 „ potest, Jure Civitatem nostram donamus, Civemq; nostrum ex
 „ animo agnoscimus, atque amplexamur omnibus cum honoribus,
 „ commodis, prærogativis, quibus nos utimur, fruimur, vel frui
 „ nobis licet, eiq; ac posteris concedimus, aureos quinquaginta,
 „ quos hac de causa ærario inferre, extructionemq; domus Florenis
 „ aureis centum, ad quam pariter tenetur, libenter remittimus, cæ-
 „ teris in hac re adhibitis, quæ in aliis hujuscemodi ad unguem ser-
 „ vari solent, & dummodò & Ill.^{mus} Princeps noster, aut Ex.^{mus} Sen.
 „ concessionem hanc, quod non ambigimus, ratam habeat, & cujus
 „ quidem benevolentia in eum nostræ Testimonium inter acta
 „ publica referri, atq; in hanc formam transcribi, signoq; Reipub.
 „ nostræ solito insigniri jussimus.
 „ Dat. Cremonæ die Sabbati tertia decima Mensis Decembris 1567.

MDLXVIII.

FRANCISCUS Zava in Vico Casalis Morani agri Cremon. ad xiv.
 ab Urbe lapidem Bartholomæi, & Margaritæ de Lantiis filius,
 Marci Tartesii Alumnus, doctrina præstans, ac summi, & singu-
 laris ingenii, in studiis bonarum artium maximè versatus, sciens
 munus nullum homini magis esse proprium, quàm sua bona com-
 municare cum cæteris, plurimumque utilitatis, & commodi ex
 se in alios profectum velle, Patriæ Adolescentibus præfuit Magi-
 ster, degens in Vic. S. Antonini. Cremæ etiam quinquennium ma-
 gnis precibus, & nobili stipendio agrè victus, eruditionem publi-
 cè professus est. Ad Cremonenses suos demùm rediens, quod re-
 liquum sibi vitæ fuit, ære publico iterùm docuit. Permultis auxit
 rem literariam operibus, & speciatim typis prostant.

*Oratio præ rei literariæ veteri instituto sumendo, quam Julio Claro
 celeberrimo J. C. ex Ordine Senatorio Med. tunc Cremonæ Præ-
 turam regenti dicatam voluit. Cremonæ excusa apud Vinc. Comi-
 tem MDLXVIII.*

*Oratio ad Decuriones Cremon. adversus Gymnasiarchiam. Ibidem,
 & primo anno 1562.*

Oratio in Pub. Virgilium. Ibidem.

*Oratio qua liberalitatem Cremonensium in Parentalibus multorum
 Illustrum Virorum Cremon. declarat. Ibidem.*

Epistolarum Familiarium libri 8. Ibidem anno MDLXVIX.

Carminum libri Tres. Ibidem.

Epistolarum Familiarium Tom. Secundus, libri XII.

De Discessu suo Cremam libellus.

Carminum Variorum libri 4. apud Christophor. Draconium MDLXXV.

Carmina Cremæ conscripta. Ibidem anno 1578. & alia 1580.

*Oratio de ejus Cremam ad literas humaniores profectendum discessu,
& ejusdem in Patriam reditu.*

Gratiarum actio ad Decuriones Cremonenses pro Gymnasiarchia.

*Oratio de Amicitia in exortu Interpretationis IX. Æneid. Ibidem
apud eundem 1581.*

Rerum Illustrium Tom. Secundus. Ibidem 1585.

Illustr. Civitatis Cremonæ Gratulatio pro adventu Reverendiss. &

Illustriss. Cesaris Speciani Episc. Cremon. Ibid. apud eund. 1591.

Commentarios in Cesaris, & rerum Gallicarum, & Civilium scripserat, quos eidem furto subtractos innuit in Epist. Tito Amalthæo conscripta lib. 8. pag. mihi 230.

Fertur etiam italicè alios conscripsisse libros, quos quidem non vidimus. Tres habuit Uxores, quas suis carminibus comendat, & præcipuè Barbaram Brumanam, ex qua Basilium exindè Cathedralis Cremonæ Canonicum, & Felicianum Filios in iisdem carminibus laudatos suscepit. Præclarissimorum in literis hominum suo ævo addictissimè amicitiam excoluit, & præcipuè cum Carolo Sigonio, Aldo, & Paulo Manutiis, Antonio Bendinello, Rolando à Valle, Daniele Barbaro, Sebastiano Corrado, M. Antonio Majoragio, Mario Nizolio, & aliis, ut ex ejus epistolis.

Contrà ejusdem Lavæ orationem adversus Gymnasiarchiam insurrexerunt Vincentius Vectiolus, & Fabius Faballus Rethores Cremonenses, ut suis locis dicemus.

Laudatur ab Alemanio Fino Cremensi occasione qua eidem nuncupat vigesimam ex suis dissertationibus *Seriane* inscriptis, ubi inani verborum luxu, ait, Cremam non fuisse ædificatam à Cremonensibus, quando nullus ex Cremonensibus sibi simile somniū effinxit.

Eod. Anno.

Joannes Botta, Docto Patre, scilicèt Ascanio J. C. natus, summo vir ingenio, ac incredibili doctrina, & in Patria Togatorum præstantissimus erat, ac Decurio. Ticinensis Urbis Prætor annis 1562. & 63. postmodùm ad Ariminensis Civitatis gubernium Maximi Rom. Pontificis Pii IV. voto translatus, omnibus opis, atq; consilii egentibus in sua humanitate, & sapientia paratum asylum exhibuit. Ex legalibus lucubrationibus, quibus optimè enituit, sunt edita hoc titulo in fol.

Consilia, sive Responsa Domini Jo: Botta Cremonensis J. C. Clarissimi, summique Causarum Patroni, quibus abstrusæ plurimæ juris materiæ, & innumera scitu digna notantur, opus omnibus foram agentibus utilissimum, nunc primum in lacem edita, cum summariis, ac indice copiosissimo &c. Venetiis apud Franciscum Zilettum 1584.

Auctor

Auctor ea dicavit Vespasiano Gonzagæ Columnæ Sablonetæ,
ac Trajecti Duci &c. in Epistola verò nuncupatoria
inter alia hæc leguntur.

Paulus Carolus, & reliqui Fratres mei charissimi, susceptis inimicitiis cum civibus nostris Viris fortissimis, exilio affecti, eo tempore in tuam fiduciam transferunt, cum eos in urbem tuam Sablonetam, quasi in portum tranquillitatis tutissimum ex vehementis tempestatis naufragio sese recipientes, ultrò defendendos accepisti, & ex patria ejectos, apud te commorantes, omni liberalitatis, & Officii genere es prosecutus. Ego etiam post Ticinensem Præturam Gubernator Arimini declaratus, & tunc illic commorans, te forte iter illac habentem, & mutatis ad celeritatem equis, Trajectum cum Viris nobilissimis contendentem, Officii causa conveni, illo congressu me ità hilari vultu, ea comitate, humanitate excepisti, ut etiam illa inusitata, incredibiliq; sermonis lenitate liberalissimè tractatus, me in fidem tuam acceptum fuisse post illud tempus mihi semper persuaserim &c.

Ejusdem memoriam agunt M. Georgius Draudius in *Bibl. Class. libr. Juridic.*

Antonius Campus *hist. lib. 3.*

Faballus *in orat.*

Vectiolus *in orat. pro Gymnasiarcho deligendo.*

Zava *in Epicedio Comitit Covi.*

Lamus *in Somnio Cant. 2.*

Sansovinus *in Hist. Italia loqu. de Cremona*, præter innumeros Legum Doctores ejusdem Bottæ Consilia recolentes, eaque semper laudantes, ut delphica Oracula.

Alter Joannes ex hac familia floruit, Ducalis Magister, ut ajunt, Intratarum Ordinariarum Mediolani anno circiter 1470. ut ex *Sylva MS. J. C. Sitoni*. Et ex Bernardino Corio in *Hist. Med.*, qui anno 1471., & 1481. eum scribit fuisse Mediol. Annonæ Præfectū.

In literis Francisci Francorum Regis, ac Med. Ducis, in quibus gratiam generalem concedit nonnullis Subditis partium Sfortianarum affeclis, ultrò in diversas partes exulibus, ut possent ad proprias urbes redire, in specie ex nominantur Nob. DD. Manfredus Pallavicinus, Joannes Botta, Matthæus de Buffeto, Lud. & Fratres de Salerno. Sunt datæ Parisiis 1517. signat. Detrescilli &c. referuntur in *Sylva* ejusdem J. C. Sitoni.

Eod. Anno.

Onuphrius Panvinius Nobilis Veronensis, verum ab Urbe nostra Cremonensi oriundus, Magnus ille Antiquitatis Afferor, & Helluo fuit, ità B. Bruschus in elogio Onuphrii ejus de Ludis, & Triumphis præimpresso.

Is, scilicet Panuinius, generosa per antiquæ familie stirpe oriundus, quæ annis abhinc quadringentis Cremona Veronam demigravit.

Abbas

Abb. Hier. Ghilinus in suo Theatro Vir. Illustrium Tom. lit. O. Italico sermone hæc habet. Verona Città famosa della Rep. di Venezia, nella Marca Trivigiana diede al mondo Onofrio Panvinio suo Gentilhuomo, il quale traeva però l'origine della sua Nobile, & antica famiglia della Città di Cremona, ove alcuni di essa casata continuano à questi tempi con isplendore l'habitazione &c.

P. *Philippus Elsius in Encomiast. Augustiniano id confirmat; verùm aliquid majus addit nobis Fbreberus Norimbergensis in Theat. Hom. Illust. Tom 4. pag. 1464. scribendo Panvinium à Cremonensi genitore natum, cujus rei sit fides pænès Auctorem illum, cum id nobis pro veritate non constet.*

Eruditissima tanti Hominis opera typis excusa, quamvis à memorato Ghilino recenseantur (ut nobilissimæ Veronensi Civitati morem geram, cujus etiam Cives cum Cremonensibus tot olim fœderibus, ac amicitiaè nexibus obtricti fuere) hic repetere non pigeat.

De Summis Pontificibus, & S. R. E. Cardinalibus Chronicon Ecclesiasticum à C. Julii Cæsaris Dictatoris Imperio usq; ad Imper. Maximilianum II.

Fastorum lib. 5. à Romulo Rege usq; ad Imp. Cæsarem Carolum V. In Fastorum libros Commentarii.

In Fastos Consulares. Appendix. lib. 3., & scilicet.

De Ludis Sæcularibus. De Sybillis, & Carminibus Sybillinis, ac de Antiquis Romanorum nominibus.

Reip. Romanæ Commentarium lib. 3.

Romanorum Principum, & eorum quorum maxima in Italia Imperia fuerunt. lib. 4.

De Comitibus Imperatoribus liber.

De Urbis Veronæ Viris Doctrina, & bellica Virtute illustribus.

De Episcopatibus, Titulis, & Diaconibus Cardinalium.

De Primatu Petri, & Apostolicæ Sedis Potestate.

Vitæ Patriarcharum quatuor primarum sedium.

De præcipuis Urbis Romæ, Sanctioribusq; Basilicis, quas septem Ecclesias vulgò vocant.

Viginti septem Pontificum Romanorum Elogia, & Imagines.

De antiquo ritu baptizandi Cathæcumenos.

De origine benedicendi imagines Cereas, quæ Agnus Dei vocantur.

De ritu sepelliendi mortuos apud Veteres Christianos, & cæmeteriis eorumdem.

De triumpho, & ludis Circensibus.

Chronicon Ordinis Eremitarum à D. Augustini tempore usquè ad ann. 1500.

Interpretatio multarum rerum Ecclesiasticarum, quæ obscuræ, vel barbaræ videntur.

Ex MS. extant.

De Ecclesia, Baptisterio, & Patriarchio Lateranensi.

Tom. II.

Rr

Historia

Historia Familiæ Frangipanæ lib. 4.

Historia Familiæ Sabellæ lib. 4.

Historia Familiæ Maximorum lib. 1.

Historia Familiæ Cenciorum lib. 2.

Historia Familiæ Matbæorum.

De origine septem Sacrorum Ordinum lib. 1.

Collecta è viginti libris Ritualibus, sive Ceremonialibus de Sacrificio Missæ.

De Creationibus Sum. Pontif. dequè morte ipsorum interregno, legibus ea de re sancitis à S. Petro usquè ad Pium IV.

De origine Cardinalatus.

De antiquis, & recensioribus Ecclesiis, Monasteriis, Oratoriis, Cæmeteriis, & aliis Piis Locis Urbis Romæ.

Breve Judicium de Historicis antiquis Latinis, & Græcis.

De antiquis Urbis Romæ edificiis.

De Antiquorum Superstitione, Sacrificiis, Auguriis, Haruspitiis, sortibus, sacris Epulis.

De Porticibus unà cùm tribus millibus Inscriptionibus Romanis lib. 10.

De Antiquis Institutis, Artibus, Ceremoniis, & Usibus Ecclesiæ Romanæ.

De Antiquis Officiis, & Magistratibus Urbis Romæ.

Brevis Collectio Conciliorum Generalium, & Provincialium.

Vitæ Archiepiscoporum, & Primatum Primariarum Ecclesiarum Occidentis, Aquilejæ, Gradus, Ravennæ, Mediolani, Maguntia, Treveris, Colonia, Toleti, Canturberii, Senonensis, Lugduni, Carthaginis, & ejusmodi aliarum.

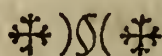
Historia Ordinis Eremitarum, & de Origine aliorum Ordinum Religiosorum, qui sunt apud Christianos.

Historia Ecclesiastica Universalis.

Breviarium Imperii Romani cùm iis, quæ pace, bello gesta sunt Romæ, & Foris à Romulo usquè ad Justinianum Imp.

Volumen, quo Unversus Mundi status describitur, tam iis, quæ ad Religionem, quàm ad Politiam spectant.

Alia quidem plura scripsisse fertur, aliaque permulta scripsisset, ni ætate annorum, tantum, triginta novem in Civitate Panormitana occubuisset septima die Aprilis anni 1568., ut dicitur, ibi apud suos Augustinianos sepultus. Innumeri eum laudant scriptores. Ex stirpe Panvinia Cremonensi præ cæteris florere anno 1000 Adalbertus ex Monacho Divi Benedicti Ep. Veronensis, ac Homobonus J. C. Thomæ Sabaudia Ducis a Consiliis 1295. ut refert *Bressianus in Ros. & Violis, ac in Colleg. J. C. &* à nobis memoratus in primo volumine.

Eod. Anno LXVIII.

Joannes Crottius, sed meliùs Crottus hisce fermè temporibus alma in Urbe eloquentia præclarus scripsit (Orationem ad laudem Sanctorum Petri, & Marcellini Cremonæ ex Tutelaribus) cujus MS. extare in Bibliotheca Vallicellana Romæ innuit *Raynaldus* Continuatur ad Baronium sub anno 1213. n. 17. & seq. & ab ea, quæ subnectuntur verbum deprompsit à me iterùm in Tanti Oratoris memoriam, & Cremonensium insignem Triumphum relata; verùm hic non nulla antepone est pernecessè.

„ Hic verò nos de profligatis Othonis (scilicet Othonis de Mandello) fautoribus, iisdemq; fidelium communione motis simillima annectemus. Mediolanenses, inquit Patavinus Monachus, qui partem Othonis fovebant cum exercitu infinito super districtum Cremonensium irruerunt, quibus Cremonenses, qui exaltationem Principis Friderici summo desiderio affectabant, apud Castrum Leonis viriliter occurrerunt, inceptoq; bello in die Pentecostes, Mediolanenses terga vertentes, militum, & peditum non modicam quantitatem simul cum Carroto amiserunt. Hæc ille. Quibus consentanea Rigordus, atq; ex eo S. Antoninus, & Bellovacensis tradidere prælium die ipsa Pentecostes initum, cum tamen Cremonenses tum ob diei Sanctitatem, tum ob Tutelarium Martyrum Marcellini, & Petri solemne festum eo die recurrens per legatos flagitassent, ut certamen in diem alterum differretur; quorum religionem fucatæ Hypocrisis, ac socordiae Mediolanenses damnarunt, quæ Joannes Crottius fuso, & eleganti stylo prosecutus, ubi ter fractos Cremonenses depinxit, Ducis oratione in gradum restitutos, atq; ad novum redintegrandum prælium adductos, Marcellini, ac Petri Martyrum cœlesti ope pulcherrimam victoriam de potentissimo, jamq; toties victore hoste, qui religionem Cremonensium in sanctis illis tutelariis colendis, auxilioque ab iis flagitando, expectandoq; fiduciam irriferat, divinitus retulisse describit. Hæc dicentem Ducem scilicet Cremonensium, confusa militum invicem se se adhortantium, osculantium, complectentium, frendensque murmuratio interpellavit verbo, nutu, signis, brachiisque in æra jactatis, attestantium se se non lætam de hostibus victoriam relaturos: condensati omnes, & in cuneos conglobati reasumptis viribus in Othonem Mandellum contendunt, velutique bellatores integri pugnam magno spiritu renovare student. Utraque acies non longè distans signo in hostes dato se se vicissim efferatis animis cruentare exardescibat, ecce visitat Cremonam Oriens ex alto, & tamquam excitatus à somno Dominus, post multiplicem afflictionem, sereno benignitatis suæ vultu, vires Cremonensium procumbentes, collabentesq; respexit: quippè gemini Adolescentes venustissimi, nusquam aliàs in agmine eorum con-

„ specti, forma mortali augustiores præstò adsunt, qui niveis indu-
 „ ti sagulis, & candidissimis insidentes equis, Aribertenses confi-
 „ cturos procedebant. Quibus visis Abbas Ceretensis voce into-
 „ nat, Martyres Dei Sacrosanctos, Marcellinum, & Petrum, sub
 „ humana specie illa diviniore, in auxilium desuper missos: Popu-
 „ lus Cremonensis oratione Beltrami fiducia plenus, eos Juvenes
 „ mirabili fulgore nitescens, tamquàm cælites suos flagrantius
 „ invocavit.

„ Profiliunt destinata æqualitèr mente in prælium compositæ utrin-
 „ que cateruæ, miles militi barbarica rabie manum conferturus im-
 „ miscetur. Verùm diù hostis noxius præsentiam illorum adole-
 „ scentium, splendore nimio exhorrescendam sustinere nequivit,
 „ confestim palpitans, & tremiscens ictus similes conanti levissi-
 „ mos incutit, genua labuntur, oculi obtenebrantur, crinis rigit
 „ totus deniquè æltnat, alget, sensu caret, penitùs ira in terram
 „ collabitur, ut facillimè Cremonensis turbas Mediolanenses, ma-
 „ jori ex parte geminis impellentibus prostratas tamquàm pænam
 „ sprete Numinis luituras pro libito capere, & vincere posset. Faci-
 „ mus vix apud posteros fidem habiturum? prodigium oraculo te-
 „ stium infinitorum vivaci corroboratum? Insubres triplici palma
 „ recentiori intumescens, ac nihil mali, nervis tantarum natio-
 „ num subnixi, extimescentes, tamquàm hallucinantes, sui que
 „ quodammodo obliti, primum in maximo numero, ut imbelles fæ-
 „ mellæ, catervatim capiuntur, primum terga vertere compellun-
 „ tur, talisque fugientium pavor, celerque, & tumultuosa festina-
 „ tio, ut uno in modum densæ caliginis alteri constipato sese invi-
 „ cem impedirent, ac si qui paulò expeditiores præcurrerant, om-
 „ nibus certatim ad pontem Serii rivi confluentibus miserabiliter
 „ in alveum propellerentur: Equites palabundi nequaquam com-
 „ modio rem amnis partem inquirentes tranare festinant, pedites
 „ ex ceteriori ripa deorsum sese mittentes, ad ulteriorem fluminis
 „ sanguine spumescentis oram anhelant: Cæterùm pars eorum se-
 „ mivivorum vix extremum ripæ marginem tangit, pars aquarum
 „ vorticibus convoluta demergitur, equi dominis excussis, multi
 „ hinnientes passim, hac, & illac cursitantes, detrimenta accolis va-
 „ statis magnificè compensant: hic dilapsus proximis sylvis oculata-
 „ tur, ille in saltibus, ac paludibus delitescit, alius exanimis per fa-
 „ cile, ab insequentibusprehenditur: alius clypeos, torques, lori-
 „ cas, cassides, buccolas, enses, brachialia spontè dimittit: qui-
 „ dam corpora sua, manusq; ligandas victori supplices dedunt, vi-
 „ tam molioribus jam verbis suam iniquam sortem excusantibus
 „ exorant &c. Speciosissimi duo, & albicantes illi propugnatores,
 „ domi, forisque accuratius perquisiti, minimè reperti sunt, quos
 „ Marcellinum, & Petrum invictos Dei Pugiles extitisse præ con-
 „ stanti omnium iudicio habitum est.

„ Inter cætera hujus gratiæ Cælestis indicia potiùs oculatissima, &
 „ aper-

„ apertissima testimonia proditū est memorię, quod ennixiūs orāte
 „ imbelli multitudine in æde D. Thomæ dum prima acies Lauren-
 „ tiana pugnaret, tria luminaria ex duodecim, æternam famam in
 „ honorem Apostolorum Christi, & Martyrum ibi sepultarum
 „ testantia, nullo spiritu sufflante extincta sunt. Totidem quoq;
 „ in miseranda turmæ Natalensis strage nulla evidenti causā, nisi,
 „ quam postea exitus patefecit, lucem in tenebras cominutarunt,
 „ etiam non dissimilè spectaculum ruinam tertiæ Choortis plebi
 „ urbanæ ingemiscenti, præmonstravit; cum autem minor Aribertensis
 „ regio in aciem descensura foret, & tantūm, quarta portio
 „ lucernarum conflagraret, quæ prius defecerant, lampades novem
 „ iterum superno nutu subitaneo igne coruscarunt, statimq; toto
 „ inspectante populo duæ Columbæ candidiores nive arcam Divo-
 „ rum Gloriosorum egrediuntur, quæ per anteriores delubri fores
 „ loca versus Castrorum volitantes non multo post ad eundem tu-
 „ mulum sacrosanctum lacrymis Nobilium, plebisque madefa-
 „ ctum reversæ protinusevanuere. Pop. Cremon. eo signo cælesti
 „ post horam nonam viso omnes, Victoriā, Victoriā exclā-
 „ mare, gratulatio altissima incessanter fieri cæpta, clamorq; ad sy-
 „ dera exaudiri, quamvis fama certior rei feliciter gestæ nondum
 „ emanasset. Itā Cremonensis tot cladibus conflātus partim ca-
 „ ptus, partim trucidatus, potentiaque mundana, quasi efætus
 „ clarissimum triumphum intercessione SS. Martyrum assecu-
 „ tus est, &c.

Eod. Anno.

Antonius Mussus non tantūm militaribus, quantūm poeticis,
 aliisvè studiis honestissimis deditus, Patavii apud Christo-
 phorum Griphium edidit italicè, quàm plura scripta Carmina
 hoc titulo.

*Institutione di vivere morale, e Catholico del Capitano Antonio M-ssio
 Nob. Cremonese con un breve discorso del Capitano di Guerra, Iscrittione
 delle Vanitati di tutte le cose, che nel Mondo si prezzano, Trattati
 di Fortuna, Fato, Sorte, Caso, & Accidente, della mortalità, e della
 morte, della divina provvidenza, del diverso ordine della divina, & hu-
 mana giustizia, del libero arbitrio, e della Gratia, & della Compassibi-
 litate della Presenza d'Iddio con esso, un' insegnamento canonico del ve-
 ro modo come si salviamo, &c.*

Non est omitenda animadversio, quam legentibus præmittit Aloy-
 sius del Portello, ibidem vulgata, in qua peregregiè noster Auctor
 laudatur, & approbatur ab Insignioribus in gymnasio Patavino,
 tūm Theologiæ, Philosophiæ, Legum, ac humaniorum litera-
 rum Professoribus, & scilicet præter alios à Mantua, à Robortel-
 lo, & à Tomitano. In eadem habentur hæc verba. *Pigliarò ardi-
 re, e baldanza d'invitar tutti i miei Amici, & altri Professori delle
 scienze à non ritrarsi punto d'enviar si con me alla revisione di tale, e tan-*

ta opera da chi la legge per un nuovo Dante conosciuta, & approvata à cui perpetua vita promettefi &c. opus per Auctorem dicatur Alphonso Estensi II. Ferrariæ Duci, quem etiam suis carminibus laudat, ex quibus etiam facilè colligi potest diuturnè Mussum versatum fuisse Venetiis cum nonnullis Patriciis Cremonensibus ab eo commendatis, & scilicet Hieronymo Picenardo, Joanne Francisco Oscalali, Joanne Maria Foliato, ac Joanne Baptista Sfondrato. Hisce fermè temporibus sanctitate, ac miraculis clarus florebat Ven. Andreas Mussus Capucinus, quem exprimit, & laudibus effert P. Carolus de Arembergh. in floribus Seraphicis p. 2. pag. 247. & 48. ubi incipit. *Frater Andreas Cremonensis Sacerdos ex Nobili Mussorum stirpe progenitus, cum seculo in virili ætate valedixisset austeriores inter Capucinos vitæ genus exorsus abstinentiæ, & paupertatis eximius cultor fuit &c. Spiritum Deo reddidit anno 1594.*

MDLXIX.

Bartholomæus Scalvus homo multi studii, atq; in bonarum, piarumq; disciplinarum opere frequens, fuit à secretis, seù potiùs Amicus intimus celeberrimi Præsulis Hieronymi Vide Albæ Episcopi, cui summè carus extitit. Mox Conservator Ordinum Patriæ Reipublicæ, Demum Albam cum tota familia se conferens Albanam enim duxerat Uxorem, ibi decessit pridè Kal. Octobris 1583. optimæ frugis libros edidit cum latinè, tum italicè.

Meditatio spiritualis omni Christi sectatori saluberrima, qui sui memor discussa conscientia cum Deo in gratiam redire velit Cremonæ 1567. In hoc libro præcepta decaloghi, aliaq; ad orthodoxam doctrinam spectantia luculenter, & religiosè tractantur.

Rosariæ Preces ad gloriosam Dei Genitricem M.V. meditationibus auctæ ad vitæ Christi, ejusdemq; Matris repetendam memoriam. Mediolani 1569.

Ricordi, e documenti spirituali di un Padre di famiglia al suo figliuolo, ed à suo esempio ad ogni fedel servo, e serva di Christo N. S. per la riformatione, & institutione di vita, e morte Christiana &c. Cremonæ apud Christoph. Draconium 1576. Nuncupatur Nicolao Sfondrato tunc Cremonæ Ep. In vestibulo libri carmina Italica Alexandri Lami, & Romani Burgi leguntur ad laudem operis.

Meditationi devotissime sopra la vera Vite Christo, formate nel trattato latino de Passione Domini del divoto S. Bernardo, con alcuni eccitamenti all'anima Christiana alla cognitione, & emendatione propria all'amore di Christo, ed alla cognitione della dignità dello stato Virginale. Venetiis apud Petrum Debuchinum 1578.

Typis Veneti Dominici, & Joannis Baptistæ Fratrum de Guerrâ anno 1583. ab eodem Auctore vulgata fuit traductio libri inscripti Rosariæ Præces hoc titulo.

Meditationi del Rosario della gloriosa M.V. nuovamente ristampate con figure à ciascuna meditatione accomodate, cui subnechtuntur

in fine. *Brevi delle Indulgenze, e Gratie concesse da Sommi Pontef. alla Compagnia del Santiss. Rosario.*

Omnia hæc opera penès me inter apolecta servantur, quorum tria postremò loco recensita fuere ab Auctore Viro affatim Pio dicata S. R. E. Card. gloriosissimo Carolo Borromæo modò in Apotheosim relato, cujus erat genio, & obsequiis addictus.

De eod. *Ant. Campus Hist. lib. 3. ad annum 1583.*, qui præter opera adducta recenset. scripsisse Scalvum
Inflammatorio dell' amor divino
Eccitamento dell'anima.

Meminerunt ejusdem, & summa cum laude *Cavitellus in Annai.*

Alex. Lamus in somnio cant. 3.

Zava in Epicedio Comitis Octavii Covi.

Bressianus Junior in Coll. Notar. Cremonæ in quo, ut asseritur, fuit Scalvus aggregatus anno 1551.

Eod. Anno.

THimoteus Cremonensis, sivè de Pandino Diocesis Cremon. Augustiniani Ordinis assecla Prioratum Cænob. Cremonensis anno 1558. administravit, definitor pluries, ac suæ Congregationis Insubriæ Visitator, prædicationis dono adeò floruit, ut celeberrimi sua tempestate Concionatoris nomen sibi in Christiano Orbe comparaverit. Compoluit Vir clarissimus.

Concionum pro Quadragesima volum. 4.

Videndi sunt de eo scribentes *Elssius in Encom. August.*

De Herera lit. T. de Pers. Illustr.

Donatus Calvus in mem. Hist. sub annis 1555. 56. 58. 59.

Torellus in sacul. August. Tom. 8 ann. 1569. num. 26.

Thimoteus iste non sine gravi lapsu confunditur à *Cavitello* nostro in *Annal.* ad ann. 1569. cum Theophilo ejusdem Ord. August. Viro eximio suæ Congregat. Generali Vicario, ac Evangelico excellenti Nominis Oratore, qui hoc anno 1569 cum in nostra Cathedrali Ecclesia sermones Quadragesimales haberet, tantus fuit illius eloquentiæ ardor, ut unica tantum vice ad subveniendum Mendicis, ac præcipuè miserrimis ægrotantibus, ex Auditorio suo ad veram pietatem comoto aureos bis mille receperit. Hac de causa cum illamet die verè albo signanda lapillo, alii quindecim mille Coronatorum nummi argentei, Theophilo suadente per Episcopum, ac Urbis Governatorem collecti Civiũ eleemosynis fuissent, initium habuit domus Hospitalis, quæ desperato morbo laborantes, ac Mendicos suscipit in Vicinia S. Appollinaris sub titulo S. Alexii, cui additis Familiæ Dulciæ proventibus, aliisvè redditibus, primum inter pias Ædes post majus Patriæ Xenodochium locum occupat, tercentum, & ultra utriusq; sexus infirmis, & pauperibus quotidie alimenta, & opes ferendo. Effigies tanti Operis Instituto- ris iisdem in Ædibus, Nobilium Regentium consilio, meritò effulget.

get. Corrigendus est etiam *Peregrinus Merula in Sanctuario Cremonæ, ubi de S. Alexio*, Theophilum perperam vocando, ex familia Trivina cum esset de Gallinonis ex Oppido Trivii vulgò Triviglio propè Caravagium, de quo latè allegatus *Calvus* ad an. 1569.

MDLXX.

Joseph Oliva multiplici eruditione insignis, ac præcipuè poeticis literis, & Oratoriis excultus, Præpositus Ædium S. Michaelis in Patria, cui Nicolaus Sfondratus Cremonæ Pontifex exindè Maximus in toto terrarum Orbe, Vicariam, eamq; summam rerum sacrarum fidem in hisce, quæ ad Sanctimonialia attinent multos annos habuit. Aloysii Lippomani Veronensis Aristitis doctrina, ac sanctitate celeberrimi socius eligitur cum Pauli IV. Decreto Lituaniæ legationem obivit in Tridentino Concilio, non semel, disputando hujus incredibilem, ac penè divinam dicendi vim sanctissimi illi PP. admirati fuere. Romam vocatus à Michaele Ghislerio S.R.E. Cardinali, qui in Sede Petri Pius V. sanctissimæ recordat. Maximus Pont. enituit, ut ei ab Epistolis munus demandaret, mala pressus valetudine illud etsi invirò animo subire, haud potuit. vulgavit. *Epistolarum Libellum ad S.^{mum} Pont. Pium V.*

Epigrammata,

Orationes,

Disputationes in materiis Casuum Conscientiæ.

Lamus in somnio cant. 3. Laudat Josephum Olivam ubi

Giuseppe Oliva, la cui stirpe in pura

E larga vena humor Pegaseo inonda,

Che di Minerva essendo alta Fattura

Gli è ogn' alma musa ai suoi desir seconda &c.

Bressian. in V. R.

Zava in Carmin. lib. 2., & in Epist. famil.

In Vestibulo Annalium editorum Ludovici Cavitelli unum nostri Olivæ egregium legitur Epigramma.

Eod. Anno.

Camillus de Bernardis perspecta facundia carminibus rhythmo solutis, italicè vertit integram Christiadem M. Hieronymi Vidæ fidelissima quidem, & servili methodo opus hoc MS. servatur in Classensi Bibliotheca Ravennæ ibi dono datum à Petro Canneto Abbate Camaldulensi sæpè laudato Amico nostro humanissimo hujus titulus est.

Christiade del Vida Cremonese tradotto da Camillo Bernardo suo Patriota.

Eod. Anno.

JO: Thomas Musconius ex Oppido Insigni Soncini artium, ac medicinæ Doctor, pariter, & Poeta, doctrina, gravitate, ac prudentia admirabilis scripsit

Hymnos de rebus divinis

Epigrammaton lib. 2.

Elegiarum lib. 2.

Epitaphiorum lib. 2.

Hæc prælo tradita fuere à Paulo Musconio ejus Filio, de quo inferiori loco, anno 1583 typis Petri Mariæ Marchetti, eaque inscripsit Maximiliano Stampæ II. Soncini Marchioni III Ripaltæ Comiti &c. inter cætera, quæ in Epist. nuncupatoria leguntur, exscribere non negligam, quæ ad laudem Soncini jure merito habentur. Est quidem hoc Oppidum Soncinum in Gallia Cisalpina longè nobilissimum, natura, & opere munitum, fluminum opportunitate, aeris salubritate, agrorum ubertate, & omnium rerum, quæ ad vitæ commoditatem pertinent, copia commendatum, rei militaris studio clarum, multis Romanorum Imp. judiciis, & beneficiis, quæ perpetuis literarum monumentis consignata sunt ob singularem fidem, & operam, in omni temporum varietate egregiè navatam honestatum, multis quoq; pacis artibus maxime insigne, antiquitate propè venerandum, Civium genere, & frequentia laudatum, Incolarumq; multitudine semper refertum, ut nunquam non stipatæ ogminibus vi, tum nostrorum, tum externorum, qui hæc negotiandi causa commeant, vix aditum relinquunt, ut multas Urbes Italiæ honestas, illas quidem, & majoribus titulis decoratas, aut æquet, aut etiam anteat, &c.

Musconii meminerunt Honorius Dominicus Caramella in Museo Illustr. Poetarum Venetiis 1651.

Ranutius Gherus, sive Janus Grutberus in delitiis ducentum Poetarum Italarum p. 2. pag. 79. exscribit Musconii Epigrammata ad num. 46.

Laurentius Legatus in Museo Cospiano lib. 2. cap. 3.

Eod. Anno.

Galeatius Melius in carminibus exarrandis optimè excelluit, ut de eodem scripserit Franciscus Zava in suis Carmin. inter cætera

At tu, cui Musæ aspirant, & flavus Apollo,

Cui desunt curæ, grata quiesq; datur.

Inter qui Dryadas lætus, Faunumque Focosum

Versaris, scribe hoc, quid tua Musa canat &c.

Jamq; vale Phæbi, & Musarum gloria magna &c.

Plura Galeatium ad ejus ingenii perpetuitatem emitisse arguendum est ab his versibus *Alex. Lami in somnio cant. 2. pag. 42.*

Miragli 'l Melio poi Galeazzo à canto

Dei cui scritti si fà conserva, e historia.

Eod. Anno.

CAnonici Ecclesiæ Cathedralis Cremonæ titulis, ac virtute Reverendissimi memorantur à Laurentio Surio Carthusiano in libro de probatis Sanctorum Historiis Tom. 6. hisce notis.

Tom. II.

Ss

Vita

Vita S. Homoboni Civis Cremonensis cultiori stylo scripta, à Canonicis Cathedralis Ecclesiæ Cremon. Viris doctissimis directâ Nicolao Sfondrato Episcopo Vigilantissimo Crem. vii. Idus Novembris 1570. cujus operis nuncupatoriam Epistolam subnectere nobis allubescit.

„ **N**ULLA unquam fuit bene constituta in terris Respublica, dignissi-
 „ me Antistes, quæ insignium Virorum memoriam, qui Eg. iis,
 „ vel belli, vel pacis artibus partam sibi gloriam potestatis, ac Pa-
 „ triæ tradiderunt publico aliquo, atq; eo amplissimo monumento
 „ consecrandi non putarint, ut divinis illos propè honoribus pro-
 „ sequendo, & præclaram benemeritis referret gratiam, & Juve-
 „ num animos ad imitandum vehementissimè accenderet. Qua
 „ quidem in re, dum se invicem alius alium vincere piè, & gloriosè
 „ contendit, factum est, utque Urbiû faciem, Civitatumq; mores,
 „ ac instituta excolantur, maximè ea ferè suû hinc cœperint initium,
 „ veluti gymnasia, festi dies, ludi, Theatra, Statuæ, Apotheoses,
 „ & alia innumerabilia, sed nil tamen potuit, aut ad temporis diu-
 „ turnitatem, aut ad majorem nominis claritatem, aut ad cætero-
 „ rum deniq; exemplum excogitari aptius quicquam, illorum ip-
 „ sorum vitas accuratè, diligenterq; perscribere, quorum memo-
 „ riam velimus esse sempiternam. Etenim illa omnia vis, ac tem-
 „ pus labefactabit aliquandò, & evertet; hoc autem nullius un-
 „ quam aut hominis, aut temporis consumet injuria. Illa nomen,
 „ aut corporis simulacra ignotis nota faciunt: hoc veram etiam, ex-
 „ pressamque animi Imaginem effingit, atq; ob oculos ponit. Vi-
 „ vitur enim ingenio, cætera mortis erunt, unusque Xenophontis li-
 „ bellus facillè omnes Imagines hominum, Statuasq; superabit. Nos
 „ igitur cum nuper in libellos quosdâ incidissemus, quibus Sanctis-
 „ sima Homoboni Civis nostri vita continebatur, atque animad-
 „ vertissemus duo præcipuè esse in illis vitia, quod & dicendi ge-
 „ nus jejunum esset, & incultum. Et quàm uno volumine com-
 „ plecti totam Viri Historiam oportuisset; ea diversis fuisset libel-
 „ lis fædè dissipata: non alienum duximus ab ea, qua Illust. rem San-
 „ ctitate Virum optimè aut de Patria meritum, ac merentem pro-
 „ sequi pietate debemus, si eundem oratione, ac stylo elegantiore
 „ (absit omnis verbo Invidia) & paulò ornatiore conscribendam
 „ curaremus. Neq; enim gloriæ rerum Authoris parùm suppeditat
 „ Scriptoris ingenium: neq; nostrum quisquam est, qui non ma-
 „ lit Therſites Homeri, quam Chærilla Achilles esse. at verò Am-
 „ plitudini tuæ potissimum, Nobilissime Sfondrate, Sancti hujus
 „ hominis historiam dicendam putavimus, ut, sicut quidam ma-
 „ gnus Vir dicere solebat, docti doctos servabunt: sic huic lucu-
 „ bratiunculæ, qua Sancti Viri vita illustratur, Sanctitatis etiam
 „ Tuæ, ac nominis splendor accedat, majoremq; veritati præbeat
 „ authoritatem: simulq; ut virtutes Tuas nos admirari, & proba-
 „ tissimam vitæ rationem comprobare declaremus; ex quo fiat, ut
 „ populus fidei Tuæ commissus, exemplis excitetur domesticis,

„ partim in Te, qui præclaram Majorum, ac Gentilium tuorum
 „ Indolem tuis ipsius cumulas ornamentis, videndo: partim in San-
 „ ctorum Vitis legendo, quæ imitari illum deceat: atq; ut pleno
 „ demùm gradu vitæ, tuo ductu ad felicitatem perveniat sempi-
 „ ternam illius beneficio, cui honor, & potestas in sæcula sæculo-
 „ rum: Cremonæ 7. Idus Novembris MDLXX.

Eod. Anno.

Ludovicus de Marchis commendatissimus Vir quocumq; litera-
 rum genere instructus, & præsertim studiis poeticis clarus,
 quem mille encomiis ad sidera extollunt in suis operibus
Franciscus Zava, & Alex. Lamus in somnio cant. 3. inter alia scribens.

*Deb fortuna crudel, perche nel fiore
 Degli anni suoi la sanità gli hai tola,
 Perfida prevedevi ch' ei Signore
 Esser' dovea della tua mente stolta?
 E tu Febo, perche del suo splendore
 La luce lasci incotal nebbia involta?
 Sai, che Questi il tuo lume, e il caro alloro
 Ti torrebbe, e del Cielo il quarto choro &c.*

Eod. Anno.

Petrus Antonius de Lanzonis nuncupatus Tolentinus Ecclesiæ
 Cathedralis Canonicus, non tantùm legum peritia, qua effulsit,
 verùm scientiarum omnium peritissimus, nulliusq; doctrinæ ex-
 pers, & præsertim poetica sæpè sæpiùs à *Francisco Zava* Rhetore
 doctissimo in suis operibus, uti talis appellatus, & crebrò in ora-
 tionibus, Epittolis, & Carminibus, valens quidem ingenio, pol-
 lens doctrina, excellens humanitate, præstans eloquio (sunt di-
 cendi moduli, quibus ipsum commemorat) Tanti viri opera
 desiderantur.

Laudatur ab eodem Auctore Nicolaus Tolentinus J. C. prudentissi-
 mus.

Cavitellus in Annal pag. 428.

In libro nono divers. Auctorum, qui carmina italica scripsere, Cremonæ excusa per Vincentium Comitum 1560. inter illa Joannis Augustini Arcelli pag. 311. nostri Tolentini ad laudem leguntur, quorum initium.

*Spirto Divin, che sul fiorir degli anni
 A pregio tal che forse altri non sale
 Giugni innalzando il bel nome immortale
 Con sì chiari honorati alteri vanni &c.*

Alia etiam *Trajani Dordoni* habentur pag. 272. in quibus facultas poe-
 tica, quam Tolentinus callebat, exprimitur. Doctissimorum Viro-
 rum amicitiam excoluit, inter quam mirificè effulsit illa Danielis
 Barbari, & Sebastiani Errizzi non tam patritia Veneta nobilitate,
 quàm literis Illustrum.

Vide eundem memoratum, ubi de Benedicto Ala laudatur à doctissimo Laur. Pignoria lib. 1. *Symbolorum Epistolic.* 33.

Item ab Aldrovand. lib. 4. *Ornitholog.* pag. 172.

Tolentinus iste edi curavit Annales Cavitelli, unde Jo: Jacobus Turresinus inquit ad eum librum.

*Vade Tolentini genio suffultus, & aura
Docte liber tanto vindice tutus eris. &c.*

Eod. Anno LXX.

Sixtus Divitiolus de Renis appellatus in primo Adolescentiæ flore suavissimo Jugo Domini colla subiecit in Ordine Can. Reg. sumptisq; Philosophicis, Theologicis, ac Divinarum literarum studiis, e suggestu apud Populos, e Cathedra apud Auditores exclaruit. Cum esset Abbas Monast. S. Bartholomæi Pistorii ad Tridenti congregatum Senatum totius Ordinis nomine destinatus fuit, demum in ejus honoris, ac præmii testimonium à Pio V. Pont. Sanctissimo sacra tiara in Episcopatu Carinulæ redimitur anno 1570. ubi vixit ad annos septem, cultum Ecclesiasticum provexit, templa & exteriora, & interiora verbo, ac exemplo reparavit, optimo odore innocentissimæ vitæ decessit non planè senex, & in sua Ecclesia sepelitur.

Ejus sunt Opera

De Solemnitate Omnium Sanctorum Concio habita ad PP. Tridentini Concilii. Mantuæ excusa.

De publicatione Jubilæi. Concio ad eorum PP. ibid.

In omnes Divi Pauli Epistolas, Quæstiones, & Commentaria MS. ob mortem Auctoris adhuc imperfecta.

Ex monum. Patavinis Jac. Pbil. Tomasini ad Divi Joannis Præcursoris in Viridario ejusdem mentio habetur in Epitaphio erecto ejus Fratri.

Josepho Renè dicto Divitiolo Cremon. acutissimi illius Theologi, egregii divini Verbi Concionatoris Reverendis. Episc. Calinensis Xisti ejusdem Later. Congr. Professi, Fratri, Viro, Pietate, & Fide usquequaque ornato. Heredes Canonici grati animi ergò Pos. Anno Dom. MDLXXVIII iv. Kal. Febr.

Ejusd. meminit Ughellus in *Ital. Sacra Tom 3.* sed malè circà Annum, quo fuit electus Episcopus.

Gabr. Pennottus in Hist. Trip. lib. 3 cap. 54., sed confundit annum ejus obitus cum electione ad Episcopatum.

Cavitellus in Annal. ad ann 1577. at Calistum non Sixtum vocat.

Rosinus in lyceo Lateran. lib. 16. plura de eod. peregregrè.

Eod. Anno.

Bartholomeus Malumbra Successor ex gente Antiqui, & doctissimi Jurisperiti Ricardi, Musas egit italicè, multos annos, non invito Apolline degens Venetiis vulgavit

Le lagrime di Maria Maddalena.

Le Meditazioni sopra la Passione di Chr.

Per la Vittoria ottenuta de Turchi à Curzolari.

Esortazione a' Principi Cristiani contra gli Infedeli.

Sopra il fuoco dell' Arsenale di Venezia.

Canzone nel passaggio di Henrico III. Rè di Francia da Venezia, quæ incipit

Famoso Rè de Galli

E de Poloni Bellicosi, e Forti &c.

Martinionus in Addit. Hist. Venetæ Sansovini laudat Bartholomæum inter Scriptores Venetos, cultissimumque Poetam appellat, & floruisse testatur anno 1570. tempore Aloysii Mocenighi Reip. Ducis.

Joseph Malumbra in Epist. directa Bartholomeo Fratri præmissa operi suo inscripto Pratica Universale per misurare &c. hunc Bartholomæum suum Avum vocat, eumq; à Stringa celebratum asserit.

Eod. Anno.

Joannes Malumbra, ut innuit idem Joseph loco citato, scripsit egregie *Super Geographiam Ptolomæi.*

Malumbras Cremonenses fuisse nemo ambigit, quamvis nonnulli ex eis Venetiis moram traxerint, ut inquit ipse Joseph.

Ex hac stirpe floruit anno 1470., Jacobus Malumbra J. C. Cremon. Cancellarius, deindè Secretarius Mediolani Ducum. *Ex Pucinello in Chron. Glassiatensi, & in Nobilit. Notarii pag. 114. qui obiit anno 1475. sepultus Mediol. in Eccl. SS. Petri, & Pauli in Glassiate.*

Eod. Anno.

Joseph Otilino Hæbreus Rabbi Scholarcha, de quo *M. Georgius Draudius in Bibl. Classica*, ubi de Hebraicis Talmudicis, & Rabbinis, hæc notat. *Rabbi Joseph Otilino Scholarcha Cremonensis obiit Ann. 1570.* Verùm Opera ejus non recenset. non est utique à me omittendus licet Hæbreus, cum peritia magistralis linguæ Hebraicæ sit doctrina summoperè considerabilis.

Hujus Hæbræi memoria non sinit, ut præteream, quæ de Patria nostra celeberrimus Hæbræorum Antagonista *Sixtus Senensis* in Bibliotheca Sancta lib. 4. pag. mihi 487.

Simeon filius Jochaji inter Judæos expositores vetustissimus scripsit ante Christum natum volumen ingens in Pentatheucum Zoar nuncupatum, cujus duo millia Exemplaria in Officina Typographica Cremonensi excusa invenimus, & jam ab Hispanis militibus incendio destinata servavimus.

Eod. Anno.

Camillus Bechara Presbyter sæcularis Placentinus origine, electione quidem Cremonensis hîc minimè prætereundus est, ut qui

qui Musas apud nostros diù coluerit, ibi Præpositus, & Rector
Ecclesiæ S. Antonini Typicam artem illustravit scribendo

*Diversorum Poematum Volumen. Cremonæ apud Cristoph. Dra-
conium 1570.*

Impensè eum veneratus est Vida, & is inter principes Amicos Jo:
Musonium habuit.

De eod. *Laur. Legatus in Lyceo Herc.*

Ecclesiæ S. Antonini commemoratio non finit, ut modò præteream
nomen Fœminæ Cremonensis sanctimonia perspicuæ, quæ huic
Ecclesiæ ædiculam propinquiorem longo suo incolatu decoravit.
Fuit hæc Margarita Spineta, cujus vitam brevi methodo scribit
*Peregrinus Merula in suo opusculo, cui tit. Nobilissima raccolta de Cre-
monesi in Santità insigni &c. refert & Spinetæ Epitaphium in Ec-
clesia S. Agathæ, relatum pariter ab Ant. Campo hist. lib. 3.*

*Margaritæ Spinetæ Vestalis Carmelitanae, quæ Christo Sponso
annos triginta quinque summa corporis, & animi integritate in æde
Divi Antonini inclusa servivit. Ab Affinibus procuratum monumen-
tum. Vixit Annos LXVII. Obiit die XX. Julii MDXXVIII.*

Eod. Anno LXX.

Genesius Rosanus Ordinis Carmelitici Professor, Theologicis,
Poeticis, ac Oratoriis studiis ornatissimè versatus, quibus in
omnibus exclaruit. Ticini sacrae paginæ Interpres publicus; Ro-
mæ autem in Pontificio Sacello Concionator, & qui cùm esset in
omni genere rerum agendarum, consiliorumq; dandorum summa
experientia, in Insubria sui Ordinis Ministri Provincialis enituit.
Ex ejus operibus penès me prostat libellus Ticini excusus an. 1586.
per Hieronymum Bartolum, cui tit.

*Nuovo Specchio de' Ricchi, Predica seconda sopra il Vangelo
dell' Epulone.*

Carmina italica permulta habentur in opusculo Alexandri Lami in-
scripto, *Discorso intorno la scoltura, e Pittura &c.* in quibus Ber-
nardinum Campum Pictorem Cremonensem Egregium laudibus
effert.

Ejusdem meminere Bressianus in Chron. lib. 1. part. 3.

Falconius in Chronico Carmel. qui eum perperàm Mediolanensem vo-
cat, ut clariùs etiam dilucet ex inferiori inscriptione marmorea, in
Claustro Cœnobii Carmel. S. Bartholomæi Cremonæ exsculpta.

D. O. M.

*Rever. Provincialibus Lombardiæ Carmelit. observantiæ omnibus ob
votiva solemnis Professionis jura istius Almi Divi Bartholomæi Cœ-
nobii Filiis Magistr. Heliodoro Oldroando, Genesio Melono, Gaspare
Bernerio, Pontio Politio Præceptoris suo, Jo: Stephano Facino, Viris
summa integritate, & maximæ eruditionis insignibus, Sextus post eos
Provincialis non libenter postremus Mag. Genesius Rosanus Pub. Ticin.
sacra-*

sacrarum Literarum Interpres, adhuc superstes in gratam Demortuorum memoriam, & ad Posterios clariss. tantorum Patrum exemplum in virtutis amorem inflammandum, hunc lapidem hic erexit anno MDLXXVIII. vi. Id. Martii.

Nùm Gens Rosana Cremonæ floruerit, videat Lector, quæ diximus in nostro primo Volumine pag. 302.

Eod. Anno.

FRANCISCUS Torresinus Medicus, Veterum confessione clarissimus, Collegium Physicorum Patriæ magna indeptus celebritate, Concivibus assidua Doctrina præfuit, pleraq; in arce eum scripsisse fatetur

Opera

Jacobus Franciscus Torresinus è Soc. Jesù in compendio Hist. suæ familiæ M. S.

MDLXXI.

DAntes Burgus, de quo scribit *Franciscus Zava* in Epist. lib. 4. directa *Carolo Signio Historico eruditissimo* hoc anno, & Kal. Novembris. *Tibi Dantem Burgum ea commendatione ad te mitto, quam minimè vulgarem esse velim, si tua istic opera egebit, cujus mores, ingenium, politasq;, & eruditas literas, quando benè noveris, plenè, absq; ullius literis tibi commendatum cognosces &c.*

Laudatur pariter ab eodem Authore in Epist. lib. 6.

Eod. Anno.

JOANNES Baptista Olivus, seù Oliva, Medicus Physicus, & ingeniosissimus Poeta, cujus Carmina Venetiis ex Typographia Guenæa sub anno Christi 1572. prodire in quodam Collectaneo Volumine Variorum ei titulus est. *In Fœdus, & Victoriâ contra Turcas juxtâ Sinum Chorynthiacum Octobris 1571.* Poemata varia Petri Gherardi Burgensis studio, & diligentia conquilita, ac disposita. Ad Gulielmum Sirletum S. R. E. Card. Ampliss. quæ inscribuntur.

Panegiricus. Ad Ill.^{mum}, & Excell.^{mum} D. Sfortiam Pallavicinum, Serenissimæ Reip. Ven. Governatorem, & Generalem meritissimum ob Classem Christianam apud Actium Victtricem 400. carmina completitur Inferorum Concilium, aliisque desperatus. carm. 175. absolvitur

Olivi Carmina præcipuam servant poeseos majestatem, ornatamq; satis, & gravem, ut plurimum dicendi facundiam, verum prodiacorum legum aliquali incuria convincuntur apud illos maxime, quibus ex primis obtutibus solemne est ferre censuram.

Ex operibus medicis extant Testificatio de reconditis, & præcipuis collectaneis ab honestiss. & selectiss. Francisco Calceolario Veronensi in Musæo ad servatis. Venetiis apud Paulum Zarfretum in 4. 1584.

Erat Oliva Amicus Aldi Manutii, ut sciatet ex libro Epist. Francisci Zavæ, & præsertim ex lib. 8.

Idem

Idem *Zava in Epist. famil.* de eo plura ad laudem.

Georgius Draudius in Bibl. Classica, ubi de libro medicis ejusdem honorifica mentio habetur in discursibus Matthioli lib. 6. Dioscoridis, ubi loquitur de Theriaca, & ibi constat Medicum fuisse Vespasiani Gonzaghæ Sablonetæ Ducis.

Ità & in Apologia suprallegati *Calceolarii* de sua Theriaca Cremonæ excusa 1566. apud Vinc. Comitem, ubi inter principes hujus sæculi Medicus laudatur.

Eod. Anno.

Alexander Picenardus J. C. Annibalis F. Viciniæ SS. Nazarii, & Celsi Collegium Judicum ingressus die 9 Octobris 1568 magni nominis Jurisperitus, & in abditissimis Legum penetralibus enucleandis facillimè enituit, non tamen, ut lucro, & arcæ confu-leret, sed ut Civibus ope destitutis prodesset. Civilis, & Criminalis Rotæ, Genuæ primùm Auditor, demum illius inclytæ Reip. Prætor, ubi nec Picenardo meliorem Virum, nec sanctiorem hominem, nec amantiorem justitiæ reperiri quempiam posse statutum fuit. Multa sui ingenii testimonia publici juris fecit, & scilicet

Interpretationes in nonnullos Institutionum titulos Primis Doctoratus sui annis explicatæ, & scilicet de Testamentis ordinandis, de exheredatione liberorum, de obligationibus, & quibus modis re contrahitur obligatio; Cremonæ apud Christophorum Draconium 1571.

Librum nuncupavit Sigismundo Picenardo Reg. Duc. Senatori Mediol. Papię tunc Præturam gerenti, quem dignis laudibus extollit. E' vivis excessit Genuæ mense Julio 1579. sepultus ibi ad Divi Dominici Ædes marmoreo ipsi cura Patris Superstitis erecto monumento.

De eo *Lamus in Somnio Cant.* 2. cujus amicitia dulcissimè gloriatur.

M. Georgius Draudius in Bibl. Classica.

Gesnerus in Bibl. instituta.

Jo: Vvolphangus Freymonius in Elencho J. U. D.

Possevinus in Bibl. selecta, ubi de J. C.

Fontana in Amphit. legali p. 2.

Eod. Anno.

Galeatius Pallavicinus Comes, & Marchio, ac Patriæ Decurio, qui quantum literis faveret, dignoscitur ab hac Epistola in principio Epist. Famil. 2. Tom. libri V. *Francisci Zava*, eidem inscripta cum Carminibus pro Victoria Navali.

Multa præsens occasio, ut de Atavis, Avisque tuis largiùs efferam invitat, sed temporis brevitatis me retrahit. Tu ergò antiquo domus tuæ splendore, quo tota Italia, ut maximarum rerum monumento recenti resonat Avi tui Galeatii Ornamentis, qui totius Civitatis nostræ gubernacula tenebat, quæ nunc Emanuelis Lunæ optimis auspiciis antiquam dignitatem, & splendorem referunt, summa cum fide in ejus Domini,

¶ Principis potestate retinuit, ornamentis animi tui præclaris, tua in Cremonenses, ¶ Cremonensium in te benevolentia, majorumq; tuorum nomine, qui hanc Patriam sibi præ cæteris, ut bonorum Civium fidissima tecta delegerunt, contentus ¶c. Vale, Mæcenatum maximè Princeps, ¶ Patriæ nostræ antiquum, perpetuumq; decus. Ex ædibus meis pridie Idus Januarias 1571.

Ant. Campus hist. lib. 3. anno 1583. scribit ejus ab hac vita discessum, ipsumq; moribus ingenuis, ac virtutibus heroicis fuisse commemorat. Galeatii Pallavicini Avi refert obitum secutum die 30. Janu. 1520. cum Epitaphio *Dominus Bordigallus*. Hic erat Regius Patriæ suæ, ejusque districtus Generalis L. T., & Gubernator pro Francisco Galliarum Rege, cui successit Marchio Antonius Maria Pallavicinus, ut ex diplomate Regio diei 28. Decembris 1515. in Regestis Archivii annorum 1515. 16. 17. 18. signat C. C. fol. 47.

Eod. Anno.

Octavius Affaitatus Marchio Grumelli literis politioribus, ac militaribus muniis ornatissimus, quamplures ejusdem eruditæ extant

Epistolæ, quæ in Collectaneis Pauli Emilii Marcobruni leguntur. Venetiis apud Dufinellum.

Franciscus Zava ad laudes tanti viri sæpissimè musas excitabat, & sic de eo cecinit in carminibus, quæ eidem nuncupavit pro Nativitate Filii Philippo Hispaniarum Regi 1571.

*Hactenus Octavi, Patriæ spes maxima nostræ,
Gentis Afaitatæ splendor ¶c.*

Ant. Campus Hist. lib. 3. latè de hac familia; ex qua præ cæteris floruit Hieronymus Mon. S. Hieronymi Congr. Insubriæ moribus incorruptis, & castitate præclarus, ut refert *Crescentius in Eusebio Cremon.*

Alexander Lamus in somnio cant. 3. ex insignioribus Viris Gentis Afaitatæ recenset Jo: Franciscum, & Ludovicum.

Ad fores Atrii lautarum ædium, quas in Feudo suo Grumelli ampliori forma restituit, lapis hac inscriptione obsignatus apparet.

*Octavius, ¶ Constantia
Affaitati Conjuges,
March. Grumelli, ¶ Com.
Romanenghi ¶c. Avitas
Ædes ruinosas exstructa
Jam Turri à Com. Ludovico
Socero, ¶ Patre restitui,
Hisque aream utramque
Ædificiis septam eleganti
Quæ cernitur forma
Adjungi Cur. An. Sal. hum. MDXCVII.
Pbippo Austriaco Rege Magn.*

In ædibus S. Lucae Cremonæ propè aram Divæ Magdalenæ dicatam,
hæc etiam de Octavio legitur inscriptio.

*Thomæ Avo, Thomæque, & Lucretiæ Parentibus Lazarus Affai-
tatus 1468. Thomæ II. Avo. Jo: Petro, & Virginiæ de Arco
Parentibus Octavius Affaitatus MDLXVIII.*

MDLXXII.

Hieronymus Tartesius Francisci Medici clarissimi F. egregiam
Patris artem imitatus, Collegium Physicorum Patriæ inde-
ptus est, cujus optimarum literarum cognitio exhibetur in ope-
ribus, quæ scripsit

De Volat., & Aquat. Animal. natura lib. 3.

De differentiis Februm.

De Arte curandi infirmos.

Historiæ quoque grati studio deditus, fertur composuisse *De Ro-
mani Senatus Antiquitate, & Auctoritate.*

Alex. Lamus in somn. cant. 2.

Ant. Campus hist. lib. 3.

Bressianus in V. R.

Eod. Anno.

Antonia Maria de Sfondratis Francisci S. R. E. Card., & Annæ
de Vicecomitibus legitima filia, & Soror Gregorii XIV. Sum.
Pont. ex Angelicis Monialibus S. Pauli in Urbe Mediolanensi sub
disciplina Ven. Angelicæ Paulæ Antoniæ de Nigris latinis literis
eruditissima; hanc traduxisse ad italicum idioma elegantissimè
opera Sancti Bernardi, digna typis donanda testatur Ant. Cam-
pus hist. Cremon. lib. 3. sub anno 1572. De eadem vide *Paulum
Morigiam in initio hist. Mediolan. ubi de Sfondrata Progenie &c.*

Eod. Anno.

Alexander Lamus ad Musas natus, & in omni scientiarum ge-
nere educatus, à Secretis Ludovici Tabernæ Episcopi Lau-
denfis, dum apud Regem Catholicum nuncius Apostolicus sede-
ret; Anno ejus ætatis decimo septimo luci mandavit, qui erat ab
ortu Christi 1572. ex calcographia Christ. Draconii

Sogno non meno piacevole, che morale,

in quo plures Patriæ Viros Illustres commemorat. Edidit insuper
typis Cremonæ absque anni annotatione, & inscriptum voluit
Nicolao Sfondrato Episcopo

*Della Christiade del Rev.^{mo} Monsignore M. Girolamo Vida
Vescovo d'Alba. Traduzione*

Anno 1584. iisdem Typis cura Joannis Baptistæ Trotti nuncupati
Malossi Pictoris egregii, aliud La mi opusculum editum fuit

Discorso intorno alla Scoltura, e Pittura,

in quo Bernardini Campi præclari Cremonæ Pictoris acta, & ope-
ra commendantur, ibi pariter nonnulla Carmina leguntur, & præ-
sertim

ferrim ad laudem Sophonisbæ, & Helenæ sororum de Angustolis Piætricium Cremonæ, in fine opusculi subnectuntur nonnullæ paginæ inscriptæ *Parere sopra la Pittura di M. Bernardino Campi &c.* de eodem loquuntur *Ant. Campus hist. lib. 3. sub anno 1583 Apresius in Epistola nuncupatoria suæ Bibliothecæ, Laur. Legatus in Museo Cospiano.*

Annibal Guaschus Alex. in 2. libro suorum Carmin. Ital. Antonius Teissorius in Catalogo Auctorum &c.

Eod. Anno LXXII.

Bonaventura à Cremona Capuccinus Sacerdos, morum integritate, & incorrupta conscientia Venerabilis Dei Servus, potens opere, & sermone, Theologia morali opumè instructus, omnia ejus vitæ laudabilia tam pietate, quàm literis peregit, adeò facie modestus, ut numquam ridere visus fuerit, adeò mundus corde, ut pluriès estaticus orando B. V. M. dulcissimis verbis solatricem, habere meruerit. Ferrar mortalia deseruisse Neapolis 1576.

P. Carolus de Aremberg. in Floribus Seraphicis Capuc. latè de eodem, ubi Lector nostri Venerabilis Viri comperies iconem.

Obiit & hoc anno in Conventu Parmæ, multa virtutis, ac sanctimonix fama clarus.

Frater Felix à Caravagio Diœcesis Cremonensis Clericus, Orationi, ac divinarum rerum contemplationi ità addictus, ut sæpè in ea integras noctes consumeret, ac præsertim in pervigiliis Festorum B. V. quam præcipua religione venerabatur, cujus etiam præsentia, ac colloquiis sæpè potitum fuisse ferunt.

Idem de Aremberg cum Icone, apud quem Tomo 1. extant ex Cremonensibus

F. Amadeus de Anteniato Agri Cremon. oppido, qui Bergomi anno 1568. ad beatas cœlestium Regiones conscendit, & in secundo Tomo.

F. Marius a Piceleone S. Ludovici Provinciæ Commissarius generalis, de quo agam in primo Volum. pro ut de multis aliis hujus Seraphicæ Religionis Viris.

F. Andreas à Cremona è stirpe Mussorum Nobili, piè mortuus anno 1594.

F. Ambrosius ex Illustri Stampa Mediolani familia, e Soncino Oppido Cremon. appellatus, ob Soncinatis Marchionatus titulum, quo in sæculo fruebatur, Algerii in carcere obiit anno 1601. post se sanctimonix fama relicta &c. Quarto verò post ipsius obitum anno, cum hujus servi Dei ossa capsulæ inclusa, & obsignata, sub mercis simulatæ titulo, Liburnum, Hetruriæ portum à nautis delata faissent; aperta capsula, tam fragrans indè odor erupit, ut adstantes universos in admirationem, ac mentis voluptatem raperet. Intùs verò explorata, cum nihil præter defuncti ossa conspicerentur, plumbi lamina perstabat, his verbis inscripta.

Hæc sunt ossa P. F. Ambrosii Soncinatis Capuccini, olim Marchionis Soncini, quæ Mediolanum transmissa, in Fratrum sepulchro tumulantur.

F. Ventura Laicus pariter è Soncino, qui animam Deo reddidit anno 1586.

Eod. Anno.

Julius Cambiaghus Sacri Ordinis Prædicatorû eloquentia incomparabilis, ac Religionis observantia admirabilis, Concionator eximius, nec oblivioni tradendus, quem dignis elogiis unâ cum altero Julio ejus Patruo, & ex eodem Instituto gloriosè ab *Alex. Lamo in Somnio Cant.* 3. comemoratur, qui eum novum Vas electionis appellat.

Eod. Anno.

Pecinus Sejanus Musarum cultor, latino calamo quamplura carmina exarravit, cujus typis extant Ode trimetris, & dimetris Jambicis emodulata *De Classe Turcarum à Christianis victa, & capta*: Ode Jambica 330. metris absolvitur, non tamen stylo argumenti dignitatem æquante.

In Clarissimum Augustinum Barbadicum, qui pro Patria, Christi q; fide, cum Turca apud Echinadas strenuè pugnando occubuit, Epitaphium.

Hæc includuntur in Collectaneis Petri Gherardi Burgensis, Venetiis ex typographia Guerrea 1572. ut innui de Joanne Baptista Olivo.

Plura & ego vidi ejusdem Auctoris MS. Epitaphia in funeribus nonnullorum Procerum Cremonensium, in Inscriptionibus Patriæ itidem MS. collectis per Josephum Bressianum

Summè excoluit amicitiam Francisci Zavæ Rhetoris facundissimi, ut coniiicitur ex carminibus ejusdem Zavæ, in quibus plura leguntur ad Pecinum Sejanum, & præcipuè ex hoc disticho.

*Quæris, te quanti faciam tibi victus amore,
Id nescis? quanti Thesea Pirithous.*

Et in Epist. lib. 11. directa Joanni Baptistæ Scalfo scribit. *Sejanus dimidium animæ meæ, Musarum delitiæ, Doctorum perenne ornamentum, precibus, & literis, nuntiisq; crebrò missis à Regulo Mantuanorum expugnatus, dicto tandem paruit &c.*

Cozzandus in Bibl. Brixiana part. 1. lit. P. eum vocat Brixianum; scribendo Sejanum edidisse Cremonæ apud Vincentium Comitem 1556. librum inscriptum, Pub. Pecini Sejani Brixiani Epitaphiorum liber, quem ego hucusque non vidi.

Indicavit siquidem doctissimus Amicus noster Hieronymus Barulfaldus sequentem, cui tit.

Pecini Sejani Brixiani, Civis que Cremonensis. Ad Card. Franc. Gambaram de Saturnalibus Hendecasyllabum. Ode ad Lucretium Gambaram. Epitaphium Sebastiani Venerii Venetorum Ducis. Epitaphium Lusitanie Regis, qui pro Christi fide mortem oppetiit in Mauritania. Epitaph. Joannis Austrii Catholici Regis exercitus Imperatoris.
Epitaph.

Epitaph. Fer. Austrii Cath. Regis Filii, Cremonæ per Christoph. Draconium 1578. in 4.

Eod. Anno. LXXII.

LUdovicus Guarna Salernus, quem inter egregios Hetruscos, & Latinos Poetas recenset *Alex. Lamus in Somnio Cant. 2. pag. 42.* ubi famam loquentum introducit scribendo.

*SE dal mio suon l'honor d'Ascanio Botti,
Che segue al più lontan senso è portato;
Con quel del Guarna Lodovico à i Dotti
Del celeste sinistro, e destro lato,
E de gli Assi del Mondo tanto n' pregio;
Ch' eterno quì meritamente ha 'l fregio.*

*Questi al bel Cigno d'Arno, & à quel tanto
Dolce del Mincio involerà la gloria
Col suo canoro, alto, e suave canto,
Di cui l'ultimo Dì n'udrà memoria &c.*

Erat è stirpe Jacobatii militis fortissimi, de quo facta fuit mentio, ubi de Andrea Guarna.

MDLXXIII.

Rolandus Cavagninus Presbyter sæcularis, verùm à sæculo totus disjunctus, disertissimus, & exercitatissimus magnæ eruditionis Vir, Latina, Græca, ac Hebraica lingua non modicè versatus, ære communi Republicæ Cremon. Decurionum decreto docuit literas humaniores, & grammaticales, in quibus clarissimus extitit. Opera tanti Viri ob ejus hæredum incuriam deperdita sunt, dum die 27. Septembris 1590. ad meliorem vitam convolavit.

Laudatur à *Francisco Zava in oratione adversus Gymnasiarchiam.*

A' Cavitello in Annal. pag. 428.

A' Bressiano in Corona Vir. Illustr., &

A' Vettiolo in Oration. pag. 191.

In registis Archivii Civitatis Cremonæ hæc habentur.

Die 12. Januarii 1573. electus fuit R. D. Rolandus Cavagninus in lectorem Grammaticæ in Consilio Generali, in concursu DD. Columbani Baletti, Francisci Zave, & Petri de Ferrariis.

Eod. Anno.

Petrus Barbovius Jo: Ant. F. Vic. S. Donati ex Decurionibus, & J. C. Collegiatus, die Martis 3. Novembris 1573. Pater Patriæ verè habitus fuit, legali quippè advocatione, & in rebus arduis tractandis nemini cædens, Mediolani prò ipsamet Patria Orator, in bene gesti Magistratus testimonium ibi Præturam integerrimè administravit, & nisi morte fuisset immatura correptus, Laticlavum, ut fertur, juremeritò reportasset; ejusdem legitur nomen in lapide Columnæ apposito super Turre majori, ad Quadraturæ fastigium existenti.

Petrus

Petrus Barbovius J. C. Hieronymus Foliatuſ, Caſar Treccbuſ Fabricæ Præfecti Columnas octo, octo bis angulis locatas, ne ob earum longiſſimam vetuſtatem ſummum opus in præceptis rueret, ex integro refici curarunt Ann. D. MDLXXXI.

Ant. Campus hiſt. lib. 3. pag. 72.

Cavitell. in Annal. pag. 428.

Syllabuſ J. C. C.

Pauluſ Bellonuſ J. C. Ticin. de Poſteſt. eorum, quæ incontinenti ſunt &c. cap. 170. pag. 246 de formulis relinquendiſ ſub conditione mortuſ, ſcribit inter cœtera. Verum cum liſ hæc ſit adhuc ſub Judice, immo ſub Judicibuſ clariſſimiuſ nimirum luminibuſ Urbis Cremonæ Romano- rum Coloniae Petro Barbovio, & Franciſco Cautio Jurifconſultis ideo &c.

Alex. Lamuſ in Somnio cant. 2. memorat etiam Jacobuſ Barbovium Medicuſ celeberrimuſ.

Eod. Anno.

Vincentiuſ Ferrariuſ Muſarum non incelebris Alumnuſ Fran- ciſci Zavae amicitia conjunctuſ, ejuſque virtutem præclare æmulatuſ compeſuit

Carmina varia,

quorum ſpecimina inter illa ejuſdem Zavae lib. 4. reponenda, meritò obtinuerunt.

Eod. Anno.

Dominicuſ Urgnanuſ Soncinuſ Theologuſ, & Orator perce- lebris cujuſ doctrinam refert Zava in *Epift. lib. 8.* hiſce perio- diſ. *Ego te vix novi cum te, & diligere, & colere cœpi, oratione tua propiuſ audita in dieſ mihi magiſ probatuſ, doctrina cognituſ fuiſti, ut nihil antiquiuſ habeam, quàm me unum ex illiſ eſſe, qui tecum verſari, & diſciplina tua erudiri, formariq; exoptant &c. Tuum ego ſtuduſ, ut optime eruditioniſ fundamentuſ, & ſcientiarum omnium baſim meo longè propono &c. Vale mi Urgnane Theologiæ, Religioniſq; Chriſtianiæ maximè ſplendor &c.*

MDLXXVI.

Hieronymuſ de Nicolis magni nominis Medicinæ Doctör ab Oppido Caſtrileoniſ, cujuſ excellentiæ monumentuſ ex- hibet lapid ejuſ Buſto repoſituſ in Eccleſia S. Mariæ Brixianoriſ ubi ejuſ cinereſ conduntur.

Hieronymo de Nicolis Caſtrileoniſ Philoſopho celeberrimo, Medico Excellentiſſimo, cateriſ ſcientiſ præclariſſimo, omnibuſ virtuti- buſ prædiſſimo, Italiæ Principibuſ ob eximias animi doteſ gra- tiſſimo, aliſ conſilio, & auxilio acceptatiſſimo ann. 1574. ætatiſ 61. vitæ functo. Juliuſ Caſar Dux Militum filiſ Gen. Carifſ. P.

Eod.

Eod. Anno.

Julius Bagarottus Jacobi F.U.J.D. ex Patriæ amplissimo Collegio, & Decurio, doctrinæ magnitudine, & excellentia nemini infimus, Alexandriæ Præturam administravit, omniq; laude præstantissimum esse constitit, suæ Civitatis Orator apud Excellentiss. totius Mediolanensis Ditionis Gubernatores, de Patria optimè meritus, bonarum artium, & literarum testimonio clarus, perennis famæ monumentum præ se dignissimè tulit.

In Ecclesia Divi Victoris Cremonæ sepelitur cum Epitaphio relato in primo nostro Volumine, ubi de Zanardo Bagarotto Episcopo.

Bressian. in Coll. Jurisperitorum.

Jacobus Julii Pater perquam egregiè commendatur à *Vincentio Vetiolo. Orat. I. adversus eum, qui in Gymnasiarchiam scripsit. pag. 21., & sequ.*

Eod. Anno.

Homobonus Offredus Jo: Baptistæ F. legum Doctor, Collegium Nobilissimum Jurisperitorum ingressus hoc anno die ultima Januarii, Oraculum Patriæ ab omnibus reputatus, evecto ad summum Vaticani fastigium Nicolao Sfondrato Gregorii XIV. nomine, ut Cremona maximo Patritio suo deferret obsequia, Homobonus unà cum aliis Proceribus deligitur, & Romam mittitur, plura doctissimo calamo scripsit in Jure

Consilia, & vulgavit

Orationem Gratulatoriam pro Assumptione Greg. XIV.

Laudatur peregregiè à *Peregrino Merula* in opusculo prænotato. *Legatio Cremon. ad Greg. XIV.* at quæ de eo refert celeberrimus *Octavianus Picenardus* in oratione funebri pro *Præside Maynoldo*, non sunt

omittenda. Erant tunc Cremonæ Patres inter cæteros primarios vestri Ordinis Jurisconsultos, duo magna Jurisprudentiæ lumina, Jacobus Maynoldus, cujus nunc obitum deflemus, & Homobonus Offredus, qui non multis abhinc annis, summo cum omnium mœrore, è vita decessit. Viri ambo singulares, ambo pares eloquentia, sapientia, prudentia, omniq; virtute. In primis verò æquè justî, & vitæ, & morum integritate, & sanctitate omnibus conspicui, sed etiam in Homobono Offredo quædam mira vis aurei ingenii, & judicii elucebat, & eminebat. Hos ambos uti tanto honore dignos, Ill.^{mus}, & Ex.^{mus} Joannes Velaschius summus Castellæ Comestabilis, vir admirabilis Judicii, qui etiam tunc universam Mediolanensem Ditionem moderabatur, & amplissimus Senatus Mediolani, cui tunc præerat, incomparabilis prudentiæ vir Jacobus Ricardus, incerti adhuc, quem præferrent, concordî voto ad Potentissimum Philippum II. Hispaniarum Regem detulerunt, ut quem ex ipsis mallet in tanti viri, scilicet Jacobi Menochii, qui ex Senatore Mediolani Præsides Quæstorum Redituum extraordinariorum fuerat creatus, locum subrogaret; Sapientissimus autem ille Rex in dijudicanda hominum virtu-

te,

te, & conferendis justè magistratibus propè divinus, licèt ambo-
 rum eminentem virtutem nosceret, & optimè intelligeret, Ho-
 mobonum Offredum propria virtute, & splendore Senatoriam
 Majestatem ornaturum, cùm tamen cogeret unum tantùm ex
 his deligere, memor etiam illius aurei libri, quem Jacobus May-
 noldus de illius titulis conscripserat, illum Offredo prætulit, &
 illius virtute Senatoriam auxit dignitatem &c.

Cùm esset Fabricæ Ecclesiæ majoris Præfectus, construi curavit
 aram Divo Firmo dicatam, ubi in marmore

*Homobonus Offredus J. U. D. Com. & Eques, Jo: Baptista Stan-
 ga, Comes Sigismundus Ponzonus, Comes Jo: Petrus Ala, Pe-
 trus Bonomius, Jo: Baptista Lauda Fabr. Præfect. ad perpetuum
 Templi hujus ornamentum extruxerunt. Anno MDLXXXII.*

MDLXXV.

Hieronymus Policius ex Ordine Prædicatorum Theologus, &
 Concionator eximius, Episcopus Trivici in Hirpinis anno
 1564 die 2. Octobr. declaratus. De Policio Ill.^{mus}, & Erud.^{mus} Ca-
 rolus Cartarius in ejus Athenæo Rom. MS. ut mihi suis literis hu-
 manissimis innuit, hæc scribit. *Hier. Policius Cremonensis Præd.
 spectatæ Religioni addictus; Theologus eximius evasit, quam facultatem
 in Romana Sapientia anno 1561. ac duobus sequentibus publicè docuit.
 Cenobia sui Ordinis plurima moderatus fuit. Cremonensis Inquisitor de-
 lectus, Romam inde vocatus à Michaele Gbislario tunc S. R. E. Card. su-
 premoque Inquisitore; summo deinde, optimoq; Pontifice Pii V. nomine,
 ipsi à Confessionibus fuit, & in Inquisitoris munere adiutor. A' Pio dein-
 de IV. ad Episcopatum Trivicensem in Apulia evedus, prudentiam,
 integritatem, dexteritatem, literaturam patefecit ubique. Ex Arch.
 Studii Romani.*

Pauca de ipso Ugbell. in *Ital. Sac. Tom. VIII.*, ubi de Episcopis Tri-
 vicanis. *F. Hieronymus Policius Ord. Præd. electus die 24. Octobris
 1564. fato obiit 1575. Ludo. Cavitellus noster duplici errore argui-
 tur, scribens, Policium fuisse Episcopum Trebularum, seù Tribii in
 Umbria Ducatus Spoleti, eumq; decessisse anno 1577. Joseph Bres-
 sianus in sua Corona &c. illum appellat *Vescovo di Vico*, corrigend-
 us est *di Trevico* distant. à Benevento M. 24.*

Videatur *P. Seraphinus Razzius de Viris Illust. Domin.*

Vincentius Mar. Fontana in Sacro Theatro Dominic. part. 1. pag. 312
 scribit fuisse Theologum S. Caroli Borromæi, tunc S. R. E. Cata-
 dinalis, & alia de eo plura.

Plodius in Vit. Hom. Illust. part. 2. lib. 4.

*Franciscus Zava in libro 2. Epist. laudat Laurentium Policium ex hac
 familia fertilissimi studii, ejusq; Amicissimum*

*Vinc. Villa, sive Villaraghatas Ord. Præd. Placentinus in Var. Orat. Bo-
 noniæ 1553. lib. 3. orat. 4. unam in laudibus Hier. Policii habuit ora-
 tionem in Conventu, & Congregatione Cremonæ ante disputatio-
 nem &c. scripsisse Policium subtiliter apparet.*

De Divina Volantate.
De Libero Arbitrio.
De Generali omnium resurrectione.
De Beatorum omnimoda impassibilitate.
De Dote Agilitatis, & Corporibus glorificatis.
De Cælo, & Mundo.
De Superlunaribus Specularibus &c.

Eod. Anno LXXV.

CLEMENS Porrus optimis studiis imbutus, amicitiam eruditissimi mi Zavæ inter alios jure merito reportavit. Plures enim Epistolæ ad eum directæ id testantur, & præcipuè in lib. 12. scribit. *Otium, si ad te scribendi, quoties vellem, mihi esset, nullus meas, quàm tu, frequentius legeret, te enim vehementer (ut debeo) amo &c. Grata igitur mihi tuæ proxima fuere, quæ, & polita, & benevolæ doctrina, studiiq; tui, & humanitatis plenissimum argumentum exhibent &c.* talia ego, & plura repetere possem cum Julio Cæsare Porro J. C. Musarum Alumno, & Philologo, mihi maxima contesseratione conjuncto, ad quem nuperrimè scripta fuere sequentiâ carmina ab Eruditiss. P. Carolo Federico Ravizza Soc. Jesu in Cremon. Collegio Rethorices Professore, cui ob immeritas laudes mihi collatas, tum disertissima oratione, quam publicè habuit pro instauratione studiorum, tum hisce carminibus reddo, & reddam grates in ævum.

Nobil.^{mo} Vati Julio Cæsari Porro.

I*Talicis disueta diù mea Musa Camænis*
Visa est in Latios hæc dare verba sonos.
Porre, quid arguto me tentas pectine? Plectro
Mutua debueras prælia ferre pari.
Est tanti, mihi crede, idem certaminis ardor,
Sed mihi sint eadem, quæ precor, arma tibi.
Italia nuper sancitæ fœdera Pacis
Insuëbris cecini bella fugata plagis.
At nihil ex Italo cepi; nihil axe sub isto
Italico audiri carmine musa dedit.
Omnia sunt Latiis peragrata hæc littora musis,
Nec nisi cum Latio res mihi, Vate fuit.
Non hic, Porre, tuum, nec Gatte Vaferrime plectrum,
Non hic, quem rabidè tussis anabela premit.
Remoscum loquor. At vestrum, cui Musa Sodalem
Non meminit? quò non charior alter erit.
Scilicet Eridani nitidas, qui nuper ad oras
Inter Apollineos visus adesse choros.
Plaudebant circum Nymphæ, Driadesque canenti
Festivæ saltu prosiluerè novo.

*Hęc Pindi admirans spectacula Phœbus ab Arce
Risit, & Arisus nomine, dixit, erit.*

*Arrisere omnes; Parnassi, & Vertice sculpi
Æternum Vatis nomen Apollo jubet.*

*Quid moror? Augustæ intexens diademata fronti
Visa triplex circum gemma nitere fuit.*

*Inspexi; non, Porre, mihi prior ipse micabas,
Gattus & huic propior fortè Remoscus erat.*

*Quatuor Italici vos ergo Lumina Pindi
Hęc Latia æternum musa valere jubet.*

*Hoc dudum repetat vicinis Alpibus Ecbo
Cum Porro, Arisi, Gatte, Remosche vale.*

Eod. Anno.

Julius Ferrarius Ord. S. Dominici Alumnus S. T. M. in quo excellens virtus, & auctoritas semper effulgit, ex summo Provinciæ Bononiensis Ministro Placentiæ primùm, ac Patriæ, demùm Mediolani contrà Hæreticam pravitatem Inquisitor. Ad mentem Angelici Divi Thomæ Aquinatis multa scripsit

Opera, quæ in Bibliotheca sui Cœnobii Cremonensis asservantur, cujus fuit sanè maximus Reparator, & Auctor.

Laudatur à Bressiano in *Coron. Vir. Illustr. lib. 1. p. 3.* &

Ejus meminit P. Vincentius Fontana in *Theatro Dominicano*, qui etiam præter alios Generales Inquisitores Cremonenses à nobis recensitos, & recensendos laudat.

P. Antonium de Grumellis de Soncino Inqu. Generalem Brixiaë ann. 1470.

P. Joannem Baptistam Chiarinum 1549. Cremonæ.

De eodem P. Ferrario sic loquitur Zava in *Carminibus lib. 2.* ubi de Gaudentio Hæretico.

*Quasitor scelerum Ferrarius adstitit unus
Julius antiquæ Religionis honos &c.*

Eod. Anno.

Joannes Baptista Casalis J. C. Placentinus, sed Cremonensi Civitate donatus, dum esset Cæsarei Fiscus Advocatus in nostra Urbe, Caroli V. Imperatoris Eques, & Comes Palatinus, vulgatum habet librum hoc tit.

Annotationes in universum Jus, tum Canonicum, tum Civile, attingentes etiam Extravagantes, & Feuda Jo: Baptiste Casalis Civis Plac., & Cremon. Bononiæ ex typis Benatii 1590.

De eod. Crescentius in *Corona Nobilitatis Italiæ Tom. 2. narrat. 15. c. 2. pag 537.*

Meminit ipsius Federicus Scotus *Epist. lib 2. pag. 439.* per hæc verba.

Jo: Baptista Casalis accepit Juris scientiæ insignia ab eloquentissimo J. C. Francisco Baraterio, & ingens epulum dedit luxu penè regifico.

Me-

Memoratur à *Francisco Zava* in *Epist. lib. 12.*

Filium habuit *Franciscum*, ad quem extat *Epist. ejusdem Zavae* in *Epist. lib. 1. anno 1575. 4. Kal. Aprilis Cremonæ*, ubi ejus Patrem sic affatur. *Patrem tuum Virum doctum, & omni laude accumulatum, mihi in primis probatum, non minori observatione absentem, quàm si adesset, à me coli scias, & credas velim.*

In Bibliotheca S. Vincentii PP. Cler. Reg. Theat. Placentiæ Pluteo 32. lit. FF. ut vidi mense Junio 1701. nostri Auctoris liber MS. prostat sic inscriptus.

Tercentum Statuta in diversis Italiæ locis vigentia, in unum collecta per Magnif. J. U. D. D. Jo: Baptistam Casalem Minimum inter Doctores, & Judices Ven. Coll. Civitatis Placentiæ, Com. Palatinum ex privilegio Caroli V. Imperatoris Augusti, ac Civem Cremonensem, qui maximo cum labore dicta Statuta declaravit, ampliavit, & limitavit, ac demonstravit decisiones diversorum Doctorum, qui varios casus ad Tribunalia Civilia, Criminalia, & Ecclesiastica quotidie occurrentes enodarunt, ex quibus facilius in futurum patebit via pro eorum intelligentia.

Floruit alter *Jo: Baptista Casalius Rom. Scriptor celeberrimus*, mortuus anno 1648. de quo laudatus *Eques Mandosius* in Bibliotheca Romana Centur. 5. num. 83., & *Labbe* in Mantissa Antiquariæ Supelletilis.

Laudatur *Casalis*, dum adhuc esset juvenis à *Constantio Lando* in suis Carminibus Ferrariæ cufis 1546.

Eod. Anno.

Basilus Zava *Francisci Viri Clarissimi Filius*, Adolescens ingenio feraci, & Patri non dissimilis scripsit, & edidit *Epistolas Trajano Tincto directas*, quæ in Volumine Epistolarum ejusdem *Francisci Zavae* leguntur, & in prima, laudando *Trajani Virtutem*, scribit præ cæteris. Hæc ex quo fonte exhausit, non me latet, id est à *Majorum*, parentumque tuorum fertilissimo Ingenio, quorum, ut ego accepi, quamplurimi *Jurifcons. idest Sapientiæ Magistri* fuere &c.

Fuit exindè *Canonicus Cathedralis Ecclesiæ Cremonæ*, & jacula mortis expertus fuit anno. 1623.

Eod. Anno.

Matthæus Raparius, legali laurea suscepta *Perusiæ*, Clericus Romam adivit, ubi morum castitate, & ingenii claritate ab omnibus probatus, *Sanctissimi, & Summi Pont. Pii V. amore* præ cæteris promeruit, ut ipsum honorifica sui *Pincernæ dignitate* decoraverit, cujus liberalitatem longè majorem sensit, nisi sola tam *Sancti Viri* in eum propensa benevolentia contentus esset; satis enim divitiarum sibi comparasse videbatur illius *Vitam sibi curæ*

esse, in cuius salute, & tutela omnium mortalium Vita, & tranquillitas nitebatur.

Lud. Cavitellus in Annal. narrat, Raparium electum fuisse Nob. & Senatorem Romanum, quod confirmat *Bressianus in Corona &c. & in Rosis, & Violis*; verum apud doctissimum Virum Carolum Cartharium, qui Syllabum Senatorum Romæ conscripsit, id invenire nequivimus.

Franciscus Zava ejus Præceptor, qui anno 1575. eidem dicavit suum Epistolarum Volumen secundum, Raparium fuisse Senatorem non scribit; memorat siquidem Hieronymum ejus Fratrem legum Doctorem politicissimum

Alex. Lamus in Somnio cant. 3. pag. 67. de eo plura.

Eod. Anno.

PAULUS FAERNUS Ordinis Divi Francisci Theologus, sapientia incomparabilis, Maphini Cellæ ejusdem Ord. Alumnus, excellentissimi, & magni ingenii vocatus à *Francisco Zava in Epist. lib. 11. & 12.* publicus in Patria humaniorum literarum Magister, doctrina, & pietate claruit. Discipulum inter cæteros doctissimum habuit Aurelium Novarinum Archiepiscopum, de quo facienda erit mentio.

Obiit die undecima Julii 1584. & in ejus parentalibus longa, & erudita exarravit carmina idem *Zava*, quorum est initium

*Fortunate Senex, Patrum lux ampla Minorum,
Et Franciscani gloria rara gregis.*

*Paule, decus Patriæ, gentis nova Palma Faernæ,
Tertius in tanto nomine digne coli &c.*

Memorantur in ipsis Carminibus ex eodem Instituto celebres

Cornelius Mora Philosophus,
Marcus Antonius Sfondratus,
Zacharias Albrignonus,
Archangelus Bondiolus,
Lucas Bonferius omnes Cremonenses.

Laudatur & Alexander Malagninus Ordinis Divi Dominici summus Theologus, cujus amicitiam noster Faernus apprimè fuit profecutus.

Vide *Aut. Campum in hist. lib. 3. ad annum 1391.* ubi de Gulielmo Centuaria

Memoratur apud *Vvadingum*, de eodem Gulielmo Centuaria loquentem.

Octavianus Pauli Patruus, literis, & ingenio ab eodem *Zava* pariter laudatus

MDLXXVI.

Joannes Baptista Macagnus, sive Machaneus Hieronymi F. medicinæ Doctor, & Astronomus doctissimus suæ mentis non mediocria reliquit vestigia

Consilia in Galeni, & Hippocratis opera lib. 6.

De corporis ægritudine lib. 4.

Commentaria in libros de anima.

De Propositionibus opportunis ad curandos infirmos.

In Templo magnifico Divi Petri Cremonæ ad ejus tumulum legitur.

Sepulchrum Joannis Baptiste Med. Phys. Antonii, Horatii Fratrum Cesaris ex Pompeo Fratre eorum Nepotum de Macagnis, & Heredum suorum, in quo etiam Antonii Proavi Simpliciani Avi, Hieronymi Patris omnium Med. Phys. & Pompei fratris ossa translata sunt MDLXXVI.

Ant. Campus de eodem plura. Hist. lib. 3.

Alex. Lamus in Somniocant. 2.

Eod. Anno.

Thomas Somentius Archiater in Patria, celebris Orator, & in pangendis latinè carminibus singularis, plura scripsit egregiè, sed tantùm typographis concessit.

De morbis, qui per finitimos Populos adhuc grassantur; & num illi ad pestilentes referendi sint, post prima responsa Mantua allata, brevis disputatio Cremonæ apud Christ. Draconium 1576. Typographo opusculum dirigitur Nicolao Sfondrato tunc Patriæ Episcopo.

Fuit hæc disputatio occasione, qua ex præscripto Exc.^{mi} Moderatoris totius Status Mediol. cum Augustino Terzago Medico Mediol. adivit ea loca, in quibus vagari nova morborum clades ferebatur, ut nùm quid piam in illis pestilens, contagiumve appareret, inquireret, sicuti præcisè ex ingressu ad disput. primam.

Oratio pro Physicis Cremonensibus in Controversia cum Protophysico Mediolanensi ad Sen. Ex.^{mum} Cremonæ ap. Baptistam Peligarium 1590.

Oratio pro præstantiss. Viro Petro Foliata Med. Phys. Cive Cremon. ad revocandum eum in Patriam suam. Cremonæ apud Dracon. 1597.

De eodem Draudius in Bibl. Classica.

Zava in Carmin. ubi de Horat. Paterno.

Cavitell. in Annal.

Lamus in Somnio cant. 2.

Antonida in Bibl. Med. pag. 600.

Vinc. Vedriolus in orat. 1. adversus eum, qui in Gymnasiarchiam scripsit fol. 14. curavit me Thomas Somentius in longa quadam, & gravi Valetudine homo non minùs fide, auctoritate, religione, quam medicinæ scientia ornatus &c.

Eod.

Eod. Anno.

Cæsar Brumanus Raphaelis doctissimi Viri F. ex Vicinia S. Salvatoris Patrio Collegio adscriptus die 27. Septembris 1563. Græcè, & Hebraicè non minùs, quàm latinè doctus Eruditorũ sui temporis non postremus incensu fuit. Publicus proindè Ticinensis Academiae Professor electus, & multijugam in Auditores literaturam, & sui nominis celebritatem latè diffudit. Principibus hinc Viris plurimi factus Michaeli Ghislerio Card. Alexandrino in primis acceptus extitit. Quin & inter ejus familiares insignem habuit locum, vel cum ipse ad supremam assumptus Hierarchiam Pius V. adoratus est. Sub hoc enim Apostolicæ Camerae Clericus (ut ajunt) Abreviator de Parco majori, & Consiliarius Belli fuit quod in Turcas paratum celeberrimam Orbi Christiano Victoriã peperit ad Naupactum. Nec minorem iniit gratiam apud Pii successorem Gregorium XIII. sub quo Præfecturam Annonæ gessit anno Jubilei 1575. Honorario quoque Pontificii Cubicularii munere functus, ferebatur ad majores conscensurus dignitates, nisi ad eas importuno quæsito aditum sibi præclusisset. Sequenti liquidem anno cum Summum Pontificem profundè cogitantem, & impensè mærentem aliquando conspiciens, arcanam ejus mentem, ut solameu aliquod afferre niteretur, familiaritate confisus, scrutari tentasset; acriter obiurgatus, & abscedere jussus omni spe dejectus, Neapolim recessit: ubi ex animi ægritudine non multo post contabuit, virentis ætatis fines haud quaquam egressus Reliquit autem penitioris monumentum eruditionis

Epistolarum lib. 1.

& alia longè plura fortè lucubraturus, si cum stabiliori fortuna diutius inter vivos degisset.

Cæsar in Operibus *Francisci Zava* passim recensetur, & speciatim in Epistola, lib. 10. Epist. Joanni Baptistæ Scalfo directa ubi. *Quod Bononienses tuos, scribis, de Cæsare Brumano sentire, nos hic quoque hoc sentimus, & una omnium voce in dies magis confirmatur. Eum scilicet in Cardinalium numerum, & ordinem proximis calatis comitis ascitum iri, quam dignitatem illi feliciter evenire cupio. Spero enim ex hac omnibus propinquis, & hujus proximis, cognatis, & amicis consultum iri, & R. S. Q. E. maximum ornamentum non parva cum hujus Patriæ dignitate accepturam &c.*

Matrem Cæsar habuit Camillam de qua sic loquitur idem Zava in Epist. lib. 8. vol. 1. Cæsari scripta. *Matrem tuam taceo Camillam, & morum sanctitate, & nominis integritate, & mentis acumine rectè appellatam, rerumq; eventu comprobatam, quæ cum qualibet antiquarum, vel græca, vel latina optima matrona prudentissima matre familias, modestia, temperantia, prudentia, contendere potest &c.*

Ejusdem meminerunt Cavitellus in *Annal. ad annum 1576.*

Lamus in Somnio cant. 2.

Ant. Campus hist. lib. 3.

Bressianus in Corona Vir. Illustr., & in Rosis, & Violis.

Syllabus F. C. Coll.

Joannes Ciampinus Præsul Romanus eruditissimus, cujus humanitati plurimum debeo, in sua disertatione Hist. de Abbreviatoribus de Parco majori mihi dono cum aliis suis doctissimis operibus transmissa nostrum Cæsarem anno 1566. inter Abbreviatores adnumerat.

Eod. Anno LXXVI.

Gregorius Oscasalius Monachus Cistertiensis Virtute, & Abbatiali dignitate præclarus, cujus hæc mentio est apud Bartholomeum de Aresio in Chronologia Abbatum S. Ambrosii Mediol. R.^{mus} D. Gregorius Oscasalius Cremonensis doctrina, & pietate insignis Abbas superscripti Cœnobii Ambrosiani anno 1576. rexit hanc Provinciam per quinquennium duabus in vicibus. Ibi pariter ex mea familia, quam Mediolani inter Nobiliores vigere vidimus, recensetur per hæc verba Rev.^{mus} P. D. Martialis Abbas, & Comes Imperialis Cœnobii Divi Ambrosii Mediol. cæpit regere Abbatiam illam insignem, duravitque per decennium quatuor in vicibus summa cum laude.

P. Abbas Martialis erat frater Joannis Petri Fideicommittentis, de quo facta fuit mentio ubi de Joanne Paulo Arisio, ut eruitur ex ejusdem postremis tabulis, in quibus favore ipsius P. Martialis pingue legatum legitur.

MDLXXVII.

Angelus Maria à Vitelliana Cremonensis Dœcesis Sacri Ord. Præd. Alumnus S. T. Lector per plures annos in Mantuano Cœnobio. scripsit

Vitam B. Catharinae de Raconisio.

Ex Plodio de Vir. Illustr. Ord. Præd p. 2. lib. 4. Altamura in Bibliotheca Ord. Centur. 4. ad annum 1570. Rovetta in Bibl. Prov. Lombardie Sacr. Ord. Præd. Centur. 4. anno prænotato 1577.

Eod. Anno.

Julius Faroldus Præsbyter Secularis modestia, & sinceritate singularis, in literis Poeticis, & Historicis valdè versatus, dum Venetiis degebat vulgari idiomate composuit librum inscriptum

Annali Veneti

illumque edidit anno 1577. apud Joannem Variscum Typographum, cui etiam volumen dicavit, arrepta occasione, qua in Caleographia ejusdem Varisci Correctoris munus exercebat. In hoc libro à pag. 389. refert omnia bella, quæ gessit Veneta Resp. usque ad annum 1485. à pag. 398. habetur Regum Cipri Catalogus, & à pag. 408. Narratio quedam de Rebus Cremonensibus.

In præfatione operis innuit, Annales Venetos conscribere usque ad annum 1487. quo incipit Historia Cardinalis Bembi, & in fine gloriatur se fuisse, Joannis Musonii laudati, Auditorem in Patria.

Ut

Ut publicè testarentur quantum magni facerent hoc opus Nobilissimi illius Invictæ Reipub. Senatores Faroldum præmiis, & laudibus honestarunt.

Scriptit etiam Julius, seu potius auxit Historiam rerum gestarum à Vespasiano Gonzaga Sablonetæ Duce, quam eruditè descripserat Alexander Lisca J. C. Eques, & Patritius Veronensis, addiditq; quidquid ad rem scripserat Cæsar Campora in arbore Serenissimæ Fam. Gonzaghæ, aliique Historiographi scriptum reliquerunt. Prodiit Veronæ anno 1592. anno primo post Vespasiani mortem. In Elogiis Virorum Illustrium Pauli Jovii leguntur nonnulla carmina nostri Faroldi.

De eo scripserunt *Cavitellus in Annal. erga finem.*

Ant. Possevinus in Apparatu ad omnium gentium Hist. ubi de Appendice Historicorum scribit anno 1577. editos fuisse Mediolani Annales Venetos Faroldi.

Lil. Greg. Gyraldus in Dialog. de Poetis suorum temp. dialogo 2.

Authores Bibl. exoticæ pag. 251.

Zaccharias Barberius Bonon. Capuc. in Hist. Sablonetæ MS. ut refert Laur. Legatus in Lyceo Herculis.

P. Ireneus à Cruce in sua hist. Tergestina lib. 8. cap. 4.

MDLXXVIII.

Vincentius Oscasalius V.º S. Leonardi, Petri Georgii filius inter primarios sui Ævi Jurisprudentes admirandus hoc anno Coll. in Patria suscepit. Reip. Lucensis primum, demum Januensis Auditor, cujus extat monumentum penès *M. Ant. Amatam decis. 16. num. 26. Rota Genuensis ann. 1587. 18. Novembris referente Excellentissimo D. Vincentio Oscasalio Cremonensi J. C. peritissimo tunc temporis in ead. Rota Collega meo.*

Eundem commendant *Franciscus Zava in Epiced. Octaviani ex Comit. de Covo.*

Cavitellus in Ann. in fine.

Campus lib. 3. Bressianus in Coll. J. C., & Syllabus J. C.

Eod. Anno.

JO: Baptista Sfondratus vir doctissimus, & integerrimus à Secretis Francisci de Sfondratis ejus Gentilis S. R. E. Card. edidit plura Volumina

Epistolarum.

In Eccl. S. Andree Cremonæ, ubi sepultus est, hac decoratur Epigraphe
D. O. M.

Jo: Baptiste Sfondrato Francisci Equ. F. Proth. Apost. virtute, & summa erga Pauperes beneficentia clarissimo, quem Franciscus Sfondratus S. R. E. Card. ob fidem singularem, atque prudentiam quoad vixit habere voluit. Hæred. mæs. M. P. Anno à partu Virginis MDLXXXIII. iij. Kal. Julii.

Alphonſus Hojeda , de Mendoza dictus , licet cognomento , & natione Hiſpanus , Cremonenſis aſſeritur ab *Joanne Cleſſio Vineccenſi Hannonio in Elencho Virorum literatorum ab anno MD. ad MDCII.* quo titulo Cremonenſes inter Scriptores locum obtinere poſſet , niſi Carmonenſem , ab Oppido præclaro in Hiſpania Bætica apud Bætum fluvium non longè à Corduba , potiùs legendum eſſet apud Cleſſium , ut patet ex frontiſpicio Tractatus ipſius

De Beneficiorum incompatibilitate , atque compatibilitate , editi Venetiis apud Jo. B. Zilettum MDLXXIX. in fol. cum aliorum J. C. C. opusculis , ubi propriè Carmonenſis appellatur .

Id , quod , & præſeferunt ejuſdem

Controverſiæ Theologiæ de Regno , ac Dominio Chriſti , Colonia apud Melium 1603.

Eod. Anno .

Franciſcus Tintus Anſelmi V. C. jam laudati F. ingenio , & doctri-
na Genitori non diſſimilis , legum Doct̃or die Lunæ 26. Novembris 1571. in Collegium Jurisperitorum aſcitus omnium Civium de eo concepta vota explevit , & eò maxime , quando ex Juſtitiæ , ut ajunt Mediolani , Vicario Oratoris munus pro Patria apud totius Ditionis Gubernatores diligentiffimè obivit , à quibus cum Vir ſummæ experienciæ cognitus eſſet , ad Principes externos in magis arduis rerum anfractibus crebrò ablegatus eſt . Accedente etiam ad Urbem noſtram , anno 1598. menſe Novembris , Margharita Auſtriaca Philippi III. Hiſpaniarum Regis ſelectiſſima Conjuge , ut ipſi , Regio pede , inter Cremonenſis Provinciæ confines ingredienti , Civium noſtrorum lætiſſima obſequia exponeret , unà cum Marchione Camillo Barbovio , Veſpaſiano de Summis , ac Evangelifta Julio Canobio Tintus delectus fuit . Ex ſuis ſcriptis extant

Conſilia legalia , quorum multa vidimus in Patriæ Bibliothecis , nec non ipſe ſeveriores occupationes amæniorum literarum negotioſo mulcens otio , non injucunda panxit .

Carmina ,

Franciſci nomen cum laude referunt *Ant. Campus hiſt. lib. 3. ad Ann. 1579.*

Cavitell. in Annal. pag. mibi 428.

Pompeus Ferrotius Launius Bituricenſis in Annagr. Illuſtr. Virorum pag. 31. qui ob elegantiam , & ſuavitatem carminum , ipſum vel Amphioni conferre non dubitavit .

Breſſianus in Coll. J. C.

Syllabus J. C. Coll.

Abeodem *Ferrotio* laudatur etiam Jo: Baptiſta Tintus , cujus extant carmina in Opusculo *Cæſaris Berinzaghi* inſcripto *Auree Spighe .*

MDLXXX.

Ludovicus Cavitellus Ægidioli laudati Trinepos, quem non mediocriter inter causarum dicendarum, otia Historiæ delectaverunt, præcipuè verò, quæ ad Patriæ negotium opportunè faccebant, latinè enim, ac simplici stylo conscripsit librum, cui tit. dedit

Ludovici Cavitelli Patritii Cremonensis

Annales, quibus res ubique gestas memorabiles, à Patriæ suæ origine, usque ad annum salutis 1583. breviter ille complexus est.

Studio exindè Cæsaris ejus Nepotis fuit editus Cremonæ 1588. apud Christophorum Draconium, ac dicatus Petro Martyri Ponzono Mediol. tunc Senatori, & apud Catholicum Regem in supremo Italiæ Consilio Regenti, postmodum Novariæ Episcopo Cremon. Patritio.

In operis vestibulo multa in ejus laudem latina carmina Poetarum Cremonensium leguntur, & præcipuè Josephi Olivi, Jo: Jacobi Turrefini, J. C. Claudii Burgii J. C. Hectoris Alegri, Alphonsi Marnii, Jo: Baptistæ Turrefini, Dionei Musonii, Francisci Zavæ, Matthæi Catanei, Angeli Baronii, Fabricii Burgi, italicè verò in eum scripserunt Trusus de Trusis J. C. Cæsar à Porta, Octavianus Cantullus

Senex obiit, dum esset Abbas Collegii Tabellionum Cremonensium, memoratur *ab Alex. Lamo in Somnio cant. 3. Ant. Maria Spelta Papiensis in sua Hist. contrà Cavitellum pluriès. Laudant sanè, & allegant Cavitellum Georgius Draudius in Bibl. Classica, ubi de Annalibus, & de Hist. Cremonensi.*

Fabian. Justinianus in Indice Universali, Appendic. in Verbo. Cremona, sed Antonium, non Ludovicum eum perperam appellat.

Odoricus Rinaldus in Contin. Annal. Eccles. Baronii, Ughellus in Italia Sacra tum approbat, tum confutat Ludovici dicta

Petrus Maria Campus in hist. Ecclesiast. Placentina, & alii plures.

Eod. Anno.

Henicus à Cremona appellatus ex minor. Convent. S.P. Francisci, incredibili vir ingenii magnitudine, Theologus, ac Sacrarum literarum eruditissimus, redegit in Epithome *Quatuor Libros Sententiarum; & Libros naturales Aristotelis juxtà principia Scoti; servantur MS. in nonnullis Bibliothecis ejus Ordinis.*

Petrus Rodolphus Tossignanus in hist. Seraph. Relig. Sac. Tom. 1. lib. 3.

Lucas Vvadingus de script. Ord. Min.

Antonius Possevinus App. Sac. Tom. 1.

Josepb Bressianus in V. R. hunc vocat cognomine de Bonseriis.

Eod. Anno.

Fabricius Burgus elegans, & non infimi census Poeta, literarium in Orbem quædam contulit cum plausu suscepta, & præcipuè Epigram-

Epigrammata in laudem tum Patriæ, tum Ludovici Cavitelli, quæ præfixa leguntur ejusdem Cavitelli Annalibus. Reliquit insuper

Opuscula Varia ad Historiam Cremonensem spectantia,
quæ MS. citat *Joseph Bressianus* italico libro de gestis Joannis Baldesii Cremon., & alio libro inscripto, *Il Collegio de Dottori &c.*

Eod. Anno.

CÆsar Dulcius, Severi Causidici Coll. & Patriæ Decurionis F. facili, atq; alacri facundia fuit, floruit è Secretis Alphonfi II. postremi Ferrariæ Ducis, cui approbè dilectus, Musarum quoq; blanditiis irretitus pandidit non coaspernanda

Carmina.

Habetur & ejusdem Auctoris in laudem Prosperi Pasethi Ferrariensis *Elegia* præmissa ejus libro inscripto, *Responsa, seu Consilia* primùm edita Venetiis 1580.

Eod. Anno.

Christophorus Fondulus Philosophus, & Medicus Colleg. maxima inter alios præstitit doctrina, & humanitate levandis ægrorum languoribus, interdùm pro Rostris dixit, & aliorum orationibus Censor adhibitus, elegantiam addidit. Modicus tamen sui æstimator, vix quicquam de suo edi passus est. Alienæ studiosus, è contrà gloriæ nobis communem fecit.

Thomæ Somentii Collegæ pro Physicis Cremonensibus in Controversia cum Protophysico Mediolanense Orationem ad Sen. Excellentissimum.

cui & propriæ specimen facundiæ disertam præfixit Epistolam ad Authorem. *Cremonæ apud Baptistam Pellizarium* 1580.

Ad Templam Divi Vincentii Cremonæ in marmore literis aureis nitet hæc Inscripção.

D. O. M.

Christophorus Fondulus Julii Filius, Medicinæ arte, familiæque, atque animi nobilitate Illustris, præcipuus Collegii Societatis Jesu Erector, cum vivens, moriensq; nulla in re Patriæ defuisset, vitamq; totam celebrem duxisset Charitatis, Societatem heredem fecit, quæ grata hoc illi Monumentum posuit anno salutis MDXCVIII.

Ant. Campus hist. lib. 3. ubi de Medicis Colleg. Cremon.

MDLXXX.

Joannes Augustinus Pellicius Medicus, & Philosophus, ipsum plura doctissimè scripsisse in arte, fertur per *Josephum Bressianum* in suo *Opusculo V. R.* at opera, quæ ipse composuit, ibi non exprimuntur. Verùm de *Philosophia Morali* tractasse naviter prædicatur. In Peristylio Cœnobii S. Francisci Cremonæ hæc leguntur.

Jo: Augustino Pellicio Physico Medico de Collegio Medicorum Cremonæ, in quod generis antiquitate, & scientiæ præstantia fuerat adscitum, Universæ Civitati, & Pop. finitimis probato, & grato.

Jo: Franciscus Frater M. Fr. B. M. P. MDLXXXIV.

De eod. Alex. Lamus in Somnio Cant. 2.

Cavitell. in Annal. pag. 428. t.º

Eod. Anno.

Hilarion Tadinus natus in Oppido præclarissimo Caravagii Cremonensis Diœcesis (cui laudis plurimum accessit ex celeberrima Templi structura Beatissimæ Virgini sacra, ubi à perenni fonte uberiores in dies cœlestis Beneficentiæ, atq; miraculorum rivulos longè, latèque universi Terrarum Orbis admiratione diffundit) Congregationis Cisterciensis Alumnus literis, & pietate clarissimus fuit. decessit anno 1585. cùm esset Abbas Clarævallis propè Mediolanum. scripsit

Orationes,

Epigrammata, aliaq; opera, ut innuit Abbas Picenellus in Athenæo Lit. Mediol. allegando Robertum Ruscam in Compendio Vir. Illustr. Cisterciën. Non est hîc ommittendum de alio insigni Caravagiensi monumentum nuperrimè repertum, quod è regione organi erat Mediolani in Eccles. Divi Francisci, antequam reædificaretur.

Georgio Cropello Caravagiensi artium, & Medicinæ Doctõri clarissimo, & posteritati anno à natali Christiano 1475.

Eod. Anno LXXX.

Petrus Ferrarius humanarum literarum publicus, & insignis in nostra Civitate Gymnasiarcha, solidissima semper in ejus discipulis doctrinæ jecit fundamenta, Vir gravis, cordatus, & in omnibus eruditus, *Orationes, & Versus* vulgavit quamplures. Memoratur à *Francisco Zava in Carmin.*

A' Joanne Baptista Goldono in Oratione funebri pro Petro Paulo Flamenno, cujus fuit Alumnus.

Ab Angelo Baronio cum laudibus in Epist. præmissa Paneg. pro Præs. Maynoldo.

A' Peregr. Merula in Sanctuar. p. p. pag. 311.

Eod. Anno.

Joannes de Zanebello J. C. Soncinas curioso historiarum calamo latinè conscripsit

Chronicon Universale,

Ex quo fragmentum insigne de maximæ Cremonensium Turris erectione, citat *Peregrinus Merula in Sanctuario nostræ Urbis part. 1. pag. 19.* Verùm non plene fidei textus ille nobis videtur, quo etiam morbo laborant, quæ in hanc causam digessit *Jacobus Bergomas in Supplem.*

Supplem. cum ante annum 1284., & unà cum eo noster Cavitell. in Annal. ut in primo Volum. diximus, Turris nostra jam inter Orbis miracula enitebat; quippè quod Jacobus Gadius diligens ex Cremonensibus antiquitatum Collectoribus, in suis hist. MS. verborum sinceritate potiùs, quàm fucò reliquit. Ann. 1167 suprascriptus Imperator, scilicet Federicus Ænobarbus, Mediolanum vi cœpit, & vastavit penitùs, deindè Cremonam venit in Kalendis Mensis Maii, & eam destruxit; ejus Turres penitùs evertit, dempta Turri magna, Torratium, appellata, quam etiam prostrare voluit, & incœpit, prò ut de presenti extant in eo vestigia in fundo, foris, & intùs ipsam Turrim, sed precibus mulierum, sivè Virginum Cremonensium ab opere destitit.

Nuperrimè laudatur Turris Major Cremonæ ab eruditiss. Amico meo, Lazaro Augustino Cotta, in suis Heroicis Carminibus, nobis humanissimè directis, cui tit. *Herculis Arii iter per Insubriam, typis Ghisulphium Mediolani, ubi. Interea contermina cœlo
Machina dat sonitum, Civesque ciendo perurget &c.*

MDLXXXI.

JO: Franciscus ex Bonhomiorum familia, quæ antiquitate, fortuna, insigniq; nobilitate, exiltimatione inter primas hujus Civitatis familias habetur. Patrem habuit Nicolaum Jo: Francisci Decurionis Filium, virù magnæ apud suos cives dignitatis, & auctoritatis, Matrem nomine Claram, patria Brixianam, ortam ex Illustri Galinorum familia. Puer Cremonæ iis artibus, quibus ætas illa ad humanitatem informatur, eruditus est: Adolescens juri civili, & Pontificio, non mediocri cum fructu, operam dedit, primùm Bononiæ, deindè Papiæ, ubi Jurisconsulti nomen assecutus est eorum suffragiis, & judicio publicis tabulis, ut mos est, consignato, qui tunc erant in Gymnasio illius Civitatis publici Legum Doctores, & interpretes. Jurisconsultorum igitur insignibus decoratus, & in eorum numerum summa omnium claritate, & gratissima animi significatione cooptatus, statim à Carolo Borromæo Mediolanensi Cardinali, cui à Pio Quarto Pontifice Maximo, ipsius Avunculo, magnæ Reip. Christianæ partes ob singularem prudentiam, & probitatem creditæ erant, & commissæ, Romam evocatus est, & in publicis magnarum rerum procurationibus aliquot annos consiliorum, & laborum omnium ejus socius fuit, & adiutor. Ejus opera fideli, & egregia usus Carolus in iis rebus gerendis, quæ ad universam Remp. Christianam pertinerent; Sacerdotium sanè amplum (Abbatiam Nonantularum appellant) quod ipse possidebat, ei tradidit. Jo: Franciscus igitur pro officii sui ratione statim Roma profectus, ad Ecclesiam suam concessit, ubi quod sacrorum Canonum jure cavetur, quam ex domesticis sumptibus sibi ecclesiasticorum reddituum partem, quæ pro ejus frugalitate satis ampla erat, sibi superesse cœnebat, eam tùm in ædibus sacris, aut reficiendis,

aut

aut exornandis, tùm in iis, qui aliena vivunt misericordia, sustentandis piè erogabat. Hoc deindè Sacerdotium Guidoni Ferrerio Cardinali Vercellenfi tradidit, ab eoq; Vercellensem Episcopatum accepit, qui Mediolanensi Metropolitano subiectus est; idq; de Borromei consilio, atque sententia, & Pont. Gregorii XIII. gratissima voluntate; Borromæus enim, qui erat Mediolani Archiepiscopus, quemadmodum antea in summi Pontificatus administratione ejus opera usus fuerat, non mediocri cum fructu, & pietatis, & dignitatis, ità ad Metropolitanæ Mediolanensis Ecclesiæ gubernacula sedens, ipsius fidem, probitatem, sapientiam maximè requirebat: Pontifex autem sperabat, eum honestè vitæ exemplo, & doctrina, quæ sibi cognita jam, ac perspecta omninò erant, sacram Diæcesim Vercellensem sanctè administraturum. Quare cum Mediolani Vercellarum Episcopus ex sanctæ Romanæ Ecclesiæ ritu consecratus esset, quo tempore Vercellis ei esse licuit, per Summi Pont. voluntatem, qui ad multò majora illum munera jam destinaverat, quinquennio, ità se in ea Ecclesia gessit, ut & Diæcesim illam totam diligenter perlustraverit, & Concilia Sacerdotum, cætusq; complures habuerit, cæteraq; omnia summa cum vigilantia, & pastoralis sollicitudine providerit, quæ ad religionem, & ministrorum Dei sanctimoniam, & ad reliqui totius populi sibi concrediti, rectam vivendi rationem pertinerent, controversias nonnullorum civium inveteratas, ac propè capitales sustulerit: *Ædes* sacras instaurandas curaverit, in primis verò templum Divi Eusebii, quod in ea Urbe maximum est: in quo præter cætera Capellam majorem, Canoniorum usui ad Dei laudes concinendas addictam, magnificis sumptibus exædificavit, mirificèq; exornavit. *Ædes* etiam extruxit non contemnendas in quibus ex Tridentini Concilii decreto certus adolescentum numerus ad pietatem, & eruditionem, Ecclesiæ sumptibus informatur, quod Seminarii nomine valdè accomodato appellandum esse censuerunt sanctissimi illi Patres; proptereà quod ibi tanquam teneræ arbores alantur, & institutorum cura non mediocri educeantur, quæ, per universam deinde illius Civitatis Ecclesiam fructum ferant, tantæ institutioni consentaneum. Vestes, & vasa pretiosa ad usum, & ornamentum templi, conficienda curavit: Corpora multorum Divorum, quæ in ea Urbe plurimos annos propè incognita jacuerant, in locum augustiorem, à se ipso, ea de causa, non exiguis sumptibus paratum, transtulit, ad quam rem piè gerendam Cardinales quatuor, Episcopos xxiiiij. à se convocatos, & invitatos liberali hospitio suscepit. Crebris concionibus, & sacerdotes, & reliquos in officio, & fide continuit. Eos autem, quos inopia rerum necessariorum præmi cognosceret, sustentare nunquam intermisit: Idq; non solum præsens, sed etiam absens semper præstitit cum propè omnes illius Episcopatus redditus in ejusmodi usus erogaverit. Nam ex tabulis accepti, & expensi, ab ejus oe-

conomo confectis cognitum est, spatio quatuordecim annorum, quibus aut præsens, aut absens Vercellensi Episcopatu præfuit, octo, & viginti aureorum coronatorum millia in eas res, quas commemoravimus, ab eo fuisse distributa, cum primis annis annuus illius proventus esset tantummodo aureorum mille, & sexcentorum, postremis autem annis, ipsi us, & domesticorum diligentia, ad tria millia auctus est. Cum autem, ut diximus, quatuordecim annos Episcopatu Vercellensi præfuerit, quinque annos præsens illam Ecclesiam, ut etiam dictum est, rexit, reliquos novem in variis legationibus, à Pontificibus Greg. XIII. & Xisto. V. Reip. Christianæ causa demandatis, consumpsit. Ac primum visitationis gratia ab Apost. sede ad Novocomensem Diocesim destinatus est cum amplissima cognoscendi, judicandi, & statuendi potestate, cujus etiam muneris ratione adiit incolas Vallis Vulturenæ, quæ cum Rhætorum potestati, & imperio subiaceat, Episcopum tamen Novocomensem Sacrorum Antistitem, & proprium pastorem agnoscit, sed cum Rhæti hæreticorum impietatem sequentes, ab Ecclesia Romana defecerint, ac propterea, neglecta Rom. Pontificis auctoritate, nihil ejus nomine in sua ditione agi permittant; Episcopus pro sua in Deum pietate singulari, & animarum Christi sanguine coemptarum, salutis cupiditate incredibili, qua potuit, meliori ratione, quæ summa ejus prudentia erat, in eam se regionem insinuavit, ubi pro temporis, & loci ratione ea aggressus est, quorum causa venerat: præsertim cum illius Vallis populi, veram pietatem retinentes, R. Pontificis auctoritatem & agnoscant, & venerentur. Finxit igitur, se valetudinis causa ad Balneas, quæ Bormii in ea Regione sunt, accedere, qua fama facilem aditum nactus, quæ erant sui muneris, cœpit administrare. Hac re ad Rhætos delata, Joanni Traversio illius Vallis Præfecto, per literas mandarunt, ut si Episcopus Vercellensis Balneorum beneficio uti vellet, quemadmodum jam præfulerat, cum eas regiones peteret, id ei permetteret, & omnibus humanitatis, & liberalitatis officiis amplecteretur, sin occultè aliquid tentaret, quod ad Religionem, & sacra pertineret, omni eum ratione prohiberet: quod nisi fecisset, ipsum met Majestatis crimine obstrictum iri: jusserunt etiam, ut Episcopo denuntiaret, nisi ab incepto destitisset, Rhætos illum in vincula coniecturos, & in eum pari jure acturos, quo Romanus Pontifex cum eorum Concionatoribus, intrà eorum fines captis, & Romam adductis, agere consuevisset. Traversius igitur, & cæteri ejus Regionis magistratus Episcopo Sacerdotum vitam, & mores exploranti, & sacra administranti, assiduis concionibus populos ad retinendam pietatem cohortanti, cæteraq; quæ erant sui muneris agenti, se se opponere, & ubique vi, & armis intentatis resistere cœperunt, in primis autem, quod silentio non videtur prætereundum, cum Morbegni, quod est ejus Vallis oppidum, in templo vestibus sacris, ac Pontificiis indutus, sacro chrismate oppidanos

danos illius cupidos, ex ritu Romanæ Ecclesiæ inungeret, Prætor illius loci iussit, ut id facere omninò desisteret: qua tamen denunciatione Episcopus nihil deterritus, rem incœptam non intermittebat; sed oppidani, qui eò confluxerant, ut Chrysmatis sacramentum perciperent; veriti, ne quid gravius Prætor in eum moliretur, paulatim dilapso discesserunt. His tamen tot, ac tantis difficultatibus nihil perterritus Præsul piissimus, eum se in illa administratione perpetuò præstitit, ut neque periculorum magnitudine, neque Magistratum minis fieri potuerit, quin unius mensis spatio, quo illic commoratus est, ea omnia cumulatè & præstiterit, & præclaris sanctionibus præscripserit, quæ ad illius Regionis salutem, & Christianæ Religionis instaurationem pertinere viderentur. Diocesi Novocomensi diligenter perlustrata, statim à Gregorio XIII. Pontifice Maximo Nuncius missus est ad eos Helvetios, qui in retinenda sanctissimorum Patrum doctrina, & tuendis Ecclesiæ Romanæ institutis, constantes perstiterunt; in qua legatione biennio commoratus, in cognoscenda, sanctioribusq; institutis conformanda Sacerdotum vita, in controversiis dirimendis, in comprimenda multorum licentia, & audacia, nullum laborem, nullumque periculum subterfugit. Maximam in primis in eo diligentiam adhibuit, ne quis à vera pietate, falsis opinionibus, averteretur, cum præsertim hi Helvetii, apud quos erat, quique, ut dictum est, de Religione, & Ecclesia Romana bene sentiunt, habeant eos populos finitimos, & vicinos, qui impia hæreticorum dogmata sequuti, omni conatu in illud incumbunt, ut cæteros à veteri, & germana fide ad commentitias suas, inanesq; fabulas traducant, qua etiam diabolica insania acti, Bonhomio ipsi insidias struere, mortem machinari, numquam destiterunt; quòd is eorum conatibus valdè occurreret, eorumq; consilia sua incredibili sapientia infringeret. Dum hoc munere legationis apud Helvetios fungeretur, sæpe iussu Pontificis contulit se Coriam, quod est Oppidum Rhetorum longè maximum, ut controversiam, quæ inter ipsos, & Civitatis illius Episcopum erat, cognosceret, & aliqua ratione tolleret, quod erat sanè difficillimum apud homines à vera religione aversos. Ibi igitur cum aliquot dies, ejus rei causa, commoraretur, saxa noctu fuerunt coniecta in fenestras ejus domus, in qua diversabatur: existimatum est id factum esse ab iis, qui & Christianæ religionis hostes, & R. Ecclesiæ infensi, tum ipsum Episcopum, tum Pontificis Nuncium gravissimo odio prosequabantur: in quem cum luce, & palam impetum facere non auderent, aut metu Magistratum, aut ne internuncium lædentes, gentium jus violare viderentur, clam, & noctu hoc injuriæ genere, suæ in eum malevolentia virus evomebant. Postridiè ejus rei fama ad Magistratus, & Governatores Civitatis perlata, ut ostenderent id publico consilio factum non fuisse, in illius nocturnæ insolentia auctores inquirendum, & si qui com-

perti

perti fuissent, severissimè animadvertendum esse censuerunt: Quæ deliberatio cum primùm ad aures Bonhomii pervenit, egit cum iis per Legatum Regis Galliarum, qui tùm erat apud eos magnæ auctoritatis, & dignitatis, ut ab hac inquisitione, & investigatione omninò desisterent: se enim non mediocris lucri loco ponere dicebat, & inter summa Dei beneficia collocare, quòd homo Christianus, & Sacerdos, & veræ pietatis cultor, à Christianæ fidei hostibus lapidibus appeteretur, ob eam tantùm causam, quòd veram religionem, & Ecclesiæ R. dignitatem studiosissimè tueretur. Huic illi postulationi ità responderunt, ut dicerent, Nuncium Pontificium, ut hominem Christianum, & Sacerdotem decet injuriæ sibi illatæ vindictam non cupere, eamque libentissimè condonare: Sibi tamen quod muneris sui ratio postulare, omninò curandum, ut & audacia comprimeretur, & tantum facinus justo supplicio vindicaretur, propterea se inquisitionem non intermissuros, donec inventi fuissent sceleris auctores, & gravissimis pænis affecti. Tunc Bonhomius in eorum frequentissimum conventum, hujus unius rei causa, se contulit, & præsens coram ab eis summis precibus contendit, ne quid omninò aut statuerent, aut agerent gravius in eos, qui sibi injuriam facere voluissent, nec prius orandi finem fecit, quàm illi fidem præstiterint, se facinoris ultionem, ipso volente, & rogante, omisuros. Hæc eo agente, nonnulli eorum, qui extrà curiam moras trahebant, multa in Episcopum dixerunt, ejus domesticis audientibus, illudq; in primis, eum cum ex oppido egrederetur, caput in ipsa porta relicturum, quod nefarias videlicet manus in Domini Sacerdotem inferre, incredibili cupiditate flagrarent. Verùm Episcopus tùm multis aliis humanitatis officiis, tùm maximè pietate illa, & charitate non vulgari, qua illatam sibi injuriam condonavit, ità sibi illius Regionis Principum à Catholica etiam fide dissentientium, animos conciliavit, ut postea facilius rem, cujus causa tùm Coriam venerat, ex sententia confecerit, & ejus judicium in controversia dirimenda Rhæti faciliè approbarint. Inde ad Helvetios revertens, ut munus Legationis expleret, Bernam divertit, unam ex iis Helvetiorum Civitatibus, quæ falsis de Religione opinionibus, ab Ecclesia Romana desciverunt. Hic dici vix potest, quot, quantasve injurias fuerit ab omnibus perpeffus: unam, aut alteram recensebo, ex quibus reliquas omnes conjectura assequi quisque faciliè poterit. Nam Oppidum ingressus, cum incidisset in multitudinem, unum in locum coactam, ad audienda hominis, capitali judicio damnati, maleficia, quæ, ut mos est illarum gentium, publicè populo legebantur, reo ipso præsentem, & annuente; nonnulli cæteris iniquiores, illum ex vestitu Sacerdotem, & Episcopum cognoscentes, & torvis oculis intuentes, dicere cœperunt, furem, qui ad supplicium duceretur, posse dimitti, & ejus loco furem hunc alterum, qui nuper advenisset, patibulo suspendi; Cùm au-

tem ea multitudine via ita esset obsepta, ut progrediendi facultas non daretur, in proximam meritoriam tabernam, ad reficiendas vires, divertit, ubi continuò publici apparitores præstò fuerunt, qui Magistratum, & Senatorum Bernensium nomine, ei, pæna mortis proposita, imperarunt, ne inde discederet, priusquam ipsi facultatem abeundi permisissent: Ille cum eo die Friburgum pervenire constitisset, & propterea Bernæ non diù consistere vellet, per homines Helvetios, quos itineris duces secum habebat, à Lucernensibus datos, & nonnullos viros nobiles, Dei, & veræ, catholicæque Religionis cultores, qui tum fortè ibidem hospitabantur, Magistratus Bernenses rogavit, ne sibi, quin captum iter perficeret, prohiberent. Interea multitudo, vulgusq; hominum promiscuum eò confluere, in ædes certatim irrumperere, multa verba jactare, multis convitiis, & Nuncium ipsum, & ejus domesticos compellere, omnes suspendendos conclamare. Paulò post eò Prætor accessit, & cum eo sex Senatores, & magnus apparitorum, & famulorum numerus: ad hos in Triclinium, quod erat in posteriori domus parte, ingressos, descendit Bonhomius, & omnibus, quàm fieri poterat, humanissimè salutatis, causam quaesivit, cur se illic consistere jussissent: Respondit Prætor, homo inter eos nobilitate, & opibus maximè clarus, longa oratione, cujus, ut ex interprete cognitum est, hæc erant capita: Bernenses de Nuncio Pontificio conqueri, quod eos contumelioso nomine germanico Kethzer appellaret, hoc est Hæreticos; tum quòd commercia, quæ cæteri Helvetii secum haberent, tollere tentaret; prætereà quòd homines suæ ipsorum Religionis sectatores, hoc uno nomine Religionis, undique expellendos curaret; idque recenti duorum exemplo posse confirmari, qui ejus opera ex oppido, in quo habitarent, ejecti nuper fuissent. His de causis se nomine totius Civitatis ei denunciare, ne posthac aut Urbem ingrederetur, aut per eorum fines iter faceret, etiam si comites cujusvis generis, & à quovis adjunctos haberet, qui ei itineris tutò, & liberè faciendi potestatem pollicerentur: hoc quidem tempore ei impunè abire licere; in posterum non licere: Quod si Civitate invita, id tentasset, eam suo in illum jure usuram, & captum in vinculis causam dicere coacturam. Respondit ad hæc Antistes per eundem interpretem, se nunquam eo nomine, de quo quererentur, illos appellasse, cum esset penitus ignarus linguæ Germanicæ: Quin etiam anno superiore, cum id verbum à suo ipsius Concionatore publicè usurpari, & ab Ecclesia Romana disunctos; eo nomine appellari audisset, se illi, ut omninò abstineret, iniunxisse, quod ea appellatione graviter illos commoveri intellexisset; neque unquam tentasse, aliorum cum ipsis commercia tollere, in eoque se existimare, sibi injuriam fieri, quod aut id in se confingerent, aut malevolis, falsa deferentibus, crederent; nec demùm illos, qui eorum Religionem sequerentur,

tur, ex locis, in quibus habitarent, expellendos curasse; fateri quidem se mandasse, ut duo Porentrucenses, nisi ad certam diem ad sanitatem, & veram pietatem revertissent, ex Civitate ejicerentur, sed se nunquam credidisse, Bernenses id ægrè laturus, cùm illi, nec eorum cives essent, nec clientes, nec omninò Helvetii, aut cum Helvetiis fœdere, & Societate conjuncti; Hæc autem omnia multi, ac inter cæteros, Bernenses Concionatores, ad ostiũ Triclinii observantes, audiebant, quæ ultrò, citròq; dicebantur: Porrò iis omnibus, quæ fuerant obiecta, refutatis, cùm nihil amplius, quod obiicerent, haberent, ac probatis responsionibus, discessuri viderentur, rogavit eos Nuncius, quoniam falsa esse cognovissent, quæ de eo, vel delata, propter improborum nequitiam, vel suspicione inani concepta fuissent; decretum, quo vetuerant, ne in posterum per ipsorum urbem, & fines, iter faceret, tollerent; se quidem de eo non magnoperè laborare, sed illis etiam, atque etiam esse videndum, ne ea re jus legationis, & gentium violarent; ad quod illi responderunt, se de eo in publico consilio acturos, & quod statutum fuisset, illum per literas certiores facturos: Hoc ipsi responsum cùm reddidissent, ab Antistite perbenignè valere jussi, rogatiq; ne tam faciles iniquorum delationibus aures præberent; indè recesserunt: Interim autem contigit, ut dum Antistitis famulus quidam præiret, quod pedibus iter haberet, nihilq; mali suspicans, ad portam Civitatis pervenisset, à duobus licitoribus caperetur, & pecunia omni, nonnullisque aliis rebus spoliatus, in carcerem conjiceretur; undè priùs dimissus non fuit, quàm Prætor, cæterique ad prætorium redierint, post congressum illum, quem cum Pontificio Nuncio habuerant: Tunc autem dimissum, extrà Oppidum omni convitiorum genere onustum, egerunt. Porrò cùm Nuncius ipse discessurus mulam conscendisset, ingens Bernensium turba eò confluit. Horum alii rudentes, & aliorum vocem effingentes, contumeliæ causa in eum cõclamabant; alii manibus ad capulos gladiatorum appositis, vim minabantur; alii nebulonem, & furem appellabant, & proximum ei patibulum imprecabantur; alii rapas, & globos ex nive manibus compressa, cujus magna erat, brumalibus diebus, in illis locis copia, in illum, & Comites conjiciebant, & quod intolerabiliùs fortasè fuisset, si verba illo idiomate prolata percæpissent, ut postea ab interprete significatum fuit, nonnulli Arianos, & Anabaptistas illos nominabant, quam contumeliam affirmavit postea Episcopus, se æquo animo laturum non fuisse, omninòq; refutaturum, si intellexisset, hujusmodi enim iniurias non esse silentio dissimulandas, cùm Dei honorem, Ecclesiæq; Catholicæ dignitatem, labefactarent, cujus se acerrimum defensorem profitebatur. Illud demùm apud Helvetios non mediocri laude dignum gessit, quod Capuccinorum Religionem sanctitatis, & sacrarum literarum scientiæ nomine florentem, in eorum Regionem induxit, & Uranniæ primum eis lo-

cum constituit, ut præclarum quoddam aliud facinus silentio involvamus, quod periculum, ac exitium maximum toti Italiæ imminens, avertit consilio suo, animique magnitudine, qua apud ipsos Helvetios, quorundam conatus compressit, & fregit, quos non patitur res ac temporum condicio, latius explicari. Hinc igitur ad aliam legationem transeamus, quam à Pont. Max. Gregorio XIII. iniunctam apud Rodolphum Imperatorem, sapientissimè, summaque cum dignitate administravit, nec non incredibili fructu, ac jucunditate tum Pontificis, tum Imperatoris amborum nimirum totius Christiani Orbis Principum: Accidit ergò, dum apud Rodolphum, Internuncius Apostolicus Vercellarum Episcopus ageret; ut ipsius Imperatoris iussu, totius ferè Germaniæ Principum conventus cogeretur, quem communi nomine Dietam appellant, in Urbe Augusta Vvindelicorum: Inter hos non pauci aderant novarum hæresum sectatores: Adesse voluit & Episcopus Bonhomius, illudque autoritate sua, prudentia, doctrina, eloquentia, facilè affecutus est, ut & eorum sententias irritas, inanesque reddiderit, qui Romano Pontifici infensi videbantur, & nihil statutum in eo conventu decretumvè fuerit, nisi ex Romanæ, Catholicæq; Ecclesiæ dignitate; omninò autem in illud summo studio, summaq; contentione incumberebat, ut Christianæ, Ecclesiasticæq; disciplinæ, quæ in dies magis collabebatur, formam restitueret, restitutamq; pro viribus tueretur. Hinc multos regni Pannonici, & Bohemici Principes, qui falsas impiorum opiniones sequebantur, vitæ suæ exemplo, & dicendi gravitate, ad sanitatem, & veram pietatem colendam revocavit, quorum deindè exemplo multa hominum millia commota, ab impuris superstitionibus, ad veram religionem, à tenebris errorum ad veræ sapientiæ lumen, à Cathedra pestilenti ad salutarem disciplinam conversa, Romanam Ecclesiam suam, omniumq; Christi fidelium Matrem agnoverunt, Romanoq; Pontifici obedientiam sponponderunt. In eo numero fuerunt duo hæreticorum dogmatum publici Doctores, & Concionatores, qui tantæ impietatis facinus detestati, in Episcopi ipsius manibus publico, solemnique juramento præstito, universam Hæresum colluvionem abiecerunt, polliciti se in posterum piè victuros, & vivendi præcepta ab Ecclesia Romana tradita, & probata, secuturos, & servaturos. Erat in illis locis eo tempore Palæologus Hæresiarcha, qui doctrinæ, & auctoritatis opinione, quam sibi apud eas gentes malis artibus comparaverat, plurimos secum in exitium trahebat. Eum, ut hominem Reip. Christianæ perniciosissimum, Pius Quintus P.M. in potestate habere sæpè tentarat, sed frustra, cum is hominum potentum, & multorum Germaniæ Principum opibus fretus, omnes Pontificis conatus eluderet, & evitaret: eum Bonhomius cum ad hanc rem animum adiecisset, captum, & vincum Romam mittendum curavit, ubi ille postea debitas, & iustas impietatis suæ penas persolvit.

solvit. Eodem tempore in Germania perpetrata est res plena audaciæ, sceleris, & impietatis. Nàm Gelardus Truchfelius Coloniæ Archiepisc. homo nobilitate, opibus, clientelis potentissimus, & unusex iis, qui nunc apud Germanos habent legitimam potestatem, Imperatoris suis suffragiis, eligendi, & creandi, neglecta penitus R. Pontificis auctoritate, & effractis omnium legum repagulis, ac pudore abiecto, impias Hæreticorum opiniones secutus, uxorem duxit, & fœminam illius gentis nobilissimam, cujus imitatione, & exemplo, nonnulli Sacerdotes illarum nationũ improbi, & impii, eodem se inexpiabili scelere polluisent, nisi tanto malo impendenti Pontifex occurrendum esse, maturè statuisset, & hujusmodi impietatis auctorem severissime puniendo, illius pœna cæteros à tanto scelere perpetrando, deterruisset. Re igitur explorata, statim illum ex fidelium communione, & societate ejectum, de amplissimi Archiepiscopatus possessione deicere statuit, & in ejus locum alium sufficere, qui veram pietatem, catholicamq; fidem coleret. Sed id propter hominis potentiam admodum difficile, & periculosum videbatur; præsertim cum opibus, & armis nonnullorum Germaniæ Principum niteretur, qui erant cum eo variis necessitudinibus coniuncti, & jampridem à catholica fide aversi, dignitatem, & auctoritatem Ecclesiæ R. labefactare, perdere, funditusq; delere contenderent. Rem tamen tentandam R. Pontifex ratus; cum speraret divinam opem ad eam conficiendam adfuturam; Andream Aultrium Cardinalem, tanquam Sedis Apostolicæ Legatum, ac præterea Bonhomium, Malaspinam, & Oranum Episcopos, cum summa rei gerendæ potestate Coloniã destinavit, qui cum Spiram paucorum Equitum præsidio suffoliti pervenissent, cognoverunt Casimirum, Comitis Palatini fratrem, audito ipsorum consilio, & itinere, quatuor peditum millibus; & Equitibus quingentis, adiunctis etiam bellicis tormentis, quas Bombardas vocant, omnes vias, quæ Coloniã ferrent, obsedisse, ut eorum iter impediret, & Cardinalem, ipsosq; Episcopos interciperet: Cardinalem quidem, ut dum eum apud se in custodia retineret, Pontificem, & Imperatorem ad eam deliberationem compelleret, ut Truchesium de Coloniensi Archiepiscopatu se non deturbaturos, & in ea Religione, quam profiteri cœperat, liberè permanendi potestatem facturos pollicerentur. Malaspinam verò, quòd eum diceret fuisse Stiria, & Charinthiæ perturbatorem, quòd nimirum is Episcopus eas Provincias, nomine Pontificis perlustrasset: Oranum, quòd officium inquirendi in Coloniensem Archiepiscopum suscepisset: Bonhomium demùm, quòd Palæologum vinctum Romam misisset, contra Germaniæ libertatem; Quapropter Bonhomium ipsum tandiù carceri mancipatum, apud se detinere statuerat, quandiù Romæ de Palæologo decerneretur, pariq; jure, & conditione in Episcopum uti, qua cum Palæologo actum esse, intellexisset. Cardinali igitur ab ipso Casimi-

ro itineris per ipsius fines, tutò faciendi facultatem petenti, respondit Casimirus, se quidem illi, ut Austrio Principi omnia libentissime concessurum, sed ut Pontificis Legato, nec debere, nec posse id concedere sine gravi suæ conscientiaë offensione; præsertim cum eum armatorum hominum copiam Coloniam secum duceret, nec non homines illos pacis, & otii Germaniæ perturbatores, cognovisset. Itaque cum Spiræ inter se Antistites isti de itineris ratione consultarent, ac biduo post Rheno transmissio, per Comitis Palatini fines, à quo jam impetrarant liberam transeundi potestatem, Maguntiam se conferre statuerent, illuc Casimirus cum omnibus copiis se contulit, propèque Spiram castra posuit, & Spirensibus prætereà minitatus est, nisi Cardinalem, & omnes ejus comites quamprimùm ex oppido ejecissent, se illos loco hostium habiturum; quod cum Senatus Spirensis Cardinali significasset, dixisset quæ periculum ei impendere, non solum à Casimiro, sed etiam à Spirensibus ipsis, qui animum Casimiri offendere, & res suas in discrimen ea de re adducere nollent; nec Senatum posse impetum multitudinis concitatae comprimere, & coercere; omnes noctu ex Oppido profugerunt, & præeunte fido itineris duce, eorum locorum peritissimo, & in bellis exercitato, Rheno trajecto, viis occultis, non intermisso totius diei itinere (erat autem tum æquinoctium vernum) contento cursu, Ratistadium Marchionis Badensis oppidum, sub noctem pervenerunt; indeq; evitatis Casimiri insidiis, in Alsatiam se contulerunt. In eo itinere facile conjicere potuerunt, Comitem etiam Palatinum Truchsesio occultè studere, & Casimiri fratris approbare, & sequi consilia; delatum enim ad illos fuit, in via, quæ Brüsselam ducit, trecentos Equites fuisse collocatos, & Bretennæ item quingentos, quod illac opinio erat, Legatum, & Comites transituros; quemadmodum verè iter illud fecissent, si rectà in Alsatiam venire voluissent. Huc accessit, quòd cum Cardinalis ab eo rursus opem, & milites præsidii causa, ut per ejus fines tutò iter habere posset, per literas, & nuncios peteret, & de Casimiri consilio, & factò conquestus fuisset; respondit ille, se facultatem transeundi jam concessam nolle adimere, sed si eam non dedisset, non amplius concessurum fuisse: posteaquam cognovisset, ab eo milites Coloniam adduci, ad Germaniæ pacem, ac quietem publicam perturbandam, atq; etiam hac de causa Hispanorum copias ex Belgis advocatas: quapropter nullum à se præsidium, nullos milites expectaret: quòd attinet ad fratrem Casimirum, eum à se non posse prohiberi, quò minus id, quòd vellet, in suis finibus ageret, nec etiam fidem se præstare, quòd nihil periculi à fratris militibus, etiam in suis finibus eis immineret. Itaque his tot, ac tantis difficultatibus objectis, cum aliquot dies in Alsatia essent commorati, Cardinalisq; & Oranus, ac Malaspina, sibi à cœpto itinere desistendum esse omninò viderent; unus Bonhomius

mius totum onus suscepit, & deposito Episcopi, & Sacerdotis vestitu, ne ab hostibus cognosceretur, cum paucis comitibus per hostiam fines Coloniam venit, illorum conatus eludens, & insidias contemnens: Quo loco animadvertere licet summam D.O.M. ergà cultores tuos liberalitatem, & gratiam, qua optimis consiliis favere, eaq; quæ divini honoris tuendi, & amplificandi causa cœpta sunt, ad optatum exitum prosequi, & ad optimam finem perducere solet. Nam huic viro fortissimo, cum in viam se dedit, ita adfuit, ut ex apertissimis eum insidiis eripuerit; hostes enim, qui diligentissimè quærendo, & explorando, aliquid de illius consilio audierant, in quadam sylva, per quam eum noctu transiturum intellexerant, insidias collocarunt; ubi insidiatores totam noctem frustra commorati, cum luce illum transire non ausurum arbitrarentur, die illucescente, discesserunt; ille autem ipsa die sylvam pertransiit, & hostium insidiis divinitus evitatis, incolumis evasit. Cùm autem Coloniam pervenisset, cognovit Truchsesium cognitis Pontificis consiliis, & nunciato eorum, qui contra se mitterentur, apparatu, simul etiã permotum conscientia, & magnitudine sceleris, à se perpetrati, & Civium odio in se ipsum per tantum facinus concitato, ex Urbe profugisse. Itaque a Civibus Coloniensibus, & in primis à metropolitana Ecclesiæ Canonicis humanissimè receptus, statim pro potestate à Pontifice sibi tradita, in Truchsesium, tantæ impietatis reum, excommunicationis sententiam tulit, eundemq; Archiepiscopatu Coloniensium amplissimo, & opulentissimo privavit; Indè convocato, & coacto Sacerdotum Canonicorum Collegio, quorum interest Archiepiscopum suis suffragiis eligere, Summi Pontificis nomine illis imperavit, ut Truchsesio successorem in Archiepiscopatu nominarent, vitæ integerrimæ, Ecclesiæque, ac Christianæ disciplinæ cultorem egregium, quem ipse pro auctoritate Pontificia probaret, ac eligeret. Cùm autem in illis Comitibus duos Canonicos, Truchsesio necessitudine coniunctos, ei favere; & ne alius in ejus damnati, & ejecti locum sufficeretur, contendere compisset, quamvis illos in ea Civitate, opibus propinquorum, & amicorum copia florentes, animadverteret, ex Collegio tamen ejecit, & Sacerdotii fructibus, atque omni dignitate privavit: postea Ernestum Bavaricæ Ducem Leodiensem Episcopum, virum copiis, amicitiiis, & clientelis potentissimum, & Truchsesio omnibus rebus longè superiorem, & quod caput est, catholicæ religionis cultorem, & acerrimum defensorem à se propositum, consentientibusque reliquorum Canonicorum suffragiis, electum approbavit, & potestate à Pontifice concessa, Archiepiscopum Coloniensem declaravit, & constituit. Indè Ecclesià Coloniensium ad Christianorum morum disciplinam, & divinum cultum, qui superioris Archiepiscopi impietate erat magna ex parte extinctus, consiliis, auctoritate, sanctæ vitæ exemplo, cohortando, & præ-

cipiendo revocata, veraque religione, quæ labefactata fuerat, penitus confirmata, toto denique illo negotio, cujus causa Coloniam venerat, ex sententia confecto, ad Imperatorem rediit, apud quem Sedis Apostolicæ Nuncium agebat, cum magnam, apud omnes prudentiæ, fortitudinis, summæque celeritatis laudem esset consecutus. Postremam apud Belgas Legationem, à Romano Pontifice iniunctam obiit: Illuc enim à Gregorio XIII. reformatoris titulo missus est: verum cum summa, quæ in Legatum de latere conferri solet, potestate: ut nimirum universam Christianam, Ecclesiasticamq; disciplinam jam propè collapsam, impiorum hominum perversitate, & diuturna Bellorum clade renovaret, in antiquumq; nitorem restitueret. Hæc enim Belgarum provincia celeberrima, quæ Flandria solet appellari, ut haustas impiorum hominum hæreses, consecrari posset, ac pecudum rationis expertium vitam omnium voluptatum cœno commaculatam, degere: A Philippo Hispaniarum Rege Catholico, Christianæque fidei defensore, ac proprio comite, & domino defecerat: sublata propè erat vera Religio, sacri ritus neglecti, divinus cultus extinctus, sacerdotes expulsi, bona sacra in usus prophanos conversa, templa everfa, jura humana, & divina violata: regnabat autem apud eos libido, & impietas, omnes vivendi rationes ad suum arbitrium sibi confingebant. Quamobrem in eam maximè curam incumbere Christi Domini Vicarius in terris, ut neglecta Religio, apud eas gentes denuò reciperetur, leges veteres renovarentur, novæ sancirentur, Sacerdotes in bonorum sacrorum possessione, de qua fuerant vi, & armis deturbati, rursùs collocarentur, ad templorum everforum instaurationem impii adigerentur, multorum scelera punirentur, multorum innocentia defenderetur, omnia denique in eum statum, in quo ante defectionem, & bellum fuerant, restituerentur. Res erat multis, ac magnis difficultatibus implicita, laborum, & periculorum plenissima; sed Pontifex jam tantum sibi pollicebatur de virtute Bonhomii, cognita jam, ac planè perspecta, atque probata, ut ab eo hæc omnia facile confici posse consideret. Eum itaque Legatione apud Imperatorem perfunctum, in Belgas, ut dictum est, misit cum summa potestate decernendi, & statuendi, quicquid ex usu Reipublicæ Christianæ visum fuisset. Bonhomius igitur eò profectus, conciliis Sacerdotum ejus Provinciæ indictis, & convocatis, optimis institutis populos illos ad disciplinam à Sanctissimis Patribus traditam, rursus amplectendam, in primisq; ad ea, quæ essent in Tridentino Concilio constituta servanda recusantes primum, deindè assentientes, admirabili prudentia, orationis gravitate, & vitæ suæ integritate perduxit. Ità vera Religione paulatim introducta, & instituta, Sacerdotum, & reliquorum licentia compressa, eas gentes feras, & barbaras Ecclesiæ Romanæ magna ex parte subegit, & rursùs parere docuit: Controversias publicas,

& privatas innumerabiles, quæ & belli diuturnitate, & rerum mutatione erant exortæ, totq; difficultatibus complicatæ, ut nunquam viderentur posse explicari, diligenter cognovit, & diremit; Ex multis autem rebus, quas ibi gessit, quibus suum in Ecclesiam Romanam studium, & pietatis in illis locis restituendæ, & confirmandæ cupiditatem declaravit: ea non videtur esse silentio prætereunda, quæ prudentiæ illius, & vigilantæ opinionem auxit, & confirmavit. Est in illis locis oppidum Nassium natura, & arte valde munitum, Colonia propinquum, hoc Hæretici tamquam tutissimum propugnaculum sibi delegerant, ac ob eam causam, novus Colonienfis Archiepiscopus in assiduo metu, & periculo versabatur, nec res ab ipso Bonhomio Colonia gestæ, satis firmæ esse poterant, donec id Oppidum ab hostibus possideretur, qui verò belli negotia in illis Regionibus administrabant, sive diffisi se posse illud expugnare, sive aliis rebus impediti, nunquam illam expeditionem susceperant. Bonhomius igitur perspicuus quantum momenti esset in illius oppidi expugnatione, ad veram Religionem confirmandam, & stabilendam, Alexandrum Farnesium tunc Parmæ, & Placentiæ Principem, apud quem totius belli summa erat, assiduis precibus, & efflagitationibus impulit ad eam rem, ab aliis intentatam, aggrediendam, cum ei probasset, illius oppidi expugnationem nostris plurimum utilitatis, hostibus plurimum damni allaturam: Copiæ igitur eò sunt adductæ, Nassium captum, impii, qui se illuc receperant, cæsi, Colonienfis Diœcesis propinquo periculo liberata. Hæc omnia copiis quidem Regiis, & Alexandri virtute, sed Bonhomio suasore, & impulsore gesta, & confecta fuere. His, atq; aliis hujusmodi præclarissimis, hæroicisque actionibus, toto pectore tenuissimo licet, ac jamdiù confecto, incumbens integerrimus Episcopus, divinique honoris percupidus, cum nec difficultatibus, nec laboribus, nec corpusculi imbecillitate à cæptis institutis posset revocari, aut retardari, tum horum omnium diuturna perpessione, tum cæli frigidissima insolentia, in morbum incidit gravissimum, quo clarissimum hoc Christianæ Fdei, & Religionis lumen extinctum est. Morbo ingravescente, testamentum fecit, & omnia sua bona, quæ apud se habebat, & quæ Vercellis erant, ei Vercellenfis Civitatis loco legavit, ubi pecunia publicè asservatur, quam tenues, & inopia rerum necessariorum oppressi, in summis difficultatibus, sine ullo fœnore, depositis tantum pignoribus, mutuò accipere solent: qui locus ex eo Mons pietatis vulgò appellatur; corpus verò suum Vercellas item comportandum, ibiq; sepeliendum mandavit: Porrò in ipso morbo dicitur de nulla alia re, quàm de patria cœlesti, cum iis, qui illum inviserent, loqui voluisse, eosq; rogasse, ne ullum alium sermonem inferrent; sæpeq; visus est illacrymare, cum à Deo suorum delictorum veniam precaretur. Inciderat ejus morbus in id tempus, quo ex more, & ritu Christia-

no, quadraginta dierum fervatur jejunium, isq; ciborum delectus habetur, ut carnem, caseū, ova, & alia omnia, quæ à carne originem trahunt, gustare nefas sit per nostræ Religionis instituta; Christum enim veræ disciplinæ auctorem imitamur, qui quadraginta diebus in solitudine ultrò jejunavit, & indomitas turpissimarū voluptatum cupiditates comprimere, hoc jejunio contendimus. Sed cū multa hominum genera hac lege sine impietate solvantur, tūm maxime graviter ægrotantibus, ut se quovis cibi genere ex Medicorum sententia reficiant, sacris legibus permissum est. Medici igitur, cognita morbi gravitate, eum hortabantur, eique suadebant, ut quod per Ecclesiam liceret, cibos salubriores degustaret, quàm quibus in quadragesima vesci consuetum sit: sed hanc ipse licentiã qua erat pietate, nunquam non recusavit; quòd diceret nihil tunc sibi cibos illos profuturos, si vis eum morbi desperati esset consumptura; non obtinuit tamen, quin clàm familiares Medicorum consilio præscriptos ei cibos obtulerint, sancta quadam fraude contactos, ne eos pietatis causa renueret. Sed morbi tandem gravitate ad extremum vitæ terminum perductus, laborum, ærumnarum, periculorum, quæ divinæ gloriæ amplificandæ studio subiit, mercedem magnam nimis accepit; in cælumque evocatus, ævo perfruitur sempiterno, ut ex vitæ ipsius integritate, & morum sanctimonia, quam præ se perpetuò tulit, coniecere licet. Obiit autem Leodii in Eburonibus, quæ est Belgarum Civitas, incredibile sui ipsius desiderium, præclarumq; doctrinæ, & pietatis exemplum tūm probis viris omnibus relinquens, tūm maximè Christianorum populorum præsulibus, ad quos tanti viri fama longè, latèq; diffusa pervenit. Ejus cadaver Vercellas aduectum, ut testamento mandaverat, ibi præclaro, & perlucido funere elatum est. Laudationem ejus habuit egregiam eloquentissimus vir: sed præclarorum ejus facinorum memoriam præstantissima ipsius monumenta, quæ vel modò in lucem mea opera prodierunt, vel in posterum edentur, ab interitu vindicabunt; immortalitatisque commendabunt. Haçtenùs Lucas Burgius

Addenda sunt Burgio, ut meum prosequar institutum, quæ ab eo de Joanne Francisco omittuntur, scitu tamen digna, meoque operi opportuna; nam ignorandum planè non est, tantum Virum ortum habuisse Cremonæ in Vicinia S.S. Ægidii, & Homoboni, die 6. Octobris 1536. obitum verò die 26. Februarii 1587.

Eruditorum etiam gratia Epitaphium ejus tumulo inscriptum hic subnectam.

Sepulchrum Episcoporum Vercellen.

Quo Joannes Franciscus Episcopus pietatis, & religionis ergò Leodii in inferiori Germania, ubi Nuncius Apost. agens, animam Deo reddidit, ex Testamento primus delatus est anno Domini MDLXXXVII. Ætatis suæ LI. Episcopat. XV.

Cum viveret modestissimus, & doctissimus Præsul, sua ingenii monumenta solummodò typis mandari permisit, quæ sui Gregis utilitati magis, quàm sui nominis celebritati conscripserat. ut

Decreta generalia in Visitatione Comensi edita, adiunctis item Sum. Pont. Sanctionibus ex Tridentini Concilii decretis, quæ certis anni diebus enunciari, vulgarique debent. Vercellis apud Gulielmum Mollinum 1579. & Novicomi 1618. recusa.

Antiquorum Patrum Sermones, & Epistolæ de S. Eusebio Epif. Vercellensi, & Martyre, ex Codice MS. veteri Tabulari Ecclesiæ Vercellensis. Priscorum item P. P. & aliorum Auctorum Testimonia de eodem. Vita prætereà ejusdè ex antiquissimis, rectèque exarratis Ecclesiæ Vercellensis Tabulis (& præcipuè Maximi Taurinensis Ep. qui floruit anno 440.) omnique monumentorum genere luculenter contexta. Quæ omnia ob solemnem illius Martyris translationem accuratè conquisita: Jo: Francisci Bonhomii Episcopi jussu edita sunt, Greg. XIII. P. M. An. Cbr. Nat. 1581. Mediolani apud Paulum Gotardum Pontium 1581.

Ejusdem Literæ Pastorales ad Clerum, Populumque Vercellensem scriptæ, de S. Eusebii Ep. & M. Translatione, ibi habentur pag. 34.

Divæ Catharinæ Senensis Dialogi. Ingolstadii apud Davidem Sartorium 1583. in 8. Bonhomio curante, locis corruptis restituti, & orationibus 22. aucti prodierunt. Latine quippè lectionis facti à Raymundo Vinea Capuano Theologo (illo, ni fallor, qui Sanctæ Virginis à Confessionibus extitit) non sine mendis editi fuerant Brixie anno circiter 1483.

Sic & ferventi ejusdem zelo juvandi animas referendus est.

Dionisii Carthusiani Tractatus de Quatuor Novissimis à Francisco Plantedio italicæ lectionis, factus eam namque Provinciam Amico Plantedio Bonhomius mandaverat. Prodiit opus ab Interprete nuncupatum Bonhomio cum diserta ad ipsum præfatione. Venetiis apud Franc. Zilettum 1583. Cæsare Pavasio curante reculum ibidem 1616. ex Jo: Suertii censura.

Decreta reformationis Ecclesiasticæ omnium Ecclesiarum usibus accommodata Colonia 1585.

Synodi Vercellenses Tres, nona, decima, undecima Mediolani apud Pacificum Pontium 1585.

Vita, & obitus Caroli Borromei, nec non Concionatorum, & Pastorum Instructiones Colonia 1587. in 8. ut per Alexandram Teisserium in Catalogo Auctorum.

Desiderantur ejusdem Episcopi

Epistolæ,

Conciones,

Orationes,

& alia hujusmodi, quæ quod ab Auctore insignis humilitatis Viro negligerentur, periisse dicuntur; eorum porrò, quæ vivens suppresserat, postquam melioribus concessit fati memorati Burgii,

& aliorum diligentia à certo interitu vindicata, reperiuntur subnotata Poemata

Borromæidos lib. IV.

quibus Divi Caroli Borromæi gesta felici carmine profecutus est.

Eucharistion ob Victoriâ, ad Echinadas partam. excusa simul fuere Mediolani apud Jacobum Picaleam 1589. in 4. addito ad finem præcitati Burgii commentario. Omnia dicata Guilelmo Comiti Palatino Rheni, & utriusque Bavarix Duci; cui Bonhomius ipse, dum erat in vivis, Borromæida inscripserat, ut ex his Poematii illius Carminibus.

*Tu verò decus o prisca pietatis, & ingens
Gloria Germanæ Gentis, cui leta profundum
Danubium suprâque, infrâque Bavaria paret,
Accipe, quicumque est, nostrum, Guilelme, laborem &c.*

Carmen Elegiacum de Morte Christi, quod legitur inter delicias C. C. Poetarum Ranutii Gherii.

Carmina ejusdem Elegiaca refert Joannes Matthæus Toscanus in suo libro, inscrip. Carmina Illust. Poetarum Italarum Tom. I. Lutetia apud Ægidium Corbinum 1576. à pag. 8. usquè ad 11.

Extat & hoc Bonhomii *Tetrastichon* de Xilti V. P. M. creatione 24. Aprilis 1585. præfixo Tractatui Reservationum, Beneficiorum Jacobi Simonettæ J. C., & Patritii Mediol. S. Palatii Apostolici Causarum Auditoris Bonhomio pernecessarii, edito *Romæ apud M. Ant. Muretum 1587.*

Xistus ubi V. describitur, indè seorsum

Literulas numeri subitbae quasque notas;

Unum bisque decem poteris distinguere, Præsul,

Nempè tot ille annos Urbis, & Orbis erit.

Perhonorifica ipsius mentio vel occurrit nobis in Epist. Nicolai Sfondrati Card. Cremonensis, & subinde Summi Pont. Gregorii XIV. ad Comitem Octavium Affaitatum, Romæ data 5. Januar. 1589. pag. 256.

Item in Epist. Caroli à Basilica Petri Præp. S. Barnabæ Mediol. mox Novariæ Ep. ad ipsum Affaitatum, de obitu S. Caroli Borromæi Card. in qua præ cæteris hæc verba leguntur. *Lasciò le scritturre sue appartenenti al predicare à Monsignor di Vercelli, del quale non sò se haveffe Prelato più caro, e più secondo al cor suo.*

Confirmat & *Laur. Legatus in Fragm. Lycei Herculis* scripsisse hæc Carmina de Bonhomio in suo *Poetarum Athenæo*, in quibus alludit Poemati præcitato *Borromæidos* inscripto, & *Divo Homobono Civi Cremonensi*,

Moribus assimilis, metro, pie Bonome, Divi

Præsulis aquasti, quæ benè gesta canis.

Par opus, & nomen. quid, ni solet inclyta Vates,

Non minùs, ac Homines ferre Cremona Bonos.

Ejusdem Episcopi cum laude meminerunt & *Honorius Dominicus Caramella* in suo Poetarum Mulæo, ac

Ant. Possevinus in *App. Sacro.*

M. Georgius Draudius *Bibil. Clafs.*

Catena in *Carmin.* pag. 83.

Gluffianus in *Vita S. Caroli Borromæi* lib. 7. cap. 13. & lib. 5. cap. 12.

Aurelius Corbellinus in *Vit. Ep. Vercellen.* pag. 110.

Galeatius Crottus Eques eidem Bonhomio inscripsit Orationem *Balthassaris Salmatiæ Fraxsinetenensis* de laudibus Christianæ Vitæ, *Vercellis* impressam 1577. ac in Epistola nuncupatoria eum dignis laudibus effert.

Lud. Scalea in *Epist.* 8. *Aprilis* 1575. de *carceratione.* *Joannis Flisci Vercell.* Ep.

M. Aurelius Cusanus *Discurs.* *Hist.* 85. *Ep. Vercell.* pag. 240. & *disc.* 103. pag. 299.

Joannes Botterus in *Relat. Universal.* part. 3. lib. 1.

Alidosius de *Canonicis Bonon.*

Ugbellus in *Italia Sacra* tom. 4.

Defendens Laudius in *disc. de Civit. Laudæ* *disc.* 6.

Petrus Irenæus à Cruce nudipes Carmelita in *sua Hist. Civit. Tergestinae,* memorat Bonhomium nostrum lib. 4. cap. 7. & ibi plura de hac nobili familia. Apud hunc diligentissimum Auctorem in Catalogo Episcoporum illius Urbis, legi *Rodolphum Pedrezzanum Cremonensem* ad annum 1303. cujus nomen nostris *Chronographis* penitus ignotum fuit

Famianus Strada S. 1. de *Bello Belgico* *Decade* 3. lib. 5. & lib. 8.

Petrus Opmeerus in *Chronologia* ad ann. 1584.

Bejerlich in *Theatro Vitæ Hum.*

Jo: Franciscus Bonhomius *Bonon. Eruditiss.* (cujus amicitiam, licet impar ætate, & ingenio, cum essem Bononiæ, legibus operam præstando summè excolui) in *Chirone Achillis,* & in *Sistro Poetico.*

Jo: Cinellus laudatus Amicus in *Bibl. Volant.* plut. 12. *Borromæidem* recensendo.

Ex *Concivibus Laur. Legatus* in *Musæo Cospiano* lib. 2. cap. 13.

Peregrinus Merula in *Sanctuario Cremonæ* pag. 269. Bonhomium commendans, cum *Colonia* transmissum donec dederit *Cremonensibus* *Caput S. Venturatæ* ex undecim mille *Virginibus Sodalitii Ursulani,* nunc asservatum in ædibus *Divi Geroldi Martyris.*

Franciscus Zava in *Epistolis.* in illa *Cremonæ data pridie Kal. Novembris* 1575.

Cavitellus in *Annal.* ad ann. 1582. perperam eum *Jo: Ant.* appellando.

Campus in *Hist.* lib. 3. in fine.

Joseph Bressianus in *Corona Vir. Illustr.,* & *Rosis,* & *Violis.*

Hinc penitus decipitur *Rossottus* in *Syllabo Scriptorum Pedemontii,* qui inter *Pedemontanos* nostrum Bonhomium reponit, nil de *Cremona* ejus *Patria* mentionem habens, & cum de tanto Viro

vix scribat fuisse Episcopum Vercellensem, poterat, & melius omninò abscondere furtum nobis adeò perniciosum.

Hiscè omnibus prò coronide piaculum esset omittere, quæ nuperri-
mè nobis literis suis significavit doctissimus P. Athanasius à
S. Carolo ex Priore Cœnobii sui Cremonensis totius Mediol.
Provinciæ Moderator. En earum Exemplum non indignum
eruditorum oculis.

*Jurisconsulto Francisco Arisio Patritio Cremonensi, ac Viro ornatissimo,
& integerrimo, plurimam dicit salutem Fr. Athanasius à
Sancto Carolo Eremita Excalceatus ex Divi
Augustini Familia.*

Compertum satis, superque habeo, quando mihi eruditioni tuæ aliquid
suppeditare contingit, ferrè me noctuas Athenas. Nihilominùs hæc
cum vera sint, nolo scriptorum meorum ineptiis tuam humanitatem desi-
nere fatigare. Accidit nuper in tumultuaria Authorum lectione, quæ
æstivi fallendi temporis gratia aliquando detineor, ut rem offenderim,
quæ fortassè tuis Commentariis, quibus Patriam illustras, deservire
queat. Eam porrò subiicere lubet. Christophorus Hartmannus Mo-
nachus S. Benedicti in suis Annalibus eremi Deiparæ Matris, Mo-
nasterii in Helvetia, ubi agit de Adamo Primo, Abbate Heremita-
rum trigesimo septimo, & celebre miraculum describit, Virginis inter-
cessione ejus Abbatis tempore patratum, & ab Uldarico Monacho
Decano, ac Administratore, deindè Abbate successore, in Epistola
diffusa super ejus prodigii successu, enarratum, pag. 471. scribit Jo-
annem Franciscum Bonhomium, tunc in Helvetia, & conterminis Dioce-
sibus, Nuncium Apostolicum, rei novitate, & miraculi magnitudine
attonitum, cum eam Epistolam recepisset, mox ergà Deiparæ cultum,
& gloriam, magis, magisque incensum, subito stylum, & ipsum arri-
puisse, & insigni latino Poemate, quæ erat vena, & facundia, totam
hanc historiam commendasse, & ad Carolum Cardinalem Borromæum
Archiepiscopum Mediolanensem transmisisse. Hæc referre visum fuit,
cum clarissimi Scriptoris Bonhomii elogium, quod adornas, quoquo modo
augere possint, ac juvare, quæ politissimo calamo meditaris. Quæ
obtuli precor, æqui, bonique consulas, & me non desinas diligere tui
amantissimum. Vale

Mediolani Nonis Augusti 1697.

Alterum Jo: Franciscum ex hac Familia floruisse patet ex hoc Epi-
taphio in Ecclesia SS. Ægidii, & Homoboni.

*Sep. Nob. DD. Petri, & Jo: Francisci de Bonishominibus, &
Hæredum suorum MCCCCLXXXIV.*

MDLXXI.

ANtonius Trecchus, alter à supramemorato J. U. D. Canonicus Ecclesiæ Cathedralis Cremonæ ab intimis Cubiculariis Pii IV. Sum. Pontificis, demùm Ecclesiæ Collegiatæ Divæ Agathæ in Patria Antistes, prudentia, doctrina, & magnanimitate incomparabilis, Romæ decessit in aula Joannis Francisci S. R. E. Card. de Gambarara affinis sui, die 9. Aprilis 1581.

Tantum Virum commendant *Ant. Campus bist. lib. 3.*

Lud. Cavitellus, & Franciscus Zava in oratione 3. quam habet in Publ. Virgilium, præcipuè scribendo. Sed quid hac de re diutiùs vobiscum ago, & pluribus dissero, apud te præsertim, Antoni Trecche, qui hæc omnium maximè, & optimè novisti? Recordor enim, te aliàs de Poetarum, & antiquitate, & nobilitate disertissimè mecum diù egisse, cum in hunc sermonem fortè incidissemus. Ex qua doctissima tua Oratione, & elegantissimo, teque, & majoribus tuis dignissimo sermone hæc omnia ferè, quæ de Poetarum antiquitate, dignitate, misteriis occultis disputo, excepi &c.

Bressian. in Corona Vir. Illustr. p. 3., & in Rosis, & Violis Horatii Trecchi Archidiaconi paritèr Cathedralis Ecclesiæ, Viri integerimi, qui floruit 1583. mentionem habet idem Zava in Epist. lib. 6. & Cavitellus in Annalium fine. Alex. Lamus in Somnio cant. 3.

Eod. Anno.

SEbastianus Bersanus Medicus Physicus Philosophus, & Astronomus præter Invidiam admirabilis, nec non Musarum, & historiarum cultor amantissimus, anno 1576. Princeps Animosorum Academiæ scripsit

De Podagra lib. 1.

De Nutritivo cibo lib. 1.

De Lue Venerea lib. 2.

De Morbo oculorum lib. 2.

De Dolore stomachi lib. 1.

De Hidropisia lib. 1.

Composuit insuper ad graves animi curas tollendas Comædiam, quam inscripsit vulgari idiomate, *La Costanza di Amore.*

Pluraque in unum congescit Privilegia, ad Collegium Physicorum Patriæ spectantia, quæ penès Nob. Virum Joannem Baptistam Archidiaconum fuisse testatur

Joseph Bressianus in suo opusculo V. R.

In anteriori peristyllo Cœnobii S. Dominici Cremonæ parieti infixa, legitur hæc marmorea Inscriptio.

V. D. V.

Ne Gentilitium Bersanæ familiæ monumentum, in D. Leonardi Cremon. sepulchreto jam olim ad semicirculi figuram extractū, mox abhinc Ann. iv. longa vetustate collapsum, cujus vestigia adhuc extant, memoria elaberetur.

retur. *Sebastianus Bersanus Medicus Physicus ad veterem majorū suorum, ejusq; familiæ claritatem facilius retinendum posterofque ad illustrem, & sempiternam nominis eorum famam propagandam excitandos, superiorem lapidem ibidem situm, in hunc locum, ubi Jo: Baptista Pater & Nicolaus II. Patruus in Proavito Sepulchro cum Joanne majore Patruo sunt constituti, transferendum curavit anno Dom. MDLXXXI. Eundem memorat Ant. Campus hist. lib. 3. & Cavitell. in Annal. Abbas Garuffus in Ital. Acad. ubi de Cremona.*

Lava in Epiced. de Octaviano Comite Covo

Nec te transferim Bersana prole creatum

Sebasti, decus, anne tui per sæcula cœtus &c.

Eod. Anno.

JOannes Antonius de Honoratis Philosophus, & Theologus clarissimus, primùm ædis Sancti Michaelis in Patria Præpositus, & ex Canonicatu Cathedralis ad alium S. Petri almæ Urbis translatus, deindè Infulæ Interamneni in Umbria à Summo Pontifice Gregorio XIV. concessus anno 1591. cui antea Theologi munus Jo: Ant. præstabat, dum Cremonensi Ecclesiæ præsidebat: virtute, & memoria admirabili singularis, ut Conciones Quadragesimales ab ipso auditas ferè ex integro repeteret. Anno 1606. æternitati vivere cœpit, ejusq; Cadaver conditur in sua Ecclesia. Inter cætera, quæ nitidissimam ejus mentis lucem ostendunt, mendis omnibus expurgavit, ac egregiis scholiis marginalibus illustravit. *Apollinaris Ofredi Cremonen. absolutissima Commentaria una cum Quæstionibus in primum Aristotelis Posteriorum Analyticorum librum. Cremonæ 1581. apud Christophorum Draconium.*

De eodem Bressianus in Rosis, & Violis anno 1591.

Abbas Ugbellus in Italia Sacra tom. 1.

Cavitellus in Annal. ubi de Canonicis Cathedralis Cremonæ.

Peregr. Merula in Sanctuario Cremonæ, ubi de S. Greg.

Memoratur & ab Amico meo eruditiss. Lazaro Augustino Cotta in Museo Novariensi pag. 37. tanquam oriundus è loco Prerii in Riparia S. Julii Novariensis.

Eod. Anno.

HOratius Paternus Medicus, Physicus, & Philosophus antequam cooptaretur in Collegiū Medicorum, quantum in scientiis professus esset, demonstravit, edendo opus, cujus legitur in fronte.

Affertiones Philosophiæ, & medicæ Artis DCCC. Auctore Horatio Paterno. Proponuntur disputandæ in Templo Summo Cremonæ anno 1581. eodem Horatio Propugnatore. Cremonæ apud Christophorum Draconium.

Cavitell. in Annal. ubi de medicis.

Franciscus Lava Orator, & Poeta insignis eundem in Epist. & carminibus celebravit, ut legitur in suis libris, quorum in fine hac Inscriptione Horatium commendavit.

Horatio Paterno Med. Pbyf. Cremon. publicè à tota Civitate acclamato, & post feliciter disputatas Conclusiones, uno omnium voto applauso Mense Julio, die Divo Jacobo Apostolo dicata MDLXXXI.

Eisdem fermè temporibus floruit ex hac familia Bartholomæus Vicarius Generalis Episcop. Casalensis, virtutibus clarus; de quo idè *Zava in Carmin.*

MDLXXXII.

Julianus de Marianis excellens Altronomus, mathematicus, ac medicinæ Doctor, publicè in Ticinensi Gymnasio Dialecticam docuit, hujus Viri libri desiderantur. Decessit die 24. Februarii 1583. in cujus funere maximam dignitatis suæ jacturam habuit Literatorum Resp.

Cavitell. in Annal. ad ann. 1583.

Ant. Campus hist. lib. 3. qui narrat ejusdem obitum anno 1582.

Eod. Anno LXXXII.

Joseph de Nigris II. Antonii Filius ex Patritia Januensi familia, quæ adhuc floridissimè viget, ad nostram Urbem jamdiù translata, Puer adhuc ab ejus Genitrice lectissima Fœmina, summa cura educatus, ut scripsit in Epicædio, quod ei defunctæ obtulit.

Nàm modò ne repetam, qua nos puerilibus annis

Eduxit cura, quo studiosa modo,

Vel quibus erudit præclaris moribus omnes,

Vel quibus instituit ritibus illa piis.

Adolescens exindè in doctissima Joannis Musonii Principis in patria Gymnasiarchæ palestra assiduè, ac felici ingenio versatus est, ut hæc ipsiusmet Præceptoris testimonio (cujus amor in hunc discipulum mirificè elucebat) parvos dederit Nigro candidissimo fortassè pares, præcipuè verò in carminibus latinè conscribendis, omnium juditio admirandus emerfit, ut ætate annorum undeviginti Elegias quamplures disertè, & eruditissimè elaboratas edidisset, ex ipso nempe habemus *Eleg. 1. lib. 2.*

Nam mihi vix nonus decimo superadditur annus

Et in Eleg 4. lib. 1.

Et nondùm nostras signat lanugine malas

Mollis adhuc atas &c.

Anno 1548. die 25. Januarii in utroque jure laurea decoratum, in Bononiensi antiquissimo Gymnasio ipsum habemus, ubi jam legibus florente ætate operam dederat, posthabito, ut Patri annueret, Musarum studio. Scribit nempe M. Antonio Paganutio *Epist. 9.*

Ecce meis cœptis sese obiecere Parentis

Fussa, quibus dirum me renuisse nefas.

Nàm Legum studiis operam navare, necesse

Posthabito studio candidiore, fuit

Archetypus Doctoralis Privilegii servatur penès Aurelium Josephum Nigrum J. U. D. Archipresbiterum Insignis Ecclesiæ S.

Joannis in Cruce Diocel. Cremon. ejus ex Fratre Pronepotem, & Auunculum meum amantissimum. Ex ipso Privilegio elicitur fuisse tunc illius Gymnasilii majorem Cancellarium, celeberrimum Canonum Interpretem, ac Scriptorem eximium R. D. Thomam Campegium Ep. Feltrensem, Archid. Eccles. Bonon. & à quo manu propria subscribitur; nec non fuisse Nigri Promotores in jure Canonico Peregrinum Fabium Episcopum Vestanensem, ac Alexandrum Magnanum in jure Civili Legalium librorum insignes editores, Augustinum Beroum, & Annibalem Montarenrium Doctores, omnes Equites auratos, & Comites. Testes verò memorantur Sebastianus Conradus Regiensis, qui suo ævo inter celeberrimos Oratores emicuit. Jo: Franciscus Faber, & Thomas Fabius Bononien. nec non Christophorus Schinchinellus, & Paulus Fossa Cremon. Patritii.

Suscepta Laurea, & Clericatus addictus, Romam à Patre delatus est, ut in communi hominum sapientum Patria collocaretur, qui tot in Patria, & Bononiæ peregrini ingenii specimina indicaverat; nec Patrem fefellit opinio, quippe comendatus Alexandro Farnesio S. R. E. Card. tunc Pauli III. Sum. Pont. Nepoti, ob virtutes etiam, & raras animi dotes benevolentia obstrictus, inter suos familiares ab eo adlectus est, plerisque muniis Ecclesiasticis decoratus, ab illis discessit non ditior, sed gloriosior anno 1591. quo Romæ devixit ætatis suæ tertio ultra septuagesimum, tumulatus in Ecclesia S. Mariæ in Via lata, cujus apud omnes firma spes insidebat, ipsum ad majora promoturum esse à Gregorio XIV. ex Cremonensi Sfondrata progenie S. P. ante Josephi obitum vix electo

Quantùm noster Proauunculus Romæ fuisset addictus Celsissimæ Farnesiorum familiæ, nemo ire inficias potest. Videmus utique eum semper se effundere illius inclytæ stirpis in laudes, præsertim verò in *Egloga prima* inscripta de Natali Pauli III. ac in *Epist. 1.* directâ eidem Alexandro Farnesio Card. plena encomiis; ibi enim describit itinera per eum suscepta, ut tamquam arbiter bella inter Reges exardescencia sedaret; ut etiam contra Turcas arma sumeret, hortatur, quo secuturum Joseph se insinuat, ubi

Ipse etiam tantæ pars ero militiæ.

Et alibi promittit suos occinere triumphos.

Hos ego carminibus referam fortassis honores,

Atque hæc gesta &c.

Denique eum invocat pro suo Mæcenate

Da veniam, atq; humiles ne dedignare Camænas

Præbens ingenio vela secunda meo.

Secundam Epistolam inscripsit Raynucio Farnesio tunc Adolescenti, mox S. R. E. Card. in qua præstantissimum ejus ingenium commendat, tum mellea facundia disertum, tum in astrologicis, & philosophicis, cæterisque virtutibus etiam militaribus excultum. In fine Epistolæ ut Nigrum Summi Pont. Pauli III. sub protectione regat.

*Tu modo letus ades, cœptisque allabere nostris,
Et mea sub Pauli Numine Vela rege.*

Decima pariter, & undecima, quæ est eadem cum antecedenti, sed meliori stylo conscripta sunt Raynutio directæ, cum esset Cardinalis; ubi suo Patrocinio gloriatur ob comendationes eidem factas tum à Fratre natu minore, tum à Genitore ipsius Card. Raynutii, ut ex sequ.

*Nàm me, cum Frater miro sibi junctus amore
Ultimus è vobis Gallica Regna petens,
Magnopere commendatum tibi vellet haberi
Cumque preces scriptis adderet ipse suis.
Cum mihi vellet idem Pater & tuus, integra facti
Cujus apud memorem gratia semper erit.
Absentem recipis presenti, & pectore amico
Inque clientelam suscipis ipse tuam &c.*

Nec omittenda sunt, quæ in decima canit de Paulo III. circa Eglogam de ejus Natali, quam ediderat.

*Nàm memini, sua dum legeret Natalia, nostro
Carminè, quam scriptis plauderet ille meis &c.*

Nec Nigro defuerunt in Aula Romana validissimæ protectiones, nam Carolus Caraffa Card. S. P. Pauli IV. magnanimus Nepos, ut in Epist. XII. præcipuos ei contulit favores, & præsertim insigne beneficium Ecclesiasticum, eidem anno 1561. collatum sub titulo Prioratus S. Victoris in Patria, quibus alludit scribens

*Nàm mihi dum palma exultat VICTORIS adempta
Nescio quis temerè dum cupit esse PRIOR.
Certassemque diù non ipse favoribus aquis
Protinus auspiciis illa recepta tuis.
Sic inopinanti palmam mihi tradis, & auges
Innumerabilibus non sine laude bonis.*

Quantum etiam charus fuisset Alexandro Mansolo Nobilissimo Romano Patritio, cui à Paulo III. suorum Nepotum cura demandata erat, liquet ex Epist. 3.

*Adriacis tandem rediit Mansolus ab oris
Ille vir, ille animi maxima cura mei.
Venit Alexander magni mihi Numinis instar,
Unde meum Vires suscipit ingenium.*

Ut morem gereret Francisco Sfondrato Cremonensi Patritio Gregorii XIV. Patri Optimo ex legitima Coniuge, eidem plaudit cum Cardinalis esset promotus Epist. 4. & M. Hieronymo Vidæ Patritio adæque Cremon. Albæ Episcopo Poetarum Christifidelium facile Principi Epistola 5. ejusq; libris de arte Poetica editis admodum deditus se prædicat, dicendo

*Noctes, atque dies præcepta Poetica versat,
Quæ das venturis Vatribus ipse tuis &c.*

Gratissimus Præceptoris suo Joanni Musonio sacrat eidem Epist. 6.

plurimum ipsius virtutes efferendo, quinimò indolendo, ut ejus cultissima carmina in lucem edere differret, ubi

*Nullaque Scriptorum venient in monumenta meorum
In lucem, ingenii pignora certa tui.*

Et alibi

*Ergò traduces tacitam sine nomine vitam,
Nec tua succendet pectora laudis amor? &c.*

Eidem etiam Epithalamion occinuit in ejus nuptiis, quod legitur in *Eleg. 3. lib. 2.*

Insignes Viros amicos sibi comparavit, inter quos Romulus Amasæus Utinensis, & Achilles Bocchius, quorum nomina, & Opera laudat Bumaldus, sed melius, Jo: Ovidius Montalbanus in Bibliotheca Bononiensi per similia.

Achilles Bocchius Eques cujus historiar. Bonon. lib. 17. MS. elegantissimo stilo conscriptos Illustriss. Senatus asservat; publici verò juris sunt symbolicarum quæstionum de universo genere, quas seriò ludebat lib. 5. Bonon. in Ædibus novæ Academiae Bocchianæ 1550. impress.

Romulus Amasæus Phil. Doct. Græcarum, & Human. litter. in Archigim. Bonon. Prof. prim. Bonon. Senat. à Secretis, deindè Romæ Secret. Brevium Julii III. P. M. ejus impressum est Orationum Vol. 1. Bonon. ap. Jo: Rossium 1580. latinæ linguæ addictissimus contrà linguam vulgarem bis peroravit Bonon. 1529. ex Varchio in Dial. p. 288. Vixanias in Hist. Bonon. ipsum valdè laudat; Item Justus Riquius Belga in sua Oratione prò auspiciis professionis dicta publ. Bonon., & impressa.

Hæc posui, ut Lector videat quales habuit Amicos, & quales Viros necessitudine conjunctos laudatos etiam à literatissimis S. R. E. Card. Bembo, & Sadoletto, à Lil. Greg. Gyraldo, ab Ant. Riccobono, & aliis pluribus. Cum esset Bononiæ studens iisdem nempe exaravit *Epist. 7.* hoc titulo *de reconciliatione facta inter Romulum Amasæum, & Achillem Bocchium arbitro sese.* Inter alia hæc habentur

*Romulus ætatis decus, & facundia nostræ
Secula quem magno prò Cicerone colent.
Bocchius, & pariter cui vestra Sacraria Musæ
Credita Felsinea primus in historia.*

Laurentii Gambaræ Brixienis Patritii amicitia multum detulit impensè laudando opera, quæ edidit, & præcipuè *de ejus Columbi navigatione, & Expositis.*

Ex Cremonensibus Amicos habuit Balthassarem Stangam S. Antonii Abbatem Patritium integerrimū, ut *ex Eleg. 1. lib. 1.* incipienti

*Balthassar Antistes nostræ Venerabilis Urbi,
Maxima pars animi, cura, decorque mei.*

M. Antonium Paganutium, quem charissimum Socium appellat *Epist. 9.* Musisq; mancipatum laudat, & suorum Carminum Correctorem

Nam

*Nam mea cum legeres aliquando carmina nobis
Ipse tuo monitu non leve calcar eras.
Singula quæ fuerant in eis vitiosa, notabas
Fædæq; iudicio sæpe litura tuo est.*

Curtium Puppium quem celebrat in Poesi versatum, eumq; irridet
Eleg. 12. lib. 1. cum amare cæpisset.

Jo; Petrum Bracchum memoratum in *Eleg. 14.*

Lazarum Labadinum, cui direxit *Eleg. 3. lib. Funerum.*

In Patriam suam quali dulcissimo raperetur amore legatur *Epist. 8.*
ubi multa de ejus antiquitate, nobilitate, fertilitate agrorum,
divitiis, ac potentia in armis loquitur; postmodum ad ingenuas
artes se convertendo eam laudat, cum ibi P. Virg. Maro scientiarum
lac adhuc adolescens ebibisset.

*Quantum Virgilio concedit gloria Vatum,
Debetur tantum docta Cremona tibi
Heic etenim Sacros hausit de fonte liquores,
Cum tener in studiis erudiendus erat &c.*

Memorat, & ibi alios Cremon. Poetas scilicet Georgium Fondulum,
Gabrielem Faernum, antiquissimum Varrum, M. Hier. Vidam,
Franciscum Sfondratum, qui scripsit de raptu Helenæ,
Joannem Musonium Præceptorem suum, Benedictum Lampidium
Pyndari præcipuum latino metro æmulatorem, & denique
doctissimam Partheniam Galleratam.

*Cujus carminibus si demas nomen in illis
Quis summum Vatem non vigilasse putet?
Præter fæmineas, & doctæ Palladis artes
In quibus à teneris docta Puella fuit,
Non minus est græcis, pariterq; imbuta latinis.
Quam canere, & certis psallere gnara modis &c.*

Permulta opera scripsit, verum ad hæredum manus non deveni-
runt, nisi carmina inter quæ non pauca ob characterem non benè
efformatum, & ab antiquitate exesum perlegi nequeunt.

Leguntur tamen

*Egloghæ duæ
Epistolarum liber unus
Poematum divers. lib. unus
Lusuum Juveniliam Eleg. lib. duo
Funerum lib. unus.*

Hæc omnia MS. servantur apud Eruditissimum Avunculum meum,
quæ typis jamdiù edita essent, nisi fortè cordatum Virum, & jugi
studio in conscribendo Martyrologium Ecclesiæ Cremon. dedi-
tum, detinuisent Versus illi *Lusus Juveniles inscripti*, quorum
Auctor, dum esset ægrotus, pænituisset autumarem, Amicos allo-
quendo *Eleg. 7. lib. 2.*

*Si qua, precor, fuerint vobis mea carmina, flammis
Vel date, vel vestra dilacerate manu?*

Nec

*Nec si perveniant alicujus in ora, manusve,
Rideat, & Cineri detrabat ille meo.*

Præter legale, & poeticum studium, quo Nigri animus locupletabatur, ut nihil ipse in vita expeteret, nisi quod esset cum virtute, & laude conjunctum, sonitu, & musica apprimè delectabatur, id exprimit *Eleg. 4. lib. 1.*

*Sum quoque, si cupias, fidibus me scire canoris,
Et canere ad numeros doctus utroque modo.*

Facies, quæ speculum divinitatis ab anima in corpus emanantis vocatur, non erat ei indecora, quinimò eum jucundo aspectu, & decentis corporis structura fuisse habemus ex *Eleg. 4. lib. 1.*

*Nec sum adeò informis facie, vel corpore, & annis &c.
Nec sum plus nimio brevior, nec corpore major,
Sed mensura mei inter utrumque decus &c.*

Ex suis quoque carminibus elicimus, quàm maxima veneratione Sum. Pontifices encomiis, eo vivente, excoluerit, & præcipuè Sixtum V., cujus opera egregia recenset, ejusque liberalitati mirificè applaudit.

Proavunculum meum commendant *Lud. Cavitellus Hist. Cremon. in suis Annal. ad annum 1583.*

Joseph Bressianus in suo libro inscripto Corona Vir. Illustr. lib. 1. part. 3.

Felix Mazza Poeta Parm. in Collectaneis Poematum Parmæ editis anno 1674. per Marium Vignam, quandò ibi Joseph Niger laudatus Avunculus meus laurea legali decoratus est, scribens ante ejus carmina italica hæc verba si accennano le vive memorie di Giuseppe Negri già Segretario del Collegio de' Cardinali, ed elevatissimo Poeta nel trascorso secolo.

Desiderius Monachus Hieronymianus, Frater meus dilectissimus, in editione Belli Grammaticalis Andreæ Guarnæ, quàm fecit anno 1695. in Epist. ad Lectorem hæc ait. Cæterùm si quid exinde voluptatis tibi, eveniet, percipere id tu mihi debere scias, ut me ames, & magis, magisque cum carmina Jo: Lud. Tritavi mei, ac Josephi Nigri Proavunculi Ecclesiasticis muniis admodum noti præscò abstersa pulvere Reip. Eruditorum quantò citiùs ostendam.

Petrus Cannetus Abbas Camald. omnigena eruditione clarissimus Homopolis noster in quadam Epistola 4. Kal. Augusti anni 1697. nobis transmissa hæc scripsit inter alia. Ut vidi Elegiam Gambaræ Poemati præfixam, conieci & ipse licet nominis nescius, eam Nigri illius esse, cujus integrum volumen omni charitum, leporumque medulla ad Ovidianam normam concinnatum memini jamdiù mihi ostensum à Josepho Nigro candidissimi ingenii Viro, Musarum Corculo, Avunculo tuo. Si aliquando Elegias Poetæ clariss. in lucem emittes; profectò rem facies amore illo dignam, quo impensius studes eruditis hominibus vindicandis &c.

In libro cui tit. Spectab. Caus. Patroni ex inclyto Cremon. Colleg. à me composito, & edito anno 1697. de nostro Auctore fit mentio,
ubi

ubi

Jam di

mu

C

Raphael Milius.

li tumulum carere sui nominis monumento; legi-
am S. Sebastiani in Ædibus Divorum Nazarii, &
e, suæ pietatis testimonium cum anno ætatis suæ de-
vix ad Clericatum ascitus eandem Aram picturis
ari jussit, hac inscriptione apposita

De Nigris Benef. ære proprio F. F. MDXXXV. X. Aprilis.

Templo S. Laurentii culto per Monachos Olivetanos,
ul à majori janua habetur sui Genitoris, ac unius ex Fra-
nomen super lapide Sepulcrali

ep. Antonii de Nigris, & ejus Hæredum MDXXIV.

*Jo. Baptistam ejus Filium à Divo Hippolito ad Divum
Laur. translatum Kal. Aprilis MDVIII.*

ro tandem Museolo sub Josephi effigie hæc prostat Epigraphe
*Joseph de Nigris J. U. D. clarissimi nominis Poeta Sacri S. R. E.
Card. Collegii à Secretis, aliisque Ecclesiasticis muniis insi-
gnitus Lucie de Nigris Joannis Lud. Arisii Uxoris anno
MDCLVI. Propatruus major Romæ decessit Anno MDIXC.*

Propinquis nostri Josephi temporibus duo alii florere Viri Illustres
eodem nomine, & cognomento ferè similes, quos hic memoro,
nè ab aliquibus cum meo confundantur.

Joseph Niger Nepos Stephani U. C. ex insigni Oppido Casalis Majo-
ris Cremonensis, ex cujus ingenio prodierunt Scholia ad Idylia
Theocriti, quorum MS. servat Bibliotheca Ambrosiana Mediol.
Hunc memorant *Cardanus lib. 19. de subtilit. & Kempius de Osculis
dissertatione 18. §. 21.* quò Lectorem remitto, nos verò de eo in no-
stro secundo Volum. Cremonæ Literatæ ad annum 1540.

Joseph Nerius J. C. Perusinus, qui anno 1619. edidit *Analectorum*
lib. duos, in primo præter ea, quæ ad jus pertinent varia tam in
sacra, quàm in profana historia, & quædam in Tacito explicuit,
illustravit, & commendavit. In secundo juris Auctores explican-
tur, & antiqui mores tam sacri, quàm profani censuræ, & critica
quædam admiscuntur.

Eod. Anno.

Ludovicus Aymus Melchioris J. C. Clarissimi filius J. C., & ipse
doctissimus pro Patria Orator apud Mediolani Supremum
Moderatorem, hoc anno à Philippo II. Hisp. Rege, post Medio-
lani Præturam Senator Amplissimus constituitur, cujus inclytæ
dignitatis die 29. Martii omnium plausibus possessionem adeptus
est; in ea quippè virtutum omnium specimina semper exhibuit.

Diversas Allegationes in Jure, castigato calamo conscripsit,
quarum multæ typis vulgatæ circumferuntur, ut pluriès in Patriæ
Bibliothecis vidimus. Cremonæ moritur, & in Ecclesia Divi
Bartholomæi tumulatur cum Epitaphio, ex quo alia apparent à
nobis non recensita.

Ludo.

*Nec si perveniant alicujus in ora, manusve,
Rideat, & Cineri detrabat ille meo.*

Præter legale, & poeticum studium, quo Nigri animus locupletabatur, ut nihil ipse in vita expeteret, nisi quod esset cum virtute, & laude conjunctum, sonitu, & musica apprimè delectabatur, id exprimit *Eleg. 4. l. 1.*

*Sum quoque ... fidibus me scire canoris,
Et ... doctus utroque modo.*

Facies, quæ spe ... anima in corpus emanantis vocatur, non erat ... eum jucundo aspectu, & decentis corporis ... ex *Eleg. 4. lib. 1.*

Nec sum adeò infor... annis &c.

Nec sum plus nimio brev...

Sed mensura mei inter u...

Ex suis quoque carminibus elicimus, quæ ... tione Sum. Pontifices encomiis, eo vivente, excolu- tum V., cujus opera egregia recenset, ejusque applaudit.

Proavunculum meum commendant *Lud. Cavitellus Hist. ... in suis Annal. ad annum 1583.*

Joseph Bressianus in suo libro inscripto Corona Vir. Illustr. lib. 1. part. 3.

Felix Mazza Poeta Parm. in Collectaneis Poematum Parmæ editis anno 1674. per Mariam Vignam, quandò ibi Joseph Niger laudatus Avunculus meus laurea legali decoratus est, scribens ante ejus carmina italica hæc verba si accennano le vive memorie di Giuseppe Negri già Segretario del Collegio de' Cardinali, ed elevatissimo Poeta nel trascorso secolo.

Desiderius Monachus Hieronymianus, Frater meus dilectissimus, in editione Belli Grammaticalis Andreæ Guarnæ, quam fecit anno 1695. in Epist. ad Lectorem hæc ait. Caterùm si quid exinde voluptatis tibi, eveniet, percipere id tu mihi debere scias, ut me ames, & magis, magisque cum carmina Jo: Lud. Tritavi mei, ac Josephi Nigri Proavunculi Ecclesiasticis muniis admodum noti prisco abstersa pulvere Reip. Eruditorum quantò citiùs ostendam.

Petrus Cannetus Abbas Camald. omnigena eruditione clarissimus Homopolis noster in quadam Epistola 4. Kal. Augusti anni 1697. nobis transmissa hæc scripsit inter alia. Ut vidi Elegiam Gambaræ Poemati præfixam, conieci & ipse licet nominis nescius, eam Nigri illius esse, cujus integrum volumen omni charitum, leporumque medulla ad Ovidianam normam concinnatum memini jamdiù mihi ostensum à Josepbo Nigro candidissimi ingenii Viro, Musarum Corculo, Avunculo tuo. Si aliquando Elegias Poetæ clariss. in lucem emittes; profectò rem facies amore illo dignam, quo impensiùs studes eruditis hominibus vindicandis &c.

In libro cui tit. Spectab. Caus. Patroni ex inclyto Cremon. Colleg. à me composito, & edito anno 1697. de nostro Auctore fit mentio,

ubi memoratur Raphael Milius.

Jam diximus Josephi tumulum carere sui nominis monumento; legimus tamen ad aram S. Sebastiani in Ædibus Divorum Nazarii, & Celsi Cremonæ, suæ pietatis testimonium cum anno ætatis suæ decimo septimo vix ad Clericatum ascitus eamdem Aram picturis egregiis ornari jussit, hac inscriptione apposta

Joseph de Nigris Benef. are proprio F. F. MDXXXV. X. Aprilis.

Ibi pariter in Templo S. Laurentii culto per Monachos Olivetanos, non procul à majori janua habetur sui Genitoris, ac unius ex Fratribus nomen super lapide Sepulcrali

Sep. Antonii de Nigris, & ejus Hæredum MDXXIV.

Per Jo. Baptistam ejus Filium à Divo Hippolito ad Divum Laur. translatum Kal. Aprilis MDVIII.

In nostro tandem Musæolo sub Josephi effigie hæc prostat Epigraphe

Joseph de Nigris F. U. D. clarissimi nominis Poeta Sacri S. R. E.

Card. Collegii à Secretis, aliisque Ecclesiasticis muniis insignitus Lucie de Nigris Joannis Lud. Arisii Uxoris anno MDCLVI. Propatruus major Romæ decessit Anno MDIXC.

Propinquis nostri Josephi temporibus duo alii florere Viri Illustres eodem nomine, & cognomento ferè similes, quos hic memoro, nè ab aliquibus cum meo confundantur.

Joseph Niger Nepos Stephani U. C. ex insigni Oppido Casalis Majoris Cremonensis, ex cujus ingenio prodierunt Scholia ad Idylia Theocriti, quorum MS. servat Bibliotheca Ambrosiana Mediol. Hunc memorant *Cardanus lib. 19. de subtilit. & Kempius de Osculis dissertatione 18. §. 21.* quò Lectorem remitto, nos verò de eo in nostro secundo Volum. Cremonæ Literatæ ad annum 1540.

Joseph Nerius J. C. Perusinus, qui anno 1619. edidit *Analectorum* lib. duos, in primo præter ea, quæ ad jus pertinent varia tam in sacra, quàm in profana historia, & quædam in Tacito explicuit, illustravit, & commendavit. In secundo juris Auctores explicantur, & antiqui mores tam sacri, quàm profani censuræ, & critica quædam admiscuntur.

Eod. Anno.

Ludovicus Aymus Melchioris J. C. Clarissimi filius J. C., & ipse doctissimus pro Patria Orator apud Mediolani Supremum Moderatorem, hoc anno à Philippo II. Hisp. Rege, post Mediolani Præturam Senator Amplissimus constituitur, cujus inclytæ dignitatis die 29. Martii omnium plausibus possessionem adeptus est; in ea quippè virtutum omnium specimina semper exhibuit.

Diversas Allegationes in Jure, castigato calamo conscripsit, quarum multæ typis vulgatæ circumferuntur, ut pluriès in Patriæ Bibliothecis vidimus. Cremonæ moritur, & in Ecclesia Divi Bartholomæi tumulatur cum Epitaphio, ex quo alia apparent à nobis non recensita.

Ludo.

D. O. M.

Ludovico Aymo post egregiè navatam operam Philippo II. in componendis Dolani Senatus rebus, Mediolani Pratori, mox Reg. Duc. Senatori vita functo Anno MDLXXXVI. Ann. Ætat. suæ L.

Eumd. memorat cum laude celeberrimus *Præses Menocbius in cons. 206. num. 3. Horat. Landus in Senat. Mediolan. lib. 5.*

Cavitell. in Annal. anno 1582.

Antonius Campus Hist. lib. 3.

Bressianus in Coll. J. C.

Petrus Pectorelus J. C. in adnotationibus ad Statuta Civitatis Buxeti sub Rubr. 53. de eod. sic habet. ità consulvit nunquam satis laudatus Vir, & Excell. D. Meus D. Lud. Aymus J. C. Cremonensis, nuperimè proptèr admirabilem ejus doctrinam cooptatus in ordine Illustriss. DD. Senat. Mediol.

Eod. Anno LXXXII.

BENIGNUS de Abiatis, sive de Ablaticis, August. Theologus, & Sacrarum Literarum expertissimus interpres, cujus auctoritate pro similibus disputandis Cremonæ fuerat instituta Academia, cui crebrò intererat Nicolaus Cardinalis Sfondratus Cremonensis Ep. ad Summum Pont. fastigium exindè elatus, qui Benignum ut Fratrem alterum prædiligebat. Nobilissimos Ordinis sui gradus occupavit, nam ter fuit Vicarius Generalis, scilicet in Alexandria Comitii 1582., Vitellianæ 1587., & Cremonæ 1594. Summis Viris tum in dignitatibus, tum in literis admodum gratus, meritis tandem, & virtutibus gravis, senioq; confectus, die 30. Septembris 1603. in Patria naturæ concessit. Servat Augustiniana Bibliotheca Cœnobii Cremonensis partem suorum operum M. S., quæ sunt, ut vidimus *Concionatoria Tom. 2. in 4.*

Ipsam celeberrimam Bibliothecam, quam innuimus, Benignus à fundamentis erigi curavit, picturivè, ac pretioso marmore, extructis columnis ornari, ad cujus memoriam super interiori januæ fastigio hæc legitur Epigraphe.

Bibliotheca hæc Catholicæ Majestati dicata, Patrie ornamento constructa, & Studiosorum commodo oblata per Fr. Benignum Ablaticum Cremonensem expensis Conventus, & Amicorum. Anno Dñi MDXCII.

P. Calvus Mem. Hist. Congr. Aug. Insubriæ; ejusdem meminit annis, quibus fuit Vic. Generalis.

Pau. Æmilus Barbarossa, e Trivilio celeberrimus Scriptor Augustinianus, Benigno ejus librum doctissimum direxit, cui tit. Divini Amoris Encomia &c.

Bressianus in Corona Vir. Illustr.

Verum cum de hac celebri Bibliotheca sermo sit, ut iterum omnibus innotescat, qua supellectile manuscriptorum pretiosa abundet, præter alios Neotericos à me suis locis referendos, apponam Codices MS. quos recenset ibi asservatos *Antonius Possevinus App. Sacr. Tom. 3. in Catalogo MS., & sunt.*

Bea-

Beatus Simon de Cremona Ordinis Eremitanorum in quatuor sententiarum libros.

Ejusdem lectura super Textum Magistri. Tractatus de Indulgentia Assisij.

Ejusdem secundum, & tertium opus Quadragesimale.

Ejusdem opus prædicabile in Epist. per totum annum Dominicales.

Ejusdem Sermones Dominicales per totum annum.

Ejusdem Sermones de Sanctis per totum annum.

Ugolinus de Urbe veteri Ord. Eremitarum in quatuor sententiarum.

Ejusdem tractatus de Deo trino simul cum tractatu de communicatione idiomatum in Christo Magist. Nicolai Ord. Eremitarum.

Augustinus de Ancona, super, missus est.

Ejusdem quæstiones variæ super Evangelia.

Idem super Epistolas Canonicas; Idem de Amore Spiritus Sancti.

Postillæ super Lucam, & continuatio in Can. Canticorum Card. Ægidii Romani, cum expositionibus Proemiorum Bibliorum.

Idem in librum de bona fortuna.

Augustinus de Esculo Ord. Eremitarum in Evangelia Dominicalia totius anni.

Joannis de Persico Cremonensis Ordinis Eremitarum Historia Scholastica, & aliæ expositiones super Biblia, & contra Judæos, & contra errorem rebellum Ecclesiæ.

Ejusdem Postillæ super Evangelia Dominicalia totius anni.

In Dialecticam item Petri Hispani, & S. Thomæ librum fallaciarum.

Richardii quæstiones disputatæ.

Sermones de S. Odone de Castro Gandulsi, Episcopi Tusculani.

Ejusdem Sermones Dominicales.

Policraton, sive Civitatis Domini D. Policrati.

Sententiæ ex Doctoribus ad materias applicatæ.

Gulielmus de Lignago, Ordinis Eremitarum in quatuor libros Senten.

Tertia Pars libri, qui dicitur Egredimini; F. Albertini de Mantua Ord. Eremitarum.

Ejusdem Quadragesimale incompletum, & Quæst. de Cælo, & Mundo.

Distinctiones F. Nicolai de Biardo Ordinis Eremitarum.

Sermones Mag. Jacobi de Viterbio Ordinis Eremitarum.

Idem de Regimine Christiano ex quibusdam Postillis in Genesim.

Alexander de S. Clepido Ordinis Eremitarum de Ecclesiæ potestate, unitate, paupertate ad Summum Pontificem.

Postillæ in Epistolas D. Pauli à Petro de Tarantasia conscriptæ.

Liber fontis vitæ, sive de intelligentiis Avicebron cum pluribus opusculis sine nomine.

Conclusiones Henrici Doctoris Theologi Archiepiscopi Magdeburgensis, & Legati in Concilio Basiliensi.

Exempla S. Scripturæ ad diversas materias F. Nicolai de Hamapis Patriarchæ Hierosol.

Summa Mag. Prepositui cum multis aliis Tractatibus sine nomine.

- Almansor Abubecri filii Zachariae translatus de Arabico in latinum per Magist. Gerardum Cremonensem Ord. Eremit.*
- Summa Casuum F. Brocardi Theutonici Ordinis Prædicatorum, & Summa de septem vitiis capitalibus sine nomine.*
- Sermones Prædicabiles Danielis Patriarchæ.*
- Sermones Prædicab. Magistri Augustini de Cremona Ordinis Eremit.*
- Sermones Prædicabiles Petri de Cremona Ord. Eremit.*
- Manipulus florum Magistri Thomæ de Hibernia, & Socii Sorbonici.*
- Abbreviatio Ocham de Hæresi, & de Hæreticis per Henricum Zemerem Theologum licentiatum.*
- Fantinus Vallareffo Cretensis Archiepiscopus, & Eugenii IV. Pont. Max. Legatus ad Insulam Cretensem de rebus fidei.*
- Joannis Bellethi summa de divinis officiis, & sermones prædicabiles.*
- Petrus de Candia in primum sententiarum.*
- Figure Vet., & Novi Testamenti per F. Fran.^{cum} Ordinis Eremitarum.*
- Sermones Dominicales, & Festivi per totum annum Magistri Gerardi Doctoris Theologi, & tunc Lectoris Perusii.*
- Summa copiosa Quæst. Casuum conscientie Fratris Joannis Ord. Eremit.*
- Sermones prædicabiles, & pro mortuis Fratris Albertini de Cremona Ordinis Eremitarum.*
- De Testamentis, & Codicillis Martini de Fano Ordinis Prædicatorum.*
- Summa collationum Mag. Joan. Galensis, & Jo. Variensis de vita, dictis, moribusque Philosophorum, & scriptum in lib. Ethic. incompleta.*
- Sermones Festivi Fratris Antonii Bacalaurei.*
- Sermones festivi incompleti Mag. Gregorii de Cremona Ord. Eremit.*
- Summa virtutum, & vitiorum Theophili Bacalaurei Ord. Minor.*
- Sermones Prædicabiles, & quædam alia Mag. Petri Hispani.*
- Sermones Fratris Antonii de Peruso.*
- Summa de Virtutibus, & vitiis, & de Sacramentis Jacobi de Napoli Ordinis Eremitarum.*
- Abbas Joachin in Hieremiam.*
- Joannes Saracenus in librum de Cælesti Hierar. Dionysii Areopagite ad Mag. Joan. de Sacaberis.*
- B. Isaac Syrus de contemplationis perfectione.*
- Sermones super Epistolas totius anni Fr. Bartholomæi de Bononia Ordinis Eremitarum.*
- Bartholomæus Anglicus de rerum proprietatibus.*
- Sermones Prædicatorum Magistri Nicolai de Cremona Ordinis Eremit.*
- Thomas Anglicus in B. Augustinum de Civitate Dei.*
- Expositio in Epistolas Pauli ex diversis lib. S. Augustini collecta.*
- Scriptum in quartum sententiarum sine nomine.*
- Scriptum in tertium sententiarum sine nomine.*
- Item super primum sententiarum sine nomine.*
- Summa Theologie sine nomine.*
- Sermones ad diversos Status spectantes, & de aliquibus festis.*
- Summa extracta ex summa Manaldi. Sermones Dominicales.*

De illuminatione animæ, & ejus salute secundum auctoritates diversorum Doctorum.

Plures lib. Veteris, & Novi Testamenti cum glosis.

Opus super Cantica Canticorum.

Acta, & gesta Sanctorum à S. Andrea, usque ad Festum Assumptionis inclusivè.

Postillæ super Matthæum.

De rerum proprietatibus ferè totam collectum ex Sententiis S. Augustini.

Sermones per totum annum.

Super Evangelia Joannis.

Liber dictus summa collectionum, cum libro dicto. Oculus moralis.

In lib. Ecclesiastici.

In Psalmos expositio copiosa.

Postillæ in Psalmos copiosæ.

Alphabetum narrationum.

Sermones Dominicales, & Festivi per totum annum.

Eod. Anno LXXXII.

Bonus Chiesa J. U. D. Judex causarum in Foro Archiepiscopali Ravennæ sub Christophoro Boncompagno Archiepiscopo, indè à secretis Concilii Provincialis eodem anno in Ecclesia Metropolitana celebrati, & demùm Vicarius Generalis electus, quem recenset Hieronymus Rubeus *Hist. Ravennæ lib. 11. anno 1582.* hisce verbis.

Christophorus Archiepiscopus Vicarium suffecit sibi Bonum Chiesa, quem diximus Jurisconsultum Cremonensem, præstanti Virum eruditione.

Clemens Flammenus in Castillionea pag. 165. hunc memorat, sed Homobonum Christianum appellat, è Castroleone, & scribit obiisse anno 1601. in loco Crespini, dum ibi cum Archiepiscopo Visitationi diocæsanæ incumberet.

MDLXXXIII.

Hieronymus Burgus Abbas, Can. Reg. in Patrio Monasterio S. Petri de Pado literis Græcis, Hebraicis, Latinis admodum peritus, Medicinæ, & Philosophiæ Doctor, ac quolibet scientiarum genere ornatus, insigni sui ipsius demissione, ac in Deum religione præclarus. Multa composuit, quæ ad verso fato nobis retruduntur.

Laudatur à Cavitello in Annal.

A' Bressiano in Corona Vir. Illustr. parte 3.

Eod. Anno.

Petrus Paulus Riva ex Ord. Min. Conventualium Seraphici sui Institutoris Sanctissimi, ac Tutelaris mei, impensè devotus, ut in via Domini meliùs dirigeret Fratres suos, qui Tertiarii vulgari vocabulo appellantur. Parmæ per Hæredes Seth Viotti

anno 1583., ut in lucem ederetur, curavit, hoc opusculum cum suis adnotationibus, & additis.

Regola del Terz' Ordine sotto l'obbedienza delli Padri di S. Francesco di Cremona, con l'Indulgenze ad esso concesse, & altre devozioni.

Eod. Anno.

JOannes Baptista à Cremona tacito Gentili cognomento, more apud antiquos Monachos solemniter, à Cremona Patria dictus, in insigni Monasterio S. Michaelis Muriani propè Venetias Camaldulense Institutum professus, in Italicum sermonem traduxit

Vitam S. Placidi Abbatis, & Martyris à Gordiano conscriptam, ediditquè Venetiis anno 1583.

Thomas de Minis Mon. Camald. in Hist. sui Ordinis MS., quæ servatur in Bibl. Angelorum Florentiæ lib. 4. cap. 40. pag. 298.

Hæc habui à doctis. amico sæpiùs laudato, D. Petro Canneto Abbate Camaldul., verùm *Ant. Possevinus in Appar. sacro Joannem Baptistam à Crema, non autem à Cremona appellat.*

Eod. Anno.

Petrus Bozola eruditus Patriæ Bibliographus, imprimi Placentiæ hoc anno curavit opusculum inscriptum, *M. Tullii Ciceronis Consolatio, liber, quo se ipsum de Filie morte consolatus est, nunc primum repertus, & in lucem editus.*

In Epistola nuncupatoria Illustriss. & Excellentiss. D. Vespasiano Gonzagæ Columnæ Duci Sablonetæ &c. hæc leguntur.

Illius libri copiam multis fecit in hac nostra Civitate primus omnium Nobilis Juvenis expectationis incredibilis, qui hoc anno juri Civili Bononiæ operam dedit, quiq; affirmavit se ab iis Viris doctissimis audivisse, qui illic humanitatis publicè profitentur literas, libellum hunc non adulterinum, & subditivum, sed verum, & Ciceronis esse naturalem.

Nonnulli quidem dubitant, an hoc opusculum sit à Cicerone compositum, & præcipuè Riccobonus, Lipsius, & Jo: Gulielmius illud adscribunt Carolo Sigonio. Circa hoc consule Teisserium in *Elogiis Hom. Sap. gallicè conscriptis, nec non Imperialem in Museo Histor. pag. 58. 59.*

Eod. Anno.

Matthæus Cattaneus ex Oppido insigni Castrileonis, qui ætate annorum quinque pustularum morbo infectus, oculorum aciem amisit, at quod pupillis defuit, purgatæ menti transmisit obdiutina cujusdam eruditi Viri præcepta; nam Juvenis effectus, publicè literas politiones, & grammaticam docuit; miro ejus audientium, & Concivium omnium stupore. Fuit, inquam, ingenii exactissimi, ac latini carminis cultor diligentissimus. Nonnulli ejus versus habentur excusis in Annal. Cavitelli, & in laudem Romani Burgi præmissi vitæ, quam scripsit de Beato Geroldo, quos eruditionis gratia hîc recenseo, ut eruatur facilitas, & suavitas in similibus explendis.

*Felix prole Virum Germania, quem talit olim
 Clara decus Colonia,
 Obscuro, tenuique utroque parente creatum,
 Sed cætera insignem, ac gravem:
 Ante salutatum Gallæcum in finibus illo
 Templo Jacobi maximo,
 Corpora visentem procerum Pauliq; Petriq;
 Christi hinc sepulchrum nobile
 Excipit Eridano nimum vicina Cremona.
 Tibi hic, Gerolde, scilicet
 Metæ mortis erant; erat extrâ mania cæso,
 Dum fers opem, impia manu
 Hic requies intrâ, templumq; aræq; Sacer dos
 Miraculis tot debita.
 Voti facta potens per te hæc, quam sæpè recessit
 Cæde expiata Civitas?
 Quàm bene posteritas post tot quoque sæcula grata est?
 Quàm ritè Burgi mens pia
 Nunc monumenta situ tua vindicet? ore rotundo,
 Tbuscoque, ut illustrat sono?
 Tu memoris populi memor esto; & perge precando
 Civem hunc juvare tam Pium.*

Iste Cattaneus fuit genitor Papyrii ex Mediol. Senator, de quo suo loco; ejus quidem Præceptor, & Avunculus extitit Baptista Dossena præbyter Sæcularis apprime doctus, qui refertur à *Cavittello in Annal. ad annum 1583. in fine.* Eundem memorat *Clemens Flammenus in Castellionea.*

Verùm cum de cognomine Dossenæ sermo fit, & ut locus sit veritati, animadvertendum est in sæpè allegato *Amphit. Legali par. 1. in syllabo eorum,* qui pendente impressione ad notitiam Auctoris pervenere, *not. lit. D.* memoratum fuisse Dossenam Cremonensem, qui scripsit *Tractatum de Salariis Sententiarum &c.* cum verè hic Dossena fuerit Mediolanensis, & nomine Ferdinandi, non quidem J. C. Egidium Dossenam Cremonensem recensitum à *Phyfico Lazaro Grandi in libro, cujus tit. I secreti medicinali &c.* à quo suscepit *Equivocum Amphit. Legalis Nobiliss. Auctor.*

Eod. Anno.

Ludovicus Stanga Sacri Ord. Præd. Alumnus, in sæculo Jacobus Antonius, sapientia, religione, nobilitate, & meritis terè omnibus sua ætate præferendus, celeberrimus planè in carminibus conscribendis, ab ipso invictissimo Imperatore Carolo V. Mediolani laureo diademate omnium plausu præcingitur. Summo exindè in honore, & pretio Romæ, & Neapoli habitus est, duci namq; Vincentio Caraffæ, ac Alphonso Davalo Vasti Marchioni, & Piscariæ valida fuit familiaritate coniunctus. Fertur scripsisse,

ut

ut notat *Cavitellus* disertissimis verbis in suis Annalibus ad ann. 1583.

Carmina varia, tum latino, tum Hetrusco metro. De cognominibus Familiarum Patriæ suæ, & aliarum ferè omnium Civitatum, & Oppidorum receptis ab Omnipotente Deo, Angelis, Cœlis, Astris, Elementis, Arboribus, Herbis, Gentibus, Provinciis, Civitatibus, Oppidis, Vicis, & Pagis, nec non & ab Animantibus tam terrestribus, quàm volatilibus, & Aquaticis, ab Hominibus, membris propriis, nominibus, moribus, vitiis, scientiis, artibus, artificiiis, officiis, gradibus, & dignitatibus, nec non impressis ex mente Superiorum suorum.

Opus quidem tam celebre desideratur, quamvis id ab Auctore nostro conscriptum, præter *Cavitellum* ejus Coævum, confirmet *Joseph Bressianus* in sua *Corona Vir. Illustr.*

In inclyto suæ Patriæ Cœnobio Ludovici depictum prototypon servatur, laurea sanè redimitum corona.

Alter Ludovicus ex hac insigni stirpe vivebat sæculo huic proximè anteacto, Castrinovi Buccæ Abduæ Comes, cui à Duce Mediolani concessum fuit, ut construi faceret Fortalitium in dicto suo Feudo. Id habetur ex literis Ducalibus in officio Statutorum Mediolani dimissis lib. O. pag. 237.

Eod. Anno LXXXIII.

Hieronymus Cremonensis, vulgò Campaneola, Monachus Olivetanæ Familiæ conspicuus, consilio providens, ac moderatione spectabilis, plura suæ Religionis munera obiit perquam egregiè, demùm hoc anno Proabbas Generalis eligitur, ut ex *Hist. Olivetana Secundi Lancellotti lib. 1. ergà finem, & lib. 2. cap. 58.*

Hunc reor esse præclaræ stirpis de Amatis, quæ Viticeti Feudo in Agro Cremonensi insignita fuit, nam hisce temporibus inter Olivetanos eminebat Hieronymus de Amatis, de quo *Raphael Moneta* in *Tumulo illustrato Divi Satyri cap. 12.* hæc habet R. D. D. Hieronymus de Amatis de Cremona, Abbas insignis Monasterii S. Mariæ de Bedagio Ord. Montis Oliveti, Diœcesis Mediolan. interfuit cum B. Carolo Borromæo Cardinali Archiep. Mediol. recognitioni SS. Corporum Victoris, & Satyri in Portiana Basilica Mediolani anni 1576.

Idem *Lancellotus cap. allegato* duos alios Cremonenses inter sui Ordinis Vicarios Generales recenset, & scilicet anno 1421. Benedictum, & Angelum 1580., quorum cognomina ignorantur, quinimmò lib. 1. ad annum 1590. ipsum Angelum Antistitem Generalem electum ostendit in Comitibus Montolivetensibus, & successivè irritam ejus electionem indigitat.

Quando Olivetani cæperint Cremonæ, tum in Monasterio Divi Thomæ, tum in illo S. Laurentii, ac in agro Cremonensi apud Monasterium S. Joannis in Deserto nunc suppresso, consule eundem

dem Lancellottum lib. 2. cap. 36., & 58. ibi etiam anno 1476. memoratur Nicolaus Salandius Cremonensis Vir integerrimus, illius Abbatix Commendatarius.

Eod. Anno.

A Nonymi Cremonenses hoc anno in celeberrima Academia Antiquissimæ Urbis Ravennæ adnumerantur: *Ex Hieronymo Rubeo in Historia Ravennate lib. 11.*, qui refert eo anno doctorum hominum, qui moralem Philosophiam, literasque humaniores colerent Conventum initum esse, cui Academiæ nomen pro Itolorum more factum fuit. Hos inter quamplures ex Cremonensibus censebantur Academici. Hæc postmodum Academia Informium cognomentum sortita fuit, vivitque adhuc vegeta in Asceterio Classensi Monachorum Camaldulensium translata, Concordium nomine mox assumpto. Fusè hæc prosecutus fuit Petrus Cannetus Abbas Camaldulensis Amicus noster, eruditissimus in proloquio ad Miscellaneas Poeticas anno 1687. Bononiæ vulgatas. In Tantæ Academiæ supremum decus prætereundum non est, ut quicquid eidem summæ laudis accedere posset, hoc anno labentis sæculi 1700. dum hæc scribimus, ipsa obtinuerit; In hoc namque gloriosissimo cœtu, ut indicat Catalogus editus anno præcitato 1687., efflorebat Eminentiss. *Jo: Franciscus Albanus*, qui proximis diebus, nono scilicet Kalend. Decembris ad Summi Pontificatus apicem erectus. Clemens XI. appellatus est; quem Deus incolumem nobis perpetuò conserve.

In hoc insigni congressu, hujus operis Auctor (absit ambitio) etiam adscribitur, qui cum esset Ravennæ anno 1688. die 4. Maii ibi orationem de more habuit, in qua probavit, detractionem magis, quàm laudem conferre ad rectè vivendum; tunc Academiæ Principe Com. Hieronymo Rota Patritio Ravennate literis, & nobilitate perspicuo, quem mors adhuc ætate florentem superioribus annis Reip. Literariæ, & mihi, maxima benevolentia eidem obstructo, eripuit.

Eod. Anno.

CÆsar Pollitius Ordinum Civitatis Cremonæ Conservator, & Decurio, ex præclaris hujus ætatis ingeniis incredibili quippè labore, & studio magnum peregit volumen in Archivio Cremonæ servatum, cujus talis est titulus.

Tomus Ordinum, Ordinationum, Reformationum, Provisionum, & Jurium Ill. Communitatis Civitatis Cremonæ à Casare Pollitio ex Consiliariis, & nunc Ordinum Conservatore p.^{te} Ill. Communitatis nuper cum summa diligentia in lucem emissus, & brevi epilogo ditatus, Patriæ suæ, ac Ill., & Magnificis Consiliariis Collegis ad negotia discutienda, Veritatemq; eruendam, & publicum regimen conservandum dicatus, & in concione pub. Generali Consi.

Consiliariorum oblatas Anno Domini N. Jesu Christi millesimo, quingentesimo octuagesimo tertio mense Decembri Ser.^{mo}, & Invid.^{mo} Philippo Hispaniarum Rege Mediol. Duce regnante, quem Deus Opt. Max. perpetuò felicem conservet.

Utinam in Archivio ad Tanti Viri memoriam, & ad maximum nostræ Patriæ commodum perpetuò serventur hæc folia; caveantque Ordinum Conservatores, qui pone me perspicuum munus occupabunt, ne hic Reip. nostræ thesaurus surripiatur, aut quoquomodo disperdatur.

MDLXXXIV.

Bernardinus Campus ætate sua Pictor celeberrimus, ac cum prisca Pictoribus fama, gloriaque certans, cujus opera effectis lineamentis, coloribus, artisque corporum mensuris, ita proximè ad naturæ elegantiam accedunt, ut non minus obstupescant omnes, quàm oblectentur. ita de eo legitur in diplomate Marchionis Piscariæ Francisci Ferdinandi Avalos ab Aquino diei primæ Decembris 1562., quod refero de eo scribens ex professo in meo Libro de Pictoribus Cremonensibus. Hic enim mihi sufficiat indigitare eum hoc anno edidisse opusculum, cui tit.

Parere sopra la Pittura.

Id composuit, ut votis annueret Insignium Pictorum Antonii Uti-nensis à Caravagio, ac Brandimartis à Turre Cremonensis. legitur adiectum, ut vidimus, Alexandri Lami libro, inscripto

Discorso intorno alla Scoltura, e Pittura &c.

Eod. Anno.

Joannes Clemens Schitius Federici Domini Castri Didonis F. J. U. D. Collegio Patriæ adscriptus die 30. Martii 1571. Ecclesiæ Cathedralis Canonicus, ac in alma Urbe literis, aliisque titulis clarus; quamvis ex sui eruditissimi ingenii monumentis nihil ad nostras manus pervenerit, attamen, eo mandante, anno 1602. ex Typographia Patavina Laurentii Pasquati vulgata fuere

Responsa diversorum Clarissimorum J. C. in causa Prælationis inter Feudatarium ob merita sanguine Nobilissimum, & Fur. Conf. & Marchionem Honorarium, qui feuda emit.

Hæc tria Responsa fuerunt ab ipso Schitio dicata Præstantissimo Vi-ro Jacobo Maynoldo Cremon. Patritio tunc Regio Mediol. Senatori mox Excell.^{mi} illius Senatus Principi. Primum est Sfortiæ Oddi Perusini. Secundum Marci Ant. Peregrini Paduani. Tertium Octaviani Picenardi J. C. Coll. Cremon. de quo erit sermo in Tertio Volum.

Memorant Schitium *Bressianus in Coll. anno 1571.*

Franciscus Zava in Epist. 1. lib. 1. & Ep. 2. lib. 4.

Lamus in Somnio Cant. 2. pag. 32.

Ant. Campus bist. lib. 3. anno 1584.

Diximus superiori loco, ubi de Jo: Baptista Schitio habitus fuit sermo, Progeniem Schitiam à Jacobo Oldroando nuncupato Schizza provenisse auctoritate *Cavitelli* nostri; verùm cum circa hujus familiæ derivationem ex *Dempstero* aliquid deprompserit creditis. J. C. *Foannes de Scitonis*, illud hîc placet attingere. Narrat itaque Thomas Dempsterus J. C. Baro Mureskiæ Scotus, olimque publicus Professor in Universitate Bononienli (in ejus apparatu ad Historiam Scoticam ædito Bononiæ anno 1622. in 4. existenti in Bibl. Ambrosiana, libro 2. cap. 18. pag. 112. 113.) Ex inueterato Scotorum more militandi apud exterarum Nationum, & præcipuè Italicarum, Gentem illam Scoticam paulatim traxisse consuetudinem in Italorum Societatem, ac fœdus transeundi, ibique procul à Patria fortunarum suarum figenti Domicilium, ut minùs mirum sit, ubiq; Italiæ Scotorum nobiles Familias vigere: Dein exemplificat in Nobili Familia de Schitiis, quam Cremonæ, Mantuæ, & Veronæ efflorescentem à Scotia oriundam testatur. Alias pariter asserit Nobiles Familias vigere à Scotia oriundas, scilicet de Riariis Savonæ, Bononiæ, Imolæ, de Baronibus Florentiæ, de Marescottis Bononiæ, de Scottis Mantuæ, Placentiæ, & Mediolani. Cui addenda est illa de Scitonis, quam à Scotia oriundam testantur *Crescentius in Corona Nobilit. Italica p. 2. in Amphiteatro Nobilit. Mediol.* ubi agit de Familia Dugnana, nec non *in Tractatu Nobilit. edito à Com. Jo: Nicello Placent. lib. 2. cap. 8. num. 22. Abbas Pbil. Picinellus in Athenæo Literator. Mediol. fol. 287. 301. Abbas Gbilinus in Theatro Literatorum p. 2. pag. 143. eamque à Scotia in Italicam migrasse tradit Hæctor Bobetius in Hist. sua Scotorum lib. 18. sub anno 1450. fol. 371.*

Eod. Anno.

Joannes Maria Parolus summæ eruditionis vir, & Musis Italicis omninò deditus, vulgavit Cremonæ apud Christophorum Dragonium 1584. opusculum octavis rythmis, ut ajunt conscriptum, & dicatum Octaviano Canturio nob. Cremon. cui tit.

Le lagrime di San Pietro.

Trattato in compendio della bellezza secondo l' opinione di diversi Filosofi, librum, quem sub nomine Amadei Arcipavolæ in Oppido Casalis Majoris excudit, sine anni appositione eidem Canturio nuncupatum.

Della Bellezza della liberalità. Ibidem scripsit pariter nonnulla carmina in laudem Hieronymi Tromboni, edentis Vitam S. Hononi Cremonensis.

Laudatur Parolus à *Cesare della Porta* in Epistola nuncupatoria suæ Tragediæ, quam Delpham inscripsit, ut inferiùs.

Eod. Anno MDLXXXIV.

Cæsar della Porta magnæ Vir integritatis, & comis naturæ, politioribus literis ornatissimus, & acri præditus ingenio, tanto animi nixu in poetica studia latus est, ut nulli Coævorum secun-

us in pangendis hetruscis carminibus emerferit. Quippè variis de rebus varia modulatus, miscellaneorum Rhythmorum italico metro Volumen concinnaverat. Quorum tamen pauculi prodierunt, & hi quidem majori ex parte sacri, cætera encomiastici, & ab amicis potius, in quorum laudem scripti erant, promulgati. Majora subinde mente concipiens, sacrum aggressus est Poema, quo nedum in terris famam, sed & in cœlis gloriam compararet; italicis enim octometris in eo complexus est res gestas à Divo Homobono Cremonense, quas apud Christophorum Draconium anno 1584. Nicolao S. R. E. Card. Sfondrato Ep. Cremon. mox in Sede Petri Gregor. XIV. dicatas, edidit hoc tit.

Vita, morte, e miracoli di Santo Homobono, ridotti in ottava rima, recusas Perusi per Ang. Bartolom 1630.

Item apud eundem Impres. eodemque anno

Stanze sopra i quindeti Misteri del Santissimo Rosario,

Rime sopra il Santissimo Sacramento, scilicet decatetastica, & ogdoastica nonnulla in fronte Statutorum Sodalitatis Sanctiss. Sacramenti Ecclesiæ Majoris Cremonæ apud eundem, & Barucinum Zannum 1606.

Delfa. Tragedia apud eundem Draconium 1587.

Octaviano Cantollo Nob. Cremon. nuncupata.

Extant & ipsius decatetastica diversis libris præfixa, nempe Annalibus Cavitellianis, Parænesi ad Remp. Venetam doctiss. Card. Baronii. Cremonæ cusæ 1606.

Tractatui de Advocato, & Causid. Jo. Petri Alæ &c. & aliis.

Eum commendant *Lud. Cavitellus ad ann. 1583.*

Ant. Campus hist. lib. 3. ad ann. 1584.

Leo Allacius in Drammaturgia in Ind.º 1. & 2.

Cinellus in Bibl. Vol. plateo 3. pag. 19.

Franc. Bressianus in Coll. Notar. Cremonæ, cui erat Cæsar adscriptus.

Laur. Legatus in Museo Cospiano lib. 3. cap. 3.

Eod. Anno.

Ferdinandus Bonettus Utriusq; Juris Doctor, Theologus Insignis, Græcæ, & Hebraicæ elocutionis consultissimus, dum esset Præpositus Ecclesiæ S. Vincentii in Patria, illam resignavit Clericis Reg. S. Pauli, Barnabitis nuncupatis, ubi nunc elegans Collegium erectum est. Plura *Theologica* scripsit & opera, quàm maxima ex Hebræa lingua traduxit.

De eod. *Pellegr. Merula in Sanctuario Cremonæ.*

Cavitellus in Annal.

Bressianus in Corona Vir. Illustr. non quidem rectè circà nomen, & institutum.

Franciscus Zava præ cæteris in Oratione, ubi Illustr. Vir. parentalia commemorat, multa dicit, quæ ad Tanti Viri perpetuum monumentum non sunt omittenda.

HUjus antiquissimæ linguæ (loquitur de lingua hebræa) cognitionem, & arcanam intelligentiam Ferdinandus Bonettus Juvenis præstantis ingenii, & maximæ temperantiæ, moderationisq; aded comprehendit, ut qui in ea nati, & ab uberibus maternis summa industria educati, eruditique fuerunt, quique illam non sine maximi nominis laude, & existimatione proficentur, si aliquando in locum obscurum, & hebraico sermone implicitum incidunt, hunc adeant, & statim tenebris per hunc discussis, lucem accipiant, & maternæ, propriæque linguæ, aliquando balbutientis claram vocem, & germanum sensum percipiant. Id cognovit Senatus Mediolani, id vidit Casatus ejus præfectus, id hebraicæ linguæ docti, & maximè intelligentes animadverterunt. Nam quo tempore non multò post Concilium Tridentinum Pius V. Pontifex Max. diplomate suo ad quamlibet Civitatem in fide consistentem, quæ ab antiquorum optimis institutis, & non vacillantibus decretis non defecisset, misso, quo maximi Theologi admonebantur, ut hebræorum libri proximè impressi, per doctissimos illius Dogmatis recognoscerentur, diligenter excuterentur, enodatè extricarentur, hic fertilissimi ingenii Juvenis, optimis moribus eruditus, cognomento Bonettus, integritate bonus, fide optimus, Mediolanum Senatus literis jussu Principis accersitus, Patrum Conscriptorum postulationem audit, Provinciam non respuit, operam summa cura, & fide illa in re se navaturum promittit, religiosè spondet. Quod profectò animosè spondere, & recipere poterat. Sapiùs enim sensim Moysis libros omnes legerat, quàm eorum quilibet cursim, qui sermonem illum patrium & agnoscant, & proficentur; dolos indagat; fraudes investigat; latibula odoratur; feras excitat; retia tendit; indagine omnia loca cingit. Membra quæque considerat, incisa cognoscit, singulas literas introspicit, verborum interpunctiones notat. Singula hæc acri judicio examinat, animi constantissima conscientia hæc expensa Senatui refert. Ordo ille amplissimus Magistrorum gentis Hebrææ, populi obstinatissimi, & tumultuosissimi crimina, opprobria, convitia in salutis communis Servatorem Dei Opt. Max. unigenam, & ejus Matrem semper Virginem per Ferdinandum Bonettum ex tenebris eruta, enucleatè excerpta maxima cum industria, & fide aperta cognoscit. Quid tùm Princeps illius Ordinis? Quid totus Senatus? omnes tanta ingenii admiratione, rei celebritate, & præstantia ità obstupefacti, ut ab eo nusquam oculos averterent. In qua longa, & multa admiratione ubi diù constiterunt, illum tandem à se dimiserunt, gratulatione amplissimè facta, gratiarum actione persoluta. Quorum munificentia, & perliberali, tùm voluntati, tùm sermone, ut par referret, Præsidem, & totum illum Ordinem elegantissima, & doctissima oratione prosecutus est, qua inter reliqua, quæ plurima ab illo prudenter in eo dulcissimo sermone erant, hoc attentissimè audiebatur, se totum dedere, & jampridem dedisse & Senatui, & omnibus Reip. Fideiq; Christianæ maximis Patronis; Et hac potissimum causa in Judaicam linguam strenuè incubuisse, ut populus servituti natus cognosceret, sermonis sui majorem intelligentiam, &

cognitionem esse apud Juvenem imberbem, quam apud barbatos Præceptores suos. Hanc absolutè, & perfectè cognitionem minus decennio comprehendit, qui nisi triennio adversa valetudine ab illo studio distractus fuisset, multò majora bujus doctrinæ argumenta apparerent. Is tamen est, cujus industria summi Theologi artificia, & gentis scelestæ prorsùs thecnas cognoscunt. Neque hoc tacendum, hunc, si quando publicè inter diversorum conventuum sectatores disputatur, & in locum implicitum, nec satis planè clarum, in sermonem nostrum versum inciderint, judicem, & arbitrum, sententiæque totius disceptatorem eligi. Hoc sciunt nostri Cives, hoc viderunt exquisitarum, & reconditarum rerum acutissimi disceptatores, & cognoverunt in publicis disceptationibus. Quantum hoc solatii sit, nemo vestrum non videt. Ii sunt uberissimi fructus soli Cremonensis, eæ sunt fœcundissimæ segetes eju(s)dem agri &c.

Eod. Anno.

FRANCISCUS Locadellus Vincentii Frater, de quo suprâ loquutum est, Mercadini, & Margaritæ de Arisiis F. multiplici doctrina præclarus, ac literis latinis oppidò eruditus, ex Patriæ Decurionibus Francisci Ferdinandi Avari Piscariæ Marchioni, Regii in toto Mediolani Dominio Vicarii à Secretis, qui dum Avalum utriusque Siciliæ Proregem designatum secutus, eo illic mortuo, Magister Rationalis Consilii Catholicæ Majestatis electus est, ductaq; in Civitate Panormi opulentissima, ac Nobili Uxore, suam in illa regione familiam propagavit. Egregio calamo, quem tractabat, multa scripsit opera, quæ desiderantur.

Eum laudant. *Cavitell. in Annal. ann. 1560.*

Zava in Epist. famil. lib. 3.

Campus hist. lib. 3.

Lamus in somnio cant. 3. ubi

Vien dietro il Locadelli in viso altero

Di Pescara al Marchese tanto caro &c.

In Ecclesia insigni Divæ Agathæ Cremonæ adest tumulus

Locadellæ familiæ inscriptus.

Sepulchr. Nobilis Familiæ D. Mercadini Locadelli, & heredum suorum.

MDLXXXV.

NICOLAUS Scribonius Canonicus Ecclesiæ Collegiatæ Divæ Agathæ Cremonæ ad literas, patriæq; hujus ornamentum natus, concivium omnium consensu legit in publico gymnasio Logicam, & Rhetoricam, ex quibus excellentes emerere discipuli. die 20. Martii 1589. piè moritur, & in sua humatur Ecclesia.

Ejusdem meminere cum encomiis *Franciscus Zava in orat.*

Cavitell. in Annal. dum adhuc viveret

Bressianus in Corona Vir. Illustr.

Angelus Baronius in Paneg. de Præs. Mainol.

Vediolus in Orat. or. 2.

Eod.

Eod. Anno.

Antonius Campus Galeatii Filius, & Julii, ac Vincentii Pictorum Illustrium frater, & idem æternæ memoriæ Pictor, & Sculptor, ob artis præstantiam equestri dignitate auratæ militiæ donatus à Gregorio XIII. P. M., ut constat ex ejus diplomate Romæ dato vi. Id. Maii MDLXXXIII. non sola optimè effigiandi peritia, ut Pater, & Fratres, inclaruit, sed altiùs virtute nitens, id quoque scribendo præstare novit, quod colorando: & pennicillo calamum adiungens, tamquàm geminatis alis, longè suprà oblivionem elatus, ad immortalitatis fastigium evolavit. Nobilissima quippè sui in Patriam amoris monumenta, Pictor, & Scriptor elaboravit. Quod enim Pictoris fuit, inter cætera admiratione digna ejus opera delineavit, ac Æri perennaturo commisit Civitatem Cremonæ, & ejus agrum duabus tabulis, quarum prima, quæ tamen secundo loco facta est, inscribitur.

Species Urbis Cremonæ, manu Antonii Campi Pictoris efficta anno correctionis 1582. Quam David de Laude Crem. Hebræus incidit

Secunda verò, quæ tempore primam præcessit

Agri Cremonensis Typus. Antonius Campus Pictor Cremonensis descripsit 1579.

Postremam hanc Tabulam in magnum suum Orbis Terrarum Theatrum contulit primi nominis Geographus *Abrahamus Ortelius Vol. 1. Tab. 62.*

Utramque verò Campus nuncupavit Amplissimis Decurionibus Consilii Generalis Civitatis Cremonæ, à quibus benè de Patria merentes gratissimis, non vulgare præmium retulit. Speciali namque Privilegio exemptus fuit ab omnibus cujuscunq; generis Vectigalibus. In eoad hanc rem de Campo legere est. *Inter cætera per eum mirificè facta Imaginariam Civitatem nostram, & Agrum ejusdem per Vicos, & loca cum intercapedine ab ipsa Urbe apertè edit.* Eodem studio præcipua Cremonensium æri mandavit, elegantissimas edens Icones Patriæ emblematicè expressæ, insigniorumq; ejus ædificiorum, Cathedralis Ecclesiæ, maximæ Turris, Baptisterii, famigeratissimi Carrocii, & hujusmodi, de quo quidem Carrocio *Dominicus, & Carolus Fratres de Macris* in elucubratissimo *Hierolexico*, ac nuperrimè *Abbas Jo: B. Pacibellus de Tinnab. Nolano cap. 4. pag. mihi 140.* & fuso calamo *Petrus Lambecius in Annotationibus ad Platinae hist. Mantuanam pag. mihi 485.* qui Philippum Rubenium indicat Campi librum versione latina transtulisse; ad hæc & Principum Mediolanensium, atque clarorum aliquot cum literis, tum armis Cremonensium Imagines, quas ab Augustino Carraccio Picturæ Zeuxi apud Bononienses, Cremona tamen oriundo, magna ex parte incidi curavit.

Quod verò Scriptoris in Campo fuit, Res Cremonensium, quas effigiaverat Libris iv. luculenter descripsit, quorum primi tres de Historiis

storiis Cremonensibus ab Urbis exordiis ad annum MDLXXXV. Quartus, Icones Principum Mediolanensium, cum brevi gestorum uniuscujusque narratione, continet. Inscribuatur autem

Cremona fedelissima Città, e Nobilissima Colonia de Romani, rappresentata in disegno, col suo Contado, & illustrata d'una breve Historia delle cose più notabili appartenenti ad essa, e de i Ritratti naturali de i Duchè, e Duchesse di Milano, e compendio delle loro Vite.

Accesit insuper Campo describente

Tavola de Castelli, Ville, e Terre Feudali del Contado, e Diocesi di Cremona, e prima del Contado Cremonese.

De quibus in peculiarem tractationem instituturū se. Campus innuit in eo Indice. Memoratum autem Opus, PHILIPPO SECUNDO AUSTRIACO HISPANIARUM CATHOLICO REGI MAXIMO S. in lucem prodiit, ab Hippolyto Tromba, & Herculeano Bartolo excusum Cremonæ, domi ipsius Auctoris enunciato anno 1585. in fol. regio, & hoc recusum anno 1645. in 4. fuit Mediolani ad Instantiam Joannis Baptistæ Bidellii.

Condedit quoque Campus

Historiarum Cremonensium Librum Quintum

Quo describuntur Ecclesiæ, & cætera loca sacra, ac insignia ædificia Urbis, & Iconibus exprimuntur. Meminit hunc Auctor in Calce Libri IV. ubi & se promissit editurum

Earumdem Historiarum Librum Sextum.

Ità res patrias Calamo pingens, & stylo Pictoris describens, idem Apelli certavit, ac Livio, & Historiam, loquentem picturam, Picturamq; mutam Historiam esse perbellè docuit. Quamobrem *Bernardinus Baldinus* ex Oppido intrà Lacus Verbani, de Campo canebat.

*Quidquid Musa potest cantu, fidibusq; canoris
Penniculo CAMPI, reddere Musa potest.*

Pictores alii certant cum Vatibus: Unus

Aoniis certat Campius arte choris.

Congesserat, & alia opera, & præcipuè ad agrorum culturam, ad Piscationes, & Venationes attinentia, quorum manuscripta videnda mihi commodavit Jo: Baptista de Grandibus Medicinæ, ac Philosophiæ Doctor egregius, Amicus meus humanissimus, cujus probus Genitor Claudii de Campis, Antonii filii, rei familiaris non modicæ ad hæreditatem vocatus fuit. Inexpleto pariter desiderio decessit, cum æneum Herculis simulacrum altitudinis brachiorum (ut ajunt) decem, fundendum excogitasset, ut in Platea magna ad Patriæ ornamentum, ejusq; (ut suponitur). Fundatoris memoriam erigeretur, dato super hoc Præsidiis Civitatis supplici libello 14. die Augusti 1574. ut in Archivio publico. De eodem differentes Auctores non allego, cum nemo fermè reperiatur ex Neothericis Historiarum Scriptoribus, de Cremona loquentibus, qui Campum non memorent. Ad ædes SS. Nazarii, & Celsi hæc habetur Inscriptio.

Memoriae Aeternae.

Galeatii Campi Cremonensis Pictoris, sua quidem, sed magis Filiorum trium excell. clari. Julii Campi Primi Fil. Architecti, & Pictoris, qui, arte superata, jam cum natura certans ultra id, quod est in eo genere summum, progressus est. Antonii Campi secundi Fil. Chorographi, Architecti, & Pictoris praestantiae Fraternalis Aemuli, & Imitatoris Equitis Pontificii ob Agrum Cremon. in tabula expressam, à Civitate immunitate donati, Urbis Cremonae, & illius Praefecturae tam sacrae, quam profanae Descriptoris. Vincentii Campi iij. Fil. Archit., & Pictoris praestantissimi Galleatii, Curtius, Annibal, Julii, & Claudius Antonii filii PP. Anno sal. 1584.

Eod. Anno.

Nicolaus Hemus Carmelatici Ord. S. T. M. humaniorum literarum professor, & Patavii Lector Philosophiae in suo Coenobio, vulgavit *de Triumphali Christi Servatoris nostri Ascensu. Oratio Cremonae 1585. apud Christophorum Draconium. Com. Jo. Baptistae Stanghae Patrit. Cremon. dicata.*

De Vite divina, Angelica, humana, & Corporali. Patavii apud Laur. Pasquatum 1587. Laurentio Laureto Carmel. S. T. M., & Venetae Provinciae Praefecto.

De Triformi animorum Corona ex prudentiae, sapientiae, & gratiae floribus contexta, Libri tres propositi, ut publice discutiantur Vercellis in Comitiorum Provincialium Lombardiae celebratione apud Carmelitas. Opus ejdem Com. Stanghae dedicatum. Cremonae apud eund. Draconium 1589.

Falconius in Chronico, de eo plura, ubi de Doctoribus ordinis.

MDLXXXVI.

Cæsar Chizola, seu Chizolius Medicinæ, ac Philosophiæ Doctor, in Coll. Physicorum Patrie susceptus, poeticis, & oratorii literis maximè instructus, ad Animosorum Academiae Principatum hoc anno evehitur, quem diligentissimè rexit. Ejus scripta exoptantur. fuisse aspectu venerabilem, desumitur ex carmin. *Francisci Zavae, ubi in Epiced. Octaviani Com. de Covo scribit*

Este mei memores, Cæsar Chizolius, oris

Egregii.

Et alibi, ubi de Horatio Paterno.

Venit, & egregio Cæsar Chizolius ore

De eodem Cavitell. in Annal. pag. 428. t. 1.

Ant. Campus hist. lib. 3. pag. 72.

Lamus in Somnio cant. 2.

Abb. Malatesta Garuffius in Ital. Acad. ubi de illa Animosorum.

In Aedibus Divi P. Francisci super Aram familiae Chizolæ legitur notis aureis hæc inscriptio.

Julia

Julia Chizola ex Testamento Caesaris Patris, & Nicolai Patruī Aram hunc Sanctissimæ Virgini Deiparæ, ac Divo Francisco dedicatam extruxit, exornavit, annua pecunia ad sacra quotidie faciendā de suo munificè constituta, anno salutis humanæ 1592.

Eod. Anno.

Petrus Georgius Odescalcus ex Patre Joanne Thoma, Regio Mediolani Senatore, Patritio Comensi, & Catharina Milia conjugē natus Cremonæ anno 1564. cum hinc regeret Præturam, salutari- bus undis lustratus fuit Infans die quinta Augusti à Nicolao Sfondrato Cremon. Episcopo, qui postea Sum. Pont. evasit. Susceptores ejusdem à Sacro fonte fuerunt Emanuel de Luna, Arcis Cremonensis eo tempore Gubernator, ac Comitissa Ludovica Bergamina. Ex quibus rectè statuitur, Petrum Georgium propriè esse Cremonensem, & rectè nostros inter Scriptores non solùm cooperari posse, quinimò deberi tùm ratione Nativitatis, tùm Baptismi, ità docente Radulpho Decano Tungrensi in suo eximio de Canonum observantia libro, ubi asserit, illos verè naturales esse, & dici, qui nati sunt in loco, cujus etiam sententiæ præter alios sunt Carolus Guyetus ex S. J. in opere de Festis propriis locorum, & Eccles. lib. qu. 1. & 2. nec non Ant. Quintanadvenas ex ead. S. J. in suis Sing. Theol. Mor. ad septem Ecclesiæ Sacramenta Tract. 7. de celeb. Missarum. Verùm etiam fuisse habemus ex Abbate Gbilino in Theatro Hom. illustr. part. 1. ad omnem ecclesiasticam disciplinam compositum, qui quamvis puellæ nobili in primo flore juventæ nupsisset, vix tamen, ea defuncta, religiosum vitæ genus sibi amplectendum proposuit. Romam sanè perductus, clericali veste præcinctus cum Paulo Episcopo Pennensi, ac Almæ Urbis tunc Gubernatore ejus Patruo versatus fuit; erat omni virtutum genere, ac pietate insignis, & præcipuè Jurisprudentiæ laurea præclarus, undè Sixto V. Pont. Max. prædifficile non fuit, illum utriusque Signaturæ Referendariū, Abbreviatorem de Parco majori, ac Prothonotarium de numero Participantium eligere; quinimò cùm idem Pontifex officium Præfecturæ Brevium justitiæ anno 1590. noviter erexisset, illudque variis privilegiis, ac honoribus decorasset, Petro Georgio conferre voluit, ac eodem fermè tempore Sancti Didaci Canonizationi præfecit. A Gregorio XIV. Urbis Firmanæ Gubernator declaratus est, & à Clemente VIII. ad Ecclesiam Alexandrinam per renunciationem Card. Octavii Paravicini die 10. Maii 1596. promotus, summa vigilantia, & affabilitate, quæ cunctos populos ad sui reverentiam attrhaebat, tredecim annorum spatio integerrimè gubernavit, ubi quadraginta horarum, ut dicunt, piissimum exercitium instituit; Solemni pompa Corpora SS. Baudolini, & Valerii illius Urbis tutelarium, decentiori loco reposuit, tria extrà Urbem templa Beatiss. Virgini à fundamentis erecta, consecravit, aliaque innumera Alexandrinis eximie suæ pietatis monumenta reliquit. Nuncius extraordinarius ad Helvetios sibi de-

manda-

mandatam provinciam feliciter obiit. Hinc tam illustre sibi nomen in Aula Romana comparaverat, ut illum Paulo V. Viglebanensi Ecclesiæ Antistitem designaverit, ibi etiam optimi, & reatissimi Præfulis exemplar, & præsertim Tridentini Concilii sanctionum perfectissimus cultor emicuit, ut ab iis nunquam abscederet, ad novem circiter annos, cum esset ætate annorum sex supra quinquaginta, tot laborum quietem die 6. Maii 1620. in osculo Domini recepit, in sua Cathedrali tumulatus, cum hilce elogiis tum desuper, tum propè tumulum.

D. O. M.

PETRO GEORGIO ODESCALCO

Patricio Novocom.

Thomæ Reg. Senator. filio

Ecclesiæ, Patriæ, & Familiæ Lumini.

Hic

Utriusque Signat. Referend. Prothonot.

Particip.

Liter. Apost. Correct. Firmi Gubernat.

Ad Helvetios Legati

Munera feliciter obiit.

Episcopus Alexandrin. postmodum

Viglevan.

Ubique extructis Aris, scriptis

Codicibus, piisque

Institutis eximie Pietatis in Deum,

Deiparam,

Et Sanctos gloriosa erexit Monumenta,

Pastor, & Pater semper vigilans, & Pius

Inter piorum lachrymas nunquam

Fatis lachrymatus,

Ut Cælo diutiùs viveret, citiùs Terris

ereptus est.

Obiit Non. Maii MDCXX.

Devoti animi testimonium

Parenti Optimo

J. C. Raymundus Odescalcus

Posuit.

Secundum autem est.

Mariam Virginem,

Quam vivens

Petrus Georgius Episcopus

Mirificè coluit,

Hic ejus etiam Ossa deposita

Venerantur.

Is porrò Petrus Georgius insigni morum Sanctimonia ità conspicuus, pro sua in Deiparam Virginem animi propensione, ac zelo, quo semper efferbuit, in almæ Parthenidis laudem discursus duodecim materna lingua composuit, librumque Paulo V. dicavit inscriptum.

Instituto di divozione ad honore della Beatiss. Vergine Maria da esercitarsi quindici giorni avanti la Quaresima con alcuni discorsi, che servono à promuovere lo stesso instituto.

Discorsi Morali sopra i quindici Misterii del S.^{mo} Rosario della B.V.

Vulgavit & alia opera nempè.

Raccolta di varie opere devote, che si puonno fare ad honore della B.V. M.

Discorsi sopra l'Orazione da farsi comunemente mattina, e sera dalle famiglie nelle proprie Case.

Dioecesanas Synodos tres.

L'Ufficio del Curato.

Vita di S. Diego.

Orazione in lode del medesimo Santo.

Orazione recitata in Torino per la Santiss. Sindone, e Reliquie di S. Maurizio l'anno 1602.

Orazione recitata nel funerale fatto nella Chiesa Catedrale di Vigevano per l'anima della Reina di Spagna Margherita d'Austria.

Vitam, & gesta hujus Venerabilis Episcopi scripsit Joannes Baptista Sala Eccles. Cathedralis Comensis Canonicus Penitentiarius, utpotè qui ipsi quondam diù fuerat à Secretis, ubi firmissimè asserit cap. 1. §. 4. nostrum Dei servum natum fuisse Cremonæ.

Salam prosequutus fuit nuper Joannes Maria Ferraria Cathedralis Ecclesiæ Viglebanensis Canonicus Cantor justo volumine, illudque Innoc. XI. felicissimæ recordationis S. P. dicatum voluit ubi cap. 2. anno 1564. Cremonæ natum fuisse Petrum Georgium asserit, quamvis Julianus Porta in catalogo Vir. Illustrium Alexandria dicat non à Ferraria, sed ab Octavio, Inviciato Alexandrino S. I. conscriptam fuisse hanc Vitam Odescalchi, & editam tantum ab ipso Ferraria.

Extat ejusmodi Vita latino per extensum reddita stylo apud Continuatores Bollandi in Propyleo ad acta Sanctorum Maii.

De eodem scripsere Idem Gbilinus etiam in Annal. Alexandria ad annum 1598., & sequ.

Joannes Ciampinus in suo libro Eruditiss. de Abbreviatoribus à Parco Majori ad annum 1586.

Julianus Porta in suo Theatro Alex. ubi de Episcopis, eum vocando Cler. Reg. Theatinum.

Quæ superiùs adduximus, si non sufficerent ad demonstrandum, hunc Sanctæ memoriæ Præsulem Civem Cremonensem fuisse, animo

animo nostro sedet hic apponere privilegium Civilitatis Cremonensis, quo Joannes Thomas Odescalcus ejus Pater, unà cum filiis suis, & posteris fuit donatus in Archivio Civitatis servato subannexi exempli.

Decuriones Consilii Generalis Civitatis Cremonæ.

SCientes, quàm præstet, Civitatem gravissimos, & integerrimos Prætores sortiri, nobiscum præclare agi existimavimus, uspotè quibus singulis bienniis ex antiquo Instituto destinatur, Selectissimus ex amplissimo Senatus Mediolanensis Collegio Prætor, qualem nimirum habuimus superiori proximo biennio Illustræm Joannem Thomam Odescalcum Novocomensem Jurisconsultum prudentissimum, eundemque Senatorem Sapientissimum, qui Cremonensis Præturæ munus sibi ab Inviçtissimo Rege nostro Pbilippo demandatum, tanta cum laude, atque omnium admiratione obivit, ut omnibus mirum visum fuerit, & penè incredibile. Ut enim cæteras ejus Virtutes missas faciamus, nemo unquam satis pro dignitate, & rei Majestate dixerit, quàm sanctè, quàm sine odio, aut amore, cupiditate, aut avaritia controversias complures sustulerit, litesque deciderit, tum Jure, & potestate, quam habebat, tum auctoritate, & consilio, quàm benignè, & comiter se habuerit, qui non tam modestissimi Prætoris, quàm benevolentissimi Civis munus explevit; Quot privatas discordias composuerit, quot veteres inimicitias compresserit, quanta diligentia, & cura, vigilantiaque usus fuerit, cum ingravesceret annona, ut ex rei frumentariæ inopia, & penuria, maxima consequeretur utilitas; unde non mediocri admiratione afficiebantur finitimæ Civitates. Jam verò ità facilis ad eum omnium aditus fuit, ut ne alius quidem se unquam exclusum conquestus fuerit; Ut igitur nostræ ergà ipsum benevolentia, ejusque ergà Civitatem nostram, amplissimorum beneficiorum pignus aliquod, monumentumque appareat, quod possumus, ipsum Odescalcum Virum Ill. Consilio nostro legitimè coactò, more, institutoque Majorum coram Ill. Viro Camillo Castillioneo Senatore gravissimo, & Pro Prætore nostro meritissimo, ipsum, inquam, Ill. Joannem Thomam, ejusque filios, & Posteròs Civitate nostra donamus cum honoribus, & oneribus, quibus cæteri nostri Creati Cives frui, & gaudere consueverunt, Remittentes, pro ut eidem remittimus, onus astruendæ domus in Civitate, & pecuniam, arario nostro persolvendam, quas ad res novi Creati Cives apud nos lege municipali tenentur. Quæ omnia rata, & firma esse decernimus, prælibati Inviçtissimi Regis nostri, vel ejusdem Excellentissimi Senatus Mediolani confirmatione accedente; Et hoc diploma per infrascriptum Scribam, seu Cancellarium nostrum fieri, nostrique Sigilli impressione muniri, mandamus. Dat. Cremonæ die Jovis, vigesimo Mensis Decembris 1565.

Eod. Anno LXXXVI.

PAulus Sfondratus Senior Francisci Patritii Cardinalis, & Episcopi Cremonensis F. ante Sacerdotium legitimo thoro susceptus, & ità Nicolai Cardinalis, & pariter Episcopi Cremonensis, ac postea Summi Pontificis Gregorii XIV. frater, Vallis Assinæ Toparcha, & proinde vulgari, sed præclaro titulo Baro cognominatus, ut Patri, Germanoque propius accederet, non tam Avito splendore, quàm propriis virtutibus, & præsertim eruditione, fulgere contendit. Hinc in magnæ literaturæ, ac acris ingenii virum emerit, qualis describitur à Paulo Morigia in *Excursu de Sfondratæ familia nobilitate*, suæ de Mediolani antiquitate Historiæ præfixo, in quo & *promptum, atque argutum in responsionibus* Paulum depingit. Accedebat his artibus singularis ejus prudentia, raraque in agendo dexteritas, quæque pluris fieret exemplaris vitæ integritas, & ferè incomparabilis morum suavitas, quæ tamquam ferrum magnes omnes, qui ipsum nossent, in ejus obsequium trahebat: Iisdem Paulus de causis gratiæ plurimum iniit apud plerosque Principes, maximè verò Carolum V. Augustum, ejusq; F. Philippum Hispaniarum, ac Indiarum Regem; à quo & torque Militis S. Jacobi donatus est, & legatus adhibitus ad Carolum Emmanuelem Sabaudia Ducem, apud quem annos aliquot egit. Quin & matrimonium Catharinæ istius Principis F. cum Philippo Rege suo ipse conclusit. Sed cum ad majora progredieretur ætate adhuc florente, fato subreptus est anno salutis MDLXXXVII. Kal. Maii. Scripserat aliqua; at ex his tantum occurrunt ipsius

Lettera al Cavaglier Battista Guarini, di ragguaglio, e di cõsolatione nella similitudine de' casi ad ambedue seguiti. Extat Tomo 2. selectarum à Bartholomæo Zucchio, editarumq; Venetiis apud Societatem minimam 1595. in 4. pag. 467. data Taurini 6. non. Martii 1586.

Lettere al Conte Ottavio Affaitati, datae Taurini 18. Decembris 1586. & 20. Martii 1587. leguntur in libro inscripto, *Raccolta di lettere di diversi Principi, & altri Signori fatta dal Sig. Paolo Emilio Marcobruni,* edit. Venet. apud Petrum Dufinellum 1595. 4. p. 238. & 241.

Ad ipsum autem extat Epistola Lucæ Contilis, data Mediolani 10. Aprilis 1561., & edita libro 4. epistolarum ejusdem Auctoris pag. 119. editionis Venet. 1564. 4. Alia Hieronymi Casonis data Mediol. 3. Octobr. 1585. inter Epistolas Bartholomæi Zucchii, & ab ipso collectas p. iij. pag. 35.

Tanti Viri mortem deploravit Insubria, quæq; ipsum cognoverant nationes. Inter Amicos verò memoratus Eques Guarinus, insignem superindè scripsit epistolam consolatoriam ad Nicolaum Cardinalem defuncti fratrem, quæ legitur in præcitato volumine pag. 274. quod & ex intimis præstitit Darius Boccarinus Nicolai Cardinalis à Secretis, cujus ea de re extat epistola ad Comitem Octavium Affaitatum, tum inter collectas à Marcobruno p. 253. tum in *Idea Viri* à Secretis Bartholomæi Zucchii p. iv. pag. 505.

Quos

Quos autem Pauli jactura tetigit, magna mœroris parte levavit plurimæ spei soboles, quam ille ex Sigismunda Estensi nobilissima Coniuge reliquerat. Supervixerunt eorum Hercules Lictoris Orientalis Larii Comes, & Vallis Assinæ Baro, quem subindè S. Jacobi Equitem Philippus Rex Catholicus constituit, & Avunculus in Summum Pontificem assumptus, Equitum Prætorianorum Præfectum, & montis Marciani Ducem, ac Supremum Copiarum Sedis Apostolicæ Imperatorem in Gallica expeditione creavit. Cujus epistola de morte Patris ad Com. Octavium Affaitatum legitur inter collectas ab eodem Marcobruno p. 283. apud quem & Marcobrui pro Com. Affaitati responsum est observare pag. 352. Paulus Camillus Card. Epif. Cremon. de quo infra. Nec non Franciscus Arcis Adriani postea Præfectus, & Montañæ Marchio. Fuerunt & Pauli non reticenda Proles Anna, Herculi Vicecomiti nupta, & Barbara, quæ cælestem Agnum secuta in Cœnobio S. Pauli Decollati Mediolani, vocata est Angelica Agatha, de qua fiet mentio in Angelica Paula Antonia ipsius amica.

In Eadem Ecclesia Divi Pauli Mediolani hæc legitur Inscriptio.

Francisci Sfondrati Cardinalis, & Cremonensis Episcopi Nicolaus, & Paulus Filii legitime nati jussu Patris hic sibi M. P. MDLII.

cum insigniis Familiæ Sfondratæ

Auctores de eodem scribentes sunt innumeri, & præcipuè non est omittendus *Petrus Franciscus Spinula Mediol. in suis Carminibus Ode 24. Epist. lib. pag. 32.*

Eod. Anno.

JO: Franciscus Terzanius Cremona J. C. Ferrariensis Origine tamen Cremonensis, undè cognomen habuit, & Lector pub. Bononiæ, ni fallor 1562. reliquit doctissimas *Enarationes in tit. xiiij. lib. 2. Institutionum, qui est de Exheredatione Liberorum.* Manuscriptæ asservantur Bononiæ in Musæo Clariss. Montalbani; Orationes item plurimas habuit ad Sixtum V. Gregorium XIV. Clementem VIII. Summos Pontifices; ad Aloysium Mocenium Venet. Ducem in funere Gul. Gonzagæ Mantuæ Ducis impressas Ferrariæ, Bononiæ, Romæ, & alibi in 4. 1570. 86. 92. &c.

Meminit ipsius Hieronymus Joanninus de Capugnano Bononiensis in Vita Cynthii Jo: Baptistæ Giraldi. Hæc scripta comperii in Lyceo Herc. Laur. Legati, mihi tamen hujus Auctoris nomen erat cognitum ex Oratione penes me Venetiis excusa apud Joachinum Brugniolum 1586. cui tit.

Oratio ad Sixtum V. Pont. Max. pro Sereniss. Alphonso II. Estense Duce Ferrariæ, obedientiam præstante Illmo, & Excell.^{mo} Casare Estense ejusdem Ducis Patruæle; habita à Jo: Francisca Terzanio Cremona J. C. Ferrar. Romæ ix. Kal. Jun. MDLXXXVI.

Abbas

Abbas Libanorius in suo Libro, Ferrara d'oro &c. recenset Joannem Franciscum absq; cognomine Terzanio, sed tantum Cremonæ, & Cremonam etiam eum appellat, & inter alia. Si veggono in oltre di questo Eccellente Giurista alla stampa alcune Letture piene di gran dottrina, perciò molto stimate, & allegat de eodem loquentem Guarinum lib. 3. f. 182.

Est etiam de eod. mentio in opusculo *Garzonii Auximatis de laudo meri Juris p. 2.*

Hier. Baruffaldus suæ Ferrariensis Patriæ perenne decus, Amicus noster nobis confirmavit Cremonam familiam à nostra Urbe promanantem, adhuc Ferrariæ florere.

Eod. Anno LXXXVI.

Hieronymus Bernerius Patria Corrigiensis, Sacr. Ord. Prædic. Episcopus Asculanus in Piceno, mox Albanensis, demum Portuensis, & S. R. E. Card. à Sixto V. P. M. hoc anno die 18. Decembris creatus, licet Allophylus Patriæ meæ adscribendus est, cum inter Concives nostros anno 1591. fuerit relatus, morum candore, cordis pietate, ac ingenii præstantia præcipuè exiltimandus, vulgavit præ cæteris

Constitutiones Synodales Asculanæ Urbis, & Diœcesis.

Qui plura de eodem scire cupit, adeat *Ughellum in Ital. sacra Tom. 1. Ciacconium, Fernandum de Card. Ord. Præd., Fontanam in sacro Theat. Dominic. p. 1.*

Nobis enim sufficit tantum Virum ostendere, quanto Cremonenses amore prosequeretur, & quali reciproco animi consensu à Cremonensibus ipse coleretur. Legantur igitur, quæ sequuntur ex Libro Decretorum Civitatis anni 1591. excerpta.

Ill^{is} J. C. D. Jacobus Maynoldus Galleratus alter togatus, ex Ill^{ibus} DD. Deputatis, accessit ad Catbedram, & sedens dixit, jam Ill^{ro} Consilium certius redditum fuisse ex relatione tempore reditus ab Urbe, facta per Ill^{rem} J. C. D. Homobonum Offredum super ejus, & aliorum Ill^{rum} suorum Collegarum, in Oratores missorum ad summum Pontificem (erat Gregorius XIV. Cremonensis) legatione, quanta affectione Illustr^{mus}, & Rev^{mus} D. D. Cardinalis Asculanus totam hanc Civitatem prosequatur, & officia, & alia ad honorem, & decus Civitatis, & DD. Oratorum fecerit, & sicuti dum essent adhuc in itinere euntes, misit eis in occursum suos Curiales, & etiam alios super Carrucis, & Equis, qui eos comitati fuerunt usq; ad Hospitium, eis ex ordine suæ Sanctitatis præparatum, & quod aperte profitetur se esse Cremonensem, & ostendit animum, & desiderium faciendi omnem rem gratam Civitati Cremonæ, ita quod Civitas non posset tantum agere ad ostensionem grâtitudinis suæ ergà suam Ill^{mam} Dominationem, quantum debet; Verum considerata Persona benefatrice, sibi videtur, quod Civitas posset creare in Cives, & Nobiles Cremonenses non tantum Ill^{mam}

Domi.

Dominationem suam verum etiam . . . . .

U eorum descendentes usque in infinitum, U expedire privilegium opportunum, U illud per literas Civitatismet transmittere Romam, complendo eis verbis, quæ videbuntur opportuna, sibi visum fuit præd.^{ta} exponere, U proponere, se nihilominus remittet bonæ voluntati, U determinationi Ill.^{ris} Consilii. Quibus sic dictis, auditis, U consideratis, U attentis, quod omne debitum Civitatis postulat, quod appareat ejus gratitudo saltem ex animo, idèd

Placuit præfatis Ill.^{bus} DD. Consiliariis sic ut suprâ congregatis, ut aliquo modo appareat animi gratitudo totius Civitatis erga Ill.^{mum}, U Rev.^{mum} D. Hieronymum Bernerium Cardinalem Asculanum, ob quamplura benef.^a per suam Ill.^{mam}, U Rev.^{mam} Dominationem collata versùs DD. Oratores per Civitatem banc missos superioribus diebus ad Summum Pontificem, respicientia etiam publicum commodum, atque honorem Civitatismet ordinare, ac ordinaverunt, U ordinant Civitate donandos, U creandos esse prout Civitate donaverunt, U donant, atque creaverunt, U creant in Cives, U nob. Civitatis Cremonæ præfatum Ill.^{mum}, U Rev.^{mum} D. Hieronymum Bernerium Cardinalem Asculanum, U item . . . . .

U descendentes suos usq; in infinitum, eos ex animo agnoscentes, U corde complectentes, U prælibatæ Illustr.^{mæ}, U Rever.^{mæ} Dominationi suæ . . . . . U descendentibus in infinitum, ut suprâ, tenore præsentium concesserunt, U concedunt opportunam Civilitatem cum omnibus honoribus, commodis, emolumentis, utilitatibus, immunitatibus, U aliis præeminentiis aliis Civibus Civitatismet spectantibus, U pertinentibus, U quibus Cives Originarii, U Nobiles dictæ Civitatis uti, frui, U gaudere consueverunt, remittentes quoque, ac remisertunt suæ Ill.^{mæ}, U Rev.^{mæ} Dominationi . . . . .

U descendentibus ut suprâ onus construendæ Domus in Civitate, ac pecuniarum ærario Civitatis persolvendarum, ad quæ omnia uti cives, sic creati ex forma legis municipalis tenentur, seù teneri dici potest, U insuper ordinaverunt, U ordinant, quod superindè expediri debeat opportunum privilegium ad laudem Illustris J. C. DD. Homoboni Offredi, U Jacobi Maynoldi Gallarati, U omnia fiant, U expediantur expensis Civitatis, posito superindè partito, U obtento per omnes U c.

Idem Cardinalis, dum esset Cremonæ, die secunda Mensis Novembris 1625. pretioso diademate sacram B. V. M. Lauretanæ Imaginem in Ecclesia S. Crucis repositam manu propria coronavit, ut refert Peregrinas Merula in Sanct. Cremonæ pag. 113.

In quadam Epistola ejusdem Cardinalis scripta Nob. Præsidibus ad gubernium Cremonæ die 12. Aug. 1604. inter alia hæc habentur. Con ragione si ripromettono le SS. VV. di me amando cote sta Patria al pari della mia propria U c.

Eod. Anno.

Sigismundus Fossa Gasparis J. C. filius V. S. Matthiæ, Patriæ De-
curio, & Orator in Civitate Mediolani J. C. clarissimus anno
1569. Collegium DD. Judicum ingressus die 24. Novembris
propter prudentiam, & virtutem, quibus admodum floruit, Lu-
dovico Aymo vita functo, ad Senatoriam Cathedram, annuente
Philippo II. Potentiss. Hisp. Rege, promotus fuit, in qua qua-
tuor tantum annos sedens, explevit tempora multa, nam anno
1590. occubuit, dum esset Mediolani, translato exindè ejus cada-
vere ad Patriam, solemnioribus exequiis in Ecclesia Divo Mat-
thiæ dicata, apud suos majores reponitur. Scripsit quamplures
doctissimas.

Consultationes Legales, quas memorat *Raudensis respons.* 14.
num. 71. pluresq; illius laudes cumulatè leguntur in Epistola nun-
cupatoria ante repetitionem Gratiani legis primæ ff. de Legatis
primo.

Cavitell. in Annal. pag. 428.

Ant. Campus hist. lib. 3. pag. 59. § 71.

Lamus in Somnio cant. 2.

Syllabus J. C. MS.

Plotus in addit. ad cons. 63. Martini Garrati Laudensis, Sigismundum
Cremonæ gloriam Immortalem appellat.

Cùm ad manus pervenerint literæ Pii IV. S. P. ex regestis Archivi
nostris signatis Q. Q. in quibus fit mentio de Vincentio Fossa
Sigismundi Fratris, eas hinc subnectere sum ausus.

Pius PP. Quartus.

Dilecti filii salutem, & Apostolicam benedictionem: letatos vos, &
Civitatem istam, sicut scribitis delata ad nos Apostolatus Officio
persuasum habemus, studiumque & vestrum, & ipsius Civitatis
erga nos gratum, esse perindè, ac debet nobis, qui Civitatem istam
perpetuò semper amore dileximus. De qua nostra pristina voluntate
tantum abest, ut aliquid hoc tempore imminutum fuerit, ut eà potiùs
aucta sit, quod quidem experiemini in eis rebus, in quibus desiderio
vestro annuere potuerimus. De ea re, de qua dilectus filius Vincen-
tius Fossa Civis vester, mandato vestro nobiscum diligentè sanè locu-
tus est, quid ei responderimus, ex ejus littera cognoscetis, quibus fidem
habebitis. Dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die pr.
Februarii MDLX. Pontificatus nostri anno primo.

Subscr. Antonius Florebellus Lavellinus.

A tergo Dilectis filiis Præsidentibus Civitatis Cremonensis, & sigill. &c.
Ex hac stirpe fuit insignis Jo: Franc. Secretarius Status, ut ajunt Phi-
lippi Mariæ Med. Ducis, ut ex *Pucinello in Nobilit. Notar. pag. 193,*
& ex opusculo nostro *Specul. Caus. Patroni*, inscripto.

Deo-

MDLXXXVII.

DEomissus Guazzonus bonis omnibus in literis, artibusq; & præcipuè in pangendis italicè carminibus excellens, invulgavit
L' Andromeda Tragicomedia Boschereccia anno 1587. Matthæo Brumano Nicomedie Episcopo, & Mantuæ Suffraganeo dicata. Soluta itidem Oratione apud Jacobum Ruffinellum, & sub auspiciis Ferrantis Principis Gonzaghæ
La Quintilia Tragicomedia.

Laudatur decatetraſticho italico à *Luca Foligno Vicentino* cum Sannazario comparando.

Extat Guazzoni memoria apud *Jo: Baptistam Spadam Ord. Præd. in libro inscripto, Giardino degli Epiteti &c.*

Eod. Anno.

ANtonius Maria Bassus P. Virg. Mar. studiosissimus, & Poeta facundissimus, vulgavit Librum exempli sequentis.

P. Virgilii Maronis Buccolicon, Georgicon, & Æneidos unum omnium, ac Sylvæ rerum index, Nicolao Erytbreo J. C. Auctore, nuper ab Antonio Maria Basso Cremonensi ita accommodatus, ut Virgilianis libris cujuscumq; impressionis faciliè serviat. Venetiis ex Officina Damiani Zenarii 1586. opus verè laboriosissimum, sed libenti animo peractum, cum apud Cremonenses sit dulcedine plena Virgilii memoria, ob primâ literarum rudimenta ab eodem Cremonæ suscepta. Teste Ælio Donato celebri Grammatico in ejus Vita. Initia ætatis, idest usque ad septimum annum Cremonæ egit, & 17. anno virilem togam cœpit, illis Consulibus iterum, quibus natus erat &c. & Petrus Crinitus de Poet. Lat. lib. 3. cap. 37. deinde cum tempus adventasset capiendæ eruditionis, optimis Præceptoribus, atque eruditis operam dedit, idque fecit variis, ac diversis Urbibus, nam Cremonæ primum, deinceps Mediolani, ac postremò Neapoli ingenium suum magna diligentia, & incredibili studio excolvit &c.

Lud. Cavitell. Annal. in initio pag. 6. scribit. Et fuit Cremonæ Gymnasium, in quo publicè docebantur, & addiscebantur artes liberales, & omnes scientiæ, & ad eas addiscendas multi ex populis finitimis accedebant, & P. Virgilius Maro Mantuanus celeberrimus Vates, accepit primâ Rudimenta Grammaticæ, & Humanitatis.

Ang. Baronius in Oratione de Urbis Cremonæ laudibus, inquit; Constat Poetarum omnium Principem Maronem Cremonæ primùm magna diligentia, & incredibili studio ingenium suum in literis excoluisse, ad cujus rei testimonium ostenduntur etiam bis temporibus in Divi Bartholomæi vico ædes antiquissimæ, in quibus Virgilius habitasse creditur. Hæc eadem Hermannus Concractus in Chronico P. Ruè in novo Virgilii Commento Parisiis 1675. refert, Virgilium, græcum idioma, Medicinam, & Mathema. Cremonæ didicisse

Scipio Agnellus Mapheus Ep. Casal. de hoc plura Annal. Mantuæ lib. 2. cap. 1.

Notabile est, quod ipse Bassus scribit in præfatione ad Lectorem, ubi. *Præ cæteris, eoq; libentiùs hoc onus suscepi, quod non solùm ad hoc fui Amicorum hortatibus impulsus (jam hinc quintus, & vigesimus annus est) sed etiam non subita mei Virgiliti dulcedine motus, nec novus, & venit amor: cùm enim ad D. Mariæ à Gratiis postea Mantuam me contulisset juxta D. Francisci mihi fornix oblata est. Ibi in medio Effigies Illustrissimi Demarchi Federici: à leva Facundi Carmelitani: à dextera nunq; satis laudati Maroni, qui cùm ejus contemplatione non possem satis expleri, videbatur ex me ore admodum modesto compellans, ita efflagitare*

Perfice, Basse, meum, quod dudùm propter amorem

Cœpisti; atq; juva, qua ratione potes.

Utile quàm sit opus nostrum, præsentiet omnis,

Si pateant numeris singula aperta tuis.

Eod. Anno.

Hieronymus Menghus ex Oppido Vitellianæ, Vitellio Conditor celeberrimo in Diocesi Cremonensi jamdiù Cavalcabus Patritiis Cremonensibus, nunc verò Sereniss. Mantuæ Duci subiecto, Minorum Regularis observantiæ professus institutum, ad Sac. Scripture studia, & pietatis exercitia totum se contulit, quæ eò direxit, ut præsertim juvaret miseros illos, quorum corpora maligni Spiritus invadunt. Ad effugandos etenim damnatos illos genios, & cohibendas, opprimendasque Satanæ vires, varia conscripsit, ab Exorcistis maximè conquisita. Singularem quippè doctrinam, & remedia probatissima in illis habent ad expellendos ab obsessis Dæmones, facturasque, & maleficia fuganda. Hujusmodi liber est, cui titulum fecit

Flagellum Dæmonum, exorcismos terribiles, potentissimos, & efficaces, remediaq; probatissima, ac doctrinam singularem in malignos Spiritus expellendos, facturasque, & maleficia fuganda de obsessis corporibus complectens &c. Venetiis 1587. ad signum Charitatis, ibidem & 1599. & Mediolani recusum per Pontium, & Picalcum 1624.

Accessit pars secunda, quæ

Fustis Dæmonum, adiurationes formidabiles, potentissimas, & efficaces in malignos spiritus de oppressis humanis corporibus fugandos continens. Ad Franciscum Gonzagam totius Ordinis Minorum Ministrum Generalem, Venetiis 1587. ad signum Charitatis in 4., & Bononia apud Joannem Rossium 1589. in 8., & iterùm Venetiis 1644. in 8. Duobus Tom.

Extat & ejusdem liber inscriptus.

Fuga Dæmonum, adiurationes potentissimas, & exorcismos formidabiles, atq; efficaces in malignos spiritus propulsandos continens. Venetiis 1596. in 8.

Impressa sunt simul cum altero Opere Alexandri Albertini Minoritæ inscriptum.

Compendium artis exorcisticæ Venetiis 1601. Summam Angeli à Clavasio latinam reddidit. Prodiit Venetiis 1593.

Vulgari etiam sermone conscripsit.

Tesoro Celeste della Gloriosa Madre di Dio Maria Vergine, nel quale si ragiona del vero culto, & adoratione, che si deve alle S.^e Immagini. Bononia apud heredes Jo: Rossii 1607. in 4.

Orto delizioso de F.F. Minori, copiosissimo di tutti li frutti necessarii alla scienza delle cose della salute, & alla propria professione. ibidem penes eundem 1594.

De eodem Vvadinghus de Scriptoribus Ord. Minorum in litera H. quem profectò duplicat; in uno quidem loco eum appellando Hieronymum Menghum, & in altero Hieronymum à Viadana.

Draudius in Bibliotheca Classica, & in Bibliotheca Exbotica, & alii.

Eod. Anno.

MArtianus de Marchis Torniellus, de quo hæc mihi scripsit doctiss. Amicus meus Lazarus August. Cotta 5 Id. Augusti 1702. *Ne amplius de me conqueraris, Præclarissimè Arisi, Martianum de Marchis Torniellum, quem ex asse Novariensibus meis inconsultò adscripseram, ex semisse tuis restituo Cremonensibus, cum Patrem habuerit Constantinum Equitem Cremonensem, & Matrem Catharinam Torniellam de Parona Novariensem. Hæc filio, posterisque indicat, ut Torniellorum cognomine, ac stemmate uterentur: sed cum in proprios lares in urbe virum concepisset, vereor, ne Martianum ibi ortum, quem nos in Novariensem, & Cremonensem scindimus, quandoque Papienses totum sibi vindicare ausuri sint, si quandoque scribetur Pappia Literata Cremonam Literatam rursus æmulatura &c.*

Amicus laudatus in suo Musæo Novariensi refert Martianum scripsisse *Epistolam* anno 1587., quæ habetur in *Collectaneis Marcobruni* pag. 282.

MDLXXXVIII.

Lactantius Ramfoldus de Urceis Brixienis Diocesis ex Sacro Ord. Prædicatorum, qui cum fuerit ex præclaris Cœnobii Cremonensis Alumnis, ut de eo scribit *P. Rovetta in Bibl. Provinciae Lombardie ad annum 1588.*, nobis placet sine ejus Patriæ præjudicio inter Cremonenses cooptare. Vir fuit summæ prudentiæ, ac Virtutis, & regularis observantiæ, omni laude studiosissimus, qui post Lecturas, insignioribus Provinciæ Insubriæ præfecturis in suo ordine expletis, hoc anno à Gregorio XIII. Commissarius Generalis S. Officii de Urbe creatus est. scripsit

Tractatum de Rebus Sacris ad Sanctum Missæ Sacrificium pertinentibus, cum earundem significationibus &c.

Tractatum in Orationem Dominicalem, sive Orationis Dominicæ Expositionem.

Tractatum, de Sacro Præfatio Missæ, unà cum ejusdem significationibus.

Item Summariam, sive Compendiosam Symboli Apostolici declarationem.

Et alia plura Opuscula, quæ in Conventu Bononiensi servantur. Videndi sunt allegati *Rovetta*, & *Vincentius Maria Fontana* in *Theatro Sacro Dominicano* p 3 cap. de *Ministris S. Inquisitionis*, & alibi Hujus Viri Dominicani mentio non finit, quin memorem alterum ejusdem magni Instituti Sodalem à me in primo Volumine neglectum. hic fuit *Georgius à Cassano* Diœcesis *Cremonensis*, vocatus tamen à *Rovetta* ubi suprâ *Mediolanensis*, cùm in temporalibus oppidum *Cassani Mediolano* pareat, floruit anno 1264. eximii intellectus acumine, & elegantissimæ posteritati reliquit.

Egregia Commentaria super quatuor libros Sententiarum, atque super Universam Aristotelis Philosophiam.

De eodem *Georgio P. Rovetta* plures allegat scribentes. Verùm omittitur à *Picenello* in *Atbenæo Literatorum Mediolanensium* cum *Georgius Dominicanus*, de quo lit. G. mentionem habet, vixerit 1515. & ejus opera sint à recentis longè distantia, ut notat idem *Rovetta* ad annum 1520.

Eod. Anno.

Elias Carnevalius *Carmel.* scientiarum omnium cultor diligentissimus, & dignitatibus in suo Sacro Ordine perspicuus, nam à Secretis Generalis *Jo: Baptistæ Caphardi*, Præfectus indè *Provinciarum Romæ, Insubiæ, & Syriæ*, Socius *Jo: Stephani Chizzolæ* pariter Generalis, & demùm *Vicarius Generalis* in Regnis *Neapolitano, & Siculo.*

Laudant *Eliam. P. Petrus Lucius Belga* in *Bibl. Carmel. pag. mibi 30.* & latè *P. Daniel à V. M. in speculo Carmel. Tom. 2. ad num. 3704.* *Falconius* in *Cronico* &c.

Eod. Anno.

Alexander Botta inter *J. C. Collegiatos*, ac *Patriæ Decuriones* non postremum locum obtinuit in humanioribus literis accuratè versatus. Animosos quoquè inter *Academicos* floruit.

Scriptit egregiè

Orationes, &

Carmina

In jure siquidem maxima cum cura, ac diligentia digessit.

Allegationes

quarum magna pars legitur in *Collectaneis Amplissimi Senatoris Thomæ Persichelli*, ut vidimus in sua *Bibliot. Bononiæ*, dum ibi legibus operam dabat *Alexander* inter suos *Condiscipulos* priorem gradum occupavit, ut ex inscriptione ab *Alidosio* relata, & à nobis recognita dum in ejusdem *Urbis Universitate* legali incumbere studio

In Excell. Juris Cons. D. Jo: Aloysium Scappium

Cui legum auspicia, & Palmas studiosa Faventus

Accepto ferret Scappius ille fuit.

Hunc tu igitur veniens venerando limine primo

Et rediens animi signa repende boni.

Curantibus D. Hieronymo à Ponte, & D. Alexandro Botta Cremon. Pri-
oribus anno D. MDLXXXVI

Bressianus de eodem in Coll. J. C.

Syllabus MS. eorumdem J. C. de Coll.

Eod. Anno.

Dioneus Musonius Joannis, Viri Clarissimi Filius, Presbyter Se-
cularis, latinis, Græcis, & Hebraicis literis docendis idoneus,
Musarum Amicus ædedit

Carmina varia

Epistolas, & alia, ut refert Bressianus in V. R.

Ejus lyrica delibare quis potest initio voluminis Annalium Ludovi-
ci Cavitell. cujus in encomia versatur. Memoratur à Legato in Ly-
ceo *Herculis*, prout Alexander Musonius, qui & ipse sui propentio-
nem animi in Musas ostendit modulatus

Carmina varia

Quorum felicitatem arguere licet ex sequenti Epigrammate præfixo
libris Farraginum Crotti nostri.

Armenta, Admetique gregez farragine pingui

E Cælo pulsus pavit Acersecomes.

At tu docte Aeli, dulcis farragine Musæ

Doctorum pascis ingenia, & studia.

Malè Diomedes vocatur à Bressiano in Corona Vir. Illustr. lib. i. p. 3.

Eod. Anno.

Zaccharias Cavalcabos dum Bononiæ degeret editionem cura-
vit apud Jo: Rubeum hoc anno libri inscripti

Trattato dello Schermo d' Angelo Vizani dal Montone Bolognese.

Quem inscripsit Pyrrho Comiti Malvetio cum ejus Epist. nuncu-
patoria.

Alia scripsisse fertur. ut notat Laur. Legatus in Museo Cospiano.

MDLXXXIX.

Bartholomæus Fabagrossa Monachus Camaldulensis, tempori-
bus Dominici Agavii ejusdem Patriæ, & Instituti Abbatis, &
Generalis Visitatoris, Romæ degens, virtute, & monastica ob-
servantia conspicuus; ejusdem extat elegans MS. laudatum à
Petro Canneto eruditissimo Amico in Bibliotheca Camaldu-
lensi, inscriptum

*Elucubratio de Reverentia S. R. E. Cardinalium ergà Rom. Pon-
tificem Christi Vicarium ad Cardinalem Comensem Ord. Protectorem.*

Servatur in Bibliotheca S. Gregorii de Urbe Scamno I. K. L. M. ut
mihi indicavit alter doctiss. & humaniss. Amicus meus D. Gui-
do Grandus Mon., & ipse Camald dig^{mus} suis literis ab Urbe
datis, & ex ædibus S. Gregorii 4. Non. Julii 1693. qui, & memo-
ratur in *Regestis ejusd. Ordinis.*

Cum

Cum hic de familia Fabagrossa sermo contigerit, præterire nefas esset sequentes inscriptiones, quæ olim prostabant in Ecclesia S. Francisci Mediolani, sed ob ejusdem Eccl. ruinam anni 1688. Septembris mense, ejusque magnificentiorem reedificationem dispersæ sunt. Referuntur attamen ab eruditissimo J. C. Camillo de Sitonis, ut mihi indicavit humanis. ejus Filius Joannes J. C. nõ genitori dissimilis, in antiquioribus monumentis investigandis.

Francisco Fabagrossa Avo, Cremona oriundo, Jo: Galeazii Mariæ Ducis Med. intimo, ab eodem ob merita Venationum Præfectura ornato, & Plebe Lexeduni jure Feudi donato, & Octaviano Fabagrossæ Patri Humanis, & charis. ac Ludovicæ Bellabuccæ Conjugi Sanctitate, Pietate, Fide incomparabili, cum qua vixit ann. XX. jucunde sine querela, hæc decessit 21. Jan. 1571. ann. 42. Franc. Fabagrossa B. M. P. & sibi, & suis.

Franc. Fabagrossa Junior banc Cellam cum Ara D. Hieronymo condidit, à fundam.^{tu} erexit anno 1573., & ut quotidie in ea res. divina celebretur, annuam illi eleemosynam assignavit, atque in hac Eccl. monumentum Avo, Patri, Uxori, sibique, posterisq; suis fieri F. ann. 1571.

Eod. Anno.

I Sabella de Luna Comitis Jo: Bapt. Affaitati Uxor, Filia Emanue-
lis Nob. Hispani Arcis Cremonæ Præfecti, cui præ cæteris animi
dotibus viguit honestas, eleganti scripsit materno sermone.

Epistolas ad Claram Vismaram, & alias præclaras foeminas.

Extant in volumine inscripto. Lettere di molte valorose donne, nelle quali chiaramente appare non essere nè di eloquenza, nè di dottrina agli Uomini inferiori. Venetiis ap. Gabr. Folitum de Ferrariis 1548.

Ad eandem legitur Epistola Isabellæ Pallavicinæ Lupæ Marchio-
nissæ Soranæ, inter collectas à Paulo Æmilio Marcobruno p. 298.
diei pr. Septembris 1589., unde liquet Isabellam de Luna diu
vixisse.

Campus in bist. ubi de Com. Ludovico Affaitato ejus filio.

Franciscus Zava suis Carmin. eam solatur in morte ejusdem Com. Ludovici Affaitati.

Eod. Anno.

J Oannes Petrus Chizola Carmelita Congr. Mantuanæ ad id planè
factus emerfit, ut cum fratre suo Jo: Stephano doctrinæ, meritis
in eodem Ordine Principatum assecuto certare videretur, uter eo-
rum Ripacolo, non ingnobilis Cremonensis Diocesis Oppido, ubi
nati sunt, majorem conferrent gloriam. Dum enim alter summo
inter suos dignitatis fulgore nativum solum magnopere illustrare
pergeret; alter patriam eruditionis præstantia latè memorabilem
facere nitebatur. Hic quippè singulari doctrina præditus, Philo-
sophicæ præsertim, & Theologica, quibus omnis Sapientiæ prima-
tus inest, varia rexit gymnasia cum ingenti auditorum fructu.
Bononiæ potissimum docuit, scientiarum eminentiss. ^{max} publicè
pro-

professus; ubi & in Venerab.^{le} Theologorum Collegium cooptatus 6. Kal. Septemb. 1584. plures annos transegit, Sacri Cœtus Antesignanus. Scholasticis exercitiis, in quibus Disputatoris ingeniosi nomen promeruit, eloquentiæ quoq; ornamenta coniunxit. Hinc non semel declamare auditus disertæ Oratoris plausus retulit. Accedebat eruditioni morum suavitas, & eximium pietatis studium. Quo fiebat, uti numquam læsior esset, quàm cum charitatis opera exerceret. Sic & integer, vitæ scelerisque purus, ut inquit Poeta, nihil magis oderat, quàm periculi plena fœminarum commercia, illud identidem enuntians.

*Fœmina corpus, opes, animum, vim, lumina, vocem
Polluit, absorbet, necat, eripit, orbat, acerbat.*

Nec minori odio prosequeretur otium, quod omnium scelerum fontem prædicabat. Tantumdem constans, miram præ se tulit æquanimitatem, nihil turbari solitus in adversis, nihil ab se diversus in prosperis. Ità & præclaræ viri modestiæ, ac sinceritatis in suam trahebat amicitiam, quotquot facilem ejus consuetudinem experirentur. Summis proindè viris acceptissimus, Præsulum aliquot, & præsertim Alexandri Andreaſii Mantuani Episcopi familiaris fuit; quibus & Theologus, & Consultor sua contulit officia. Administrandæ quoq; Rēip. propositus, post gestum Congregationis, ut vocant, Provicariatum, Florentinum, & Mantuanum Cœnobia moderatus est, & tanta quidem cum laude, ut Mantuani statum ipsi erexerint, quod in causa fuit, ut amplum ipsi poneret Elogium *Jo: Maria Pensa* Congregationis ejusdem Alumnus, qui facundè admodùm de *Jo: Petri* virtutibus differit in suo Carmelitarum Illustriorum Domus Mantuanæ Theatro.

Publica Eloquentiæ *Jo: Petri* monumenta nunc extant.

Oratio pro S. Petro Thoma Carmelita, habita Bononiæ in Ecclesia S. Martini majoris, Bononiæ apud Joannem Roscium 1573. in 4.

Oratio in funere Cyrilli Franci Servitiæ in Gymnasio Bonon. Theologiam publicè professi, habita in Æde D. Mariæ Servorum. Ibidem apud Faustum Bonardum 1585. in 4.

Quanta fuerit dicentis vis, indicat Nicolaus Rotius Salodiensis Carmelita, in Epistola ejus Orationis nuncupatoria ad Gabrielum Paleotum Card. & Bononiæ Archiepiscopum primum. Solertem quoq; vernaculi sermonis se prodidit, editis ea lingua nonnullis, cujusmodi est, quæ à memorato Pensa usque in Cœlum effertur.

La Vita del B. Lodovico de Morbioli Bolognese, estratta dal Poema latino di Battista Mantovano. Bononiæ apud Alexandrum Benacium 1586. & apud Victorium Benacium 1602. & apud Bartholomæum Cochium 1618. in 8. Præter hæc varia quoque conscripsit Joannes Petrus, cùm Theologica, tùm Philosophica: quorum censum assequi non fuit. Ea tamen innuit Petrus Lucius Belga in Carmelitarum Bibliotheca.

Falconus in Cronico, ubi de doct. Carmel.

Clemens Mar. Felina in Sacro Museo Congr. Mantuanæ .

Ant. Possevinus in App. Sacro

Andreas Rosssettus in Syllabo Scriptorum Pedemontii nostrum Chizolam includit, sed videat, quæso, Lector, quæ contra Rosssettum refero, ubi de Joanne Stephano Chizola fiet mentio ad annum 1599.

Eod. Anno LXXXIX.

JOannes Franciscus de Marianis multifariæ eruditionis, & præsertim maternæ Historiæ peritissimus, dum archivio Civitatis præsi-deret, tempore, quo perspicuo Conservatoris Ordinum munere, maxima diligentia fungeretur, doctissimis vigiliis explevit

Commentaria de Patriæ antiquitate, ac nobilium familiarum ejusdem.

Hiscæ manuscriptis usum fuisse, crebrò confirmat Joseph Bressianus in suis regestis historicis conficiendis, eorumq; jacturam deflet anno epidemiali 1631. secutam.

Ant. Campus bist. lib. 3. opera Mariani vidisse testatur, dum recenset Epistolam Cremonensibus exarratam à Joanne Galeatio Vicecomite die 2. Julii 1402. de dominio Bononiæ ab eo conquisto, ubi hæc verba. E' cavata questa lettera dai Commentarii delle cose di Cremona, scritti latinamente da Gio: Francesco Mariano mio Amicissimo, che mi bà fidato il libro scritto à penna, e datomi licenza di servir mene in tutto quello pareffe à me necessario nello scrivere di questa mia opera &c.

Eod. Anno.

Julius Tartesius Legum Doctor non vulgaris, cui ingenium acerrimè acuit oppositio eidem facta, ne Collegium inclytum Jurisperitorum Patriæ ob natalium defectum ingredi posset, edendo librum inscriptum.

Defensio Cause Julii Tartesii J.C. Cremon. Filii Francisci Art., & Medicinæ Doctoris, & de Collegio DD. Medicorum Cremonæ in materia Nobilitatis ex Philosophorum, & Jur. Cons. placitis decerpta, & tribus partibus divisa. Cremonæ apud Christophorum Draconium 1589.

Cùm in regestis Jurisconsultorum de Collegio non videam Tartesii nomen descriptum, oleum, & operam sanè eruditissimam perdidisse credendum est; ubi verò pendente judicio non è vivis abisset.

Eod. Anno.

Antonius Moreschus Presbyter, & J. U. D. Casalmajorensis ex Seminarii Cremonensis Alumnis, quantum in oratoria emereret, demonstrant.

De Legum laudibus. Oratio. In Casale Majori apud Antonium Guerinum, & Socios 1589. dicata Nicolao Sfondrato S. R. E. Card. Episcopo Cremon.

In Funeribus Antonii Marii Caballi jussu Decurionum Casalis Majoris.

Majoris. Oratio. Ibidem apud Joannem à Laude 1591. Eidem dicata, dum esset Summus Pontifex.

Eundem memorat Hector Lauda in Hist. Cas. Majoris MS.

Eod. Anno.

BROCARDUS Persicus Comes, omnis doctrinæ, & omnium artium optimarum comitate instructus, speciatim verò in legibus Pontificiis, ac Cæsareis, quibus die 13. Decembris 1588. in Universitate Ticinensi laureatus effulsit, anno immediatè adveniente, ut res depostulabat, in nobilissimum Judicum Patriæ Collegium adnumeratus, accurata suorum Consiliorum sapientia fecit, ut eum Civitas nostra semper in optatis haberet. Administrante Papiensi Prætura Senatore Ludovico Madio Cremonense, Judicis officio incorrupta reâitudine functus est. Scripsit

Consilia tum in materiis civilibus, cum in Criminalibus.

Dum erat ex Fabricæ Cathedralis Præfectis, Sacellum Divo Christi Anteambuloni sacrum, auro, & picturis elegantius reddidit, ut notat inscriptio ibi stylobate insculpta.

Comes Brocardus Persicus J. U. D. Comes, & Eques, Antonius Maria Marchio Pallavicinus, Franciscus Piscius, Bernardinus Scbitius Castri Didoni Condominus, Hieronymus Paternus, Camillus Barbovius Fil. Equ. Baptista Fabr. Præfecti anno Salutis 1608.

Hic Brocardus Pronepos erat ex Fratere celeberrimi illius Brocardi, de quo præter tot Patriæ, ac exteros Cronographos scribit Abbas Ghilinus in *Amal. Alexandriæ ad ann. 1571.* per hæc verba. *Il Conte, e Cavagliere Gerolimitano Brocardo Persico, che doppo esser' stato Governatore d' Alessandria, fù fatto Cavallerizzo Maggiore del Rè di Spagna Filippo II., Mastro di Campo Generale nello stato di Milano, Vice Rè di Sicilia, ed Ambasciadore per l'istesso Rè in Roma presso al Sommo Pontefice Pio IV. Morì in Milano alle sette bore dell' notte avanti alli 23. dell'istesso mese di Aprile, & il suo corpo fu porta to à Cremona, e sepolto nella sua Capella à S. Gio: Battista dedicat a nella Chiesa di S. Domenico.*

Nec sunt prætereunda, quæ ad Persici Herois laudes expressit Franciscus Zava in *Orat. 2. ad Decuriones Cremonenses.*

HOC in primis Philippus Regum optimus, maximus Caroli filius non cognovit tantùm, sed re ipsa approbavit. Cujus rei optimum ipse præconium est. Hic enim multis audientibus gravissimis viris, quorum consilio, & auctoritate, totius Reip. summa nitebatur, hique Cremonenses ferè omnes erant, cum multæ Civitates sub alpibus Gallis tunc hostibus, nunc amicissimis, & sanctissimo affinitatis vinculo copulatis, occuparentur, vel à Societate deficerent, hanc sollicitam vocem misit è pectore. Cremona, in quo statu, his tristissimis nunciis allatis, est? Tunc Brocardus Regis Magister equitum, hujus Civitatis nobilissimus Civis, ornamentum insigne, Comes dignitatis, gradu comis, aspectu,

re liberalissimus, qui ob ejus singulares virtutes quotidie à Rege, apud quem assiduus est, novis muneribus, honoribusque cumulatur, dixit, Cremona, optime Rex, bene audit. Urbis muros sine militum conductorum copiis, & subsidio Cremonam tuentur, fines defendunt, hoc Imperium adamant, pro quo tuendo, atque etiam propagando promptissimis animis armati, semper excubabunt. Hoc audito, incolumi Cremona, omnia brevi recuperabo, respondit Rex ille inclytus, & magnanimus. Tantum Cremonensibus confidebat. Tantique virtutem illorum aestimabat. Quod hac divina voce plenius testimonium habere poterant Cremonenses fidei à se semper servatae? Quid hoc praconio majus? Quid ad illorum animi magnitudinem testandam vehementius? O Regis fiduciam! O Civitatis bujus immortalitatem! O Sententiam aeternitati omni genere monumentorum consecrandam! Quis dubitat tanti Principis judicio, tam religioso testimonio Civitatem nostram omnium saeculorum triumphis longè anteponeendam esse? Hanc constantiam, & fidem nationis Cremonensis, antiquae etiam literae testantur, probatissimi, & locupletissimi Scriptores celebrant. Bello enim Macedonico, qua tempestate Insubres, Cenomani, Boii propinqua loca, Duce Amilcare Pano, vastabant, Placentia Romanorum, & ipsa fidei Colonia direpta, ad Cremonam diripiendam ventum est. Parvo praesidio Urbs haec munita erat, Coloni vehementer laborabant, qui admodum pauci erant, quadraginta millibus hostium Urbem nostram oppugnantibus, Cives tamen fortiter propugnantes non perterriti direptione proxima Civitatis, agrorum vastatione, hominum internecione, qui per agros Barbarorum immanitatem effugientes, vagabantur, nunquam animis defecerunt, expectantes Romanum auxilium, omnia incommoda tolerantes, longamque & assiduam obsidionem superantes. Sed quorsum haec, quasi nesciamus, hanc Civitatem Romanis semper charissimam fuisse, colonisque, nunc Belli casibus, nunc morbis assumptis, novos Senatus consultò fuisse in supplementum conscriptos? Fidem in animis Cremonensium Sanctiss. templum habere, rerum conventarum eventum verbis conceptis respondere, sciunt omnes, quibuscum negotia communia sunt. Nihil apud eos agi dolo malo, norunt maximi, minimi, mediocres, qui cum his res magnas tractant, quibuscum rerum agendarum societatem ineunt. Certa namque est, & ubique Cremonensium fides contestata, atque inter reliquas sanctissimas leges, quas plurimas haec Civitas habet, hanc severè custodit. &c.

MDXC.

ANtonius Marius Caballus ex oppido insigni Casalis Majoris, Ticinensi in gymnasio adhuc Adolefcens legibus operam dedit, susceptaque doctorali Laurea, paulò post in eadem Civitate Hippoliti Rubei Episcopi, & S. R. E. Card. Vicarius extitit Generalis. Cremonæ postmodum sub Nicolao Sfondrato Ep., & Card. qui Gregor. XIV. Pontifex Max. fuit, viginti annorum spatio in eodem munere vigilantissimè, & doctissimè effulsit, ni morte

morte Romæ correptus, in Pontificatus ejusdem Gregorii initio, per quem ad Urbem vocatus erat, supremos Aulæ Romanæ gradus ob rara merita obtinisset, edidit

Collectanea Decretorum Synodaliū, de quibus fiet mentio sub Gregorio XIV.

Apud me extat Oratio paulò suprà recensita, cui tit. *Antonii Moreschi Presb. & J. U. C. Decurionum jussu in Casale Majori eo die habita Oratio, quo ipsorum nomine Rev.^{mo} Antonio Mario Caballo justa persolvebantur. In Casale Majori apud Joannem à Laude 1591. in qua Virtutes Caballi innumerabiles recensentur.*

Laudatur à Zava in *Epist. famil. lib. 5. & in Carminibus* occasione, qua se Romam contulit.

Cavitell. in Annal.

Joseph Bressianus in Rosis, & Violis, non benè eum appellat Episcopum Cerviensem.

Eod. Anno.

GREGORIUS XIV. antea Nicolaus ex antiqua, & nobili Cremonensi Sfondrata progenie, Filius Francisci, de quo diximus, S. R. E. Cardinalis, & ex legitima ejus Conjuge Anna de Vicecomitibus selectissima fœmina antè adeptam Purpuram susceptus, natus septimestris die undecima Februarii 1535, & cæso Matris utero, in Oppido insigni Summæ, sive Somæ, ex Feudis Familiæ Vicecomitum nuncupato, cùm ipsamet Anna ad Matrem suam Magdalenam Triultiam ægotantem invisendam illuc se contulisset. Rei memoriam exhibet Distichon, quod ad hanc diem legitur in cubiculo, ubi editus Nicolaus in lucem extitit.

*Pontificem parit Anna, Parens dum visitur ægra,
Sfondratum, Orbi oritur, Matre cadente, Pater.*

A teneris, ut ajunt, unguiculis usq; ad adolescentiæ annos, omnium disciplinarum artibus imbutus, in utroque jure Perusii Lauream reportavit, ætate annorum undeviginti Abbatiam S. Petri à Chivata in Agro Mediolanensi, cujus erat Commendatarius, Olivetanis Monachis tradidit. Receptaq; in primo flore juventę amplissimo in ordine Mediolanensi Senatoria Toga, cùm annum etiam vigesimum quintum vix excederet, Cremonæ Patriæ suæ Episcopus per resignationem Federici Cæsi Romani S. R. E. Card. electus est, Urbem ipsam ingressus quarto nonas Julii 1560. Ædes Episcopales peregrinantibus, & ægenis inexhaustum hospitium reddidit, temperantiæ quippè ipse solùm deditus omnium, & præcipuè Medicorum judicio, naturæ suæ cibo, potuq; numquam satisfacere visus est. Duas habuit Synodos Diœcesenas, unam scilicet anno 1580. alteram 1583. Sacro insuper, & Æcumenico Tridentino Concilio interfuit, in quo ejus suasu, ac hortatu saluberrimum illud Decretum de tollenda pluralitate Beneficiorum conditum fuit. Quart. Id. Decembris 1583. à Gregorio XIII. S. P. ti-

tulo S. Cæcilie Trans Tyberim S. R. E. Card. creatur; anno verò 1590. die 5. Decembris ad maximum Pontificatus apicem evectus, ac die 8. ejusdem mensis in Vaticano coronatus est, in quo tantùm vixit decem menses, totidemq; dies, nàm ad Superos evolavit die 15. Octobr. 1591. & ut communis est opinio, Virginitatis propriæ conservato candore, ætate annorum 56. Mens. 7. Die. 4. per eum quinque ad Cardinalitiam dignitatem promotis.

Cùm Romam anno Jubilæi 1575. Nicolaus proficisceretur, à religioso quodam viro accepit librum, quem conscripserat devota Dei famula, illumq; emisit in lucem *Brixie apud Turlinos*, anno 1577. cum insigni Epistola, inscriptum.

Esercitio particolare d' una Serva del Signore &c.

Suspicio opus esse Ven. Ang. Paulæ Antonie de Nigris Mediolan. quæ tunc & sanctimonia, & scientia clarebat, & multa divinæ frugis plena dictabat Mediol. in Cœnobio Angelicarum S. Pauli. Ex ejus ingenii, & virtutis monumentis sunt.

Ragionamento fatto al Popolo Milanese in congratulatione dell' essere stato liberato dal morbo contagioso. Opusculum edidit P. Galenus Mediolani die 24. Febr. 1578. ac nuncupavit Sanctissimo Carolo Borromæo, tunc Mediolanensi Archiep.

Ragionamento fatto il giorno di S. Silvestro nel Duomo di Cremona, con l'occasione della lettera scritta dal Sereniss. Rè Cattolico sopra la morte del Serenissimo Principe Ferdinando suo Figlio. Cremonæ apud Christophorum Draconium 1579. ipse Christophorus editionem curavit.

Raccolta di alcuni Decreti Provinciali, & altri Ordini particolari fatti, e publicati nelle Sinodi sue diocesane in diversi tempi celebrate. Liber cura Antonii Marii Caballi ejus Episcopalis Vicarii, vulgatus est Cremonæ apud Antonium Canaccium 1584.

Epistola Gratulatoria scripta Benedicto Justiniano anno 1587. die prima Januarii, tunc inter Cardinales elato.

In Bibliotheca Classica librorum Germanicorum *Georgii Draudii* pag. 181. edita *Francofurti* 1625. fit mentio de quodam libro Germanico Nicolao Sfondrato adscripto, non tamen percipio, quomodo hac lingua scribere ipse potuisset.

Cùm esset Sum. Pont. habemus ejus opera, cui tit.

Literæ Monitoriales ad Principes, Duces, Marchiones, & Archiepiscopos, aliosque Ecclesiasticos Regni Francorum, qui Regis partes sequuntur, & ad eos Turonense Senatus Consultum Francofurti apud Martinum

Constitutiones sue, ut refert *Lud. Jacob à S. Carolo* in *Bibl. Pontificia*, leguntur apud Stephanum Quarantam, & Jacobum Castellanicum Clericum *Tarvisinum, Venetiis* 1605.

De ejus Epistolis Apostolicis, seù, ut ajunt, Bullis, consule *Emmanuellem Rodericum, Confettium, & alios.*

In ejus Constitutiones de Immunitate Ecclesiastica, edidit *Comenta-*

mentariorum libros octo *Petrus Gambacurta*, qui prohibentur in Edicto 3. Julii 1623. Tuffandus etiam Berchetus Lingonensis è gallico sermone in latinum vertit Pium Consilium super Gregorii XIV. Bullis, id quoque prohibetur in Indice Romano. Item quidam Anonymus Auctor damnatus, edidit de Christianissimi Regis periculis, & notata quædam ad Sfondrati Pontificis Romani literas monitoriales. *Frankofurti apud eundem Lechlerum 1591. in 8.*

De rebus gestis à nostro Sum. Pont. ejusque illustri genere, innumeri fermè Auctores loquuntur, quorum nomina, ne prolixior fiam, reticebo. Dicam tantùm, quæ scribunt

Joannes Palatius in Monarchia Divi Petri Tom. 4. quem nuperrimè edidit, non benè tamen ipse scribit Nicolaum Cremonæ ortum habuisse, & unda Baptismatis renatum ibi in Parochiali S. Andreæ, ut vidimus ex jam deductis; fuisse liquidem ex familia, & genitore Cremonensi natum, nemo absque Patriæ meæ iniuria ambigere potest.

Ciacconius de Vit. Pont. hæc scribit. Gregorius Papa XIV. qui ante Pontificiam dignitatem Nicolaus Sfondratus Mediolanensis Cremona tamen oriundus.

Oldoinus S. I. in Addit. ad Ciaccon. Nicolaus Sfondratus Mediolanensis, quem alii Cremonæ natum volunt, & ipsemet in literis ad Cremonenses datis, se Civem Cremonensem vocat.

Inter Civitates, quæ sibi natalia Gregorii XIV. occupant, Luca est, ut innuit idem Palatius, quod ob mira in Lucensem Remp. merita, Franciscus Cardinalis Sfondratus Gregorii XIV. Pater, in Lucensium Patritiorum numerum ab ea fuerit relatus.

In Constitutionibus Domini Mediolanensis editionis secundæ Novariæ excusis apud Franciscum Sessalium 1571. in Catalogo, in quo nomen, cognomen, & patria recensentur, Senatorum Mediolani tunc viventium hæc verba leguntur.

Reverendis. D. Nicolaus Comes Sfondratus Cremonensis Episcopus Cremonensis.

Sed ut facti veritas magis elucescat, en oculis Eruditorum subiicio epistolam ab archetypo suo exscriptam, quam Cremonensibus dedit, dum eorum Antistes electus fuit. hæc in archivio servatur in regestis anni 1566. ut vidimus.

Molto Illustri Signori come fratelli Honorandi.

L Ufficio di rallegrarsi, e congratularsi meco della Collatione del Vescolato di cotesta Città, fatta in me per bocca di Nostro Signore, e del Sig. Cardinale Cesis mio Signore, e benefattore, fatta dal Sig. Paolo Fossa, e dalli Signori suoi Collegbi in nome publico, e stato più presto amorevole, e cortese, che necessario, essendo io sicurissimo dell' animo di tutti affezionati à me, del quale animo li ringrazio tutti, e pari-

parimente della grazia dimostratami, dell'atto, e della congratulazione loro. Non si poteva sperar' altro da un Popolo così generoso, e di così prudenti Regitori d'esso verso un loro Cittadino, e Compatriota. Pregarò Dio, che mi presti grazia di usare questa dignità ad onore del suo Santo Nome, & utile della comune Patria. Trà tanto le S.S.VV. m' amino al solito, che Nostro Signore le conservi felici.

Da Milano li 23. Marzo 1560. Delle S.S.VV. Aff.^{mo}, e desideratissimo di servirle, Nicolò Sfondrato eletto di Cremona.

Quantum virtuti faveret Sfondratus, essetque Literatorum Mæcenas; arguendum est ex operibus, quæ subnectuntur sub ejus nominis auspiciis edita.

Hieronymus Faballus Laudensis anno 1561. Cremonæ apud Vinc. Comitum Orationem eidem nuncupavit, ut vidimus cui tit.

In Nicolai Sfondrati Cremonæ Ep. adventu in suam Dioecesim Franciscus Patritius decem Dialogos Rethoricæ editos anno 1562.

Petrus Franciscus Spinula Mediolanensis ex Officina Stelle Jordani Ziletti 1565. plura Carmina.

Bartholomæus Scaluus Cremon. anno 1576. liber italicè inscriptus, Ricordi, e documenti Spirituali d'un Padre di Famiglia.

Thomas Vacchellius Bibliographus Cremonensis. Opus Bartholomæi Bottæ Papiensis, cui tit. Psalmi Davidis latinis versibus redditi.

Laurentius Lauretus Carmelita, notas, quas scripsit ad Historiam Pontificiam Sicardi Caselani Ep. Cremonensis.

Franciscus Zava Cremon. Panegyrim in promotione Sfondrati ad Sacram Purpuram, Cremonæ apud Draconium 1581.

Antonius Moreschus è Casalemajori. Orationem de Legum laudibus, excusam in Oppido Casalis Majoris apud Ant. Guerinum, & socios 1589. nec non aliam Orationem anno 1591. typis ejusdem Oppidi in Funeribus Antonii Marii Caballi.

Pandulphus Sfondratus anno 1590. suum librum de causa æstus Maris.

Franciscus Terzanius Cremona J. C. Ferrariensis Orationem ad S.^{mum} D. N. Gregorium XIV. pro Sereniss. Duce Ferrariæ, Alphonso II. Romæ 9. Kal. Martii ex typographia Vincentii Accolti.

Peregrinus Merula anno 1591. suum Poema nominatum. Legatio Cremonensis ad Greg. XIV. Pont. Max.

Joseph. Castalio eruditiss. de Gregorio XIV. P. M. in Basilica Lateran. possessionem proficiscente Carmen. Romæ apud Vin. Accoltum 1590.

Henricus Farnesius Eburo de Sfondratis Imaginibus, Ticini apud Andream Vianum 1591.

Jo: Angelus Papius. Librum Jo: Stephani Duranti de Ritibus Ecclesiæ Catholicæ Romæ 1591. ex typographia Vaticana.

P. Angelus Rocca Augustin. Bibliothecam Apostolicam.

Augustinus Bonacina. Orationem de S.^{mo} Pont. Max. Gregorio XIV. Mediol. 1591.

M. Antonius Cimpus Senensis. Compendium Heroicarum actionum S.^{mi}

S.^{mi} Pont. Gregorii XIII. Romæ apud Jo: Martinellum 1591.
Terzagbus, & Scarabellus in Musæo Septuliano agunt de ejus numismatibus, ad quos similium lautitiarum eruditos remitto, sicuti ad Jo: Jacobum Luckium in Syloge Numismatum recentium.
 Ex literis ejusdem Summi Pontificis, quas hîc recenseo, arguet Lector quanti fecerit Nobilissimum Collegium Jurisperitorum Patrię, in quo Baptistam Avum, & Franciscum Patrem cooptatos non ignorabat.

Gregorius P. P. XIV.

„ **D**ilecti filii salutem, & Apostolicam benedictionem. Gratulationem vestram, quæ ut videmus à nostræ Majorumq; Nostrorum consuetudinis recordatione, & à singulari, qua præditi estis pietate, proficiscitur, eò libentiùs excipimus, quo ii, qui eam ad nos detulerunt, nobis chariores, & gratiores fuerunt. Libentèr itaq; quod nobiscum præstitistis officium per Dilectos filios Homobonum Offredum, Jacobum Maynoldum Galeratum viros ob præstantes eorum virtutes nobis valdè acceptos complexi sumus, & eos mandata vestra exponentes benignè audivimus. Genitoris nostri, cujus memoria in benedictione sit, propensam in vos voluntatem, quam commemoratis, in nobis hæreditariam esse antea semper cognovistis, sed ut hoc tempore ab ista in quâ constituti sumus dignitate auctam fuisse intelligatis, si quid erit, quod ad vestram non modo omnium, sed singulorum dignitatem, & commoditatem pertinere sentiemus, debitis studiis, & officiis curabimus, ut omnes sciant vestrum hunc ordinem justitiæ simul, & æquitatis cultorem, à nobis atq; à familia nostra semper dilectum quibuscumq; in rebus poterimus commendatissimum fuisse. Deus benedictus, studia, & lucubrationes vestras in viam veritatis dirigat, vosq; per Apostolicam, quam per præsentis singulis nominatim deferimus, benedictionem, ad divina, humanaq; jura custodienda spontè paratos, paratiores, & alacriores in dies reddat, atq; ab adversis omnibus cælesti sua protectione custodiat.

„ Dat. Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die prima Februarii MDLXXXI. Pontificatus nostri anno primo.

„ *Subscr.* M. Vestrius Barbianus, A' tergo Dilectis filiis Collegium Judicum Civitatis Cremonæ representantibus. Et Sigill. cum Annulo Piscatoris.

Gregorius Papa XIV.

„ **D**ilecti Filii salutem, & Apostolicam Benedictionem. Dum vestram pietatem, religionem, & præcipuam in nos, & Apostolicam Sedem observantiam, nostramq; vicissim ergà vos paternam Charitatem, ex diuturno usu, dum in minori officio consti-

„ constituti isti Ecclesiæ Cremonensi præfuimus, ortam, & au-
 „ ctam grata mente recolimus nonnulla, quæ isti Collegio deco-
 „ rem, & dignitatem allatura videntur, vobis concedenda duxi-
 „ mus. Vos igitur vestra sponte ad virtutē, & ad gloriam currentes,
 „ honoribus, & privilegiis decoratos, alacriores reddere cupientes
 „ motu proprio, non ad vestram, aut alicujus vestrum instantiam,
 „ sed ex certa scientia, ac matura deliberatione nostri, deq; Apo-
 „ stolicæ Potestatis plenitudine, vos universos, & singulos condi-
 „ gnis honoribus decorare volentes, Collegii vestri personas præ-
 „ sentes, & futuras in perpetuum, & vestrum singulos, ex nunc
 „ Sacri Palatii Apostolici, & Aulæ Lateranensis Comites, atque
 „ Auratæ Militiæ Equites creamus, facimus, & deputamus, ac
 „ aliorum Palatii, & Aulæ Comitum, Auratæque Militiæ Equi-
 „ tum hujusmodi numero, & consortio favorabiliter aggregamus,
 „ & aliis Comitum, & Equitum hujusmodi, nec non gentilitiis
 „ insignibus Domus nostræ hujusmodi simpliciter, vel compositè,
 „ si & prò ut vobis illis, uti placuerit, decoramus, vobisq; ac ve-
 „ strum singulis etiam in perpetuum, ut omnibus, & singulis pri-
 „ vilegiis, prærogativis, exemptionibus, favoribus, gratiis, & in-
 „ dultis, quibus alii Palatii, & Aulæ Comites, & Militiæ Auratæ
 „ hujusmodi Equites de Jure, & consuetudine, aut aliàs quomo-
 „ dolibet utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gau-
 „ dere poterunt quomodolibet in futurum, citrà tamen faculta-
 „ tes, & exemptiones à Concilio Trid. sublatas, pariformiter, &
 „ absq; ulla prorsus differentia uti, potiri, & gaudere, ac quosq;
 „ Notarios, & Tabelliones publicos extrà Romanam Curiam de
 „ licentia Episcopi, recepto prius ab ejus solito juramento, crea-
 „ re, & instituere, ac eosdem de Notariatus, & Tabellionatus Of-
 „ ficii hujusmodi per pennam, & calamare, ut moris est, investire,
 „ utq; prò felici istius Collegii regimine, & administratione sta-
 „ tuta, ordinationes, & decreta quæcumq; Sacris Canonibus, &
 „ Concilii Tridentini decretis non repugnantia, condere, & con-
 „ dita alterare, revocare, & annullare, aliaq; de novo, & quoties-
 „ cunq; vobis opportunum videbitur, edere, quæ postquam
 „ edita, & condita fuerint, ut præfertur, ex nunc pro ut, ex tunc,
 „ & è contrà auctoritate Apostolica prædicta tenore præsentium
 „ perpetuò confirmamus, & approbamus, atq; ut prò istius Collegii,
 „ ejusq; personarum, bonorum, privilegiorū, & jurium quorum-
 „ cumq; defensione unum, vel plures ex S. Rom. Eccles. Cardina-
 „ libus in ejusdem Collegii Protectorem, vel Procuratores eligere,
 „ & deputare valeatis, qui sic electus, seù electi si munus Protecto-
 „ ris hujusmodi acceptare voluerint, ex nunc Apostolica Auctori-
 „ tate confirmati censeantur, facultatem concedimus, & indulge-
 „ mus, ac insuper omnibus, & singulis Doctoribus, qui in vestrum
 „ Collegium deinceps admittentur, si verè pœnitentes, & confessi
 „ Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumplerint, plenariam,

„ & vobis item universis, & singulis bisquolibet anno in perpetuum
 „ iis diebus, quos Episcopus Cremonensis pro tempore assignave-
 „ rit, si collegialiter congregati ipsius Episcopi Missæ interfueritis,
 „ & verè pœnitentes, & confessi, Sanctissimum Eucharistiæ Sacra-
 „ mentum de manibus ipsius Episcopi sumpseritis; plenariam om-
 „ nium peccatorum Indulgentiam, & remissionem misericorditer
 „ in Domino concedimus, & elargimur, commensationes autem,
 „ quæ die admissionis alicujus Doctoris in d.^{um} Collegium fieri con-
 „ sueverunt, omninò improbamus, ac sub pœna nullitatis præsen-
 „ tium gratiarum penitus tollimus, & prohibemus; munera verò,
 „ seù nexiola, quæ Doctoribus dari solent, permittimus, non obstan-
 „ tibus Apostolicis, ac in Provincialibus, Synodalibusque Conci-
 „ liis editis generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & d.^{ti}
 „ Collegii Statutis, & consuetudinibus, etiam juramento, confir-
 „ matione Apostolica, vel alia firmitate roboratis, cæterisque con-
 „ trariis, quibusq;

„ Dat. Romæ in Monte Quirinali sub Annulo Piscatoris die 22. Ju-
 „ nii MDLXXXI. Pontificatus nostri Anno primo

„ *Subscr.* M. Vestrius Barbianus, à tergo dilectis filiis Abbatibus, &
 „ Collegio Judicum Cremon. & sigill.^{ta} cum Annulo Piscatoris.

Eod. Anno.

PAula Antonia Sfondrata, Angelica, more sui Instituti præno-
 minata, genium Patris Francisci, & Fratris Gregorii XIV. nec
 non aliarum Sororum in literis exercendis secuta, quippè ab hone-
 stissimis Parentibus sobrios, & castos mores à primis ebibit annis,
 sanctèque viventem sedulò imitata magistram Paulam Antoniam
 de Nigris, religiosa pietate, ac devota humilitate refertam, in cœno-
 bio S. Pauli Mediolani Angelicæ vitæ desiderium semper excita-
 tum habuit, conscripsit

Epistolas,

In quibus aliquæ extant *Bonifacii Vannocii* Pistoriensis Presbyteri
 sæcularis, à Secretis primùm Baronis Sfondrati, deindè Cardinalis
 Pauli sub eodem Gregorio XIV. religiosi fervoris plenæ Respon-
 siones tom. 11. epistolarum Illustrium Scriptorum à *Bartolomæo*
Zucchio selectarum, editarumque *Venetis apud Soc.^{em} minimam*
 1595. in 4. quo in Volumine legere est, & ejusdem Vannocii li-
 teras Romæ datas 1593. ad Angelicam Agatham Sfondratam
 Paulæ Antonie neptem, ex Paulo Fratre Uallis Assinæ Dynasta in
 eodem Cœnobio professam. De iisdem pariter est mentio apud
Moriggiam in Hist. Mediol.

Eod. Anno XC.

BAlchassar Cavallus è Soncino, in amœnis Musarum viridariis
 cultor ingeniosus, hoc anno suum edidit opusculum inscriptum.
Concetti Poetici, quod Ranutio Farnesio Parmæ Duci dicatum
 voluit. *Brixie per Policretum Turlinum excusum* 1590.

Memoratur à Jo: Baptista Guarguante Carmel. in supplemento hist. Soncini.

Stephanus Fliscus de Soncini laudibus memorat, & eximium medicinæ Doctorem Joannem Cavallum, qui floruit sæculo decimo quinto.

Hanc familiam Cavallam Soncini floruisse inter primates, arguitur cum Ghibellini Cremona ejecti per Ugolinum Cavaleabovium anno 1403. adivissent Soncinum, & ibi in odium Fundulorum necassent Petrum, Joannem, & Lanfrancum de Cavallis.

Eod. Anno.

Pandulphus Sfondratus, qui quamvis ab Abb. Philippo Picinello in suo Athenæo literatorum Mediolanensium usurpetur, eum verò fuisse Cremonensem Patritium habemus, dum in successivis horis Jo: Francisci Apostoli à monte magno Mediol. apud Jacobum Piccateam 1580. & Papiæ apud Hieronymum Bartolum 1588. habetur Epigr. ad Authorem, hisce notis, Pandulphi Sfondrati Patritii Cremon. & ad Pandulphum eundem extat Epigr. pag. 152. fuisse pariter Cremon. legitur apud Pingonium in Sindon. Evangelica pag. 4. in qua ejusdem nonnulla Carmina leguntur, ex quibus quantum poeticis studiis oblectaretur, argui quis facillimè poterit; philosophicis verò valdè nitens, Anno 1590. edidit apud Benedictum Mammarellum opus inscriptum

Causa Æstus Maris, idque dicavit Summo S. R. E. Hierarchæ Gregorio XIV. ex eadem familia Sfondrata Cremonensis.

Alex. Lamus in Somnio cant. 2.

In Libro de Cruce Cypriani Uberti Inquisit. Vercellensis Inureæ &c. legitur hujus Sfondrati Distichon.

MDXCI.

Julius Losius Canonicus Reg. Lateran. subtilis Philosophus, & Theologus, edidit Cremonæ apud Baptistam Pellizzarium 1591. & dicatum volvit Octavio Affaitato Patritio Cremon. Marchioni Grumelli &c. Opusculum inscriptum

Fabrica mundi decem partibus, digesta, ac mira Assertionum creatorum omnium varietate decorata.

Id dono habui ab erud.º J. C. Lazaro Augustino Cotta ex Amœno Novariensi Amico meo humanissimo, qui decies in suo elocubratissimo Novariensi Musæo hoc anno 1701. typis edito Mediolani nostrum nomen commemorat.

Eod. Anno.

Petrus Martyr Ponzonus ex Comitibus Castelletti Insignis in agro Cremonensi Feudi, mellita, & gravi eloquentia, si eum respicis Oratorem, & declamantem in Academia Animosorum, cujus ex Institutoribus emicuit ann. 1560; multiplici, & solida doctrina, si Jurisperitum legibus doctissimè operam navantem. Ex celebri Judicum Patriæ Collegio ad laureatas Mediolanensis Au-

læ dignitates, virtutis aura alliciente, non ambitionis reflante vento evolavit. Vicarius in primis Pauli Fossæ Cremonensis ibi Capitanei Justitiæ, Prætor exindè magnæ illius Urbis, Quæstor in Magistratu ordinariorum redituum nuncupato, Regius Ducalis Senator, Ticinensi Prætura fungitur, & apud Philippum II. Potentis Hispaniarum Regem in supremo, ut ajunt, Italiæ confessu Regens siquidem, & à Secretis consiliis constituitur. Sæculi tandem fugiens illecebras, ut Presbyter se Deo voveret, vix ab oculis Mundi delituit, quum Gregorius XIV. S. P. cui ignota haud erant nobilissimi Concivis merita, Novariæ perspicuum Episcopatum eidem adstituit, quem ingressus est die 9. Octobr. 1591. die verò decima Novembris subsequentis anni Mitram cum vita deposuit. Ad Purpuram vocatus exoptabatur, nisi & Summus ille Hierarca intempestiva fuisset morte correptus. Quantum in literis præstitit, sunt testes

Consultationes in Utroque Jure, quæ crebrò in nostro Foro allegantur.

Oratio in Assumptione Nicolai Sfondrati ad Episcopatum, Cremonæ habita in Episcopali Palatio die 5. Julii 1560.

Epistole, dum esset Matriti, quæ leguntur in collectaneis *Marcobruni*.

Alia opera Ponzoni desiderantur. quantus verò hîc homo fuisset, dilucet ex Instructione ipsi à Decurionibus Cremonen. tradita (est penès me in Volum. paginarum 125) quando Patriæ negotia apud Hispanum Regem expedienda, eidem commissa essent.

Laudib. ipsum extollunt *Carolus à Basilica Petri in Eccles. Novariens. lib. 2 pag. 593.*

Ant. Campus in hist. Cremon. lib. 3.

Lud. Cavitellus in Annal. quorum volumen Ponzono dicavit Cæsar Cavitellus Ludovici nepos anno 1588.

Josepb Bressianus in Ros., & Violis, & in Coll. F. C.

Franciscus Bressianus in Via Lactea Familiæ Ponzonæ.

Alex. Lamus in Somnio cant. 2.

Horatius Landus de Senatu Mediol. lib. 5.

Carpanus in Nuncupat. tit. de Jure, & Privil. Fisci.

Franciscus Redenaschus Senator Senior in libro Consil. cons. 29. n. 34.

Ugbellus in Ital. Sacra Tom. 4. de Ep. Novar.

Hier. Faballus in Orat. 2. in Controversia Gymnasiarchiæ.

Lazarus Augustinus Cotta Amicus meus doctiss. in Musæo Novar. sæpiùs allegato pag. 258.

Franciscus Zava in Carmin. Tom. 2. rerum Illustrium Cremonæ apud Draconium 1585., & alii.

Eod. Anno.

CÆsar Specianus Joannis Baptistæ Senatoris, ac Supremi in Insubria Justitiæ Præfecti ex Magdalena Sacca F. primùm Novariæ, mox Patriæ Episcopus infulæ Majestatem tanta cùm

doctrina, tum prudentia, & integritate sustinuit, ut non modò Cremonensium sed, & totiùs Insubriæ ornamento factus videretur. Natus ille anno 1539. Patrem sexennis amisit, sed superstitè exemplorum ipsius luce excitatus ingenuas artes ità Puer excoluit, ut vel in prima juvenia doctoralia meruerit insignia. Cumq; parem doctrinæ morum pietatem præferens Clericalis optionem vitæ fecisset inter acceptiores S. Carolo Borromæo fuit; à quo, & Canonicus Ordinarius Mediolani institutus est, & Romam missus gravissimorum Procurator negotiorum maximè spectantium ad Ecclesiasticam Jurisdictionem, & ad Concilia Provincialia à S. Archiep. celebrata. Magnum per hæc prudentiæ, & dexteritatis in agendo nomen consecutus, Referendarius Apostol., & Sacræ Cardinalium Congregationis Secretarius adlectus est, & inde à Pio V. Sanctiss. cum Cardinale Alexandrino Nepote in Hispaniam Legatus; Mox laborum in præmium à Greg. XIII. sub finem sui Pontificatus anno scilicet 1585. Novariensibus Pastor datus est. Eò concessit Kal. Martii; & Diæcesi perlustrata Synodum celebravit, magnificus, & in Ecclesiæ suæ ornamentum eam pretiosa suppellectili donavit, & ædes Episcopales insignitè auxit. Sex annos gregis illius impendit curæ, semper prælens nisi quantum à Sixto V. stataria Sedis Apostolicæ legatione apud Philippum II. in Hispania detentus est universalis Ecclesiæ beneficio. Reversum, Gregorius XIV., qui antea fuerat Nicolaus Sfondratus Card., & Ep. Cremonensis sibi successum à Novariense ad Patriam Sedem transtulit anno 1591. tertio Kal. Febr. Urbem itaq; Cæsar ingressus eodem anno 4. nonas Jul. ut ovium sibi conceditarum saluti meliùs consulere de Synodo cogitare cepit. Sed eam non nisi penultimo ejus sæculi anno celebrare potuit ob novam Clementis VIII. jussu initam Legationem ad Rodolphum Imp. apud quem Sedi Apostolicæ utilissimus sexennium transegit. Inter cætera, quæ pro Christiana Republica peregit ibi negotia mirum, quam enixè contrà Hæreticos earum partium Principes, fidem catholicam, & Ecclesiasticam Jurisdictionem defenderit; Quin, & singulari ejus prudentia factum, ut Hussitæ in Regno Boemiæ sub utraque specie, Hæresiarchæ Joannis abiurarint errores, & ad Sum. Pont. miserint Procuratorem opportunam impetraturum absolutionem, ut ex voto successit. Anno demum 1598. Ecclesiæ suæ restitutus optatissimus Præsul eam, & Deiparæ in Cælum Assumptæ consecravit, & insignibus ornavit S. S. Lipsanis ex Boemia delatis, quæ solemni processions ritu oblatae ad Altare S Joannis asservantur. Secundam quoque Synodum habuit; Palatium item Episcopale veteribus restitutis, & novis adiunctis Ædibus commodiùs effecit. in quo tandem, sacra purpura dignus celeste concistorium adivit die 20. Augusti 1607. Ejus doctrinæ testimonia posteris exhibent.

Synodus Diæcesana habita anno Domini 1590. Idus Maii, Nova.

Novariæ. Ibid ex typis Hæred. Franc. Sexali 1591:

Statuta Collegii Parochorum Civit. Cremonæ confirmata, & aucta. Ibi apud Christoph. Draconium 1591.

Ordines circa solutiones faciendas in causis Fori Episcop. Cremonæ 1592.

Dum esset in Germania, vulgavit aureum Invidiis. Catholicæ Religionis Propugnatoris libellum, cui tit.

Edmundi Campiani Londinensis Soc. Jesu Theologi, qui non ita pridem pro Catholica religione in Anglia mortem optulit oblatis certaminis in causa fidei, rationes decem redditæ Academicis Angliæ &c. Pragæ typis Michaelis Peterla 1592.

Opera omnia Campiani exindè edidit P. Sylvester Petrasancta Soc. Jesu, ut ex *Allegambe in Bibl. nec non vitam Edmundi Paulus Bombinus ex Jesuita Somaschensis, ut notat Labbe in Bibl^a Biblioth^{um}*

Articuli concordie inter RR. Paulum Albertum Scholasticum, & Corradum Vaybellam Cancellarium Eccles. Uratislaviensis cum Ven. Capitulo ejusdem Eccles. &c. initi die 21. Septembris 1593.

Index librorum prohibitorum cum regulis confectis per PP. à Tridentina Synodo delectos auctoritate Pii IV. primùm editus &c. instructione adiecta de exequendæ prohibitionis, deque sincerè concordandi, & imprimendi libros ratione Pragæ 1596. typis Venceslai Marini à Genevic.

Decreta, & Acta edita, & promulgata in Synodi Diocesana Cremon. prima. Ubi apud Baptistam Pellizzarium 1599.

Decreta Provinciæ Mediolanensis sub B. Carolo Borromæo Card. Archiep. diversis temporibus in sex Conciliis, totidemq; Voluminibus edita &c. juxtà illius B. Cardinalis, & Archiep. mentem ad instar decretalium Gregorii Papæ Noni in unum Codicem collecta. Brixia apud Societ. Brixensem 1603.

Synodus Cremon. secunda, cui accessere Synodi duæ Mediolanensis Provincialis una, altera Cremonensis Diocesana à trecentis jam annis Cremonæ habita (fuit illa Rainerii Episc. ex Nobiliss. familia Rubea Parmensi Ep. annis 1293) Cremonæ impressa 1604.

Regole della Compagnia della Dottrina Christiana 1604. Cremonæ, & recusa ibidem per Paulum Pueronum 1670. jussu Francisci Vicecomitis Illustr.^{mi} Cremonæ Episcopi.

Regole della Compagnia delle Figliuole della Madonna Santiss., typis traditæ per Ill.^{um} Jo: Baptistam Brippium Cremonæ Ep. anno 1616. apud Hæredes Barucini de Zannis.

Propositioni Christiane, e Civili subalternate à Dio, quarum MS. in fol. extat Cremonæ in Bibliotheca PP. Societ. Jesu.

In Cathedrali sepultus ante aram Divo Petro nuncupatam, hoc à Soc. Jesu, quam hæredem instituerat, Epitaphium obtinuit.

Cæsari Speciano Episcopo Cremonæ, Parenti optimo, & Fundatori Collegium Soc. Jesu Hæres Pos. Obiit 12. Kal. Septembris MDCVII.

Et apud idem Altare è sinistro latere sub ejus effigie ad vivum penicillis relata, altera inscriptio legitur heraclio lapidi, literisque auratis exarata, quæ cum plura nostri Herois gesta recenscat, hîc subdo.

Cæsari Speciano Episcopo Cremonæ vigilantissimo, nobilitate, dardrina, rebus gestis clarissimo, qui Romam à B. Carolo Cardinali S.^{ic} Praxedis pro causa pub. missus, cum minores honores ante meritis esset, & adeptus, Ep. Novariæ à Greg. XIII. P. Max. creatus est. Mox Nuncius ad Philippum II. Hisp. Regem à Sixto V. Legatus, tum à Gregorio XIV. sibi in hoc Episcopatu suffectus. Nuncium item Clem. VIII. jussu apud Rodulphum II. Imp. egit, quibus muneribus summa fide, prudentia, constantiaq; perfundus, cum se, suamq; industriam Pont. M., ac Principibus, tum Religionis liberalitatem, virtutesq; omnes omnibus probavit; de utraque Ecclesia benemeritus, Episcopis amplificatis, Templis, argento, pretiosaq; suppellectili exornatis, de Cremonensi præterea sacrario fundis donato, Seminario ædificato, novis Religiosorum Virorum, ac Fœminarum ordinibus in Urbem inductis, qui denique Colleg. Soc. Jesu in Avita Domo redempta, aliisque circumjacentibus collocatum, ut inchoatum Templum perficeretur, instituit Heredem, & amplioribus dignus, ac proximus honoribus majora meditans, in commune bonum annis LXVIII gravis, defletus ab omnibus cessit è vita xii. Kal. Septembris MDCVII. Idem Collegium hæres grata memoria Parentis optimi benevolentiam, & Fundatoris merita prosequens, ad perennitatem P.

De eodem aliæ quàm plures Inscriptiones diversis in locis Civitatis leguntur; cum Nuncius Apostolicus esset Madriti anno 1585. die 10. Octobr. Ordinem Monialium à Diva Theresia institutum confirmavit, ut per Petrum Thomam Saracenum in Menolog. Carmel. in vita S. Theresæ sub num. 20.

Auctores de eo scribentes ex professo sunt,

Carolus à Basilica Petri Ep. Novariensis in sua Novaria Ecclesiastica pag. 590.

Blasius Rubeus in dyptica Episcoporum Cremonæ.

Joseph Bressianus in Rosis, & Violis.

Hieronymus Parolus Med. Cremon. de Specianorum Familia Elogia ad Cæsarem Specianum.

Franciscus Zava. Gratulatio pro ejusdem adventu ad Episcopatum Cremonæ 1591. apud Christophorum Draconium.

Jo: Vida Pisenattus de eod. Oratio Canonicis Amplifs. Ecclesiæ Cathedralis dicata, Cremonæ per Draconiū, & Zanniū 1608.

Gulielmus Labentius Rotopiensis. Deploratio in obitu ejusdem, Mediolani apud hæredes Pontii, & Joannem Baptistam Picaleam 1607. in qua Cæsarem totum Mediolanensem appellat, ut Paulus Moriggia in Hist. Mediolan. lib. 4. cap. 25.

Camillus Ballianus in oratione de Relig. ad Cives Novarienses.

Innocentius Ecclesia in vita Caroli à Basilica Petri. pag. 177., 181., 246.

Abbas

Abbas Ughellus in Italia Sacra Tom. 4. ubi de utraque Ecclesia, Cremonensem apertè fatetur esse Specianum.

Lazarus Augustinus Cotta F. C. de Ameno Novariensi Amicus meus eruditiss. in suo Museo Novariensi, cujus editionem expetente universa literatorum Respublica, tandem hoc anno 1701. obtinimus; P. Daniel Bartolus in Hist. Angliæ lib. 1. cap. 12. narrat Cardinali Morono, substitutum fuisse Specianum Protectorem Angli Collegii in alma Urbe.

Sequens Epistola scripta fuit à Speciano Nobilissimis Cremonæ Decurionibus in ejus promotione ad Episcopatum, post assumptionem Nicolai Sfondrati ad supremi Pontificatus fastigium, extracta ab archetypo in archivio Civitatis servato.

Molè Illustri Signori.

Nella traslatione, che hà piacciuto à nostro Signore di fare della persona mia dalla Chiesa di Novara à cotesta di Cremona, non solamente mi trovo obbligato à S. B. per havermi honorato sopra ogni mio pensiero, e merito di così insigne Chiesa, e di governo d'anime tanto ben disciplinate da Sua Santità; mà mi trovo anche particolarmente tenuto alla benignità sua, per havermi dato occasione di ritornare alla Patria mia antica, che tale veramente ancora tengo io, e tengono tutti i miei di cotesta Città di Cremona, la quale se pure in questa occasione hà qualche ragione di rallegrarsi, deve particolarmente haverla per vedere, che baveranno uno del sangue loro Vescovo di cotesta Città, il quale e per obbligo dell' Officio suo, e per particolare affezione verso cotesta Città, si sforzerà di corrispondere alla sua vocatione, ed all' opinione, che N. S. hà mostrato, e le S. S. VV. mostrano della persona sua. Resta solamente, che io preghi le S. S. VV. come quelle, che io sò, che mi amano, à voler tener memoria di me nelle loro orazioni per impetrarmi dal Signore il suo S. ajuto, & à valersi dell' opera mia à questa sorte per quei pochi giorni, che mi ci fermerò, certificandole, che si come niuna persona è obbligata ad amare le VV. S. S. più di quello, che son' io, così ancora nelle cose di comodo, e soddisfazione loro comune, e particolare, non lascierò, che babbiano mai da desiderare in me sorte alcuna di volontà, e desiderio buono, e per fine prego Dio Sig. N. che concedi alle S. S. VV. ogni vera contentezza, e prosperità.

Di Roma 26. Febraro 1591. delle S. S. VV. MM. Illustri.

Per servirle sempre. C. Vescovo di Cremona.

Anno 1588. Mediolani vivebat inter Canonicos illius Metropolitanæ Cæsar Specianus nostri Episcopi Nepos, ut ex statu Ecclesiæ præcitata ejusdem anni, relato à F. C. Camillo de Sitonis in Sylva rerum Mediolanensium apud eruditiss. F. C. Joannem ejus filium.

Non est hic etiam omittendus Marcus Antonius Specianus in Romana Curia notissimus, à Leone X. S. P. legatione germanica decoratus anno 1515., ut narrat Bressianus in Corona Vir. Illustr. lib. 1. p. 3. erat hic nostri Cæsaris Episcopi Propatrus.

Eod.

Eod. Anno.

HOmobonus Redenascus Collegio Jurisconsultorū addiētus die 21. Novembris 1591. in legibus interpretandis optimus, in Politia negotiis cordatus, pluriēs apud Supremos Insubriae Ministros pro patria vigilantissimus Orator, cui si nihil in eo gloriosum esset, sufficeret sibi filium genuisse Franciscum Reg. Duc. Mediol. Senatorem sapientissimum, ut dicam sua sede; verū propria luce clarissimus, plura in Jure degessit, & præcipuē *Consilia tam MS.* quàm typis concessa, quæ in manibus Jurisprudentum passim circumferuntur.

Allegantur ejus opera à *Paulo Bellono J. C. lib. 1. de Potest. eorum, quæ fiunt incontinenti. cap. 172. num. 2. § 9.*

Josepb Bressianus in Coll. J. C.

Eod. Anno.

MArcus Antonius Amidanus præclarissimus J. U. D. non tam virtutibus, quàm dignitatibus percelebris, Abbas omnium Sanctorum in Agro Cremon. Canonicus Ecclesiæ majoris, à Gregorio XIII. Sum. Pont. Utriusque Signaturæ Referendarius, Laudæ Vicarius à Sede Apostolica deputatus, absente Ep. Taberna apud Hispaniarum Regem Legato, interfuit Consilio Mediolanensi Sexto sub S. Carolo Borromeo, cui etiam subscripsit. Gregorii XIV. Cubicularius, & intimus Familiaris ab eodem ad Episcopatus Melphensem, & Rapollensem deligitur, verū ætate gravis, & Gregorio defuncto ante munus consecrationis susceptum, Episcopatu cessit, retenta sibi annua pensione, ac obtenta Præpositura Insignis Collegiatæ S. Agathæ in Patria, ad eam remigravit, ubi die 22. Augusti 1598. senio, non gloriæ cessit. Scripsit *Allegationes diversas in Utroq; Jure*, ex quibus nonnullas ego vidi in Collectaneis Sap.^{mi} Senatoris Persichelli

Item *Volumina Votorum in causis S.ⁱⁱ Officii*, cū esset Consultor, quæ pluribi allegat *Cæsar Carena in suo aureo libro de S. Officio, § præcipuē P. 2. tit. 1. de Hæresi &c. §. quinto num. 31.*

Ante Sacellum S.^{mo} Christi Corpori dicatum, in Ecclesia Divæ Agathæ hoc pro eo elogium extollitur, heraclio lapidi notis aureis exculptum.

D. O. M.

Marco Antonio Amidano J. U. D. celeberrimo Utriusq; Signaturæ S. D. N. Referendario, Sanctæ Inquisitionis in totam Christianam Religionem Consiliario, uni ex Assistentibus Congregationi Sacræ Consultæ negotiorum Status Ecclesiastici, Romana Civitate donato, Episcopo Melphensi designato, eoq; Episcopatu ultrò, & spontè deposito. Huic D. Agathæ Fano Præposito, Sacer. doctrina, & integritate incomparabili. Nicolaus, & Carolus Fratres Filii Pientiss. Patruo benemerenti P. P. Vixit ann. LXVIII. obiit 10. Kal. Septembris MDXCIX.

Et

Et super tumulo hæc prostant carmina.

*Quid spectas? Marcus seu hic Antonius ille est
Gentis Amidanæ splendor, & Urbis honos;
Egregia hunc Virtus Mitram deduxit ad usque,
Quam sprevit terris, hanc tenet ille Polo.*

MDXCIIIX.

Eundem laudant Cavitell. in *Annal. sub annis 1583.*

Tabula Epif. Ecclesiæ Malpiensis.

Lamus in Somnio cant. 2.

Bressianus in Corona &c. & Rosis, & Violis.

Joseph Hieronymus Sementius Cler. Reg. Somaſch. eruditissimus,
nobis indicavit opusculum, cujus est Titulus.

Jo. Bap. Vicecomitis ad M. Antonium Amidanum Juris utriusq; peritissimum, ac Ecclesiæ Laudensis Vicarium distichor. libellus. Mediolani ex typographia Pacifici Pontii 1585.

Præter Amidanum in eo memorantur alii Cremonenses.

Eod. Anno.

Marcus Antonius Salomonius anno natus 1540. non minùs doctrina, quàm cultis moribus insignis, de eo quippè dicere sufficeret, probum Aulicum fuisse S.^mi Card. Caroli Borromæi, multosque annos Mediolani sub ejus incorrupta disciplina, & in illo Sanctitatis Seminario floruisse, singulari laude in nonnullis Ecclesiasticis muniis approbatus, à Sum. Pont. Gregorio XIV. Urbis Soræ in Latio Episcopus creatus est, & à Sum. Pont. Clemente VIII. Romæ Vicegerens, dignitatibus demùm, & annis gravis, ut Deo, & sibi viveret, patriam revocavit, ubi ægritudine oppressus, veram Patriam appetiit die 15. Octobris 1615. humatur in Ecclesia S. Lucie culta per Ven. Cler. Congr. Somaſchenſis sub saxo, in quo legitur

*Marco Antonio Salomonio Cremon. Soræ Episcopo, pietate in Deum,
beneficentia in homines, atque in rebus agendis prudentia singulari,
Collegium S. Lucie Cler. Congr. Somaſchæ benè de se merit. Pos. Obiit 1d. Octobris MDCXV.*

In Ecclesia SS. Donini, & Caroli, ad cujus ampliorem constructionem proventus annuos è suis bonis reliquit, ad aram Divi Caroli in heraclio lapide, notis aureis habetur.

*Marcum Antonium Salomonium
Cremona civem, Sora Pastorem,
Virtutes Virum, dignitates ornamentum,
Obiisse, vel abiisse
Lachrymantur;
Qui dum in divitiis pauper,
Pauperibus Dives,
Vivus aliis, sibi mortuus
E' morte nascitur immortalis.*

Clarus in D. Carolum pietate,
Amicitia charus
Ad Templum hoc perficiendum, ac ornandum
Ex legato conspirat
Ornantem ornantes
Grati Fabricæ moderatores
Anniversarium Episcopale Officium,
Duodecinq̄ue Sacra sponte constituentēs,
Doloris oculis, honoris ore, amoris arte
Heroem D. CAROLI imitatorēm,
Constantia Salomone majorem
Terra ademptum, adeptum cœlo
Lamentantur, Letantur.
Obiit Idib. Octob. MDCXV. etate ann. LXXV.

Eod. Anno.

Cornelius Compagnus insignis Basilicæ S. Mariæ majoris de Urbe Canonicus hac præcipua dignitate, & virtutibus clarus innotuit, nam sub die 3. Octobris 1691. memoratur in opere, ad pag. 47. lib. 3. inscript. Basilicæ S. Mariæ majoris de Urbe à Libero Papa V. usque ad Paulum V. Pont. Max. descriptio, & delineatio, *Authore Abb. Paulo de Angelis lib. XII. Romæ ex Typographia Bartholomæi Zannetti 1621. in fol.*

Eod. Anno.

Georgius Ferrarius insignis Bibliographus in Alma Urbe inter alios edi curavit librum, cui tit.

De Birreto Rubeo dando S. R. E. Cardinalibus Regularibus. Responsa Prudentum Divini, humaniq; Juris ab Antonio Scappo J. C. Bononiensi in Romana Curia Advocato collecta, uno etiam ejus addito responso Romæ 1592. librum nuncupavit S. R. E. Cardinalibus Michaeli Alexandrino, Hieronymo Asculano, Constantio Sarnano, Gregorio Montelparo, & claudit Epist. nuncupatoriam hisce verbis, optimè autem cecidit, ut hæc scripta vobis ab homine Cremonensi dentur, quando à Gregorio Summo Pont. Cremonensi olim Episcopo, rem ipsam accepistis. huic libro connectuntur della Beretta rossa da darsi a' Cardinali Religiosi. Discorso di Girolamo Catena. Lettera del R. P. M. Tomaso Gratiassi all' Illustriss. Card. Alessandrino.

Editio septuaginta Interpretum Græca, Romæ ex Typographia Francisci Zannetti 1587. in hac paritèr legitur Privilegium eidem à Sixto V. die 8. Octobris 1588. concessum; in quo. Ne quis librum hunc venderet, absq; consensu, & licentia Georgii Ferrarii Bibliopolæ Cremon., & Civis Romani.

Romæ in Ædibus B. V. M. de Populo nuncupatæ, videtur Georgii sepulchrum cum insigniis Gentilitiis, & hac inscriptione.

Georgius Ferrarius Cremonensis sibi posterisq; suis MDXXCII.

Roma.

MDXCII.

Romanus Burgus, non ille quidem, qui Equestrium Dux Turmarum multa præclare gessit sub Francisco Picinino, ut refert *Cavitellus* ad annum 1433., sed alter ejus Pronepos, non majorum suorum magis, quàm proprio splendore præclarus, qui, elapso inclinante sæculo, & suam, & Patriæ famam variarum scientiarum cognitione extendit. Hic politioris literaturæ possessionem adeptus, cum prosa, tum versa oratione ita excelluit, ut cum præcipuis Oratoribus, & Poetis locum meruerit. Nec minus pietate, quàm eruditione præstans, nobile utriusq; monumentum ad posteros transmisit ex veteri exemplari latino in vernaculum sermonem elegantissimè transferens, nec non compluribus optimæ frugis meditationibus passim illustrans, Historiam Vitæ, Mortis, & Miraculorum B. Geroldi Martyris Colonienfis, cujus corpus Cremonæ in Ecclesia sui nominis maxima cum veneratione colitur. In vulgum autem processit liber Cremonæ 1581. apud Christophorum Draconium, nuncupatus Gerardo Truchlesio Colonienfi Archiepiscopo, sed postquam Truchlesius à Catholica fide defecit maximo totius Orbis Scandalo, Burgus novam opusculi editionem curavit anno 1592. iisdem typis, & donavit Celsissimo Principi utriusque Bavarix Duci Ernesto Colonienfi paritèr Archiepiscopo. Hoc titulo

Vita, Morte, e Miracoli del B. Geroldo, cavati dal suo antico latino officio, ordinati nella nostra lingua Italiana, & accresciuti con alcune spirituali Meditationi,

Cui subnectuntur

Esortatione à pazienza.

Rime in diverse materie.

Præter enuntiatos rhytmos, qui sanè suavissimi sunt, scripsit & alios plerosque, ex his autem Decatetrastichon præfixum legitur Historiæ Ant. Campi; aliud itidem substructum occurrit compendio Rerum à Philippo II. Hispan Rege gestarum. In Sacratio Ædium S. Geroldi ejus tumulo inscriptum legitur.

Romano Burgio Natali, Amore in Remp., & eloquentia insigni, Joannes Burgius Patri Benemerito, & sibi, & posteris ejus. ann. MDXCVI.

Nobilem ejusdem mentionem faciunt

Cavitellus ad ann. 1583.

Campus lib. 3. ad ann. 1584.

Alexander Lamus in Somnio cant. 2. ogd. 55.

Matthæus Cattaneus summè commendat opusculum pro D. Geroldo. Fertur etiam reliquisse ad manus Ludovici Cellani ex Decurionibus, & ordinum Civitatis Conservatoris MS. opusculum.

Memorie singolari del P. Giovanni Scoto della Congregazione di Somasca.

Ut mihi innuit eruditissimus P. Joseph Sementius ejusdem Congr. in

quo quidem laudatur Petrus Amidanus literis, & pietate illustris. Horatius Albasius hoc anno inter Cremonenses Poetas effloreat, cujus cum viderim duo erudita epigrammata ad Sereniss. Mantuæ Ducem Vincentium in lib. P. Constantii Lardæ Brix. cui tit. Vita, e Miracoli del B Gio: Buono, Mantuæ per Olanam 1592. nomen suum hîc recenseri expediens duxi.

Eod. Anno.

COrnelius Guarguantus è Soncino Congr. Mantuanæ Carmeliticæ Alumnus, Philosophiæ, ac Theologiæ Magister, & præclarî nominis Concionator, obiit Mantuæ anno 1602. edidit opuscula inscripta

Oratio de laudibus S. Petri Tbomæ, habita Bononiæ apud Jo: Rossum 1575.

Oratio de laudibus lucidissimi Candelabri S. T. S. Hieronymi Theologorum Bonon. Protectoris habita ad Sapient. ^{mum} S. Coll. Theol. in Cathed. Eccl. Bononiæ apud Faustum Bonardum 1592.

Oratio pro Capitulo Generali Congr. Carmel. in Conuent. Nuvellariæ 1571. hæc MS. servatur in Bibl. S. Mariæ Gratiarum Soncini. de eo

P. Daniel à Virgine Maria Carmel. in suo libro Vineæ Carmeli inscripto Antuerpiæ 1662. num. 37. 32.

De eodem Fakonius in Chron. Carmel. sub anno 1592.

P. Felina in Museo Carmel. Congr. Mantuæ sub anno 1589.

Joannes Baptista Guarguantus in Litera nuncupatoria opusculi inscripti, Luctus Soncinentis, de eo scribit, tam celebrem Concionatorem Cornelium floruisse; ut Firmenles Cives ejus laudum consulere perennitati volentes, ipsi marmoream tabulam inscripserint In Orationem ad Divum Hieronymum plures modulationes ediderunt nonnulli Musarum Amatores.

Eod. Anno.

JOannes Baptista Bertutius Philosophus, ac Medicus Colleg. in arte celeberrimus, cujus doctrinæ monumentum exhibet opusculum Sebastiani Moroni Med. Placentini appellatum *de Venæ sectione in febre pestilenti Retractatio*, eidem Bertutio inscripto, & pluriès atq; pluriès laudato, licèt Medicorum Cremonensium, & ipsius Bertutii contrariam sententiam sentiret. Sic enim librum claudit *Hæc autem habuimus, doctissime Bertuti, quæ pro vestra oppugnanda, nostraq; roboranda sententia de venæ sectione in febre pestilenti aptiora putavimus, quæ cum sint scripta, ut in calamum venerunt, si tibi fortassè Viro acuto non ea lima, atq; doctrina perpolitata videntur, quàm Usamma eruditio tua, Usingeni, atque Judicii tui magnitudo postulat, id cogita &c.*

Opus est Cremonæ excusum 1592. apud Christophorum Draconium, & amplius. Cremon. Decurionibus dicatum.

Eod.

Eod. Anno.

Vincentius Calcicus, quem alii vocant de Bonettis ex Oppido insigni Soncini Ord. Prædicatorum S. Dominici, Philosophus, Theologus, & Poeta, divinaque prædicatione excellens, Provinciæ Hierosolimitanæ Prefectus Socius Magistri Generalis Beccariæ, & à Gregorio XIV. die 18. Feb. 1591. ad pastorem dignitatem in Venulino Episcopatu primò promotus, quem summa rexit vigilantia ad diem 3. Maii 1598. quo perrexit ad Superos.

Edidit.

Methodos in octo libros Physicorum in quibus ob Lectorum commoditatem multorum sententiæ recensentur. Neapoli ex Typographia Cacchii 1592. Ex MS. habentur.

Super tres libros de anima

Super duodecim libros Metaphysicæ Aristotelis Aliaq; plura opuscula valde digna, & præcipuè Vitam B. Stephanæ de Soncino.

P. Rovetta in Bibl. Chronologica Lombardiæ.

De eodem Ferd. Ugbellus in Ital. Sacra Tom. 7.

Alphonsus Fernandez lib. 9. de Rosario cap. 30 num. 102.

Ambrosius Altamura in Bibl. Dominicana sub anno 1592.

Thomas Maluenda in Annal. Sacr. Ord. Præd. p. p. pag. 319.

Ambrosius Gozaus de Vir. Illustr. Ord. Præd.

Plodius in Vita Hom. Illustr. p. 2.

Fontana in Sacr. Tb. Dominic. p. p. tit. 625. t.º 4.

Franciscus Seghezzius in Epist. Nuncupatoria Vitæ B. Stephanæ de Soncino inscripta Petro Verro Soncinati S. T. M. ex Ord. Prædicatorum Viro celebri, Nepoti memorati Vincentii.

MDXCIII.

Sigismundus Brumanus Græci, & Latini idiomatis peritia perfectè in Patria instructus, Patavium exindè annum circà 1555. Philosophicis, & Medicis studiis inhians profecit, & quidem sub optimis Præceptoribus diù, noctuq; operam dedit, nilque illi suavius erat, quàm Antiquorum responsa librare, Galeni, & Hippocratis Aphorismata omni diligentia excutere, contrariasvè sententias enodando acerrimo iudicio recondita medicinæ penetralia referare; Indutaq; toga, quod cum illi summa omnium admiratione contigisset ad Patriam reversus in Clarissimum Physicorum Collegium cunctis suffragiis cooptatur, in cuius Albo adscripti jam fuerant, ex ejus Gentilibus Christophorus, quem publicum Physicæ professorem habuit Perugia, Odoardus, in quo Patria novum Aesculapium fuit admirata, Joseph quem Aula Saxonica maximum Medicum obtinuit, penès affines, & necessarios cum per annum constitisset à Cælo Romano allectus Urbem perrexit, & ibi non modica pecuniarum erogatione rusticum, & frugiferum fundum emit; sicquè in illa primaria Orbis Patria tot virtutibus, & meritis effuluit, ut non tantum Romanus Civis,

Civis, & Medicus Nobilissimo in illo Collegio 1567. adscribi obtinuerit, at ipsius Clementis VIII. Sum. Pont. Phylicus, Familiaris, & continuus Commensalis, nec non totius Ecclesiastici Status Generalis Archiater, meruerit declarari.

Desiderantur ejus Opera, quæ, ut monet Joseph Bressianus in libro MS. cui tit. Virtù ravnivata &c. sunt

De modo componendi Tberiacam.

De Encomiis Medicinæ lib. 2.

De Generatione, & Corruptione lib. 2.

Apud Cavitellū in annal. ergà finem est de eodem honorifica mentio. Franciscus Zava insignis Orator Cremonensis in suis Operibus, sæpè sæpiùs de Sigismundo nostro ejus Leviro memoriam agit, eumq; commendat, & præcipuè in epistola nuncupatoria tom. sec.^{di} rerum Illustrium Matthæo Brumano Abb. Can. Regul. Nicomediensi primùm, & Melphienti Episcopo directa, ubi plura adnotantur de nobilitate gentis Brumanæ.

Fratres habuit Christophorum, Tiburtium, Camillum, & Ludovicum, & Sorores Barbaram, & Hortensiam.

Christophorus J. C. & Causidic. Collegiatus, Sacris exindè initiatus, fuit Ecclesiæ Divæ Luciæ Præfectus, morum integritate, legum cognitione, Judicii acumine, responsorum prudentia maximè laudatus.

Tiburtius miles fortissimus, qui à S^{mo} Pio V. vocatus fuerat, verùm mortè correptus, cæptum rei militare munus perficere non potuit, ingens quidem gloriæ specimen, & laudis avitæ in lucem, & omnium aspectum protulisset.

De Camillo, & Ludovico nil memorabile mihi resultat.

Barbara nupta fuit Francisco Zavæ, quam in secundo Tomo Epist. Familiarium lib. sexto extinctam deflet die 10. Junii 1572. ut in Epistola ad eundem Sigismundum, & inter alia habet. *Barbaram Sororem vestram nullo genere modestiæ, pudicitæ, temperantiæ, frugalitatis ulli veterum matronarum cecidisse, quæq; vel apud Romanos, vel apud exterarum nationes claruerit.*

Hortensia fuit uxor Joannis Baptistæ Cropelli Viri Patricii.

Cæsarem Brumanum Apostolicæ Cameræ Clericum, & Abbreviatorem de Parco majori, aliisque titulis refertum, de quo fuit sermo, habuit Patrualem

De ejus obitu nil certi habeo, sed eum Romæ adhuc vixisse ultra annum 1593. mihi constat, nam ipso anno, ut Patriæ Collegas medicos Comitales, & Equestri titulo insigneret, à Clemente VIII. Privilegium exempli sequentis impetravit.

Dilecti filii salutem, & Apostolicam benedictionem. Vestra singulari pietate, ac religione, ac præcipuè in Nos, & Apostolicam sedem devotionis affectu meritò inducemur, ut vos specialiter gratiæ, & prærogativæ titulis libenter decoremus.

Vos igitur, vestrumq; Collegium specialibus favoribus, & gratiis prosequi volen-

volentes supplicationibus Sigismundi Brumani Pbyfici, ac familiaris continui commensalis nostri, Prothomedici Generalis totius Status Ecclesiastici nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, vos universos, & singulos, & quascumque vestri Collegii personas presentes, & futuras in perpetuum ex nunc Sacri Palatii, & Aulae Lateranensis Comites, & Auratæ militiæ Equites, auctoritate Apostolica, tenore presentium sine tamen alicujus personæ, vel Collegii præjudicio creamus, facimus, & deputamus, ac aliorum Palatii, & Aulae prædictorum Comitum, & Auratæ militiæ Equitum hujusmodi numero, & consortio favorabiliter aggregamus, ita ut vos ex nunc futuri Collegiales, vestri Collegii, eo ipso, quo in Collegium hujusmodi admissi fuerint, Palatii, & Aulae hujusmodi Comites, & Equites auratæ Militiæ veri, & non ficti in perpetuum existatis, ac omnibus, & singulis privilegiis, prærogativis, exemptionibus, favoribus, gratiis, & indulgiis, quibus alii Palatii, ac Aulae Comites, ac auratæ militiæ Equites hujusmodi de jure, & consuetudine, aut aliàs quomodolibet utuntur, potiuntur, & gaudent, ac uti, potiri, & gaudere poterunt quomodolibet in futurum citrà tamen facultates, & exemptiones à Concilio Tridentino sublatas, pariformitèr sine ulla prorsùs differentia uti, frui, potiri, & gaudere, nec non ut modernus, & pro tempore existens præfati Collegii Abbas in perpetuum, ejus officio durante, torquem aureum cum insigniis Pontificiis, ac Gentilitiis Domus nostræ sinè paritèr cujuscumque Collegii, vel personæ præjudicio deferre licitè valeatis auctoritate, & tenore presentis concedimus, & indulgemus non obstantibus constitutionibus Apostolicis, & in provincialibus, ac Synodalibus Conciliis editis, generalibus, vel specialibus statutis quoquè, & consuetudinibus etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumq; &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 27. Novembris 1593. Pontificatus nostri anno secundo.

Subscripta M. Vestrius Barbianus.

De eodem Sigismundo mentio extat in opere posthumo Baldi de Baldis Medici P. M. Innocentii X. inscripta, *Discurso Apologetico del vero Opobalsamo Orientale* pag. 107.

Eques Prosper Mandosius in suo *Tract. de Medicis Pontificiis*, multa de nostro Brumano, ubi ad literam, quæ nos suprâ expressimus, ad nostræ favendum eruditioni, refert.

Eod. Anno.

Sylvester Picenardus in sæculo Jacobus anno 1586. ad cœtum insignie Canoniorum Reg. Lateranensium in Patriæ Monasterio receptus septem annorum spatio studium naturalis Philosophiæ, ac sacre Theologiæ cucurrit, non modicè etiam circà mathematicas, astronomicalq; positiones versatus. edidit ex officina Joannis Bazachii Placentiæ 1593., & Hieronymo Bernerio S. R. E. Cardinali Asculano, & Cremonensi Civi direxit
Dis.

Disputabilis Sphæræ libri duo, in quibus discutitur, quicquid ferè apud Theologos, & Philosophos in disputationem venit.

In hoc probat scientias supernaturalem, Phycicamq; sphericas esse, neutram tamen se ipsa spheram integram constituere, ex utrisque coalescere demonstrat. Prout enim sphaera ex ætherea, & elementari parte constituitur; ità sphaera intellectualis ex Theologia, & Philosophia compaginata remanet. Quòdà elementarem quidam partem inferiora philosophica continet; quòdà ætheream verò superiora Theologica, hoc ordine mirabiliter applicato, ut Ecclesia universalis stet pro orbe Lunæ, Pontifex pro orbe Mercurii, Gratia pro orbe Veneris, Christus, qui in Zodiaco movetur, qui solstitia, nec non æquinoctia terminat pro orbe Solis, tres Angelorum Hierarchiæ pro tribus aliis orbibus constituuntur; Maria verò, quæ Angelorum omnium sphas est supergressa, meritò in stellato Cælo collocatur: pro immobili verò Cælo ponitur Deus unus, & trinus ex rationibus inibi per quamdam similitudinem adductis. Potentia, & Sapientia in tali sphaera Coluria erigunt: lex, & præcepta meridianum componunt: Fides locum tenet Axis: Puncta verò Axem terminantia sunt Vetus, & novum Testamentum; in minoribus autem circulis à Sole remotissimis ea peccatorum genera collocantur, quæ hominem frigidissimum, atq; à Deo remotissimum reddunt. Horizonta autem à tali sphaera rejiciuntur, ut quæ spheræ potiùs extrinseca, quàm intrinseca esse conspiciantur. In brevi autem opere egregiam ipse eruditionem declaravit, intellectusq; volucris acutam promptitudinem maximè applicatis rebus, & solidissimis materierum pertractarum assertionibus firmatis. Id verò maximè in ea parte, quæ de Christo Domino Sole Justitiæ differens, illum per omne Zodiaci signum transeuntem demonstrat, acta unicujusq; signi applicatione ad aliquod rerum ab illo gestarum mysterium. Ità *Celsus de Rosinis in Lycæo Lateranensi pag. 2. lit. S. pag. mibi 295.* Obiit Juvenis, cùm undetrigesimum ætatis annum vix explevisset, & Philosophiæ magister in Patriæ Monasterio post lauream Doctoralem Placentiæ reportatam, electus fuisset.

Eod. Anno.

JOannes Jacobus Turrelinus Hieronymi Insignis Casarum Patroni, ac Margaritæ de Crottis F. in Vicinia S. Vincentii Cremonæ nobili loco natus, in Collegio Judicum Patriæ receptus die Lunæ 22. Novembris 1563. ad cujus laudes repetam, quæ *Franciscus Zava* de eo scripsit in *Epist. Famil. lib. unico de suo Crem. discessu. Quem te alium (scilicet Turrelinum) inveni, & expertus sum, quem totum candidum, syncerum, bonum, simplicem, prudentem, qualem juris Civis cognitionis peritum esse decet? Quo fit, ut tantò frequentius ad te adeam, quantò mihi in omni scientiarum genere probatior, & mirabilior cognitus comendaris. Quæ res in monumentis antiquorum sive*
nostra-

nostratum, sive aliorum tam recondita, quæ tibi maximè cognita non sit? Ex cujus arcanis, si aliquando in antiquitate hæreo, disrumpar, si non à reconditis thesauris tuis repetere soleo? Nec mirū, si te toties adeam, cum te semper musis comitatum videam, cui Apollo ipse Phæbus vatum, & Consulorum Pater auxilium, & splendorem suum, quo unus pollet, cum in omnibus tum in poetica facultate, & juris scientia non invitus præstet. Nihil adepot in legibus Casareis, & Pontificiis sanctionibus adeò est difficile, & inextricabile, ut tibi vel longo usu exercitatissimo, vel incomparabili doctrina prædico, statim planum non fiat. Is tu, & ego te non adibo? Cujus amplissima ædes bonis omnibus patent? Tu ille prætereà, cujus omnibus affabilitas jucunda, & oratio grata est &c.

Ex suis Operibus multa desiderantur, & præcipuè carmina, quæ tantum sparsim leguntur in aliorum libris.

Ex editis tantum habentur

Additiones nonnullæ Liberculo inscripto italicè. Ordini fatti in diversi tempi sopra il governo della fabrica della Cathedrale di Cremona, ibi excusi 1637. & in quibus egregiis auctoritatibus probat jura regendæ ipsius fabricæ ad Laicos, non autem ad Ecclesiasticos pertinere

Ex MS. extant

Fraganiscorum Nobilitas, ubi & quamplures Urbis nostræ notiones habentur.

De Melite Insula Jo: Baptistæ Maynoldo ab Auctore dono data, cujus in initio carmina ejusdem leguntur, adhuc servatur MS. in Bibl. Maynolda Cremonensi.

Laudatur ab Ant. Campo hist. lib. 3. & à Cavitello in Annalibus recensente J. C. de Collegio per hæc Verba. Jo: Jacobus Turrestinus antiquitatum Cremonensium diligens scrutator, & peritus &c.

Eod. Anno XCIII.

Alexander Picenardus, Canonicus Primicerius Ecclesiæ insignis Collegiæ S. Andreæ in Urbe Mantuana, hortatu F. Julii Picenardi Ord. Serv. B. V. M. scripsit librum

De Vita B. Elisabeth de Picenardis Cremonensis Tertii Ordinis Servorum B. V. M.

Id eruimus ex annotationibus ad Annales ejusdem Ordinis Archangeli de Ganiis cent. 3. lib. 2. cap. 16. ubi de hac Virgine plura congestit.

De hac pariter tractarunt Scriptores omnes ejusdem Ordinis.

Hyppolitus Donesmondus in hist. Ecclesiast. Mantuana lib. 5. tom. 1.

Peregrinus Merula in libro de Cremon. Sanctitate insignibus, &

Joseph Bressianus in Corona lib. p. p. 1. verum circa ejus mortem hallucinantur; nam ambo eam memorant anno 1408., & verè secuta fuit anno 1468. die Veneris 19. Febr. ut narrat idem Gianius, anno namq; 1467. die 15. Mensis Julii suum condidit testamentum, ut vidimus, ubi de Leonardo ejus Genitore in Tomo 1.

In Constitutionibus Synodalibus Ven. Episcopi Fr. Francisci Gonzaghe

zaghæ. Mantuæ per Osannas 1610. pag. 206. hæc verba leguntur.

Nel Convento di S. Barnaba dell' Ordine de Servi, è sepolta la B. Elisabetta de Picinardi Gentildonna Cremonese, che fù del Terzo Ordine de Servi, e fù Donna di santa Vita, che fece molti miracoli, della quale si dice, che nella sua morte si sentirono cantare gli Angeli &c.

Eod. Anno.

Philoteus à Cremona, ejus Patria, vocatus, ex ordine Augustin. Theologus, & Sac. Scripturæ Interpres, in suggestibus admirabili eloquentia Clarus.

Anno 1594. Socius Vicarii Generalis in Comitibus Cremonensibus electus, cujus in Bibliotheca Conv. Augustin. Cremonæ custodiuntur opera inscripta.

Concionatoria P. Philotei à Cremona.

De eod. P. Calvâs in Mem. Histor. sub eodem anno.

Eod. Anno.

Joannes Baptista Stanga, Comes Castri Novi Buccæ Abduæ, ex Patriæ Decurionibus Vir optima nobilitate, labore, industria, summarumq; artium studio non incelebris, quanta in rerum agendarum habilitate præstiterit, legantur

Epistolæ permultæ, quæ ejus nomine edidit Joannes Antonius Peranda: Brixia per Franciscum Thebaldinum 1623. in 2. parte.

Non sunt omittenda epitaphia, quæ ad tumulos Genitorum inscriptis in Ecclesia Parochiali sui memorati Feudi.

D. O. M.

*Camillo Stanghæ Comiti
Generis Nobilitate, morum
Præstantia, ac liberalitate
Priscis illis, illustribusq;
Viris adnumerandus. Clara
Brivia Uxor Mœstissima Viro
Incomparabili Posuit.*

MDLXI.

*Clara Brippia Stanghæ Comitissæ
Generis splendore Claræ,*

*Omniq; matronali virtute clariss. cum priscis omnibus, & Illustribus
Fæminis comparanda. Jo. Baptista Stangha Comes Fil. Matri opti-
mæ, ac benemerenti Posuit. Vixit ann. XLVIII dies XV. Obiit XVIII.
Kal. Januarii MDLXXXIV.*

Eod. Anno.

Matthæus Brumanus magnus Theologus, & Orator, de quo in Tabula Episcop. Melphensium adiecta Synodo Cardinalis Scalix &c. habetur. *Fuit Can. Reg. Lateran. à Sixto V. Sum. Pont.*

Pont. creatus Ep. Nicomed., & Suffraganeus Mantuæ, ac redditibus Ecclesiasticis ditatus, cum apud Sedem Apostolicam legatione fungeretur pro Duce Mantuæ, ab Innoc. Nono Pont. Max. Episcop. Melpbientis, ac Rapollensis declaratur, & postea à Clemente VIII. confirmatur. Melpbium accessit, ubi statim Episcopale Palatium ampliavit, ac Sacristiam paramentis auxit. Verùm dum Ecclesiam à fundamentis reedificare designavit, & necessaria omnia parasset, improvisa morte decessit anno 1594. 19. Augusti, eod. Clem. VIII. Sum. Pont. ætatis suæ anno 49. sepultus in Cathedrali tanto cum bonorum omnium gemitu, & lacrymis, quanto nunquam antea quisquam sepultus fuerit. Adhuc etiam extat de eo Melpbiæ gratia, & celebris memoria. scripsit De Ecclesiasticorum reddituum juribus, & origine lib. 2.

*De Matrimoniorum validitate, & invaliditate jure, praxiq; inda-
ta penès omnem ætatem, & gentes lib. 2.*

Orationem habitam in Dieta Romæ congregata, dum ad Episcopalem Cathedralam translatus, officia suæ fidei, curæq; commissa resignavit, quam MS. testatur vidisse Celsus de Rolinis apud Placidum Blancardum Cremonensem, virum probum, & eruditum, Ferrariæ Abbatem.

Idem Rosinus de eodem latissimè in Lyceo Lateranensi Vol. 2. lib. 11. ad quem remitto legentem.

Pennottus lib. 3. cap. 54. qui tamen errat, ubi dicit obiisse anno 1596.

Franciscus Zava insignis Orator, & Poeta Cremon. eidem, dum esset Abbas S. Petri de Pado, dedicavit ex ejus Operibus tom. secundum, cui tit. Rerum Illustrium &c. Cremonæ apud Christ. Draconium 1585. & ibi eum summè cum ejus familia commendat.

Archangelus Rubeus Can. Reg. Lateran., & Carinulæ postmodum Ep. de quo suo loco quam multa composuit carmina Italica ad laudem Matthæi Brumani, edita Regii Lepidi per Herculanum Bartolum, Consilio Petri Gennarii Cremon. Bibliopolæ 1585.

MDXCIV.

Margaritâ à Turre, ad sæculorum, & hominum invidiam Matrôna piïssima, cujus simile nomen, & cognomen non sine arcano Dei Mysterio fortita est. *Hæc sicut Margaritum fulgens, quæ arguit sapientem, ut in Prov. 25. num. 12. ac uti pretiosa illa Margarita Evangelica Cremonæ Literatæ lucem in ævum duraturam attribuet. Hæc fuit Turris excelsa in media Civitate, ut in lib. Jud. cap. 9. num. 51. Hæc Turris fortissima nomen Domini, ut in Prov. 18. num. 10. quæ sanctissimam, ac doctissimam Societatem, Jesu nomini dicatam, primùm Cremonæ suscepit, ex cujus indè uberrimis, & eruditissimis Lyceis, quibus die secunda Novembris anni 1599. datum fuit initium, continua jam unius sæculi serie, præstantissimos in bonarum artium studiis adolescentes, ac viros prodire visum fuit. Hæc igitur, quæ nostris Literis tot opere suo præstitit beneficia, meo in libro non ultimam meruit habere sedem. Hinc*

Literatorum Turritæ Urbis nostræ monumenta, quisque ex hac Turri prospiciet, cùm Regio Propheta canere poterit: Patriæ gloriâs narrate in *Turribus* ejus.

Tantæ rei testis est *Peregrinus Merula* in *Sanctuario Cremonæ*, scribens de Ecclesia SS. Petri, & Marcellini pag. 146.

Verùm ex subnectendis epistolis ab Archivio nostro desumptis, ex literis anni 1594. clariùs id elicietur, pro ut qua humanitate P. P. Soc. Jesu à Cremonensibus excepti fuere.

Illmo, & Rev.^{mo} Sig.

R Allegrati, & innanimati noi dalla fondatione d' un Collegio de PP. Gesuiti, stabilita dalla nostra Sig.^{ra} Margarita Torra, bonoratissima Matrona di questa Patria, e santo specchio di pietà esemplare, habbiamo voluto mostrar la nostra consolatione à V. S. Illma per sì notabil gratia, conceduta al suo desiderio tanto inclinato all' errezione di questa salutar Casa nella sua Cura Episcopale, & insieme ci è parso di pregarla per la confidenza dello Spirito Santoriposata nel suo zelantissimo animo, che si degni d' impiegare tutta l' auctorità, & forza sua per ridur' à perfezione questa pregiata scola di dottrina Christiana, e di santi costumi; poiche il viril pensiero di una Donna necessita l' eccellenza dell' huomo à superar sì degno principio con dignissimo fine, & massime chiamando Dio con sì chiaro argomento ogni concorso di diligenza, che possa giovare, e promettendo con sì segnalato invito ogni facilità, che possa guidar bene questo negotio. Veramente se bene ci dà contentezza grave l' evidenza del presente successo; non ce ne dà però minore la speranza de' futuri effetti, che aspettansi da V. S. Illma & inchinandocene umilmente preghiamo N. S. Dio, che la faccia altrettanto felicissima nell' esecutione de' buoni progressi, quanto è studiosissima negli accrescimenti delle opere spirituali; Di Cremona li 29. Genaro 1594.

Molto Ill.^{ri} Sig.^{ri}

L A pietà, & buona inclinatione, che hò conosciuto generalmente in cote-
sta Città, & particolarmente in molti gentilbuomini, con i quali piu volte mi è accaduto di trattare, mi rendeva certo della consolatione, che era per sentire ogn' uno del principio, che hà dato cotesta buona Signora dei Torri, ad un Collegio dei Padri della Compagnia di Giesù, ma questa lettera delle S. S. V. V. dei 28. del passato, m' hà rappresentato tanto al vivo il contento publico, e particolare, che hà in cotesta Città per questa santa opera, che n' hò sentito io grandissima, & duplicata consolatione, parendomi di poter giustamente sperare, che le S. S. V. V. come quelle, che conoscono già il frutto, che si può aspettare da così buoni Religiosi, in beneficio della Gioventù particolarmente, & che possono promuovere questo santo principio, siano per fare opere degne della pietà loro, della nobiltà della Città, e del bisogno della Gioventù sudetta. Di me posso-
no pro-

no prometterfi le *SS.VV.* tutto quello, che dipenderà dalle deboli forze mie, & se piacerà al Signor' *IDDIO*, & al suo Santo Vicario, che io ritorni presto à vedere, godere, & servire le *SS.VV.* come pur confido, & desidero sommamente, conosceranno, che non lasciarò desiderare in questo negotio l'opera mia, ne qualsivoglia ajuto, che possa procedere da me; frà tanto prego le *SS.VV.* con ogni efficacia, che durando l'assenza mia, vadino pensando di aiutare l'institutione di quello, che una Gentildonna loro hà cominciato, & fare in modo, che io intendi presto il frutto dell'allegrezza, che hora mi rappresentano essere in còesta Città; la quale ancorche carica d'altre gravèzze, spero ch'abbracierà ancora quest'occasione di meritare da Dio *N. S.* eterno premio, & dal Mondo ancora continuatione di gloria, & tutto sarà conforme al loro antico desiderio, che hanno mostrato di haver costì un Collegio, & alla speranza, che già diedero alla santa Memoria di Gregorio nostro Padre, e Padrone, e poi ancora à me fatto costì suo successore, benchè indegno. Et col fine prego Dio *N. S.* per la Città tutta, & in particolare alle *SS.VV.* concedi vera felicità con la sua santa gratia

Di Praga li 22. di Febraro 1594.

Delle *SS.VV.* M. Ill.^{re}

Aff.^{mo} per servirle sempre

C. Vescovo di Cremona &c.

Non parùm siquidem erectioni Collegii præfuerunt Christophorus Fundulus, Paulus Fossa, ac Abbas Nicolaus Amidanus, cui postmodùm validissimam impoluit manum, ut vidimus, Cæsar Specianus nitidissimum, inter Episcopos nostros, Mitræ ornamentum.

MDXCV.

FRANCISCUS Savaresius Seminarii Cremonensis Alumnus, ingenio perpolito, & exulto in investigandis præcipuè Philosophiæ arcanis, adhuc Juvenis admodùm vulgavit opusculum.

Mentis humanæ naturalis perfectio, quam publicis disputationibus excutiendam proposuit. Brixie apud Vincentium Sabbium 1595. idq; dicavit Cremonensis Seminarii Moderatoribus.

Antonio Riccio.

Alexandro Schinchinello.

Dionysio Somentio.

Nicolao Amidano.

Claudio Archidiacono.

Jo: Baptistæ Gadio.

Eod. Anno.

PAULUS Æmilius Marcobrunus è Civitate Bozzuli Diocesis Cremonensis, à Secretis Ferrantis Gonzaghæ, & demùm Comitibus Octavii de Affaitatis Cremonensis Patricii, edidit Venetiis apud Petrum Dusinellum 1595. in 4. librum attitulatum.

Rac.

Raccolta di lettere di diversi Principi, ed altri Signori, che contengono negotii, e complimenti in molte gravi, & importantissime occorrenze.

In eodem volumine memorant ipsum multo cum honore Vespasianus Gonzaga Dux Sablonetæ, nec non Principissa Molfettæ in epistola ad Carolum Borromæum tit. S. Præcedis Cardinalem, exinde inter Sanctos relatam, & alii.

Ex eadem stirpe fuerunt celebres Nicolaus, & Melchior Viris Principibus admodum grati, insignibus indultis, ac privilegiis aucti, ut ex eodem volumine.

MDXCVI.

RAphael Stanga adolescens adhuc in strictiorem, scilicet Capuc. cinorum Divi P. Seraphici familiam adscriptus, mollis illius ætatis, suæq; nobilis domus illecebras perfugiens, totum Deo se vovit, præter regularem disciplinam in unico doctrinarum genere exercitus, optimè illuxit, ut Vir consiliis, & prudentia inter suos Consodales præclarus extiterit. In comitiis provincialibus Lugdunensis Provinciæ Primarius Minister eligitur, tandem sanctimonie fama desiit esse mortalis. Ejus Opera desiderantur, cum esset homo doctissimus; ac Evangelicæ veritatis egregius Concionator, ut scribit *Bressianus in Corona Vir. Illustr. lib. 1. p. 3* ejusdem, & meminit cum laude *P. Zaccharias Boverius in Annal. Capuc. tom. 2. p. 2. pag. 87.* Ibi etiam *p. 1. p. 264.* memoratur Benedictus à Cremona, cujus progeniem me latet, totius Regularis disciplinæ præclarum exemplar.

Eod. Anno.

LAzarus Piovanus, seu de Plebanis, non modicæ eruditionis vir, dum esset Mediolani, prompto calamo digessit, & excudi curavit Opusculum

Breve Narrazione della solenne, & universale allegrezza, e trionfo fatto dalla Città di Milano, nell' Entrata dell' Illustrissimo, e Reverendiss. Cardinale Federico Borromeo, Arcivescovo di Milano. Ibid. per Franciscum Paganellum 1596.

MDXCVIII.

JOannes Antonius Sertorius in poeticis intimè doctus, unitim non quidem, sed vellicatim nonnulla ejus carmina latina mihi videre contingit, & singillatim.

Ad Didacum Salazarium supremum Med. Cancellarium in libro De rectorum, seu Ordinum, Constitutionumq; declarationes. Mediol. 1598., &

In Opusculo Alexandri Rubini.

Ad Herculem Sfondratum Montis Martiani Ducem, & alia habita ab humanissimo Cotta.

Eod.

Eod. Anno.

Lucas Burgus bonarum literarum facundissimus Cultor à Secretis celeberrimi Præfulis Joannis Francisci Bonhomii, de quo scripsimus, Vercellensis Episcopi, tempore ejus insignium legationum semper intimus, & familiaris præter alia sincero calamo scripsit hoc Opusculum. *Brevis Commentarius rerum à Bonhomio præclarè gestarum inter Carmina ejusdem Bonhomii*, ut vidimus excusus *Mediolani apud Jacobum Picaleam 1598.* cura ejusdem Burgii, qui totum librum Principi Guilelmo Comiti Palatino Rheni, utriusque Bavariz Duci dicavit.

MDXCIX.

Carolus Marianus Vir in omni eruditionum cultura versatus, & in Geometricis artibus admodum excellens. anno 1599. Cremonæ in Typographia Barucini de Zannis excudere fecit
De Circuli Quadratura demonstrativum opusculum, ejusdemq; inventum.

Ante ipsum scripserunt in simili materia M. Jacobus Christmannus Tract. Geometr. de Quadratura Circuli. Francofurti per Zachar. Palthenium 1594.

Jacobus Falconus. Antuerpiæ 1591., & alii post ipsum.

Thomas Gephyrandrus. Tremoniz apud Jo: Vvelthovium 1610., & alii.

Item scripsit.

De Inventione lateris Heptagoni in circulo dato

Hujus opusculi notionem perhibuit mihi Doctissimus Guido Grandus Camald. Hac epistola in quà cum pro Mariano subtilissimè sumat apologemata contra P. Clavii censuras eum subnectere satius duxi.

P. Christophorus Clavius in sua geometria poetica lib.8. prop. 30. Qui sic habet.

Inventionem lateris Heptagoni in dato circulo non rectè à quibusdam tradi demonstrare.

Carolus Marianus Cremonensis totum unum libellum edidit *de Inventione lateris Heptagoni in circulo dato*, in quo probare conatur latus Heptagoni reperiri hac ratione. Sit circulus abc , cujus centrum d , diameter ca , in qua producta capiatur ae æqualis quartæ parti semidiametri ad , ità ut ae quinta pars sit rectæ de . Descripto autem ex e , ad intervallum semidiametri ad circulo secante datum circulum in b jungatur recta ab , quam dicit esse latus Heptagoni; Quod esse falsum ità ostendemus &c.

Hactenus Clavius exponens inventionem Mariani, quam benè confutat, sed neque adducit, neq; directè solvit demonstrationes, quibus Marianus usus erat in tali descriptione; imò post expositam & confutatam aliam Francisci Candallæ inventionem sic concludit Paralogismos tùm Caroli Mariani, tùm Candallæ, quos comittunt,
non

non est hujus loci manifestare : satis nobis est, indicasse eos non rectè descripsisse Heptagonum æquilaterum, & æquiangulum. Summa hæc sit. Ego diligenter examinavi hanc Mariani inventionem, & si ea est, quam Clavius exponit, certè licèt sit admodùm proxima verò lateri Heptagoni, ità ut septies replicata linea ab per circuli peripheriam absq; sensibili errore Heptagonũ æquilaterum mechanicè in Circulo describatur, eaq; in praxi tutò usurpari possit, ut praxis Alberti Dureri jam recepta, quæ dat latus omninò æquale ipsi lateri ab per Marianum invento, ut ipse Claudius ostendit; Tamen certum est, eam Mariani praxim non esse præcisam, ità ut Marianus non omninò geometricè sit assecutus intentum; est enim solidissima Clavii confutatio, quamquam nobis acutè inquirentibus non potuit non evidens apparere; est autem talis, ut ad strictiorem formam illam ex me reducã sine erroribus, quos per incuriam Impressorum habet Figura Clavii. Ducatur be secans datum circulum in f , junganturq; db d, f . Si ab latus est Heptagoni; continebit angulus adb $\frac{2}{7}$ hoc est $\frac{2}{7}$ duorum rectorum (cùm debeat arcus ab esse septima pars circumferentiæ, & $\frac{1}{7}$ duorum rectorum subtendere, si angulus in peripheria sit, adedq; $\frac{2}{7}$ si in centro sit, ubi angulus debet duplus esse per 20. 3. Eucl.) ergo duo reliqui anguli dab , dba ; qui debent cum ipso adb . continere summa duorum rectorum per 32. 1. Eucl. $\frac{10}{14}$ duorum rectorum ex se continebant; sunt autem æquales per $\frac{5}{7}$ 1. Eucl. quod latera da , db æqualia sint; ergo unusquisque illorum continebit $\frac{5}{14}$ duorum rectorum. Cùm igitur dab $\frac{5}{14}$ duorum rectorum continent, & hinc per 32. 1. æqualis sit duob. internis aeb , eab duo isti anguli $\frac{5}{14}$ duorum rectorum pariter continebunt; sed aeb , qui per 5. 1. æqualis est ipsi adb eò, quod db , ba æquales lineæ sint, continet $\frac{4}{14}$ duorum rectorum, sicut dictum est, ipsum adb continere; reliquæ igitur eab $\frac{1}{14}$ duorum rectorum habebit. Est autem adf , qui in centro duplus ipsi us eab per 20. 3. Eucl. habebit $\frac{2}{14}$ duorum rectorum, sed totus adb $\frac{5}{14}$ continebat; est igitur adb duplus ipsius adf , quo circa linea df bifariam dividit angulum adb igitur per 3.6. Eucl. ut bd ad ba ità bf ad fe , & componendo, ut bda ad da , ità be ad fe , cum autem bb semidiameter sit 4. & de 5. erit bda simul ad da ut 9. ad 5. est verò be æqualis semidiametro circuli 4. ergo be ad fe se habet ut 4. ad 2 $\frac{2}{5}$ ut eandem proportionem habeat, quàm 9. ad 5. & cùm dc æqualis sit ipsi bD erit ce 9. & aE 5. quod autem fit ex ce in ae æqualis est, (per coroll. 36. 3. quoniam utrumque rektangulum æquale est uni, eidemque quadrato tangentis ex puncto e ductæ descripto) ei, quod fit ex be in fe ; igitur quod fit ex 4. in 2 $\frac{2}{5}$ æquale erit ei, quod ex 9. in 1. nempe ipsi 9. hoc est 9. æqualis erit 8. $\frac{2}{5}$ quod est impossibile ductum ex hypotesi, quod ab foret verum latus Heptagoni in circulo inscripti ex inventione ipsius Mariani; Undè ipsa inventio non erit mathematicè præcisa.

Si igitur à P. Clavio fideliter relatà est Mariani nostri inventio, non dubium

dubium, quin etiam sit solidè impugnata, neq; tergiversationibus locus patere potest contrà Mathematicas demonstrationes. Cæterùm qui Mariani ipsius lucubrationem legere posset, ejusq; rationes examinare, fortassè haberet in quo redargueret Clavi-um, si nempe, vel non fidelitèr ejus verba retulerit, vel argumentum Mariani, fortassè non de geometricè acurata Heptagoni descriptione Agentis, sed de mechanica delineatione sensibiler tutâ differentis, in sensu nimis rigoroso acceperit, quem noster auctor numquam intenderit &c. Itaq; hoc tantum colligere debes, quod praxis illa quamquam non mathematicè exacta ob demonstrationem ex Clavio allatam, sit tamen, & valdè expedita, & in praxi admodum tuta, quippè quæ verò lateri proximum latus inveniatur; undè excusari poterit ipse Marianus, si non defendi. Secundo habes Marianum scripsisse opusculum illud *de inventione lateris Heptagoni in circulo dato*, quod diversum esse debet à *Circuli Quadratura*, nisi fortè cum ipsa loco appendicis editum sit. Certè alius est labor unius, ac alterius argumenti, neque unum per se confert ad aliud. Laudandus in utroq; labore Marianus, quod conatus sit opera ista quæ tot Geometrarum ingenia hætenùs per tot sæcula fatigarunt, & ut puto, ad hanc diem inanitèr, ipse fortitèr aggredi, quæ si consequutus non est

Magnis tamen excidit ausis.

Nescio enim quàm feliciter Circuli quadraturam ipse consequutus sit in eo, de quo mones, opusculo; certè si invenisset quomodo ejus gloria inter Mathematicos adhuc in Circuli Tetragonismo laborantes latere posset; si autem se invenisse putavit, socios habet magnos viros Albertum Durerum, Nicolaum Cusanum, Orontium, aliosq; quorum tamen paralogismos rejectis illorum inventis, insignes viri postmodum confutarunt; neq; enim absq; lineæ quadratricis auxilio hætenùs potuit Circuli area in quadratum æquale commutari; Videndus esset tamen ipse auctor in fonte, ejusq; demonstrationes examinandæ an verè in geometricum punctum colliment &c.

Eod. Anno.

Offredus de Offredis Legum Doctor aliisq; titulis clarus Præfectus à Cubiculis Gregorii XIV. subindè à Clemente VIII. Episcopus Melfetensis, & ad Celsissimam Rempublicam Venetam Apostolicus Legatus ibi debitum naturæ persolvit mense Junio 1606.

Tanti Viri est commemoratio apud *Hist. Venetam Sansovini in Additionibus Martiniani lib. 1. pag. 55.* in sequenti Epitaphio Venetiis existenti ad ædes Divi Francisci de Vinea nuncupati.

Joanni Mariæ Offredo Patritio Cremonensi summæ spei adolescenti, qui cum xvi. annum attingeret, Equitum cohorti in Gallia summa cum laude præfuit, & in ætatis suæ xvij. immatura,

tura, & acerba morte Venetiis occubuit. Offredus Episcopus Melfetensis Legat. Apostolicus Fratri Amantiss. merens P. obiit die 19. Januar. 1599.

Abbas Ughellus in Ital. Sacra tom. 1. perperam, ut solet de multis nostrum Offredum vocat Florentinum.

Ejusdem meminit Bressianus in Rosis, & Violis non facta quidem mentione eum fuisse Episcopum, ut vidimus.

Eod. Anno.

BLasius Rubeus J. U. D. Jo: Baptistæ F. Præpositus Ecclesiæ SS. Ægidii, & Homoboni Vir apprimè in historiis sedula eruditione studiosus vulgavit *Opusculum*, cui tit.

Tabula dyptica Episcoporum Ecclesiæ Cremon. jussu Illustrissimi, & Rev.^{mi} D. D. Cesaris Speciani. Eamque dicavit Rev.^{mo} Capitulo Cathedralis Ecclesiæ, quæ circumfertur in fine Synodi primæ ejusdem Ep. Speciani Cremonæ apud Baptistam Pellizariū 1599.

Notandum est Rubeum incipere historiam à Stephano Romano, qui fuit decimus Ep. Cremon. anno 320. quo fuit celebratum primum Concilium Nicenum, ibi electus à Sylvestro Magno Sum. Pontif., & in Epistola nuncupatoria promittit è tenebris eruere reliquos Episcopos, qui ante memoratum Stephanum adfuere.

Episcopi Ecclesiæ Cremon. usq; ad hanc diem fuere num. octuaginta quatuor, quorum postremus est Alexander Cruceus Mediolanensis Patritius Antistes ornatissimus; inter quos unus Summus Pontifex scilicet Gregorius XIV. &

Undecim ex S. R. E. Cardinalibus nempè

Anno 1290. Bonitius de Narnis Cremon.

1317. Ægidius de Madalbertis Cremon.

1485. Ascanius Maria Sfortia Vicecomes Cremonæ natus Francisci Sfortiæ Ducis Mediol. filius.

1508. Galeottus Franciottus de Rupere Julii II. Pont. Max. ex Sorore Nepos.

1523. Petrus de Acoltis Aretinus.

1524. Benedictus de Acoltis nepos ejusdem Petri, & celeberrimus Scriptor.

1548. Franciscus Sfondratus Cremon.

1550. Federicus Cæsius Romanus.

1560. Nicolaus Sfondratus Cremonensis exindè Gregorius XIV.

1607. Paulus Sfondratus ex Cremonensi familia.

1621. Petrus Camporeus Mutinensis.

Memoratur Rubeus ab Ughello in *Ital. Sacra etiam Balladorio in Vita S. Homoboni pag. 521.*

Eod. Anno.

Joannes Stephanus Chizola Cremon. Diœcesis Carmelita in literis eminentissimus, de quo Vir ille numquam interituræ memorię Carolus Cartarius à me semper dulcissimè relatus in suo *Atbenço Rom.* ut ipse nobis indicavit MS. habet, *Joannes Stephanus Chizola Cremonensis Diœcesis sacro Carmelitarum Ordini addictus. Grates iterùm Biscareto rependo, cujus calamus in mox indicata MS. Hist. pag. 135. Professore bunc celeberrimum nedum mihi exhibuit, de quo in Tabulario studii altam silentium (nec mirum; Catalogi quippè professorum, qui annis, quibus Chizola ibidem docuit, in eodem Archivio non asservantur, & hinc aliorū quampluriū notitia evanuit) sed ipsius gesta, ea, qua per leges diligentia, fusissimè enarravit. Iterùm, ac tertio grates. Jo. Stephanus Chizola à Riparolio Diœc. Cremon. Carmelita insignis, qui in suo Monasterio Cremonæ humaniores literas, Philosophiam, ac Theologiæ partem, aliam verò Papiæ didicit, evasitque Doctor non vulgaris æstimationis; erat enim acutus in disputationibus, in concionibus conceptuosus, & gratus, in omni denique scientiarum genere versatissimus, & in regenda Republica prudens. Pluribus in locis Regentis munus exercuit honorificentissimè, postea cum Hieronymo Aleoto per Univer- sam Galliam, Germaniam, Angliam, Scotiam, Hyberniam, Poloniam, & Boemiam constitutus fuit Vicarius, ac Visitator Generalis cum pari facultate, qua occasione Parisiis multa sustinuit adversa in componendis rebus Congregationis Albiensis, pro qua multa sanctissima decreta facta fuere, illaq; approbavit Summus Pontifex Sixtus V., & in Gallia socios habuit Antonium Breluque in Aula Christianissimi Regis Procuratorem, & Desiderium Buffer, & quia Gregorius XIII. Summus Pontifex mandaverat, præfatam Congregationem Albiensem extingui debere, ipsum idem decrevit, ac mandavit Sixtus V., qui eam præfatis Chizola, & Aleotto concessit Breve pro visitandis præfatis Provinciis. Inde Procur. Gen.^{lis} à Jo. Baptista Caphardo Ordinis Gen.^{lis} constitutus fuit, qua occasione ante Summum Pontificem, & Collegiū Apostolicum egregias, doctissimasque Orationes habuit, ac in Sapientiæ Romanæ Gymnasio Theologiam publicè exposuit, bancq; scientiam priùs docuerat Florentiæ, nec non constitutus fuit Provinc.^{lis} Provinciæ Romanæ; mortuo postea ipso Caphardo, Ordinis Generalis, noster Chizola constitutus fuit à Summo Pontifice Clemente VIII. Vicarius Generalis Apostolicus totius Ordinis, & Præses Capituli Generalis, quod fuit celebratum Cremonæ anno 1593. & antè illius celebrationem postulavit à Sacra Congregatione Concilii Tridentini nuncupata declarari; An Generalis posset instituere Provinciales Angliæ, Hyberniæ, Scotiæ, Daciæ, Saxoniciæ, & aliar. Provinciar., quæ olim in Religione verum, & reale jus, & Dominiū, jurisdictionemq; amiserant, ita ut potiantur gratiis omnibus, & privilegiis, tam in Capitulis Generalibus, quàm extrà, sicut olim de facto habebant; Sacra verò Cōgregatio quid sentiret, rescripsit eidem existenti Vicario generali &c. in hoc Capitulo &c. Decretum insuper*

Uc. Ipse verò adhuc Vicarius Ordinis visitavit Provincias Siciliae, Calabriae, Apuliae, & Terræ Laboris, & in Provincia Lombardiae Praesidem Provincialis, & Sociorum iturorum ad Capitulum Gener. eligendorum deputatis, Jacobum Raymundum tunc Provinciam gubernantem, & nominavit pro electione Uc. Indè assumptis Alpbio Martiolo Siculo Procuratorem Gen. in Socium, & Benedicto Siccorio Genuensi in Secretarium recessit ab Urbe Romana, obtento prius beneplacito Apostolico, pro visit. Hispaniarum, & dum esset in illis partibus, à Nuncio Apostolico mandatum recepit, ut se presentaret pro ratione reddenda de quibusdam sibi oppositis à perversis aliquibus, & capiti suo proditoribus, & interim sibi assignavit alium Secretarium, Bened. deposito ab Officio; quare sua jura dicere voluit, sed non fuit auditus; nam illius Adversarii Regias aures, & Magnatorum prævenerant, quare Romæ etiam auditis illis, multa adversa sustinuit; nam in Arce S. Angeli aliquo tempore detentus, tandem ab Officio advocatus fuit, ivitq; in Siciliam, ibiq; apud Drepanum ex ærumnis presentibus exiit 1599. Plurima illius egregia MS. extant Romæ, Cremonæ, ut ego vidi; nempe.

Quadragesimale lib. 1.

Lectura in Metaphysicam lib. XII.

In Magistrum sententiarum libri plures.

Decreta à Fratribus Parisiensibus observanda lib. 1.

In Primum Sententiarum Lectura Florentiæ habita lib. 1.

In tertium Senten. Lectura ibidem habita lib. 1.

In quartum Sent. Lectura in Coll. Sapientiæ Romæ habita lib. 1.

Lectura de his, quæ Philosophi cognoverunt de Deo in Sapientia Romana habita lib. 1. 1587.

In Epistolam ad Romanos Lectura lib. III. ibidem 1585.

Constitutiones pro Provinciis Hispaniæ, & pro Studentibus lib. 1.

Orationes habitæ in Sacello Pontificio lib. 1.

Operis Harmoniæ Evangelicæ tomum secundum numeros.

Thomæ Beulxampis cudi mandavit. Hæc omnia ferè extant Cremonæ in nostra Bibliotheca. Joseph Bressianus Cremonensis de Viris Illustribus Cremonæ Regestum, & Archivium Ordinis. Hactenus Cartarius.

Præter memorata MS. extant Cremonæ 1593. typis Christophori Draconii. Constitutiones, & decreta tam pro reformandis bonarum literarum studiis, quàm pro reparanda Vitæ Regularis observantia Ord. Carm. in Conv. S. Bartholomæi in Capitulo Generali die 6. Junii 1593. edita jussu ejusdem.

De eod. Antonius Possevinus in App. Sacro.

P. Daniel. in speculo Carmel. tom. 1. sub num. 583.

P. Petrus Lucius Belga eidem dicavit suum librum D. Joannis Trithemii Abb. de laudib. Carmel. Religionis &c. inscriptum, & de eo plura etiam pag. 56.

P. Didacus Decoria Maldonatus Carm. in libro, hispano idiomate conscripto, inscripto, Dilucidario Uc. Dellas Cronicas Uc. lib. II. in fine.

P. M. Joseph Maria Fornarius in Anno memo. Carmel. plura de eodem pag. mihi 352.

P. Joseph Falconus Placentinus dicavit ejdem suum Chronicon Carmel. Placentiæ excusum apud Jo: Bazachium 1595. scribendo *Al Reverendissimo, e Gravissimo Procuratore M. Gio: Stephano Chizzola Cremonese, dignissimo Generale de Carmelitani, & in epist. nuncupat. de eo plura &c.* Verùm miror, cùm iste bonus Frater inscribendo suum Opus Chizolæ Cremonensi, tam malè de Cremonensibus sentiat in recensito Chronico, ubi de S. Francisco Martyre Carmel. scriptitat; Si docto quidem, & prudentiori calamo potiùs, quàm ridiculis dictionibus hæc scripsisset, veritatem sibi meliùs concitasset; Falconus Mecastor nesciebat, quæ scribit *Plutarchus in Theseo*; reverà grave videtur cum Civitate, quæ linguam habet, & literas, inimicitias exercere.

Audiatur, quomodo veritate fultus narret hoc facinus, à plebe tantùm in Urbe nostra perpetratum; *Idem P. Daniel à Virg Maria Carmel. in Vineâ Carmeli &c. Antuerpiæ 1662. in Chronologia S. Simonis Siboc. pag. 417. ad annum 1257 refert Benedictus Gonus in Chronico suo Mariano Martyrium B. Francisci Cremonensis natione, sed Senensis Carmelitica professione, qui cum prædicaret Cremonæ contrà pessimum blasphemæ vitium &c. à concitata plebe ad columnam quendam in medio fori alligatus, ac lapidibus, ut alter Stephanus obrutus, pro lapidantibus omnibus orando, in pace quievit. Miraculis in Vita, ac post mortem clarus, de quibus alibi ejus corpus Cremonæ in Ecclesia S. Bartholomæi asservatur, & hæc distinguunt Franciscum Senensem à Francisco Cremonense, ut multi confundunt.*

Terminata quæstione cum Falconio, alteram non minoris ponderis aggredior contrà Andream Roslottum in syllabo Scriptorum Pedemontii, ubi de Jo: Stephano hæc refert.

Joannes Stephanus Chizzola à Riparolo Ord. Carmelitarum, Vir magnus, & doctrina, & prudentia, & pietate. Anno Domini 1593. Cremonæ Prior Generalis electus fuit, in quo munere magno zelo se gessit. A Summis Pontificibus Sixto V. Clemente VIII., & Gregorio XIV. magni habitus; nam Sixtus Commissarium Apostolicum Gallie, Angliæ, Scotiæ, Hyberniæ, & utriusque Germaniæ illum creavit. Clemens post obitum P. Caffardi Prioris Generalis Vicarium Apostolicum Generalem elegit. Gregorius verò Procuratorem Generalem constituit. Taurini, Florentiæ, & Romæ publicus Regens studiorum exitit. Scripsit in Magistrum sentent. lib. 4. in Philosoph. lib. 1. Cõciones Quadrages. lib. 2. Drepani in Sicilia vitam cum morte commutavit anno 1597. De eo scribunt Posssev. Appar. Sacr. tom. 2. Marcus Antonius Allegre de Casanato in Paradiso Carmelitici Decoris, ubi de eo hoc nobile affert Epigramma.

Carmeli mætrus cecidit Chizzola cadente

Virtutis gladius, buccina justitiæ.

Judicium præceps, contrarius Ordinis error,

Et levitas morum non placere Patri.

Quo quidem in Epigrammate, bona Rossotti venia fateor, me nihil deprehendere, quod vel minimam ad nobilitatem assurgat. Inò totum pedestre, insulsum, plebejum, semibarbarum. At hæc ommittamus; Animadvertendus hic palmaris lapsus Authoris, qui Pedemontanum facit utrumque Chizolam. Undè verò labendi causa illi fuerit, apparet in Indice secundo Patriarum, ubi hæc habentur nullo fundamento sulsa.

Riparolium Marchionatus titulo illustre est, ex quo fuit Bonifacius à Riparolo Ord. S. Francisci Vir. sanctitatis opinione celebris, de quo scribunt, Angelos ipsius animam in hora obitus caelestibus cantibus ad Paradisum transtulisse anno Domini 1330. Ex eodem Oppido fuit Sixtus à Riparolo Min. S. Francisci, qui septuagenarius vitam cum morte commutavit ann. 1533. & Mantuæ ad ipsius sepulchrum votivæ tabellæ sanctitatis signa præseferunt. Ex eo sunt

Jo: Petrus Chizola

Jo: Stephanus Chizola.

Causæ suæ malè favet Rossottus, qui nimium favet. Etenim Riparolum Pedemontanum Oppidum nullo sanctitatis Alumno, aut Scriptore illustre duobus Chizolis auget. At quid inde gloriæ huic Oppido, quid laudis huic scriptori alienæ gloriæ, laudisq; frui nulla planè venia digno? Rideant furtum, quicumque Chizolas Riparoli in Agro Cremonensi notos novere; novere autem quotquot Biscaretum, Cartarium, aliosque de ipsis agentes lætitarunt. Proinde supinus omninò in hoc lapsu dicendus foret Rossottus, nisi ita, & in aliis hujusmodi mendis deprehenderetur, ut meridiana luce clariùs pateret, voluisse se ipsum decipere, ut alienos Scriptores, prout vidimus etiam in Bonhomio, inter Pedemontanos trahere impunè sibi liceret. Unum recensebo Petrum Angelium Bargeum U. C. quem Bargæ in Pedemontio adscribit, cum nemo non ignoret, Bargæ nobili in Hetruria Oppido natum Angelium, qui Syriadem, eodem quo Tassus argumento usus, elegantissimū, laudatissimumq; Poema cecinit, aliaq; quamplura italico, ac latino carmine conscripsit, ut videre est apud *Gyraldum Hist. de Poet.* & *Laur. Crossum de Poet. Græcis.* Inter Orationes Florentinas à *Carolo Dato U. C.* collectas, legitur Oratio Francisci Sanleolini habita in funere Angelii, in qua Bargæ in Hetruria ortus dicitur. At quid plura? Res nota lippis, & tonsoribus. Floret ad hanc diem Gens Angelica in Tuscia, Cardinali Jacobo de Angelis nunc illustrata, Pisas Barga translata. Hetruscus quoque est Antonius Bargas Olivetanus, qui à Rossotto pariter malè inter suos, & subdole describitur.

MDC.

Alexander Guazzonus S. T. & J. U. D. Prothonotarius Apostolicus, Cathedralis Ecclesiæ Cremonæ Archipresbyter, annuente universo clero Cremonensi, unà cum Alexandro Schinchinello, & Nicolao Amidano Canonicis, Orator ad Gregorium XIV. Pont. Max.

Max. post ejus ad summi Apostolatus fastigium missus est. Cæsari Speciano apud Cæsaream Majestatem legationem Pontificiam agenti Theologus, ac tanto Præsuli summa benevolentia pre-carus, bonarum artium eruditissimus scripsit

Theologica multa, & italicè pulcherrimum Tractatum, cui tit. dedit
Della Natura delle cose humane M. S. quem apud ejus hæredes fuisse testatur *Bressianus in Virtu. Ravio.* præterea multa
Opera in jure, &

Edictum contra negligentes in adimplendis legatis piis, & præcipuè circa Missarum celebrationem, evulgatum die 8. Aprilis 1592. & inter decreta Synodi ejusdem Cæsaris Speciani excusum Cremonæ apud Baptistam Pellizarium 1599.

Meminit Alexandri Cavitell in *Annal* 1583.

Floruit ex hac stirpe Jo: Baptista non modò literis, sed & armis insignis, de quo cecinit *Diomedes Borgbesius lib. 2. part. 3. suorum rhytmorum.*

Eod. Anno.

Ambrosius Cantullus Augustiani Ordinis professus, Sacræ Theologiae Doctor, ac præclarus Orator, reposuit in Patriæ Cœnobii Bibliotheca suæ eloquentiæ numquam interitura monumenta, quæ sunt

Concionatoria Tom. 2.

Sermones in feriis sextis Martii

Prostat ibi pariter sequens opusculum Octaviani Cantulli inscriptū.
Arbore della sua famiglia inf.

Anno 1560. fuit ex hac gente Joannes à Sanctissimo Pio IV. Imolæ Gubernator electus, ut *Bressian. in Ros.*, & *Viol.*

Eod. Anno.

Anonymi quidem Theologi, & Jurisperiti hoc anno Cremonæ apud Barucinum Zannium ediderunt opusculum, cui inscriptionem fecere.

Questio de Re Frumentaria à Theologis, & Jurisperitis definita, in Congregatione coram Illustrissimo, & Reverendis D. D. Cæsare Speciano Dei, & Apost. Sedis gratia Episcopo Cremonen. &c.

Eod. Anno.

Joannes Baptista Piso Brambilla Rector Ecclesiæ S. Matthei Cremonæ, & S. Helenæ demùm Præpositus, Vir omni eruditione, græcisque literis expertissimus, digessit Opusculum MS. asservatum in Bibliotheca Cler. Reg. S. Abundii Cremonæ, cui tit.

Kalendarium, seu Martirologium semestre, quo Græci utebantur in Sacra Sopiæ Æde Constantinopoli latinitati donatum.

In Basi columnarum ante Januam Ecclesiæ S. Matthei, cujus Pisonis opera ibi positæ fuerunt, legitur.

Baptista Pisione Brambilla Rectore MDLXXX.

Et

Et in fronte illius S. Helenæ.

Hanc eadem Divæ Helenæ Sacram, ampliore, & augustiore forma, Jo: Baptista Pisone Brambilla Preposito unâ cum Vicinis, communi expensa à fundamentis restaurandam curavit, Clemente VIII. Pont. Max. Philippo III. Hispaniarum Rege, & Mediol. Duce, Cesare Speciano Cremon. Episcopo Anno Jubilei MDC.

Eod. Anno.

Julius Cæsar Mainoldus Eques SS. Mauritii, & Lazari, literis, pietate, & lusitano idiomate excellens, ut declarat paraphrasis italica nonnullorum Operum P. Hectoris Pincti Ord. S. Hieronymi, duobus voluminibus comprehensa, quæ in insigni Bibliotheca Mainolda Cremonæ retinetur. cui tit.

Prima parte dell' imagine della Vita Christiana, ordinata in dialoghi, come membri della sua compositione.

- Il 1. *Della vera filosofia.*
2. *Della Religione.*
3. *Della Giustitia.*
4. *Della Tribulatione*
5. *Della Vita Solitaria.*
6. *Della memoria della morte.*

Seconda parte.

1. *Della Tranquillità della Vita*
2. *Della discreta Ignoranza*
3. *Della vera Amicitia*
4. *Delle Cause*
5. *Delli beni, e falsi beni.*

De eodem mentionem habent

Antonius Maria Spelta in hist. Ticinensi, aliisq; libris illius Auctoris.

Petrus Paulus Riberia Can. Reg. Later.

Angelus Baronius in Panegy.

Ferrotius in Annagr. Illustr. Vir. pag. 67. delect ejus obitum.

Lucilius Terzaghus.

Henricus Farnesius Ebuo.

Jo: Petrus Crescentius, & alii.

Gulielmus de Cursol Gallus traduxit & ipse memoratum librum, lingua gallica Parisiis excusum per Guliel. Chaudiere 1580. in 8. ut legitur in Bibl. Exotica, seu Catalogo Officinali, Francofurti per Balibassarem Ostern. 1625. ubi de libris Gallicis.

Fuit & italicè vulgatus à F. Zaccaria Portuensi Capuccino, impress. Venetiis 1595. in 12. apud Erasmum Viottum, & dicatus Ser.^{mo} Parmæ Duci.

Non.

NONNULLI SCRIPTORES

H U J U S S Æ C U L I ,

*Quorum tempus incertum nobis adhuc Historiæ reliquerunt,
ordine Alphabetico dispositi.*

Alexander Livicellus, quem inter Viros Illustres recensendum credo, cum ejus effigies videatur expressa in Numismate servato in Musæo Cospiano Bononiæ hisce notis circumdata, **ALEXANDER LIVICELLUS CREM.** ut not. *Laur. Legatus in libro 4. Musæi Cospiani cap. 20., & cap. 21. de mul. Illustr. scribit ibi pariter haberi aliud numisma*

Margaritæ Livicellæ Crem., verum de ipsis nihil aliud nobis constat, quam quod familia Livicella in Patria floruit. Cujusdam enim Hieronymi Levicelli Crem. Carmina leguntur in libello Jo: Jacobi Gabiani, de laudibus Eucharistiæ inscripto. Enituit & Gualdixius J. C. de Coll. positus à *Bressiano* sub anno 1321. in *syl-labo J. C. de Coll.*

ALoysius de Cremona ex insigni Carmelitarum instituto, recensetur inter Auctores variæ eruditionis à *Crescentio in Præsidio Rom. lib. 3.* loquendo de Carmelitis.

Jacobus de Grumello Provinciæ Cremonensis ab Urbe ad novum lapidem Ord. Min. S. Francisci ex Provincia Brixia edidit, ut notat *Vvadingus* in libro de Script. Ord. Min.

Serenam conscientiam in Regulam Minorum.

Julius Ascanius Tuccius Poeta, ut arbitror, ex his, quæ scribit *Honorius Dominicus Caramella Panormitanus* in suo libro inscript. *Musæum Illustr. Poetarum. Venetiis typis Omnibenii Feretti*, inquam, Julius, Ascanius Tuccius Patria Cremonensis carmine lyrico Scaccorum lusus conscripsit, quod carmen habetur in deli. Poetarum.

Memoratur & Darius Tuccius in libro nono ex collectaneis *Illustr. Poetarum Ital. per Vincentium de Conctis Caleographum Cremonensem Cremonæ exculis 1560.*

Verum Julium Ascanium Tuccium esse Cremensem, non Cremonensem, inquit *Ranutius Gberus, sive Janus Gruterus tom. 2. in delictis Poetarum, & Jo: Matthæus Toscanus tom. 2. Carmin. Illustr. Poetarum.*

LAurentius Cremonensis memoratur ab *Ant. Possævino in Bibl. Selecta lib. 15. cap. 6.* inter Auctores, qui scripsere de Musica practica, & speculativa, verum quo tempore vixerit, quique fuerit, me adhuc latet.

MANTISSA

MUSICORUM CREMONENSIVM INSIGNIVM,

Qui hoc Sæculo florere.

MDXVII.

Jacobus Philippus Bordigallus in Minorum Conventualium militiam adscriptus, Musicis artibus adeò insignis præluxit, ut in ejus obitu die 6. Aprilis anni 1517. secuti, hoc epitaphio à *Dominico Bordigallo* fuerit laudatus suo quidem modo.

*Iste Philippus erat Venerandus in Orbe Jacobus,
Musices hic Cantor, stirps sua Bordigala.*

*Pulchra Cremona parens, Francisci Servus in Æde
Dilexit Dominum Religione pia.*

*Moribus, ingenio clarus, Virtute coruscans,
Pauperiem coluit, atque pudicitiam.*

*Mors rapuit, cælo requievit Spiritus, Urna
Membra jacent surgens tempore Juditii.*

MDXLIX.

Dominicus Baccus Musicam artem tanto studio professus est, ut de eo scripserit *Lud. Cavatellus in Annal.* anno præcitato per hæc verba. Dominicus Baccus quo alter non fuit præstantior ceteris Viros, turbamque accendere cantu, & ad magis graphicè scribendum obiit die 27. Januarii.

MDLVIII.

Sebastianus Manfredus Sacerdos sæcularis ex oppido Castrileonis eximius Musices professor, ac pulsator organi non vulgaris, Venetiis per multos annos summa cum laude versatus est. Ejusdem meminit *Clemens Flammenus in Castillonia pag. 152.*

MDLX.

Corona de Somentis Augustini Senatoris præclarissimi Filia, inter Sacras Vestales Monasterii Majoris nuncupati in Urbe Mediolanensi vitæ sanctimonia, ac virtutibus claruit, ut Dei laudes Angelico more occineret, musicalibus erat instructissima notis, quin & aliquid in ea disciplina composuisse dicitur De ea *Antonius Campus in hist. lib. 3. pag. 50.* Ad superos evolavit die 12. Aprilis 1609. ut ex *Regestis ejusdem Monasterii.*

MDLXVI.

Joannes Morfolinus Musicæ excellentia toti Orbi notissimus, de quo scribit *P. Ansaldo Cotta S. I. in sua orat. habita Cremonæ pro instauratione studiorum anno 1653. ibi excusa, cui tit. dedit. Omnia Cremonæ summa. Vigeret vetustatis iniuriis subtracta ingeniosis animata vulneribus Joannis Morfolini Virtus, quem regis planè honoribus, & Baviaræ Dux Serenissimus, & Maximilianus Secundus Imper. humanissimè exceperunt.*

Laudatur etiam ab *Alex. Lamo in Somnio cant. 3. pag. 54.*

Eod. Anno.

Anonymi ex familiis de Chirubellis, & alter de Mayneriis laudantur in carminibus antecitati *Lami* inter egregios Cremonæ Musicos *cant. 3. strophe 13. ubi*

*I Chirubelli, & il Mainerio poi
Seguono in quella torina, che tu vedi
Di Musici &c.*

Eod. Anno.

Anna de Sinibaldis, Joannis Musices Magistri lectissima filia; in ea musicæ Veneres omnes, & Charites confluisse videbantur; Mariæ igitur Augustæ Maximiliani II. Rom. Imper. Conjugis in aula diù versata, honoribus, & muneribus plena, patriam remigravit; nupta exindè Petro Paleario Cremon. doctiss. J. C. dum ipse Laudæ Pompejæ Advocati Regii Fisci munere fungeretur. Ibi fertur ad Choros Angelicos evolasse. *Ant. Camp. Hist. lib. 3.*

MDLXX.

Joannes Maria Zermignasius perspicuus Symphoneta; sciebat sanè apud græcos illum infamiae notam inevitabilem subiisse, qui musicam ignorasset, undè artem hanc nobilissimam suo exemplo, ut Insubria Græciæ haud æmularetur, in Patria suavissimè exercuit.

Laudatur disertè à *Lamo cant. 3. stroph. 12. ubi*

*Il Zermignasio poi Gianmaria tanto
Famoso segue, à cui già Cinbio infuse &c.*

MDLXXVI.

Marcus Antonius Ingenierius Musicæ Præfectus in Cathedrali Cremonæ, & artis hujus præstantissimæ inter principes reputatus, edidit

Missarum lib. 1. & 2.

Responsoria Hebdomadæ Sanctæ.

Altus

*Altus Sacrarum Cantionum cum quinque vocibus.
Bassus, Cantus, Quintus, & alia. Venetiis 1576. apud An-
gelum Gardanum.*

De eo *Draudius in Bibl. Classica*, ubi de Musicis.
Lamus in Somnio cant. 3. stroph. 11.

MDLXXIX.

MArcus Felinus Ecclesiæ Cathedralis Cremonæ Canonicus,
ut Deum Optimum Maximum laudaret in Chordis, & Or-
gano, multum in Musicalibus laboris impendit, ut excellens in
arte vocatus fuerit à *Lud. Cavitello in Annal. ad annum 1579.* quo
mense Maii, ut cœlestis Cycnus, ad Empireum cōvolavit.

MDLXXX.

Rodianus Barrera in rebus Musicis laudatissimus apud Italos,
& Germaniæ Proceres acceptissimus; Cremonæ tandem in
Cathedrali Ecclesia Harmonicis præfuit, quoad vixit. edidit
quamplura Opera Musicalia.

Laudatur à *Lamo in Somnio cant. 3. stroph. 11.* ab eo appellatus *Barella.*

MDLXXX.

Constantius Porta ex Min. Conv. S. Francisci omnium liberalium
artium excultus, & Musicorum omnium præter invidiam
facile Princeps. Magister Chori primùm in Ecclesia Cathedrali
Auximi, subindè in æde Lauretana.

Edita ex ejus operibus omni admiratione rimantur, ut mihi contigit
observare.

*Musicalia diversi generis, Venetiis apud Claudium Coregiatum, &
Faustum Bethanium Socios 1566.*

*Missarum liber primus in fol. magno apud Angelum Gardanum
Venetiis 1580.*

*Alter apud eundem Gardanum inscriptus, Constantii Portæ Ma-
gistri Capelle almæ domus Lauretaneæ quinquaginta duorum
Motectorū, dicatus Vinc. Casalio dicte almæ domus Governatori.*

Libelli plures Musicales diversi, Venetiis apud Gardanum 1588.

Sacras item, & Vespertinas aliquot Portæ modulationes collegit
Octavius Ragazzonus Carmelita Parmensis. Prodiere cum aliis
Venetiis apud Riccardum Amadinum 1590.

Aliaque apud alios Authores Miscellanea, & plura ejus MS. servata
in Bibliotheca Conv. S. Francisci Cremonæ, ut vidimus.

De eodem laudabilem mentionem faciunt *Hieronymus Rubeus in
bist. Ravenn. lib. 10. ad ann. 1566.* eum vocando adeò præstantem,
ut inter primos omni Italia Phosascos, Musicesq; Magistros
omnium consensu numeretur. *Idem eodem libro ad ann. 1568., &
lib. 11. ann. 1582.*

Pomponius Spretus in opusculo exarato in ingressu ad Ravennatum Legationem Cardinalis Sfortiæ die 6. Novembris 1580 scribit & immantimente sequi una dulcissima Musica, composta dal M. R. P. M. Costanzo Porta Cremonese, primo Musico di questi tempi, e Maestro di Capella del nostro Duomo.

Annibal Carus in Epist. vol. 2.

Gesnerus in *Bibl. Instit.*

Draudius in *Bibl. Classica.*

Cavitellus in *Annal.* 1583.

Ansaldo Cotta in *Oratione pro instauratione studiorum Cremonæ, habita 1653.* hæc scribit; Constantius Porta non tam hujus Urbis, quam Franciscanæ familiæ decus, eximium, cujus in Musica facultate præstantiam plerisque cum Italiæ Urbibus Roma potissimum, omnium Regina gentium est admirata.

Rodulphus Tossignanus in *hist. Francisc.* lib. 3.

Lucas Vvadingus de *script. Ord. Min.*

P. Jo. Franchinus eruditiss. in *Bibliosophia, ubi de Mauro Saraceno.*

MDXC.

CÆsar de Zaccariis in Musica facultate doctissimus, Aulam Ducis utriusque Bavaricæ virtute, & nomine ornavit; publicè ostendit italico sermone opus inscriptum

Canto soave, e dilettevole. Canzonette à quattro Voci. Monachii 1595. apud Adam Bergo. ; item latine.

Intonaturæ Vespertinarum Precum, Hymni, & alia tom. I. in fol. ibidem 1594.

Hymni quinque Vocum de tempore per totum annum &c. cum regulæ eorumdem pro temporis varietate accipiendorum ad usum Romanum, Bambergensium, Constantiensium, & Augustanum. Ibidem iisdem typis, & anno.

Citantur hæc opera in Elencho, seu Indice librorum; qui post annum 1593. usque ad 1650. in Sacro Rom. Imperio, & Vicinis Regionibus Novi, auctivi prodierunt studio Henrici Grohii excuso Lipsiæ 1600. in 4. cap. 2. in fine operis.

Celebratur Cæsar in *Bibliotheca Exotica, & à Draudio in Bibl. Classica.*

MDLXXXI.

Tiburcius Massainus Augustiniani Ordinis in Congr. Insubricæ Musicus sua ætate celeberrimus effloruit Vindobonæ gratissimus Rodulpho Rom. Imper., nec non Romæ Musicorum Præfectus in Ecclesia S. M. de Populo nuncupata, plura ex ejus operibus admirantur excusa Venetiis annis 1578., & 1580. item Senis, & Venetiis 1592.

Sacri modulorum concentus.

Apud me prostat sequens opusculum in quinque partes distinctum, cui tit.

Il quarto libro de' Madrigali à cinque Voci, Venetiis apud Angelum Gardanum 1594.

Musica super Tbrenos Hieremiæ Prophetæ quinque vocibus. Ibidem apud Ricciardum Amadinum 1599.

In Collectaneis Diverforum per Hubertum Valerant, inscriptis *Symphonia Angelica* cusa in Amurd, sivè Amorgos 1583. plura leguntur Massaini opera, ex quibus liquit, eundem Placentiæ diù vixisse.

Amicitiam excoluit Joannis Ant. Perandæ, ut ex ejus Epistolis, ex quibus apparet Tiburtium habuisse Fratrem, Lucam appellatum Venetorum Militum Ducem in Insula Cretensi.

Ejusdem meminerunt *Draudius in Bibl. Class. pluries.*

P. Ansaldus Cotta in Oratione, de qua supra.

In Cœnobio Augustiniano Cremonæ sub ejus picta effigie legitur. *Tiburtius Massainus Cremon. Rodulphi Imp. Phonascus 1590.*

MDLXXXV.

Benedictus Palavicinus Musicus præter omnem laudem præclarissimus, cujus cognomen unica tantum. l. scribitur, nec mirum si fuisset etiam ex nobilissima Pallavicinorum familia. Præcepta enim Musicæ cum Platone Pytagoras, cum Epicuro Democritus, cum Socrate Antisthenes, cum Heraclide Theophrastus, cum Soteride Alcidas, cum Lafo Halicarnasæus Dionysius didicerunt.

Ex suis Harmonicis edita sunt plura. Penès me sunt.

Partes infimæ pro Organo continuato Sacrarum Dei Laudum &c. octo, duodecim, & sexdecim vocibus. Venetiis apud Ricciardum Amadinum MDCV.

MDLXXXV.

Lucetius Quinzanus Monachus Cysterciensis in solitudine sui Monasterii S. Magdalenæ Cavæ nuncupati, tertium miliare ab Urbe distiti canoras Angelorum suavitates æmulatus diù vixit, & scripsit opera musicalia, quæ, ut fertur, Auditores in summas admirationes rapiebant. excusi sunt Francofurti.

Introitus Missarum quatuor vocum.

P. Ansaldus Cotta in Oratione præcitata habet.

Viverent in Ære vultus, & decora Lucretii Quinzani, & Tiburtii Massaini, quorum alter Cysterciensis Ordinis decus, alter Heremitarum D. Augustini lumen, uterque Musica peritissimi ad omnium planè seculorum invidiam extiterunt.

De eo Bressianus in Virt. Rav., & Draudius in Bibl. Classica.

Abbatia Cavæ, de qua supra, fundata fuit anno 1231., ut scribit Gaspar Fangelinus in *Not. Abbatiarum in Regnis Italiae.*

MDC.

Cyprianus Losius Franciscanæ familiæ Min. Conv. addictus, cum æquè pietatis, & liberalium artium studiis excoltus adolevisset, & præsertim notis Musicis præ cæteris suo ævo exclaruisset, multa, & multa *Opera* in eadem facultate digessit, quæ servantur MS. in Bibl. Cœnobii S. Francisci Cremonæ.

DEO SIT SEMPITERNA LAUS
BEATÆQUE VIRGINI

Sine labe conceptæ,

Ac Divo Seraphico S. P. FRANCISCO

Tutelari meo.

MDCXXXIX

A P P E N D I X

Ad Annum MDIV.

Joannes Thomas Bressanus Vir omnium virtutum numeris absolutus, Maximiliani Mariæ Sfortiæ Vicecomitis Mediolani Ducis Præceptor. Eximium fuisse virum, apparet ex diplomate ejusdem Ducis emanato anno 1513. die 12. Aprilis, *ut in Regestis Archivii signat. A. A. fol. 93. t.º* in quo constituit Judicem Victualium Cremonæ Melchiorum de Bressanis ejusdem Jo: Thomæ Fratrem, ubi inter cætera legitur. *Itaque edocti de integritate, sufficientia, & rerum usu in rebus agendis, fideq; sincera ergà nos, statumq; nostrum Melchioris de Bressanis Cremon. quem intelleximus Fratrem esse n. qu. D. J. Thomasi Bressani olim Præceptoris nostri charissimi, & de nobis valdè benemerenti, cujus maximè meritis attentis eundem Melchiorum, quoad vixerit, facimus, constituimus, & creamus Judicem Victualium ipsius Civit. nostræ Cremonæ &c.*

MDVII.

Laurantius à Cremona Ord. Augustiniani Congr. Insubriæ, cum primum Religionis spiritum hausit, Præceptorem Ven. P. Augustinum Cazzulum Cremensem sortitus est. Sub tanti Viri disciplina eò regularis observantiæ devenit, ut suis Coævus virtutum exemplar, haud socius videretur. In Patriæ Cœnobio Philosophicis, ac Theologicis studiis applicitus, in iis aded præcelluit, ut primum Magister, quàm discipulus emerferit. Hinc ad divinæ prædicationis officium: hinc ad suæ Congregationis curas evocatus, & populos Dei verbo, ac Fratres in agendo dexteritate mirificè delectabat. Romam igitur à Vic. Generali cum Modesto Pinzono itidem Cremonensi, exindè ord. Generali Administro, ablegatus, diuturnam litem inter nostras Sanctimoniales Cistercienses S. Joannis à Columba nuncupatas, ac illas S. Monicæ Augustiniani Ord. maximo harum beneficio resecavit. Mediolanum neque immeritò pro utroque Clero Cremon. apud Franciscum Sfortiam Ducem missus, quicquid in ejus levamen percipiebatur, oris, & morum excellentia, qua Principes Viros etiam alliciebat, assecutus est. Insigniores Congr. suæ gradus obivit; Socius enim Vic. Generalis, semel Procurator generalis, quater Visitator, quater Definitor, anno tandem 1507. ad supremam suæ Congr. dignitatem in Concilio Eremitano Electorum omnium, optimè favente Kadisco, assumptus est. Postremò pro Congregatione sua cum multis egregiis laboribus functus esset, ætate annorum quatuor ultrà quinquaginta Romæ obdormivit in Domino, dum ibi Prior esset, in Cœnobio S. Mariæ de Populo anno 1511.

Sermones Quadragesimales, & alia opera MS. reliquit.

De eo scribunt *Calvus in Mem. Hist. Congr. Insubriae.*

P. Torellus in Saecul. August. tom. 7. ad annum 1507. num 21.

Bressianus in Corona Vir. Illustr. malè Lactantium appellat: In opusculo tamen Virt. Rav. inscripto MS. eum vocat ex familia Massa. In Monumentis Archivii Cœnobii S. August. Cremonæ laudatur Laurentius, ut Vir maximæ doctrinæ, & efficacæ.

Eod. Anno.

Hieronymus Carenzonus Medicis, ac Philosophicis studiis clarissimus, quibus virtutibus id sibi apud Franciscum II. Mediol. Ducem existimationis comparavit, ut ab eo immunitate donatus fuerit, multisq; laudibus haud immeritò elatus in diplomate hac de causa, & à Principis liberalitate expedito, quinimò ob Patris memoriam Leoni Filio confirmato, dum esset Laudæ die 6. Octobris 1528. ut habetur in Regestis Archivii Civit. signatis G. G. fol. 179.

MDXIII.

Bartholomæus Ponzonus morum, ac scientiarum omnium nobilitate conspicuus, Ecclesiasticæ disciplinæ associatus, Romæ diù vixit, inter Prothonotarios Apostolicos à Sum. Pont. Julio II. constitutus, cum Patriam hoc anno remeasset, ex Reipublicæ decreto unà cum Equite Antonio Gallarato, Com. Georgio Persico, ac Borzio Zuccho ad Maximilianum Sfortiam Mediolani Ducem ablegatur. Coram eo elegantissimam habuit

Orationem gratulatoriam de Victoria habita in agro Novariensi.

Bressianus in Corona Vir. Illustr. lib. 1. p. 3., qui de eodem loquentem affert Bordigallum.

MDXXXIII.

Sixtus de Riparolo Ord. Min. scripsit multa pro tuendo Myste-rio Immaculatæ Conceptionis B.V.M. ità ut post mortem ejus sepulchro affixum fuerit tale Epitaphium.

Sixtus, qui Christo, & Immaculatæ Conceptioni usq; ad septuaginta annos indefessè vigilavit.

Hæc habentur in *Appendice Bibliothecæ Marianæ Hyppol. Maracii*, allegantis Alvam in militia universali col. 1415.

In Martyrologio Franciscano Arturi ad diem 17. Novembris legitur. *Mantuae. Beati Sixti à Riparolo Confessoris, qui charitate, & pietate refertus, plurimis etiam coruscavit miraculis.*

Vide, quæ diximus de Jo: Stephano Chizola pag. 446.

Ad Annum 1530.

Ubi de Ven. Ant. Maria Zaccharia addantur pag. 90. ante verba. *Ejusdem cum Elogiis &c.*

Anno

Anno 1697. Tanti Viri Epistolam italicè traductam, & Florentiæ cusam, nobis indicavit Romulus Maffus ejusdem Congr. Alumnus, nostri operis amantissimus, hoc titulo

Lettera del Beato P. Antonio Maria Zaccaria Primo Fondatore de Chierici Regolari di S. Paolo detti Barnabiti, scritta ad alcuni suoi Figli spirituali quindici giorni avanti la sua morte, cavata dall'istoria latina stampata dell'origine della sua Religione &c.

Pag. 106. lin. 32. post verba captum habebat addantur.

Flevit etiam Magnus Rex Ezechias, ut habemus in Isa. 38. 2. *Convertit faciem suam ad parietem, & flevit fletu magno, & quamvis, ut refert Div. Hieron. converterit se ad parietem, ne lachrymas assidentibus ostentare videretur, attamen flevit, licet Vir & Rex alioqui intrepidus.*

Ad annum 1541. pag. 166.

post ea, quæ diximus de Feliciano.

Apostolus Zenus clarissimus æquè, ac doctissimus Vir, quem de Feliciano consulimus, mihi, adhuc ignotis, hinc rescripsit eruditionibus. Eas in Appendice reposui, utpotè ad me delatas post illas, quæ jam de Feliciano fuerant in hoc libro excusæ pag. 164. & seq.

Hic Venetus, & Cremonensis itidem Auctor, Paduæ suscepta Philol., & Medicinæ Laurea, publicè Venetiis literas græcas professus est, eo fermè tempore, quo ibi vir ille celebrer Jo: Baptista Egnatius efflorebat. Insignes inter Auditores Nicolaum Godrollum Patavinum habuit, qui anno 1556. devixit, & cujus legimus latinam interpretationem quarundam Tragædiarum Euripidis, ac emendationem Græcæ Grammaticæ Urbani de Bolzano à Canonico Scardeone relata lib. 2. class. 10. pag. 248. Item celeberrimum S. R. E. Card. Jo: Franciscum Commendonem, ut innuit in ejus Vita Ep. Gratianus lib. 1. cap. 3. *Magister illi, scilicet Commendoni, erat Bernardus Felicianus, Vir quidem eruditus, ac diligens &c.*

A' Vossio, Vetio, & Naudeo præclaros inter græcæ elocutionis interpretes reponitur, etsi à Vetio prolixitate, & obscuritate notetur *lib. de clar. Interpr. p. m. 271.*

Scripsit præter jam à nobis suo loco exposita.

Prædicamenta, & Descippi defensio Prædicamentorum adversus Plotinum. Venetiis 1566. in fol. opus dicavit Joanni della Casa Viro doctiss. pro S. Sede tunc apud Remp. Legato, id opus indicavimus, sed diversimodè.

Aritmetica. Venetiis 1545. quam memorat idem Vossius de scientiis mathematicis cap. 52. §. 12. p. m. 317.

Geometrica speculativa, & practica. Ibidem 1546. Voss. cap. 52. §. 12. p. 335.

Eum laudant ultrà allegatos.

Possevin. Bibl. Select. tom. 2. 2. lib. 12. cap. 22. p. m. 76.

Sansovin. Venet. p. 600.

Superb. Triumph. Her. Venet. lib. 3. p. 127.

Simler. p. 91.

Lycolth. p. 515.

Paſ. Gall. Bibl. Med. p. 162.

Linden Ronov. p. 541.

Reines. Var. Lect. p. 210.

Quensted. de Patr. Illustr. Vir. p. 275.

Post Jo: Bernardum floruit Bernardinus Felicianus ejus Nepos, Orator eloquentissimus, qui publicè pariter Venetiis literas docuit, de quo eruditissimus Zenus in suis Venetis Scriptoribus agit

Ad annum 1551.

Post ea, quæ de Georgio Oldovino

Ex iis, quæ nuperrimè ad me detulit suis literis prid. Kal. Augusti 1704. Humanis. Apostolus Zenus credo Gregorium non Georgium Oldovinum esse nominandum, & propterea exculpandum jure quidem merito Cavitellum nostrum.

Scribit profectò Zenus in Bibliotheca Trivisana servari ad num. CXLIX. Gregorii Oldovini Poema perbelle in paginis hedinis manuscriptum, ac holoserico tegmento munitum, Petro Lando tunc Venetorum Duci dicatum, cujus in fronte Landorum stemmata auro, minioq; linita, cui tit.

De Primordio, & fausto eventu Urbis Venetæ, opusculum carminibus elegiacis compositum, incipit.

Adriacæ memoranda cano primordia gentis,
finit

Et pacem, & grates semper habete Dei.

Ad annum 1571. pag. 330.

Post ea, quæ dicta sunt de Octavio Affaitato addantur.

Laudatur Octavius à Filiberto Campanili Neapolitano in suo libro italicè inscripto *L'armi, ovvero insegne de Nobili*, ubi plura de familia Affaitata florenti in Regno Neapolitano, & præcipuè ex relatu Comitum de Benevento, qui Regis Vices ibi anno 1605. gerebat hæc Hispano idiomate leguntur.

Los Affatatos son nobilissimos en la Ciudad de Bari à donde fue Rugero Affatati Consejero de Estado del Rey Luys III. y de Juanna II. Reyna de Napoles, y fue tambien Virey en la Provincia, y Tierra de Bari, y e nel tiempo moderno lo fue Ivaniacovo Affatati Tesoriero general de Bona Reyna de Polonia, an sido Señores de Carbonara, de Binetto, y de otras Tierras, y oy ay dos Cavalleros de Malta, Fray Pablo Comendador di Melfi, y Fray Geronimo su Sobrino, y dichos Affatati son naturales de Cremona Ciudad de la Lombardia, donde

donde son Señores del Marquesado de Gramelo, y del Contado de Romanengo, las quales Tierras se poseen oy de Ottavio Affatati con los dichos titulos.

Ad annum 1590.

Post ea, quæ dicta sunt de Gregorio XIV. ponantur fol. 417. Qui cupit permulta scire de hac Sfondrata Cremonensi familia, legat Orationes Octaviani Picenardi, ac Didaci Milliani Lectorum in Univerſitate Ticinensi, quas habuerunt, dum Abbas Gregorius, & Jo: Baptista S. P. Nepotes legalem lauream indepti sunt. Fuerunt cusæ Ticini anno 1618. in junctæ Carminibus latinis ea occasione editis, cui titulus *Musarum Sertum, quod Illustrissimis Abbatibus DD. Gregorio, & D. Jo: Baptiste Sfondratis fratribus laureatis, Joseph Landus civis Mediolanensis Sfondratæ Familiæ observant.*^{mus} intexuit, & Excellentissimo Marchioni Francisco-Lau- reatorum Patri DD.

Addantur pag. 454.

Post ea, quæ dicta sunt de Constantio Porta Franciscus Gonzaga de orig. *Seraph. Relig. Francisc. ad ann. 1578.* nostrum Constantiam vocat Constantinum.

FINIS.

I N D E X

ALPHABETICUS NOMINUM LITERATORUM

Cum adnotatione Anni, & Paginarum.

	A	Anno	Pagina
A Cademia Animosorum.		1560.	258.
Agathus Cremonensis.		1518.	20.
Alexander Arifius.		1551.	224.
Belatia.		1515.	49.
Botta		1588.	404.
Guazzonus		1600.	446.
Lamus		1572.	330.
Levicellus		in app. ^{ce}	449.
Picenardus I.		1571.	328.
Picenardus II.		1593.	433.
Rhodophilus		1525.	71.
Schinchinellus:		1555.	235.
Alfonfus Ojeda.		1579.	345.
Aloyfius à Cremona		in app. ^{ce}	449.
(Dovaria		1561.	272.
Ambrosius Cantullus		1600.	447.
Andreas Burgus		1532.	117.
(Guarna Salernus		1511.	29.
(Piperarius		1508.	21.
Angelus de Cremona		1541.	162.
(A' Piceleone		1541.	162.
(Ziampus		1540.	161.
Angelus Maria à Vitelliana		1577.	343.
Anonymus Cremonensis I.		1583.	383.
Anonymi Cremonenses II.		1600.	447.
Anonymus ex familia Cambiagà		1524.	66.
Anselmus Tintus		1549.	213.
Antonia Maria Sfondrata		1572.	330.
Antonius Campus		1585.	389.
Melius		1517.	50.
De Mondinariis		1537.	159.
Morefcus		1589.	408.
(Massus		1567.	317.

	<i>Anno</i>	<i>Pagina</i>
Persichellus	1526.	69.
Plebanus	1506.	18.
Robertus	1544.	185.
Trecchus I.	1504.	16.
Trecchus II.	1581.	367.
Antonius Maria de Augustis	1550.	221.
Bassus	1587.	401.
Fodrius	1512.	33.
De Zaccaria	1530.	88.
Antonius Marius Caballus	1590.	410.
Archangelus Augustinianus	1519.	55.
Ascanius Borra	1526.	73.
Augustinus Fogliata	1533.	138.
(Lugarus	1518.	50.
(Somentius	1514.	46.
B		
B Alchassar Cavallus	1590.	417.
(Cuppus	1541.	162.
Bartholomæus Fabagrossa	1589.	405.
Ghifulphus	1537.	153.
Malumbra	1570.	324.
Ponzonus	1513.	in app. ^{ce}
Scalvus	1569.	318.
Silvius	1558.	237.
Basilius Zava	1575.	339.
Benedictus Accoltus	1523.	63.
(Ala	1560.	253.
(Lampridius	1531.	95.
Benignus de Abiatis	1582.	376.
Bernardinus Alierius	1513.	35.
Bologninus	1504.	18.
Campus	1584.	384.
Cremonensis	1532.	100.
Soncinas	1502.	I.
Bernardus Felicianus. Vide Jo: Ber. Regazola.		
Blasius Rubeus	1599.	442.
Bonaventura à Cremona	1572.	331.
Bonus Chiesa	1582.	379.
(Cremonensis	1534.	139.
Brocardus Persicus.	1585.	409.
C		
C Æsar Brumanus	1576.	342.
(Chizzolus	1588.	391.
(Dulcius	1580.	347.
(Gerenzanus	1556.	236.
		Pol.

	<i>Anno</i>	<i>Pagina</i>
(Pollitius	1583.	383.
(Porta	1583.	385.
(Specianus	1591.	419.
Cajus Ortalus Crottus	1564.	300.
Camilla Capitanea Stanga	1540.	160.
Camillus de Augustis	1526.	77.
(Beccara	1570.	325.
(de Bernardis	1570.	320.
(Porrus	1567.	308.
Canonici Cathed. Cremonæ	1570.	321.
Carolus de Alfenis	1532.	100.
(Marianus	1599.	439.
(Ponzonus	1560.	256.
(de Stephanis	1555.	235.
Christophorus Fondulus	1580.	347.
(Guazzonus	1560.	256.
Clemens Porrus	1575.	337.
(Pusterla	1549.	211.
Collatina Trecca	1530.	93.
Colombanus Ballettus	1565.	305.
Colombinus Raparius	1567.	308.
Cornelius Compagnus	1591.	426.
(Guarguantus	1592.	428.
Cosmus Cazaniga.	1516.	49.
D		
D aniel Barbovius	1563.	98.
(Conradus	1526.	81.
(de Tolentinis	1563.	292.
Dantes Burgus	1571.	327.
Deomissus Guazzonus	1587.	401.
Dioneus Musonius	1588.	405.
Dionisius Somentius	1559.	237.
Dominicus Bordigallus	1532.	137.
(Legatus	1564.	300.
(Summus	1558.	236.
(Urganus	1573.	334.
E		
E lias Carnevalius	1588.	404.
E lius Julius Crottus	1545.	187.
F		
F abritius de Aligeris	1549.	212.
(Burgus	1580.	346.
Faustinus Barbovius	1550.	215.
Federicus Cæsius	1550.	216.
(Covus	1540.	160.

	<i>Anno</i>	<i>Pagina</i>
Felicianus Conradus	1554.	233.
Felix Manna	1526.	77.
Ferdinandus Bonettus	1583.	386.
(Riparius)	1526.	80.
Filibertus Lauda	1544.	186.
Fortunius affaitatus	1548.	207.
Franciscus Bellintendus	1513.	35.
Concoregius	1526.	81.
Locadellus	1584.	388.
Manfredus	1541.	163.
Marianus	1526.	84.
Oriolius	1551.	227.
Persicus	1537.	153.
Petranigra	1559.	237.
de Sagitta	1502.	2.
Savaresius	1595.	437.
Sfondratus	1544.	169.
de Soncino	1540.	161.
Tintus	1579.	345.
Torresinus	1570.	327.
Zava	1568.	310.
G		
G Abriel Faernus	1561.	274.
G Galeatus Melius	1570.	321.
(Pallavicinus)	1571.	328.
(Riccavus)	1524.	71.
Gaspar Marianus	1560.	256.
Genesis Rosanus	1570.	326.
Georgius Ferrarius	1591.	426.
(Fondulus)	1545.	186.
(Gazzus)	1529.	87.
(Oldovinus)	1551.	225.
GREGORIUS XIV.	1590.	411.
Gregorius Osfalialis	1576.	343.
Guido de Zappis	1501.	1.
H		
H Eliodorus Oldrovandus	1508.	19.
H enicus à Cremona	1580.	340.
Hercules à S. Petro	1528.	87.
Hieronymus de Ardenis	1524.	72.
de Baris	1545.	187.
Bernerius	1586.	398.
Burgus	1583.	379.
Carenzonus	. . .	in app. ^{cc}
Claravaceus	1530.	91.

	<i>Anno</i>	<i>Pagina</i>
Clocius.	1561.	273.
Cremonensis.	1583.	382.
Faballus.	1563.	276.
Fondulus.	1535.	139.
Malesta.	1564.	298.
Menghus.	1587.	402.
De Nicolis.	1573.	334.
Oliva.	1550.	214.
Pinzonus.	1554.	234.
Politius.	1575.	356.
Ponzonus.	1504.	13.
Putheus.	1565.	307.
Regazzola.	1564.	302.
Tartesius	1572.	330.
Treccus.	1518.	52.
Trevisanus.	1508.	20.
Vida V. Marcus Hier.		
Hilarion Tadinus	1580.	346.
Himerius de Anselmis	1501.	1.
Hippolitus Catraneus	1550.	216.
Homobonus Offredus I.	1551.	227.
(Offredus II.	1573.	335.
(Redenascus.	1591.	424.
Horatius Paternus	1581.	368.
(Treccus	1564.	303.
Hortensius Casalorcus	1513.	16.
Hyacinthus Covus.	1550.	214.
I		
J acobus Alierius	1528.	86.
Cremonensis	1544.	185.
Gadius I.	1532.	98.
Gadius II.	1550.	217.
De Grumello		449.
Picenardus	1521.	60.
Redenascus	1524.	58.
Jacobus Antonius Mutius	1561.	271.
(Riccus	1529.	87.
Jacobus Philippus Saccus	1527.	78.
Jason Picenardus	1509.	28.
Joannes Bedullus	1566.	307.
Botta	1568.	311.
à Cremona	1520.	57.
Cremonensis	1518.	51.
Crottus	1567.	315.
Malumbra	1570.	325.

	Anno	Pagina
Muccius	1560.	255.
Mufonius	1550.	217.
Offredus	1550.	217.
De Romanis	1520.	58.
Therisenghus	1557.	236.
Zanebellus	1580.	348.
Joannes Andreas Magnonus	1560.	254.
[Milius	1530.	95.
Jo: Antonius Delfinus	1559.	239.
(De Honoratis	1581.	268.
(Sertorius	1598.	438.
Jo: Augustinus Pellicius	1580.	347.
Jo: Baptista Bertutius	1592.	428.
(Boccolus	1564.	300.
Buffetus	1554.	231.
Cafalis	1575.	358.
Corbanus	1525.	72.
à Cremona	1583.	380.
Ermenzonus	1553.	231.
Macagnus	1576.	341.
Mainoldus	1549.	210.
Olivus	1571.	327.
Picenardus	1553.	230.
Piso Brambilla	1600.	447.
Ragatius	1560.	254.
Schitius	1545.	192.
Sfondratus	1578.	344.
Specianus	1535.	140.
Stanga	1593.	434.
Tolentinus	1564.	302.
Jo: Bernardus Felicianus Reg.	1541.	164.
Jo: Clemens Schitius	1584.	384.
Jo: Franciscus Bonhomius	1581.	349.
(Faernus	1525.	72.
Marianus	1589.	408.
Perfichellus	1541.	191.
Terzanius	1586.	397.
Valvasorius	1538.	86.
Jo: Jacobus Cipellus	1524.	65.
(Crottus	1514.	36.
Gabianus	1563.	292.
Putealis	1550.	219.
Siffa	1520.	57.
(Turrefinus	1593.	432.
Jo: Ludovicus Arifius	1509.	27.

	<i>Anno</i>	<i>Pagina</i>
Jo: Maria Capella	1545.	204.
(Gabianus	1518.	53.
(Parolus	1584.	385.
Jo: Paulus Arisius	1551.	226.
(Gulferammus	1564.	301.
Jo: Petrus Chizzola	1589.	406.
(Gibertus	1507.	19.
(Nazarius	1564.	303.
Jo: Stephanus Chizzola	1599.	443.
(Facinus	1560.	255.
Jo: Thomas Bressanus	1504.	in app. ^{ce}
(Musconius	1570.	320.
Joseph Bonfius	1550.	229.
(Lauda	1524.	68.
(Niger I.	1540.	160.
(Niger II.	1582.	369.
(Oliva	1570.	320.
(Ottolinus	1570.	325.
Joseph Maria Brumanus	1514.	47.
Isabella de Luna	1589.	406.
Isidorus Picenardus	1559.	242.
Julia Sfondrata	1560.	255.
Julianus Marianus	1582.	369.
Julius Bagarottus	1573.	335.
(Cambiagus	1572.	332.
(Clarus	1561.	268.
(Faroldus	1577.	343.
(Ferrarius	1575.	338.
(Losius	1590.	418.
(Paternus	1535.	166.
(Supertus	1505.	18.
(Tartesius	1589.	408.
Julius Aescanius Tuccius		449.
Julius Cæsar Maynoldus	1600.	448.
Junipera Barbovia	1550.	215.
Justinianus de Guarrinis.	1521.	62.
Justus Schitius	1520.	60.

L

L Actantius Ramfoldus	1588.	403.
Laura Melia	1540.	161.
Laurentius à Cremona	1507.	in app. ^{ce}
(Cremonensis		449.
(Gazius	1552.	228.
Lazarus Plebanus	1594.	438.

	<i>Anno</i>	<i>Pagina</i>
Leo Picenardus	1511.	29.
Lombardinus Burgus	1515.	49.
Lucas Burgus	1598.	439.
(Seriagus,	1508.	19.
Lucretia Ala Crotta	1540.	161.
(Picenarda Crotta	1548.	209.
Ludovicus Aymus	1582.	375.
Capellanus	1558.	236.
Cauccius	1528.	82.
Cavitellus	1580.	346.
Guarna Salernus	1572.	333.
De Marchis	1570.	323.
Stanga	1583.	381.

M

M Agdalena Affaitata	1548.	209.
Maffinus Cella	1525.	73.
Marcus Monachus	1536.	153.
Marcus Antonius Amidanus	1591.	424.
Aymus	1515.	48.
Barbovius	1561.	271.
Salomonius	1591.	425.
Marcus Hier. Vida	1532.	100.
Marcus Paulus Tartesius	1559.	243.
Magarita à Turre	1594.	435.
(Uberta Stanga	1548.	209.
Martianus de Marchis Torniellus	1587.	403.
Matthæus Bromanus	1593.	434.
Cattaneus	1583.	480.
Multidenarius	1506.	19.
Persicus	1524.	64.
Raparius	1575.	339.
Melchior Aymus	1530.	93.
Michael Sertorius.	1545.	187.
Minerva de Anguffolis	1563.	300.

N

N icolaus Amanius	1520.	55.
Afius	1513.	34.
Botta	1524.	65.
Hemus	1585.	391.
Parma	1509.	22.
Scribonius	1585.	388.
Sfondratus V. Greg. XIV.		

	<i>Anno</i>	<i>Pagina</i>
O ctavianus Crottus	1524.	67.
(Faernus)	1558.	242.
(Fodrius)	1550.	219.
Octavius Affaitatus	1571.	320.
Offredus de Offredis	1599.	441.
Onophrius Panvinius	1568.	312.
Otho Cremonensis	1550.	220.
Othobonus Pozzettus	1530.	92.

P

P andulphus Sfondratus	1590.	418.
Parthenia Gallarata Mainolda	1560.	256.
Paula Trecca	1540.	162.
Paula Antonia Sfondrata	1590.	417.
Paulus Ala	1553.	229.
Faernus	1575.	340.
Fossa	1549.	210.
Manna	1545.	192.
De Soncino	1521.	62.
Sfondratus	1588.	369.
Zignanus	1532.	137.
Paulus Æmilius Marcobrunus	1595.	437.
Pecinus Sejanus	1572.	332.
Petrus de Baptista	1504.	17.
Barbovius	1573.	333.
Bozola	1583.	380.
Ferrarius	1580.	348.
Manna	1528.	34.
Petrus Antonius Caneparius	1563.	292.
(de Lanzonibus)	1570.	323.
Petrus Franciscus de Datis	1532.	137.
Petrus Georgius Odescalcus	1586.	392.
Petrus Joannes Schinchinellus	1509.	23.
Petrus Maria Dulcius	1520.	58.
Petrus Martir Ponzonus	1591.	418.
Petrus Paulus Riva	1583.	379.
Philippus de Bozulo	1522.	63.
(Manna)	1517.	150.
(de Nicolis)	1530.	93.
(à Vitelliana)	1514.	48.
Philotheus à Cremona	1593.	434.
Pontius Politius	1540.	161.
Ponzinus à Turre.	1521.	166.

R

	Anno	Pagina
R Aphael Fabagrossa	1572.	138.
(Stanga.	1596.	438.
Raymundus de Raymundis	1526.	75.
Raynaldus Lantius	1545.	205.
Realdus Columbus	1541.	168.
Rolandus Cavagninus	1573.	333.
Romanus Burgus.	1592.	427.

S

S Amuel Cremonensis	1511.	29.
Sanctinus Baptista	1561.	272.
Sebastianus Bersanus	1581.	367.
Sigismundus Brumanus	1593.	429.
{ Burgus	1503.	13.
{ Fossa	1586.	400.
{ Guindanus	1551.	225.
{ Picenardus	1563.	294.
Silvius Guspertus	1524.	66.
Simplicianus Macagnus	1526.	81.
Sixtus Divitiolus Rena	1570.	324.
(De Riparolo	1533.	in app. ^{ce}
Stephanus Alierus	1533.	138.
(Dulcinus	1502.	2.
(Guspertus	1529.	88.
(Serva	1519.	54.
Sylvester Picenardus	1593.	431.

T

T Addeus Fancianus	1528.	86.
Theodorus Gavifius	1513.	35.
Theophilus Veggius	1518.	51.
Thimoteus de Pandino	1569.	319.
Thomas Binda	1516.	49.
(Manna	1555.	234.
(Oprandus	1513.	35.
(Somentius	1576.	341.
Tranquillus Moloffus	1526.	76.
Tydeus Oldoinus.	1524.	66.

V

V Alerius à Soncino	1509.	22.
Victoria de Baroncellis	1509.	21.
Vincentius Bonettus, sivè Calcius	1592.	429.

	<i>Anno</i>	<i>Pagina</i>
Ferrarius	1573.	334.
Locadellus	1565.	306.
Oscasalius	1577.	344.
Ruglerius	1560.	253.
Vectiolus.	1561.	261.

Z

Z Accarias Araldus	1524.	71.
(Cavalcabovius.)	1588.	405.

INDEX

NOMINUM MUSICORUM.

A Nonymi ex Familia de Chirubellis, & (De Maynerii.)	1565.	452.
Anna de Sinibaldis	1565.	ibid.
Benedictus Palavicinus	1595.	455.
Cæsar Zaccarias	1590.	454.
Constantius Porta	1580.	453.
Corona Somentia	1560.	451.
Cyprianus Losius	1600.	456.
Dominicus Baccus	1549.	451.
Jacobus Philippus Bordigallus	1517.	ibid.
Joannes Morfolinus	1516.	452.
Jo: Maria Zermignasius.	1570.	ibid.
Lucretius Quinzanus	1595.	455.
Marcus Antonius Ingegnerius	1576.	452.
Rodianus Barrera	1580.	453.
Sebastianus Manfredus	1558.	451.
Tiburtius Massaius.	1592.	454.

I N D E X

R E R U M N O T A B I L I U M

A

- A**cademia Affidatorum Papiæ. pag. 295.
- A**nimosorum Cremonæ 97. 210. celebrata, & descripta ab Auctore 258. & seq. à multis Scriptoribus laudata. 262. & seq. 297. 303.
- A**nimosorum altera Patavina 303. altera Romana ibi.
- A**rcadum Romæ, ubi recensetur Auctor sub nomine Euphemi Bathii. pag. 20.
- I**ntronatorum Senarum. pag. 185.
- R**avennatensis antiquissima Informium nomine nuncupata. 383. exinde Concordium. ibid.
- S**acrarum literarum instituta Cremonæ. pag. 376.
- A**chilles Bocchius V. C. pag. 372.
- A**ffaitatæ Familiæ Cremon. laudes. pag. 460.
- A**lbertinus Lauda Patritius Cremonensis pro Patria Ablegatus ad Carolum IV. Imperatorem. pag. 186.
- A**lexander Andreas Episc. Mantuæ. pag. 407.
- A**lexander Arisus Patritius, & J. C. Mediolani. pag. 224.
- A**lexander Bonettus Physicus Colleg. Academiæ Animosorum Princeps. pag. 259.
- A**lexander Crottus Patritius Cremonensis Academiæ Animosorum Princeps. pag. 259.
- A**lexander Lamus Poeta Cremonensis. pag. 110.
- A**lexander Mansolus Patritius Romanus V. C. pag. 371.
- A**lexandri Roinati Placentini Oratio in laudem Comitum Francisci Perlici Cremonensis, dum Placentiæ Præturam iniit. 154.
- A**lexander Zambeccarius Poeta Bononiensis. pag. 30.
- A**loysius Lippomanus Episcopus Veronensis. pag. 320.
- A**loysius Pallatius Mediolani Senator Pro Prætor Cremonæ. 310.
- A**lphonsus Maggus Patritius Cremonensis Animosorum Academiæ Princeps. pag. 258.
- A**mata Familia Cremonensis. pag. 382.
- A**milcar Pænus, cæsis triginta millibus Gallis sub Cremona occubuit. pag. 12.
- A**ndreas Roncadellus Patritius Cremonensis. pag. 254.
- A**ndræ Rossotti assertio impugnatur. pag. 446.
- A**ngelus de Cremona Episcopus Beritensis. pag. 162.
- A**nsaldus Cotta S. I. pag. 454.
- A**ntoniæ Balbianus Comes Mediol. Senator Prætor Cremonæ. 67.
- A**ntoniæ Gallaratus Eques Cremon. pag. 458.

- Antonius Gattus nunc pub. in Ticin. Univ. legum Professor memoratus. 337. & seq.
- Antonius Magliabequius Magni Ducis Etrurię Bibliothecarius. 64.
- Antonius de Mondinariis Episcopus in Urbe Peloponesii. 159.
- Antonius Piscius Patritius Cremonensis. pag. 163.
- Antonius Tebaldeus Ferrariensis. pag. 97.
- Antonii Campi lapsus. pag. 3.
- Antonius Maria Augustus Patritius Cremonensis 117. Conservator Ordinum. pag. 221.
- Antonius Maria Zaccharias Cremonensis Congregationis Clericorum Reg. Barnabitarum S. Pauli primarius Institutor, adhuc Puer seminudo pauperi Puero sericas Vestes exuens elargitur. 88. Relicto Medicinæ studio, cui Patavii operam dederat, Theologiæ incumbens efficitur Sacerdos, cui primum Sacrificium celebranti, fertur fuisse assistentes Angelos. 89. Spiritu prophetico donatus horam sui obitus pronuntiavit, ibi. Moritur Cremonæ, ejusque Venerabile Corpus transfertur Mediolanum, ubi in Ecclesia Angelicarum S. Pauli cultu, quo decet, honorifico servatur, ibi. Ob summam ipsius Doctrinæ præstantiam inter Literatos Cremonenses meritò recensetur. pag. 90.
- Appius ovum sorbens moritur. pag. 39.
- Apostolus Zenus Nob. Cretensis V. C. 229. commendatur 459. 460.
- Archangeli Madrignani Carevallensis Ord. Cisterc. Liber. pag. 2.
- Archangelus Rubeus Cremonensis Caleni Episcopus. 223.
- Arisia familia diversimodè appellata. pag. 227.
- Armaninus Burgus Cremonensis. pag. 13.
- Arx Cremonensis S. Crucis Nomini dicata in pro.
- Ascanius Botta J. C. Cremonensis. pag. 48.
- Ascanius Tamburinus Abbas Vallumbrosanus. pag. 113.
- Archiepiscopi ex Civibus Cremonensibus in pro.
- Athanasius à S. Carolo Nudipes Augustinianus Vir Doctissimus. 366.
- Athila Flagellum Dei. pag. 12.
- /// Auctor carmine elegiaco laudatur à Lazaro Augustino Cotta. 33.
Item à Dionysio Andrea Sancassano. 191. Academiæ Animosorum à Secretis postmodum secundus Assessor 260.
laudatus à Carolo Federico Rapitia S. I. In Epistola P. Athanasii à S. Carolo laudatus. 366. Academiæ Concordium adscriptus. pag. 383.
- S. Augustini monita Conjugatis. pag. 18.
- Augustinus Caraccius Bononiensis Pictor Egregius, Cremona Oriundus. pag. 389.
- Augustinus Cazzulus Augustinianus Cremensis laudatus. 457.
- Augustinus Gallaratus P. C. Genitor insignis Partheniæ. 256.
fundat Hospitale pro Verecundis in pro.
- Augustinus de Novis Ticinensis Can. R. pag. 29.
Bal.

B

- B** Althassar Stanga Abbas Cremonensis. pag. 372.
 Baptista Sfondratus Patritius, & J. C. Cremonensis. pag. 42.
 S. Barnabas Cremonæ verbum Dei prædicat. in pro.
 Bartholomæus Aresius Senatus Mediol. Præses memoratur. 266.
 Bartholomæus Botta Canonicus Papiensis. pag. 108.
 Bartholomæus à Cremona Can. R. pag. 51.
 Bartholomæus Ghisulphus Crem. Episc. Tripolitanus. 153.
 Bartholomæus Hermenzonus Cremonensis Rhetor eximius. 44.
 Bartholomæus Sfondratus P. C. Animosorum Academiæ
 Princeps. pag. 259.
 Benedictus de Accoltis S. R. E. Cardinalis Episcopus Cre-
 monæ. pag. 159. 171.
 Benedictus Lampridius Poeta Cremonensis primus Odas
 Metropindaricas latinè cecinit. 96. Acceptissimus Leoni
 X. ibi. Græcas literas post Lascarum Romæ docuit, inde
 Patavii ibid. à Federico Gonzaga Mantuæ Duce accitus,
 ibi moritur.
 Benedictus Varchius. pag. 113.
 Benedictus Victorius Medicus Faentinus. pag. 227.
 Bernardinus Cazanicus Eques Hierosolymitanus. pag. 50.
 Bernardinus Covus Vir literatissimus. pag. 1.
 De eo fit mentio in primo Volumine ad annum 1495.
 Bernardinus Cremonensis Episc. Beritensis. pag. 100.
 Bernardinus Felicianus V. C. Jo: Bernardi V. C. Nepos
 Bernardinus Licinius Cremonensis. pag. 18.
 Bernardinus Parthenius ineptè judicat Carmina Vidæ. 105.
 Bernardinus de Soncino Ord. Præd. Orator Pontificius. 62.
 Bernardinus Trebatius Vicentinus. pag. 97.
 Bernardus Saccus Ticinensis M. Hieronymi Vidæ sub no-
 mine Scriptoris Cremonensis acerrimus Hostis detegitur. 105.
 Bernardus Sojarius Egregius Pictor Cremon. pag. 74.
 Bernardus Tassus Torquati P. pag. 142. 189.
 Bibliotheca Ambrosiana Mediolani. 2. 105. 160. 385.
 S. Andreae Ferrariæ. pag. 138.
 Angelorum Florentiæ. pag. 380.
 Augustiniana Cremonæ. 62. 187. 376., & seq. 434. 447.
 S. Bartholomæi Cremonæ. pag. 255.
 Brixiana Cozzandi. pag. 332.
 Camaldulensis Abbatis Canneti. pag. 405.
 Classensis Ravennæ. pag. 320.
 Classica Draudii. 220. 241. 275. 328. 341. 365. 412.
 S. Dominici Cremonæ. 50. 161. 192. 338.
 Exotica. 32. 344.
 S. Gregorii de Urbe. pag. 405.
 Ooo 2 Insti.

Instituta Gensneri.	pag. 31.
Mariana Hypol. Maracii.	
Maynolda Cremonæ.	210. 257. 433. 448.
Medica Insubriæ Sancassani.	pag. 169.
Neapolitana	pag. 31.
Ordinis Prædicatorum Altamuræ.	pag. 343.
S. Petri in Cælo aureo Papiæ.	pag. 29.
Regis Galliarum.	pag. 139.
Romana Equitis Mandosii.	pag. 216. 274.
Sancta Sixti Senensis.	pag. 325.
Selecta Possevini.	pag. 162.
Trivisana.	pag. 460.
Vallicellana Romæ.	pag. 315.
S. Vincentii Placentiæ.	pag. 339.
Universalis Coronelli.	pag. 209.
Volans Cinelli.	pag. 31. 267. 365.
Blancæ Mariæ Vicecomitis Cremonæ Dominæ virilis animus.	32.
Boccacius de Boccacii Pictor Cremonensis.	pag. 308.
Bona possessa ab Ecclesiasticis in agro Cremon. in pro.	
Bonifacii Simonettæ Abbatis Cisterciensis liber 2.	
Brocardus Persicus Cremon. Eques Hierosolymitanus Vir celeberrimus Phil. II. Equitum Magister pro eo Mili- tum Generalis Tribunus in Ditione Mediol., Sicihiæ Pro Rex, ac Legatus Regius ad Pium IV. S. P.	409.
Burga fam. Cremon. ex ea Viri insignes.	120.

C

C alamitates hominum.	pag. 39.
Camillus de Augustis Patritius Cremonensis Academiæ Animosorum Princeps.	259.
Camillus de Augustis Junior J. C. Colleg. pro Patria Medio- lani Orator.	pag. 77.
Camillus Beccara Poeta Placentinus.	pag. 108.
Camillus de Bernardis Cremonensis.	108.
Camillus Schinchinellus Petri Joannis F. Patritius Cremo- nensis.	pag. 26.
Camillus de Sitonis J. C. Mediolanensis.	109.
Camillus Stanga Comes Castrinovi Buccæ Abduæ in suis Ædibus Academiam Animosorum excipit.	259.
Canonici Ecclesiæ Cathedralis Cremonæ 321. sunt viginti- quinque in pro.	
Capitulum Cremonense post obitum Benedicti Cardinalis Accolti Episcopi Cremonensis Hieronymum Vidam in Episcopum postulavit.	111.
Cardinales Cives Cremon. quindecim in pro.	
Cardinales Episcopi Cremonenses.	442.

- S. Caroli Borromæi mentio 205. 264. 276. 349. 364. 366. 382. 424.
 Caroli Sabaudia Ducis Epistola Petro Joanni Schinchinello
 Cremonensi. pag. 26.
 Carolus à Basilica Petri Novariæ Episcopus memoratur. 364.
 Carolus Cartarius Advocatorum Consistorialium Decanus
 168. 336. 443.
 Carolus Lauda P. C. Academia Animosorum Princeps. 259.
 Carolus de Magnis Cremonensis Caus. Mantuanus. 134.
 Carolus Magnus Imper. Ecclesiæ Cremon. benefactor in pro.
 Carolus Quintus Romanorum Imper. ter adfuit Cremonæ
 ibi magnificè receptus in Ædibus Nobilium de Trecchis
 99. 283. Ejusdem Caroli V. Epistola Civitati Cremonæ
 scripta post obitum Francisci II. Sfortiæ ibi.
 Carolus Schinchinellus P. C. Academia Animosorum
 Princeps. pag. 259.
 Carolus Andreas Sinibaldus Patritius Faentinus Eques
 S. Jacobi. pag. 254.
 Carolus Feder.^{us} Rapitia S. I. R. rhetoricæ Præceptor Cremonæ. 337.
 Carrocii Cremonensium mentio. pag. 389.
 Cathalogus Codicum MSS. qui servantur in celebri Biblio-
 theca Augustiniana Cremonæ. pag. 376.
 Cœnobia Regularium Cremonæ quinque; & viginti. in pro.
 Sanctimonialium octo, & decem ibid. in Diœcesi Regu-
 larium septem, & quadraginta, Sanctimonialium duodecim ib.
 Cœnobium S. Angeli extrâ Cremonam dirutum. 159.
 S. Augustini Cremonæ. 49. 319. 418.
 S. Bartholomæi Cremonæ. 20. 255.
 Carmelitarum Excalceatorum Cremonæ primum post
 Genuam in Insubria. in pro.
 S. Claræ Castrileonis. pag. 21.
 Classense Monac. Camal. Ravennæ. pag. 383.
 Consolationis Ferrariæ. pag. 204.
 S. Dominici Cremonæ. pag. 48. 84.
 S. Evangelistæ Ravennæ.
 Eugubii Can. Reg. pag. 55.
 SS. Faustini, & Jovitæ Brixia. pag. 153.
 S. Francisci Cremonæ. pag. 28.
 S. Joannis in Monte Bononia. pag. 57.
 S. Justinæ Patavii. pag. 153.
 S. Laurentii Cremonæ. pag. 382.
 Magnæ Domus Venetiarum. pag. 168.
 S. Mariæ de Populo Romæ. pag. 457.
 S. Michaelis Muriani. pag. 380.
 Ordinis Prædicatorum Soncini. pag. 2. 22.
 Pacis Mediolani. pag. 268.
 S. Pauli Mediolani. pag. 89. 255.
 S. Petri

- S. Petri de Pado Cremonæ. pag. 49.
 S. Thomæ Cremonæ. 272. 382.
 S. Thomæ in Torcello. pag. 20.
 S. Victoris Cremonæ. pag. 204.
- Cæsar Brumanus Cremonensis Apost. Camera Clericus. 342.
 Cæsar Chizzola Academiae Animosorum Princeps. 391.
 Cæsar Specianus Jo: Baptiste Cremonensis Mediol. Senatoris
 F. primò Novariæ, exinde Cremonæ Episcopus 419.
 acceptissimus D. Carolo Borromæo 420. ad Hispaniarum
 Regem, & postmodum ad Rodolphum Cæsarem Ap.
 Sedis Nuncius ibid. Catholicæ Fidei contra Hæreticos
 propugnator. ibid. Cathedralem Ecclesiam Cremonæ
 ritu solemnè consecravit ibid: Sacrisq; lipsanis ex Boemia
 delatis ditavit. ibid. Palatium Episcopale ampliavit. ibid.
 Tres Synodos celebravit unam Novariensem, reliquas
 Cremonenses. Varia ipsius ingenii monumenta reliquit.
 ibid. Collegium Cremonense Societatis Jesu fundavit, ac
 hæredem instituit. Ipsius inscriptio sepulchralis 422.
 Ipsius Epistola Decurionibus Cremonæ. 436.
- Clara Calina Matriona Brixientis Jo: Franc. Bonhomii Epi
 scopi Vercell. Genitrix. pag. 349.
 Clausuales mali à Divo Bernardo descripti. pag. 1.
 Collegium J. Consult. Cremonæ. 415.
 Collegium Physicorum Cremonæ. pag. 429.
 Collegium Societatis Jesu Cremonæ fundatum. 435.
 Concilium Mediolanense. 420. 424.
 Ravennatense. pag. 379.
 Tridentinum 101. 240. 255. 308. 320. 324. 350.
 360. 363. 393.
 Vardastallense, tunc in Diocesi Cremon. sub Pas-
 chale II. in pro.
- Conservatoris Ordinum Munus Cremonæ institutum 223.
 Ab Auctore occupatum ibid.
 Conservatores Ordinum Cremonæ ibi nominati.
 Antonius Maria Augustus. pag. 223.
 Bartholomæus Scalvus. pag. 308.
 Cæsar Politius. pag. 383.
 Jo: Franciscus de Marianis. pag. 408.
 Ludovicus Cellanus. pag. 427.
- Cremona Fidelis antonomasticè dicta 3. 189. ejus Vexillum
 ibid. In ipsius oppugnatione Amilcar Pænus cum tribus
 Nobilibus Imperatoribus Gallis, cæsis, & captivis triginta
 hominum millibus occubuit 12. Marco Antonio contra
 Octavianum adhæsit ibid. A Flavianis Duce Antonio
 Primo ferro, & igne direpta ibid. Irruente Athila in Ita-
 liam à fide Romanorum non defecit ibid. A Longobardis

in odium Imperii Romani expugnata, & diruta. *ibid.* A Francisco Picinino, Philippi Mediolani Ducis Præfectorum Generali obfessa 13. Peste crudeliter afflicta 45. 85. Elogio comendata à Celso Rosino 100. Civitatum Italicarum gloria 42. Laudata in Epistola Francisci II. Sfortiæ Med. Ducis 65. Gregorii XIV. antea Nicolai Sfondrati Patria 279. à Philippo II. commendata 410. Arrianorum hæresi nunquam contabuit. in pro. Episcopos tresdecim Sanctitate præclaros habuit. *ibid.* Unum Sum. Pont. & Undecim S.R.E. Cardinales habuit in Episcopos *ibid.* Locis piis uberrima *ibid.* Hic numerantur *ibid.* Magistrorum excellentia semper floruit.

pag. 281.

Natio semper habita fuit bellicosissima.

197.

Cremonensium Religio, & pietas. Vide in tota Præfatione Victoria contra Mediolan. descripta.

315.

Cremonensis Agri Typus editus ab Antonio Campo in Orbis Terrarum Geographico Theatro relatus.

389.

D

D Amianus Ala Cremonensis Miles Fortissimus Faentia tumulatus.

pag. 254.

Daniel Barbovius Ord. Præd. Cremonensis Petinae Episcopus. 298.

Daniel Cajetanus 47. 48. 50. 75. 85. in laudem Francisci Concoregii Orationem habuit.

82. 108.

Defendens Laudius Historicus Laudensis.

111.

Desiderius Arisius Monachus S. Hieronymi Auctoris frater 28. 33. 374.

Didacus Millianus Lector in Univers. Ticinensi.

460.

Diocesis Cremon. longitudo octoginta miliarium. in pro. quinque Civitates in ea conumerabantur. *ibid.*

Dionytius Andreas Sanctassanus Physicus, & Philologus eruditissimus.

169. 190.

Dissertatiuncula Historica Auctoris Academiae Animolorum Cremonæ.

pag. 258.

Doctores non dignitas, sed scientia efficit.

28.

Dominicus Agavius Cremonensis Abbas Camald.

405.

Dominicus de Summo Cremon. Episc. Brislinianensis.

236.

E

Ecclesiarum in Urbe Cremon. ac Suburbis centum, & ultra. in pro. Ecclesiarum Paroch. in Diocesi Cremon. ducentum triginta. in pro. Ecclesiarum nonnullarum Cremonenses in hoc libro memoratarum.

S. Agathæ 137. 367. S. Andreae 344. S. Angeli 81. S. Antonini 219. 326. S. Augustini 235. S. Bartholomæi 93. 192.

375 Cathedralis in pro. 36. 234. 420. S. Christophori 205.

S. Clementis Gonzagæ 207. Corporis Christi 19. S. Do-

minici

- minici 297. 367. SS. Donini, & Caroli 425. SS. Ægidii, & Homoboni 35. 66. 442. S. Francisci 28. 298. 340. S. Geroldi 89. S. Helenæ 447. S. Joannis Novi 28. S. Leonardi 234. S. Lucæ 330. S. Lucie 425. S. Matthæi 447. S. Michaelis 320. 368. S. Nazarii 69. 375. S. Petri de Pado 308. 117. 127. S. Victoris 335. S. Vincentii 386.
- Ecclesiæ aliarum Urbium, & Oppidorum.**
 Caravagii B. V. 348. Casalis Majoris S. Mariæ Aggeris 76. Castrileonis S. Mariæ Brixianoris 334. Mantuæ S. Andree 9. Mediolani S. Ambrosii 343. S. Francisci 406. S. Pauli 89. 330. Servorum B. V. M. 60. Monticellorum ultra Padum Majoris 277. Piceleonis Majoris 65. Plebis S. Mauritii in Diœces. Cremon. 305. Romæ S. Laurentii in Damaso 236. S. Mariæ in Via lata 370. S. Mariæ Majoris 216. 426. S. Mariæ de Populo 169. 187. 426. Soncini S. Jacobi 87. Tridenti S. Marci 118. Venetiariû S. Francisci de Vineâ. 441.
- /// **Educatio mollis Filiorum nervos mentis, & corporis frangit.** 256.
- Elogium in funere M. Hieronymi Vidæ Cremon. Albæ Episcopi.** pag. 104.
- Elii Julii Crotti Amicorum insignium nomina.** 188.
- Episcopi Cremonenses præclara habent privilegia. in pro. inter Insubriæ primos Præsules ibid. gerunt Crucem Patriarchalem ibid.**
- Episcopi quomodo se debeant regere.** 191.
- Episcopi centum sexdecim ex Civibus Cremonens. in pro.**
- Epistola Athanasii à S. Carolo ad Auctorem.** 366.
- Caroli Sabaudia Ducis Petro Joanni Schinchinello. 26.
- Caroli V. Civitati Cremonæ. 99.
- Cæsaris Speciani ad Cremonenses Decuriones. 436.
- Civitatis Cremonæ ad M. Hieronymum Vidam. 106.
- Civitatis Cremonæ ad Franciscum II. Sfortiam. 64.
- Cremonensium ad Cæsarem Specianum Episcopum. 436.
- Francisci Card. Sfondrati ad Decuriones Cremonæ. 184.
- Francisci II. Sfortiæ ad Georgium Gadium. 37.
- Francisci Card. Sfondrati ad Decuriones Cremonæ. 184.
- Homoboni Pisonis ad Auctorem. 17.
- Nicolai Sfondrati Episc. Cremon. exindè Gregorii XIV. ad Decur. Cremon. 413.
- Senatus Mediol. Petro Paulo Arrigono Senatori. 244.
- Epitaphia Vide Inscriptiones.**
- Epitaphia lepida.** 167.
- Equites S. Stephani patria Cremonenses.** 273.
- Ernestus Baviaræ, deposito Truchsesio, Archiepiscopus Coloniensis efficitur.** 359.
- Eugenius III. S. P. Cremonæ adfuit anno 1148. in pro.**
- S. Eusebius Civis Cremonensis Academia Animosorum Prot. 258.**
 Fabri-

F

- F**Abritius Guarna Salernitanus Episc. Marsicensis. 32.
Facies hominis speculum Divinitatis ab anima in corpus emanantis. 374.
Familia nonnullæ Neapolitanæ memorantur. 158.
Federicus Corradus Physicus Cremonensis. 42.
Federicus Marianus Cathed. Ecclesiæ Cremonæ Canonicus. 101.
Federicus Meninus eximius Medicus, & Poeta Neapolitanus 111.
Federicus Card. Borromæus memoratur. 438.
Fœminarum comercia periculi plena. 407.
Ferdinandus Bonettus Cremonensis linguæ Hebraicæ peritissimus 386. Senatus literis Mediolanum accersitus, ut Hebreorum libros diligenter excuteret. 387.
Ferdinandus Ughellus Scriptor Italiæ Sacræ in pro. 113.
Filiberti Campanilis Neapolitani liber. 460.
Filii educandi in disciplina, & in correptione domini. 88.
Francisca Carbona Neapolitana Genitrix Comitis Francisci Persici Cremon. 154.
Franciscani Ordinis Convent. Viri insignes. 340.
S. Franciscus Tutelaris Auçtoris. 379.
Franciscus Gazius insignis Astronomus, & Medicus. 229.
Franciscus Colombanus Ord. Min. 36.
Franciscus Marianus Physicus Cremon. *ibid.* 84
Franciscus Manfredus J. C. Cremonensis. 164.
Franciscus Sfondratus Cremon. S. R. E. Card. Patriæ Episc. Orator, & Poeta 169. Danielis Cajetani, & Nicolai Lucari discipulus in literis humanioribus 170. in legibus Jasonis Mayni, Decii, Ruini *ibid.* In Patriæ Collegio recipitur *ibid.* Legum Professor in Ticinensi, Bononiensi, Romano, & Taurinensi Gymnasio. *ibid.* Caroli III. Alobrogum Ducis Senator. *ibid.* Ad Carolum V. Orator. *ibi.* Mediolani Senator *ibid.* Annæ de Vicecomitibus Vir, ex qua liberos sex suscepit *ibid.* inter quos Nicolaum, qui fuit Gregorius XIV. *ibid.* Mortua Conjuge ab Imper. Senas mittitur *ibid.* à Paulo III. Romani accersitus post Ecclesiasticas dignitates S. R. E. Card. eligitur 171. ac Patriæ Episcopus *ibid.* moritur anno 1550., & sepelitur in sua Cathedrali cum Epitaphio *ibid.* ejus opera 172. Auçtores de eo loquentes 173. Mediolanensis malè vocatus *ibid.* & 174. Oratio pro eo habita à Jo: Jacobo Crotto qua die in Coll. J. C. Patriæ ascitus fuit *ibid.* ejus Epistola ad Decuriones Cremonæ in electione ad Patriæ Episcopatum. 184.
Comes Franciscus Persicus Cremonensis. 47. 119.
Franciscus Gulferamus P. C. 163.
Franciscus Zava Franciscum Concoregium laudat. 81. 112.
Tom. II. P p p *Pran-*

- Franciscus Monarius, sive P. Camillus Hæstoreus. 111.
 Franciscus de Nichino Ferrariensis Gemmarum Sculptor
 eximius. 20.
 Franciscus Denalius Poeta Regiensis. 235.
 Co: Franciscus Lemene J. C. Colleg. Laudæ Poeta eximii
 nominis. 293.
 Franciscus Picininus Philippi Ducis Med. Præfectus Gene-
 ralis Cremonam obsidet. 13.
 Franciscus Gadius Cremonensis Mediolani Senator. 24.
 Francisci II. Sfortiæ Mediol. Ducis Epist. ad Georgium
 Gadium 37. memoratur. 257. 258.
 S. Franciscus Xaverius ex Protectoribus Cremonæ in pro.
 Francisci Zavæ ejus Amicorum literatorum nomina. 311.
 Franciscus Tintus ad Margaritam Austriacam legatus. 345.

G

- G**abriel Melius Patritius Cremonensis. 163.
 Gabriel Fallopius insignis Medicus Mutinensis ipsius
 Opus Anatomicum dicat Petro Mannæ Medico, & Phi-
 losopho Cremonensi, eumq; laudibus summoperè extollit. 84.
 Gabriel Paleottus S. R. E. Card. Bononiæ Archiep. 407.
 Gabriel Penottus Can. Reg. Later. 112.
 Galeatius Maravilia Cremonensis. 162.
 Galeatius Ponzonus Comes Academiæ Animosorum
 Princeps. 259.
 Galeatius Marchio Pallavicinus P. C. L. T. Generalis, &
 Governator Cremonæ. 329.
 Gasparis Aviati Cremonensis Carmina in laudem Andreae
 Guarnæ. 31.
 Gelardus Truchsesius Coloniae Archiepiscopus excommu-
 nicatus, & à Sede depositus. 357.
 Gelelmus Vida Pater celebris M. Hieronymi Episc. Albensis. 100.
 Generales Ordinum Regulæ ex Civibus Cremon. sexaginta. in pro.
 Genesis Summus Patritius Cremonensis. 163.
 Georgius Anselmus Nepos Parmensis. 73. 76.
 Georgius à Cassano Diœc. Cremon. Ord. P. antiquus, &
 insignis Scriptor. 404.
 Georgius Fundulus insignis Med., & Phil. Cremonensis. 85.
 Georgius de Gadio Præpositus S. Abundii Cremonæ. 134.
 Georgius Lauretanus P. V. pag. 6.
 S. Geroldi M. Colonienensis Vita à Romano Burgo Cremon.
 descripta. 427.
 Ghisulphorum familia Cremonensis. 153.
 Glaucus mel comedens moritur. 39.
 Grammaticalem scientiam profiteri commendabile. 225.
 Grammatici ab Imperatore Antistites appellati. ibid.

- Gravitas est animi constantia, ac severitas in rebus agendis. 200.
- Gregorius XIV. antea Nicolaus Sfondratus F. Francisci memor. Med. Sen. & exinde S. R. E. Card. 411. natus Septimestris in Oppido Somæ, cæso Matris utero ibid. ætatis annorum undeviginti Abbatia insignitus: in Amplissimo Mediol. Senatu excipitur ibid. Cremonæ Episcopus designatur ibid. Sacro Concilio Trident. interfuit. ibid S. R. E. Card. creatus ibid. ad Pontificatus apicem evectus 412. Virginitatem servasse creditur ibid. ipsius ingenii monumenta ibid. Non esse ortum Cremonæ, nec ibi baptizatum in Ecclesia S. Andreæ, ut ab Auctore Neoterico asseritur 113. esse quidem ex Familia, & Genitore Cremonensem. ibid. ipsius Epistola ad Præsides Civitatis Cremonæ, ubi se Cremonensem asserit. ibid. Opera ipsius nomini nuncupata. ipsius Breve Apost. Collegio Judicum Cremonæ 415. aliud, quo ipsius Collegii J. C. Comites Sacri Palatii, & Aulæ lateranensis Equites declaravit, aliisque Privilegiis insignivit. ibid.
- Guido Grandus Cremonensis Mon. Camald. Vir. doctissimus. 405.
- Ipsius Apologia pro Carolo Mariano contra P. Clavium. 439.
- Gymnasium Bononiense 41. 166. 170. 183. 369. 372. 385.
- Cremonense. 272.
- Ferrariense. 20. 41.
- Londinense. 20. 207.
- Parisiense. 183.
- Parmense. 374.
- Patavinum 17. 41. 163. 168. 177. 182. 216. 242. 317. 349.
- Perusinum 41. 183. 411. 182.
- Pisanum. 168.
- Romanum. 168. 170.
- Senense. 41.
- Taurinense. 180.
- Ticinense. 19. 41. 170. 180. 196. 342. 349. 369. 409.

H

- H** Adrianus Damman Gandavensis damnatæ memoriæ Auctor impiè, & scandalosè de Institutoribus Religionum scribit. pag. 91.
- Helena Angussola Cremon. Picatrix. 331.
- Henricus Farnesius Ebuero in M. Hier. Vidam censor maledicus. pag. 108.
- Hieronymi Funduli Cremon. Carmina in laudem Andreæ Guarnæ. pag. 31.
- Hieronymus Amidanus Cathed. Ecclesiæ Canonicus. 101.
- Hieronymus Ballardorius Cremonensis. 108.

- Hieronymus Baruffaldus Ferrariensis Auctoris eruditissimus amicus. 21. 53. 138.
- Hieronymus Bernerius S. R. E. Card. Cremonensi Civitate donatur. 398. 431. Cremonenses summo amore prosequitur. 398.
- Hieronymus Donatus P. V. Prætor Cremonæ. 10. 16.
Ædes Prætorias instaurat. ibid.
- /// Hieronymus de Emilianis P. V. Cler. Reg. Congr. Somaschæ Institutor. pag. 85.
- Hieronymus Faballus Laudensis. 109.
- Hieronymus Ghillinus Historicus Alexandrinus. 78. 110.
- Hieronymus Gilius Patritius Senensis Intronatorum Academicus. pag. 185.
- Hieronymus Trivisanus P. Venetus Episc. Cremonensis. 19. 20.
- Hieronymus Lugarus Medicus Cremonensis. 85.
- Hieronymus Manna Cath. Ecclesiæ Cremonæ Canonicus. 77.
- Hieronymus Mazza Casalis Major. Præpositus primus Ministratus S. Mariæ Scalensis Mediolani. 241.
- Hieronymus Pallanterius Episc. Bisontinus. 218. 243.
- Hieronymus Perbonus Marchio Incisæ. 94. 112.
- Hieronymus de Pinzonibus Cathedralis Cremonæ Canon.^{cus} 101.
- Hieronymus Politius Cremon. O. P. Episcopus Trivici. 336.
- Hieronymus Rangonus Animosorum Academiae Princeps. 259.
- Hieronymus Rota Patritius Ravennatensis Academiae Concordium Princeps. 383.
- Hieronymus Schinchinellus P. C. Proth. Apost. de num.^o Part. Academiae Animosorum Princeps. 259.
- Hieronymus Sfondratus Cremon. Decret. Doct., & Prot. Apost. 177.
- Hieronymus Novellus Vicentinus Somaschensis scripsit de familia Crotta. pag. 190.
- Hieronymus Stanga P. Crem. 163.
- Hieronymus Ugolanus Marchio J. C. Coll. Comes, & Eques Academicus Animosus. 260.
- Hieronymus Vida Justonopolitanus alter à M. Hier. Vida Cremon. pag. 104.
- S. Himerius Ep. ex Protectoribus Cremonæ. in pro.
Homines de Patriæ dignitate gloriari solent. in pro.
Homobonus Pifo Cremonensis Art., & Med. publicus Professor Patavii. 17. 267.
- S. Homobonus Cremonensis perperam relatus Ordini Humiliatorum à F. Marco Bossio ejusdem Ordinis. 80.
Ejus Vita scripta à Canonicis Ecclesiæ Cath. Cremonæ Nicolao Sfondrato dicata 322. Item à Cæsare della Porta 386. plura de eodem in pro.
- Homobonus Offredus Med., & Phil. celeberrimus Cremonensis. pag. 85.
Homo-

- Homobonus Offredus alter J. C. Coll. Animosorum Academiae Princeps 259. ad Gregorium XIV. à Patria Ablegatus. 335.
 Homodea familia Mediolanensis ditissima, & antiquissima. 178.
 Honorius Dominicus Caramella 77. ineptè judicat de Lampridio. pag. 96.
 Horatius Albasius Poeta Cremon. pag. 428.
 Horatius Paternus Cremon. Assertiones Med., & Philos. octocentum disputandas proponit in Templo Majori Cremonæ. pag. 368.
 Hospitales domus S. Alexii Cremonæ initium. pag. 319.
 Hospitales domus insigniores Cremonæ novem. in pro.
 Hospitale Gallaratum pro Verecundis in pro.
 Humanitatis conditio miserabilis. 38.

I

- Jacobus Alerius Medicus Cremonensis. pag. 85.
 Jacobus Colla Archipresbyter Parmensis. pag. 51.
 Jacobus Gadius Florentinus. pag. 92.
 Jacobus Gadius Historicus Cremonensis. 73. 110.
 Ipsius Historia alieno nomine circumfertur. pag. 98.
 Jacobus Sadoletus S. R. E. Card. pag. 63. 112. 141.
 Jacobus Franciscus Pat. Venetus. pag. 6.
 Jacobus Zappus I. C. Coll. Comes, & Eques. pag. 260.
 Jacobus Philippus Novarien. Can. Reg. Later. pag. 55. 57.
 Jacomatius Guarna Salernitanus Militum Ductor strenuus Francisci Sfortiæ familiam Salernitanam Cremonæ fundavit. 32.
 Janellus Turrianus insignis Mathematicus Cremonensis. 186.
 Jason Maynus Juris Consult. Antesignanus. 28. 170.
 Jason Picenardus J. C. Cremonensis Torque aureo, & equestri dignitate à Maximiliano Sfortia Mediol. Duce decoratus. pag. 28.
 S. Ignatii Loyolæ exenteratio mirabilis. 169.
 Innocentius Maria Floravantus Bononiensis. 231

I N S C R I P T I O N E S.

Alexandri Bottæ.	404.	Hieronimi Pinzoni.	234.
Alexandri de Schinchinellis.	235.	Homoboni Offredi.	336.
Angeli Zampæ.	161.	Jo: Baptistæ Maynoldi.	211.
Augustini Pinzoni.	234.	Jo: Baptistæ Pisonis Bram-	
Benigni de Abbiatis.	376.	billæ.	447.
Bernardini Crotti.	236.	Josephi Nigri.	375.
Eliodori Oldroandi.		Juliaë Chizzolæ.	392.
Facii Trecchi.	305.	Marci Hieronimi Vidæ.	113.
Francisci Fabagrossæ.	406.	Octavii Affaitati.	329.
Genesisii Rosani.	326.	Petri Barbovii.	334.
Hieronimi Donati.	16.	Raymundi de Lantiis.	205.

INSCRIPTIONES SEPULCHRALES.

Adriani Sexti.	77.	Jo: Baptistæ Speciani.	142.
Andreas Burgi.	118.	Jo: Francisci Bononii Episc.	
Andreas Milii.	95.	Vercell.	362.
Andreas Somentii.	237.	Jo: Francisci Persichelli.	197.
Antonii Persichelli.	69.	Jo: Francisci Valvasorii Ar-	
Augustini Somentii.	47.	gentæ.	86.
Benedicti Alæ.	253.	Jo: Ludovici Arisii.	28.
Benedicti Fodri.	34.	Jo: Mariæ Offredi.	441.
Camilli Stanghæ.	434.	Jo: Offredi.	217.
Cæsaris Speciani.	442.	Jo: Petri Giberti.	19.
Christophori Funduli.	347.	Josephi Renæ.	324.
Corneliæ Mannæ.	85.	Laurentii Gazii.	228.
Damiani Alæ.	254.	Leonis Picenardi.	29.
Danielis Conradi.	81.	Lombardini Burgi	49.
Dominici de Summo.	236.	Ludovici Aymi.	376.
Dorotheæ Tuonæ.	118.	Ludovici Trecchi.	52.
Familiæ Salernæ.	32.	Marci Antonii Amidani.	424.
Federici Cardinalis Cæsii.	216.	Marci Antonii Barbovii.	271.
Francisci Cardinalis Sfondrati.	171. 397.	Marci Antonii Salomonii.	425.
Francisci Fabagrossæ.	406.	Margaritæ Spinetæ.	326.
Francisci Mariani.	84.	Martiz Julianæ.	196.
Galeatii Campi.	391.	Melchioris Aymi.	93.
Galeatii Ricavi.	71.	Mercadini Locadelli.	388.
Georgii Cropelli.	348.	Nicolai Asii.	34.
Georgii Ferrarii.	426.	Nicolai Bottæ.	66.
Hieronymi Nicolæ.	334.	Octavii Affaitati.	330.
Hieronymi Regazzolæ.	302.	Pasqualis Zacchariæ.	91.
Homoboni Offredi.	227.	Pauli Alæ.	230.
Jacobi Antonii Mutii.	272.	Petri Georgii Odescalchi.	393.
Jacobi Antonii Riccii.	84.	Petri, & Jo: Franc. de Bono-	
Jacobi de Barbobus.	271.	minibus.	366.
Jacobi Picenardi.	60.	Pontii Politii.	168.
Jo: Angeli Pelitii.	348.	Realdi Columbi.	169.
Jo: Baptistæ Macagni.	341.	Romani Burgi.	427.
Jo: Baptistæ Nigri.	375.	Sebastiani Bersani.	367.
Jo: Baptistæ Picenardi.	230.	Sigismundi Burgi.	3.
Jo: Baptistæ Schitii.	193.	Theodori Gavisii.	35.
Jo: Baptistæ Sfondrati.	344.	Tydei Oldovini.	67.
Jo: Antonius Cattaneus Soncinas Advocatus Mediol. peritissimus.			187. 215.
Jo: Antonius de Honoratis Cremon. Episcopus Interramnenfis.			368
Jo: Baptista Ægnatius Venetiis publicè docet.			459.
Jo: Baptista de Grandis Phil., & Med. Doctor amicus Auctoris.			390.

- Io: Baptista Guarguantus Ord. Carmel. Soncinas. 62.
 Io: Baptista Lucinus P. Anconitanus Acad. Arcadiæ. 21.
 Io: Baptista Maynoldus J. C. Coll. ex Institutoribus Academia Animosorum. pag. 258.
 Io: Baptista Picenardus J. C. Coll. Academia Animosorum Princeps. pag. 259.
 Io: Baptista Schitius P. C. Med. Senator laudatur oratione funebri. 194., & seq.
 Io: Baptista Sfondratus Patritius Cremonensis Academia Animosorum Princeps. 259.
 Io: Baptista Spadius à Florentiola Ord. Prædicatorum. 267.
 Io: Baptista Trotus Cremon. nuncupatus Malosso Pictor egregius. pag. 330.
 Io: Carolus Affaitatus Cremonensis Gistellæ apud Flandros Dominus. pag. 209.
 Ioannes della Casa Vir doctissimus apud Remp. Venetam Legatus. pag. 459.
 Ioannes Cinellus laudatus. 31. 267. 365.
 IO: FRANCISCUS ALBANUS S. R. E. Cardinalis ad Summi Pontificatus Apicem nunc euectus nomine Clementis XI. Academia Concordium Ravennæ adscriptus. 383.
 Io: Franciscus Bohomius Bononiensis literatus celeberrimus. 108.
 Io: Franciscus Bonhomius Cremonensis Episc. Vercell. 349. S. Carolo Borromæo acceptissimus, in rebus arduis ejus adjutor, & Socius ibid. Nonantulæ insigni Abbatia provius ipsam postmodum sic optante Borromæo cum Vercelleni Episcopatu permutavit. ibid. Sollicitudine Pastoralis commissum sibi Gregem per quinquennium præsens gubernavit, ipsa Ecclesia magnificentissimè, & religiosè aucta, & illustrata. 351. reliquum tempus usque ad annum decimum quartum sui Pontificatus Legationibus Apostolicis explevit. ibid. Tamquam Sedis Apostolicæ Delegatus Novocomensem Diocesim lustravit. ibid. Ad Elvetios Nuntius electus insidias, minasq; Hæreticorum pluries evasit. ibid. Ad Rodulphum Cæsarem Legatus Conventui Augustæ Vindilicorum interfuit 356. Paleologum Hæresiarcam victum Romam misit. ibid. Gherardum Truchesium Archiepiscopum Colonensem tamquam Hæreticum à Sede deposuit, ipsiq; Ernestum Bavarix substituit 359. Apud Flandros Apostolicus Nuntius moritur Leodii 361. Ejus Cadaver Vercellas advectum ibid. Sepelitur in Sepulcro Sibi, & Successoribus parato 362. Ipsius scripta recensentur 363. S. Carolus ejus pretiosissima MSS. ad Conciones pertinentia Bonhomio legavit. pag. 364.
 Io: Frãnciscus Comendonus Card. Jo: Bernardi Feliciani Audit. 459.
 Io:

- Io: Franciscus ex Comitibus Covi Cremonensis Trib. Militū. 214.
 Io: Franciscus S. R. E. Card. de Gambarā. 367.
 Io: Franciscus Quintianus Stoa Brixienſis Poeta laureatus. 36.
 Io: Maria Cattaneus Novarienſis Vir doctiſſimus. 21.
 Io: Marius de Creſcimbenis Vir doctiſſimus Cuſtos Academiæ Arcad. Romæ. pag. 21.
 Io: Paulus Bertius Mediol. Senator Prætor Cremonæ. 213.
 Io: Paulus Stortus è Caſali majori Episc. in Inſula Baleari. 241.
 Io: Petrus Creſcentius Romanus Nob. Placentinus. 265.
 Ioannes Planerius de Quintiano. 112.
 Io: Stephanus Chizzola Cremon. Ord. Carmel. Generalis. 443.
 Io: Thoma Odeſcalcus Med. Senator Cremonæ Prætor. 395.
 Ioannis Ciampini Præſulis in Aula Romana Viri doctiſſimi mentio honorifica. 343.
 Io: Crotti Oratio in laudem SS. Marcellini, & Petri. 315.
 Ioseph Aurelius Niger J. U. D. Auſtoris Avunculus 22. 112. 137. 218. 369. in pro.
 Ioseph Breſcianus Historicus Cremonenſis. 31. 50. 108.
 Ioseph Cattaneus Marchio Animosorum Acad. Princeps. 260.
 Ioseph Hier. Somentius Cremon. Reg. Mediol. Domini Chronographus. 107. 139. 294. 425.
 Ioseph Lauda Bononiæ Prætor. 186.
 Ioseph Lauda alter J. U. D. Coll. Cremonenſis. 134.
 Ioseph Maria Ciria Cler. R. Somaschæ. 110.
 Ioseph Nerius J. C. Peruſinus V. C. 375.
 Ioseph Niger Proavunculus Auſtoris. 112. 173. 258.
 Iosephi Falconii Carmelitæ opinio refellitur. 445.
 Iſabella Gonzaga Marchioniſſa Piſcariæ Sanctimoniam fama obiit in Opp. Caſalis Majoris. 207.
 Iſabella Pallavicina Lupa Marchioniſſa Soranæ. 406.
 Iulianus Gaetanus Cremon. Ord. Conv. S. Franc. Commiſſ. in Iſtria. pag. 212.
 Julius Campus Cremon. Pictor inſignis. 389.
 Julius Cæſar Porrus J. C. Acad. Animosus Amicus Auſtor. 267. 337.
 Iulius Cæſar Scaliger in Vidam inſenſus 107. eundem laudibus extollit ibid.
 Iulius Clarus Alexandrinus Mediol. Senator celeberrimus Civis Cremonenſis efficitur. 269.
 Iulius Paternus Cremon. Archiep. Manfredoniæ. 166.
 Iulius Schinchinellus Petri Ioannis F. Patr. Cremon. 27.
 Iunipera Pallavicina Bentivola Matrōna Bononiensis. 73.
 Iuriſconſulti ex familia Lauda.
 Iuriſconſulti quindecim Cremon. à peſte ſublatis 40., & ſeq. Iuriſperitos è mundo tollere, Solem ſuſtulſiſſe videtur. 44.

L

- L** Atinus Juvenalis Romanus. 97.
L Aurea Ferrea Ammanata Poetria Florentina. 219.
 Laurentius Gambara Poeta Brixien. 372.
 Laurentius Legatus insignis Medicus, & Phil. Cremon. 92. 111.
 Laurentius de Mozzanica Cremon. Ducalis Comiss. Generalis. 88.
 Lauretanæ familiæ P. V. laudes. 7.
 Lauretus Matthæjus Nob. Reatinus Poeta clarissimi nominis. 238.
 Lazarus Augustinus Cotta Musæi Novariensis Auctor Auctoris amicus eruditissimus 17. 21. 33. 109. 258. 349. 368. 403. 418. 423.
 Lazarus Bonamicus Bossanensis.
 Lectores Gymnasii Ticinensis Patria Cremonenses in hoc libro memorati. Cæsar Brumanus 342. Colombanus Ballettus 305. Genesis Rosanus 326. Franciscus Sfondratus 170. Io: Baptista Gibertus 19. Jo: Bernardus Felicianus 164. Julianus de Marianis. 369.
 Leona Oscafala Genitrix M. Hieronym. Vidæ Albæ Episc. celeberrimi Poetæ. 100.
 Leonardus Fioravantius sugillatur. 169.
 Leonardus Lauretanus Venetorū Dux 3. panegirico comendatur. 4.
 Leonis X. Pontif. Max. Disticon in laudem Vidæ. 108.
 Lucas Seriagus Cremon. Episc. Dunensis in Hybernia. 19.
 Lucæ Olchinensis Canonici Epist. ad Jo: Mariam de Gabianis. 53.
 Lucia de Baroncellis Avia Paterna Auctoris. 22.
 Ludovicus Antonius Muratorius Auctoris amicus. 160.
 Ludovicus Areostus celeberrimi nominis Poeta Ferrar. ^{sis} 55. 108.
 Ludovicus Barbovius Marchio Sorexinae Academiæ Animosorum Princeps.
 Ludovicus Barbovius P. Cremon. Acad. Animosorum Princeps.
 Ludovicus Cavitellus Historicus Cremonensis. 109. 119.
 Ludovicus Gallia Rex inter Subsellia Jasonis sedisse legitur. 29.
 Ludovicus Guiciardinus Historicus Florentinus.
 Ludovicus Madius Cremon. Mediol. Senator. 409.
 Ludovicus Panizza Medicus Mantuanus. 227.
 Ludovicus Stanga Comes Animosorum Acad. Princeps.
 Ludovicus Stanga Cremonen. Ord. Prædicat. Poeta laureatus. 381.
 Ludovicus Taberna Episc. Laudensis. 330.

M

- M** Alatesta Garuffius Abbas Ariminensis. 267.
M Malestæ familiæ Cremonensis Genealogia. 298.
 SS. Marcellinus, & Petrus Cremonæ Defensores 315. Protect. ^{res} in pro.
 Marcus Antonius Ala Medicus Cremonensis. 85.
 Marcus Antonius Amidanus Cremon. Episc. Melphiensis designatus. pag. 424.

- Marcus Antonius Caymus Mediol. Senr Cremonæ P. Prætor. 270.
 Marcus Antonius Fabagrossa Cremon. celeb. Cohortum
 Dux venenum exuxit ex vulnere Franc. Sfortiæ II.
 Marcus Antonius Maurocenus P. V. 14.
 Marcus Antonius Salomonius Cremon. Soræ Episc. 425.
 Marcus Antonius Specianus Cremonensis Leonis X. Le-
 gatus in Germania. 423.
 Marcus Hieronymus Vida Albæ Episc. Poeta celeberrimus,
 Elogio comendatus à Celso Rosino 100. Somnium ipsius
 Matris. ibid. optimis disciplinis imbutus. ibid. Leoni X.
 Pont. Max. acceptissimus 101. ipsius hortatu Christiadem
 cecinit. ibid. à Clemente VII. Episcop. Albæ electus. ibid.
 post obitum Petri Card. Accolti à Capitulo Cremonensi
 in Episcopum inauguratus. ibid. ipsius libros Bononiæ in
 publico Gymnasio facultas facta legendi. ibid. Albam ab
 Hostium aggressionem defendit. ibid. plurimas Sacras Ædes
 Senio confectas restituit, vel magnificè decoravit. ibid.
 ætatis anno nonagesimo sexto obiit. ibid. à Cremonensibus
 sumptu publico parentatus. ibi. ipsius Staturæ qualitas. ibi.
 Facies in totum Virgilio similis. ibid. Opera ab ipso edita.
 ibid., & 100. Elegium in ejus Funere 104. ipsius Numis-
 mata 105. Bernardus Saccus Ticinensis Vidæ sub nomine
 Scriptoris Cremonen. accerrimus Hostis. ibid. aliorum
 injustæ contrà eum censuræ 106. Leonis X. Disticon in
 ipsius laudem. ibid. Scriptores ordine Alphabetico, qui
 Vidam commendant 108. 109. 110. 111. 112. 113. ipsius
 Epistola quæ Poeticam Patriæ transmittit 114. ipsa sumptu
 publico Cremonæ excusa 115. alia ejusdem Epistola ad
 Præsides Civitatis Cremonæ 117. laudatus à Marco Paulo
 Tartesio. 245. & seq.
 Margarita à Turre Societat. Jesu primùm Cremonæ suscepit. 435.
 Martyres pro Christi Fide Cremonenses Cives in Civitate
 Brixiaë ducentum, & unus in pro.
 Massonerius de Burgo Vexillifer Populi Cremonensis. 128.
 Matthæus Brumanus Cremon. Episcopus Nicomedienſis,
 mox Episcopus Melphiensis. 435.
 Mathilda Comitissa in Ecclesiam Cremon. benefica. in pro.
 Maximilianus Maria Sfortia Mediol. Dux. 25. 46. in Præce-
 ptorem gratissimus. 457.
 Mayna familia Cremonensis. 28.
 Maynus de Mayno Patritius Med. Gubernator Cremonæ. 65.
 Melchior Trivisanus Pat. Venetus. 14.
 Michael Ghislerius S. R. E. Card. mox nomine Pii V. Sum. Pötif. 320
 Modestus Pinzonus Cremon. Augustin Gener.^{lis} Administer. 437.
 Monasteria Monachorum Cassinensium Cremonæ olim
 undecim in pro.

Monasterium S. Alexii de Urbe.	60. 72.
Angelicarum S. Marthæ Cremonæ.	89.
S. Dominici Cremonæ.	84.
S. Evangelistæ Ravennæ.	57.
S. Mariæ Magdalenæ Cavæ.	236.
Mortis necessitas.	pag. 39.
Mulieres vestibus virilibus indutæ, ut Platonem Philosophantem audirent.	162.
Musæum Magni Ducis Hetruriæ.	105.
Montalbanum Bononiæ.	397.
Septalianum Mediolani.	64. 85.
Musicam ignorantem apud Græcos erant infames.	452.
Musicam Viri Nobiles, & docti didicerunt.	455.

N

N aturales unius Urbis verè esse, & diei, qui nati sunt in ea.	392.
Nicolaus Angelus Cafferius.	108.
Nicolaus Fodrius J. C. Coll. Cremonensis.	34.
Nicolaus Godrollus Patavinus V. C.	459.
Nicolaus Grudius Poeta Belgicus.	110.
Nicolaus Lucarus Cremon. Orator facundissimus.	52.
Nicolaus de Passeribus Genua Patavinus.	34.
Nicolaus Ponzonus Comes Castelletti Animosorum Acad. Princeps.	pag. 259.
Nicolaus Sfondratus Cremon., qui fuit Greg. XIV. oratione Hieronymi Faballi laudatus in suo Cremonensis Diœc. adventu 267. Puer adhuc Mediolano Cremonam missus studiorum causa. 281. cætera vide, ubi de Gregorio XIV.	
Nicolaus Sorexina Pat. Cremon. Academiæ Animosorum Princeps.	259.
Numerus Septennarius quid indicet.	55.
Numisma Petri Mannæ celebris Medic., & Phil. Cremon. penès Auctorem 85. aliud ejusdem Mannæ in Musæo Septaliano. ibid. Marci Hier. Vidæ. ibid. aliud ejusdem ibid. Alexandri, & Margaritæ de Livicellis.	449.
Nummus Castrensis cusus durante obsidione Cremonæ anno.	1526. 74.

O

O ctaviani Vineati Laudensis Ode in laudem Hier. Claravacei.	92.
Octavius Affaitatus Cremon. Marchio Grumelli.	329. 418.
Octavius Farnesius Pauli III. Nepos Militum Præfectus in expeditione Germaniæ.	193.
Octobonus Fossa J. C. Cremonensis.	211.
Offredus de Offredis Cremon. Episc. Melphitensis.	141.
Onuphrius Panvinius Veronensis gravissimus Scriptor Cremona oriundus.	312.

Onus supra vires nemo aggredi debet.	36.
Oppidorum Insignium in Diœcesi Cremon. nomina in pro.	
Oratio Alexandri Roinati Placentini in laudem Comitis Francisci Persici.	154.
Hieronymi Faballi in laudem Nicolai Sfondrati.	277.
Jo: Baptistæ Maynoldi in Funere Jo: B. Schitii.	194.
Jo: Jacobi Crotti prò Francisco Sfondrato.	174.
Jo: Jacobi Crotti, qua deflet Quindecim Juris Con- sultos Cremonen.	pag. 37.
Marci Pauli Tartesii in Funere Jo: B. Speciani.	142.
Sigismundi Burgi in laudem Leonardi Lauretani Venet. Ducis.	pag. 3.
Orium fons omnium scelerum.	407.

P

P aganus Ponzonus Cath. Cremonæ Can. Prior.	85. 139.
Paleologus Hæresiarcha victus Romam mittitur.	356.
Paracelsi opinio. Pestem ex Regione in aliam per imagina- tionem traduci.	pag. 86.
Parthenia Gallarata Cremon. Matrona literatissima.	256.
Paula Antonia de Nigris latinis literis eruditissima.	330. 417.
Paulus Bombasius Bononiensis.	97.
Paulus de Calliariis Veronensis Pictor celeberrimus.	168.
Paulus Cæsius J. C. Romanus exindè S. R. E. Card.	29.
Paulus Datus Patritius Cremonensis.	163.
Paulus III. Farnesius P. M.	193. 370. & seq.
Paulus Jovius Historicus celeberrimus.	110. 173.
Paulus Pisanus P. V. Cremonæ Præfectus.	10.
Paulus Sarpus Venetus Jo: Mariæ Capelle Cremon. discipulus.	205.
Paulus Sfondratus Greg. XIV. Frater plurimum gratiæ iniit apud Carolum V., ejusq; Filium Phil.	396.
Petrus de Accoltis S. R. E. Card. Episcopus Cremon.	442.
Petrus Bembo S. R. E. Card.	119. 108. 97.
Petrus Cannetus Abbas Camald. Amicus Auctoris menio- ratur.	3. 109. 320. 374. 380. 383. 405.
Petrus Franciscus Scarabellus.	85.
Petrus Franciscus Trecchus Marchio Animosorum Acade- miæ Princeps in pro.	260.
V. Petrus Georgius Odescalcus primus Alexandrinus, inde Episcopus Viglevanensis Cremonæ natus.	392. & seq.
Petrus Joannes Schinchinellus P. C. Mediol. Senator.	24.
Petrus Landus Venetorum Dux.	460.
Petrus Lauretanus Pat. Venetus.	pag. 6.
Petrus Marcellinus Orafus Abbas Olivetanus.	266.
Petrus Martyr Ponzonus Comes Cremon. Mediol. Sen. ex institu.	

- institutoribus Academiae Animosorum, exinde Episcop.
Novariensis. 258. 346.
- S. Petrus Martyr ex Protectoribus Cremonae in pro.
Petrus Paulus Arrigonus Caesareus Senator, ac Praetor
Cremonae. pag. 244.
- Petrus Paulus Parisius J. C. celeb. S. R. E. Card. 170.
- Petrus Somentius Cremon. Vir. doctissimus. 44.
- Petrus Victorius Gabr. Faerni Cremon. admirator. 276.
- Petrus Vidonus P. C. S. R. E. Card. 260. 266.
- Philiberti Pedemontium Princeps Epistola ad Ferrantem
Gonzagam. pag. 27.
- Philippus II. Austriacus Hispaniarum Princeps, deinde
Rex Cremonae receptus. 214.
- De Cremona optimè sentit 410. memoratur. 193.
- Eidem Antonius Campus dicat Historiam Cre-
monensem. 390.
- Picinelli Abbatis in Atheneo Mediol. lapsus. 2. 173. 418.
- Pii IV. Breve Apost. Praesidibus Civitatis Cremonae. 400.
- B. Pius V. ex Ordine Praedicat. Prior Coenobii Soncinenfis. 2. 255.
- Platonis sententia, Jurisconsulti Medicis praeferendi. 44.
- Privilegium Amplissimo Juristarum Coll. concessum à Fran-
cisco II. Sfortia. pag. 82.
- Civitatis Cremonae Camillo Porro Patritio, & Se-
nat. Mediol. 309.
- Fabritio de Aligeris. 212.
- Hieronymo Card. Bernerio. 398.
- Jacobo Philippo Saccho Alexandrino Med. Senat. 70.
- Jo: Thomae Odescalcho Med. Senat. 395.
- Julio Claro Med. Senatori. 269.
- Nicolao Amanio Cremensi. 56.
- Clementis VIII. Collegio Physicorum Cremonae. 430.
- Francisci II. Sfortiae Antonio Persichello. 69.
- Gregorii XIV. Coll. Jurisconsultorum Cremonae. 415.
- Immunitatis concessum Philippo Nicolae. 94.
- Immunitatis Jo: B. Buffeti. 231.
- Immunitatis ob duodecim liberos Francisco Petranigre. 238.
- Marci Paulo Tartesio. 244.
- Maximiliani Caesaris Andreae Burgo. 119. 135.
- Maximiliani Mediol. Ducis Petro Jo: Schinchinello
Mediolani Senatori. 23.
- Oeconomatus Domini Mediol. concessum Jacobo
Picenardo. 60.
- Sigismundi Picenardi Senatoris Mediol. 295.
- Prodigium SS. Marcellini, & Petri. 315.
- Puer ex suis studiis intelligitur. 88.

R

- R** Aphaelis Placentini Carmina excusa Cremonæ. 52.
 Ratio legum conservatrix, & emendatrix. 200.
 Raynūtius Farnesius S. R. E. Card. memoratur 370., & seq.
 Realdus Columbus Cremonensis Anatomicus celeberrimus lapides penè innumerabiles invenit in Pulmonibus, & Jecure S. Ignatii Fundatoris Societatis Jesu. 169.
 Religio primum obtinet locum inter ea, quæ observatione digna sunt: in pro. est Veri Dei cultus. ibid. unde dicta. ibid.
 Robertus Robertinus Brixientis. 163.
 Rodolphus Pedrezzanus Cremonensis Episc. Tergestinus. 365.
 Romanus Burgus Cremon. Equestrium Dux sub Francisco Picinino. pag. 427.
 Romualdi à S. Maria Excalceati Augustiniani livor, & error 105.
 Romulus Amasæus hum. liter. in Archigym. Bononiensi Profess. primarius 272. exindè Julii III. à Secretis ibid.
 Romulus Maffus Cremon. Cler. Reg. Barnabita memoratur. 458.
 Rossotti Andreae lapsus. 446.

S

- S** Alernæ familiæ Cremonensis Origo. 32.
 Sanctimonia Venerabiles Viri, & Mulieres Cremonenses in hoc libro memorati præter alios in Proemio descripti.
 V. Amadeus de Anteniato Capucinus. 331.
 V. F. Ambrosius Stampa de Soncino Capucinus. ibid.
 V. Andreas Mussus Capucinus. 318.
 B. Antonius à Cremona Ord. Min. de Observ. S. Franc. 159.
 V. Antonius Maria Zaccharias Congr. Cler. Regul. S. Pauli primarius Institutor. 88.
 V. Archangelus de Gallarate. 55.
 B. Benedictus à Cremona Ord. Min. Observ. S. F. 159.
 V. Bonaventura à Cremona Capucinus. 331.
 V. Bonus, sive Homobonus Lizarius Cremonen. 139.
 S. Ciria V., & M. Cremonensis. 34.
 V. Constantius Cazaniga Congr. S. Hieronymi Generalis. pag. 50.
 V. Damianus Patavinus in Ecclesia S. Angeli Cremonæ Min. Obs. S. F. 159.
 V. F. Felix à Caravagio Capucinus. 331.
 B. Franciscus Carmelita. 445.
 S. Geroldus M. Coloniensis, cujus Corpus Cremonæ servatur. 427.
 B. Helisabeth Picenarda. 433.
 V. Hieronymus Affaitatus Mon. S. Hier. 329.
 V. Honesta de Piscarolis. 215.
 B. Jacobus è Castroleone Min. Observ. S. F. 159.
 V. Joan-

- V. Joannes Rubeus Ord. Min. de Observ. S. F. 159.
 V. Isabella Gonzaga Marchionissa Piscariæ obiit in
 Oppido Cafalis Majoris. 207.
 V. Margarita Spineta Virgo Cremonen. Ord. Carm. 326.
 V. Marius à Piceleone Capucinus. 331.
 V. Pacificus de Soncino Min. Obser. S. F. 62.
 V. Petrus Georgius Odescalcus Pat. Novocomensis
 Episcopus Viglevan. natus Cremonæ. 392.
 V. Raphael Stanga Capuc. 438.
 B. Stephana de Soncino. 429.
 B. Syxtus à Riparolo. 446. 450.
 V. Ventura Laycus de Soncino. 331.
- Sanctorum exterorum nomina, qui Cremonæ adfuere. in pro.
 Schizza familia Cremonensis. pag. 385.
 Scipio Vegius Laudensis Med., & Phil. præstantissimus. 103.
 Scriptores centum decem, & octo alphabeticè relati, qui
 Vidam laudant. 108. 109. 110. 111. 112. 113.
 Sebastianus Berfanus Phys. Coll. Acad. Animosorum Prin-
 ceps. 259. 367.
 Sebastianus Conradus Orator Regiensis laudatur. 370.
 Senatus Mediolanensis anno 1526., & 1527. sedit Cremonæ
 78. laudatur. pag. 283.
 Seraphinus Firmanus Can. Reg. egregie laudat Ven. Virum
 Antonium Mariam Zacchariam primarium Institutorem
 Cler. Reg. S. Pauli. pag. 90.
 Servorum B. V. ex ordine Viri insignes Cremon. 205.
 Sfondrata familia Cremon. 460.
 Sfortia Marchio Pallavicinus Acad. Animosorum Patriæ
 Princeps. pag. 259.
 Sigismunda Estensis Pauli Sfondrati Uxor. 397.
 Sigismundus Brumanus Cremonensis Archiater Clem. VIII.
 Protomedicus Generalis totius Ecclesiæ ditionis. 430. & seq.
 Sigismundus Burgus J. C. 3. ad Venetam Remp. Orator. ibid.
 Eques creatus. ibid. Epidemia correptus obiit. ibid. Ejus
 Panegiricus ibid., & 4. Alterius Sigismundi Burgi Epist. ibid.
 Sigismundus Picenardus Mediol. Senator ex Instit. Acad.
 Animosorum. pag. 258.
 Sigismundus Ponzonus Comes Acad. Animosus. 260.
 Sigismundus Trecchus Academiæ Animosorum Princeps. 258.
 Simplicianus Macaneus Medicus Cremon. 85.
 Sophonisba Anguissola Cremon. Pictrix comendatissima. 257. 331.
 Statuta Capituli Ecclesiæ Collegiatæ S. Agathæ Cremonæ. 52.
 Superstitiones Sacramenta Diaboli. 35.
 Sylvester de Prierio Ord. Prædic. Theol. celeberrimus 48.
 Prior Cœnobii Cremon. ibid.
 Synodi Diæcesanæ Cremon. 411. 420.
 Nova.

496 Index Rerum Notabilium.

Novarien. 420. Vercellen. 363. Viglevanen.	394.
Syxtus Divitiolus Cremon. Episc. Carinulæ.	324.
B. Syxtus de Riparolo Ord. Min. Scriptor pro Immaculata Conceptione.	458.
Syxtus Senensis Ord. Præd. Hæbreorum Antagonista.	315.
Duo millia Exemplaria Hebraici libri Cremonæ ab incendio servat.	325.

T

T emplum celeberrimum Caravagii B.V.M. dicatum in pro.	348.
Templum Andreae de Burgo Cremon.	126.
Theophilus Cremonensis Can. R. L.	52.
Thomas Campegius Episc. Feltrensis Archidiac. Bononiensis.	370.
Thomas Cæva S. I.	109.
Thomas Manna J. C. Coll. Cremon.	234.
Thomas Phedrus Volateranus.	30.
Tiberii Deciani celeberrimi Jurisconsulti mentio.	306.
Tolentinæ familiæ Cremonensis origo.	302.
Troylus Buclarinus Cremon.	42.
Turris Major Cremonæ 348. error quorundam Scriptorum circa ejus originem detegitur 349. laudatur.	ibid.
Turres multæ Cremonæ pro majori Dei cultu. in proem.	

V

V aleria de Aleriis Matrona Cremonen. Sanctitate Vene- rab. Monasterii Angelicarum S. Marthæ Cremonæ Fundatrix.	pag. 89.
Udenus Niseli erat vero nomine Benedictus Fiorettus Florentinus.	pag. 105.
Venditionis contractus antiquis Romanorum temporibus celebratus.	pag. 98.
Venetæ Urbis laudes.	pag. 5.
Vernatia familia Cremonensis.	178.
Vincētius Calcius, seù de Bonettis Soncinas Episc. Venusinus	429.
Vincentius Campus Cremon. Pictor illustris.	389.
Vincentius Coronellus, nunc Minister Generalis Ord. Min. Convent.	22. 209.
Vincentius Gallus Cremon. Cler. R. S. Pauli insignis Poeta.	110.
Vincentius Madius Phil. Brixienfis.	189.
Vincentius Maynoldus Acad. Animosorum Princeps.	259.
P. Virgilius Maro primas literas Cremonæ didicit. 401. Ædes antiquissimæ in Vico nunc S. Bartholomei, ubi creditur ipsum tunc habitasse.	ibid.
Vita hominis exagitata 39. brevis.	203.
Urbes Religione diligentius, quam mænibus cinguntur. in pro.	

Z

Z Acharia fam. Cremon.	pag. 88.
	IN.

I N D E X

Typographicus Provinciarum, Urbium,
& Oppidorum Insignium in hoc
Volumine memoratorum.

A	C
A Mstelodamum. pag. 30.	C Ajeta 6.
Alba 100. 318.	Caravagium 320. 348. 331.
Aleria 305.	Carinula 324. 435.
Alexandria 25. 67. 78. 335. 213.	Carmona in Hisp. Betica. 345.
376. 404.	Carnia 12.
Allatia 119. 331. 358.	Carpus 62.
Ancona 377.	Casale 369.
Anglia 443. 207.	Casale Majus 58. 71. 76. 190. 207.
Antegnatum 214.	227. 229. 235. 239. 240. 241.
Antuerpia 208. 274.	271. 273. 410.
Aretium 63. 442.	Casale Moranum 310.
Ariminum 267. 312.	Cassanum in pro.
Artesia 119.	Castrum 91.
Asculum 398.	Castella Bononiense 218. 239. 243.
Affisium. 219.	Castrum novum Buccæ Abdæ.
Augusta Vindelicorum 172. 356.	382. 434.
Auximum 398. 453.	Castrum Didonis 193.
B	Castrum Gandulphi 377.
B Asilea 30. 172.	Castrum Leonis 13. 21. 22. 93. 159.
Bavaria 452. 454.	214. 315. 334. 380. 451.
Berga 446.	Castrum Ponzonorum 187. 418.
Bergomum 136.	Castrum Vicecomitum 193.
Berna 353.	Castionum Laudense 276.
Bissinianum 236.	Colonia 361. 363.
Bobium 305.	Complanum 92.
Bononia 41. 57. 68. 72. 81. 92. 102.	Comum 158. 352.
117. 182. 185. 186. 239. 239. 240.	Corduba 345.
307. 372. 378. 385. 404. 405.	Coria 352.
Bordulanum 28. 193.	Constantinopolis 12.
Bormium 351.	Covum 214.
Bozulum 63. 437.	Crema 50. 55. 78. 136. 310. 311.
Brabantia 119.	449. 457.
Britania 288. 180.	Cremona, vide in Indice Rerum
Brixia 153. 162. 307. 332. 349. 449.	notabilium, ac per totum librū.
Bruxellæ 27. 193.	Creta 378.
Burgundia 119.	Cymaclum 169. 191.
Buxetum 376.	Cyprus 100. 345.
	Dal.

	D		Liburnia	12.
D	Almatia	119.	Lignagum	377.
	Dania	87. 170. 443.	Lipsia	274.
	Dornacium.	30.	Londinum	208.
	E		Lotaringia	119.
E	Pidaurum.	58.	Lugdunum	30. 90.
	F		M	
F	Aentia	227. 234.	M Acerata	241.
	Fanum	378.	Magdeburgum	377.
	Ferraria	20. 41. 138. 188. 204. 347.	Manfredonia	166.
		397. 435.	Mantua	97. 103. 189. 192. 213.
	Flandria	119. 360.		377. 385. 428. 435.
	Florentia	63. 158. 274. 385. 445.	Mediolanum	33. 47. 67. 95. 139.
	Florentiola	267.		158. 161. 195. 211. 213. 229.
	Forum Julii	5.		255. 271. 294. 333. 345. 385.
	Forum Livii	97.		417. 451.
	Frankofurtum	168. 220.	Melphis	424. 435.
	G		Meltium	161.
G	Allaratum	55.	Morbegnium	351.
	Gallia	288. 445.	Mutina	442.
	Genua	67. 328. 369.	N	
	Germania	180. 193. 212.	N Antes	17.
	Gheldria	119.	Neapolis	154. 158. 206. 342.
	Gistella	209.		378. 381.
	Goritia	119.	Nicosia	110.
	Grumellum	329.	Novaria	258. 403. 419. 458.
	H		Novellaria	218.
H	Amspurg	119.	Nussium	361.
	Helvetia	392.	P	
	Hibernia	19. 378. 443.	P Andinum	324.
	Hostilia	126. 135.	Papia	29. 41. 66. 67. 158. 165.
	Hyspania.	180.		201. 254. 294. 326. 409. 419. 460.
	I		Parisi	168. 312.
I	Mola	385. 447.	Parma	55. 64. 93. 331.
	Insula Dovariensis	85.	Patavium	41. 88. 97. 236. 429. 459.
	Interamnium	368.	Paternum	272.
	Istria	12. 298.	Perusium	41. 339. 378.
	L		Petina	298.
L	Arius Lacus	237.	Piceleo	65. 91. 162.
	Lauretum	453.	Pisæ	46.
	Laus Pompeja	80. 88. 211. 292.	Pistorium	324. 339.
	& sequ.	452.	Placentia	50. 253. 242. 325. 338.
	Leodium	362.		385. 455.
			Platina.	71.

<p style="text-align: center;">Q</p> <p>Quintianum. 36.112.166.</p> <p style="text-align: center;">R</p> <p>Ratistadium. 358. Ravenna 57.379.383.454. Reggium Lepidi 235.370. Rheates 212. Riparolum 406.445.449. Roma 19.65.169.181.195.212. 236.274.381.426.445.454.457. Romanengum 293.322. Romanum 214. Ruperes de Zannis 239.</p> <p style="text-align: center;">S</p> <p>Sabaudia 181.306. Sabloneta 71.92.155.205.312. Salernum. 32. Saxonia 443. Scotia 385.443. Scutrium 7. Senæ 170.185. Sicilia 119.307.388.409. Siria 404. Soncinum 22.62.75.161.187.214. 229.320.321.334.417.428.429. Sora 425. Spira 358. Stiria 119.357.</p>	<p style="text-align: center;">T</p> <p>TAurinum 170.445. Ticinum V. Papia. Tolentinum 302. Torcellum 20. Tortona, seu Derthona 161. Trajectum 312. Tridentum 118. Tripolis 253. Trivicus 336. Trivilium. 320.</p> <p style="text-align: center;">V</p> <p>VArdaftallum in pro. 91. Venetia 5.30.165.168.225. 234.292.302.325.343.441. 451.459.460. Vercellæ 26.159.261. Verona 47.119.158.255.312. Vicentia 97.190. Viglevanum 88.393. Vindobona 454. Vitelliana 48.233.307.343.376. 402. Viterbium 377. Vitacetum 382. Volaterræ 30. Urbs Vetus 377. Urcei 161.403. Vvitemberga. 30.</p>
--	--

F I N I S.

The first part of the document
 discusses the general principles
 of the system and the
 various methods of
 application. It is
 divided into several
 sections, each dealing
 with a different aspect
 of the subject. The
 first section is
 devoted to the
 theory of the
 system, and the
 second to the
 practical details
 of its use. The
 third section
 contains a
 list of the
 various
 instruments
 and materials
 required for
 the work. The
 fourth section
 describes the
 various
 operations
 which are
 performed in
 the course of
 the work. The
 fifth section
 contains a
 list of the
 various
 diseases
 which are
 treated by
 the system.

The second part of the document
 contains a list of the
 various diseases
 which are treated by
 the system. It is
 divided into several
 sections, each dealing
 with a different
 class of disease. The
 first section is
 devoted to the
 treatment of
 the various
 forms of
 fever. The
 second section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 inflammation. The
 third section
 contains a list
 of the various
 forms of
 paralysis. The
 fourth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 convulsion. The
 fifth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 epilepsy. The
 sixth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 insanity. The
 seventh section
 contains a list
 of the various
 forms of
 melancholia. The
 eighth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 dementia. The
 ninth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 mania. The
 tenth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysteria. The
 eleventh section
 contains a list
 of the various
 forms of
 neurasthenia. The
 twelfth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 neuritis. The
 thirteenth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 neuralgia. The
 fourteenth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 neuropathy. The
 fifteenth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 neurosis. The
 sixteenth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 psychosis. The
 seventeenth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 schizophrenia. The
 eighteenth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 depression. The
 nineteenth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 anxiety. The
 twentieth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 phobia. The
 twenty-first section
 contains a list
 of the various
 forms of
 obsessional
 neurosis. The
 twenty-second section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 blindness. The
 twenty-third section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 deafness. The
 twenty-fourth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 paralysis. The
 twenty-fifth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 convulsion. The
 twenty-sixth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 epilepsy. The
 twenty-seventh section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 insanity. The
 twenty-eighth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 melancholia. The
 twenty-ninth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 dementia. The
 thirtieth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 mania. The
 thirty-first section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 hysteria. The
 thirty-second section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 neurasthenia. The
 thirty-third section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 neuritis. The
 thirty-fourth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 neuralgia. The
 thirty-fifth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 neuropathy. The
 thirty-sixth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 neurosis. The
 thirty-seventh section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 psychosis. The
 thirty-eighth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 schizophrenia. The
 thirty-ninth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 depression. The
 fortieth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 anxiety. The
 forty-first section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 phobia. The
 forty-second section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 obsessional
 neurosis. The
 forty-third section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 blindness. The
 forty-fourth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 deafness. The
 forty-fifth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 paralysis. The
 forty-sixth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 convulsion. The
 forty-seventh section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 epilepsy. The
 forty-eighth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 insanity. The
 forty-ninth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 melancholia. The
 fiftieth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 dementia. The
 fifty-first section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 mania. The
 fifty-second section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 hysteria. The
 fifty-third section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 neurasthenia. The
 fifty-fourth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 neuritis. The
 fifty-fifth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 neuralgia. The
 fifty-sixth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 neuropathy. The
 fifty-seventh section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 neurosis. The
 fifty-eighth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 psychosis. The
 fifty-ninth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 schizophrenia. The
 sixtieth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 depression. The
 sixty-first section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 anxiety. The
 sixty-second section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 phobia. The
 sixty-third section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 obsessional
 neurosis. The
 sixty-fourth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 blindness. The
 sixty-fifth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 deafness. The
 sixty-sixth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 paralysis. The
 sixty-seventh section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 convulsion. The
 sixty-eighth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 epilepsy. The
 sixty-ninth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 insanity. The
 seventieth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 melancholia. The
 seventy-first section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 dementia. The
 seventy-second section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 mania. The
 seventy-third section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 hysteria. The
 seventy-fourth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 neurasthenia. The
 seventy-fifth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 neuritis. The
 seventy-sixth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 neuralgia. The
 seventy-seventh section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 neuropathy. The
 seventy-eighth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 neurosis. The
 seventy-ninth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 psychosis. The
 eightieth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 schizophrenia. The
 eighty-first section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 depression. The
 eighty-second section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 anxiety. The
 eighty-third section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 phobia. The
 eighty-fourth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 obsessional
 neurosis. The
 eighty-fifth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 blindness. The
 eighty-sixth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 deafness. The
 eighty-seventh section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 paralysis. The
 eighty-eighth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 convulsion. The
 eighty-ninth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 epilepsy. The
 ninetieth section
 deals with the
 treatment of
 the various
 forms of
 hysterical
 insanity. The
 hundredth section
 contains a list
 of the various
 forms of
 hysterical
 melancholia.

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA

3 0112 104205593